

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΑΥΤΟΤΕΛΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

ΣΥΜΒΑΣΗ: ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ (Σ.Π.Ε.) ΤΟΥ ΠΠΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΠ 2026-2030»

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ (ΣΜΠΕ) ΤΟΥ ΠΠΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΠ 2026-2030

ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΣΦΡΑΓΙΑ - ΥΠΟΓΡΑΦΗ
 ENVIROPLAN S.A. Consultants & Engineers Περικλέους 23 & Ήρας, 15344 Γέρακας Τηλ. 210 6105127/128 Fax: 210 6105138	ΜΑΪΟΣ 2026	ENVIROPLAN ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ - ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ & ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ Α.Ε. ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ 23 & ΉΡΑΣ - 153 44 ΓΕΡΑΚΑΣ ΤΗΛ: 210 6105127 / FAX: 210 6105138 ΑΦΜ: 99999921 - ΔΟΥ: 004160501000 Αρ. Φακ. ΔΟΥ 674066 - Αρ. Γ.Ε.ΜΗ. 004160501000

CHRISTOS
TSOMPANIDIS
S

Digitally signed by
CHRISTOS
TSOMPANIDIS
Date: 2026.06.09
15:56:27 +03'00'

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΣΜΠΕ

Σελ.

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ - ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

.....	i
-------	---

1 ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ 1-1

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.2 ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	1
1.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑΡΤΗΣΗΣ ΠΠΑ ΠΝΑΙ ΠΠ2026-2030	3
1.4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΠΑ ΠΝΑΙ ΠΠ2026-2030.....	4
1.4.1 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΠΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 2026 – 2030	4
1.4.2. ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ & ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΠΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 2026 – 2030.....	7
1.5 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ	9
1.6 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	10
1.7 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	20
1.8 ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	24

2. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 2-1

2.1. ΑΡΧΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΜΠΕ	1
2.2. ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΣΜΠΕ	1
2.3. ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΠΠΑ	2

3 ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ..... 3-1

3.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	1
3.2 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	3
3.3 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΝΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2026-2030	5
3.4 ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	8
3.5 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΛΗΦΘΕΙ ΥΠΟΨΗ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ	8
3.6 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ.....	9
3.7 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕ ΆΛΛΑ ΣΧΕΔΙΑ Ή ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	10
3.7.1 ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΣΠΑ) 2021-2027	10
3.7.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027	11
3.7.3 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΠΕΠ ΝΑ 2021-2027))	12
3.7.4 ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ ΤΩΝ ΛΕΚΑΝΩΝ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ.....	12
3.7.5 ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΛΕΚΑΝΩΝ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ.....	13
3.7.6 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΠΕΣΔΑ)	14
3.7.7 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ 2021-2027»	15
3.7.8 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ» (ΠΕΚΑ) ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ»	15
3.7.9 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΣΣ ΚΑΠ) ΕΛΛΑΔΑΣ 2023-2027	16
3.7.10 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (ΣΠΕΜ)	17
3.7.11 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ 2021-2027» - ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ (ΕΣΚΕ)	18
3.7.12 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	19
3.7.13 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ.....	20
3.8 ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΩΝ/ ΔΡΑΣΕΩΝ	20

4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΧΕΔΙΟΥ 4-1

4.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	1
4.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2026-2030.....	2
4.2.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	2
4.2.2 ΑΠΟΣΤΟΛΗ – ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	2
4.2.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΠΠΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 2026 – 2030	3

4.2.4 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ (ΑΣ), ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ (ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ) ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΣΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ ΕΠΑ	3
4.2.4.1 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΠΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 2026 – 2030	3
4.2.4.2 ΕΙΔΙΚΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΠΑ ΤΗΣ ΠΝΑΙ	10
4.2.4.3 ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΠΑ ΤΗΣ ΠΝΑΙ ΑΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΣΤΟΧΟ	11
4.3 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΠΑ ΤΗΣ ΠΝΑΙ	13
4.4 ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΣΤΟ ΠΠΑ ΤΗΣ ΠΝΑΙ	15
4.5 ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΠΑ ΤΗΣ ΠΝΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2026-2030 (ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΣΥΣΤΑΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ)	18
5 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ.....	5-1
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	1
5.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ.....	2
5.2.1 ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΛΥΣΗ	2
5.2.2. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ 1	2
5.2.3.ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ 2 – ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	3
5.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ	5
6. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	6-1
6.1 ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	1
6.2 ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2
6.2.1 ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	2
6.2.2 ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	5
6.2.3 ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ.....	6
6.3 ΥΔΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	7
6.3.1 ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΑΠ	7
6.3.1.1 ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΑ ΥΔΑΤΑ	9
6.3.1.2 ΥΠΟΓΕΙΑ ΥΔΑΤΑ	13
6.3.1.3 ΜΗΤΡΩΟ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	15
6.3.1.4 ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ	17
6.3.2 ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ.....	21
6.4 ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	23
6.4.1 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ.....	23
6.4.2 ΓΕΩΛΟΓΙΑ	25
6.4.3 ΤΕΚΤΟΝΙΚΗ – ΣΕΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ – ΣΕΙΣΜΙΚΗ ΕΠΙΚΙΝΔΙΝΟΤΗΤΑ.....	28
6.4.4 ΈΔΑΦΟΣ – ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ	32
6.5 ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ – ΧΛΩΡΙΔΑ – ΠΑΝΙΔΑ	35
6.5.1 ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ – ΤΥΠΟΙ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ	35
6.5.2 ΧΛΩΡΙΔΑ - ΠΑΝΙΔΑ	37
6.5.3 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ43	
6.5.3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	43
6.5.3.2. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA 2000	44
6.5.3.3. ΕΘΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ – ΕΘΝΙΚΟΙ ΔΡΥΜΟΙ	47
6.5.3.4. ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ	48
6.5.4 ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΤΟΠΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ	51
6.5.4.1 ΥΓΡΟΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ.....	51
6.5.4.2. ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΤΟΠΙΑ - ΤΟΠΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΛΟΥΣ.....	54
6.5.5 ΛΟΙΠΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	58
6.6 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	59
6.7 ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ – ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ.....	63
6.7.1 ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ.....	63
6.7.2 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΥΠΑΡΧΟΥΣΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ - ΚΑΛΥΨΗ ΕΔΑΦΟΥΣ	64
6.7.3 ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ.....	65

6.8 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	70	
6.8.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΠΝΑΙ	70	
6.8.2 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ-ΑΝΕΡΓΙΑ	73	
6.8.3 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	73	
6.8.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ / ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ	76	
6.9 ΥΛΙΚΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ)	79	
6.9.1 ΔΙΚΤΥΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	79	
6.9.2 ΔΙΚΤΥΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ - ΑΡΔΕΥΣΗΣ	84	
6.9.3 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	88	
6.9.4 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	89	
6.9.5 ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	93	
6.9.6 ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	95	
6.9.7 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ	95	
7 ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	7-1	
7.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	1	
7.1.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	3	
7.1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	4	
7.1.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	5	
7.2 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ.....	5	
7.3 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	30	
7.3.1 ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ – ΧΛΩΡΙΔΑ – ΠΑΝΙΔΑ	30	
7.3.2 ΎΔΑΤΑ	31	
7.3.3 ΈΔΑΦΟΣ – ΤΟΠΙΟ	32	
7.3.4 ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ	33	
7.3.5 ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ.....	33	
7.3.6 ΥΛΙΚΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	34	
7.4 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	34	
7.4.1 ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	34	
7.4.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	34	
7.4.3 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	35	
8 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ	1	
8.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ.....	1	
8.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ.....	4	
8.3 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΠΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	6	
8.4 ΌΡΟΙ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	6	
8.5 ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	11	
9. ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΜΠΕ	9-1	
10. ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ.....	10-1	
11. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	10-1	
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΧΑΡΤΕΣ – ΣΧΕΔΙΑ		
01	ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ	1:250.000
02	ΧΑΡΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΚΑΤΑ CORINE LAND COVER ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	1:250.000
03	ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ & ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	1:250.000
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΟ ΠΤΥΧΙΟ		

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

1. ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Πίνακας 1-1: Γεωγραφική κάλυψη σχεδίου	2
Πίνακας 1-2: Αναπτυξιακοί στόχοι – ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ ΠΠ 2026-2030	7
Πίνακας 1 3: Εναλλακτικές Δυνατότητες	10
Πίνακας 1-3: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του ΠΠΑ ΠΝΑΙ ανά περιβαλλοντική παράμετρο	11
Πίνακας 1-5: Σύνοψη της περιβαλλοντικής εικόνας του ΠΠΑ ΠΝΑΙ	20
Πίνακας 1-6: Δείκτες Παρακολούθησης ΠΠΑ ΠΝΑΙ.....	25

2. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Πίνακας 2-1: Στοιχεία Αρχής Σχεδιασμού ΣΜΠΕ	1
Πίνακας 2-2: Γεωγραφική κάλυψη σχεδίου	2

3 ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Πίνακας 3-1: Αναπτυξιακοί στόχοι – ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ ΠΠ 2026-2030	5
---	---

4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΧΕΔΙΟΥ

Πίνακας 4-1. SWOT Ανάλυση: Κοινωνική συνοχή και Ανάπτυξη.....	5
Πίνακας 4-2. SWOT Ανάλυση: Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών	6
Πίνακας 4-3. SWOT Ανάλυση: Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής	6
Πίνακας 4-4. SWOT Ανάλυση: Καινοτομία – Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα	7
Πίνακας 4-5. SWOT Ανάλυση: Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη	8
Πίνακας 4-6. SWOT Ανάλυση: Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός.....	9
Πίνακας 4-7. SWOT Ανάλυση: Υποστήριξη Προγράμματος.....	10
Πίνακας 4 8: Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ.....	10
Πίνακας 4 9: Προτεραιότητες του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ	11
Πίνακας 4 10: Κατανομή ανά στόχο του προϋπολογισμού του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ	13
Πίνακας 4 11: Αναλυτική κατανομή ανά στόχο του προϋπολογισμού του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ.....	16

5 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

Πίνακας 5 1: Εναλλακτικές Δυνατότητες	1
Πίνακας 5-2: Αναπτυξιακοί στόχοι – ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ ΠΠ 2021-2025	2
Πίνακας 5-3: Αναπτυξιακοί στόχοι – ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ ΠΠ 2026-2030	3
Πίνακας 5-4: Κλίμακα Αξιολόγησης Επιπτώσεων Εναλλακτικών Δυνατοτήτων.....	5
Πίνακας 5-5: Αξιολόγηση Εναλλακτικών Δυνατοτήτων.....	6

6 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Πίνακας 6 1: Γενικά κλιματολογικά στοιχεία ΜΣ Ρόδου (ΕΜΥ), 1955-2020.....	3
Πίνακας 6 2: Γενικά κλιματολογικά στοιχεία ΜΣ Σύρου (ΕΜΥ), 1991-2020	3
Πίνακας 6-3: Αριθμός Επιφανειακών Υδατικών Συστημάτων στο ΥΔ Νήσων Νοτίου Αιγαίου ανά ΛΑΠ	9
Πίνακας 6-4: Ποτάμια ΥΣ στην ΠΝΑ.....	9
Πίνακας 6-5: Λιμναία υδατικά συστήματα στην ΠΝΑ	10
Πίνακας 6-6: Παράκτια υδατικά συστήματα στην ΠΝΑ	10
Πίνακας 6 7: Αλλαγές στην οριοθέτηση των ΥΥΣ του ΥΔ Νήσων Νοτίου Αιγαίου	14
Πίνακας 6 8: Υπόγεια Υδατικά Συστήματα στην ΠΝΑ.....	14
Πίνακας 6 9: Περιοχές άντλησης ύδατος ανθρώπινης κατανάλωσης στην ΠΝΑ	16
Πίνακας 6 10: Ευπρόσβλητες Ζώνες και Υδατικά Συστήματα που υφίστανται ή ενδέχεται να υποστούν νιτρορύπανση στην ΠΝΑ.....	17
Πίνακας 6 11: Οικολογική κατάσταση και Χημική κατάσταση ποτάμιων ΥΣ στην ΠΝΑ.....	17
Πίνακας 6 12: Οικολογική κατάσταση και Χημική κατάσταση λιμναίων ΥΣ στην ΠΝΑ	18
Πίνακας 6 13: Οικολογική κατάσταση και Χημική κατάσταση παράκτιων ΥΣ στην ΠΝΑ	18
Πίνακας 6 14: Χημική και ποσοτική κατάσταση Υπόγειων Υδατικών Συστημάτων στην ΠΝΑ.....	20

Πίνακας 6 15: Κατάλογος γεωλογικών μνημείων Δωδεκανήσων*	27
Πίνακας 6 16: Κατάλογος γεωλογικών μνημείων Κυκλάδων*	27
Πίνακας 6 17: Περιοχές Natura 2000 Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου	45
Πίνακας 6 18: Καταφύγια Άγριας Ζωής Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου	48
Πίνακας 6 19: Υδροτοπικές εκτάσεις βάσει του ΦΕΚ ΑΑΠ 229/19.06.2012 για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	51
Πίνακας 6 20: Τ.Ι.Φ.Κ. Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου	55
Πίνακας 6 21: Πληθυσμιακή εξέλιξη Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου 2001-2021	60
Πίνακας 6 22: Πληθυσμιακή εξέλιξη Περιφερειακών Ενοτήτων και Καλλικράτειων Δήμων Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για το χρονικό διάστημα 2001-2021	60
Πίνακας 6 23: Κάλυψη γης της Περιφέρειας βάσης του Corine Land Cover 2018	65
Πίνακας 6 24: Εγκεκριμένα ΓΠΣ στην ΠΝΑ	66
Πίνακας 6 25: Εγκεκριμένες Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου στην ΠΝΑ	67
Πίνακας 6 26: Περιοχές με ειδικούς όρους και περιορισμούς δόμησης στην εκτός σχεδίου περιοχή για την ΠΝΑ	69
Πίνακας 6 27: Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν στην ΠΝΑ (για την περίοδο 2000 - 2023 σε εκατομμύρια ευρώ)	72
Πίνακας 6 28: Χαρακτηρισμένοι Παραδοσιακοί Οικισμοί Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου	78
Πίνακας 6 29: Λιμενικές εγκαταστάσεις παράκτια Υδατικά Συστήματα του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (ΕΛ14)	82
Πίνακας 6 30: Μονάδες Αφαλάτωσης	85
Πίνακας 6 31: Άνυδρα νησιά - Τρόπος υδροδότησης	88
Πίνακας 6 32: Χαρακτηριστικά Φραγμάτων στην ΠΝΑ	88
Πίνακας 6 33: Αυτόνομοι Σταθμοί Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας της ΠΝΑ	94
Πίνακας 6 34: Μονάδες Υγείας Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου	95

7 ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Πίνακας 7-1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 1 (Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη)	6
Πίνακας 7-2: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 1 (Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη)	7
Πίνακας 7-3: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 2 (Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών)	9
Πίνακας 7-4: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 2 (Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών)	10
Πίνακας 7-5: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 3 (Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής)	11
Πίνακας 7-6: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 3 (Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής)	12
Πίνακας 7-7: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού 4 (Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα)	14
Πίνακας 7-8: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 4 (Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα)	15
Πίνακας 7-9: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού 5 (Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη)	16
Πίνακας 7-10: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 5 (Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη)	17
Πίνακας 7-11: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 6 (Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός)	18
Πίνακας 7-12: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 6 (Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός)	19
Πίνακας 7-13: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 7 (Υποστήριξη Προγράμματος)	21
Πίνακας 7-14: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 7 (Υποστήριξη Προγράμματος)	22
Πίνακας 7-15: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του ΠΠΑ ΠΝΑ ανά περιβαλλοντική παράμετρο	24
Πίνακας 7-16: Σύνοψη της περιβαλλοντικής εικόνας του ΠΠΑ ΠΝΑ	29
Πίνακας 7-17: Δείκτες Παρακολούθησης ΠΠΑ ΠΝΑ	36

8. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

Πίνακας 8 1: Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ.....	1
Πίνακας 8 2: Προτεραιότητες του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ	2
Πίνακας 8 3: Εναλλακτικές Δυνατότητες	4
Πίνακας 8-4: Κλίμακα Αξιολόγησης Επιπτώσεων Εναλλακτικών Δυνατοτήτων.....	4
Πίνακας 8-5: Αξιολόγηση Εναλλακτικών Δυνατοτήτων.....	5
Πίνακας 8-6: Σύνοψη της περιβαλλοντικής εικόνας του ΠΠΑ ΠΝΑΙ	6
Πίνακας 8-7: Δείκτες Παρακολούθησης ΠΠΑ ΠΝΑΙ.....	12

9. ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΜΠΕ (το κεφάλαιο δεν περιέχει πίνακες)

10. ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ (το κεφάλαιο δεν περιέχει πίνακες)

11. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ (το κεφάλαιο δεν περιέχει πίνακες)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

1 ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εικόνα 1-1: Γεωγραφική Κάλυψη Σχεδίου.....	2
--	---

2. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Εικόνα 2-1: Γεωγραφική Κάλυψη Σχεδίου.....	3
--	---

3. ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ (το κεφάλαιο δεν περιέχει εικόνες)

4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΧΕΔΙΟΥ

Εικόνα 4-1: Διαγραμματική απεικόνιση της κατανομής του ΠΥ του ΠΠΑ ΠΝΑι ΠΠ2026-2030 σε αναπτυξιακούς στόχους (%)	14
---	----

5. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ (το κεφάλαιο δεν περιέχει εικόνες)

6 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Εικόνα 6 1: Λεκάνες Απορροής Ποταμού (ΛΑΠ) του ΥΔ Νήσων Αιγαίου	8
Εικόνα 6 2: Επιφανειακά ΥΣ που αναγνωρίστηκαν στη ΛΑΠ ΕΛ1437 και η τυπολογία τους	12
Εικόνα 6 3: Επιφανειακά ΥΣ που αναγνωρίστηκαν στη ΛΑΠ ΕΛ1438 και η τυπολογία τους	13
Εικόνα 6 4: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας ΠΝΑ (α)	22
Εικόνα 6 5: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας ΠΝΑ (β).....	23
Εικόνα 6 6: Χάρτης Γεωλογικών Ενοτήτων Ελλάδας	25
Εικόνα 6 7: Χάρτης Ζωνών Σεισμικής Επικινδυνότητας.....	30
Εικόνα 6 8: Χάρτης Απόσπασμα Σεισμοτεκτονικού Χάρτη του Ι.Γ.Μ.Ε. (αρχικής κλίμακας 1:500.000).....	31
Εικόνα 6 9: Απόσπασμα Χάρτη Βλάστησης της Ελλάδας (Πηγή: Γ. Μαυρομάτης)	36

7 ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Εικόνα 7-1: Διαγραμματική απεικόνιση διαδικασίας ΣΠΕ.....	2
---	---

8. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ (το κεφάλαιο δεν περιέχει εικόνες)

9. ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΜΠΕ (το κεφάλαιο δεν περιέχει εικόνες)

10. ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ (το κεφάλαιο δεν περιέχει εικόνες)

11. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ (το κεφάλαιο δεν περιέχει εικόνες)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

1 ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ (το κεφάλαιο δεν εμπεριέχει διαγράμματα)

2. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (το κεφάλαιο δεν περιέχει διαγράμματα)

3. ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ (το κεφάλαιο δεν εμπεριέχει διαγράμματα)

4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΧΕΔΙΟΥ (το κεφάλαιο δεν εμπεριέχει διαγράμματα)

5. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ (το κεφάλαιο δεν περιέχει διαγράμματα)

6 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Διάγραμμα 6 1: Ομβροθερμικό διάγραμμα, Μ.Σ. Ρόδου 5

Διάγραμμα 6 2: Ομβροθερμικό διάγραμμα, Μ.Σ. Σύρου 6

Διάγραμμα 6 3: Πυραμίδα ηλικιών - ΠΝΑι (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. –Απογραφή πληθυσμού 2021) 63

Διάγραμμα 6-4: Εξέλιξη του κ.κ ΑΕΠ κατά τα έτη 2000-2023 (σε €. Σε τρέχουσες τιμές) 71

7 ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ (το κεφάλαιο δεν περιέχει διαγράμματα)

8. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ (το κεφάλαιο δεν περιέχει διαγράμματα)

9.ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΜΠΕ (το κεφάλαιο δεν εμπεριέχει διαγράμματα)

10. ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ (το κεφάλαιο δεν περιέχει διαγράμματα)

11. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ (το κεφάλαιο δεν περιέχει διαγράμματα)

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ – ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ – ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

ΑΔΑ	Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
ΑΕΠΟ	Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων
ΑΠΑ	Ακαθάριστη προστιθέμενη Αξία
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες πηγές Ενέργειας
ΑΣ	Αναπτυξιακοί Στόχοι
ΑΣΑ	Αστικά Στερεά Απόβλητα
ΒΔΤ	Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές
ΒΙΟΠΑ	Βιοτεχνικό Πάρκο
ΒΙΠΕ	Βιομηχανική Περιοχή
ΓΠΣ:	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
ΓΠΧΣΑΑ:	Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού Αειφόρου Ανάπτυξης
ΔΕ	Δημοτική Ενότητα
ΔΕΗ	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
ΔΕΥΑ	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης
ΔΙΠΑ	Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης
ΔΣΑ	Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων
ΔσΠ	Διαλογή Στην Πηγή
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΛ	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων
ΕΖΔ	Ειδικές Ζώνες Διατήρησης
ΕΣΕΕ	Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη"
ΕΠΣΧΑΑ	Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού Αειφόρου Ανάπτυξης
ΕΣ	Ειδικοί Στόχοι
ΕΣΔΑ	Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων
ΕΣΔΕΑ	Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΖΟΕ	Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου
ΖΥΠ	Ζωικά Υποπροϊόντα
ΖΕΠ	Ζώνες Ειδικής Προστασίας
ΗΜΑ	Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων
ΗΣ	Ηλεκτρικές Στήλες
ΗΣ&Σ	Ηλεκτρικές Στήλες Και Συσσωρευτές
κ.β.	κατά βάρος
ΚΑΖ	Καταφύγια Άγριας Ζωής
ΚΔΑΥ	Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών
ΚΔΕΥ	Κέντρο Δημιουργικής Επαναχρησιμοποίησης Υλικών
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΛΑΠ	Λεκάνη Απορροής Ποταμού
ΜΔ	Μη διαθέσιμη πληροφορία
ΜΕΑ	Μονάδα Επεξεργασίας Αποβλήτων/Απορριμμάτων

ΜΕΒΑ	Μονάδα Επεξεργασίας Βιολογικών Αποβλήτων / Βιοαποβλήτων (προδιαλεγμένων οργανικών)
ΟΠΣ	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
ΟΚΩ	Οργανισμός Κοινής Ωφέλειας
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΔΕ	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΕ	Περιφερειακή Ενότητα
ΠΕΚΑ	Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΠ	Προγραμματική Περίοδος
ΠΠΑ	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης
ΠΕΡΠΟ	Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενες Πολεοδομησης
ΠΕΣΔΑ	Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων
ΠεΣΠΚΑ	Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στη Κλιματική Αλλαγή
ΠΝΑι	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου
ΠΠΧΣΑΑ	Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού Αειφόρου Ανάπτυξης
ΠΣ	Πράσινα Σημεία
ΠΥΣ	Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου
ΡΑΕ	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας
ΣΔΙΤ	Συμπράξεις Δημοσίου & Ιδιωτικού Τομέα
ΣΔΛΑΠ	Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών
ΣΜΑ	Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων
ΣΜΑΥ	Σταθμός Μεταφόρτωσης Ανακυκλώσιμων Υλικών
ΣΜΠΕ	Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΣΠΕΜ	Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών
ΣΣ ΚΑΠ	Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής
ΣΧΟΟΑΠ	Σχέδιο Χωρικής Και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων
ΤΠΑ/ΠΠΑ	Τομεακά & Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης
ΤΚΣ	Τόποι Κοινοτικής Σημασίας
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΥΔ	Υδατικό Διαμέρισμα
ΥΠΕΝ	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
ΥΥΔ	Υπόγειο Υδατικό Διαμέρισμα
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
ΦΟΔΣΑ	Φορέας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων
ΧΥΤΑ	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων
ΧΥΤΥ	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων
SWOT	Strengths – Weaknesses – Opportunities - Threats

10

Κ
Ε
Φ
Α
Λ
Α
Ι
Ο

ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

1 ΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μελέτη αφορά στις παρεχόμενες υπηρεσίες για την εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Νοτίου Αιγαίου Προγραμματικής Περιόδου (ΠΠ) 2026-2030, στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ).

Το σχέδιο του ΠΠΑ Νοτίου Αιγαίου 2026-2030, το οποίο αποτελεί αντικείμενο της παρούσας ΣΜΠΕ, εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 9412 ΕΞ 2026/20-01-2026 ΦΕΚ 372/Β/02-02-2026).

Η ΣΜΠΕ εκπονείται σύμφωνα με την διαδικασία που προβλέπει η ΚΥΑ 107017/2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5-9-2006), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις ΥΑ οικ.40238/2017 (ΦΕΚ 3749/Β/25.10.2017), Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/38181/2695/2022 (ΦΕΚ 1923/Β/18.4.2022), Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/76515/5170/2022 (ΦΕΚ 3999/Β/29.7.2022 και ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/94750/6235/2023 (ΦΕΚ.5774/Β/4-10-2023).

Η διαδικασία ΣΜΠΕ αποτελεί το μέσο για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης πριν την υιοθέτηση του όποιου σχεδίου ή προγράμματος εξασφαλίζοντας ότι λαμβάνονται υπόψη οι ενδεχόμενες περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά το στάδιο του σχεδιασμού και προγραμματισμού με απώτερο σκοπό την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και την υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος.

Η ΣΜΠΕ του ΠΠΑ Νοτίου Αιγαίου της ΠΠ 2026-2030, αλλά και το ίδιο το ΠΠΑ, εκπονείται και υλοποιείται από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και ειδικότερα την Αυτοτελή Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού.

1.2 ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

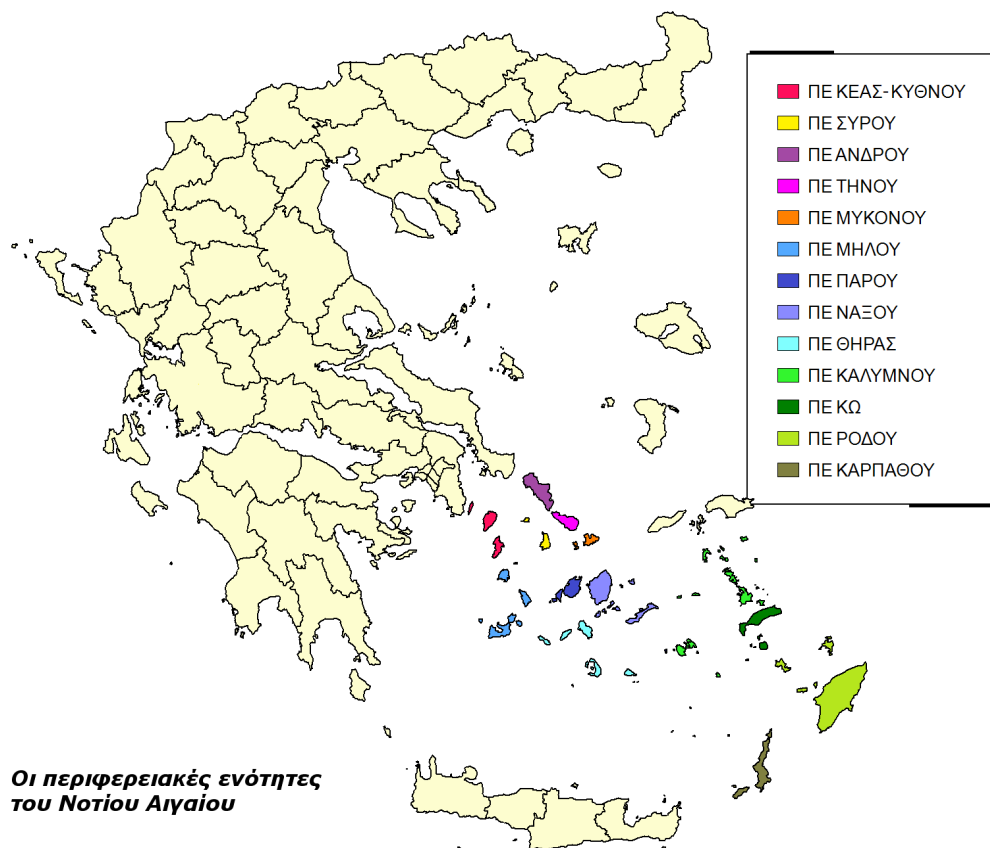
Η ΠΝΑΙ είναι μια πολύ-νησιωτική Περιφέρεια, η οποία αποτελείται από τα νησιωτικά συμπλέγματα των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων (79 νησιά, εκ των οποίων τα 52 κατοικούνται, και 178 βραχονησίδες) και καταλαμβάνει συνολική έκταση 5.286 τετραγωνικών χιλιομέτρων (4% της συνολικής έκτασης της χώρας), η οποία εκτείνεται από τις ακτές της Αττικής (Μακρόνησος) έως τα νότια παράλια της Τουρκίας (Καστελόριζο).

Σε επίπεδο διοικητικής δομής, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχει την έδρα της στην Ερμούπολη της Σύρου και διαιρείται σε 13 Περιφερειακές Ενότητες, στις οποίες υπάγονται 34 Δήμοι, 19 στις Κυκλάδες και 15 στα Δωδεκάνησα.

ΤΟ ΠΠΑ καλύπτει γεωγραφικά το σύνολο της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, ήτοι των 13 Περιφερειακών Ενοτήτων.

Πίνακας 1-1: Γεωγραφική κάλυψη σχεδίου

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ	
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	
1	Περιφερειακή Ενότητα Σύρου
2	Περιφερειακή Ενότητα Άνδρου
3	Περιφερειακή Ενότητα Θήρας
4	Περιφερειακή Ενότητα Κέας - Κύθνου
5	Περιφερειακή Ενότητα Μήλου
6	Περιφερειακή Ενότητα Μυκόνου
7	Περιφερειακή Ενότητα Νάξου
8	Περιφερειακή Ενότητα Πάρου
9	Περιφερειακή Ενότητα Τήνου
10	Περιφερειακή Ενότητα Καλύμνου
11	Περιφερειακή Ενότητα Καρπάθου
12	Περιφερειακή Ενότητα Κω
13	Περιφερειακή Ενότητα Ρόδου

Οι περιφερειακές ενότητες
του Νοτίου Αιγαίου

Εικόνα 1-1:Γεωγραφική Κάλυψη Σχεδίου

Τα κυριότερα νησιά στα Δωδεκάνησα είναι: η Ρόδος, η Κάρπαθος, η Κως, η Κάλυμνος, η Αστυπάλαια, η Κάσος, η Τήλος, η Σύμη, η Λέρος, η Νίσυρος η Πάτμος, η Χάλκη, η Σαρία, οι Λειψοί, η Ψέριμος, το Αγαθονήσι, τα Λέβιθα και το Καστελόριζο.

Στις Κυκλάδες τα κυριότερα νησιά είναι: η Νάξος, η Άνδρος, η Πάρος, η Τήνος, η Μήλος, η Κέα, η Αμοργός, η Ίος, η Κύθνος, η Μύκονος, η Σύρος, η Θήρα, η Σέριφος, η Σίφνος, η Σίκινος, η Ανάφη, η Κίμωλος, η Αντίπαρος, η Φολέγανδρος, η Μακρόνησος, ο Πολύαιγος, η Ηρακλεία, η Γυάρος, η Κέρος, η Ρήνεια, η Δονούσα, η Θηρασιά, η Σχοινούσα, και τα Κουφονήσια.

1.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑΡΤΗΣΗΣ ΠΠΑ ΠΝΑΙ ΠΠ2026-2030

Η κατάρτιση του Περιφερειακού Προγράμματος Νοτίου Αιγαίου ξεκίνησε μετά την έκδοση της με αριθμό 59077 Εγκυκλίου Σχεδιασμού ΕΠΑ 2026-2030 από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών τον Απρίλιο του 2025 με την οποία κλήθηκαν οι περιφέρειες να αποστείλουν συμπληρωμένα το Έντυπο Σχεδιασμού Περιφερειακού Προγράμματος ΕΠΑ 2026-2030 και σχετικό Πίνακα Εκτιμήσεων Π/Υ Προγραμμάτων ΕΠΑ 2026-2030). Στις 30/4/2025 στάλθηκαν συμπληρωμένα από την Αυτοτελή Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού: α) το Έντυπο Σχεδιασμού Περιφερειακού Προγράμματος ΕΠΑ 2026 2030 και β) ο Πίνακας Εκτιμήσεων Π/Υ Προγραμμάτων ΕΠΑ 2026-2030 που αφορούσε την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.

Στη Γενική Δ/ση Δημοσίων Επενδύσεων αποστάλθηκαν την 1η/10/2025 συμπληρωμένοι Πίνακες Εκτιμήσεων – Προβλέψεων Δαπανών ΑΠΔΕ συνεχιζόμενων και νέων έργων εθνικού σκέλους της ΠΝΑΙ.

Στις 31/10/2025 στάλθηκε επιστολή του Αν. Υπ. Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών προς τον Περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου οπου καλούνταν η ΠΝΑΙ να προχωρήσει στην έγκαιρη προετοιμασία του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ενόψει της έκδοσης της σχετικής ΥΑ με την οποία θα καλούνταν οι Περιφέρειες να υποβάλλουν τα Σχέδια των προγραμμάτων τους προς έγκριση. Στην συνέχεια, στις 25/11/2025 πραγματοποιήθηκε τηλεδιάσκεψη ύστερα από σχετική πρόσκληση της Δ/σης Διαχείρισης Εθνικού ΠΔΕ της Γεν Δ/σης Δημοσίων Επενδύσεων του Υπ. Εθν. Οικονομίας και Οικονομικών με θέμα «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) προγραμματικής περιόδου 2026-2030».

Η Αυτοτελής Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού έστειλε το με ΑΠ οικ.2772/10-11-2025 σχετικό έγγραφο προς την Γενική Δ/ση Υποδομών της ΠΝΑ με το οποίο ζητούνταν να προτεραιοποιηθούν τα νέα έργα/μελέτες που προβλέπεται να ενταχθούν στο ΕΠΑ 2026-2030 σύμφωνα με του νέους Αναπτυξιακούς Στόχους που περιλαμβάνονταν στο νέο ΕΠΑ Προγραμματικής Περιόδου 2026-2030.

Με την με αριθμό 212522 ΕΞ 2025/5.12.2025 (ΦΕΚ 6516/τΒ/8-12-2025) Απόφαση του Αν. Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών κλήθηκαν τα Υπουργεία και οι Περιφέρειες στο πλαίσιο του Ε.Π.Α 2026-2030, να καταρτίσουν σχέδια Τομεακών και Περιφερειακών

Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΤΠΑ/ΠΠΑ) στον τομέα ευθύνης τους και να τα υποβάλουν προς έγκριση από τον αρμόδιο Υπουργό για το Ε.Π.Α.

1.4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΠΑ ΠΝΑΙ ΠΠ2026-2030

1.4.1. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΠΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 2026 – 2030

Η Στρατηγική της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για την περίοδο 2026-2030 αποσκοπεί στη βιώσιμη ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή, με έμφαση στη μείωση των χωρικών και κοινωνικών ανισοτήτων, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, την αναβάθμιση των υποδομών και μεταφορών, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την πράσινη ανάπτυξη και την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας για αποτελεσματική υλοποίηση προγραμμάτων. Κεντρικός στόχος είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής και της ευημερίας των κατοίκων, η ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και η ανθεκτικότητα της νησιωτικής Περιφέρειας στις περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές προκλήσεις.

Οι αναπτυξιακοί στόχοι του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) περιλαμβάνουν έξι (6) βασικούς άξονες: 1) Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη, 2) Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών, 3) Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής, 4) Καινοτομία – Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα, και 5) Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη, 6) Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινο Μετασχηματισμός. Οι άξονες (1, 2, 3 και 4) στοχεύουν στην ενίσχυση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, ενώ οι υπόλοιποι άξονες 5 και 6 έχουν ευρύτερη στόχευση, που αφορά στο σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων.

Εξειδικεύοντας τις ανάγκες της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης υιοθετεί τους τέσσερις από τους πέντε αναπτυξιακούς στόχους του ΕΠΑ. Πιο συγκεκριμένα, οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου είναι:

Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη

Ο νησιωτικός και πολυνησιακός χαρακτήρας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, η οποία αποτελείται από 79 νησιά (50 κατοικήσιμα) και 178 βραχονησίδες με θαλάσσιο χώρο που καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της επικράτειάς της, δημιουργεί έντονες ενδοπεριφερειακές χωρικές ανισότητες και απομόνωση. Επίσης, τα νησιά παρουσιάζουν σημαντική ανομοιομορφία ως προς το μέγεθος (πληθυσμιακό και γεωγραφικό), το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η τριπλή «περιφερειακότητα» της περιοχής, η οποία αφορά τις μεγάλες αποστάσεις μεταξύ των νησιών, από την έδρα της Περιφέρειας και από την πρωτεύουσα της χώρας. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί εμπόδια στην κοινωνική, οικονομική και χωρική συνοχή, όπως θαλάσσια απομόνωση, υψηλό μεταφορικό κόστος, δυσκολία επίτευξης οικονομικών κλίμακας, ανάγκη για αυξημένες δημόσιες δαπάνες σε υποδομές υγείας, παιδείας και αθλητισμού, περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης και δυσκολία στην προσέλκυση υψηλά εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.

Επιπλέον, η ραγδαία αύξηση της τουριστικής κίνησης σε πολλά νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, καθώς και η συνακόλουθη μετατροπή πολλών διαμερισμάτων που μέχρι τότε διατίθεντο για μακροχρόνια ενοικίαση σε κατοικίες βραχυχρόνιας μίσθωσης, οδήγησαν στη δημιουργία έντονου στεγαστικού προβλήματος. Το πρόβλημα αυτό επηρεάζει τόσο τους μόνιμους κατοίκους των νησιών όσο και δημόσιους υπαλλήλους, όπως αστυνομικούς, εκπαιδευτικούς και ιατρικό προσωπικό, οι οποίοι αναζητούν στέγη στην περιοχή που διορίζονται.

Τέλος, οι θετικές δημογραφικές τάσεις που καταγράφονται τα τελευταία χρόνια στην Περιφέρεια καθιστούν ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη ενίσχυσης και αναβάθμισης των υποδομών υγείας, εκπαίδευσης (όλων των βαθμίδων) και αθλητισμού σε πολλά νησιά, προκειμένου να διασφαλιστεί η ισότιμη πρόσβαση των κατοίκων σε σχέση με τους κατοίκους της υπόλοιπης ηπειρωτικής Ελλάδας.

Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών

Η τριπλή «Περιφερειακότητα» που αναφέρθηκε σε προηγούμενο σημείο καθιστά αναγκαία την ύπαρξη βασικών υποδομών και μεταφορών σε πολλά νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και αυξάνει σημαντικά το κόστος ανάπτυξης, βελτίωσης και εκσυγχρονισμού τους καθώς και της αδυναμίας αξιοποίησης οικονομιών κλίμακας. Ειδικότερα, η νησιωτικότητα και η ασυνέχεια του γεωγραφικού χώρου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου καθιστούν αναγκαία την αναβάθμιση, συντήρηση και επέκταση των υποδομών μεταφορών σε κάθε νησί, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνδεσιμότητα σε ενδοπεριφερειακό, διαπεριφερειακό και εθνικό επίπεδο, καθώς και να ενισχυθεί η προσβασιμότητα όλων των κατοίκων σε βασικές υπηρεσίες. Η ανάπτυξη, βελτίωση και ο εκσυγχρονισμός των δικτύων και μεταφορών συνδέεται άμεσα με την οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη, τη μείωση των χωρικών ανισοτήτων και την βελτίωση της ποιότητας ζωής και ευημερίας των κατοίκων των νησιών της ΠΝΑ.

Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής

Η κλιματική αλλαγή και οι επιπτώσεις της αποτελούν προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου καλείται να διαχειριστεί πλημμυρικά φαινόμενα, μεγάλες πυρκαγιές και φυσικές καταστροφές καθώς και την έντονη σεισμική δραστηριότητα που παρατηρείται σε ορισμένες περιοχές της. Η Πολιτική Προστασία αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την πρόληψη, την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην πρόληψη φυσικών καταστροφών, στην ενίσχυση των μηχανισμών πολιτικής προστασίας, στην εκπαίδευση του προσωπικού και στην ενημέρωση των κατοίκων, ώστε να προστατευθεί η κοινωνία, η οικονομία και το φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας. Επίσης, είναι αναγκαία η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού προκειμένου να υπάρξει προσαρμογή των υποδομών στην κλιματική αλλαγή.

Καινοτομία – Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα

Η ΠΝΑΙ εμφανίζει τα χαρακτηριστικά μιας διάσπαρτης νησιωτικής οικονομίας, με περιορισμένη παραγωγική διαφοροποίηση και σχετικά χαμηλές επιδόσεις στην έρευνα και την καινοτομία. Η οικονομική της δραστηριότητα εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον ισχυρό τουριστικό τομέα, γεγονός που περιορίζει την ανθεκτικότητα σε περιόδους κρίσης (πανδημία, ενεργειακή κρίση κ.α.) και τη δυνατότητα ανάπτυξης άλλων κλάδων της οικονομίας (αγροδιατροφικός τομέας, νέοι τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας). Η ανάγκη ενίσχυσης της καινοτομίας, της εξωστρέφειας, της επιχειρηματικότητας και της συνολικής ανταγωνιστικότητας είναι επομένως ιδιαίτερα σημαντική, ώστε η Περιφέρεια να αξιοποιήσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της, να στηρίξει νέες μορφές επιχειρηματικότητας και να διαφοροποιηθεί σε τομείς πέρα από τον τουρισμό.

Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου εμφανίζει μικρή ανάπτυξη σε υποδομές τεχνολογιών, πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), ενώ η χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης παραμένει περιορισμένη. Παράλληλα, οι κάτοικοί της διαθέτουν γενικά χαμηλό επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της οικονομίας, της δημόσιας διοίκησης και των πολιτών σε επίπεδο Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2021, ο μόνιμος πληθυσμός της Περιφέρειας καταμετρήθηκε σε 327.820 άτομα, σημειώνοντας αύξηση κατά 6,1% σε σχέση με την απογραφή του 2011 (βλ. Αποτελέσματα Απογραφής, ΕΛΣΤΑΤ, 17-3-2023). Η Περιφέρεια αποτελείται από τα νησιωτικά συμπλέγματα των Κυκλάδων και της Δωδεκανήσου και περιλαμβάνει 79 νησιά, από τα οποία κατοικούνται μόνο τα 52. Παρατηρείται ότι τα περισσότερα κατοικημένα νησιά έχουν πληθυσμό λιγότερους από 3.000 κατοίκους που σημαίνει ότι ο πληθυσμός και οι πόροι είναι πολύ διασκορπισμένοι γεγονός που δυσχεραίνει την ίση παροχή υπηρεσιών. Ουσιαστικά, η νησιωτικότητα δυσκολεύει την εξυπηρέτηση των πολιτών από το δημόσιο τομέα. Συνεπώς, η προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού και της τεχνητής νοημοσύνης θα βελτιώσει την εξυπηρέτηση των πολιτών και θα ενισχύσει την ποιότητα ζωής και την ευημερία των πολιτών, περιορίζοντας τις ανάγκες μετακινήσεων σε κεντρικά νησιά για τη διεκπεραίωση των υποθέσεών τους.

Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες για πράσινη ανάπτυξη και βιώσιμο μετασχηματισμό, αξιοποιώντας το υψηλό επίπεδο ηλιοφάνειας και τους ισχυρούς ανέμους στην περιοχή της. Παρά τα πλεονεκτήματα αυτά, η χρήση των ΑΠΕ παραμένει περιορισμένη εξαιτίας των αυτόνομων ηλεκτρικών δικτύων, των δυσκολιών διασύνδεσης και της μικρής κλίμακας των τοπικών αγορών. Η έντονη εποχικότητα του τουρισμού δημιουργεί σημαντικές πιέσεις σε ενέργεια, υδάτινους πόρους και υποδομές διαχείρισης αποβλήτων, ενώ οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής αυξάνουν την ανάγκη προστασίας του φυσικού

περιβάλλοντος. Ο πράσινος μετασχηματισμός αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα για την Περιφέρεια, με δυνατότητες ανάπτυξης βιώσιμων υποδομών, ενίσχυσης της κυκλικής οικονομίας και προώθησης πράσινης και καινοτόμου επιχειρηματικότητας, που μπορούν να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα και τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα της νησιωτικής οικονομίας.

Υποστήριξη Προγράμματος

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου αντιμετωπίζει ζητήματα υποστελέχωσης και έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού, που επηρεάζουν την αποτελεσματική υλοποίηση και παρακολούθηση του Προγράμματος. Η ενίσχυση της διοικητικής και οργανωτικής ικανότητας των φορέων (ΥΔ, Δικαιούχοι) είναι κρίσιμη για την εύρυθμη λειτουργία και τη μέγιστη απορρόφηση πόρων του ΕΠΑ. Είναι αναγκαία η βελτίωση των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης, καθώς και η συστηματική εκπαίδευση και ενημέρωση των στελεχών ΥΔ και των δικαιούχων.

1.4.2. ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ & ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΠΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 2026 – 2030

Το προτεινόμενο μοντέλο ανάπτυξης του ΠΠΑ ΠΝΑΙ για την περίοδο 2026-2030, οικοδομείται επάνω σε επτά (7) βασικούς Αναπτυξιακούς Στόχους, οι οποίοι έχουν αναλυθεί ανωτέρω.

Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι εξειδικεύονται σε ειδικούς αναπτυξιακούς στόχους και προτεραιότητες, όπως φαίνεται συγκεντρωτικά στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 1-2: Αναπτυξιακοί στόχοι – ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ ΠΠ 2026-2030

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι	Προτεραιότητες
Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	- Απασχόληση και Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού - Συμβολή στην αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος - Ενίσχυση του κοινωνικού κράτους - Υγεία - Παιδεία - Αθλητισμός - Μεταναστευτική πολιτική - Ασφάλεια, προστασία, δικαιοσύνη - Συμβολή στην αντιμετώπιση του δημογραφικού ζητήματος	1.1. Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
		1.2. Ενίσχυση της απασχόλησης και ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου Ν. Αιγαίου
		1.3. Προώθηση της ισότητας και των δικαιωμάτων
		1.4. Ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας
		1.5. Πρόσβαση στη στέγαση
		1.6. Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση βρεφονηπιακών-παιδικών σταθμών και της προσχολικής αγωγής, στήριξη τρίτης ηλικίας κ.α.)
		1.7. Ενίσχυση της εδαφικής συνοχής (νησιωτικότητα, ορεινότητα, αγροτικές περιοχές
		1.8. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας
		1.9. Προστασία της Δημόσιας Υγείας
		1.10. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης
		1.11. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Κατάρτισης και δια βίου μάθησης
		1.12. Ενίσχυση και αναβάθμιση του Αθλητισμού
		1.13. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Ασφάλειας
		1.14. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εθνικής Άμυνας
		1.15. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Δικαιοσύνης
		1.16. Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών από την υποδοχή έως την ένταξη

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι	Προτεραιότητες
Ανάπτυξη υποδομών και Μεταφορών	- Ανάπτυξη δικτύων και μεταφορών - Βελτίωση δικτύων και μεταφορών - Εκσυγχρονισμός δικτύων και μεταφορών	2.1. Λιμενικές υποδομές
		2.3. Οδικές υποδομές
		2.4. Υποδομές αερομεταφορών
		2.5. Υδατοδρόμια
		2.6. Οδική ασφάλεια
		2.7. Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	- Ενίσχυση της αντιπλημμυρικής προστασίας - Βελτίωση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης - Ανάπτυξη υποδομών αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών - Προστασία από δασικές πυρκαγιές - Ενίσχυση ετοιμότητας και ανταπόκρισης σε κρίσεις - Προσαρμογή υποδομών στην κλιματική αλλαγή	3.1. Καθαρισμός, συντήρηση ρεμάτων, ποταμών κλπ.
		3.2. Αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές
		3.3. Ενίσχυση της πρόληψης, ετοιμότητας και έγκαιρης ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων
		3.4. Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
		3.5. Κρατική Αρωγή
		3.6. Αποκατάσταση υποδομών από φυσικές καταστροφές
		3.7. Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα
Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα	- Έρευνα - Βιομηχανία - Καινοτομία - Εμπόριο - Επιχειρηματικότητα - Πολιτισμός - Τουρισμός - Αγροδιατροφικός τομέας	4.1. Ενίσχυση έρευνας και Καινοτομίας
		4.2. Προώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας και εξωστρέφειας
		4.3. Ενίσχυση της Βιομηχανίας και Προώθηση της επιχειρηματικότητας
		4.4. Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων
		4.5. Ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας
		4.6. Ενίσχυση της διασύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικότητας
		4.7. Ενίσχυση εμπορίου & Προστασία του Καταναλωτή
		4.8. Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
		4.9. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος
		4.10. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
		4.11. Προώθηση του τουρισμού
		4.12. Προώθηση και ενίσχυση αγροδιατροφικού τομέα
Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη	- Ψηφιακός Μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης - Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων - Διασφάλιση της ψηφιακής ένταξης όλων των πολιτών - Ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών - Προστασία δεδομένων και κυβερνοασφάλεια - Τεχνητή Νοημοσύνη	5.1. Ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών
		5.2. Αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών και ΤΠΕ
		5.3. Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών
		5.4. Κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων
		5.5. Ασφάλεια και προστασία δεδομένων
		5.6. Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητή νοημοσύνη
Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός	- Προώθηση βιώσιμης ανάπτυξης - Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος μέσω καθαρής ενέργειας και εξοικονόμησης πόρων - Ενίσχυση της ανθεκτικότητας	6.1. Επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε
		6.2. Προώθηση της κυκλικής οικονομίας
		6.3. Προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας
		6.4. Διαχείριση υδάτινων πόρων (φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα κ.α.)
		6.5. Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων
		6.6. Ύδρευση (πόσιμο νερό)

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι	Προτεραιότητες
	απέναντι στην κλιματική αλλαγή μέσω ορθής διαχείρισης ενέργειας, νερού και αποβλήτων	6.7. Πράσινες Πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κτίρια κ.λπ.)
Υποστήριξη Προγράμματος	- Ενδυνάμωσης διοικητικής και οργανωτικής ικανότητας των εμπλεκόμενων φορέων, με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής υλοποίησης των παρεμβάσεων - Εδραίωση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης, μέσω της ενίσχυσης των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης	7.1. Ενδυνάμωσης διοικητικής ικανότητας
		7.2. Υποστήριξη Φορέων
		7.3. Βελτίωση μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης
		7.4. Δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης
		7.5. Τεχνική Βοήθεια

Αναλυτικότερα στοιχεία το ΠΠΑ Ν. Αιγαίου ΠΠ 2026-2030 παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 4 της παρούσας μελέτης.

1.5 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παράρτημα ΙΙΙ του άρθρου 11 της ΚΥΑ ΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις ΥΑ οικ.40238/2017 (ΦΕΚ 3749/Β/25.10.2017), Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/38181/2695/2022 (ΦΕΚ 1923/Β/18.4.2022), Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/76515/5170/2022 (ΦΕΚ 3999/Β/29.7.2022 και ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/94750/6235/2023 (ΦΕΚ.5774/Β/4-10-2023), στην παρούσα μελέτη παρουσιάστηκαν εναλλακτικές δυνατότητες για το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (ΠΠΑ ΠΝΑι).

Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ανωτέρω αναφερόμενη νομοθεσία, όλες οι εξεταζόμενες εναλλακτικές δυνατότητες θα πρέπει, στο σύνολό τους, να είναι άμεσα υλοποιήσιμες και εφαρμόσιμες, δεδομένου ότι οι στόχοι του ΠΠΑ ΠΝΑι, αφορούν την περίοδο 2026-2030, ήτοι έχουν άμεση εφαρμογή.

Κατά συνέπεια, η διαμόρφωση και η αξιολόγησή τους εξετάζει κύρια την εφικτότητα του αναπτυξιακού σχεδίου, τη διαθέσιμη τεχνογνωσία σε ευρωπαϊκό ή εθνικό επίπεδο για την υλοποίηση των προτεινόμενων έργων, τις διαθέσιμες προδιαγραφές, τις απαιτούμενες λοιπές υποδομές (π.χ. λιμενικά έργα), καθώς και την ωριμότητα για την άμεση υλοποίησή τους.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου με κυρίαρχο τον νησιωτικό χαρακτήρα, τις μεγάλες αποστάσεις μεταξύ των νησιών, καθώς και της ποικιλομορφίας και του διαφορετικού επιπέδου ανάπτυξης μεταξύ των νησιών της Περιφέρειας, οδηγούν σε περιορισμένες επιλογές εναλλακτικών δυνατοτήτων αναπτυξιακού προγραμματισμού, και κατά συνέπεια, τα εναλλακτικά σενάρια, τα οποία εξετάστηκαν και αξιολογήθηκαν και στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης είναι τα εξής:

Πίνακας 1-3: Εναλλακτικές Δυνατότητες

Μηδενική Λύση
Κατά τη εναλλακτική αυτή, δεν προτείνεται να εφαρμοστεί κανένα αναπτυξιακό πρόγραμμα κατά την περίοδο 2026-2030. Επομένως, όλα τα προβλήματα που άπτονται των αναπτυξιακών στόχων, όχι μόνο θα παραμείνουν αλλά και θα ενταθούν, αφού δεν θα εκδηλωθούν παρεμβάσεις αντιμετώπισής τους.
Εναλλακτική Δυνατότητα 1
Αυτή η εναλλακτική δυνατότητα αφορά στη συνέχιση του προγράμματος της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου. Αν και μπορεί να θεωρηθεί ότι οι στόχοι που είχαν τεθεί στη προηγούμενη περίοδο παρουσιάζουν κάποιες ομοιότητες με αυτούς της νέα προγραμματικής περιόδου, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι μπορούν να καλυφθούν όλοι οι αναπτυξιακοί άξονες. Άρα σε αυτή την περίπτωση, αρκετά από τα θέματα που επιλύονται βάσει των ειδικών στόχων και βασικών προτεραιοτήτων που τίθενται για τη νέα προγραμματική περίοδο όχι μόνο δεν θα επιλυθούν και θα παραμείνουν αλλά και θα ενταθούν, αφού δεν θα εκδηλωθούν όλες οι προβλεπόμενες παρεμβάσεις εφαρμογή τους.
Εναλλακτική Δυνατότητα 2 – Βασικό Σενάριο
Η δυνατότητα αυτή περιλαμβάνει την εφαρμογή της υιοθετούμενης στρατηγικής του Προγράμματος Περιφερειακής Ανάπτυξης ΠΝΑι 2026-2030, με την επίτευξη όλων των αναπτυξιακών στόχων, με την εφαρμογή όλων των ειδικών στόχων και βασικών προτεραιοτήτων, όπως έχουν αναλυτικά παρουσιαστεί στο Κεφάλαιο 4

Από τις ανωτέρω εξεταζόμενες εναλλακτικές δυνατότητες επιλεγείσα λύση αποτελεί η Εναλλακτική Δυνατότητα 2 – Βασικό Σενάριο, ήτοι το ΠΠΑ ΠΝΑι ΠΠ 2026-2030 που μπορεί να συμβάλλει ολοκληρωτικά και απολύτως θετικά στην επίτευξη όλων των αναπτυξιακών στόχων που τίθενται για τη νέα ΠΠ.

Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι του νέου προγράμματος και οι ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες που έχουν τεθεί, όπως φαίνονται ανωτέρω στον πίνακα 5.3 καλύπτουν όλου τους στόχους της νέας ΠΠ για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.

Ως εκ τούτου η επιλογή της εφαρμογής του προγράμματος της ΠΠ 2026-2030 βοηθάει συνολικά και συμβάλλει πλήρως στην ανάπτυξη και στην βελτίωση των τομέων τόσο του φυσικού, όσο και του κοινωνικού, τεχνικού, επιστημονικού και γενικότερα ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς επίσης και στην προστασία των πολιτών.

1.6 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Λαμβάνοντας υπόψη την αναλυτική αξιολόγηση των επιπτώσεων σε κάθε μία ξεχωριστά περιβαλλοντική παράμετρο που έχει ο κάθε ένας αναπτυξιακός στόχος του υπό μελέτη προγράμματος, στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η σύνοψη των επιπτώσεων ανά περιβαλλοντική παράμετρο για το σύνολο του υπό μελέτη Προγράμματος.

Πίνακας 1-4: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του ΠΠΑ ΠΝΑι ανά περιβαλλοντική παράμετρο

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	– θα δημιουργήσει συνθήκες μεταβολής της βιοποικιλότητας; – θα μεταβάλει τον αριθμό ή την εξάπλωση απειλούμενων ή ενδημικών ειδών χλωρίδας ή πανίδας;	+ , -	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, 2, 3, 4 και 6 αναμένεται να επιφέρουν συνολικά περιορισμένες επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα, τη χλωρίδα και την πανίδα, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος και την ένταση των παρεμβάσεων. Οι δράσεις κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών του ΑΣ 1 δεν σχετίζονται άμεσα με τη βιοποικιλότητα, ωστόσο ενδέχεται να προκαλέσουν έμμεσες και τοπικού χαρακτήρα επιπτώσεις μέσω χωρικών παρεμβάσεων και ανάπτυξης νέων υποδομών. Αντίστοιχα, οι παρεμβάσεις του ΑΣ 2 που αφορούν μεταφορικές και λιμενικές υποδομές δύνανται να επιφέρουν βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στη χλωρίδα, την πανίδα και τα φυσικά οικοσυστήματα, κυρίως κατά τη φάση κατασκευής και αρχικής λειτουργίας των έργων. Ωστόσο, λόγω της περιορισμένης κλίμακας των έργων και της εφαρμογής κατάλληλων μέτρων πρόληψης και μετριασμού μέσω της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και των Μ.Π.Ε., οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως μικρής έντασης και μη στρατηγικής σημασίας. Οι δράσεις του ΑΣ 3 που σχετίζονται με την πρόληψη φυσικών καταστροφών, τον καθαρισμό και τη συντήρηση ρεμάτων και ποταμών, καθώς και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών, αναμένεται να έχουν κυρίως έμμεσες και μικρής έντασης επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα. Κατά τη φάση κατασκευής ενδέχεται να προκληθούν περιορισμένες τοπικές επιβαρύνσεις, όπως προσωρινή όχληση της πανίδας και απομάκρυνση βλάστησης, ενώ σε μακροπρόθεσμο επίπεδο αναμένονται θετικές συνέργειες μέσω της προστασίας και αποκατάστασης φυσικών συστημάτων και της μείωσης πλημμυρικών φαινομένων. Παράλληλα, οι δράσεις του ΑΣ 4 που σχετίζονται με την ενίσχυση του τουρισμού ενδέχεται να δημιουργήσουν πιέσεις στα οικοσυστήματα και στις παράκτιες περιοχές, ιδίως εάν η ανάπτυξη τουριστικών υποδομών δεν συνοδεύεται από κατάλληλη περιβαλλοντική διαχείριση. Τέλος, οι προτεραιότητες του ΑΣ 6 που αφορούν την ενεργειακή μετάβαση, την αξιοποίηση Α.Π.Ε., την κυκλική οικονομία, τη διαχείριση υδάτων και αποβλήτων, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος, αναμένεται να έχουν τόσο θετικές όσο και περιορισμένες αρνητικές επιδράσεις στη βιοποικιλότητα. Οι θετικές επιπτώσεις σχετίζονται κυρίως με τη μείωση περιβαλλοντικών πιέσεων, τη βελτίωση της διαχείρισης φυσικών πόρων και την προστασία οικοσυστημάτων, ενώ πιθανές τοπικές αρνητικές επιπτώσεις από ενεργειακές και λοιπές υποδομές μπορούν να προληφθούν ή να μετριαστούν σε σημαντικό βαθμό μέσω του κατάλληλου σχεδιασμού και της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.
Υδατα	– θα μεταβάλει την κατανάλωση και τα αποθέματα νερού ή την ποιότητα των επιφανειακών ή/και υπογείων υδάτων; – θα μεταβάλει την υδρομορφολογία ποτάμιων σωμάτων; – θα μεταβάλει το βαθμό επεξεργασίας	+ , -	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, 2, 3, 4 και 6 αναμένεται να επιφέρουν συνολικά περιορισμένες έως μέτριες επιπτώσεις στους υδάτινους πόρους, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με τη φύση και την ένταση των παρεμβάσεων. Οι δράσεις του ΑΣ 1 που σχετίζονται με την ενίσχυση κοινωνικών, εκπαιδευτικών και υγειονομικών υποδομών δεν επηρεάζουν άμεσα τα ύδατα, ωστόσο ενδέχεται να οδηγήσουν σε αυξημένες πιέσεις στους υδατικούς πόρους λόγω ενίσχυσης της οικιστικής ανάπτυξης, αύξησης της κατανάλωσης νερού και

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
	των υγρών αποβλήτων;		παραγωγής λυμάτων. Οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως περιορισμένες και μη στρατηγικού χαρακτήρα, καθώς εξαρτώνται από τη χωροθέτηση και τη δυναμικότητα των επιμέρους έργων και μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και της εφαρμογής κατάλληλων μέτρων πρόληψης και μετριασμού. Οι παρεμβάσεις του ΑΣ 2 που αφορούν λιμενικές, οδικές και αεροπορικές υποδομές δύνανται να προκαλέσουν βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στα ύδατα, κυρίως κατά τη φάση κατασκευής και αρχικής λειτουργίας των έργων, όπως τοπική υποβάθμιση της ποιότητας των επιφανειακών (κυρίως θαλάσσιων) υδάτων ή κίνδυνο ρύπανσης από εργοταξιακές δραστηριότητες. Ωστόσο, λόγω της περιορισμένης κλίμακας των έργων και της εφαρμογής των προβλεπόμενων περιβαλλοντικών όρων, οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως μικρής έντασης και αντιμετωπίσιμες. Οι δράσεις του ΑΣ 3 που σχετίζονται με την πρόληψη φυσικών καταστροφών, τον καθαρισμό και τη συντήρηση ρεμάτων και ποταμών, καθώς και την αντιπλημμυρική προστασία, αναμένεται να έχουν κυρίως θετικές επιπτώσεις στους υδάτινους πόρους σε μακροπρόθεσμο επίπεδο. Παρότι κατά τη φάση κατασκευής ενδέχεται να προκληθούν προσωρινές και τοπικές επιβαρύνσεις, όπως αυξημένη θολότητα ή κίνδυνος ρύπανσης από καύσιμα και λιπαντικά, κατά τη φάση λειτουργίας οι παρεμβάσεις συμβάλλουν στη μείωση της ρύπανσης που προκαλείται από πλημμυρικά φαινόμενα, στην προστασία των υπόγειων υδάτων και στη μείωση του κινδύνου ρύπανσης γεωτρήσεων και συστημάτων ύδρευσης. Παράλληλα, οι δράσεις του ΑΣ 4 που σχετίζονται με την ενίσχυση του τουρισμού ενδέχεται να αυξήσουν τις πιέσεις στους υδατικούς πόρους, ιδιαίτερα σε περιοχές με ήδη αυξημένη τουριστική δραστηριότητα και προβλήματα λειψυδρίας, εφόσον δεν συνοδεύονται από επαρκή περιβαλλοντική διαχείριση και υποδομές. Αντίθετα, οι προτεραιότητες του ΑΣ 6 που αφορούν τη βελτίωση της διαχείρισης υδάτων, την ορθολογική χρήση φυσικών πόρων, τη διαχείριση αποβλήτων και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας αναμένεται να έχουν σημαντικές θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα και την ποσότητα των υδάτινων πόρων, μέσω της μείωσης απωλειών, της εξοικονόμησης νερού και της περιορισμού των πηγών ρύπανσης. Πιθανές τοπικές επιβαρύνσεις από έργα υποδομών ή εγκαταστάσεις Α.Π.Ε. εκτιμώνται ως περιορισμένες και δύνανται να μετριαστούν αποτελεσματικά μέσω της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.
Έδαφος – Τοπίο	- θα μεταβάλει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του εδάφους; - θα μεταβάλει την παραγωγή, σύσταση, διάθεση και ανακύκλωση των στερεών απορριμμάτων; - Θα μεταβάλει το ανάγλυφο σημαντικών εκτάσεων; - θα μεταβάλει την εικόνα περιοχών με	+ , -	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, 2, 3, 4 και 6 αναμένεται να επιφέρουν συνολικά περιορισμένες έως μέτριες επιπτώσεις στο έδαφος και το τοπίο, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος και την κλίμακα των παρεμβάσεων. Οι δράσεις του ΑΣ 1 που αφορούν κοινωνικές, στεγαστικές, υγειονομικές και εκπαιδευτικές υποδομές ενδέχεται να οδηγήσουν σε τοπικές μεταβολές του εδάφους και του τοπίου λόγω νέων κατασκευών ή επεκτάσεων υφιστάμενων εγκαταστάσεων, καθώς και πιθανής αστικής ανάπτυξης που συνδέεται με την αύξηση πληθυσμού. Ωστόσο, οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως τοπικές και μη στρατηγικού χαρακτήρα, καθώς μπορούν να αντιμετωπιστούν στο στάδιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης μέσω κατάλληλων μέτρων πρόληψης και μετριασμού. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις αυτές

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
	φυσικό κάλλος ή/και με αξιόλογο ανθρωπογενές τοπίο;		δύνανται να έχουν και θετική συμβολή μέσω της οργανωμένης χωρικής ανάπτυξης, του περιορισμού της αυθαίρετης δόμησης και της αναβάθμισης του δομημένου περιβάλλοντος, ιδίως μέσω της αξιοποίησης υφιστάμενων κτιριακών υποδομών. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 2 που αφορούν μεταφορικές και λοιπές τεχνικές υποδομές δύνανται να προκαλέσουν βραχυπρόθεσμες αλλά και (περιορισμένου βαθμού) μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στο έδαφος και το τοπίο, κυρίως κατά τη φάση κατασκευής και αρχικής λειτουργίας, λόγω εκσκαφών, επεμβάσεων στο ανάγλυφο και οπτικών αλλοιώσεων. Οι επιπτώσεις αυτές χαρακτηρίζονται ως μικρής έντασης και έκτασης, λόγω της περιορισμένης κλίμακας των έργων, και αντιμετωπίζονται μέσω των προβλεπόμενων περιβαλλοντικών όρων. Ομοίως, οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 που σχετίζονται με τη συντήρηση ρεμάτων και την αντιπλημμυρική προστασία ενδέχεται να επιφέρουν περιορισμένες και κυρίως τοπικές επιπτώσεις στο έδαφος κατά τη φάση κατασκευής, όπως προσωρινές διαταραχές και πιθανή όχληση των φυσικών σχηματισμών. Σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, όμως, αναμένονται θετικές επιδράσεις μέσω της μείωσης της διάβρωσης, της προστασίας από πλημμυρικά φαινόμενα και της βελτίωσης της σταθερότητας του εδάφους. Οι δράσεις του ΑΣ 4 που αφορούν την ανάπτυξη του τουρισμού ενδέχεται να ασκήσουν πιέσεις στο έδαφος και το τοπίο, ιδίως μέσω της επέκτασης τουριστικών υποδομών και της αυξημένης επισκεψιμότητας, εφόσον δεν συνοδεύονται από επαρκή χωρικό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό. Αντίθετα, οι προτεραιότητες του ΑΣ 6 που σχετίζονται με την ενεργειακή μετάβαση, τις Α.Π.Ε., την κυκλική οικονομία και τη διαχείριση υδάτινων πόρων μπορεί να έχουν τόσο θετικές όσο και τοπικά αρνητικές επιπτώσεις στο έδαφος και το τοπίο, κυρίως λόγω εγκατάστασης ενεργειακών ή υδραυλικών υποδομών. Ωστόσο, οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως μετρήσιμες και ελεγχόμενες, καθώς μπορούν να προληφθούν ή να μετριαστούν αποτελεσματικά μέσω της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και των Μ.Π.Ε. των επιμέρους έργων.
Χρήσεις γης	– θα προκαλέσει εκτεταμένες αλλαγές στις χρήσεις γης;	+ , -	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 4 και 5 δε σχετίζονται με επιπτώσεις στο πολιτιστικό περιβάλλον, με την προϋπόθεση της μη εμπλοκής των έργων με αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της περιοχής. Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, 2, 3 και 6 αναμένεται να επιφέρουν συνολικά περιορισμένες έως μέτριες επιπτώσεις στις χρήσεις γης, με διαφοροποίηση ως προς τον χαρακτήρα, τη διάρκεια και την ένταση των επιδράσεων. Οι παρεμβάσεις του ΑΣ 1 που αφορούν κοινωνικές, στεγαστικές, εκπαιδευτικές και υγειονομικές υποδομές ενδέχεται να οδηγήσουν σε τοπικές μεταβολές των χρήσεων γης μέσω της δημιουργίας νέων εγκαταστάσεων ή της επέκτασης υφιστάμενων οικιστικών και αστικών περιοχών. Ωστόσο, οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως περιορισμένης κλίμακας και μη στρατηγικού χαρακτήρα, ενώ παράλληλα δύνανται να έχουν και θετική διάσταση μέσω της οργανωμένης χωρικής ανάπτυξης, του περιορισμού της αυθαίρετης δόμησης και της βελτίωσης του αστικού και οικιστικού περιβάλλοντος. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 2 που αφορούν μεταφορικές υποδομές (οδικές, λιμενικές και αεροπορικές)

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
			συνεπάγονται τοπικές καταλήψεις γης και μεταβολές υφιστάμενων χρήσεων, κυρίως κατά τη φάση κατασκευής, με μικρή όμως συνολική έκταση και ένταση. Παρά τις αρχικές αυτές επιβαρύνσεις, μακροπρόθεσμα οι υποδομές αυτές δύνανται να ενισχύσουν την αξία και τη λειτουργικότητα των γειτονικών περιοχών, συμβάλλοντας σε αναδιάρθρωση και αναβάθμιση των χρήσεων γης στην ευρύτερη ζώνη επιρροής τους. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 που σχετίζονται με αντιπλημμυρική προστασία και συντήρηση υδατορεμάτων δεν αναμένεται να επιφέρουν ουσιαστικές ή μόνιμες μεταβολές στις χρήσεις γης, πέραν περιορισμένων και τοπικών παρεμβάσεων κατά τη φάση κατασκευής. Σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, συμβάλλουν έμμεσα στη σταθεροποίηση και προστασία των υφιστάμενων χρήσεων γης από πλημμυρικούς κινδύνους και φαινόμενα διάβρωσης, ενισχύοντας τη λειτουργική ασφάλεια των περιοχών. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 6 δύνανται να προκαλέσουν τόσο θετικές όσο και τοπικά αρνητικές επιπτώσεις στις χρήσεις γης. Ειδικότερα, η εγκατάσταση υποδομών Α.Π.Ε. και ενεργειακής μετάβασης μπορεί να επιφέρει τοπικές μεταβολές και δεσμεύσεις γης, ωστόσο αυτές εκτιμώνται ως ελεγχόμενες και μικρής κλίμακας, με δυνατότητα πρόληψης και μετριασμού μέσω περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Αντίθετα, αυτές οι προτεραιότητες που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της διαχείρισης φυσικών πόρων συμβάλλουν θετικά στη διατήρηση και ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης, με έμμεσες μακροπρόθεσμες θετικές επιδράσεις.
Πολιτιστικό περιβάλλον	– θα επηρεάσει με ουσιαστικό τρόπο στοιχεία ή χώρους της πολιτισμικής κληρονομιάς;	+	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 2 και 6 δε σχετίζονται με επιπτώσεις στο πολιτιστικό περιβάλλον, με την προϋπόθεση της μη εμπλοκής των έργων με αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της περιοχής. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1 συνδέονται έμμεσα με την ενίσχυση της πολιτιστικής συμμετοχής και ευαισθητοποίησης, μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της δια βίου μάθησης, καθώς και μέσω της προώθησης της κοινωνικής συνοχής, της ισότητας και της ένταξης ευάλωτων ομάδων, στοιχεία που συμβάλλουν στη διατήρηση της πολιτισμικής πολυμορφίας. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 αναμένεται να έχουν κυρίως έμμεσες αλλά σαφώς θετικές επιπτώσεις, καθώς η ενίσχυση της πρόληψης και διαχείρισης φυσικών καταστροφών συμβάλλει στην προστασία αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και λοιπών στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς από πλημμύρες, διάβρωση και ακραία καιρικά φαινόμενα. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η μακροπρόθεσμη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 4 έχουν άμεσες και σημαντικά θετικές επιπτώσεις στο πολιτιστικό περιβάλλον, καθώς περιλαμβάνουν την ανάδειξη και προστασία μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων, την αναβάθμιση μουσείων και πολιτιστικών υποδομών, καθώς και την προώθηση του σύγχρονου πολιτισμού. Οι δράσεις αυτές συμβάλλουν στην ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας και της επισκεψιμότητας. Τέλος, οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 παρουσιάζουν επίσης θετικές επιπτώσεις, κυρίως μέσω της

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
			ψηφιοποίησης πολιτιστικού υλικού, της βελτίωσης της πρόσβασης σε πολιτιστικό περιεχόμενο και της αξιοποίησης ψηφιακών εργαλείων για την προβολή και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, ενισχύοντας τη διάχυση και διατήρησή της σε ευρύτερο κοινό.
Ατμόσφαιρα	– Θα μεταβάλει την ποιότητα του αέρα;	+ , -	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1, που συνδέονται με τις κοινωνικές επενδύσεις, την ενίσχυση της εδαφικής συνοχής και τη δημιουργία ή αναβάθμιση κοινωνικών, εκπαιδευτικών και υγειονομικών υποδομών, αναμένεται να έχουν κυρίως έμμεσες και μικρής έντασης επιπτώσεις στην ατμόσφαιρα. Οι επιπτώσεις αυτές εντοπίζονται κυρίως στη φάση κατασκευής των επιμέρους έργων, λόγω εκπομπών σκόνης και αέριων ρύπων από εργοταξιακές δραστηριότητες και μετακινήσεις οχημάτων. Ωστόσο, οι επιπτώσεις αυτές είναι τοπικού και προσωρινού χαρακτήρα και αντιμετωπίζονται μέσω της εφαρμογής κατάλληλων μέτρων πρόληψης και μετριασμού κατά τη φάση περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων. Αντίστοιχα, κατά τη φάση κατασκευής των έργων του ΑΣ 2 αναμένεται προσωρινή επιβάρυνση του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος από εκπομπές σκόνης και καυσαερίων που σχετίζονται με τις εργασίες κατασκευής και τη λειτουργία μηχανημάτων και οχημάτων. Παράλληλα, η ανάπτυξη και βελτίωση των μεταφορικών υποδομών ενδέχεται να οδηγήσει σε αύξηση της κυκλοφορίας και κατ' επέκταση των εκπομπών αέριων ρύπων. Ωστόσο, η ένταση των επιπτώσεων εκτιμάται ως περιορισμένη και μη στρατηγικού χαρακτήρα, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετικά καλή υφιστάμενη ποιότητα της ατμόσφαιρας και τη δυνατότητα εφαρμογής κατάλληλων περιβαλλοντικών μέτρων. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 αναμένεται να έχουν κυρίως έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην ατμόσφαιρα, καθώς η ενίσχυση των ψηφιακών υπηρεσιών, της τηλεργασίας, της ψηφιοποίησης διαδικασιών και των έξυπνων εφαρμογών δύναται να συμβάλει στη μείωση των μετακινήσεων, της κυκλοφοριακής συμφόρησης και κατ' επέκταση των εκπομπών αέριων ρύπων και της κατανάλωσης καυσίμων, ιδιαίτερα στις νησιωτικές περιοχές. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 6, που αφορούν την ενεργειακή μετάβαση, την αξιοποίηση των Α.Π.Ε., την προώθηση της κυκλικής οικονομίας και την προστασία του περιβάλλοντος, εκτιμάται ότι θα έχουν συνολικά θετικές και κυρίως μακροπρόθεσμες επιδράσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας, μέσω της μείωσης των εκπομπών αέριων ρύπων και της σταδιακής απεξάρτησης από συμβατικές μορφές ενέργειας. Παρότι κατά τη φάση κατασκευής ορισμένων έργων ενδέχεται να παρουσιαστούν περιορισμένες και προσωρινές τοπικές επιβαρύνσεις, αυτές δεν αναμένεται να έχουν στρατηγικό χαρακτήρα και μπορούν να περιοριστούν μέσω της τήρησης των προβλεπόμενων περιβαλλοντικών όρων.
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	– Θα μεταβάλει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου;	+	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, ΑΣ 3, ΑΣ 5 και ΑΣ 6 αναμένεται να έχουν συνολικά κυρίως έμμεσες και μακροπρόθεσμες, θετικές επιπτώσεις στο κλίμα και στην κλιματική αλλαγή, με διαφοροποιημένο χαρακτήρα ανά άξονα. Αντίθετα, οι προτεραιότητες του ΑΣ 3, που αφορούν την πρόληψη και διαχείριση φυσικών κινδύνων, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, έχουν

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
			σαφώς θετική επίδραση, καθώς ενισχύουν την κλιματική ανθεκτικότητα των περιοχών και μειώνουν την ευαλωτότητα σε ακραία καιρικά φαινόμενα, χωρίς να στοχεύουν άμεσα στη μείωση εκπομπών αλλά κυρίως στην προσαρμογή. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 συμβάλλουν έμμεσα στον μετριασμό των εκπομπών μέσω της μείωσης των μετακινήσεων και της ενίσχυσης της ψηφιοποίησης και της τηλεργασίας, ενώ οι προτεραιότητες του ΑΣ 6 έχουν συνολικά θετική και μακροπρόθεσμη επίδραση στο κλίμα, μέσω της προώθησης της ενεργειακής μετάβασης, της μείωσης εκπομπών και της ενίσχυσης βιώσιμων περιβαλλοντικών πρακτικών.
Πληθυσμός	– θα μεταβάλει τη γονιμότητα ή το μέσο αριθμό τέκνων ανά γυναίκα; – θα μεταβάλει τη θνησιμότητα ή το μέσο προσδόκιμο χρόνο ζωής;	+	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, 2, 3 και 5 αναμένεται να έχουν συνολικά ιδιαίτερα θετικές επιπτώσεις στον πληθυσμό και στην ποιότητα ζωής των κατοίκων της ΠΝΑι. Οι παρεμβάσεις που αφορούν την ενίσχυση της Υγείας, της Δημόσιας Υγείας και των κοινωνικών επενδύσεων συμβάλλουν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, της κοινωνικής συνοχής και του προσδόκιμου υγιούς ζωής, ενώ παράλληλα ενισχύουν τη συγκράτηση του πληθυσμού, ιδιαίτερα σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές που αντιμετωπίζουν φαινόμενα πληθυσμιακής αποδυνάμωσης. Παράλληλα, η αναβάθμιση των υποδομών μεταφορών, όπως του οδικού δικτύου, των λιμένων, των αερομεταφορών και της αστικής κινητικότητας, αναμένεται να βελτιώσει σημαντικά την προσβασιμότητα, την ασφάλεια και τη συνδεσιμότητα των περιοχών της Περιφέρειας, περιορίζοντας την απομόνωση και ενισχύοντας την καθημερινή εξυπηρέτηση του πληθυσμού. Αντίστοιχα, οι δράσεις πρόληψης και διαχείρισης φυσικών κινδύνων και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών συμβάλλουν στη μείωση των κινδύνων για ανθρώπινες ζωές, στην προστασία οικισμών και βασικών υπηρεσιών και στη βελτίωση του αισθήματος ασφάλειας των κατοίκων. Επιπλέον, οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 που σχετίζονται με την ψηφιοποίηση υπηρεσιών, την ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών και την ενίσχυση της ψηφιακής συμπερίληψης αναμένεται να διευκολύνουν την πρόσβαση του πληθυσμού σε υπηρεσίες, εκπαίδευση, εργασία και πληροφόρηση, συμβάλλοντας στη μείωση των κοινωνικών και χωρικών ανισοτήτων και στη συνολική αναβάθμιση της ποιότητας ζωής.
Υγεία	– θα μεταβάλει την έκθεση τμημάτων του πληθυσμού σε περιβαλλοντικό κίνδυνο;	+	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, ΑΣ 3, ΑΣ 5 και ΑΣ 6 αναμένεται να έχουν συνολικά θετικές επιπτώσεις στην υγεία και στην ποιότητα ζωής του πληθυσμού, τόσο άμεσα όσο και έμμεσα. Οι παρεμβάσεις που αφορούν την ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας, την προστασία της Δημόσιας Υγείας και τις κοινωνικές επενδύσεις συμβάλλουν στη βελτίωση της υγειονομικής κάλυψης, της κοινωνικής συνοχής και του προσδόκιμου υγιούς ζωής, ενώ παράλληλα ενισχύουν τη συγκράτηση του πληθυσμού, ιδιαίτερα σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Παράλληλα, οι προτεραιότητες πρόληψης και διαχείρισης φυσικών κινδύνων, όπως ο καθαρισμός και η συντήρηση ρεμάτων και ποταμών και οι παρεμβάσεις αντιπλημμυρικής προστασίας, αναμένεται να συμβάλουν θετικά στη δημόσια υγεία μέσω της μείωσης κινδύνων ρύπανσης υδάτων και έκθεσης του πληθυσμού σε ακραία φυσικά φαινόμενα. Παρότι κατά τη φάση κατασκευής ενδέχεται να προκύψουν

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
			τοπικές και προσωρινές επιβαρύνσεις, αυτές εκτιμώνται ως μικρής έντασης και αντιμετωπίσιμες με κατάλληλα μέτρα πρόληψης και μετριασμού. Επιπλέον, η ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών υγείας, εφαρμογών τηλεϊατρικής και υποδομών ΤΠΕ αναμένεται να βελτιώσει σημαντικά την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγειονομικής φροντίδας και πληροφόρησης, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες περιοχές. Συμπληρωματικά, οι παρεμβάσεις για την ορθολογική διαχείριση του πόσιμου νερού και των στερεών και υγρών αποβλήτων συμβάλλουν στη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών και στη διασφάλιση της δημόσιας υγείας συνολικά.
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	θα μεταβάλλει υλικά περιουσιακά στοιχεία μέσω εκτεταμένων απαλλοτριώσεων ή κατανομής δημοσίων εκτάσεων σε ιδιώτες;	+ , -	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, 2, 3 και 6 αναμένεται να έχουν συνολικά θετική επίδραση στα υλικά περιουσιακά στοιχεία, τόσο μέσω της ανάπτυξης νέων υποδομών όσο και μέσω της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας του υφιστάμενου αποθέματος. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις του ΑΣ 1 που αφορούν την κοινωνική κατοικία και την πρόσβαση στη στέγαση συμβάλλουν στη δημιουργία και αναβάθμιση στεγαστικών υποδομών, ενισχύοντας την ποιότητα και τη διαθεσιμότητα του οικιστικού αποθέματος. Αντίστοιχα, οι προτεραιότητες του ΑΣ 2 δύνανται να επηρεάσουν τοπικά υφιστάμενα περιουσιακά στοιχεία λόγω απαλλοτριώσεων, ωστόσο οι επιπτώσεις αυτές είναι περιορισμένες και μη στρατηγικού χαρακτήρα, ενώ μακροπρόθεσμα τα έργα υποδομής δημιουργούν υπεραξία και αυξάνουν την αξία των περιοχών εξυπηρέτησής τους. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις του ΑΣ 3 ενισχύουν σημαντικά την προστασία κατοικιών, επιχειρήσεων, γεωργικών εκτάσεων και κρίσιμων υποδομών μέσω της μείωσης του κινδύνου από πλημμύρες, διάβρωση και άλλες φυσικές καταστροφές, συμβάλλοντας έτσι στη διασφάλιση της λειτουργικότητας και της οικονομικής αξίας τους. Συμπληρωματικά, οι δράσεις του ΑΣ 6 για τη διαχείριση υδάτινων πόρων και την ανάπτυξη σχετικών υποδομών (όπως φράγματα και λιμνοδεξαμενές) ενισχύουν περαιτέρω την ανθεκτικότητα των περιουσιακών στοιχείων απέναντι σε κλιματικούς και περιβαλλοντικούς κινδύνους.
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	- θα συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής; - θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας; - θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών;	+	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1–6 αναμένεται να έχουν συνολικά σημαντικές, κυρίως θετικές και σε αρκετές περιπτώσεις συνεργιστικές επιπτώσεις στο Κοινωνικό – Οικονομικό Περιβάλλον της ΠΝΑι, καθώς συνδέονται άμεσα με την ενίσχυση της απασχόλησης, της κοινωνικής συνοχής, της παραγωγικής βάσης, της ανθεκτικότητας και της ποιότητας ζωής του πληθυσμού. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1 παρουσιάζουν ιδιαίτερα θετική και υψηλής έντασης επίδραση, καθώς περιλαμβάνουν παρεμβάσεις που σχετίζονται με την απασχόληση, την ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου, την κοινωνική προστασία, την υγεία, την εκπαίδευση και τη στέγαση. Η ενίσχυση της απασχόλησης, της κατάρτισης και της δια βίου μάθησης συμβάλλει άμεσα στη μείωση της ανεργίας, στη βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και στην αύξηση της παραγωγικότητας και του εισοδήματος. Παράλληλα, οι δράσεις κοινωνικής κατοικίας, στήριξης της οικογένειας, καταπολέμησης της φτώχειας και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής βελτιώνουν τις συνθήκες διαβίωσης και περιορίζουν τις κοινωνικές και χωρικές ανισότητες, ιδιαίτερα στις νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Επιπλέον, η αναβάθμιση

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
			των υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης, ασφάλειας και δικαιοσύνης ενισχύει την ποιότητα ζωής και τη συνολική κοινωνική ευημερία. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 2 που αφορούν τις υποδομές μεταφορών αναμένεται να έχουν σημαντικές θετικές επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Περιφέρειας, καθώς συμβάλλουν στη βελτίωση της συνδεσιμότητας, της προσβασιμότητας και της εδαφικής συνοχής μεταξύ των νησιών. Η ανάπτυξη λιμενικών, οδικών και αεροπορικών υποδομών διευκολύνει τη μεταφορά επιβατών και εμπορευμάτων, ενισχύει τον τουρισμό, υποστηρίζει την επιχειρηματική δραστηριότητα και δημιουργεί προϋποθέσεις προσέλκυσης επενδύσεων. Παράλληλα, περιορίζονται οι επιπτώσεις της νησιωτικότητας και της γεωγραφικής απομόνωσης, με θετική επίδραση στην κοινωνική συνοχή και στην ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 που σχετίζονται με την πρόληψη και διαχείριση φυσικών καταστροφών, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή εκτιμάται ότι θα έχουν ιδιαίτερα σημαντική και πολλαπλασιαστική θετική επίδραση στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον. Μέσω των παρεμβάσεων αυτών μειώνεται ο κίνδυνος οικονομικών απωλειών και κοινωνικών επιπτώσεων από πλημμύρες, πυρκαγιές και άλλα ακραία φαινόμενα, ενώ διασφαλίζεται η προστασία των υποδομών, των επιχειρήσεων, της γεωργικής γης και των οικισμών. Παράλληλα, ενισχύεται η ασφάλεια του πληθυσμού, η επιχειρησιακή ετοιμότητα και η συνολική ανθεκτικότητα της Περιφέρειας απέναντι στις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης. Οι δράσεις του ΑΣ 4, που περιλαμβάνουν την ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας, του εμπορίου, του τουρισμού, του πολιτισμού και του αγροδιατροφικού τομέα, αναμένεται να έχουν ιδιαίτερα θετική επίδραση τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα. Βραχυπρόθεσμα, αναμένεται κινητοποίηση επενδύσεων, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας, ενώ μακροπρόθεσμα οι παρεμβάσεις αυτές συμβάλλουν στη διαφοροποίηση και αναβάθμιση του παραγωγικού μοντέλου της Περιφέρειας. Η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και η ενίσχυση των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών ενδυναμώνουν την τοπική οικονομία και παράλληλα ενισχύουν την κοινωνική συνοχή και την πολιτιστική ταυτότητα των νησιών. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 που αφορούν τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών, την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών, την ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων και την αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης αναμένεται να έχουν ιδιαίτερα θετικές επιπτώσεις στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον. Σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο συμβάλλουν στη βελτίωση της πρόσβασης στην εκπαίδευση, στις δημόσιες υπηρεσίες και στην αγορά εργασίας, ενισχύοντας την ψηφιακή συμπερίληψη και δημιουργώντας νέες δυνατότητες εξ αποστάσεως εργασίας και επιχειρηματικότητας. Σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, η αξιοποίηση νέων τεχνολογιών ενισχύει την καινοτομία, την παραγωγικότητα, την

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
			ανταγωνιστικότητα και την εξωστρέφεια της οικονομίας, ενώ παράλληλα συμβάλλει στη μείωση κοινωνικών και χωρικών ανισοτήτων, ιδιαίτερα στις νησιωτικές περιοχές. Ακόμα, οι προτεραιότητες του ΑΣ 6 που σχετίζονται με την ενεργειακή μετάβαση, την αξιοποίηση Α.Π.Ε., την κυκλική οικονομία, την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαχείριση υδάτινων πόρων και αποβλήτων εκτιμάται ότι θα έχουν συνολικά θετική και κυρίως μακροπρόθεσμη επίδραση στο κοινωνικό – οικονομικό περιβάλλον. Οι παρεμβάσεις αυτές συμβάλλουν στη βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας, στη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων στους τομείς της πράσινης ανάπτυξης και των περιβαλλοντικών τεχνολογιών, καθώς και στη μείωση του περιβαλλοντικού κόστους. Παράλληλα, η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και η ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων ενισχύουν τη βιωσιμότητα της τοπικής οικονομίας και την ποιότητα ζωής των κατοίκων, δημιουργώντας ισχυρές συνέργειες με την τουριστική ανάπτυξη, την αγροτική παραγωγή και τη συνολική ανθεκτικότητα της Περιφέρειας. Τέλος, οι προτεραιότητες του ΑΣ 7 που αφορούν την ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας, την υποστήριξη των φορέων, τη βελτίωση των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης, τις δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης, καθώς και την τεχνική βοήθεια συμβάλλουν στη βελτίωση της διακυβέρνησης, της αποδοτικότητας των υπηρεσιών και της ποιότητας σχεδιασμού και υλοποίησης πολιτικών. Παράλληλα, ενισχύουν την αποτελεσματική αξιοποίηση πόρων, την αναβάθμιση δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και τη συνολική λειτουργικότητα του διοικητικού συστήματος, με θετικές επιδράσεις στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι το υπό μελέτη Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Νοτίου Αιγαίου παρουσιάζει θετικές συσχετίσεις με το σύνολο των εξεταζόμενων περιβαλλοντικών παραμέτρων, ενώ το σύνολο των αρνητικών επιπτώσεων που εντοπίστηκαν είναι τοπικά ή/και χρονικά περιορισμένες και δε συνιστούν επιπτώσεις στρατηγικού χαρακτήρα, δυνάμενες να αντιμετωπιστούν πλήρως και αποτελεσματικά σε επόμενο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης των προτεινόμενων έργων .

Στον ακόλουθο πίνακα συνοψίζεται η περιβαλλοντική εικόνα του υπό μελέτη Προγράμματος και ο βαθμός συσχέτισης των επιπτώσεων με κάθε περιβαλλοντική παράμετρο.

Πίνακας 1-5: Σύνοψη της περιβαλλοντικής εικόνας του ΠΠΑ ΠΝΑΙ

Περιβαλλοντική Παράμετρος Αναφοράς	Αξιολόγηση	
	Μεταβολές στρατηγικού χαρακτήρα	Μεταβολές μη στρατηγικού χαρακτήρα
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	+	-
Υδατα	+	-
Έδαφος – Τοπίο	+	-
Χρήσεις γης	+	-
Πολιτιστικό περιβάλλον	+	
Ατμόσφαιρα	+	-
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	+	
Πληθυσμός	+	
Υγεία	+	
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	+	-
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	+	

Για την απεικόνιση του βαθμού συσχέτισης των επιπτώσεων με το υπό μελέτη Πρόγραμμα χρησιμοποιείται χρωματική κλίμακα ανάλογη με αυτήν της έντασης των επιπτώσεων:

Ασθενής συσχέτιση

Μέτρια συσχέτιση

Ισχυρή συσχέτιση

1.7 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Δεδομένης της έλλειψης αρνητικών επιπτώσεων στρατηγικού χαρακτήρα του υπό μελέτη Προγράμματος, δίνονται γενικές κατευθύνσεις για τα μέτρα που θα πρέπει να προταθούν σε επόμενα στάδια περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων που σχετίζονται με το υπό μελέτη Πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων μη στρατηγικού χαρακτήρα.

Βιοποικιλότητα – χλωρίδα – πανίδα

Οι προτεραιότητες (που σχετίζονται με την κατασκευή έργων υποδομής) θα έχουν άμεσες και βραχυπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στη χλωρίδα και την πανίδα. Το σύνολο των επιπτώσεων αυτών θεωρούνται ως μικρής έκτασης και μη στρατηγικής σημασίας και εκτιμάται

ότι δύναται να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά στο επόμενο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.

Τα μέτρα που θα προταθούν στις επιμέρους ΜΠΕ των σχετιζόμενων με το υπό μελέτη Πρόγραμμα έργων θα πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνουν μέτρα για την εξασφάλιση της ορθής εργοταξιακής πρακτικής και την περιβαλλοντικά αποδεκτή λειτουργία των εργοταξίων (όπως π.χ. μέτρα για τη διαχείριση των αποβλήτων, ιδιαίτερα των επικίνδυνων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, μέτρα για την αποφυγή ρύπανσης ή τον περιορισμό της σε περίπτωση ατυχηματικής ρύπανσης κ.λπ.).

Επίσης θα πρέπει να προτείνονται μέτρα για τον περιορισμό των επεμβάσεων στις απολύτως αναγκαίες, ενώ σε θέσεις όπου από το σχεδιασμό των έργων προβλέπονται ισχυρές παρεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον θα πρέπει να εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις σχεδιασμού για τη μείωση των παρεμβάσεων. Θα πρέπει ακόμα να προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση επιπτώσεων όπως η διχοτόμηση των βιοτόπων, οι πυρκαγιές και η θανάτωση της διερχόμενης πανίδας.

Τέλος, ως βασικό επανορθωτικό μέτρο που θα πρέπει να περιλαμβάνεται στις ΜΠΕ, είναι η αποκατάσταση των περιοχών στις οποίες γίνονται επεμβάσεις, ώστε να επιστρέψουν κατά το δυνατόν στην πρότερη κατάσταση. Τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να αφορούν επαναδιαμόρφωση του αναγλύφου ώστε να προσιδιάζει με το φυσικό, φυτεύσεις με τρόπο ώστε να λαμβάνεται υπόψη η φυσική χλωρίδα της περιοχής επέμβασης κλπ.

Γενικότερα ο σχεδιασμός να είναι σε πλήρη συμβατότητα με το Ν. 3937/2011 «περί βιοποικιλότητας» και τα σχετικά Προεδρικά Διατάγματα και τις Αποφάσεις που αφορούν τις προστατευόμενες περιοχές. Να υλοποιούνται λεπτομερείς οικολογικές αξιολογήσεις όπου απαιτείται σύμφωνα με τους Ν. 3937/2011 και Ν. 4014/2011.

Όταν επιλέγονται περιοχές υψηλής οικολογικής σημασίας, κρίνεται αναγκαία η καταγραφή των ειδών βιοποικιλότητας κατά τη φάση εκπόνησης, τόσο της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων όσο και της οικολογικής αξιολόγησης, καθώς και η περαιτέρω παρακολούθησή τους κατά τη λειτουργία των έργων. Στα πλαίσια της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων που θα απορρέουν από την αξιολόγηση των ανωτέρω μελετών, επιβάλλεται ο αυστηρός έλεγχος για την τήρηση τους καθώς και παρακολούθηση για τυχόν παραβάσεις.

Υδατα

Οι δράσεις του ΑΣ 1, 3 και 6 (μερικώς και οι ΑΣ 2 και 4), θα έχουν άμεσες και βραχυπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα των νερών και την υδρομορφολογία των υδάτινων σωμάτων. Το σύνολο των επιπτώσεων αυτών θεωρούνται ως μικρής έκτασης και μη στρατηγικής σημασίας και εκτιμάται ότι δύναται να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά στο επόμενο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.

Τα μέτρα της ορθής εργοταξιακής πρακτικής, όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη παράγραφο, είναι πολύ σημαντικά για τη διασφάλιση της αποτροπής ρύπανσης των υδάτινων αποδεκτών (επιφανειακών και υπόγειων). Επίσης θα πρέπει να δίνονται συγκεκριμένες κατευθύνσεις για τον τρόπο και το χρόνο της επέμβασης εντός των ρεμάτων, ενώ είναι πολύ σημαντική η αποτροπή λήψης υλικών ή απόθεσης ακατάλληλων υλικών εκσκαφής από και στις κοίτες των ρεμάτων της περιοχής των έργων, καθώς και η διασφάλιση της παροχτετευτικής τους ικανότητας. Στις περιπτώσεις των αντιπλημμυρικών έργων που σχετίζονται με τις

προτεινόμενες δράσεις από το υπό μελέτη Πρόγραμμα θα πρέπει να γίνεται αναλυτική αναφορά και να λαμβάνονται υπόψη οι πρόνοιες της Οδηγίας 60/2007 «για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας».

Οι επιλεγόμενες διατομές διευθέτησης θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τις αρχές της βιωσιμότητας και της αειφορίας και να αποφεύγεται η κάλυψη με αδιαπέρατες επιφάνειες της κοίτης και των πρηνών των ρεμάτων, πολλώ δε μάλλον η κάλυψη και υπογειοποίηση φυσικών μισογαγκειών. Θα πρέπει να προτιμώνται φυσικά υλικά, ει δυνατόν φερτά υλικά από τα διευθετούμενα ρέματα.

Μεγάλη σημασία έχουν επίσης τα μέτρα αποκατάστασης στις θέσεις όπου έχουν συντελεστεί επεμβάσεις. Η μορφολογική αποκατάσταση και οι φυτεύσεις που θα προτείνονται θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το φυσικό ανάγλυφο και την παραρεμάτια βλάστηση που υπήρχε πριν τις επεμβάσεις.

Τέλος, ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη χωροθέτηση και λειτουργία εγκαταστάσεων ύδρευσης, δεξαμενών, δικτύων μεταφοράς και αποθήκευσης νερού, καθώς και μονάδων επεξεργασίας λυμάτων και αποβλήτων, ώστε να αποφεύγονται πιέσεις ή τοπικές επιβαρύνσεις στους υδατικούς πόρους και στα ευαίσθητα οικοσυστήματα. Παράλληλα, απαιτείται ο καθορισμός κατάλληλων όρων για τη διάθεση του αλμόλοιπου και των επεξεργασμένων λυμάτων, προκειμένου να αποτραπεί η υποβάθμιση του υποθαλάσσιου φυσικού περιβάλλοντος και των υδάτων κολύμβησης. Η εφαρμογή κατάλληλων μέτρων προστασίας, διαχείρισης και παρακολούθησης κρίνεται απαραίτητη για τη διασφάλιση της ποιοτικής και ποσοτικής επάρκειας των υδάτων και την αποτροπή φαινομένων ρύπανσης ή περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

Γενικότερα επιβάλλεται η εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας τόσο σε Εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης και δειγματοληψιών στα εγγύτερα προς τα έργα υδάτινα σώματα (επιφανειακά και υπόγεια) και ο βαθμός επηρεασμού τους, η παρακολούθηση μέσω δειγματοληψιών και μετρήσεων των συγκεντρωμένων ρύπων στα επεξεργασμένα υγρά απόβλητα των έργων, καθώς και η χρήση βέλτιστων πρακτικών για τη συλλογή και επεξεργασία υγρών αποβλήτων για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων καθώς και για την ελαχιστοποίηση της ποσότητας των παραγόμενων αποβλήτων.

Επιπρόσθετα κρίνεται σημαντικό τόσο κατά το στάδιο σχεδιασμό και χωροθέτησης, όσο και κατά τη φάση κατασκευής και λειτουργίας των έργων, να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος πρόκλησης ρύπανσης των υδάτινων πόρων, λόγω αστοχίας ή εκτάκτων αναγκών/φαινομένων και να γίνεται αναφορά των επιπέδων ρύπανσης των υδάτων στις αρμόδιες αρχές.

Έδαφος – Τοπίο

Οι δράσεις του υπό μελέτη ΠΠΑ που σχετίζονται με την κατασκευή έργων υποδομής θα έχουν άμεσες και βραχυπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα του εδάφους, το φυσικό ανάγλυφο και το τοπίο. Το σύνολο των επιπτώσεων αυτών θεωρούνται ως μικρής έκτασης και μη στρατηγικής σημασίας και εκτιμάται ότι δύναται να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά στο επόμενο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.

Οι κατευθύνσεις που δόθηκαν για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο φυσικό περιβάλλον και τα ύδατα παραπάνω καλύπτουν εν πολλοίς και την προστασία του εδάφους και του τοπίου. Τα μέτρα της περιβαλλοντικά ορθής λειτουργίας των εργοταξίων και της ορθής

διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων προστατεύουν σημαντικά τους εδαφικούς πόρους από ενδεχόμενη ρύπανση.

Επίσης τα μέτρα που θα προτείνονται από τις ΜΠΕ των επιμέρους έργων θα πρέπει να στοχεύουν στη διαμόρφωση των τεχνητών σχηματισμών του εδάφους (π.χ. τεχνητά πρανή) με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ευστάθεια των γεωλογικών σχηματισμών και η μορφολογική συνέχεια, κατά το δυνατόν, με τους φυσικούς εδαφικούς σχηματισμούς.

Επίσης θα πρέπει να προτείνεται περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των δανείων υλικών και των προς απόθεση υλικών εκσκαφής.

Για την άρση των επιπτώσεων στο τοπίο θα πρέπει να αποφεύγονται κατά το δυνατόν οι ισχυρές παρεμβάσεις στο φυσικό ανάγλυφο, ενώ όπου προβλέπονται τέτοιες θα πρέπει να προτείνονται τα κατάλληλα μέτρα αποκατάστασης που θα περιλαμβάνουν τις κατάλληλες φυτεύσεις, όπως έχει αναφερθεί και στις προηγούμενες παραγράφους.

Χρήσεις γης

Οι δράσεις του ΠΠΑΙ (που σχετίζονται με την κατασκευή έργων υποδομής) θα έχουν άμεσες αρνητικές επιπτώσεις στις υφιστάμενες σήμερα χρήσεις γης, λόγω της κατάληψης αυτών από τα προβλεπόμενα έργα. Εντούτοις, λόγω της μικρής έκτασης της κατάληψης, θεωρείται αντίστοιχα μικρή και η ένταση της επίπτωσης και ως εκ τούτου μη στρατηγικού χαρακτήρα.

Στις ΜΠΕ των επιμέρους έργων θα πρέπει να γίνει υπολογισμός των θιγόμενων (καταλαμβανόμενων από τα έργα) χρήσεων γης σε αντιδιαστολή με τις συνολικές εκτάσεις των συγκεκριμένων χρήσεων στην ευρύτερη περιοχή και να προτείνονται, όπου αυτό είναι δυνατό, μέτρα περιορισμού της κατάληψης (όπως π.χ. οριοθέτηση εξ' αρχής της καταλαμβανόμενης έκτασης, προώθηση λύσεων που εκμεταλλεύονται καλύτερα τις υφιστάμενες υποδομές έναντι των λύσεων που προτείνουν αντίστοιχες νέες υποδομές, προώθηση λύσεων με επιμέρους τεχνικά έργα που σχετίζονται με μικρότερη κατάληψη των υφιστάμενων χρήσεων, όπως γέφυρες, τοίχοι αντιστήριξης κλπ).

Ατμόσφαιρα

Κατά τη φάση κατασκευής των έργων ΠΠΑ αναμένεται επιβάρυνση στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον. Το σύνολο των επιπτώσεων αυτών θεωρούνται ως μικρής έκτασης και μη στρατηγικής σημασίας και εκτιμάται ότι δύναται να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά στο επόμενο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.

Για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον κατά τη φάση κατασκευής των έργων που σχετίζονται με το υπό μελέτη ΠΠΑ, θα πρέπει στις επιμέρους ΜΠΕ να προτείνονται μέτρα σχετικά με την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας που αφορά στη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων κατά τη φάση κατασκευής έργων υποδομής.

Επίσης για τη μείωση των εκπομπών σκόνης από τα εργοτάξια θα πρέπει να εφαρμόζονται μέτρα της ορθής εργοταξιακής πρακτικής (όπως η κάλυψη των φορτηγών μεταφοράς, η διαβροχή των προσωρινά αποθηκευμένων ποσοτήτων χωματουργικών υλικών και εν γένει των χώρων του εργοταξίου, η κάλυψη των διαδρόμων κίνησης εντός του εργοταξίου με υλικό 3Α κλπ).

Σε ότι αφορά τις αρνητικές επιπτώσεις από έργα διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων

προτείνεται η χρήση βέλτιστων τεχνικών (τεχνικοοικονομικά συστήματα συλλογής και μεταφοράς, σύγχρονα συστήματα επεξεργασίας των στερεών και υγρών αποβλήτων – σύμφωνα και με την Οδηγία της IPCC), για την ελαχιστοποίηση των εκπομπών, εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης εκπομπών στις εγκαταστάσεις καθώς και τεχνικές για τη συλλογή και επεξεργασία επιβλαβών αερίων και οσμών.

Σε ότι αφορά τις αρνητικές επιπτώσεις που ενδέχεται να προκύψουν από την αύξηση του μεταφορικού έργου, λόγω αναβάθμισης του οδικού δικτύου προτείνεται εφαρμογή μέτρων σχετικά με την κυκλοφορία και τη βελτίωση της διασποράς των ρύπων (σε περιοχές που αναμένεται αυξημένη κίνηση οχημάτων).

Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Όπως έχει αναφερθεί και στην προηγούμενη παράγραφο οι δράσεις του υπό μελέτη ΠΠΑ που σχετίζονται με την κατασκευή έργων υποδομής είναι πιθανό να οδηγήσουν σε αρνητικές επιπτώσεις σε υλικά περιουσιακά στοιχεία. Η επίπτωση αυτή όμως είναι τοπικά περιορισμένη και μικρής έκτασης και ως εκ τούτου δεν εκτιμάται ως στρατηγικού χαρακτήρα.

Για τον περιορισμό των επιπτώσεων σε αυτόν τον τομέα περιβάλλοντος θα πρέπει να περιλαμβάνονται στις επιμέρους ΜΠΕ των έργων μέτρα που έχουν να κάνουν με τον περιορισμό των κοινωνικών αντιδράσεων και την κοινωνική αποδοχή των έργων. Τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να είναι η έγκαιρη ενημέρωση του κοινού και η επαρκής δημόσια διαβούλευση, η επιτάχυνση των διαδικασιών των αναγκαστικών απαλλοτριώσεων, αλλά και πιθανά η λήψη αντισταθμιστικών μέτρων για τους θιγόμενους.

1.8 ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Σύμφωνα με τη σε ισχύ νομοθεσία για την Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση, οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να παρακολουθούν τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά την υλοποίηση του προγράμματος "ώστε, μεταξύ άλλων, να προσδιοριστούν οι απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να είναι σε θέση να λαμβάνονται τα διορθωτικά μέτρα".

Τα κριτήρια σχεδιασμού του Συστήματος Παρακολούθησης της ΣΜΠΕ και η επιλογή των δεικτών, προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη ενσωμάτωση και ευκολότερη παρακολούθηση της περιβαλλοντικής συνιστώσας του Προγράμματος λαμβάνει υπόψη, όλο το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση.

Το σύστημα παρακολούθησης διαμορφώνεται ανά περιβαλλοντική θεματική παράμετρο, ως προς τις οποίες έχουν εκτιμηθεί οι πιθανές σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Στον Πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται οι προτεινόμενοι Δείκτες Παρακολούθησης ανά περιβαλλοντικό τομέα, με τη μονάδα μέτρησής τους, και την προτεινόμενη συχνότητα άντλησης των απαιτούμενων στοιχείων και πληροφοριών για την αποτελεσματική παρακολούθησή τους, καθώς και η σύνδεσή τους με τους Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους του Προγράμματος (ΑΣ1. Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη, ΑΣ2. Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών, ΑΣ3. Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής, ΑΣ4. Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα, ΑΣ5. Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη, ΑΣ6. Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός, ΑΣ7. Υποστήριξη Προγράμματος).

Πίνακας 1-6: Δείκτες Παρακολούθησης ΠΠΑ ΠΝΑι

A/A	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Συχνότητα Παρακολούθησης	Αναπτυξιακός Στόχος
Ατμόσφαιρα – Κλιματική Αλλαγή				
Δ1	Ποσοστό μείωσης εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου	%	Ετήσια	ΑΣ2, ΑΣ6
Δ2	Αριθμός δημόσιων κτιρίων που έχουν επιδοτηθεί για ενεργειακή αναβάθμιση	Αριθμός	Ετήσια	ΑΣ1, ΑΣ6
Δ3	Ποσοστό μείωσης της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιων κτιρίων	%	Ετήσια	ΑΣ1, ΑΣ6
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα - Πανίδα				
Δ4	Περιοχές δικτύου Natura που καταλαμβάνονται από μεγάλα έργα υποδομών	Περιοχή Natura	Ετήσια	ΑΣ2, ΑΣ6
Υδατα				
Δ5	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένες υποδομές διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων	πληθυσμός	Ετήσια	ΑΣ6
Δ6	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από αναβαθμισμένα δίκτυα ύδρευσης	πληθυσμός	Ετήσια	ΑΣ6
Δ6	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από ολοκληρωμένα έργα διαχείρισης απορριμμάτων.	πληθυσμός	Ετήσια	ΑΣ6
Δ7	Πληθυσμός που ωφελείται από αντιπλημμυρικά έργα	πληθυσμός	Ετήσια	ΑΣ3
Έδαφος - Τοπίο				
Δ8	Έκταση της κατάληψης των νέων έργων ανά θιγόμενη χρήση γης	εκτάρια		ΑΣ1, ΑΣ3, ΑΣ6
Δ9	Έκταση των περιοχών όπου γίνονται επεμβάσεις	εκτάρια		ΑΣ3, ΑΣ6
Πληθυσμός - Υγεία				
Δ10	Αριθμός έργων πρόληψης κινδύνων	αριθμός	Ετήσια	ΑΣ1, ΑΣ3, ΑΣ6
Δ11	Πληθυσμός που καλύπτεται από βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας	αριθμός	Ετήσια	ΑΣ1
Πολιτιστική Κληρονομιά				
Δ12	Ποσοστό αύξησης επισκεπτών μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων (που ενισχύονται)	%	Ετήσια	ΑΣ4
Δ13	Αριθμός αρχαιολογικών χώρων στους οποίους γίνονται παρεμβάσεις αξιοποίησης και ανάδειξης	αριθμός	Ετήσια	ΑΣ4

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

2 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

2.1. ΑΡΧΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΜΠΕ

Η παρούσα μελέτη αφορά στις παρεχόμενες υπηρεσίες για την εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Νοτίου Αιγαίου Προγραμματικής Περιόδου (ΠΠ) 2026-2030, στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ).

Το σχέδιο του ΠΠΑ Νοτίου Αιγαίου 2026-2030, το οποίο αποτελεί αντικείμενο της παρούσας ΣΜΠΕ, εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 9412 ΕΞ 2026/20-01-2026 ΦΕΚ 372/Β/02-02-2026).

Η ΣΜΠΕ εκπονείται σύμφωνα με την διαδικασία που προβλέπει η ΚΥΑ 107017/2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5-9-2006), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις ΥΑ οικ.40238/2017 (ΦΕΚ 3749/Β/25.10.2017), Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/38181/2695/2022 (ΦΕΚ 1923/Β/18.4.2022), Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/76515/5170/2022 (ΦΕΚ 3999/Β/29.7.2022 και ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/94750/6235/2023 (ΦΕΚ.5774/Β/4-10-2023).

Η διαδικασία ΣΜΠΕ αποτελεί το μέσο για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης πριν την υιοθέτηση του όποιου σχεδίου ή προγράμματος εξασφαλίζοντας ότι λαμβάνονται υπόψη οι ενδεχόμενες περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά το στάδιο του σχεδιασμού και προγραμματισμού με απώτερο σκοπό την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και την υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος.

Η ΣΜΠΕ του ΠΠΑ Νοτίου Αιγαίου της ΠΠ 2026-2030, αλλά και το ίδιο το ΠΠΑ, εκπονείται και υλοποιείται από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και ειδικότερα την Αυτοτελή Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού.

Πίνακας 2-1: Στοιχεία Αρχής Σχεδιασμού ΣΜΠΕ

ΑΡΧΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΜΠΕ	
ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του ΠΠΑ Νοτίου Αιγαίου ΠΠ 2026-2030
ΑΡΧΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΣΜΠΕ	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου – Αυτοτελής Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
ΑΡΜΟΔΙΑ ΑΔΕΙΟΔΟΤΟΥΣΑ ΑΡΧΗ	ΥΠΕΝ/ ΔΙΠΑ (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ) Λ. Αλεξάνδρας 11, 11473 Αθήνα Τηλ.: 2106417901

2.2. ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΜΕΛΕΤΗΤΗΣ ΣΜΠΕ

Ο φάκελος της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων συντάχθηκε από τη σύμπραξη «ENVIRONPLAN ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ – ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ & ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΕ. (ENVIROPLAN Α.Ε.)», στο πλαίσιο ανάθεσης της ενέργειας παροχής υπηρεσιών με τίτλο: «Τεχνικός Σύμβουλος για την διενέργεια Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (Σ.Π.Ε.) του ΠΠΑ Νοτίου Αιγαίου ΠΠ 2026-2030».

Η σχετική σύμβαση υπεγράφη στις 31-3-2026 μεταξύ της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου – Αυτοτελής Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού και της εταιρείας ENVIROPLAN Α.Ε.

2.3. ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΠΠΑ

Αντικείμενο του υπό μελέτη προγράμματος είναι η κατάρτιση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, έχοντας ως βάση τις προτεραιότητες πολιτικής που εξειδικεύονται στο σχέδιο ανάπτυξης της χώρας για την παραγωγική ανάταξη, την κοινωνική συνοχή και την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη και στοχεύει στην αποτύπωση του εθνικού μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των εθνικών επενδυτικών πόρων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).

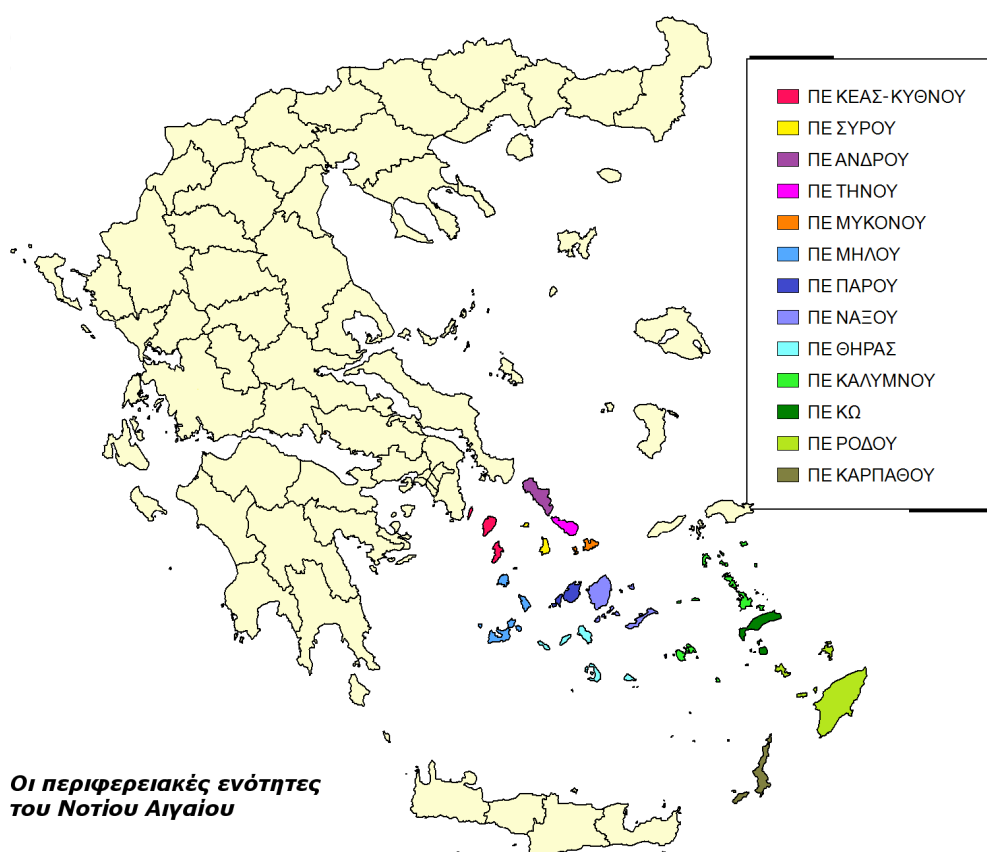
Η ΠΝΑι είναι μια πολύ-νησιωτική Περιφέρεια, η οποία αποτελείται από τα νησιωτικά συμπλέγματα των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων (79 νησιά, εκ των οποίων τα 52 κατοικούνται, και 178 βραχονησίδες) και καταλαμβάνει συνολική έκταση 5.286 τετραγωνικών χιλιομέτρων (4% της συνολικής έκτασης της χώρας), η οποία εκτείνεται από τις ακτές της Αττικής (Μακρόνησος) έως τα νότια παράλια της Τουρκίας (Καστελόριζο).

Σε επίπεδο διοικητικής δομής, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχει την έδρα της στην Ερμούπολη της Σύρου και διαιρείται σε 13 Περιφερειακές Ενότητες, στις οποίες υπάγονται 34 Δήμοι, 19 στις Κυκλάδες και 15 στα Δωδεκάνησα.

Το ΠΠΑ καλύπτει γεωγραφικά το σύνολο της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, ήτοι των 13 Περιφερειακών Ενότητων.

Πίνακας 2-2: Γεωγραφική κάλυψη σχεδίου

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ	
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	
1	Περιφερειακή Ενότητα Σύρου
2	Περιφερειακή Ενότητα Άνδρου
3	Περιφερειακή Ενότητα Θήρας
4	Περιφερειακή Ενότητα Κέας - Κύθνου
5	Περιφερειακή Ενότητα Μήλου
6	Περιφερειακή Ενότητα Μυκόνου
7	Περιφερειακή Ενότητα Νάξου
8	Περιφερειακή Ενότητα Πάρου
9	Περιφερειακή Ενότητα Τήνου
10	Περιφερειακή Ενότητα Καλύμνου
11	Περιφερειακή Ενότητα Καρπάθου
12	Περιφερειακή Ενότητα Κω
13	Περιφερειακή Ενότητα Ρόδου

Εικόνα 2-1: Γεωγραφική Κάλυψη Σχεδίου

Τα κυριότερα νησιά στα Δωδεκάνησα είναι: η Ρόδος, η Κάρπαθος, η Κως, η Κάλυμνος, η Αστυπάλαια, η Κάσος, η Τήλος, η Σύμη, η Λέρος, η Νίσυρος, η Πάτμος, η Χάλκη, η Σαρία, οι Λειψοί, η Ψέριμος, το Αγαθονήσι, τα Λέβιθα και το Καστελόριζο.

Στις Κυκλάδες τα κυριότερα νησιά είναι: η Νάξος, η Άνδρος, η Πάρος, η Τήνος, η Μήλος, η Κέα, η Αμοργός, η Ίος, η Κύθνος, η Μύκονος, η Σύρος, η Θήρα, η Σέριφος, η Σίφνος, η Σίκινος, η Ανάφη, η Κίμωλος, η Αντίπαρος, η Φολέγανδρος, η Μακρόνησος, ο Πολύαιγος, η Ηρακλειά, η Γυάρος, η Κέρος, η Ρήνεια, η Δονούσα, η Θηρασιά, η Σχοινούσα, και τα Κουφονήσια.

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

3 ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

3.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το θεσμικό πλαίσιο με βάση το οποίο η ΠΝΑι έγινε η κατάρτιση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026-2030, το οποίο αποτελεί και αντικείμενο της παρούσας μελέτης είναι το ακόλουθο:

- ✓ N. 5140/2024 (ΦΕΚ 154/Α/30.9.2024): Νέο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων & συμπληρωματικές διατάξεις
- ✓ N. 3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87/7.6.2010): Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης.
- ✓ N. 4555/2018 (ΦΕΚ Α' 133/19.07.2018): Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Εμβάθυνση της Δημοκρατίας Ενίσχυση της Συμμετοχής Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»] Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις.
- ✓ N. 5217/2025 (ΦΕΚ 120/Α/11.7.2025): Διασφάλιση δημοσιονομικής ισορροπίας: Μεταρρύθμιση πλαισίου δημοσιονομικής διαχείρισης - Τροποποίηση ν. 4270/2014 για την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2024 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών και λοιπές διατάξεις.
- ✓ Π.Δ. 130/2010 (ΦΕΚ 223/Α/27.12.2010): Οργανισμός της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
- ✓ N. 4914/19.03.2022 (ΦΕΚ 61/Α/21.03.2022):
 - ο Για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2021-2027.
- ✓ N. 4412/2016 (ΦΕΚ 147/Α/8.8.2016): Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 201/24/Ε και 2014/25/ΕΕ.
- ✓ N. 4813/2021 (ΦΕΚ Α 111 - 02.07.2021): Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2022-2025
- ✓ N. 5264/2025 (ΦΕΚ 239/Α/19.12.2025): Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, μεταφορά Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων και λοιπές διατάξεις.
- ✓ Εγκύκλιος οδηγιών υπ' αρ. 3119 - 11-08-2025 (ΑΔΑ: ΡΩΑ9Η-ΡΦΗ): Κατάρτιση του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων 2026, τον Προγραμματισμό Δαπανών ΑΠΔΕ 2026-2029 & την Έγκριση και Χρηματοδότηση του ΑΠΔΕ 2026
- ✓ Εγκύκλιος Σχεδιασμού Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2026-2030 υπ' αριθμό 59077 όπως εκδόθηκε από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών (Απρίλιος 2025)

- ✓ Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2026-2030, όπως εγκρίθηκε με την ΠΥΣ 32/27.11.2025 (Α' 220))
- ✓ Υ.Α. 212522 ΕΞ 2025/05.12.2025 του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών (ΦΕΚ 6516/Β'/05.12.2025), σε συνδυασμό με την ΠΥΣ 32/27.11.2025 για το ΕΠΑ: Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) προγραμματικής περιόδου 2026-2030.
- ✓ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αριθμό C(2022) 6252 final /29-8-2022 που αφορά την έγκριση του Προγράμματος «Νότιο Αιγαίο».
- ✓ Υ.Α. με αρ. 114947/29.11.2022 (Β' 6132) «Εθνικοί Κανόνες Επιλεξιμότητας των δαπανών των πράξεων των Προγραμμάτων 2021-2027» (Ν. 4914/2022 - Α' 61).

Στο πλαίσιο σχεδιασμού του ΠΠΑ 2026-2030 της ΠΝΑι και στοχεύοντας στη συμπληρωματικότητα και τη συνάφεια μεταξύ του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) και των λοιπών υφιστάμενων πλαισίων σχεδιασμού, σε τομεακό, χωρικό και εθνικό επίπεδο, ελήφθησαν υπόψη και τα παρακάτω στρατηγικά κείμενα:

- Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2023
- Επιχειρησιακά Προγράμματα του άρθρου 268 του ν. 3852/2010 (Α'87) (Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης, καθώς και το Τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας)
- Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025 (ΦΕΚ 2894/Β/5-7-2021)
- Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών (Ιούνιος 2019)
- Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών 2014-2025
- Εθνική Στρατηγική για τα Ευφυή Συστήματα Μεταφορών 2015-2025
- Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας 2021-2027
- Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ) μέσω του εργαλείου των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) του ΕΣΠΑ
- Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης Βιοποικιλότητας
- Μακροχρόνια Στρατηγική για το έτος 2050 (Υπουργείο Ενέργειας)
- ΠΡΑΣΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ Πλαίσιο για τις πολιτικές που αφορούν το κλίμα και την ενέργεια με χρονικό ορίζοντα το έτος 2030
- Εγκεκριμένα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας (Έγκριση 2^{ης} Αναθεώρησης του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Νήσων Αιγαίου (ΦΕΚ Α 87/12.06.2024)
- Έκθεση για την Ελλάδα για το 2025, στο πλαίσιο της διαδικασίας του ευρωπαϊκού εξαμήνου, συμπεριλαμβανομένου του Παραρτήματος Δ που αναφέρεται στη χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027
- Εθνικό Σχέδιο για Ενέργεια και Κλίμα (ΕΣΕΚ) υπ' αριθμ. 3/18.12.2024 Απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Οικονομικής Πολιτικής (ΦΕΚ Β' 4893))
- 1^η Αναθεώρηση - Στρατηγικό Πλαίσιο Επενδύσεων Μεταφορών 2014-2025 (Ιούνιος 2019)
- Αναπτυξιακή Στρατηγική 2030 (Μάιος 2019)

- Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία 2021-2025
- Εθνικό Σχέδιο Δράσης-Οδικό Χάρτη για την Κυκλική Οικονομία (ΕΣΔΚΟ - ΦΕΚ 84Α/2022)

3.2 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Με βάση το Ν. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις», που τέθηκε σε ισχύ στις 30/10/2019, από το έτος 2021 και μετά ο προγραμματισμός του εθνικού ΠΔΕ θα πραγματοποιείται σε μεσοπρόθεσμη βάση μέσω του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ), το οποίο θα αναλύεται τόσο σε Περιφερειακά όσο και Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης. Το πρώτο ΠΠΑ κάθε Περιφέρειας θα αφορά στην αξιοποίηση των εθνικών πόρων κατά την περίοδο 2026-2030.

Για την εξειδίκευση και υλοποίηση του παραπάνω θεσμικού πλαισίου εκδόθηκαν:

- ✚ Η Α.Π. 59077/03.04.2025 «Εγκύκλιος Σχεδιασμού Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2026-2030» με την οποία κλήθηκαν τα Υπουργεία και οι Περιφέρειες για την αποστολή των σχετικών εγγράφων (Έντυπο Σχεδιασμού Τομεακού/Περιφερειακού Προγράμματος ΕΠΑ 2026-2030 και Πίνακα Εκτιμήσεων Π/Υ Προγραμμάτων ΕΠΑ 2026-2030)
- ✚ Η ΠΥΣ 32/27.11.2025 με την οποία εγκρίθηκε το ΕΠΑ.
- ✚ Η ΑΠ. 212522 ΕΞ 2025/05.12.2025 (ΦΕΚ 6516/Β'/05.12.2025) για την Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) προγραμματικής περιόδου 2026-2030.

Στις 30/4/2025 στάλθηκαν συμπληρωμένα από την Αυτοτελή Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού: α) το Έντυπο Σχεδιασμού Περιφερειακού Προγράμματος ΕΠΑ 2026-2030 και β) ο Πίνακας Εκτιμήσεων Π/Υ Προγραμμάτων ΕΠΑ 2026-2030 που αφορούσε την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.

Στη Γενική Δ/νση Δημοσίων Επενδύσεων αποστάλθηκαν την 1η/10/2025 συμπληρωμένοι Πίνακες Εκτιμήσεων – Προβλέψεων Δαπανών ΑΠΔΕ συνεχιζόμενων και νέων έργων εθνικού σκέλους της ΠΝΑΙ.

Στις 31/10/2025 στάλθηκε επιστολή του Αν. Υπ. Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών προς τον Περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου όπου καλούνταν η ΠΝΑΙ να προχωρήσει στην έγκαιρη προετοιμασία του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ενόψει της έκδοσης της σχετικής ΥΑ με την οποία θα καλούνταν οι Περιφέρειες να υποβάλλουν τα Σχέδια των προγραμμάτων τους προς έγκριση.

Στην συνέχεια, στις 25/11/2025 πραγματοποιήθηκε τηλεδιάσκεψη ύστερα από σχετική πρόσκληση της Δ/νσης Διαχείρισης Εθνικού ΠΔΕ της Γεν Δ/νσης Δημοσίων Επενδύσεων του Υπ. Εθν. Οικονομίας και Οικονομικών με θέμα «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) προγραμματικής περιόδου 2026-2030».

Η Αυτοτελής Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού έστειλε το με ΑΠ οικ.2772/10-11-2025 σχετικό έγγραφο προς την Γενική Δ/νση Υποδομών της ΠΝΑ με το οποίο ζητούνταν να προτεραιοποιηθούν τα νέα έργα/μελέτες που προβλέπεται να ενταχθούν στο ΕΠΑ 2026-2030 σύμφωνα με του νέους Αναπτυξιακούς Στόχους που περιλαμβάνονταν στο νέο ΕΠΑ Προγραμματικής Περιόδου 2026-2030.

Με την με αριθμό 212522 ΕΞ 2025/5.12.2025 (ΦΕΚ 6516/τΒ/8-12-2025) Απόφαση του Αν. Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών κλήθηκαν τα Υπουργεία και οι Περιφέρειες στο πλαίσιο του Ε.Π.Α 2026-2030, να καταρτίσουν σχέδια Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΤΠΑ/ΠΠΑ) στον τομέα ευθύνης τους και να τα υποβάλουν προς έγκριση από τον αρμόδιο Υπουργό για το Ε.Π.Α.

Για την κατάρτιση του ΠΠΑ της ΠΝΑ 2026-2030, πέραν του θεσμικού πλαισίου και των οδηγιών που αναφέρθηκαν, λήφθηκαν υπόψη:

- ▶ Το θεσμικό πλαίσιο της ΠΝΑ με βάση το οποίο αναλαμβάνει την κατάρτιση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026-2030.
- ▶ Τα κείμενα στρατηγικής της ΠΝΑ με την απένταξη ανενεργών και μη ώριμων έργων και την προσαρμογή των προϋπολογισμών στο ύψος των νομικών δεσμεύσεων.
- ▶ Τα στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ που αφορούν στην ΠΝΑ.
- ▶ Οι ΣΑΕΠ και ΣΑΜΠ της ΠΝΑ για την κατάρτιση του προϋπολογισμού του ΠΠΑ.
- ▶ Οι ευρωπαϊκές πολιτικές, ώστε να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα του ΠΠΑ και οι συνέργειες με τα σχετικά ευρωπαϊκά προγράμματα.
- ▶ Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΠΑ ΠΝΑ.
- ▶ Το νομοθετικό πλαίσιο που σχετίζεται με τις ενέργειες της Τεχνικής Βοήθειας του ΠΠΑ.

Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω, ο αρμόδιος φορέας κατάρτισης προχώρησε στην επικαιροποίηση των προτεραιοτήτων των αναπτυξιακών στόχων του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ και την εξειδίκευσή τους βάσει του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης για την προγραμματική περίοδο 2026-2030, καταρτίστηκε το Σχέδιο ΠΠΑ της ΠΝΑΙ, το οποίο περιλαμβάνει το σύνολο των προβλεπόμενων από το θεσμικό πλαίσιο στοιχείων.

Το σχέδιο του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026-2030 της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου εκπονήθηκε και υποβλήθηκε τον Δεκέμβριο του 2025 και εγκρίθηκε με την Υπ. Απόφαση 9412 ΕΞ 2026/2026 (ΑΔΑ: 6ΣΡ4Η-ΩΩ3)

Αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026-2030 ορίζεται η Αυτοτελής Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, η οποία θα αναλάβει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 5264/2025 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

Με την τελευταία τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας (ΟΕΥ) της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Αριθ. 30440/7-11-2024 Απόφαση Έγκρισης τροποποίησης ΟΕΥ της ΠΝΑ, ΦΕΚ 6269/τΒ'), έγιναν οι απαραίτητες προσαρμογές προκειμένου να ενσωματωθούν οι αρμοδιότητες που προβλέπονταν στην σχετική νομοθεσία του ΕΠΑ. Ειδικότερα, στην με αριθμό 30440/7-11-2024 Απόφαση Έγκρισης τροποποίησης Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (ΦΕΚ 6269/τΒ'), προβλέπεται ότι οι αρμοδιότητες της Αυτοτελούς Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού με έδρα την Ερμούπολη Σύρου, ανάγονται ιδίως στον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό, την προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων, τον

επιχειρησιακό προγραμματισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων της Περιφέρειας, την παρακολούθηση της αναπτυξιακής πορείας της Περιφέρειας και την άσκηση αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης για πράξεις επενδύσεων που εντάσσονται σε επιχειρησιακά προγράμματα τα οποία συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.3 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΝΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2026-2030

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου για την περίοδο 2026–2030 αποσκοπεί στη βιώσιμη ανάπτυξη και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, μέσω της μείωσης των χωρικών και κοινωνικών ανισοτήτων, της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, της αναβάθμισης των υποδομών και των μεταφορών, καθώς και της προώθησης του ψηφιακού μετασχηματισμού και της πράσινης ανάπτυξης.

Παράλληλα, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και στην ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας για την αποτελεσματική υλοποίηση προγραμμάτων και πολιτικών. Κεντρικός στόχος αποτελεί η βελτίωση της ποιότητας ζωής και της ευημερίας των κατοίκων, η ενδυνάμωση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και η ενίσχυση της ανθεκτικότητας της νησιωτικής Περιφέρειας απέναντι στις περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές προκλήσεις.

Σε αυτό το πλαίσιο, κατά τον σχεδιασμό του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ελήφθησαν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, οι ανάγκες που υπάρχουν και πρέπει να καλυφθούν, καθώς επίσης και οι προοπτικές ανάπτυξης προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί και να αντιμετωπισθούν οι επιπτώσεις της δημοσιονομικής και υγειονομικής κρίσης που βιώνει τόσο η ΠΝΑΙ όσο κι η χώρα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, αλλά και τις δυνατότητες χρηματοδότησης έργων και δράσεων μέσω του ΕΣΠΑ 2021-2027 και των Επιχειρησιακών του Προγραμμάτων, μέσω άλλων συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, αλλά και μέσω των Τομεακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης, οι βασικές κατευθύνσεις και στρατηγικές επιλογές της ΠΝΑΙ για την περίοδο 2026-2030 συνοψίζονται ως ακολούθως:

Πίνακας 3-1: Αναπτυξιακοί στόχοι – ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ ΠΠ 2026-2030

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι	Προτεραιότητες
Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	- Απασχόληση και Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού - Συμβολή στην αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος - Ενίσχυση του κοινωνικού κράτους - Υγεία - Παιδεία - Αθλητισμός - Μεταναστευτική πολιτική - Ασφάλεια, προστασία, δικαιοσύνη - Συμβολή στην αντιμετώπιση του δημογραφικού ζητήματος	1.1. Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
		1.2. Ενίσχυση της απασχόλησης και ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου Ν. Αιγαίου
		1.3. Προώθηση της ισότητας και των δικαιωμάτων
		1.4. Ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας
		1.5. Πρόσβαση στη στέγαση
		1.6. Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση βρεφονηπιακών-παιδικών σταθμών και της προσχολικής αγωγής, στήριξη τρίτης ηλικίας κ.α.)
		1.7. Ενίσχυση της εδαφικής συνοχής

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι	Προτεραιότητες
		(νησιωτικότητα, ορεινότητα, αγροτικές περιοχές 1.8. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας 1.9. Προστασία της Δημόσιας Υγείας 1.10. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης 1.11. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Κατάρτισης και δια βίου μάθησης 1.12. Ενίσχυση και αναβάθμιση του Αθλητισμού 1.13. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Ασφάλειας 1.14. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εθνικής Άμυνας 1.15. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Δικαιοσύνης 1.16. Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών από την υποδοχή έως την ένταξη
Ανάπτυξη υποδομών και Μεταφορών	- Ανάπτυξη δικτύων και μεταφορών - Βελτίωση δικτύων και μεταφορών - Εκσυγχρονισμός δικτύων και μεταφορών	2.1. Λιμενικές υποδομές 2.3. Οδικές υποδομές 2.4. Υποδομές αερομεταφορών 2.5. Υδατοδρόμια 2.6. Οδική ασφάλεια 2.7. Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	- Ενίσχυση της αντιπλημμυρικής προστασίας - Βελτίωση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης - Ανάπτυξη υποδομών αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών - Προστασία από δασικές πυρκαγιές - Ενίσχυση ετοιμότητας και ανταπόκρισης σε κρίσεις - Προσαρμογή υποδομών στην κλιματική αλλαγή	3.1. Καθαρισμός, συντήρηση ρεμάτων, ποταμών κλπ. 3.2. Αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές 3.3. Ενίσχυση της πρόληψης, ετοιμότητας και έγκαιρης ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων 3.4. Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων 3.5. Κρατική Αρωγή 3.6. Αποκατάσταση υποδομών από φυσικές καταστροφές 3.7. Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα
Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα	- Έρευνα - Βιομηχανία - Καινοτομία - Εμπόριο - Επιχειρηματικότητα - Πολιτισμός - Τουρισμός - Αγροδιατροφικός τομέας	4.1. Ενίσχυση έρευνας και Καινοτομίας 4.2. Προώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας και εξωστρέφειας 4.3. Ενίσχυση της Βιομηχανίας και Προώθηση της επιχειρηματικότητας 4.4. Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων 4.5. Ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας 4.6. Ενίσχυση της διασύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικότητας

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι	Προτεραιότητες
		4.7. Ενίσχυση εμπορίου & Προστασία του Καταναλωτή 4.8. Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού 4.9. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος 4.10. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς 4.11. Προώθηση του τουρισμού 4.12. Προώθηση και ενίσχυση αγροδιατροφικού τομέα
Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη	- Ψηφιακός Μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης - Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων - Διασφάλιση της ψηφιακής ένταξης όλων των πολιτών - Ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών - Προστασία δεδομένων και κυβερνοασφάλεια - Τεχνητή Νοημοσύνη	5.1. Ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών 5.2. Αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών και ΤΠΕ 5.3. Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών 5.4. Κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων 5.5. Ασφάλεια και προστασία δεδομένων 5.6. Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητή νοημοσύνη
Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός	- Προώθηση βιώσιμης ανάπτυξης - Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος μέσω καθαρής ενέργειας και εξοικονόμησης πόρων - Ενίσχυση της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή μέσω ορθής διαχείρισης ενέργειας, νερού και αποβλήτων	6.1. Επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε 6.2. Προώθηση της κυκλικής οικονομίας 6.3. Προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας 6.4. Διαχείριση υδάτινων πόρων (φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα κ.α.) 6.5. Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων 6.6. Ύδρευση (πόσιμο νερό) 6.7. Πράσινες Πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κτίρια κ.λπ.)
Υποστήριξη Προγράμματος	- Ενδυνάμωσης διοικητικής και οργανωτικής ικανότητας των εμπλεκόμενων φορέων, με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής υλοποίησης των παρεμβάσεων - Εδραίωση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης, μέσω της ενίσχυσης των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης	7.1. Ενδυνάμωσης διοικητικής ικανότητας 7.2. Υποστήριξη Φορέων 7.3. Βελτίωση μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης 7.4. Δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης 7.5. Τεχνική Βοήθεια

3.4 ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ο **Νόμος 5264/2025 (ΦΕΚ Α' 239/19.12.2025)** αφορά το νέο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης και τη μεταφορά του Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.) στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.), περιλαμβάνοντας παράλληλα και άλλες διατάξεις.

Το **Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ)** καθορίζει το πλαίσιο του πολυετούς στρατηγικού προγραμματισμού χρηματοδότησης και παρακολούθησης των αναπτυξιακών παρεμβάσεων στην ελληνική επικράτεια, στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας της ελληνικής οικονομίας και στην εδραίωση μίας κοινωνικά δίκαιης ανάπτυξης.

- Οι δράσεις που υλοποιούνται μέσω του ΕΠΑ εντάσσονται σε στρατηγικούς στόχους, ειδικούς στόχους και αναπτυξιακές προτεραιότητες. Τα αποτελέσματα ως προς την επίτευξη των στόχων παρακολουθούνται μέσω του συστήματος δεικτών του ΕΠΑ.
- Το ΕΠΑ δομείται σε Τομεακά (ΤΠΑ), Περιφερειακά (ΠΠΑ) και Ειδικά Προγράμματα Ανάπτυξης.

Στο **Άρθρο 4 του Ν. 5264/2025 (ΦΕΚ Α' 239/19.12.2025)** καθορίζονται οι αναπτυξιακοί στόχοι του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης ως εξής:

- α) Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη,
- β) Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών,
- γ) Πολιτική Προστασία και αντιμετώπιση της Κλιματικής Κρίσης,
- δ) Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα,
- ε) Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη,
- στ) Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός,
- ζ) Υποστήριξη Των Επιμέρους Προγραμμάτων Του Ε.Π.Α..

Οι στόχοι εξειδικεύονται με δείκτες παρακολούθησης επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων, αναλύονται σε άξονες προτεραιότητας και συνδέονται με ειδικούς στόχους.

Συμπερασματικά, τεκμηριώνεται η απόλυτη σύγκλιση του Π.Π.Α. Νοτίου Αιγαίου με το συνολικό πλαίσιο αναπτυξιακού σχεδιασμού του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.), καθώς το εν λόγω Περιφερειακό Πρόγραμμα υιοθετεί πλήρως τους στρατηγικούς στόχους και τις κατευθύνσεις του άρθρου 4.

3.5 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΛΗΦΘΕΙ ΥΠΟΨΗ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ

Κατά την κατάρτιση των Προγραμμάτων Ανάπτυξης εφαρμόζεται η Οδηγία 2001/42/ΕΚ σχετικά με την Εκτίμηση των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ορισμένων Σχεδίων και Προγραμμάτων, όπως έχει εναρμονιστεί στο εθνικό δίκαιο και ισχύει. Η Οδηγία αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην κατάρτιση και υλοποίηση των Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης και στην αναζήτηση αειφόρων λύσεων.

Τα Περιφερειακά Προγράμματα του ΕΠΑ απαιτείται να υποβληθούν σε διαδικασία Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης, σύμφωνα με την Υ.Α. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ. 107017/2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5.9.2006), όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την Υ.Α. οικ. 40238/2017 (ΦΕΚ

3759/Β/25.10.2017) και ισχύει, με στόχο την εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή τους, όπως επίσης και για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην διαδικασία προγραμματισμού.

Συνεπώς, η ενσωμάτωση της αρχής της βιώσιμης ανάπτυξης έχει ληφθεί υπόψη κατά τον σχεδιασμό του ΠΠΑ της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και συγκεκριμένα:

1. Κατά την εκπόνηση του ΠΠΑ υλοποιείται παράλληλα η ΣΜΠΕ έχοντας στόχο την συνεχή προσαρμογή του, την ενσωμάτωση επανορθωτικών δράσεων μέχρι την τελική υποβολή και έγκρισή του.
2. Κατά την ενσωμάτωση παρατηρήσεων από φορείς γνωμοδότησης επί της ΣΜΠΕ (Διαδικασία ΣΠΕ).
3. Κατά την διαβούλευση της ΣΜΠΕ με τις περιβαλλοντικές αρχές της χώρας για την τήρησή της.
4. Κατά την εξειδίκευση των κριτηρίων επιλογής των έργων σε σχέση με την συμμόρφωση στην ΣΜΠΕ ανά αναπτυξιακό στόχο και προτεραιότητα.

Προβλέπεται διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης της περιβαλλοντικής επίδοσης του ΠΠΑ κατά τη διαδικασία υλοποίησής του. Σε αυτό το πλαίσιο, θα λαμβάνονται, όπου απαιτείται, κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Επιδίωξη του ΠΠΑ της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου είναι η συμβολή στην επίτευξη των στόχων για αποδοτική χρήση των πόρων, μείωση των εκπομπών CO₂, εξοικονόμηση ενέργειας, ενεργειακή αποδοτικότητα, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Αυτά επιτυγχάνονται με δράσεις και έργα, που προσδοκούν να μετασχηματίσουν την περιφερειακή οικονομία με όρους βιωσιμότητας.

3.6 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Προκειμένου να διασφαλιστεί ο συντονισμός και η διάχυση εμπειρίας και καλών πρακτικών, καθώς και η συμπληρωματικότητα των έργων/ δράσεων του ΠΠΑ της ΠΝΑι με τις ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές η Υπηρεσία Διαχείρισης του προγράμματος θα συμμετέχει σε επιτροπές, δίκτυα και σε κάθε είδους συνάντηση που απαιτείται.

Η υλοποίηση παρεμβάσεων προστασίας και αναβάθμισης του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος, παρεμβάσεις διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, παρεμβάσεις διαχείρισης των υδατικών πόρων, η πρόληψη των κινδύνων τόσο από φυσικές καταστροφές όσο και από την κλιματική αλλαγή συμπληρώνουν την στρατηγική της Περιφέρειας για την πράσινη ανάπτυξη.

Ο συντονισμός και η υλοποίηση δράσεων στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας και του αθλητισμού συμβάλλουν στην υλοποίηση των στρατηγικών και της πολιτικής της ΠΝΑι στους αντίστοιχους τομείς.

Κατά την διαδικασία της επιλογής των δράσεων/ έργων, που θα ενταχθούν στο ΠΠΑ της ΠΝΑι, θα τηρούνται οι κατευθύνσεις και τα κριτήρια επιλογής έργων, ώστε να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα και οι συνέργειες με προγράμματα/ ταμεία, όπως:

⇒ Πρόγραμμα INTERREG – Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία

- ⇒ Πρόγραμμα ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2020
- ⇒ Πρόγραμμα LIFE
- ⇒ Πρόγραμμα InvestEU
- ⇒ Connecting Europe Facility – CEF
- ⇒ Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους
- ⇒ Δράσεις του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης
- ⇒ Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- ⇒ Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
- ⇒ Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας
- ⇒ Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
- ⇒ Ταμείο Συνοχής.
- ⇒ Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης
- ⇒ Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF)

Έτσι, διασφαλίζεται η επίτευξη της συμπληρωματικότητας και της ολοκληρωμένης προσέγγισης σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς και του διαχωρισμού των δράσεων και το πλαίσιο εφαρμογής τους τόσο ανά θεματική όσο και ανά γεωγραφική ενότητα.

3.7 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΣΧΕΔΙΑ Ή ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται άλλα σχέδια ή προγράμματα τα οποία είτε αφορούν σε εθνικό επίπεδο, είτε μόνο την Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου. Σημειώνεται ότι κατά τη φάση υλοποίησης όλων των αναπτυξιακών στόχων του ΠΠΑ ΠΝΑΙ 2026-2030, μέσω των οικείων ειδικών στόχων και προτεραιοτήτων όπως περιγράφονται στο κεφάλαιο 4 της παρούσας μελέτης, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη όλες οι προβλέψεις υφιστάμενων σχεδίων (πχ. ΣΔΛΑΠ, ΣΔΚΠ, ΠΕΣΔΑ, ΠΠΧΣΑΑ, κ.λπ.).

3.7.1 ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΣΠΑ) 2021-2027

Το ΕΣΠΑ 2021-2027 αποτελεί το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» αποτυπώνει και θέτει προτεραιότητες για την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, των υποδομών, των ανθρωπινων δεξιοτήτων και την ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας.

Τα έργα και οι δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΣΠΑ ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας για τα επόμενα χρόνια, ενώ παράλληλα στοχεύουν στην αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της ελληνικής οικονομίας. Ταυτόχρονα, συνεχίζεται και ολοκληρώνεται η υλοποίηση σημαντικών έργων που είχαν ενταχθεί στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής πολιτικής, προβάλλονται οι βασικές προτεραιότητες και οι δράσεις που θα υλοποιηθούν, με στόχο τη μετάβαση σε μια:

1. **«πιο έξυπνη» Ελλάδα – 20% των πόρων:** Προώθηση καινοτόμου και έξυπνου μετασχηματισμού
2. **«πιο πράσινη» Ελλάδα – 27% των πόρων:** Προώθηση καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων
3. **«πιο διασυνδεδεμένη» Ελλάδα – 8% των πόρων:** Ανάπτυξη προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών
4. **«πιο κοινωνική» Ελλάδα – 30% των πόρων:** Επένδυση σε ανθρώπινο δυναμικό και διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά
5. **Ελλάδα πιο κοντά στους πολίτες της – 6% των πόρων:** Προώθηση βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης, μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών
6. **Δίκαιη Μετάβαση των περιοχών μετά την απολιγνιτοποίηση – 7% των πόρων:** Στοχευμένες δράσεις για την απεξάρτηση από το λιγνίτη στις περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας, τη Μεγαλόπολη και τα νησιά

Το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» διαθέτει ισχυρό αναπτυξιακό αποτύπωμα, μέσω δράσεων και έργων υψηλής προστιθέμενης αξίας, τα οποία δημιουργούν σημαντικά πολλαπλασιαστικά οφέλη τόσο για την κοινωνία όσο και για την οικονομία. Στο μεταπανδημικό περιβάλλον, συμβάλλει καθοριστικά στην έναρξη ενός νέου κύκλου βιώσιμης ανάπτυξης και ευημερίας για όλους.

Το Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027 εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2021.

3.7.2 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2027

Στην 1^η Μαρτίου 2017 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τη Λευκή Βίβλο για το μέλλον της Ευρώπης, ενώ την ίδια περίοδο δημοσιεύθηκε το έγγραφο προβληματισμού, έγγραφο συνεισφοράς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη συζήτηση για την κοινωνική διάσταση της Ευρώπης. Για την αντιμετώπιση των σύγχρονων προκλήσεων και στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 η Επιτροπή προωθεί μία πολιτική σε επίπεδο ΕΕ που να εξυπηρετεί τρεις βασικούς στόχους:

- ✓ **Διαχείριση παγκοσμιοποίησης**, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην καινοτομία, την ψηφιοποίηση, την έρευνα και στην απαλλαγή από εκπομπές αερίου.
- ✓ **Βελτίωση της δημόσιας διοίκησης**, με διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για αυξημένη ανταγωνιστικότητα, ανάπτυξη, και μεγιστοποίηση του αντικτύπου των επενδύσεων.
- ✓ **Ανάπτυξη χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς**, με ιδιαίτερη έμφαση στην αντιμετώπιση της ανεργίας, στην υποστήριξη των νέων για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και στη μείωση της φτώχειας.

Υπό αυτήν την στρατηγική κατεύθυνση, οι επενδύσεις της Ε.Ε. την περίοδο 2021-2027, σύμφωνα με την πρόταση του Γενικού Κανονισμού, θα καθοδηγούνται από πέντε κύριους στόχους πολιτικής:

1. **μια εξυπνότερη Ευρώπη**, μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων,

2. μια **πιο πράσινη Ευρώπη** με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής,
3. μια **πιο συνδεδεμένη Ευρώπη**, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα,
4. μια **πιο κοινωνική Ευρώπη**, που υλοποιεί τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες και την κοινωνική ένταξη,
5. μια **Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες**, υποστηρίζοντας τοπικές στρατηγικές ανάπτυξης και βιώσιμη αστική ανάπτυξη σε όλη την ΕΕ.

3.7.3 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΠεΠ ΝΑ 2021-2027))

Το ΠεΠ ΝΑ 2021-2027 (Εκτελεστική Απόφαση ΕΕ C(2022) 6252 (CCI 2021EL16FFPR018)) προβλέπεται να καλύψει διαπιστωμένες ανάγκες, αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά διαρθρωτικές αδυναμίες και αξιοποιώντας τις σημαντικές δυνατότητες και πλεονεκτήματα, στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής της περιόδου 2021-2027. Κεντρικός στόχος της ΠΝΑ είναι η «ενίσχυση και διαφοροποίηση του παραγωγικού συστήματός της, με την υιοθέτηση μιας στρατηγικής διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, η διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αειφορίας των πόρων και η ενίσχυση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής προς όφελος των κατοίκων και των επισκεπτών της».

Για την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος, το Πρόγραμμα «Νότιο Αιγαίο» (ΠεΠ ΝΑ) 2021-2027, λαμβάνοντας υπόψη και τις ειδικές συστάσεις της ΕΕ του έτους 2020 για την Ελλάδα που εκδόθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, υιοθετεί τους παρακάτω Στρατηγικούς Στόχους (ΣΣ):

- **Στρατηγικός Στόχος 1:** Ενίσχυση και διαφοροποίηση παραγωγικού συστήματος
- **Στρατηγικός Στόχος 2:** Αποτελεσματική διαχείριση περιβάλλοντος & πόρων
- **Στρατηγικός Στόχος 3:** Βελτίωση περιφερειακής συνδεσιμότητας & ενίσχυση κινητικότητας
- **Στρατηγικός Στόχος 4:** Ενίσχυση κοινωνικής συνοχής & τόνωση αγοράς εργασίας
- **Στρατηγικός Στόχος 5:** Ενδυνάμωση χωρικής συνοχής & άμβλυνση ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.

Το ΠεΠ Νοτίου Αιγαίου θα χρηματοδοτηθεί στην προγραμματική περίοδο 2021-2027 από τρεις πυλώνες χρηματοδότησης και συγκεκριμένα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), αλλά και αμιγώς εθνικούς πόρους, και έχει ως στόχο αφενός να καλύψει τις ανάγκες της Περιφέρειας, αφετέρου να συμβάλει στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων, συμπληρωματικά με τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027.

3.7.4 ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ ΤΩΝ ΛΕΚΑΝΩΝ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ

Τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας (ΣΔΚΠ) αποτελούν εφαρμογή της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ για κάθε Υδατικό Διαμέρισμα της χώρας και αφορούν στο σύνολο των Λεκανών

Απορροής Ποταμών του κάθε ΥΔ. Τα ΣΔΚΠ αποτελούν τόσο τον κεντρικό μηχανισμό αναφοράς της χώρας προς την ΕΕ όσο και τα βασικά εργαλεία προγραμματισμού.

Ένα ΣΔΚΠ καταρτίζεται σε επίπεδο Υδατικού Διαμερίσματος για τις περιοχές που υπάρχουν δυνητικά κίνδυνοι πλημμύρας ή είναι πιθανόν να σημειωθεί πλημμύρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ. Στο ΣΔΚΠ τίθενται οι στόχοι για τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας εστιάζοντας στη μείωση των δυνητικά αρνητικών συνεπειών που οι πλημμύρες έχουν για την ανθρώπινη υγεία, το περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και την οικονομική δραστηριότητα και επίσης, αν κριθεί σκόπιμο σε διαρθρωτικές πρωτοβουλίες ή/ και στη μείωση των πιθανοτήτων πλημμύρας.

Τα ΣΔΚΠ λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών που καλύπτουν και παρέχουν ενδεδειγμένες λύσεις, ανάλογα με τις ανάγκες και τις προτεραιότητες των περιοχών αυτών, εξασφαλίζοντας παράλληλα συναφή συντονισμό εντός των περιοχών λεκάνης απορροής ποταμών και προωθώντας την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων που έχουν θεσπιστεί με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ για τα επιφανειακά και υπόγεια υδατικά συστήματα.

Η Ελλάδα ολοκλήρωσε το σύνολο των σταδίων του 1ου εξαετούς κύκλου εφαρμογής της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ το 2018, οπότε και εγκρίθηκαν τα πρώτα ΣΔΚΠ για όλα τα ΥΔ της χώρας με την έκδοση σχετικών ΦΕΚ.

Εν συνεχεία, άρχισε η υλοποίηση των σταδίων του 2ου εξαετούς κύκλου εφαρμογής της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ. Τα νέα ΣΔΚΠ καταρτίστηκαν και θεσμοθετήθηκαν εντός του 2025 στο πλαίσιο της 1ης Αναθεώρησης των ΣΔΚΠ όλων των ΥΔ της χώρας.

Το αρχικό ΣΔΚΠ του Υδατικού Διαμερίσματος ΕΛ14 Νήσων Αιγαίου εγκρίθηκε με την Αριθμ. ΥΠΕΝ/ΓρΕΓΥ/41398/336 (ΦΕΚ 2683/Β/6.7.2018) και η 1^η Αναθεώρησή του με το ΦΕΚ 2771 Β 05.06.2025. Αναλυτικά στοιχεία παρατίθενται στο κεφάλαιο 6 της παρούσας.

3.7.5 ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΛΕΚΑΝΩΝ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΟΥ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ

Ένα Σχέδιο Διαχείρισης (ΣΔ) αποτελεί ένα έγγραφο στρατηγικού σχεδιασμού, το οποίο αντιστοιχεί σε ένα Υδατικό Διαμέρισμα (ΥΔ) και παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες και τις λειτουργικές οδηγίες για μια ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων εντός μιας λεκάνης απορροής ποταμού. Για την επίτευξη της καλής κατάστασης των υδάτων απαιτείται η κατάρτιση και εφαρμογή Σχεδίων Διαχείρισης σε επίπεδο Λεκάνης Απορροής Ποταμού. Τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) περιγράφονται αναλυτικά στο Άρθρο 13 και στο Παράρτημα VII της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, Προγράμματα Μέτρων για την προστασία και αποκατάσταση των υδάτων, σύμφωνα με το Άρθρο 11 και το Παράρτημα VI της Οδηγίας.

Τα ΣΔΛΑΠ καταρτίστηκαν σύμφωνα με τις προδιαγραφές της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, κατ' εφαρμογή του ν. 3199/2003 (ΦΕΚ 280/Α/09-12-2003) και του Π.Δ. 51/2007 και περιλαμβάνουν όλες τις αναλυτικές πληροφορίες που απαιτούνται από το Άρθρο 13 και το Παράρτημα VII της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Στο ΣΔΛΑΠ γίνεται μια γενική περιγραφή των χαρακτηριστικών των ποταμών, των λιμνών, των παράκτιων υδάτων, των υπόγειων υδάτων και των προστατευόμενων περιοχών που σχετίζονται με τα ύδατα. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται:

- σύνοψη των σημαντικών πιέσεων και επιπτώσεων που ασκούν οι ανθρώπινες δραστηριότητες στα νερά,
- το δίκτυο παρακολούθησης των νερών και τα αποτελέσματα της παρακολούθησης, από τα οποία φαίνεται η οικολογική, η χημική και η ποσοτική κατάσταση των υδάτων,
- κατάλογος των περιβαλλοντικών στόχων που καθορίζονται για τα ύδατα,
- περίληψη της οικονομικής ανάλυσης των χρήσεων του νερού, και
- περίληψη των προγραμμάτων μέτρων που θα θεσπιστούν.

Επιπλέον, κατ' εφαρμογή του άρθρου 15(3) της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, υλοποιείται ενδιάμεση έκθεση στην οποία περιγράφεται η πρόοδος που έχει σημειωθεί ως προς την εφαρμογή του προβλεπόμενου προγράμματος μέτρων. Η έκθεση προόδου εφαρμογής των προγραμμάτων μέτρων των ΣΔΛΑΠ συντάσσεται από την Γενική Δ/νση Υδάτων στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της βάσει του ν. 3199/2003 (ΦΕΚ 280/Α/09-12-2003), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Η Οδηγία, επίσης, προβλέπει την αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ κάθε έξι χρόνια.

Η 1η Αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ για το σύνολο των 14 Υδατικών Διαμερισμάτων (ΥΔ) της χώρας ολοκληρώθηκε το 2017. Η 2η Αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ που καταρτίστηκαν και θεσμοθετήθηκαν εντός του 2024 στο πλαίσιο της 2ης Αναθεώρησης των ΣΔΛΑΠ όλων των Περιφερειών της χώρας, αφορούν στην περίοδο 2021-2027. Αναλυτικά στοιχεία παρατίθενται στο κεφάλαιο 3 της παρούσας.

Η 1^η Αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ του Υδατικού Διαμερίσματος ΕΛ 14 Νήσων Αιγαίου εγκρίθηκε με την Αριθμ. Ε.Γ.: οικ. 412 (ΦΕΚ 2019/Β/17.09.2015) και η 2η Αναθεώρησή του με το ΦΕΚ (87/12-6-2024). Αναλυτικά στοιχεία παρατίθενται στο κεφάλαιο 6 της παρούσας.

3.7.6 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΠΕΣΔΑ)

Το ΠΕΣΔΑ αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης των αποβλήτων που παράγονται στην Περιφέρεια, προσδιορίζει τις γενικές κατευθύνσεις για τη διαχείρισή τους, σε συμφωνία με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων και του Εθνικού Σχεδίου για την Πρόληψη δημιουργίας Αποβλήτων.

Το αρχικό ΠΕΣΔΑ της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου κυρώθηκε με την 51373/4684/2.11.2015 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 31 του Ν. 4342/2012 και εγκρίθηκε με την 49/15-12-2015 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου (ΦΕΚ Α' 174/2015).

Τη δεδομένη χρονική στιγμή, το ΠΕΣΔΑ της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου βρίσκεται σε διαδικασία αναθεώρησης. Η αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ γίνεται στη βάση:

- του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) που εγκρίθηκε με την Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου (ΠΥΣ) 39/2020 (ΦΕΚ Α' 185) και τροποποιήθηκε με την ΠΥΣ 5/2023 (ΦΕΚ Α' 94), εξειδικεύοντας τον εθνικό σχεδιασμό σε επίπεδο Περιφέρειας με τα κατάλληλα μέτρα που προωθούν ιεραρχικά και συνδυασμένα: α) την πρόληψη, β) την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, γ) την ανακύκλωση, δ) την ανάκτηση, συμπεριλαμβανομένης της ανάκτησης ενέργειας και ε) ως τελευταία επιλογή τη διάθεση.

- του Εθνικού Προγράμματος Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων (ΕΠΠΑ) που εγκρίθηκε με την ΠΥΣ 11/2022 (ΦΕΚ Α' 83),
- του ΕΣΔΕΑ 2020-2030 (ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/100998/7104/19-09-2024),
- τον Οδηγό – Γενικές Κατευθύνσεις για την επικαιροποίηση των ΠΕΣΔΑ, όπως εκδόθηκε από τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Ενέργειας και Περιβάλλοντος (ΥΠΕΝ)
- την ΑΠ ΥΠΕΝ/ΔΔΑ/114931/1863/07.11.2023 Εγκύκλιο του Γενικού Γραμματέα Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων, που εκδόθηκε για την προσαρμογή των ΠΕΣΔΑ στις νέες απαιτήσεις της νομοθεσίας, στις συστάσεις της ΕΕ και στο Πρόγραμμα ΠΕΚΑ 2021-2027.

Το αναθεωρημένο ΠΕΣΔΑ, συνοδεύεται από προκαταρκτικό σχεδιασμό ενός τεχνικοοικονομικά αποδοτικού Ολιστικού Συστήματος Χωριστής Συλλογής (ΟΣΧΣ) αποβλήτων σε κάθε Δήμο της Περιφέρειας. Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου το ΟΣΧΣ είναι εγκεκριμένο με την ΑΠ: ΥΠΕΝ/ΓρΓΓΣΔΑ/32436/203/20-03-2026 Θετική Γνωμοδότηση του ΓΓ Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων.

3.7.7 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ 2021-2027»

Το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» είναι το εργαλείο υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) που συνδέει την έρευνα και την καινοτομία με την επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση των εθνικών και περιφερειακών πλεονεκτημάτων. Το Πρόγραμμα εναρμονίζεται, επίσης, με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον ψηφιακό και πράσινο μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας, καθώς και την ανάπτυξη στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP), ανάπτυξη αμυντικών τεχνολογιών και ασφάλειας ή/και τεχνολογιών διττής χρήσης, προωθώντας παρεμβάσεις και επενδύσεις που συνεισφέρουν στους στόχους που έχουν τεθεί σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της Ελληνικής Οικονομίας κατά την περίοδο προγραμματισμού 2021 – 2027 (περίοδος επιλεξιμότητας έως 31/12/2030), χρειάζονται ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες στήριξης, με στόχο να καλυφθεί όλο το εύρος των αναγκών των επιχειρήσεων σε επίπεδο πληροφόρησης, ενίσχυσης συνεργασιών, ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών προτύπων και εύρεσης τεχνολογικών, ανθρώπινων και επενδυτικών πόρων. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα στόχος του Προγράμματος είναι η αύξηση του μεγέθους των ελληνικών επιχειρήσεων και η ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού τους, ώστε να αποτελέσουν βασικό μοχλό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.

3.7.8 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ» (ΠΕΚΑ) και ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ»

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ) της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 έχει πλέον ολοκληρωθεί.

Για τη νέα προγραμματική περίοδο **ΕΣΠΑ 2021-2027**, το πρόγραμμα αντικαταστάθηκε και διασπάστηκε σε δύο νέα, αυτόνομα τομεακά προγράμματα:

- Α. Το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» (ΠΕΚΑ)
- Β. Το Πρόγραμμα «Μεταφορές»

Α) Το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» (ΠΕΚΑ) του ΕΣΠΑ 2021-2027 σχεδιάζεται στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 για την προώθηση μιας πιο πράσινης Ευρώπης θέτοντας ως στρατηγικούς στόχους:

- την προώθηση της ενεργειακής μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας και χρήση ΑΠΕ για ελαχιστοποίηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου,
- την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την πρόληψη και τη διαχείριση κινδύνων που συνδέονται τόσο με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, αλλά και με τις ανθρώπινες παρεμβάσεις στα οικοσυστήματα,
- την αστική αναζωογόνηση με έμφαση στο δομημένο και φυσικό αστικό περιβάλλον,
- τη βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα-μικροκινητικότητα,
- την ικανοποίηση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της ΕΕ στην διαχείριση των στερεών αποβλήτων και υδάτων, ενσωματώνοντας τις παραμέτρους της κυκλικής οικονομίας,
- τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων,
- την προώθηση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση,
- τη βιώσιμη διαχείριση και ανθεκτικότητα των υδάτινων συστημάτων και
- την προώθηση των ενεργειακών διασυνδέσεων και ενεργειακής ασφάλειας.

Β) Το Πρόγραμμα «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ» 2021-2027 αποτελεί το βασικό τομεακό πρόγραμμα της προγραμματικής περιόδου 2021–2027 για τη χρηματοδότηση και υλοποίηση έργων στον τομέα των μεταφορών, διαδεχόμενο το σκέλος μεταφορών του πρώην ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ 2014–2020.

Οι βασικοί στόχοι του Προγράμματος περιλαμβάνουν:

- ανάπτυξη – αναβάθμιση των βιώσιμων αστικών μέσων μεταφοράς.
- προώθηση της ολοκλήρωσης των υποδομών του κεντρικού Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) και κατασκευή/αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ.
- προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών.
- διασφάλιση της προσβασιμότητάς και ενίσχυση της συνδεσιμότητας των νησιών.
- βελτίωση της ασφάλειας μεταφορών.
- ενίσχυση της στρατιωτικής κινητικότητας, της πολιτικής ετοιμότητας και της ασφάλειας.

3.7.9 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΣΣ ΚΑΠ) ΕΛΛΑΔΑΣ 2023-2027

Το **Στρατηγικό Σχέδιο Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ)** αντικατέστησε το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014–2022, εισάγοντας ένα νέο, ενοποιημένο πλαίσιο προγραμματισμού για τον πρωτογενή τομέα και τις αγροτικές περιοχές, σε συμμόρφωση με τη μεταρρυθμισμένη Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ΣΣ ΚΑΠ 2023–2027 αποτελεί το βασικό στρατηγικό κείμενο πολιτικής για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα και των αγροτικών περιοχών της Χώρας. Μέσω των παρεμβάσεων του επιχειρεί να σηματοδοτήσει την στροφή σε ένα νέο παραγωγικό μοντέλο για την Ελληνική Γεωργία αλλά και το σύνολο του αγρο-διατροφικού τομέα, που

- a. εδράζεται στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, διασφαλίζοντας παράλληλα ένα δίκαιο γεωργικό εισόδημα στον παραγωγό,
- b. είναι προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις – προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, με μείωση του περιβαλλοντικού και κλιματικού αποτυπώματος της γεωργίας παρέχοντας παράλληλα στον καταναλωτή ασφαλή και υγιεινά τρόφιμα.

Σηματοδοτεί, σε συνέργεια με τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ και τους πόρους του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», την κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών.

Βασικός στόχος του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) της περιόδου 2023 - 2027, είναι η υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης των τομέων της Γεωργίας και των τροφίμων, με τη διασφάλιση βιώσιμων αγροτικών εισοδημάτων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καθώς και με την ενίσχυση του κοινωνικοοικονομικού ιστού των αγροτικών περιοχών, συμβάλλοντας παράλληλα στην επίτευξη των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι Ειδικοί Στόχοι της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής:

- ✓ Διασφάλιση ενός βιώσιμου Γεωργικού Εισοδήματος
- ✓ Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του αγρο-διατροφικού τομέα
- ✓ Βελτίωση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα αξίας
- ✓ Οι περιβαλλοντικοί και κλιματικοί στόχοι του Στρατηγικού Σχεδίου είναι:
 - η συμβολή στον μετριασμό και στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή,
 - η ορθολογική και αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών πόρων όπως το νερό, ο αέρας και το έδαφος,
 - η προστασία της βιοποικιλότητας.
- ✓ Δημογραφική ανανέωση των απασχολούμενων στη γεωργία
- ✓ Προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης, της ισότητας των φύλων, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των γυναικών στη γεωργία, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές
- ✓ Παραγωγή υγιεινών και υψηλής διατροφικής αξίας προϊόντων
- ✓ Αναβάθμιση δεξιοτήτων, AKIS και Ψηφιοποίηση του Αγροτικού Τομέα (Εγκάρσιος Στόχος)

3.7.10 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ (ΣΠΕΜ)

Κατά την προγραμματική περίοδο 2026–2030, το ΣΠΕΜ διαφοροποιείται ουσιαστικά από την προηγούμενη περίοδο 2014–2025, καθώς ενσωματώνεται στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2026–2030, το οποίο αποτελεί στρατηγικό και νομοθετικά θεσμοθετημένο πλαίσιο για την υλοποίηση επενδύσεων σε πολυεπίπεδη βάση, ιδίως στους τομείς των υποδομών και των μεταφορών.

Παράλληλα, ο σχεδιασμός του ευθυγραμμίζεται με το νέο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο και ειδικότερα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1679, περί των προσανατολισμών της Ένωσης για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (TEN-T), ο οποίος τροποποιεί τους Κανονισμούς (ΕΕ) 2021/1153 και (ΕΕ) αριθ. 913/2010 και καταργεί τον προϊσχύσαντα Κανονισμό

(ΕΕ) αριθ. 1315/2013. Στο πλαίσιο αυτό, το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2026–2030 διαμορφώνεται σε συμμόρφωση με τις νέες απαιτήσεις και κατευθύνσεις της ευρωπαϊκής πολιτικής μεταφορών, ενσωματώνοντας στόχους που σχετίζονται με τη βιώσιμη κινητικότητα, την ενίσχυση της διασυνδεσιμότητας, την ανθεκτικότητα των υποδομών και την ανάπτυξη πολυτροπικών δικτύων μεταφορών.

3.7.11 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ 2021-2027» - ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ (ΕΣΚΕ)

Το Πρόγραμμα στοχεύει σε μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη και Ελλάδα, μέσω της υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΠΚΔ), σύμφωνα με το Στόχο Πολιτικής 4 της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 και τους αντίστοιχους Ειδικούς Στόχους που οριοθετούν τη θεματολογία του και καλύπτει το σύνολο των Περιφερειών της χώρας.

Το Πρόγραμμα εξυπηρετεί τις εθνικές πολιτικές για την απασχόληση, την εκπαίδευση, την υγεία, την κοινωνική ένταξη και την επισιτιστική βοήθεια σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, θέτοντας ως στόχους:

- ✓ τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία και στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού, με ιδιαίτερη έμφαση στους νέους έως 29 ετών Εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΑΕΚ)
- ✓ τη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των συστημάτων εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης και στην ενίσχυση της ίσης πρόσβασης, χωρίς αποκλεισμούς, στην εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση
- ✓ την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της ίσης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας
- ✓ την αντιμετώπιση της υλικής στέρησης

Η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας (ΕΣΚΕ) αποτελεί τον κεντρικό στρατηγικό σχεδιασμό της Ελλάδας για την πρόληψη και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, σε πλήρη εναρμόνιση με τους ευρωπαϊκούς στόχους της ΕΕ.

Στην Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας, οι Ομάδες Στόχου είναι οι ακόλουθες:

- ❖ ευπαθείς ομάδες
- ❖ άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση ή σε κίνδυνο φτώχειας,
- ❖ άτομα με αναπηρία,
- ❖ εξαρτημένα άτομα,
- ❖ ανήλικοι παραβάτες, καθώς και
- ❖ ειδικές ομάδες όπως μακροχρόνια άνεργοι, κάτοικοι μικρών νησιών, Ρομά, μετανάστες, μέλη πολύτεκνων οικογενειών, ηλικιωμένοι κ.λπ..

Η Εθνική Στρατηγική θέτει πρωτίστως:

1. τις κύριες μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες και δράσεις προς την κατεύθυνση της ανασυγκρότησης της χώρας και της αναβάθμισης του κοινωνικού της ιστού,
2. τις νέες στρατηγικές προτεραιότητες για την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και
3. τους νέους στόχους και τις γενικές κατευθύνσεις της εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης.

Δομείται δε σε τέσσερις (4) Επιχειρησιακούς Άξονες:

- **Επιχειρησιακός Άξονας 1:** Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους και βασικά υλικά
- **Επιχειρησιακός Άξονας 2:** Πρόσβαση σε αποτελεσματικότερες και ποιοτικότερες υπηρεσίες
- **Επιχειρησιακός Άξονας 3:** Ένταξη στην αγορά εργασίας, βελτίωση της απασχολησιμότητας και πρόσβαση στην απασχόληση
- **Επιχειρησιακός Άξονας 4:** Διακυβέρνηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη και Καταπολέμηση της Φτώχειας.

3.7.12 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ) Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου εγκρίθηκε το 2003 (υπ. αριθμ. απόφαση 25290/25-6-2003 ΦΕΚ 1487 Β/10-10-2003) και μετά από αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης και των προοπτικών της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, κατατάσσει τα νησιά σε τρεις ομάδες:

- ✓ **Ομάδα I:** νησιά γεωγραφικής έκτασης και με σοβαρά προβλήματα ανάπτυξης, όπως συνεχή μείωση πληθυσμού, σοβαρές ελλείψεις σε υποδομές, ελάχιστο βαθμό αξιοποίησης των πόρων τους, και αισθητή γεωγραφική απομόνωση (Αγαθονήσι, Ανάφη, Αντίπαρος, Αρκοί, Δονούσα, Ηρακλεία, Θηρασία, Κίμωλος, Κίναρος, Κουφονήσια, Λειψοί, Μάραθος, Μεγίστη, Νίσυρος, Σίκινος, Σχοινούσα, Τέλενδος, Τήλος, Φολέγανδρος, Χάλκη).
- ✓ **Ομάδα II:** νησιά που αναπτύσσονται τουριστικά ενώ παράλληλα διαθέτουν και άλλες παραγωγικές δραστηριότητες και εκμεταλλεύσιμους πόρους. Σ' αυτά έμφαση αναφέρεται ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση σε δράσεις που στοχεύουν στην αντιμετώπιση των συγκρούσεων μεταξύ των δραστηριοτήτων και την αποτροπή της εξάρτησής τους από τη μονόπλευρη τουριστική ανάπτυξη (Αμοργός, Άνδρος, Αστυπάλαια, Ίος, Κάλυμνος, Κάρπαθος, Κάσος, Κέα, Κύθνος, Λέρος, Μήλος, Πάρος, Πάτμος, Σέριφος, Σίφνος, Σύμη, Τήνος).
- ✓ **Ομάδα III:** νησιά με σημαντική τουριστική δραστηριότητα σε Περιφερειακό, Εθνικό και κοινοτικό επίπεδο με αυξανόμενες περιβαλλοντικές πιέσεις, πληθυσμιακή αύξηση και συγκέντρωση, με άμεση ανάγκη ελέγχου του είδους της ανάπτυξής τους (Θήρα Κως, Μύκονος, Νάξος, Ρόδος, Σύρος).

Σημειώνεται, ότι βρίσκεται σε εξέλιξη η αναθεώρηση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Συγκεκριμένα, μέχρι σήμερα έχει ολοκληρωθεί το Β1 Στάδιο της μελέτης «Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού & Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Ν. Αιγαίου». καθώς και η σχετική διαδικασία διαβούλευσης και γνωμοδοτήσεων των αρμόδιων φορέων.

3.7.13 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Το ΠεΣΠΚΑ αποτελεί το ολοκληρωμένο σχέδιο που προσδιορίζει και ιεραρχεί τα απαραίτητα μέτρα και δράσεις προσαρμογής της ΠΝΑ.

Περιλαμβάνει την ανάλυση στόχων, των αναμενόμενων στην Περιφέρεια κλιματικών μεταβολών και ανάλυση της κλιματικής τρωτότητας επιμέρους τομέων και γεωγραφικών περιοχών, το βασικό προφίλ της ΠΝΑ με στοιχεία και δεδομένα του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, εκτιμά τις άμεσες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών σε διάφορους τομείς του περιβάλλοντος και της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας και καθορισμός των τομεακών και χωρικών προτεραιοτήτων και καταλήγει σε προτεινόμενα μέτρα και δράσεις για τους τομείς και τις περιοχές προτεραιοτήτων.

Τα δεδομένα και τα αποτελέσματα του ΠεΣΠΚΑ ΠΝΑι, παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 6 της παρούσας μελέτης.

3.8 ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΩΝ/ ΔΡΑΣΕΩΝ

Στο πλαίσιο των παραπάνω Σχεδίων και Προγραμμάτων, αλλά και του μελετώμενου στη παρούσα μελέτη ΠΠΑ ΠΝΑι 2026-2030 εκτός από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και τους φορείς της, δραστηριοποιούνται μέσα από την υλοποίηση έργων/ δράσεων, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, και οι ακόλουθοι φορείς:

- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
- Υπουργείο Ανάπτυξης
- Υπουργείο Εσωτερικών
- Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας
- Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας
- Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής
- Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
- Υπουργείο Πολιτισμού
- Υπουργείο Τουρισμού
- Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών
- Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

4.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Αντικείμενο του υπό μελέτη προγράμματος είναι η κατάρτιση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, έχοντας ως βάση τις προτεραιότητες πολιτικής που εξειδικεύονται στο σχέδιο ανάπτυξης της χώρας για την παραγωγική ανάταξη, την κοινωνική συνοχή και την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη και στοχεύει στην αποτύπωση του εθνικού μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση των εθνικών επενδυτικών πόρων του Αναπτυξιακού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Α.Π.Δ.Ε.).

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Νοτίου Αιγαίου, στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) για την προγραμματική περίοδο 2026–2030, εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 9412 ΕΞ 2026 απόφαση, η οποία δημοσιεύθηκε στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως 372, Τεύχος Β', στις 2 Φεβρουαρίου 2026.

Η ΠΝΑι είναι μια πολύ-νησιωτική Περιφέρεια, η οποία αποτελείται από τα νησιωτικά συμπλέγματα των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων (79 νησιά, εκ των οποίων τα 52 κατοικούνται, και 178 βραχονησίδες) με θαλάσσιο χώρο που καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της επικράτειάς της, δημιουργεί έντονες ενδοπεριφερειακές χωρικές ανισότητες και απομόνωση. Επίσης, τα νησιά παρουσιάζουν σημαντική ανομοιομορφία ως προς το μέγεθος (πληθυσμιακό και γεωγραφικό), το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Σε επίπεδο διοικητικής δομής, σύμφωνα με το Ν. 3852/2010, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχει την έδρα της στην Ερμούπολη της Σύρου και διαιρείται σε 13 Περιφερειακές Ενότητες, στις οποίες υπάγονται 34 Δήμοι, 19 στις Κυκλάδες και 15 στα Δωδεκάνησα.

Καλύπτει γεωγραφικά το σύνολο της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, ήτοι των 13 Περιφερειακών Ενοτήτων.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	Τεχνικός Σύμβουλος για την διενέργεια Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Νοτίου Αιγαίου 2026-2030
ΦΟΡΕΑΣ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΣΧΕΔΙΟΥ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ Αυτοτελής Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Νοτίου Αιγαίου (Δι.Α.Π.) ΔΙΕΥ/ΝΣΗ: Σ. Καράγιωργα 22 & Π. Βαρδάκα, 84100 Ερμούπολη Σύρου Τηλ.: 22810 98816 / E-mail: invest@pnai.gov.gr
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ	Το σύνολο της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, ήτοι τις ακόλουθες Π.Ε.: 1 Περιφερειακή Ενότητα Σύρου 2 Περιφερειακή Ενότητα Άνδρου 3 Περιφερειακή Ενότητα Θήρας 4 Περιφερειακή Ενότητα Κέας - Κύθνου 5 Περιφερειακή Ενότητα Μήλου 6 Περιφερειακή Ενότητα Μυκόνου 7 Περιφερειακή Ενότητα Νάξου 8 Περιφερειακή Ενότητα Πάρου 9 Περιφερειακή Ενότητα Τήνου 10 Περιφερειακή Ενότητα Καλύμνου 11 Περιφερειακή Ενότητα Καρπάθου 12 Περιφερειακή Ενότητα Κω 13 Περιφερειακή Ενότητα Ρόδου

4.2 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2026-2030

4.2.1 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (ΠΝΑι) συστάθηκε με τον Ν.3852/2010 (ΦΕΚ Α87/07-06-2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».

Με τις διατάξεις του Π.Δ. 130/2010 (ΦΕΚ 223/Α/27-12-2010) «Οργανισμός της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου» όπως αυτό έχει τροποποιηθεί και ισχύει, περιγράφεται η βασική διάρθρωση των υπηρεσιών της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου οι οποίες διακρίνονται σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο. Όπως αναφέρεται στην υπ' αριθ. 30440/07-11-2024, (ΦΕΚ Β' 6269) Απόφαση της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου που αφορά την «Έγκριση τροποποίησης Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου»), οι Κεντρικές Υπηρεσίες της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου διακρίνονται σε αυτοτελείς, οριζόντιες, κάθετες και επιτελικές υπηρεσίες με έδρα την Ερμούπολη Σύρου και τη Ρόδο ενώ οι περιφερειακές υπηρεσίες οργανώνονται στο πλαίσιο της οικείας περιφερειακής ενότητας και υπάγονται σε οργανική μονάδα κεντρικής υπηρεσίας. Τέλος, όλες οι υπηρεσίες συνδέονται μεταξύ τους με ένα οριζόντιο δίκτυο υποστήριξης το οποίο συνίσταται σε διακριτές μονάδες πανομοιότυπης λειτουργίας με όμοιο οργανικό πλαίσιο.

Αναλυτικότερα, μπορείτε να ανατρέξετε στο Κεφάλαιο 3, όπου περιγράφονται οι Στόχοι και η Σκοπιμότητα.

4.2.2 ΑΠΟΣΤΟΛΗ – ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 3 του Ν.3852/2010 «Οι περιφέρειες σχεδιάζουν, προγραμματίζουν και υλοποιούν πολιτικές σε περιφερειακό επίπεδο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής της χώρας, λαμβάνοντας υπόψη και τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές.

Βασικά στοιχεία της πολιτικής της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου κατά την περίοδο 2021-2025 ήταν η δημιουργία θέσεων εργασίας, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, η οικονομική ανάπτυξη και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών της (βλ. ΠΠΑ Νοτίου Αιγαίου 2021-2025). Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στο εγκεκριμένο ΠΠΑ Νοτίου Αιγαίου 2021-2025, «Ο απώτερος στόχος της οικονομικής πολιτικής της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου ήταν η εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης της Περιφέρειας, η πληρέστερη δυνατή αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της και η διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και της προστασίας του περιβάλλοντος. Επίσης, μεταξύ των κεντρικών στόχων της ΠΝΑι ήταν: η «ενίσχυση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής προς όφελος των κατοίκων και των επισκεπτών της» καθώς και η «διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αειφορίας των πόρων» (ΠΕΠ «Νότιο Αιγαίο» 2021-2027).

Ένα σημαντικό μέρος των πόρων του Περιφερειακού Προγράμματος Νοτίου Αιγαίου κατά την Περίοδο 2021-2025 κατευθύνθηκαν στον τομέα της «Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων» (Άξονας 2.4) καθώς και στην «Οδικές Υποδομές» (Άξονας 4.5) της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε σε έργα που αφορούσαν την «Παροχή πόσιμου νερού και διαχείριση υδάτων» (Άξονα 2.6) και την «Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων» (Άξονας

2.3). Τέλος, αρκετοί πόροι του ΕΠΑ κατευθύνθηκαν στις «Λιμενικές Υποδομές» (Άξονες 4.3) και στην «Οδική Ασφάλεια» (Άξονας 4.8).

4.2.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΠΠΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 2026 – 2030

Η κατάρτιση του Περιφερειακού Προγράμματος Νοτίου Αιγαίου ξεκίνησε μετά την έκδοση της με αριθμό 59077 Εγκυκλίου Σχεδιασμού ΕΠΑ 2026-2030 από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών τον Απρίλιο του 2025 με την οποία κλήθηκαν οι περιφέρειες να αποστείλουν συμπληρωμένα το Έντυπο Σχεδιασμού Περιφερειακού Προγράμματος ΕΠΑ 2026-2030 και σχετικό Πίνακα Εκτιμήσεων Π/Υ Προγραμμάτων ΕΠΑ 2026-2030). Στις 30/4/2025 στάλθηκαν συμπληρωμένα από την Αυτοτελή Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού: α) το Έντυπο Σχεδιασμού Περιφερειακού Προγράμματος ΕΠΑ 2026 2030 και β) ο Πίνακας Εκτιμήσεων Π/Υ Προγραμμάτων ΕΠΑ 2026-2030 που αφορούσε την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.

Στη Γενική Δ/ση Δημοσίων Επενδύσεων αποστάλθηκαν την 1η/10/2025 συμπληρωμένοι Πίνακες Εκτιμήσεων – Προβλέψεων Δαπανών ΑΠΔΕ συνεχιζόμενων και νέων έργων εθνικού σκέλους της ΠΝΑΙ.

Στις 31/10/2025 στάλθηκε επιστολή του Αν. Υπ. Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών προς τον Περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου όπου καλούνταν η ΠΝΑΙ να προχωρήσει στην έγκαιρη προετοιμασία του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης ενόψει της έκδοσης της σχετικής ΥΑ με την οποία θα καλούνταν οι Περιφέρειες να υποβάλλουν τα Σχέδια των προγραμμάτων τους προς έγκριση. Στην συνέχεια, στις 25/11/2025 πραγματοποιήθηκε τηλεδιάσκεψη ύστερα από σχετική πρόσκληση της Δ/σης Διαχείρισης Εθνικού ΠΔΕ της Γεν Δ/σης Δημοσίων Επενδύσεων του Υπ. Εθν. Οικονομίας και Οικονομικών με θέμα «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) προγραμματικής περιόδου 2026-2030».

Η Αυτοτελής Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού έστειλε το με ΑΠ οικ.2772/10-11-2025 σχετικό έγγραφο προς την Γενική Δ/ση Υποδομών της ΠΝΑ με το οποίο ζητούνταν να προτεραιοποιηθούν τα νέα έργα/μελέτες που προβλέπεται να ενταχθούν στο ΕΠΑ 2026-2030 σύμφωνα με του νέους Αναπτυξιακούς Στόχους που περιλαμβάνονταν στο νέο ΕΠΑ Προγραμματικής Περιόδου 2026-2030.

Με την με αριθμό 212522 ΕΞ 2025/5.12.2025 (ΦΕΚ 6516/τΒ/8-12-2025) Απόφαση του Αν. Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών κλήθηκαν τα Υπουργεία και οι Περιφέρειες στο πλαίσιο του Ε.Π.Α 2026-2030, να καταρτίσουν σχέδια Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ΤΠΑ/ΠΠΑ) στον τομέα ευθύνης τους και να τα υποβάλουν προς έγκριση από τον αρμόδιο Υπουργό για το Ε.Π.Α.

4.2.4 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ (ΑΣ), ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ (ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ) ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΣΕ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ ΕΠΑ

4.2.4.1 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΠΠΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 2026 – 2030

Η Στρατηγική της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για την περίοδο 2026-2030 αποσκοπεί στη βιώσιμη ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή, με έμφαση στη μείωση των χωρικών και κοινωνικών

ανισοτήτων, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, την αναβάθμιση των υποδομών και μεταφορών, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την πράσινη ανάπτυξη και την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας για αποτελεσματική υλοποίηση προγραμμάτων. Κεντρικός στόχος είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής και της ευημερίας των κατοίκων, η ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και η ανθεκτικότητα της νησιωτικής Περιφέρειας στις περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές προκλήσεις.

Οι αναπτυξιακοί στόχοι του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) περιλαμβάνουν έξι (6) βασικούς άξονες: 1) **Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη**, 2) **Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών**, 3) **Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής**, 4) **Καινοτομία – Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα**, και 5) **Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη**, 6) **Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός**. Οι άξονες (1, 2, 3 και 4) στοχεύουν στην ενίσχυση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, ενώ οι υπόλοιποι άξονες 5 και 6 έχουν ευρύτερη στόχευση, που αφορά στο σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων.

Εξειδικεύοντας τις ανάγκες της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης υιοθετεί τους τέσσερις από τους πέντε αναπτυξιακούς στόχους του ΕΠΑ. Πιο συγκεκριμένα, οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου είναι:

• **Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη**

Ο νησιωτικός και πολυνησιακός χαρακτήρας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, η οποία αποτελείται από 79 νησιά (50 κατοικήσιμα) και 178 βραχονησίδες με θαλάσσιο χώρο που καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της επικράτειάς της, δημιουργεί έντονες ενδοπεριφερειακές χωρικές ανισότητες και απομόνωση. Επίσης, τα νησιά παρουσιάζουν σημαντική ανομοιομορφία ως προς το μέγεθος (πληθυσμιακό και γεωγραφικό), το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η τριπλή «περιφερειακότητα» της περιοχής, η οποία αφορά τις μεγάλες αποστάσεις μεταξύ των νησιών, από την έδρα της Περιφέρειας και από την πρωτεύουσα της χώρας. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί εμπόδια στην κοινωνική, οικονομική και χωρική συνοχή, όπως θαλάσσια απομόνωση, υψηλό μεταφορικό κόστος, δυσκολία επίτευξης οικονομιών κλίμακας, ανάγκη για αυξημένες δημόσιες δαπάνες σε υποδομές υγείας, παιδείας και αθλητισμού, περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης και δυσκολία στην προσέλκυση υψηλά εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.

Επιπλέον, η ραγδαία αύξηση της τουριστικής κίνησης σε πολλά νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, καθώς και η συνακόλουθη μετατροπή πολλών διαμερισμάτων που μέχρι τότε διατίθεντο για μακροχρόνια ενοικίαση σε κατοικίες βραχυχρόνιας μίσθωσης, οδήγησαν στη δημιουργία έντονου στεγαστικού προβλήματος. Το πρόβλημα αυτό επηρεάζει τόσο τους μόνιμους κατοίκους των νησιών όσο και δημόσιους υπαλλήλους, όπως αστυνομικούς, εκπαιδευτικούς και ιατρικό προσωπικό, οι οποίοι αναζητούν στέγη στην περιοχή που διορίζονται.

Τέλος, οι θετικές δημογραφικές τάσεις που καταγράφονται τα τελευταία χρόνια στην Περιφέρεια καθιστούν ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη ενίσχυσης και αναβάθμισης των υποδομών υγείας, εκπαίδευσης (όλων των βαθμίδων) και αθλητισμού σε πολλά νησιά, προκειμένου να διασφαλιστεί η ισότιμη πρόσβαση των κατοίκων σε σχέση με τους κατοίκους της υπόλοιπης ηπειρωτικής Ελλάδας.

Πίνακας 4-1. SWOT Ανάλυση: Κοινωνική συνοχή και Ανάπτυξη

Δυνατά Σημεία (Strengths): ○ Ύπαρξη βασικών (έστω και άνισα κατανεμημένων) υποδομών υγείας και εκπαίδευσης που αποτελούν σημεία αναφοράς για τα μικρότερα νησιά. ○ Θετικές δημογραφικές τάσεις σε ορισμένα νησιά (δυνατότητα δημιουργίας ζωντανών και συνεκτικών τοπικών κοινωνιών με καλύτερες υπηρεσίες και ισχυρότερους κοινωνικούς δεσμούς που μπορούν να αποτελέσουν κόμβους παροχής υπηρεσιών προς άλλα μικρότερα νησιά). ○ Ισχυροί κοινοτικοί δεσμοί σε μικρές κοινωνίες που μπορούν να λειτουργήσουν υποστηρικτικά και αλληλέγγυα.	Αδύναμα Σημεία (Weaknesses): ○ Ελλείψεις σε υποδομές (υγείας, πρόνοιας, παιδείας και αθλητισμού) σε απομακρυσμένα νησιά. ○ Αδυναμία εξυπηρέτησης πληθυσμού σε μικρά νησιά λόγω απουσίας κρίσιμων υπηρεσιών (παιδική μέριμνα, νοσηλευτική φροντίδα, κοινωνικές δομές). ○ Έλλειψη εξειδικευμένων επαγγελματιών (ιατρικού, εκπαιδευτικού, κοινωνικού προσωπικού). ○ Χαμηλή ελκυστικότητα εγκατάστασης σε μικρά νησιά λόγω στεγαστικού προβλήματος και κόστους ζωής. ○ Έντονο στεγαστικό πρόβλημα (πλήττει μόνιμους κατοίκους & εξειδικευμένο προσωπικό δημόσιων φορέων). ○ Δημογραφική γήρανση μικρών νησιών και αυξανόμενες ανάγκες φροντίδας και υγείας.
Ευκαιρίες (Opportunities): ○ Διαθέσιμοι πόροι ΕΠΑ για ενίσχυση και αναβάθμιση δομών (κοινωνικών, εκπαίδευσης, υγείας, αθλητισμού) για καταπολέμηση φτώχειας και κοινων. αποκλεισμού κ.α. ○ Τεχνολογικές εξελίξεις για βελτίωση του επιπέδου παρεχόμενων υπηρεσιών στα μικρότερα νησιά (τηλεϊατρική, τηλεεκπαίδευση κ.α.) ○ Δημιουργία κοινωνικής κατοικίας/παροχή κινήτρων για μακροχρόνια μίσθωση σε εργαζόμενους σε υγεία, παιδεία, πρόνοια και λοιπές δημόσιες υπηρεσίες ○ Δράσεις για προσιτή κατοικία νέων και οικογενειών	Απειλές (Threats): ○ Περαιτέρω ερήμωση μικρών νησιών λόγω γήρανσης και έλλειψης υπηρεσιών. ○ Κίνδυνος αύξησης κοινωνικών ανισοτήτων μεταξύ τουριστικών νησιών και μικρών ακριτικών νησιών. ○ Ενίσχυση φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού για ηλικιωμένους, ΑμεΑ και ευάλωτες ομάδες ○ Αύξηση κόστους ζωής και επιδείνωση στεγαστικού προβλήματος λόγω τουριστικών πιέσεων. ○ Εποχικότητα που οδηγεί σε ασταθή εισοδήματα και ανισότητες. ○ Καθυστερήσεις σε κρίσιμες κοινωνικές και υγειονομικές υποδομές, λόγω του κόστους & του μικρού μεγέθους των έργων στα νησιά. ○ Αδυναμία προσέλκυσης και διατήρησης προσωπικού για βασικές κοινωνικές υπηρεσίες

• Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών

Η τριπλή «Περιφερειακότητα» που αναφέρθηκε σε προηγούμενο σημείο καθιστά αναγκαία την ύπαρξη βασικών υποδομών και μεταφορών σε πολλά νησιά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και αυξάνει σημαντικά το κόστος ανάπτυξης, βελτίωσης και εκσυγχρονισμού τους καθώς και της αδυναμίας αξιοποίησης οικονομιών κλίμακας. Ειδικότερα, η νησιωτικότητα και η ασυνέχεια του γεωγραφικού χώρου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου καθιστούν αναγκαία την αναβάθμιση, συντήρηση και επέκταση των υποδομών μεταφορών σε κάθε νησί, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνδεσιμότητα σε ενδοπεριφερειακό, διαπεριφερειακό και εθνικό επίπεδο, καθώς και να ενισχυθεί η προσβασιμότητα όλων των κατοίκων σε βασικές υπηρεσίες. Η ανάπτυξη, βελτίωση και ο εκσυγχρονισμός των δικτύων και μεταφορών συνδέεται άμεσα με την οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη, τη μείωση των χωρικών ανισοτήτων και την βελτίωση της ποιότητας ζωής και ευημερίας των κατοίκων των νησιών της ΠΝΑι.

Πίνακας 4-2. SWOT Ανάλυση: Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών

Δυνατά Σημεία (Strengths): ○ Στρατηγική θέση των νησιών του Νοτίου Αιγαίου για διασύνδεση με την ηπειρωτική Ελλάδα και διεθνείς θαλάσσιες/αεροπορικές οδούς. ○ Σταδιακή βελτίωση δικτύων μεταφορών μέσω υλοποίησης έργων του ΠΕΠ 2021–2027 και άλλων αναπτυξιακών προγραμμάτων ○ Η ύπαρξη κόμβων μεταφορών σε κάποια μεγάλα νησιά (λιμάνια, αεροδρόμια) που εξυπηρετούν ενδοπεριφερειακή και διαπεριφερειακή συνδεσιμότητα.	Αδύναμα Σημεία (Weaknesses): ○ Πολυδιάσπαση και ασυνέχεια του γεωγραφικού χώρου, που αυξάνει το κόστος κατασκευής και συντήρησης υποδομών μεταφορών. ○ Μικρά νησιά με περιορισμένο πληθυσμό που δυσχεραίνουν την αξιοποίηση οικονομιών κλίμακας. ○ Ανάγκη για υποδομές σε σχεδόν κάθε νησί (και στα πιο απομακρυσμένα) με υψηλό κόστος κατασκευής. ○ Περιορισμένο εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό (τεχνική ανεπάρκεια) σε μικρά νησιά για άμεση συντήρηση και διαχείριση υποδομών.
Ευκαιρίες (Opportunities): ○ Αξιοποίηση πόρων ΕΠΑ για ανάπτυξη, βελτίωση και εκσυγχρονισμό υποδομών μεταφορών, ενίσχυση της οδικής ασφάλειας και συνδεσιμότητα. ○ Πόροι ΕΠΑ για πράσινες και βιώσιμες και μεταφορές (λιμάνια, ηλεκτροκίνηση, συνδυασμένες μεταφορικές λύσεις που μειώνουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα κ.α.). ○ Στρατηγική δημιουργίας ολοκληρωμένου δικτύου μεταφορών που ενισχύει την οικονομική και κοινωνική συνοχή.	Απειλές (Threats): ○ Υψηλό κόστος κατασκευής, συντήρησης και εκσυγχρονισμού που μπορεί να υπερβεί τους προγραμματισμένους πόρους. ○ Ακραία καιρικά φαινόμενα και κλιματική αλλαγή που επηρεάζουν υποδομές και συνδεσιμότητα. ○ Φυσικοί περιορισμοί (ορεινά, μικρά λιμάνια, ρηχά λιμάνια) που δυσχεραίνουν την ανάπτυξη και επέκταση υποδομών και ανεβάζουν το κόστος. ○ Δυσκολία εξεύρεσης εξειδικευμένου τεχνικού προσωπικού για συντήρηση και διαχείριση υποδομών σε απομακρυσμένα νησιά.

• Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής

Η κλιματική αλλαγή και οι επιπτώσεις της αποτελούν προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου καλείται να διαχειριστεί πλημμυρικά φαινόμενα, μεγάλες πυρκαγιές και φυσικές καταστροφές καθώς και την έντονη σεισμική δραστηριότητα που παρατηρείται σε ορισμένες περιοχές της. Η Πολιτική Προστασία αποτελεί κρίσιμο στοιχείο για την πρόληψη, την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην πρόληψη φυσικών καταστροφών, στην ενίσχυση των μηχανισμών πολιτικής προστασίας, στην εκπαίδευση του προσωπικού και στην ενημέρωση των κατοίκων, ώστε να προστατευθεί η κοινωνία, η οικονομία και το φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας. Επίσης, είναι αναγκαία η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού προκειμένου να υπάρξει προσαρμογή των υποδομών στην κλιματική αλλαγή.

Πίνακας 4-3. SWOT Ανάλυση: Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής

Δυνατά Σημεία (Strengths): ○ Υπάρχοντα δίκτυα πολιτικής προστασίας και υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης σε μεγάλα νησιά. ○ Συνεργασία με εθνικούς φορείς και οργανισμούς έκτακτης ανάγκης ○ Εμπειρία της Περιφέρειας στη διαχείριση φυσικών καταστροφών (πυρκαγιές, πλημμύρες, σεισμικά φαινόμενα).	Αδύναμα Σημεία (Weaknesses): ○ Υψηλό κόστος ανάπτυξης και συντήρησης υποδομών πολιτικής προστασίας λόγω νησιωτικότητας. ○ Πολυδιάσπαση των νησιών που δυσχεραίνει την ταχεία παρέμβαση σε μικρά ή απομακρυσμένα νησιά. ○ Απουσία πλήρως ψηφιοποιημένων συστημάτων παρακολούθησης και έγκαιρης προειδοποίησης σε όλα τα νησιά.
---	---

Ευκαιρίες (Opportunities):	Απειλές (Threats):
○ Δυνατότητα αξιοποίησης πόρων ΕΠΑ για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και ενίσχυση πολιτικής προστασίας. ○ Επενδύσεις σε υποδομές για αύξηση της ανθεκτικότητας τους (υδατοπροστασία, αντιπλημμυρικά έργα, πυροπροστασία, σεισμική θωράκιση). ○ Ανάπτυξη ψηφιακών συστημάτων πρόβλεψης και έγκαιρης ειδοποίησης για πλημμύρες, πυρκαγιές και σεισμούς (drones, GIS για παρακολούθηση κινδύνων και συντονισμό δράσεων κ.α.). ○ Ενίσχυση συνεργασιών με τοπικές κοινότητες, εθελοντές και ΜΚΟ για βελτίωση της ετοιμότητας και της ανταπόκρισης σε κρίσεις.	○ Αυξανόμενα ακραία καιρικά φαινόμενα (πλημμύρες, ξηρασία, καύσωνες, θυελλώδεις άνεμοι). ○ Πυρκαγιές μεγαλύτερης έντασης και συχνότητας λόγω κλιματικής αλλαγής. ○ Έντονη σεισμική δραστηριότητα σε ορισμένα νησιά. ○ Περιορισμένοι πόροι για πλήρη αναβάθμιση και συντήρηση υποδομών πολιτικής προστασίας. ○ Έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδιασμού για την προσαρμογή των υποδομών στη κλιματική αλλαγή

• Καινοτομία – Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα

Η ΠΝΑι εμφανίζει τα χαρακτηριστικά μιας διάσπαρτης νησιωτικής οικονομίας, με περιορισμένη παραγωγική διαφοροποίηση και σχετικά χαμηλές επιδόσεις στην έρευνα και την καινοτομία. Η οικονομική της δραστηριότητα εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον ισχυρό τουριστικό τομέα, γεγονός που περιορίζει την ανθεκτικότητα σε περιόδους κρίσης (πανδημία, ενεργειακή κρίση κ.α.) και τη δυνατότητα ανάπτυξης άλλων κλάδων της οικονομίας (αγροδιατροφικός τομέας, νέοι τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας). Η ανάγκη ενίσχυσης της καινοτομίας, της εξωστρέφειας, της επιχειρηματικότητας και της συνολικής ανταγωνιστικότητας είναι επομένως ιδιαίτερα σημαντική, ώστε η Περιφέρεια να αξιοποιήσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της, να στηρίξει νέες μορφές επιχειρηματικότητας και να διαφοροποιηθεί σε τομείς πέρα από τον τουρισμό.

Πίνακας 4-4. SWOT Ανάλυση: Καινοτομία – Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα

Δυνατά Σημεία (Strengths):	Αδύναμα Σημεία (Weaknesses):
○ Συγκριτικά πλεονεκτήματα στον τουρισμό που αποτελεί σταθερή οικονομική βάση ○ Αξιοποίηση Φυσικού τοπίου και πολιτιστικού κεφαλαίου & σύνδεσή τους με καινοτόμα προϊόντα (αγροδιατροφή, γαστρονομικές, πολιτιστικές κ.α.) ○ Αξιοποίηση Πανεπιστημίου Αιγαίου, Περιφ. Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας, Κέντρου Καινοτομίας και άλλων φορέων & ινστιτούτων για προώθηση της έρευνας & καινοτομίας.	○ Περιορισμένη παραγωγική διαφοροποίηση (εξάρτηση οικονομίας από τουρισμό) ○ Χαμηλές επιδόσεις στην έρευνα και την καινοτομία (χαμηλές επενδύσεις σε R&D, περιορισμένο ανθρώπινο δυναμικό υψηλής εξειδίκευσης κ.α.). ○ Γεωγραφικά εμπόδια. Η νησιωτικότητα δυσχεραίνει τη δικτύωση, τη μεταφορά γνώσης και την πρόσβαση σε αγορές.

Ευκαιρίες (Opportunities):	Απειλές (Threats):
○ Ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας (Ψηφιακές τεχνολογίες κ.α.). ○ Δημιουργία κέντρων καινοτομίας και συνεργασιών πανεπιστημίων-επιχειρήσεων, επιδοτήσεων για R&D. ○ Προώθηση πολιτιστικού τουρισμού υψηλής προστιθέμενης αξίας ○ Σύνδεση πολιτισμού και τουρισμού (εμπειρίες που συνδέουν τοπική κληρονομιά με σύγχρονες υπηρεσίες).	○ Οικονομική εξάρτηση από τον τουρισμό (εποχικές διακυμάνσεις, πτώση από πανδημίες και διεθνείς κρίσεις κ.α.) ○ Περιορισμένοι πόροι για έρευνα και ανάπτυξη ○ Περιβαλλοντικοί και κλιματικοί κίνδυνοι ○ Ακραία καιρικά φαινόμενα (άνοδος της στάθμης της θάλασσας που επηρεάζουν τουρισμό, αγροδιατροφή και πολιτιστικά μνημεία). ○ Έλλειψη υποδομών και τεχνογνωσίας (Περιορισμένη τεχνολογική υποδομή, και εκπαιδευτικά κέντρα).

• Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου εμφανίζει μικρή ανάπτυξη σε υποδομές τεχνολογιών, πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), ενώ η χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης παραμένει περιορισμένη. Παράλληλα, οι κάτοικοί της διαθέτουν γενικά χαμηλό επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της οικονομίας, της δημόσιας διοίκησης και των πολιτών σε επίπεδο Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2021, ο μόνιμος πληθυσμός της Περιφέρειας καταμετρήθηκε σε 327.820 άτομα, σημειώνοντας αύξηση κατά 6,1% σε σχέση με την απογραφή του 2011 (βλ. Αποτελέσματα Απογραφής, ΕΛΣΤΑΤ, 17-3-2023). Η Περιφέρεια αποτελείται από τα νησιωτικά συμπλέγματα των Κυκλάδων και της Δωδεκανήσου και περιλαμβάνει 79 νησιά, από τα οποία κατοικούνται μόνο τα 52. Παρατηρείται ότι τα περισσότερα κατοικημένα νησιά έχουν πληθυσμό λιγότερους από 3.000 κατοίκους που σημαίνει ότι ο πληθυσμός και οι πόροι είναι πολύ διασκορπισμένοι γεγονός που δυσχεραίνει την ίση παροχή υπηρεσιών. Ουσιαστικά, η νησιωτικότητα δυσκολεύει την εξυπηρέτηση των πολιτών από το δημόσιο τομέα. Συνεπώς, η προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού και της τεχνητής νοημοσύνης θα βελτιώσει την εξυπηρέτηση των πολιτών και θα ενισχύσει την ποιότητα ζωής και την ευημερία των πολιτών, περιορίζοντας τις ανάγκες μετακινήσεων σε κεντρικά νησιά για τη διεκπεραίωση των υποθέσεών τους.

Πίνακας 4-5. SWOT Ανάλυση: Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη

Δυνατά Σημεία (Strengths):	Αδύναμα Σημεία (Weaknesses):
○ Μικρός πληθυσμός σε επιλεγμένα κέντρα (δυνατότητα για πιλοτικά έργα ψηφιακών υπηρεσιών) ○ Ψηφιακός μετασχηματισμός δημόσιας διοίκησης (ολοκλήρωση ψηφιακής διοίκησης, ανάπτυξη δεξιοτήτων κ.α). ○ Οι Ψηφιακές υπηρεσίες μπορούν να μειώσουν την ανάγκη μετακίνησης των πολιτών μεταξύ των νησιών.	○ Περιορισμένη ανάπτυξη Υποδομών πληροφορικής και επικοινωνιών ○ Πολυδιάσπαση νησιών που δυσχεραίνουν την ισότιμη παροχή ψηφιακών υπηρεσιών ○ Χαμηλές ψηφιακές δεξιότητες πολιτών (ανάγκη κατάρτισης και εκπαίδευσης). ○ Διαφορετικά επίπεδα ψηφιακής υποδομής ανά νησί (αδυναμία ομοιογενούς εφαρμογής υπηρεσιών).

Ευκαιρίες (Opportunities): ○ Ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών και ευρυζωνικότητας (Κάλυψη όλων των κατοικημένων νησιών με γρήγορο internet και δίκτυα ΤΠΕ). ○ Εκπαίδευση και ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων (προγράμματα για πολίτες, μαθητές, δημόσιους υπαλλήλους) ○ Χρήση Πόρων ΕΠΑ για Ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών με χρήση τεχνητής νοημοσύνης (Ψηφιακές πλατφόρμες για τουρισμό, πολιτισμό, αγροδιατροφή και επιχειρηματικότητα).	Απειλές (Threats): ○ Γεωγραφικοί περιορισμοί (διάσπαρτα νησιά που οδηγούν σε καθυστερήσεις στην ανάπτυξη υποδομών και την υλοποίηση ψηφιακών έργων) ○ Αντίσταση στη χρήση ψηφιακών υπηρεσιών (Χαμηλή ψηφιακή κουλτούρα και φόβος για νέες τεχνολογίες) ○ Δημογραφικές προκλήσεις (γήρανση πληθυσμού και ερήμωση μικρών νησιών περιορίζουν τη μαζική υιοθέτηση ψηφιακών υπηρεσιών) ○ Αργή προσαρμογή δημόσιας διοίκησης. (γραφειοκρατία και έλλειψη εκπαίδευσης προσωπικού).
---	---

• Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες για πράσινη ανάπτυξη και βιώσιμο μετασχηματισμό, αξιοποιώντας το υψηλό επίπεδο ηλιοφάνειας και τους ισχυρούς ανέμους στην περιοχή της. Παρά τα πλεονεκτήματα αυτά, η χρήση των ΑΠΕ παραμένει περιορισμένη εξαιτίας των αυτόνομων ηλεκτρικών δικτύων, των δυσκολιών διασύνδεσης και της μικρής κλίμακας των τοπικών αγορών. Η έντονη εποχικότητα του τουρισμού δημιουργεί σημαντικές πιέσεις σε ενέργεια, υδάτινους πόρους και υποδομές διαχείρισης αποβλήτων, ενώ οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής αυξάνουν την ανάγκη προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Ο πράσινος μετασχηματισμός αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα για την Περιφέρεια, με δυνατότητες ανάπτυξης βιώσιμων υποδομών, ενίσχυσης της κυκλικής οικονομίας και προώθησης πράσινης και καινοτόμου επιχειρηματικότητας, που μπορούν να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα και τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα της νησιωτικής οικονομίας.

Πίνακας 4-6. SWOT Ανάλυση: Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός

Δυνατά Σημεία (Strengths): ○ Έντονη ηλιοφάνεια (η ΠΝΑ διαθέτει από τις υψηλότερες τιμές ηλιοφάνειας στην Ευρώπη). ○ Δυνατότητα αξιοποίησης αιολικής ενέργειας. (ισχυροί και σταθεροί άνεμοι σε πολλά νησιά καθ' όλη τη διάρκεια του έτους) ○ Μεγάλο ενδιαφέρον της αγοράς και επενδυτών για έργα ΑΠΕ. ○ Υφιστάμενη εμπειρία σε έργα κυκλικής οικονομίας (ανακύκλωση, βιώσιμες πρωτοβουλίες σε τουριστικά νησιά) και συνεργασία με ΦΟΣΔΑ.	Αδύναμα Σημεία (Weaknesses): ○ Μικρές και διάσπαρτες τοπικές αγορές που αυξάνουν το κόστος πράσινων επενδύσεων. ○ Ελλείψεις σε πράσινες υποδομές σε πολλά μικρά νησιά. ○ Έλλειψη πόσιμου νερού σε πολλά νησιά της περιφέρειας.
Ευκαιρίες (Opportunities): ○ Συστήματα κυκλικής οικονομίας (ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση νερού, κομποστοποίηση). ○ Ανάπτυξη μεγάλων έργων ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά, αιολικά, υβριδικά συστήματα σε αυτόνομα νησιά). ○ Βιώσιμος και πράσινος τουρισμός – πιστοποίηση νησιών, προώθηση οικοτουρισμού και «slow tourism». ○ Έρευνα & Καινοτομία σε ζητήματα όπως διαχείριση υδάτινων πόρων, αφαλάτωση με ΑΠΕ, βιοποικιλότητα.	Απειλές (Threats): ○ Κλιματική αλλαγή, (άνοδος της στάθμης της θάλασσας, αυξημένες θερμοκρασίες, αύξηση ακραίων καιρικών φαινομένων.). ○ Έλλειψη σε υδάτινους πόρους λόγω τουριστικής εποχικότητας και περιορισμένης φυσικής διαθεσιμότητας. ○ Υπερφόρτωση υποδομών αποβλήτων και αποχετευτικών δικτύων σε τουριστικά νησιά. ○ Κοινωνικές αντιδράσεις σε έργα ΑΠΕ (οπτική όχληση, θέματα χωροθέτησης).

• Υποστήριξη Προγράμματος

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου αντιμετωπίζει ζητήματα υποστελέχωσης και έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού, που επηρεάζουν την αποτελεσματική υλοποίηση και παρακολούθηση του Προγράμματος. Η ενίσχυση της διοικητικής και οργανωτικής ικανότητας των φορέων (ΥΔ, Δικαιούχοι) είναι κρίσιμη για την εύρυθμη λειτουργία και τη μέγιστη απορρόφηση πόρων του ΕΠΑ. Είναι αναγκαία η βελτίωση των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης, καθώς και η συστηματική εκπαίδευση και ενημέρωση των στελεχών ΥΔ και των δικαιούχων.

Πίνακας 4-7. SWOT Ανάλυση: Υποστήριξη Προγράμματος

Δυνατά Σημεία (Strengths): - Υπάρχουσα εμπειρία της Περιφέρειας στη διαχείριση εθνικών προγραμμάτων που αποτελεί βάση για περαιτέρω βελτίωση. - Διαθεσιμότητα χρηματοδοτικών πόρων από το ΕΠΑ για την διοικητική και οργανωτική υποστήριξη. - Θετικό κλίμα συνεργασίας μεταξύ Περιφέρειας και Δήμων	Αδύναμα Σημεία (Weaknesses): - Έλλειψη εξειδικευμένου και επαρκούς προσωπικού στην ΥΔ του ΠΠΑ και σε πολλούς φορείς της Περιφέρειας (κυρίως στους μικρούς νησιωτικούς δήμους). - Υποστελέχωση υπηρεσιών που δυσχεραίνει τη διαχείριση απαιτητικών εργασιών και τη συμμόρφωση με στενά χρονοδιαγράμματα. - Ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης των στελεχών της ΥΔ και των Δικαιούχων των Πράξεων.
Ευκαιρίες (Opportunities): - Χρηματοδότηση για ενίσχυση ανθρώπινου δυναμικού και τεχνικής βοήθειας από ΕΠΑ - Κατάρτιση και επιμόρφωση προσωπικού (εσωτερική εκπαίδευση/εξειδικευμένα σεμινάρια). - Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ Περιφέρειας, Δήμων και τοπικών φορέων για την βελτίωση της συνολικής διοικητικής ικανότητας του Φορέα. - Συνεργασίες με ιδιωτικό τομέα για τεχνική υποστήριξη και εξειδικευμένες υπηρεσίες.	Απειλές (Threats): - Κίνδυνος περαιτέρω υποστελέχωσης λόγω δυσκολιών προσέλκυσης εξειδικευμένων στελεχών στα νησιά. - Διοικητική επιβάρυνση λόγω αυξανόμενων απαιτήσεων ελέγχου, παρακολούθησης και άσκησης των προβλεπόμενων διαδικασιών ΕΠΑ (ΣΔΕ). - Πολυδιάσπαση υπηρεσιών λόγω γεωγραφικής νησιωτικότητας, που δημιουργεί προβλήματα συντονισμού στην άσκηση των διαδικασιών. - Πιθανές καθυστερήσεις στην απορρόφηση πόρων λόγω υποστελέχωσης της ΥΔ και των εμπλεκόμενων φορέων - Δικαιούχων. - Αδυναμία μικρών νησιωτικών δήμων να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις πολύπλοκων έργων, ακόμη και με υποστήριξη.

4.2.4.2 ΕΙΔΙΚΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΠΑ ΤΗΣ ΠΝΑΙ

Οι αναπτυξιακοί στόχοι του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου εξειδικεύονται σε ειδικούς αναπτυξιακούς στόχους στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 4-8: Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι
Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	Απασχόληση και Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
	Συμβολή στην αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος
	Ενίσχυση του κοινωνικού κράτους
	Υγεία
	Παιδεία
	Αθλητισμός
	Μεταναστευτική πολιτική
	Ασφάλεια, προστασία, δικαιοσύνη
	Συμβολή στην αντιμετώπιση του δημογραφικού ζητήματος

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Εδικοί Στόχοι
Ανάπτυξη υποδομών και Μεταφορών	Ανάπτυξη δικτύων και μεταφορών
	Βελτίωση δικτύων και μεταφορών
	Εκσυγχρονισμός δικτύων και μεταφορών
Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	Ενίσχυση της αντιπλημμυρικής προστασίας
	Βελτίωση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης
	Ανάπτυξη υποδομών αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών
	Προστασία από δασικές πυρκαγιές
	Ενίσχυση ετοιμότητας και ανταπόκρισης σε κρίσεις
Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα	Προσαρμογή υποδομών στην κλιματική αλλαγή
	Έρευνα
	Βιομηχανία
	Καινοτομία
	Εμπόριο
	Επιχειρηματικότητα
	Πολιτισμός
	Τουρισμός
Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη	Αγροδιατροφικός τομέας
	Ψηφιακός Μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης
	Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων
	Διασφάλιση της ψηφιακής ένταξης όλων των πολιτών
	Ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών
	Προστασία δεδομένων και κυβερνοασφάλεια
Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινο Μετασχηματισμός	Τεχνητή Νοημοσύνη
	Προώθηση βιώσιμης ανάπτυξης
	Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος μέσω καθαρής ενέργειας και εξοικονόμησης πόρων
Υποστήριξη Προγράμματος	Ενίσχυση της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή μέσω ορθής διαχείρισης ενέργειας, νερού και αποβλήτων
	Ενδυνάμωση διοικητικής και οργανωτικής ικανότητας των εμπλεκόμενων φορέων, με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής υλοποίησης των παρεμβάσεων
	Εδραίωση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης, μέσω της ενίσχυσης των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης

4.2.4.3 ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΠΑ ΤΗΣ ΠΝΑΙ ΑΝΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΣΤΟΧΟ

Οι προτεραιότητες του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου ανά Αναπτυξιακό Στόχο παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 4-9: Προτεραιότητες του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Προτεραιότητες
Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	1.1. Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
	1.2. Ενίσχυση της απασχόλησης και ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου Ν. Αιγαίου
	1.3. Προώθηση της ισότητας και των δικαιωμάτων
	1.4. Ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας
	1.5. Πρόσβαση στη στέγαση
	1.6. Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση βρεφονηπιακών-παιδικών σταθμών και της προσχολικής αγωγής, στήριξη τρίτης ηλικίας κ.α.)
	1.7. Ενίσχυση της εδαφικής συνοχής (νησιωτικότητα, ορεινότητα, αγροτικές περιοχές)
	1.8. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας
	1.9. Προστασία της Δημόσιας Υγείας

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Προτεραιότητες
	1.10. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης
	1.11. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Κατάρτισης και δια βίου μάθησης
	1.12. Ενίσχυση και αναβάθμιση του Αθλητισμού
	1.13. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Ασφάλειας
	1.14. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εθνικής Άμυνας
	1.15. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Δικαιοσύνης
	1.16. Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών από την υποδοχή έως την ένταξη
Ανάπτυξη υποδομών και Μεταφορών	2.1. Λιμενικές υποδομές
	2.3. Οδικές υποδομές
	2.4. Υποδομές αερομεταφορών
	2.5. Υδατοδρόμια
	2.6. Οδική ασφάλεια
	2.7. Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
	3.1. Καθαρισμός, συντήρηση ρεμάτων, ποταμών κλπ.
Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	3.2. Αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές
	3.3. Ενίσχυση της πρόληψης, ετοιμότητας και έγκαιρης ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων
	3.4. Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
	3.5. Κρατική Αρωγή
	3.6. Αποκατάσταση υποδομών από φυσικές καταστροφές
	3.7. Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα
	4.1. Ενίσχυση έρευνας και Καινοτομίας
Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα	4.2. Προώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας και εξωστρέφειας
	4.3. Ενίσχυση της Βιομηχανίας και Προώθηση της επιχειρηματικότητας
	4.4. Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων
	4.5. Ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας
	4.6. Ενίσχυση της διασύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικότητας
	4.7. Ενίσχυση εμπορίου & Προστασία του Καταναλωτή
	4.8. Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
	4.9. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος
	4.10. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
	4.11. Προώθηση του τουρισμού
	4.12. Προώθηση και ενίσχυση αγροδιατροφικού τομέα
	5.1. Ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών
Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη	5.2. Αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών και ΤΠΕ
	5.3. Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών
	5.4. Κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων
	5.5. Ασφάλεια και προστασία δεδομένων
	5.6. Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητή νοημοσύνη
	6.1. Επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε
Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινο Μετασχηματισμός	6.2. Προώθηση της κυκλικής οικονομίας
	6.3. Προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας
	6.4. Διαχείριση υδάτινων πόρων (φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα κ.α.)
	6.5. Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων
	6.6. Υδρευση (πόσιμο νερό)

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Προτεραιότητες
	6.7. Πράσινες Πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κτίρια κ.λπ.)
Υποστήριξη Προγράμματος	7.1. Ενδυνάμωση διοικητικής ικανότητας
	7.2. Υποστήριξη Φορέων
	7.3. Βελτίωση μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης
	7.4. Δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης
	7.5. Τεχνική Βοήθεια

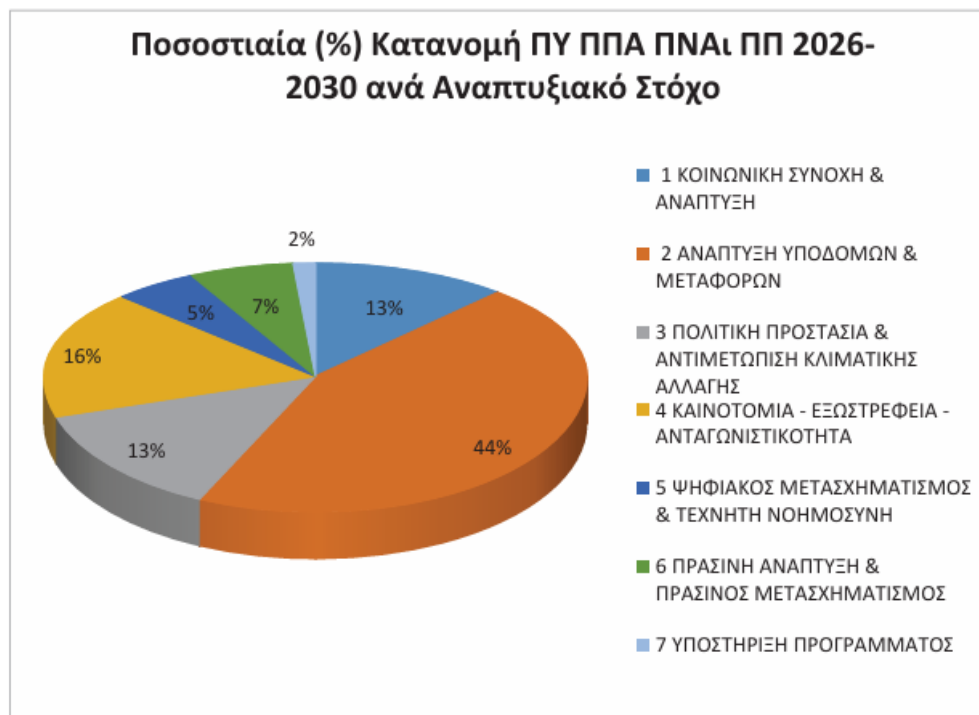
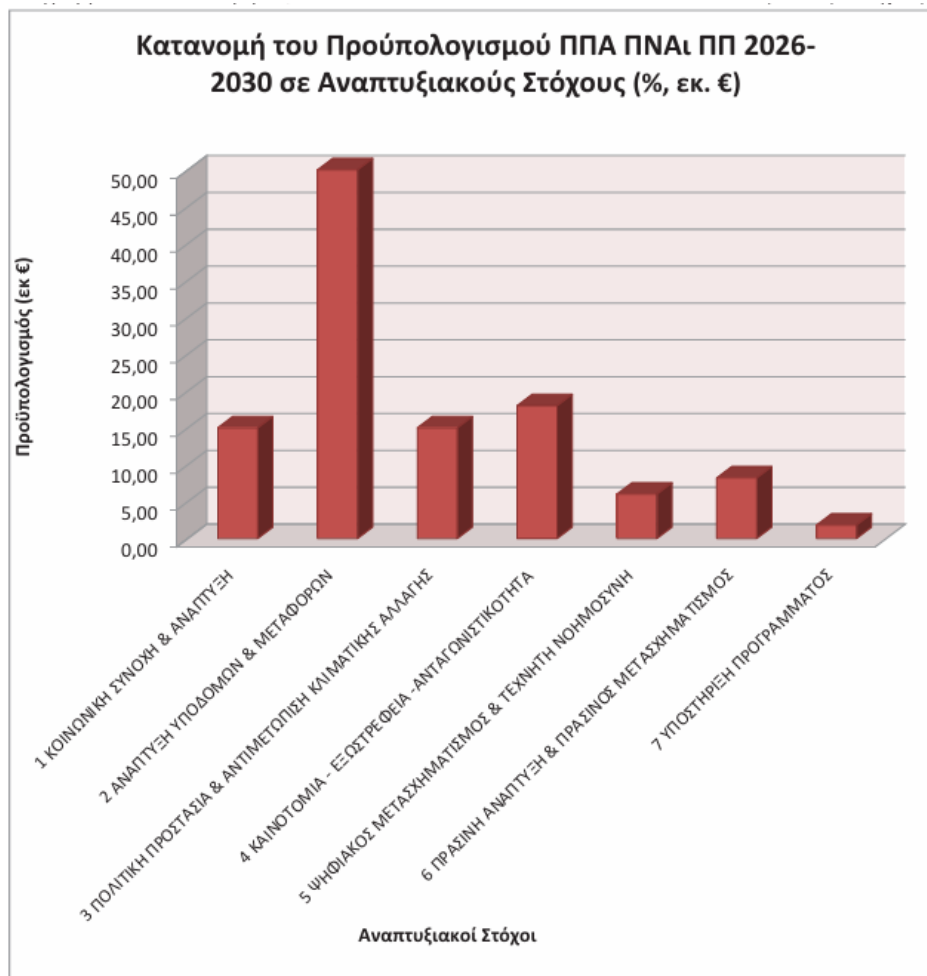
4.3 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΠΑ ΤΗΣ ΠΝΑΙ

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Νοτίου Αιγαίου της Προγραμματικής Περιόδου 2026-2030 εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 9412 ΕΞ 2026/20-01-2026 Υπουργική Απόφαση (σχετ. 5) με εγκεκριμένο π/υ ύψους 114.000.000€, ο οποίος έχει κατανεμηθεί σε Αναπτυξιακούς Στόχους σύμφωνα με το χρηματοδοτικό σχέδιο που περιλαμβάνεται στο εγκεκριμένο πρόγραμμα και όπως αποτυπώνεται και στον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας 4-10: Κατανομή ανά στόχο του προϋπολογισμού του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ

Στόχος	Προϋπολογισμός (€)
1. Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	15.010.000
2. Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών	50.000.000
3. Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής	15.000.000
4. Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα	18.000.000
5. Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη	6.000.000
6. Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός	8.200.000
7. Υποστήριξη Προγράμματος	1.790.000
Σύνολο προϋπολογισμού	114.000.000

Παρακάτω, ακολουθούν η κατανομή και η ποσοστιαία κατανομή του προϋπολογισμού του ΠΠΑ ΠΠ της ΠΝΑΙ σε αναπτυξιακούς στόχους.

Εικόνα 4-1: Διαγραμματική απεικόνιση της κατανομής του ΠΥ του ΠΠΑ ΠΝΑι ΠΠ2026-2030 σε αναπτυξιακούς στόχους (%)

4.4 ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΣΤΟ ΠΠΑ ΤΗΣ ΠΝΑΙ

Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, σύμφωνα με την περίπτωση 8 του άρθρου 119 του Ν. 4635/2019, θα ενταχθούν έργα για χρηματοδότηση από το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για τις ακόλουθες επιλέξιμες κατηγορίες:

α) Εκείνες που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΠΔΕ, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

β) Κάθε είδους πρόδρομες ενέργειες που απαιτούνται για την ωρίμανση και κατασκευή ή υλοποίηση έργων και δράσεων, συμπεριλαμβανομένων των μελετών, απαλλοτριώσεων και αρχαιολογικών εργασιών, τα έργα Τεχνικής Βοήθειας, σύμφωνα με τα άρθρα 134 και 139 παράγραφος 2 του Ν. 4635/2019.

γ) Οι δράσεις και τα έργα που εντάσσονται σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της τρέχουσας, των προηγούμενων ή και των επόμενων προγραμματικών περιόδων των Επενδυτικών και Διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ΕΠΑ μπορεί να χρηματοδοτεί τα εν λόγω έργα είτε παρέχοντας επιπλέον πόρους για την έναρξη και την υλοποίηση του συγχρηματοδοτούμενου έργου, είτε συνεχίζοντας τη χρηματοδότηση, μετά από την απένταξή του εν όλω ή εν μέρει, ή μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας που προβλέπεται για τη συγχρηματοδότηση.

ε) Τα ποσά που είναι καταβλητέα δυνάμει εκτελεστών δικαστικών ή διαιτητικών αποφάσεων ή λόγω συμβατικών αποζημιώσεων και αφορούν έργα που χρηματοδοτούνται ή χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠΑ, καθώς και από άλλα εθνικά ή συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.

Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου θα ενταχθούν έργα για χρηματοδότηση από το ΠΠΑ στις παρακάτω επιλέξιμες κατηγορίες:

- ✓ Ενίσχυση και Αναβάθμιση της Υγείας
- ✓ Ενίσχυση και Αναβάθμιση της Εκπαίδευσης
- ✓ Ενίσχυση και Αναβάθμιση του Αθλητισμού
- ✓ Λιμενικές Υποδομές
- ✓ Οδικές Υποδομές
- ✓ Οδική ασφάλεια
- ✓ Καθαρισμός, συντήρηση ρεμάτων, ποταμών κλπ.
- ✓ Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
- ✓ Αποκατάσταση υποδομών από φυσικές καταστροφές
- ✓ Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος
- ✓ Ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών
- ✓ Ύδρευση (πόσιμο νερό)
- ✓ Υποστήριξη φορέων
- ✓ Τεχνική βοήθεια

Οι προαναφερόμενες κατηγορίες έργων αντιμετωπίζουν τις αδυναμίες της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και αξιοποιούν τις δυνατότητές της με αποτέλεσμα να καλύπτουν

διαπιστωμένες ανάγκες, ενώ βρίσκονται σε πλήρη αντιστοιχία με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν. 5264/19-12-2025 (σχετ. 4) και στο πλαίσιο της εξειδίκευσης του εγκεκριμένου ΠΠΑ Νοτίου Αιγαίου ΠΠ 2026-2030 κατανεμήθηκαν οι αναλογούντες πόροι του Προγράμματος ύψους 114 εκ. ευρώ στους άξονες προτεραιότητας του Προγράμματος στο Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) ΕΠΑ όπως αποτυπώνονται στο πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 4-11: Αναλυτική κατανομή ανά στόχο του προϋπολογισμού του ΠΠΑ της ΠΝΑι

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΠ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΠ	Προϋπολογισμός (€)
1		Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	15.010.000,00
	1.1.	Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού	
	1.2.	Ενίσχυση της απασχόλησης και ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου	
	1.3.	Πρώθηση της ισότητας και των δικαιωμάτων	
	1.4.	Ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας	
	1.5.	Πρόσβαση στη στέγαση	
	1.6.	Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση βρεφονηπιακών-παιδικών σταθμών και της προσχολικής αγωγής, στήριξη τρίτης ηλικίας κ.α.)	
	1.7.	Ενίσχυση της εδαφικής συνοχής (νησιωτικότητα, ορεινότητα, αγροτικές περιοχές	
	1.8.	Ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας	10.000,00
	1.9.	Προστασία της Δημόσιας Υγείας	
	1.10.	Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης	3.000.000,00
	1.11.	Ενίσχυση και αναβάθμιση της Κατάρτισης και δια βίου μάθησης	
	1.12.	Ενίσχυση και αναβάθμιση του Αθλητισμού	12.000.000,00
	1.13.	Ενίσχυση και αναβάθμιση της Ασφάλειας	
	1.14.	Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εθνικής Άμυνας	
	1.15.	Ενίσχυση και αναβάθμιση της Δικαιοσύνης	
	1.16.	Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών από την υποδοχή έως την ένταξη	
2.		Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών	50.000.000,00
	2.1.	Λιμενικές υποδομές	5.000.000,00
	2.3.	Οδικές υποδομές	40.000.000,00
	2.4.	Υποδομές αερομεταφορών	
	2.5.	Υδατοδρόμια	
	2.6.	Οδική ασφάλεια	5.000.000,00
	2.7.	Πολυτροπική και αστική κινητικότητα	
3.		Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής	15.000.000,00
	3.1.	Καθαρισμός, συντήρηση ρεμάτων, ποταμών κλπ.	8.000.000,00
	3.2.	Αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές	
	3.3.	Ενίσχυση της πρόληψης , ετοιμότητας και έγκαιρης	

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΠ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΠ	Προϋπολογισμός (€)
		ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων	
	3.4.	Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων	5.000.000,00
	3.5.	Κρατική Αρωγή	
	3.6.	Αποκατάσταση υποδομών από φυσικές καταστροφές	2.000.000,00
	3.7.	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα	
		Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα	18.000.000,00
	4.1.	Ενίσχυση έρευνας και Καινοτομίας	
	4.2.	Προώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας και εξωστρέφειας	
	4.3.	Ενίσχυση της Βιομηχανίας και Προώθηση της επιχειρηματικότητας	
	4.4.	Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων	
	4.5.	Ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας	
	4.6.	Ενίσχυση της διασύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικότητας	
	4.7.	Ενίσχυση εμπορίου & Προστασία του Καταναλωτή	
	4.8.	Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού	
	4.9.	Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος	18.000.000,00
	4.10.	Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς	
	4.11.	Προώθηση του τουρισμού	
	4.12.	Προώθηση και ενίσχυση αγροδιατροφικού τομέα	
		Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη	6.000.000,00
	5.1.	Ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών	6.000.000,00
	5.2.	Αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών και ΤΠΕ	
	5.3.	Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών	
	5.4.	Κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων	
	5.5.	Ασφάλεια και προστασία δεδομένων	
	5.6.	Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητή νοημοσύνη	
		Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός	8.200.000,00
	6.1.	Επιτάχυνση της ενεργιακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε	
	6.2.	Προώθηση της κυκλικής οικονομίας	
	6.3.	Προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας	
	6.4.	Διαχείριση υδάτινων πόρων (φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα κ.α.)	
	6.5.	Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων	
	6.6.	Υδρευση (πόσιμο νερό)	8.200.000,00
	6.7.	Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κτίρια κλπ)	

ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΠ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΠ	Προϋπολογισμός (€)
7.		Υποστήριξη Προγράμματος	1.790.000,00
	7.1.	Ενδυνάμωσης διοικητικής ικανότητας	
	7.2.	Υποστήριξη Φορέων	1.390.000,00
	7.3.	Βελτίωση μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης	
	7.4.	Δράσεις Εκπαίδευσης και ενημέρωσης	
	7.5.	Τεχνική Βοήθεια	400.000,00
Σύνολο προϋπολογισμού			114.000.000,00

4.5 ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΠΑ ΤΗΣ ΠΝΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2026-2030 (ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΣΥΣΤΑΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ)

Αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2026-2030 ορίζεται η Αυτοτελής Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, η οποία θα αναλάβει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στην παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 5264/2025 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

Με την τελευταία τροποποίηση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας (ΟΕΥ) της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Αριθ. 30440/7-11-2024 Απόφαση Έγκρισης τροποποίησης ΟΕΥ της ΠΝΑ, ΦΕΚ 6269/τΒ'), έγιναν οι απαραίτητες προσαρμογές προκειμένου να ενσωματωθούν οι αρμοδιότητες που προβλέπονταν στην σχετική νομοθεσία του ΕΠΑ. Ειδικότερα, στην με αριθμό 30440/7-11-2024 Απόφαση Έγκρισης τροποποίησης Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (ΦΕΚ 6269/τΒ'), προβλέπεται ότι οι αρμοδιότητες της Αυτοτελούς Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού με έδρα την Ερμούπολη Σύρου, ανάγονται ιδίως στον περιφερειακό αναπτυξιακό σχεδιασμό, την προώθηση των εθνικών στρατηγικών στόχων, τον επιχειρησιακό προγραμματισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων της Περιφέρειας, την παρακολούθηση της αναπτυξιακής πορείας της Περιφέρειας και την άσκηση αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης για πράξεις επενδύσεων που εντάσσονται σε επιχειρησιακά προγράμματα τα οποία συγχρηματοδοτούνται από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, την Αυτοτελή Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού απαρτίζουν τα εξής τμήματα:

- Τμήμα Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής και Αξιολόγησης
- Τμήμα Εφαρμογής, Παρακολούθησης και Ελέγχου Προγραμμάτων Κυκλάδων
- Τμήμα Εφαρμογής, Παρακολούθησης και Ελέγχου Προγραμμάτων Δωδεκανήσου
- Τμήμα Κινήτρων - Τεκμηρίωσης και Επενδύσεων Κυκλάδων
- Τμήμα Κινήτρων - Τεκμηρίωσης και Επενδύσεων Δωδεκανήσου
- Γραφεία Εξυπηρέτησης Επενδυτών Κυκλάδων και Δωδεκανήσου
- Γραφείο Οργάνωσης και Υποστήριξης Εθνικού Προγράμματος.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο

5°

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

5 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παράρτημα ΙΙΙ του άρθρου 11 της ΚΥΑ ΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ.107017/2006, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις ΥΑ οικ.40238/2017 (ΦΕΚ 3749/Β/25.10.2017), Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/38181/2695/2022 (ΦΕΚ 1923/Β/18.4.2022), Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/76515/5170/2022 (ΦΕΚ 3999/Β/29.7.2022 και ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/94750/6235/2023 (ΦΕΚ.5774/Β/4-10-2023), στο παρόν κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται εναλλακτικές δυνατότητες για το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (ΠΠΑ ΠΝΑι).

Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ανωτέρω αναφερόμενη νομοθεσία, όλες οι εξεταζόμενες εναλλακτικές δυνατότητες θα πρέπει, στο σύνολό τους, να είναι άμεσα υλοποιήσιμες και εφαρμόσιμες, δεδομένου ότι οι στόχοι του ΠΠΑ ΠΝΑι, αφορούν την περίοδο 2026-2030, ήτοι έχουν άμεση εφαρμογή.

Κατά συνέπεια, η διαμόρφωση και η αξιολόγησή τους εξετάζει κύρια την εφικτότητα του αναπτυξιακού σχεδίου, τη διαθέσιμη τεχνογνωσία σε ευρωπαϊκό ή εθνικό επίπεδο για την υλοποίηση των προτεινόμενων έργων, τις διαθέσιμες προδιαγραφές, τις απαιτούμενες λοιπές υποδομές (π.χ. λιμενικά έργα), καθώς και την ωριμότητα για την άμεση υλοποίησή τους.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου με κυρίαρχο τον νησιωτικό χαρακτήρα, τις μεγάλες αποστάσεις μεταξύ των νησιών, καθώς και της ποικιλομορφίας και του διαφορετικού επιπέδου ανάπτυξης μεταξύ των νησιών της Περιφέρειας, οδηγούν σε περιορισμένες επιλογές εναλλακτικών δυνατοτήτων αναπτυξιακού προγραμματισμού, και κατά συνέπεια, τα εναλλακτικά σενάρια, τα οποία εξετάζονται και αξιολογούνται στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης είναι τα εξής:

Πίνακας 5-1: Εναλλακτικές Δυνατότητες

Μηδενική Λύση
Κατά τη εναλλακτική αυτή, δεν προτείνεται να εφαρμοστεί κανένα αναπτυξιακό πρόγραμμα κατά την περίοδο 2026-2030. Επομένως, όλα τα προβλήματα που άπτονται των αναπτυξιακών στόχων, όχι μόνο θα παραμείνουν αλλά και θα ενταθούν, αφού δεν θα εκδηλωθούν παρεμβάσεις αντιμετώπισής τους.
Εναλλακτική Δυνατότητα 1
Αυτή η εναλλακτική δυνατότητα αφορά στη συνέχιση του προγράμματος της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου. Αν και μπορεί να θεωρηθεί ότι οι στόχοι που είχαν τεθεί στη προηγούμενη περίοδο παρουσιάζουν κάποιες ομοιότητες με αυτούς της νέα προγραμματικής περιόδου, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι μπορούν να καλυφθούν όλοι οι αναπτυξιακοί άξονες. Άρα σε αυτή την περίπτωση, αρκετά από τα θέματα που επιλύονται βάσει των ειδικών στόχων και βασικών προτεραιοτήτων που τίθενται για τη νέα προγραμματική περίοδο όχι μόνο δεν θα επιλυθούν και θα παραμείνουν αλλά και θα ενταθούν, αφού δεν θα εκδηλωθούν όλες οι προβλεπόμενες παρεμβάσεις εφαρμογή τους.
Εναλλακτική Δυνατότητα 2 – Βασικό Σενάριο
Η δυνατότητα αυτή περιλαμβάνει την εφαρμογή της υιοθετούμενης στρατηγικής του Προγράμματος Περιφερειακής Ανάπτυξη ΠΝΑι 2026-2030, με την επίτευξη όλων των αναπτυξιακών στόχων, με την εφαρμογή όλων των ειδικών στόχων και βασικών προτεραιοτήτων, όπως έχουν αναλυτικά παρουσιαστεί στο Κεφάλαιο 4

Στο πλαίσιο αυτό, αναφέρεται ότι η ανάλυση που ακολουθεί αποσκοπεί κυρίως στο να εντοπίσει τις επιπτώσεις των εναλλακτικών δυνατοτήτων ως προς την αποτελεσματικότητα και ως προς την περιβαλλοντική τους συμβατότητα, στοχεύοντας στην εξασφάλιση της αειφορίας, στην αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και έχοντας ως γνώμονα την συνετή διαχείριση και αξιοποίηση των πόρων, ακολουθώντας το πλαίσιο ανάπτυξης των στόχων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης.

5.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ

5.2.1. ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΛΥΣΗ

Η Μηδενική Λύση δεν προτείνει να εφαρμοστεί κανένα αναπτυξιακό πρόγραμμα κατά την περίοδο 2026-2030.

Με αυτή τη βάση για την περίοδο 2026-2030 στην Περιφέρεια ενδεχόμενα προβλήματα που μπορεί να συνδέονται με αναπτυξιακούς στόχους, θα παραμείνουν χωρίς λύση.

Επιπλέον ενδέχεται τα όποια προβλήματα να ενταθούν περαιτέρω, αφού δεν θα γίνουν παρεμβάσεις για την αντιμετώπισή τους.

5.2.2. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ 1

Η δυνατότητα αυτή περιλαμβάνει τη συνέχιση του Προγράμματος Περιφερειακής Ανάπτυξη ΠΝΑΙ 2021-2025, ήτοι της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, όπως εγκρίθηκε με την με ΑΠ: 139939 (ΦΕΚ 6574/Β/31-12-2021) ΥΑ του Υφυπουργού Ανάπτυξης & Επενδύσεων.

Σύμφωνα με την ανωτέρω απόφαση το ΠΠΑ ΠΝΑΙ 2021-2025 περιελάμβανε τέσσερις (4) βασικούς Αναπτυξιακούς άξονες, οι οποίοι εξειδικεύονται σε ειδικούς αναπτυξιακούς στόχους και προτεραιότητες, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 5-2: Αναπτυξιακοί στόχοι – ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ ΠΠ 2021-2025

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι	Προτεραιότητες
Πράσινη Ανάπτυξη	- Μετάβαση στην Κυκλική οικονομία - Προστασία του περιβάλλοντος - Αντιμετώπιση της Κλιματικής αλλαγής	2.1. Ενεργειακή απόδοση
		2.3. Διαχείριση στερεών και Υγρών αποβλήτων
		2.4. Πρόληψη και Διαχείριση κινδύνων
		2.6. Παροχή πόσιμου Νερού και Διαχείριση Υδάτων
		2.8. Στήριξη Φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής και αποδοτικής χρήσης πόρων
		2.10. Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς (βιοποικιλότητα, περιοχές NATURA κλπ.)
		2.11. Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ.)
Κοινωνική Ανάπτυξη	- Προαγωγή της Υγείας - Επενδύσεις στον Αθλητισμό και την Εκπαίδευση - Ενίσχυση της Κοινωνικής συνοχής με έμφαση στην κοινωνική πρόνοια	3.1. Υγεία υποδομές, εξοπλισμός
		3.4. Ενίσχυση των Υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ
		3.5. Κοινωνικές επενδύσεις (π.χ. Στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής
		3.8. Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι	Προτεραιότητες
		εκπαίδευσης (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση Ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωσης εκπαιδευτικών κλπ.)
		3.13. Υποδομές στον τομέα αθλητισμού
Ανάπτυξη Υποδομών	Ανάπτυξη, βελτίωση και εκσυγχρονισμός μεταφορών	4.3 Λιμενικές υποδομές
		4.5 Οδικές υποδομές
		4.7 Υδατοδρόμια
		4.8. Οδική Ασφάλεια
Εξωστρέφεια	- Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικού αποθέματος - Ανάπτυξη και προώθηση τουριστικού προϊόντος	5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές
		5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
		5.4. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
		5.5. Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα
		5.6. Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
		5.7. Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες

5.2.3. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ 2 – ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Η δυνατότητα αυτή περιλαμβάνει την εφαρμογή της υιοθετούμενης στρατηγικής του Προγράμματος Περιφερειακής Ανάπτυξη ΠΝΑΙ 2026-2030, με την επίτευξη όλων των αναπτυξιακών στόχων, με την εφαρμογή όλων των ειδικών στόχων και βασικών προτεραιοτήτων, όπως έχουν εγκριθεί με την με ΑΠ: 9412ΕΞ2026 (ΦΕΚ 372/Β/02-02-2026) ΥΑ του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

Το προτεινόμενο μοντέλο ανάπτυξης του ΠΠΑ ΠΝΑΙ για την περίοδο 2026-2030, οικοδομείται επάνω στους ακόλουθους επτά (7) βασικούς Αναπτυξιακούς Στόχους, οι οποίοι εξειδικεύονται σε ειδικούς αναπτυξιακούς στόχους και προτεραιότητες:

Πίνακας 5-3: Αναπτυξιακοί στόχοι – ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ ΠΠ 2026-2030

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι	Προτεραιότητες
Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	- Απασχόληση και Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού - Συμβολή στην αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος - Ενίσχυση του κοινωνικού κράτους - Υγεία - Παιδεία - Αθλητισμός - Μεταναστευτική πολιτική - Ασφάλεια, προστασία, δικαιοσύνη - Συμβολή στην αντιμετώπιση του δημογραφικού ζητήματος	1.1. Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
		1.2. Ενίσχυση της απασχόλησης και ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου Ν. Αιγαίου
		1.3. Προώθηση της ισότητας και των δικαιωμάτων
		1.4. Ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας
		1.5. Πρόσβαση στη στέγαση
		1.6. Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση βρεφονηπιακών-παιδικών σταθμών και της προσχολικής αγωγής, στήριξη τρίτης ηλικίας κ.α.)
		1.7. Ενίσχυση της εδαφικής συνοχής (νησιωτικότητα, ορεινότητα, αγροτικές περιοχές
		1.8. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας
		1.9. Προστασία της Δημόσιας Υγείας
		1.10. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης
		1.11. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Κατάρτισης και δια βίου μάθησης

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι	Προτεραιότητες
		1.12. Ενίσχυση και αναβάθμιση του Αθλητισμού
		1.13. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Ασφάλειας
		1.14. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εθνικής Αμυνας
		1.15. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Δικαιοσύνης
		1.16. Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών από την υποδοχή έως την ένταξη
Ανάπτυξη υποδομών και Μεταφορών	- Ανάπτυξη δικτύων και μεταφορών - Βελτίωση δικτύων και μεταφορών - Εκσυγχρονισμός δικτύων και μεταφορών	2.1. Λιμενικές υποδομές 2.3. Οδικές υποδομές 2.4. Υποδομές αερομεταφορών 2.5. Υδατοδρόμια 2.6. Οδική ασφάλεια 2.7. Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	- Ενίσχυση της αντιπλημμυρικής προστασίας - Βελτίωση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης - Ανάπτυξη υποδομών αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών - Προστασία από δασικές πυρκαγιές - Ενίσχυση ετοιμότητας και ανταπόκρισης σε κρίσεις - Προσαρμογή υποδομών στην κλιματική αλλαγή	3.1. Καθαρισμός, συντήρηση ρεμάτων, ποταμών κλπ. 3.2. Αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές 3.3. Ενίσχυση της πρόληψης, ετοιμότητας και έγκαιρης ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων 3.4. Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων 3.5. Κρατική Αρωγή 3.6. Αποκατάσταση υποδομών από φυσικές καταστροφές 3.7. Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα
Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα	- Έρευνα - Βιομηχανία - Καινοτομία - Εμπόριο - Επιχειρηματικότητα - Πολιτισμός - Τουρισμός - Αγροδιατροφικός τομέας	4.1. Ενίσχυση έρευνας και Καινοτομίας 4.2. Προώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας και εξωστρέφειας 4.3. Ενίσχυση της Βιομηχανίας και Προώθηση της επιχειρηματικότητας 4.4. Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων 4.5. Ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας 4.6. Ενίσχυση της διασύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικότητας 4.7. Ενίσχυση εμπορίου & Προστασία του Καταναλωτή 4.8. Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού 4.9. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος 4.10. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς 4.11. Προώθηση του τουρισμού 4.12. Προώθηση και ενίσχυση αγροδιατροφικού τομέα
Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη	- Ψηφιακός Μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης - Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων - Διασφάλιση της ψηφιακής ένταξης όλων των πολιτών - Ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών - Προστασία δεδομένων και κυβερνοασφάλεια - Τεχνητή Νοημοσύνη	5.1. Ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών 5.2. Αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών και ΤΠΕ 5.3. Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών 5.4. Κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων 5.5. Ασφάλεια και προστασία δεδομένων 5.6. Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητή νοημοσύνη
Πράσινη Ανάπτυξη	Προώθηση βιώσιμης	6.1. Επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι	Προτεραιότητες
και Πράσιнос Μετασχηματισμός	ανάπτυξης	6.2. Προώθηση της κυκλικής οικονομίας
	• Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος μέσω καθαρής ενέργειας και εξοικονόμησης πόρων	6.3. Προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας
	• Ενίσχυση της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή μέσω ορθής διαχείρισης ενέργειας, νερού και αποβλήτων	6.4. Διαχείριση υδάτινων πόρων (φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα κ.α.)
		6.5. Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων
		6.6. Ύδρευση (πόσιμο νερό)
		6.7. Πράσινες Πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κτίρια κ.λπ.)
Υποστήριξη Προγράμματος	• Ενδυνάμωσης διοικητικής και οργανωτικής ικανότητας των εμπλεκόμενων φορέων, με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής υλοποίησης των παρεμβάσεων	7.1. Ενδυνάμωσης διοικητικής ικανότητας
	• Εδραίωση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης, μέσω της ενίσχυσης των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης	7.2. Υποστήριξη Φορέων
		7.3. Βελτίωση μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης
		7.4. Δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης
		7.5. Τεχνική Βοήθεια

Αναλυτικότερα στοιχεία το ΠΠΑ Ν. Αιγαίου ΠΠ 2026-2030 παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 4 της παρούσας μελέτης.

5.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ

Η αξιολόγηση των τριών εναλλακτικών δυνατοτήτων γίνεται με ποιοτική κλίμακα αξιολόγησης, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Κατά την αξιολόγηση εξετάζεται πώς κάθε εναλλακτική δυνατότητα, όπως έχει περιγράψει στις παραγράφους ανωτέρω, συμβάλλει συγκριτικά στους αναπτυξιακούς στόχους της νέας ΠΠΑ.

Πίνακας 5-4: Κλίμακα Αξιολόγησης Επιπτώσεων Εναλλακτικών Δυνατοτήτων

Σύμβολο	Επεξήγηση
+	Θετική επίπτωση: Μικρή: (+), Μέτρια (++) Μεγάλη (+++)
-	αρνητική επίπτωση: Μικρή: (-), Μέτρια (--), Μεγάλη (---)
0	ουδέτερη επίπτωση
?	αβέβαιη επίπτωση

Σχετική τεκμηρίωση της αξιολόγησης δίνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 5-5: Αξιολόγηση Εναλλακτικών Δυνατοτήτων

Αναπτυξιακοί Στόχοι	ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΛΥΣΗ		ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ 1		ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ 2-Βασικό Σενάριο	
	Αξιολόγηση	Επεξήγηση	Αξιολόγηση	Επεξήγηση	Αξιολόγηση	Επεξήγηση
Κοινωνική Συνοχή & Ανάπτυξη	---	Η μη υιοθέτηση και εφαρμογή Αναπτυξιακών Στόχων και η εφαρμογή και υλοποίηση σχετικών στόχων και δράσεων αποτελεί πολύ αρνητική επίπτωση για την περιοχή της ΠΝΑι. Μία τέτοια περίπτωση δεν βοηθάει την ανάπτυξη και τη βελτίωση κανενός τομέα τόσο του φυσικού, όσο και του κοινωνικού, τεχνικού, επιστημονικού και γενικότερα ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς επίσης και την προστασία των πολιτών.	+	Η εναλλακτική δυνατότητα 1, ήτοι το ΠΠΑ ΠΝΑι ΠΠ 2021-2025 εφόσον συνεχιστεί μπορεί εν μέρει να συμβάλλει θετικά στην επίτευξη ορισμένων από του αναπτυξιακούς στόχους που τίθενται για τη νέα ΠΠ. Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι του προγράμματος της προηγούμενης περιόδου και οι ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες που είχαν τεθεί, όπως φαίνονται ανωτέρω στον πίνακα 5.2 καλύπτουν μόνο μερικούς από τους στόχους της νέας ΠΠ. Ως εκ τούτου η επιλογή της συνέχισης του προγράμματος της ΠΠ 2021-2025 βοηθάει εν μέρει στην ανάπτυξη και στη βελτίωση των τομέων τόσο του φυσικού, όσο και του κοινωνικού, τεχνικού, επιστημονικού και γενικότερα ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς επίσης και στην προστασία των πολιτών.	+++	Η εναλλακτική δυνατότητα 2, ήτοι το ΠΠΑ ΠΝΑι ΠΠ 2026-2030 μπορεί να συμβάλλει ολοκληρωτικά και απολύτως θετικά στην επίτευξη όλων των αναπτυξιακών στόχων που τίθενται για τη νέα ΠΠ. Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι του νέου προγράμματος και οι ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες που έχουν τεθεί, όπως φαίνονται ανωτέρω στον πίνακα 5.3 καλύπτουν όλου τους στόχους της νέας ΠΠ για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Ως εκ τούτου η επιλογή της εφαρμογής του προγράμματος της ΠΠ 2026-2030 βοηθάει συνολικά και συμβάλλει πλήρως στην ανάπτυξη και στην βελτίωση των τομέων τόσο του φυσικού, όσο και του κοινωνικού, τεχνικού, επιστημονικού και γενικότερα ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς επίσης και στην προστασία των πολιτών.
Ανάπτυξη Υποδομών & Μεταφορών	---		+		+++	
Πολιτική Προστασία & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	---		+		+++	
Καινοτομία, Εξωστρέφεια & Ανταγωνιστικότητα	---		+		+++	
Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη	---		+		+++	
Πράσινη Ανάπτυξη & Πράσινος Μετασχηματισμός	---		+		+++	
Υποστήριξη Προγράμματος	---		+		+++	

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

6. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

6.1 ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ως ατμοσφαιρική ρύπανση ορίζεται η παρουσία στην ατμόσφαιρα ανεπιθύμητων υλικών σε μεγάλες ποσότητες ικανές να έχουν επιβλαβείς συνέπειες. Ο ορισμός αυτός δεν αναφέρεται μόνο στα υλικά εκείνα που παράγονται από την ανθρωπογενή δραστηριότητα αν και συχνά το ενδιαφέρον επικεντρώνεται μόνο σε αυτά. Οι πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης διακρίνονται σε ανθρωπογενείς και φυσικές:

Ανθρωπογενείς:

- Παραγωγή ενέργειας
- Βιομηχανία
- Μεταφορές
- Γεωργία

Φυσικές:

- Πυρκαγιές
- Ηφαιστειακή δραστηριότητα
- Διάβρωση εδαφών (παραγωγή σκόνης)
- Σεισμικές δονήσεις,
- Γεωθερμικές δραστηριότητες
- Περιστατικά ισχυρών ανέμων

Ρύπος καλείται κάθε ουσία η οποία διοχετεύεται αμέσως ή εμμέσως από τον άνθρωπο στον αέρα του περιβάλλοντος και ενδέχεται να έχει επιβλαβείς επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία ή/και στο περιβάλλον στο σύνολο του.

Πρωτογενείς ρύποι καλούνται αυτοί που εκπέμπονται απ' ευθείας από μια συγκεκριμένη πηγή εκπομπής. Οι πιο σημαντικοί δε από αυτούς είναι οι παρακάτω:

- Διοξείδιο του θείου (SO_2)
- Μονοξείδιο του άνθρακα (CO)
- Οξείδια του αζώτου (NO_x)
- Οξείδια του θείου (SO_x)
- Σωματίδια
- Υδρογονάνθρακες
- Μέταλλα

Δευτερογενείς ρύποι καλούνται οι ρύποι οι οποίοι δημιουργούνται στην ατμόσφαιρα μέσω χημικών αντιδράσεων και περιλαμβάνουν τους παρακάτω:

- Όζον (O_3)
- Φωτοχημικά οξειδωτικά
- Οξειδωμένους υδρογονάνθρακες

Οι συνέπειες της ατμοσφαιρικής ρύπανσης καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα. Η ατμοσφαιρική ρύπανση έχει επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, την πανίδα, τη χλωρίδα. Επίσης, έχει επιπτώσεις και σε μεγαλύτερη κλίμακα αφού μπορεί να προκαλέσει το φαινόμενο του θερμοκηπίου, την όξινη βροχή και την καταστροφή του στρώματος του όζοντος.

Στην Περιφέρεια Νότιου Αιγαίου δεν υπάρχουν συστηματικές καταγραφές της ποιότητας ατμόσφαιρας πέραν εκείνων που πραγματοποιούνται για λογαριασμό της ΔΕΗ πλησίον των σταθμών παραγωγής.

Οι κύριες πηγές επιβάρυνσης της ατμοσφαιρικής ποιότητας είναι η οδική κυκλοφορία, η λειτουργία των αεροδρομίων, η λειτουργία των σταθμών παραγωγής ενέργειας της ΔΕΗ (αν και από τις περιοδικές καταγραφές της ποιότητας της ατμόσφαιρας έχει προκύψει ότι δεν προξενούν σημαντικές επιπτώσεις στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον της περιοχής), η λειτουργία των λιμανιών, οι κεντρικές θερμάνσεις, η υπάρχουσα (περιορισμένη) βιομηχανική δραστηριότητα, καθώς και η μεταφερόμενη ρύπανση (π.χ. οι αυξημένες συγκεντρώσεις O_3).

Γενικά μπορεί να λεχθεί ότι η Περιφέρεια Νότιου Αιγαίου δεν αντιμετωπίζει ιδιαίτερο πρόβλημα ατμοσφαιρικής ρύπανσης και σε αυτό συμβάλλουν και οι ισχυροί βόρειοι άνεμοι που πνέουν κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, κατά τη διάρκεια των οποίων τα φαινόμενα ατμοσφαιρικής ρύπανσης είναι εντονότερα.

6.2 ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

6.2.1 ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σημαντικοί συντελεστές που επιδρούν στη διαμόρφωση του κλίματός της είναι: η θερμοκρασία, οι βροχοπτώσεις, η ατμοσφαιρική πίεση, οι άνεμοι και η υγρασία. Άλλη σημαντική επίδραση στο κλίμα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου προέρχεται από την γεωγραφική της θέση, δηλαδή αρκετά μακριά από την ηπειρωτική Ελλάδα.

Λόγω της θέσεως αυτής, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου χαρακτηρίζεται ήπιο εύκρατο μεσογειακό κλίμα, το οποίο τείνει προς το θαλάσσιο, με μικρό εύρος της ετήσιας διακύμανσης της θερμοκρασίας (δροσερό καλοκαίρι και ήπιος χειμώνας), υψηλή υγρασία του αέρα και ισχυρούς ανέμους.

Χαρακτηριστικό του κλίματος του Νοτίου Αιγαίου είναι τα μελέμια που εμφανίζονται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Ως προς το επίπεδο ηλιοφάνειας, το Νότιο Αιγαίο χαρακτηρίζεται από τις μεγαλύτερες ηλιοφάνειες της χώρας και κυμαίνεται περίπου στις 3.000 ώρες ετησίως.

Ως προς το επίπεδο των βροχοπτώσεων, παρά το ότι κάποια νησιά δέχονται περιστασιακά σχετικά αξιόλογο ύψος βροχής, σε γενικές γραμμές οι βροχοπτώσεις δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες, ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες.

Ειδικότερα, τα νησιά μπορούν να διακριθούν σε πέντε ομάδες με παρεμφερή μεγέθη βροχόπτωσης και εξαμυσοδιαπνοής:

- ❖ κεντρικές και νότιες Κυκλάδες (Φολέγανδρος, Πάρος, Μήλος, Κίμωλος, Σίφνος, Σέριφος, Σύρος, Μύκονος, Νάξος, Αμοργός, Ανάφη, Θήρα, Ίος, Σίκινος)
- ❖ βόρειες Κυκλάδες (Κύθνος, Κέα, Άνδρος, Τήνος)

- ❖ Δωδεκάνησα (Λέρος, Κάλυμνος, Κως, Νίσυρος, Σύμη, Τήλος, Χάλκη, Ρόδος, Κάρπαθος, Κάσος, Αστυπάλαια, Πάτμος).

Στο σύνολο των νησιών κυριαρχεί το ήπιο εύκρατο μεσογειακό κλίμα, το οποίο στις νοτιοανατολικές περιοχές κλίνει προς το θαλάσσιο.

Για την ανάλυση των μετεωρολογικών χαρακτηριστικών και την περιγραφή του κλίματος της ΠΝΑΙ, χρησιμοποιήθηκαν τα μετεωρολογικά και κλιματολογικά στοιχεία των παρακάτω Μετεωρολογικών Σταθμών (ΜΣ), των οποίων φορέας λειτουργίας είναι η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (ΕΜΥ):

α/α	Μετεωρολογικός Σταθμός (ΜΣ)	Κωδικός ΜΣ	Γεωγραφικό πλάτος Ν	Γεωγραφικό μήκος Ε	Χρονική περίοδος στοιχείων
1	Ρόδου	16749	36,40	28,09	1955-2020
2	Σύρου	16774	37,42	24,95	1991-2020

Το σύνολο των μετεωρολογικών στοιχείων που έχουν καταγραφεί στους παραπάνω Μετεωρολογικούς Σταθμούς (θερμοκρασία, βροχοπτώσεις, ταχύτητα ανέμου) αποτυπώνονται στους Πίνακες που ακολουθούν

Πίνακας 6-1: Γενικά κλιματολογικά στοιχεία ΜΣ Ρόδου (ΕΜΥ), 1955-2020

ΜΗΝΕΣ	ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΕΣ °C			Μέσο ύψος βροχόπτωσης (mm)	Μέση σχετική υγρασία %	Ταχύτητα Ανέμου (κόμβοι)	Επικρατούσα Διεύθυνση Ανέμου
	Μέση	Μέση Μέγιστη	Μέση Ελάχιστη				
Ιανουάριος	12,19	15,10	9,37	147,23	75,45	7,22	Δ
Φεβρουάριος	12,46	15,36	9,42	102,34	69,62	8,01	Δ
Μάρτιος	14,10	17,09	10,80	68,66	69,25	8,23	Δ
Απρίλιος	16,95	20,10	13,23	28,93	67,55	8,43	Δ
Μάιος	20,84	24,16	16,62	17,33	66,27	8,32	Δ
Ιούνιος	24,95	28,24	20,63	1,71	60,53	10,12	Δ
Ιούλιος	27,13	30,42	22,97	0,31	59,47	11,42	Δ
Αύγουστος	27,39	30,68	23,53	0,15	62,12	11,10	Δ
Σεπτέμβριος	25,00	28,23	21,37	6,17	62,77	9,51	Δ
Οκτώβριος	21,20	24,58	17,72	57,85	67,75	6,63	Δ
Νοέμβριος	17,01	20,34	13,92	87,39	71,40	5,84	Δ
Δεκέμβριος	13,80	16,74	10,97	154,80	72,04	6,80	Δ
Μ.Ο. Έτους	19,42	22,59	15,88	672,87	67,02	8,47	Δ

Πίνακας 6 -2: Γενικά κλιματολογικά στοιχεία ΜΣ Σύρου (ΕΜΥ), 1991-2020

ΜΗΝΕΣ	ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΕΣ °C			Μέσο ύψος βροχόπτωσης (mm)	Μέση σχετική υγρασία %	Ταχύτητα Ανέμου (κόμβοι)	Επικρατούσα Διεύθυνση Ανέμου
	Μέση	Μέση Μέγιστη	Μέση Ελάχιστη				
Ιανουάριος	11,58	13,67	9,27	49,38	73,53	Β	11,29
Φεβρουάριος	11,69	13,99	9,21	52,97	72,99	Β	11,73
Μάρτιος	13,22	15,80	10,57	36,31	70,37	Β	10,96
Απρίλιος	15,78	18,82	12,81	31,40	68,77	Β	9,34
Μάιος	20,37	23,45	16,73	25,40	62,32	Β	8,32
Ιούνιος	24,75	27,63	21,12	0,06	56,74	Β	8,78
Ιούλιος	26,83	29,68	23,51	0,00	57,11	Β	10,86
Αύγουστος	26,95	29,47	23,65	0,00	60,83	Β	11,16
Σεπτέμβριος	23,71	26,42	20,74	7,20	63,69	Β	10,08
Οκτώβριος	20,03	22,61	17,41	17,12	70,92	Β	10,08

ΜΗΝΕΣ	ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΕΣ °C			Μέση	Μέση	Μέση	Μέση
Νοέμβριος	16,12	18,63	13,92	36,79	73,76	B	10,92
Δεκέμβριος	13,20	15,42	10,91	49,67	75,47	B	11,13
Μ.Ο. Έτους	18,69	21,30	15,82	306,29	67,21	B	10,39

Ειδικότερα ισχύουν τα εξής:

Θερμοκρασία

Σύμφωνα με τα στοιχεία του **Μ.Σ. Ρόδου** της ΕΜΥ, για το διάστημα από το 1955-2020, η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι 19,42°C. Ο θερμότερος μήνας είναι ο Αύγουστος με μέση θερμοκρασία 27,39°C. και ακολουθεί ο Ιούλιος με 27,13°C, ενώ ο ψυχρότερος είναι ο Ιανουάριος με μέση θερμοκρασία 12,19°C και ακολουθεί ο Φεβρουάριος με μέση θερμοκρασία 12,46°C.

Την μεγαλύτερη μέση μέγιστη θερμοκρασία παρουσιάζει ο μήνας Αύγουστος με 30,68°C και ακολουθεί ο Ιούλιος με 30,42°C, ενώ την μικρότερη μέση μέγιστη θερμοκρασία παρουσιάζει ο μήνας Ιανουάριος με 15,10°C. Τη μεγαλύτερη μέση ελάχιστη θερμοκρασία παρουσιάζει ο μήνας Αύγουστος με 23,53°C και ακολουθεί ο Ιούλιος με 22,97°C ενώ τη μικρότερη μέση ελάχιστη θερμοκρασία παρουσιάζει ο μήνας Ιανουάριος με 9,37 °C. και ακολουθεί ο Φεβρουάριος με 9,42°C.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του **Μ.Σ. Σύρου** της ΕΜΥ, για το διάστημα από το 1991-2020, η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι 18,69 °C. Ο θερμότερος μήνας είναι ο Αύγουστος με μέση θερμοκρασία 26,95 °C. και ακολουθεί ο Ιούλιος με 26,83 °C, ενώ ο ψυχρότερος είναι ο Ιανουάριος με μέση θερμοκρασία 11,58°C και ακολουθεί ο Φεβρουάριος με μέση θερμοκρασία 11,69 °C.

Την μεγαλύτερη μέση μέγιστη θερμοκρασία παρουσιάζει ο μήνας Ιούλιος με 29,68oC και ακολουθεί ο Αύγουστος με 29,47°C, ενώ την μικρότερη μέση μέγιστη θερμοκρασία παρουσιάζει ο μήνας Ιανουάριος με 13,67°C. Τη μεγαλύτερη μέση ελάχιστη θερμοκρασία παρουσιάζει ο μήνας Αύγουστος, με 23,65°C και ακολουθεί ο Ιούλιος με 23,51°C. ενώ τη μικρότερη μέση ελάχιστη θερμοκρασία παρουσιάζει ο μήνας Φεβρουάριος με 9,21 °C και ακολουθεί ο Ιανουάριος με 9,27°C.

Βροχόπτωση

Σύμφωνα με τις μετρήσεις που έγιναν στο **Μ.Σ. Ρόδου** για την χρονική περίοδο 1955-2020, παρατηρήθηκε ότι η συνολική μέση ετήσια βροχόπτωση ανέρχεται σε 672,87mm. Όπως είναι λογικό, οι χειμερινοί μήνες παρουσιάζουν το μεγαλύτερο μέσο ύψος βροχόπτωσης με μέγιστη τιμή για τον μήνα Δεκέμβριο 154,80 mm. Υψηλές βροχοπτώσεις παρουσιάζει και ο μήνας Ιανουάριος με μέσο ύψος 147,23mm. Το μικρότερο μέσο ύψος βροχόπτωσης παρουσιάζει ο μήνας Αύγουστος με 0,15 mm.

Σύμφωνα με τις μετρήσεις που έγιναν στο **Μ.Σ. Σύρου** για την χρονική περίοδο 1991- 2020, παρατηρήθηκε ότι η συνολική μέση ετήσια βροχόπτωση ανέρχεται σε 306,29mm. Όπως είναι λογικό, οι χειμερινοί μήνες παρουσιάζουν το μεγαλύτερο μέσο ύψος βροχόπτωσης με μέγιστη τιμή για τον μήνα Φεβρουάριο 52,97mm. Υψηλές βροχοπτώσεις παρουσιάζει και ο μήνας Δεκέμβριος με μέσο ύψος 49,67 mm και ο Ιανουάριος με μέσο ύψος 49,38 mm. Το μικρότερο μέσο ύψος βροχόπτωσης παρουσιάζουν οι μήνες Ιούλιος και Αύγουστος με 0,00 mm.

Άνεμος

Από τα στοιχεία που έχουν καταγραφεί στον **Μ.Σ. Ρόδου**, για την περίοδο 1955-2020, προκύπτει ότι στην περιοχή μελέτης οι άνεμοι έχουν επικρατούσα διεύθυνση Δυτική (Δ) για όλους τους μήνες του έτους και το εύρος της μέσης μηνιαίας έντασης κυμαίνεται από 5,84 έως 11,42 κόμβους. Η μέση ετήσια ένταση ανέμου είναι 8,47 κόμβοι. Αναλυτικότερα, οι μήνες με την μεγαλύτερη μέση ένταση ανέμου για το χρονικό διάστημα των διαθέσιμων μετρήσεων (1955-2020) είναι ο Ιούλιος (11,42 κόμβοι), ο Αύγουστος (11,10 κόμβοι) και ο Ιούνιος (10,12 κόμβοι), ενώ ο μήνας με την μικρότερη μέση ένταση ανέμου είναι ο Νοέμβριος με 5,84 κόμβους.

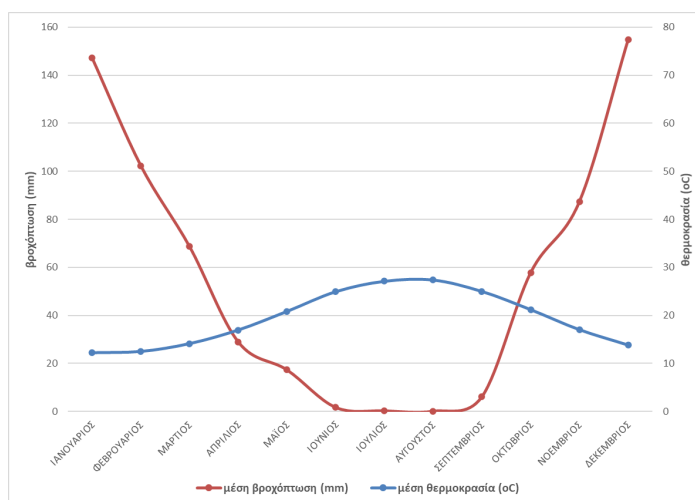
Από τα στοιχεία που έχουν καταγραφεί στον **Μ.Σ. Σύρου**, για την περίοδο 1991-2020, προκύπτει ότι στην περιοχή μελέτης οι άνεμοι έχουν επικρατούσα διεύθυνση Βόρεια (Β) για όλους τους μήνες του έτους και το εύρος της μέσης μηνιαίας έντασης κυμαίνεται από 8,32 έως 11,73 κόμβους. Η μέση ετήσια ένταση ανέμου είναι 10,39 κόμβοι. Αναλυτικότερα, οι μήνες με την μεγαλύτερη μέση ένταση ανέμου για το χρονικό διάστημα των διαθέσιμων μετρήσεων (1991-2020) είναι ο Φεβρουάριος (11,73 κόμβοι) και ο Ιανουάριος (11,29 κόμβοι), ενώ ο μήνας με την μικρότερη μέση ένταση ανέμου είναι ο Μάιος με 8,32 κόμβους.

6.2.2 ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Μια πολύ καλή απεικόνιση του κλίματος μιας περιοχής δίνεται στο ομβροθερμικό διάγραμμα των Gaussen-Bagnouls, στο οποίο απεικονίζεται κατά μήνα η πορεία της μέσης μηνιαίας θερμοκρασίας σε °C και του μέσου ύψους βροχής σε mm.

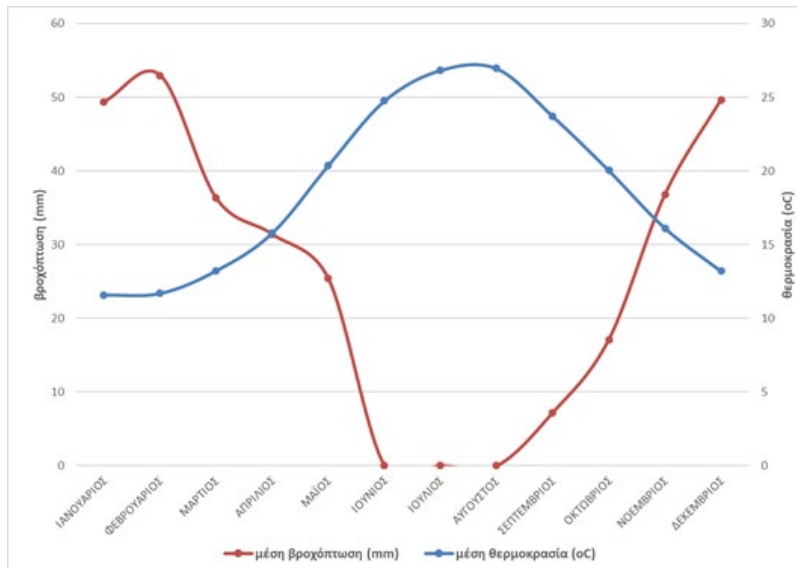
Η κλίμακα των μέσων θερμοκρασιών είναι διπλάσια της κλίμακας του μέσου ύψους βροχής, δηλαδή $P = 2T$. Η επιφάνεια που περικλείεται από τις δύο καμπύλες μεταξύ των δύο σημείων τομής ($P = 2T$) δείχνει αφ' ενός τη διάρκεια και αφετέρου την ένταση της ξηρής περιόδου.

Το ομβροθερμικό διάγραμμα για τον εξεταζόμενο **Μ.Σ. Ρόδου** της ΕΜΥ, για την περίοδο 1955-2020, παρουσιάζεται στο ακόλουθο διάγραμμα. Με βάση το παρακάτω διάγραμμα, παρατηρούμε ότι η ξηρή περίοδος περιλαμβάνει τους μήνες από Απρίλιο μέχρι τα μέσα Σεπτεμβρίου, την εποχή δηλαδή που η τιμή της θερμοκρασίας είναι μεγαλύτερη από την τιμή της βροχόπτωσης.

Διάγραμμα 6-1: Ομβροθερμικό διάγραμμα, Μ.Σ. Ρόδου

Το ομβροθερμικό διάγραμμα για τον εξεταζόμενο **Μ.Σ. Σύρου** της ΕΜΥ, για την περίοδο 1989-2016, παρουσιάζεται στο ακόλουθο διάγραμμα. Με βάση το παρακάτω διάγραμμα, παρατηρούμε ότι η ξηρή περίοδος περιλαμβάνει τους μήνες από αρχές Απριλίου μέχρι τα τέλη Οκτωβρίου, την εποχή δηλαδή που η τιμή της θερμοκρασίας είναι μεγαλύτερη από την τιμή της βροχόπτωσης.

Διάγραμμα 6-2: Ομβροθερμικό διάγραμμα, Μ.Σ. Σύρου

6.2.3 ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Το ΠεΣΠΚΑ αποτελεί το ολοκληρωμένο σχέδιο που προσδιορίζει και ιεραρχεί τα απαραίτητα μέτρα και δράσεις προσαρμογής της ΠΝΑ. Περιλαμβάνει την ανάλυση στόχων, των αναμενόμενων στην Περιφέρεια κλιματικών μεταβολών και ανάλυση της κλιματικής τρωτότητας επιμέρους τομέων και γεωγραφικών περιοχών, το βασικό προφίλ της ΠΝΑ με στοιχεία και δεδομένα του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, εκτιμά τις άμεσες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών σε διάφορους τομείς του περιβάλλοντος και της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας και καθορισμός των τομεακών και χωρικών προτεραιοτήτων και καταλήγει σε προτεινόμενα μέτρα και δράσεις για τους τομείς και τις περιοχές προτεραιοτήτων.

Η εκτίμηση των κλιματικών μεταβολών ανά κλιματική παράμετρο για το ΠεΣΠΚΑ, όπως αυτά πουριάζονται στη μελέτη του ΠεΣΠΚΑ ΠΝΑι και της οικείας ΣΜΠ είχε τα εξής αποτελέσματα:

- **Θερμοκρασία:** Οι κλιματικές προσομοιώσεις δείχνουν ως γενικό αποτέλεσμα την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας αέρα σε όλη την έκταση της ΠΝΑ. Σε εποχική βάση την περίοδο 2021-2050 η μεγαλύτερη αύξηση της θερμοκρασίας σε σχέση με το ιστορικό κλίμα αναμένεται κυρίως τους ανοιξιάτικους μήνες, ενώ η μικρότερη άνοδος τους φθινοπωρινούς. Αντίστοιχα την περίοδο 2071-2100 μεγαλύτερη αύξηση της θερμοκρασίας σε σχέση με το ιστορικό κλίμα αναμένεται τους χειμερινούς και φθινοπωρινούς μήνες και μικρότερη τους θερινούς και τους ανοιξιάτικους μήνες.

- Χιονοπτώσεις: Σχετικά με τις χιονοπτώσεις ιστορικά στην ΠΝΑι δεν παρατηρούνται ούτε πολλές ημέρες χιονοπτώσεων ούτε σημαντικές ποσότητες χιονιού, εντούτοις εντός του 21ου αιώνα αναμένεται μείωση των χιονοπτώσεων στα περισσότερα νησιά.
- Άνεμος: Η μέση ταχύτητα ανέμου σε επίπεδο Περιφέρειας δεν αναμένεται να μεταβληθεί σημαντικά.
- Βροχοπτώσεις: Με βάση τα αποτελέσματα των κλιματικών προσομοιώσεων, ο συνολικός υετός που κατακρημνίζεται κατά τη διάρκεια του έτους αναμένεται να μειωθεί σε επίπεδο Περιφέρειας.
- Υγρασία: Δεν αναμένεται σημαντική μεταβολή της μέσης ετήσιας τιμής της σχετικής υγρασίας σε σχέση με το ιστορικό κλίμα σε όλη την έκταση της ΠΝΑι. Για τις μελλοντικές περιόδους οι μεταβολές είναι της τάξης του 1%.
- Νεφοκάλυψη: Τα αποτελέσματα δείχνουν μείωση της νεφοκάλυψης και μικρή αύξηση της διάρκειας ηλιοφάνειας σε όλη την έκταση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Η τάση μεταβολής των δύο αυτών παραμέτρων, μείωση μέσης ετήσιας νεφοκάλυψης και αύξηση μέσης ημερήσιας διάρκειας ηλιοφάνειας, συνεπάγεται εν γένει την αύξηση της προσπίπτουσας ακτινοβολίας που φθάνει στην επιφάνεια σε όλη την έκταση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Αναφορικά με την εκτίμηση ακραίων καιρικών φαινομένων εξετάστηκαν τα εξής:

6.3 ΥΔΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

6.3.1 ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΑΠ

Με βάση το Ν. 1739/87, «Διαχείριση των υδατικών πόρων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 201/Α/20.11.1987), με τον οποίο προσδιορίστηκαν τα 14 Υδατικά Διαμερίσματα (ΥΔ) της χώρας, η ΠΝΑι ανήκει υδρολογικά στο Υδατικό Διαμέρισμα Νήσων Αιγαίου (ΥΔ 14).

Το Υδατικό Διαμέρισμα Νήσων Αιγαίου (ΕΛ14) απαρτίζεται από όλα τα νησιά των Περιφερειακών Ενοτήτων Ικαρίας, Λέσβου, Λήμνου, Σάμου και Χίου της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου και από τα νησιά των Περιφερειακών Ενοτήτων Άνδρου, Θήρας, Καλύμνου, Καρπάθου, Κέας – Κύθνου (εκτός από τη Μακρόνησο), Κω, Μήλου, Μυκόνου, Νάξου, Πάρου, Ρόδου, Σύρου και Τήνου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου,

Γεωγραφικά, το ΥΔ Νήσων Αιγαίου εντάσσεται στην ευρύτερη γεωγραφική ενότητα του Αρχιπελάγους του Αιγαίου, μια γεωγραφική ενότητα που κυριαρχούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της νησιωτικότητας και που διακρίνονται τρεις κύριες ενότητες νησιών, του Ανατολικού Αιγαίου, των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων. Η συνολική έκτασή του ΥΔ ανέρχεται σε 17.957,21 km², εκ των οποίων τα 9.104,68 km² αφορούν στο χερσαίο τμήμα του και τα 8.852,53 km² στα παράκτια Υδατικά Συστήματα (ΥΣ). Η ακτογραμμή του ΥΔ ανέρχεται σε 7.090,76 km (εξαιρουμένων των βραχονησίδων).

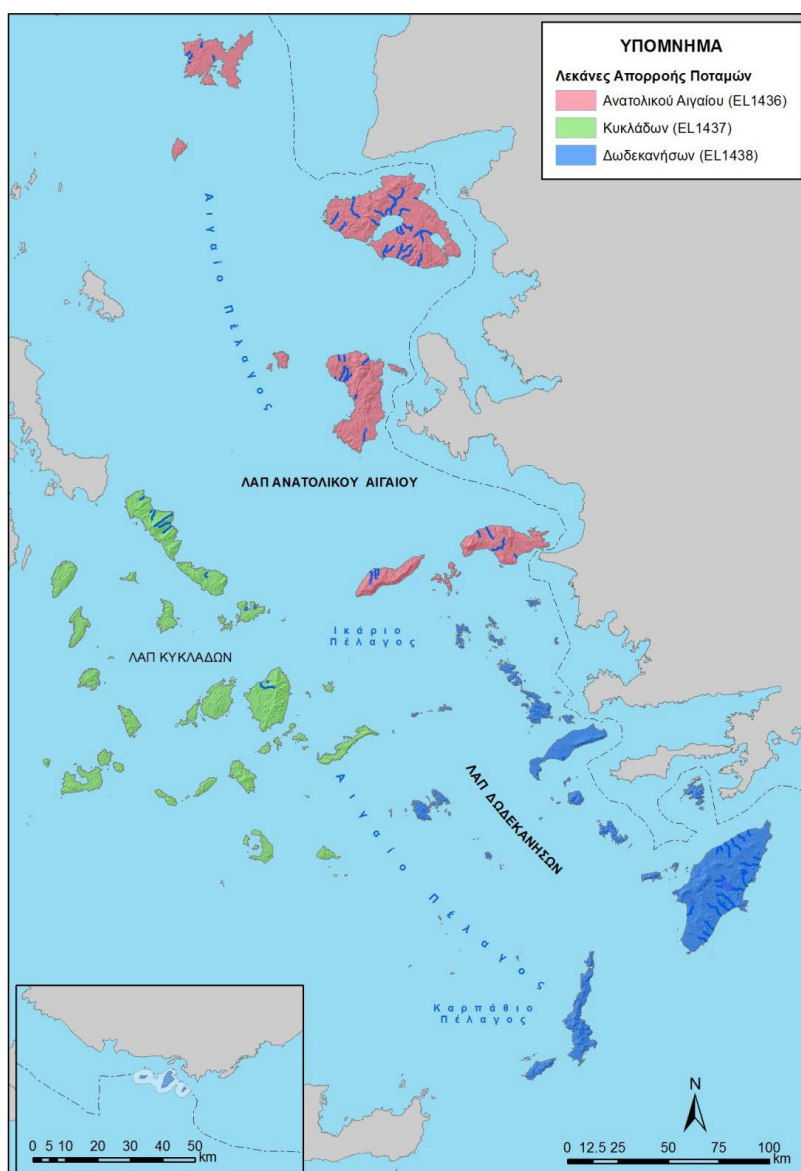
Με την απόφαση 706/16-7-2010 (ΦΕΚ 1383/Β/2010 & ΦΕΚ 1572/Β/2010), της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων «περί καθορισμού των Λεκανών Απορροής Ποταμών της χώρας και ορισμού των αρμόδιων Περιφερειών για τη διαχείριση και προστασία τους» και τις αποφάσεις έγκρισης της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων των 1ων ΣΔΛΑΠ καθορίστηκαν οι σαράντα-έξι (46) Λεκάνες Απορροής Ποταμών, οι οποίες υπάγονται σε δεκατέσσερις (14) Περιοχές Λεκανών Απορροής Ποταμών (που αντιστοιχούν στον όρο Υδατικά Διαμερίσματα του Άρθρου 3 του ΠΔ 51/2007).

Εν συνεχεία εκπονήθηκε και η 2^η Αναθεώρηση των ΣΔΛΑΠ η οποία εγκρίθηκε με το ακόλουθο ΦΕΚ (87/12-6-2024).

Ως «Λεκάνη απορροής ποταμού» ορίζεται η εδαφική έκταση από την οποία αποστραγγίζεται το σύνολο της απορροής (βροχόπτωση ή/ και χιονόπτωση) μιας περιοχής, μέσω του υδρογραφικού δικτύου της (διαδοχικών ρευμάτων, χειμάρρων, ποταμών, και πιθανώς λιμνών) και παροχετεύεται στη θάλασσα μέσω της εκβολής (ή δέλτα) ποταμού.

Το ΥΔ των Νήσων Αιγαίου αποτελεί το 14^ο από τα 14 ΥΔ της Χώρας έχει Κωδικό EL14 και αποτελείται από τρεις (3) λεκάνες απορροής: Ανατολικού Αιγαίου (EL1436), Κυκλάδων (EL1437), Δωδεκανήσων (EL1438).

Η ΠΝΑΙ ανήκει στις Λεκάνες Κυκλάδων (EL1437) και Δωδεκανήσων (EL1438).

Εικόνα 6-1: Λεκάνες Απορροής Ποταμού (ΛΑΠ) του ΥΔ Νήσων Αιγαίου

Πηγή: 2η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Νήσων Αιγαίου (EL 14)

6.3.1.1 Επιφανειακά ύδατα

Τα Συστήματα Επιφανειακών Υδάτων, σύμφωνα με το Άρθρο 2, παρ. 4, 5, 6 και 7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες:

- 1. Ποτάμια:** «σύστημα εσωτερικών υδάτων το οποίο ρέει, κατά το πλείστον, στην επιφάνεια του εδάφους αλλά το οποίο μπορεί, για ένα μέρος της διαδρομής του, να ρέει και υπογείως.»
- 2. Λίμνες:** «σύστημα στάσιμων εσωτερικών επιφανειακών υδάτων».
- 3. Μεταβατικά ύδατα:** «συστήματα επιφανειακών υδάτων πλησίον του στομίου ποταμών, τα οποία είναι εν μέρει αλμυρά λόγω της γειτνιάσής τους με παράκτια ύδατα αλλά τα οποία επηρεάζονται ουσιαστικά από ρεύματα γλυκού νερού».
- 4. Παράκτια ύδατα:** «τα επιφανειακά ύδατα που βρίσκονται στην πλευρά της ξηράς μιας γραμμής, κάθε σημείο της οποίας βρίσκεται σε απόσταση ενός ναυτικού μιλίου προς τη θάλασσα από το πλησιέστερο σημείο της γραμμής βάσης από την οποία μετράται το εύρος των χωρικών υδάτων και τα οποία, κατά περίπτωση, εκτείνονται μέχρι του απώτερου ορίου των μεταβατικών υδάτων».

Εκτός των παραπάνω κατηγοριών, τα επιφανειακά υδατικά συστήματα διακρίνονται ως προς το βαθμό επέμβασης των ανθρώπων σε αυτά, σε:

1. Φυσικά Υδατικά Συστήματα (ΦΥΣ).
2. Τεχνητά Υδατικά Συστήματα (ΤΥΣ): «ένα σύστημα επιφανειακών υδάτων που δημιουργείται με δραστηριότητα του ανθρώπου» (Ορισμός σύμφωνα με Άρθρο 2, παρ. 8 Οδηγίας).
3. Ιδιαίτεως Τροποποιημένα Υδατικά Συστήματα (ΙΤΥΣ): «ένα επιφανειακό υδατικό σύστημα, του οποίου ο χαρακτήρας έχει μεταβληθεί ουσιαστικά λόγω φυσικών αλλοιώσεων από τις δραστηριότητες του ανθρώπου και το οποίο ορίζεται από το κράτος μέλος» (Ορισμός σύμφωνα με Άρθρο 2, παρ. 9 Οδηγίας).

Στην ΠΝΑι εντοπίζονται τριάντα τρία (33) ποτάμια υδατικά συστήματα εκ των οποίων οκτώ (8) στη ΛΑΠ Κυκλάδων και είκοσι πέντε (25) στη ΛΑΠ Δωδεκανήσων.

Πίνακας 6-3: Αριθμός Επιφανειακών Υδατικών Συστημάτων στο ΥΔ Νήσων Νοτίου Αιγαίου ανά ΛΑΠ

Είδος ΥΣ	ΛΑΠ ΕΛ1437	ΛΑΠ ΕΛ1438	Σύνολο ΥΔ
Ποτάμια ΥΣ	8	25	33
Λιμναία ΙΤΥΣ - ταμειυτήρες	3	3	6
Μεταβατικά ΥΣ	0	0	0
Παράκτια ΥΣ	35	35	70
Σύνολο ΥΣ	46	63	109

Πίνακας 6-4: Ποτάμια ΥΣ στην ΠΝΑ

Α/Α	Όνομα ΥΣ	Κωδικός ΥΣ	Κατηγορία	Μήκος (km)	Νησί
ΛΑΠ Κυκλάδων (ΕΛ1437)					
1	ΜΕΓΑΛΟ ΡΕΜΑ	ΕΛ1437R000100074N	ΦΥΣ	3,63	Άνδρος
2	ΤΑΓΕΡ ΛΑΓΚΑΔΙ Ρ.	ΕΛ1437R000300075N	ΦΥΣ	3,51	Τήνος
3	ΠΟΤΑΜΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΚΟΙΛΟΥ	ΕΛ1437R009900020N	ΦΥΣ	1,85	Άνδρος
4	ΑΡΝΗΣ Ρ.	ΕΛ1437R009900021N	ΦΥΣ	5,63	Άνδρος
5	ΒΑΡΙΔΙ Ρ. (ΑΧΛΑ)	ΕΛ1437R009900022N	ΦΥΣ	11,64	Άνδρος
6	ΑΦΟΥΡΣΕΣ Ρ.	ΕΛ1437R009900023N	ΦΥΣ	6,74	Άνδρος
7	ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ	ΕΛ1437R009900024N	ΦΥΣ	5,71	Άνδρος
8	ΓΑΡΙΝΟΥ ΒΡΥΣΗ	ΕΛ1437R009900025N	ΦΥΣ	9,96	Νάξος

A/A	Όνομα ΥΣ	Κωδικός ΥΣ	Κατηγορία	Μήκος (km)	Νησί
ΛΑΠ Δωδεκανήσων (EL1438)					
9	ΑΡΑΓΚΙ Ρ.	EL1438R000100038N	ΦΥΣ	1,92	Κως
10	ΛΟΥΤΑΝΗΣ Ρ.	EL1438R000201045N	ΦΥΣ	4,60	Ρόδος
11	ΛΟΥΤΑΝΗΣ Ρ.	EL1438R000201046N	ΦΥΣ	7,81	Ρόδος
12	ΚΟΛΟΒΡΕΧΤΗΣ Ρ.	EL1438R000300039N	ΦΥΣ	3,20	Ρόδος
13	ΓΑΔΟΥΡΑΣ Π.	EL1438R000401058H	ΙΤΥΣ	10,43	Ρόδος
14	ΓΑΔΟΥΡΑΣ Π.	EL1438R000401059N	ΦΥΣ	1,27	Ρόδος
15	ΓΑΔΟΥΡΑΣ Π.	EL1438R000402062N	ΦΥΣ	4,96	Ρόδος
16	ΓΑΔΟΥΡΑΣ Π.	EL1438R000403063N	ΦΥΣ	5,90	Ρόδος
17	ΓΑΔΟΥΡΑΣ Π.	EL1438R000404064N	ΦΥΣ	4,56	Ρόδος
18	ΠΛΑΤΥΣ Ρ.	EL1438R000500040N	ΦΥΣ	9,25	Ρόδος
19	ΣΙΑΝΙΤΗΣ Π.	EL1438R000600073H	ΙΤΥΣ	7,60	Ρόδος
20	ΠΕΤΑΛΟΥΔΕΣ Ρ.	EL1438R000700042N	ΦΥΣ	8,78	Ρόδος
21	ΚΑΡΑΒΑΣ Ρ.	EL1438R000900043N	ΦΥΣ	5,82	Ρόδος
22	ΠΕΛΕΜΟΝΗΣ Ρ.	EL1438R001100044N	ΦΥΣ	4,36	Ρόδος
23	ΜΑΚΑΡΗΣ	EL1438R001301048N	ΦΥΣ	3,70	Ρόδος
24	ΜΑΚΑΡΗΣ	EL1438R001301049N	ΦΥΣ	13,66	Ρόδος
25	ΦΟΝΙΑΣ Ρ.	EL1438R001501065N	ΦΥΣ	15,79	Ρόδος
26	ΚΗΠΗΡΙΩΝΑΣ Ρ.	EL1438R001701067N	ΦΥΣ	5,36	Ρόδος
27	ΚΗΠΗΡΙΩΝΑΣ Ρ.	EL1438R001701068N	ΦΥΣ	7,59	Ρόδος
28	ΑΣΚΛΗΠΙΝΟΣ Π.	EL1438R001900069N	ΦΥΣ	11,07	Ρόδος
29	ΚΟΛΩΝΙΤΗΣ Ρ.	EL1438R002100070N	ΦΥΣ	7,88	Ρόδος
30	ΛΑΧΑΝΙΑ Ρ.	EL1438R002300071N	ΦΥΣ	5,40	Ρόδος
31	ΧΟΧΛΑΚΑΣ Ρ.	EL1438R002500072N	ΦΥΣ	5,11	Ρόδος
32	ΚΡΕΜΑΣΤΕΙΚΟΣ Ρ.	EL1438R009900026N	ΦΥΣ	3,42	Ρόδος
33	ΑΡΓΥΡΟΣ Ρ.	EL1438R009900027N	ΦΥΣ	4,48	Ρόδος

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (EL 14) (2024)

Στην ΠΝΑι εντοπίζονται έξι (6) λιμναία υδατικά συστήματα εκ των οποίων τρία (3) στη ΛΑΠ Κυκλάδων και τρία (3) στη ΛΑΠ Δωδεκανήσων.

Πίνακας 6-5: Λιμναία υδατικά συστήματα στην ΠΝΑ

A/A	Όνομα ΥΣ	Κωδικός ΥΣ	Κατηγορία	Έκταση (km ²)	Νησί
ΛΑΠ Κυκλάδων (EL1437)					
1	Τ.Λ. ΜΑΡΑΘΙΑΣ	EL1437RL00000007H	ΙΤΥΣ	0,30	Μύκονος
2	Τ.Λ. ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ	EL1437RL00000008H	ΙΤΥΣ	0,10	Νάξος
3	Τ.Λ. ΑΝΩ ΜΕΡΑΣ	EL1437RL00000011H	ΙΤΥΣ	0,11	Μύκονος
ΛΑΠ Δωδεκανήσων (EL1438)					
4	Τ.Λ. ΛΙΒΑΔΙΟΥ	EL1438RL00000005H	ΙΤΥΣ	0,09	Αστυπάλαια
5	Τ.Λ. ΓΑΔΟΥΡΑ	EL1438RL00000006H	ΙΤΥΣ	4,57	Ρόδος
6	Τ.Λ. ΑΠΟΛΑΚΚΙΑΣ	EL1438RL00000013H	ΙΤΥΣ	0,52	Ρόδος

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (EL 14) (2024)

Στην ΠΝΑι εντοπίζονται εβδομήντα (70) παράκτια υδατικά συστήματα εκ των οποίων τριάντα πέντε (35) στη ΛΑΠ Κυκλάδων και τριάντα πέντε (35) στη ΛΑΠ Δωδεκανήσων.

Πίνακας 6-6: Παράκτια υδατικά συστήματα στην ΠΝΑ

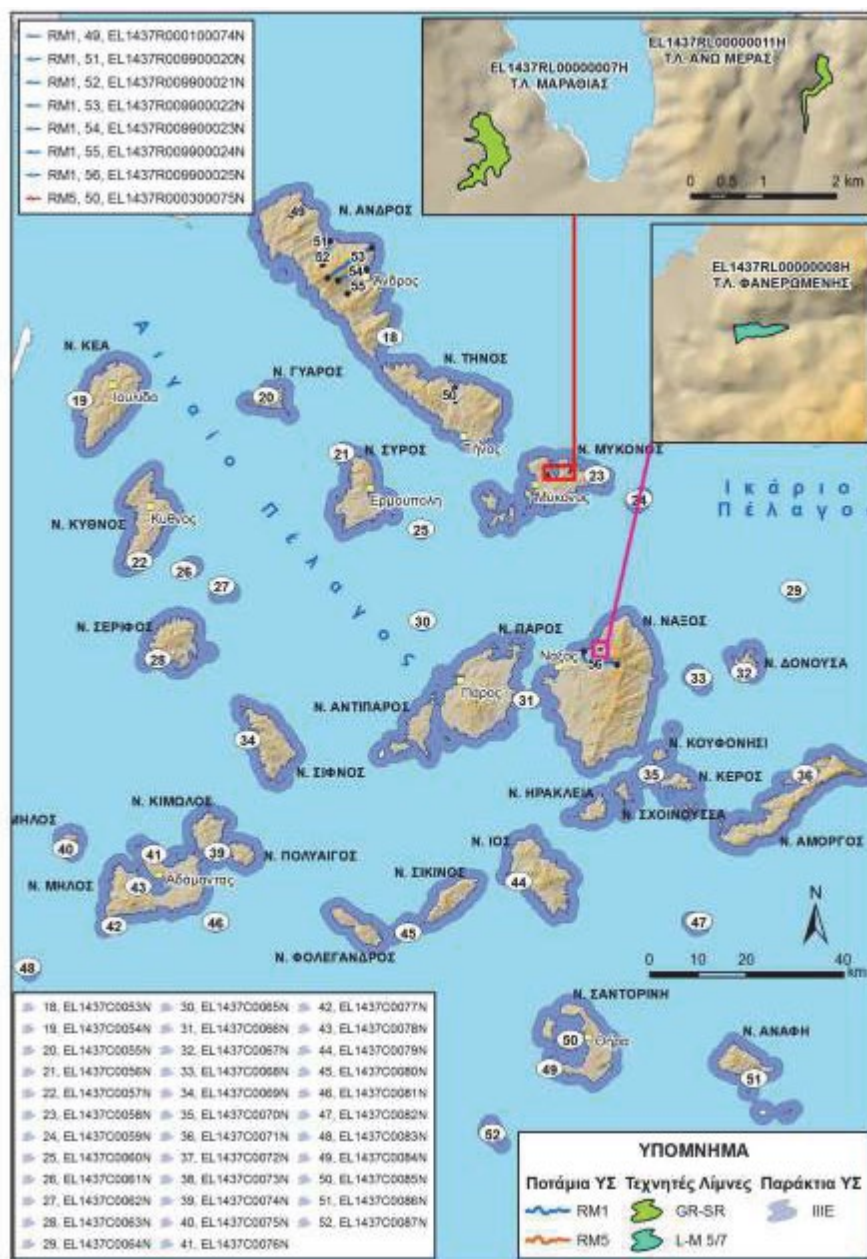
A/A	Όνομα ΥΣ	Κωδικός ΥΣ	Κατηγορία	Έκταση (km ²)
ΛΑΠ Κυκλάδων (EL1437)				
1	ΑΚΤΕΣ ΑΝΔΡΟΥ - ΤΗΝΟΥ	EL1437C0053N	ΦΥΣ	398,44
2	ΑΚΤΕΣ ΚΕΑΣ	EL1437C0054N	ΦΥΣ	109,89
3	ΑΚΤΕΣ ΓΥΑΡΟΥ	EL1437C0055N	ΦΥΣ	62,15

Α/Α	Όνομα ΥΣ	Κωδικός ΥΣ	Κατηγορία	Έκταση (km ²)
4	ΑΚΤΕΣ ΣΥΡΟΥ	EL1437C0056N	ΦΥΣ	127,02
5	ΑΚΤΕΣ ΚΥΘΟΝΟΥ	EL1437C0057N	ΦΥΣ	124,18
6	ΑΚΤΕΣ ΜΥΚΟΝΟΥ	EL1437C0058N	ΦΥΣ	203,41
7	ΝΗΣΙΔΑ_13	EL1437C0059N	ΦΥΣ	21,74
8	ΝΗΣΙΔΑ_4	EL1437C0060N	ΦΥΣ	11,83
9	ΝΗΣΙΔΑ_8	EL1437C0061N	ΦΥΣ	15,41
10	ΑΚΤΕΣ ΣΕΡΙΦΟΠΟΥΛΑΣ	EL1437C0062N	ΦΥΣ	24,26
11	ΑΚΤΕΣ ΣΕΡΙΦΟΥ	EL1437C0063N	ΦΥΣ	105,24
12	ΝΗΣΙΔΑ_6	EL1437C0064N	ΦΥΣ	12,87
13	ΝΗΣΙΔΑ_3	EL1437C0065N	ΦΥΣ	11,50
14	ΑΚΤΕΣ ΠΑΡΟ-ΝΑΞΙΑΣ	EL1437C0066N	ΦΥΣ	488,39
15	ΑΚΤΕΣ ΔΟΝΟΥΣΑΣ	EL1437C0067N	ΦΥΣ	51,58
16	ΑΚΤΕΣ ΜΕΓΑΛΟΝΗΣΙΟΥ	EL1437C0068N	ΦΥΣ	28,71
17	ΑΚΤΕΣ ΣΙΦΝΟΥ	EL1437C0069N	ΦΥΣ	107,20
18	ΑΚΤΕΣ ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΩΝ	EL1437C0070N	ΦΥΣ	236,14
19	ΑΚΤΕΣ ΑΜΟΡΓΟΥ	EL1437C0071N	ΦΥΣ	197,83
20	ΑΚΤΕΣ Ν. ΜΕΓΑΛΟ ΛΙΒΑΔΙ	EL1437C0072N	ΦΥΣ	18,00
21	ΝΗΣΙΔΑ_12	EL1437C0073N	ΦΥΣ	20,89
22	ΑΚΤΕΣ ΚΙΜΩΛΟΥ	EL1437C0074N	ΦΥΣ	104,95
23	ΑΚΤΕΣ ΑΝΤΙΜΗΛΟΥ	EL1437C0075N	ΦΥΣ	34,49
24	ΒΟΡΕΙΕΣ ΑΝΑΤΟΛ. ΑΚΤΕΣ ΜΗΛΟΥ	EL1437C0076N	ΦΥΣ	83,68
25	ΝΟΤΙΕΣ - ΔΥΤΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ ΜΗΛΟΥ	EL1437C0077N	ΦΥΣ	82,99
26	ΚΟΛΠΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΑ (ΜΗΛΟΣ)	EL1437C0078N	ΦΥΣ	24,67
27	ΑΚΤΕΣ ΙΟΥ	EL1437C0079N	ΦΥΣ	119,75
28	ΑΚΤΕΣ ΣΙΚΙΝΟΥ - ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ	EL1437C0080N	ΦΥΣ	168,39
29	ΝΗΣΙΔΑ_2	EL1437C0081N	ΦΥΣ	11,20
30	ΑΚΤΕΣ ΑΝΥΔΡΟΥ	EL1437C0082N	ΦΥΣ	21,35
31	ΝΗΣΙΔΑ_9	EL1437C0083N	ΦΥΣ	16,04
32	ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ ΚΑΛΔΕΡΑΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ	EL1437C0084N	ΦΥΣ	115,08
33	ΚΑΛΔΕΡΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ	EL1437C0085N	ΦΥΣ	60,18
34	ΑΚΤΕΣ ΑΝΑΦΗΣ	EL1437C0086N	ΦΥΣ	125,61
35	ΝΗΣΙΔΑ_15	EL1437C0087N	ΦΥΣ	32,11
ΛΑΠ Δωδεκανήσων (EL1438)				
36	ΑΚΤΕΣ ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	EL1438C0018N	ΦΥΣ	66,84
37	ΑΚΤΕΣ Ν. ΑΝΥΔΡΟΥ	EL1438C0019N	ΦΥΣ	27,85
38	ΑΚΤΕΣ ΛΕΙΨΩΝ - ΑΡΚΩΝ	EL1438C0020N	ΦΥΣ	180,76
39	ΑΚΤΕΣ ΠΑΤΜΟΥ	EL1438C0021N	ΦΥΣ	108,34
40	ΑΚΤΕΣ ΦΑΡΜΑΚΟΝΗΣΙΟΥ	EL1438C0022N	ΦΥΣ	29,62
41	ΑΚΤΕΣ ΛΕΡΟΥ - ΚΑΛΥΜΝΟΥ - Β. ΚΩ	EL1438C0023N	ΦΥΣ	476,43
42	ΑΚΤΕΣ ΚΑΛΟΛΙΜΝΟΥ	EL1438C0024N	ΦΥΣ	46,35
43	ΑΚΤΕΣ ΛΕΒΙΘΑ	EL1438C0025N	ΦΥΣ	103,31
44	ΑΚΤΕΣ Ν. ΚΩ	EL1438C0026N	ΦΥΣ	99,19
45	ΑΝΑΤ. ΑΚΤΕΣ ΝΙΣΥΡΟΥ	EL1438C0027N	ΦΥΣ	83,97
46	ΔΥΤ. ΑΚΤΕΣ ΝΙΣΥΡΟΥ	EL1438C0028N	ΦΥΣ	62,80
47	ΑΚΤΕΣ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	EL1438C0029N	ΦΥΣ	225,88
48	ΑΚΤΕΣ ΟΦΙΔΟΥΣΑΣ	EL1438C0030N	ΦΥΣ	28,81
49	ΑΚΤΕΣ ΣΥΜΗΣ	EL1438C0031N	ΦΥΣ	145,75
50	ΑΚΤΕΣ ΚΑΝΔΕΛΙΟΥΣΣΑ	EL1438C0032N	ΦΥΣ	20,39
51	ΑΚΤΕΣ Ν. ΑΔΕΛΦΟΙ	EL1438C0033N	ΦΥΣ	24,59
52	ΑΝΑΤ. ΑΚΤΕΣ ΤΗΛΟΥ	EL1438C0034N	ΦΥΣ	66,46
53	ΔΥΤ. ΑΚΤΕΣ ΤΗΛΟΥ	EL1438C0035N	ΦΥΣ	77,50
54	ΒΟΡΕΙΕΣ ΑΚΤΕΣ ΡΟΔΟΥ - ΧΑΛΚΗΣ	EL1438C0036N	ΦΥΣ	244,67
55	ΑΝΑΤ. ΑΚΤΕΣ ΡΟΔΟΥ	EL1438C0037N	ΦΥΣ	217,49
56	ΔΥΤ. ΑΚΤΕΣ ΡΟΔΟΥ	EL1438C0038N	ΦΥΣ	99,63
57	ΑΚΤΕΣ ΝΟΤΙΑΣ ΧΑΛΚΗΣ	EL1438C0039N	ΦΥΣ	42,15
58	ΑΚΤΕΣ ΣΥΡΝΑ	EL1438C0040N	ΦΥΣ	84,75
59	ΑΚΤΕΣ ΚΑΣΤΕΛΟΡΙΖΟΥ	EL1438C0041N	ΦΥΣ	70,50

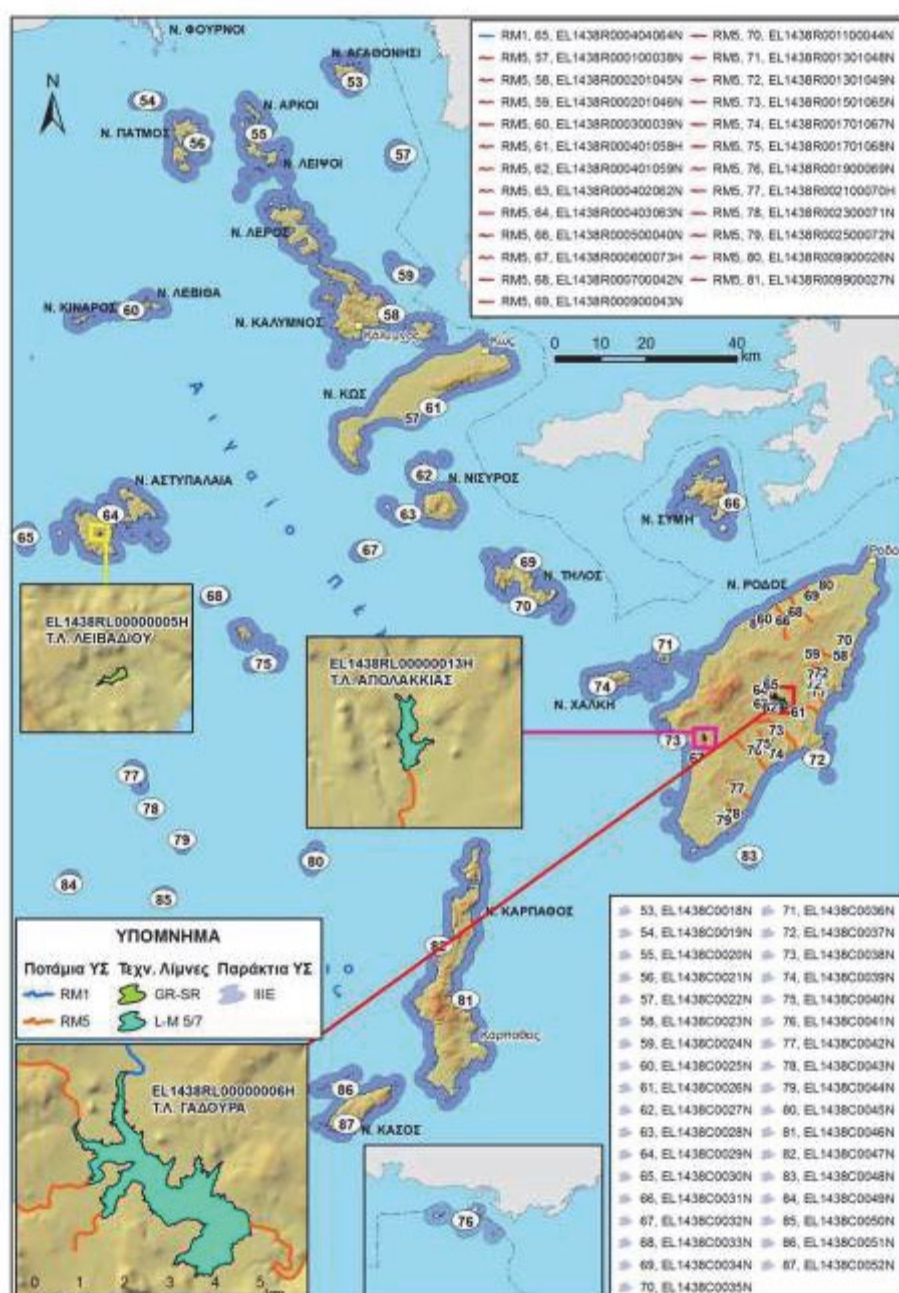
Α/Α	Όνομα ΥΣ	Κωδικός ΥΣ	Κατηγορία	Έκταση (km ²)
60	ΑΚΤΕΣ Ν. ΣΟΦΡΑΝΑ	EL1438C0042N	ΦΥΣ	30,32
61	ΝΗΣΙΔΑ_7	EL1438C0043N	ΦΥΣ	14,48
62	ΝΗΣΙΔΑ_5	EL1438C0044N	ΦΥΣ	11,93
63	ΝΗΣΙΔΑ_14	EL1438C0045N	ΦΥΣ	30,66
64	ΑΝΑΤ. ΑΚΤΕΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	EL1438C0046N	ΦΥΣ	174,86
65	ΔΥΤ. ΑΚΤΕΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	EL1438C0047N	ΦΥΣ	140,00
66	ΝΗΣΙΔΑ_16	EL1438C0048N	ΦΥΣ	11,87
67	ΝΗΣΙΔΑ_10	EL1438C0049N	ΦΥΣ	19,21
68	ΝΗΣΙΔΑ_11	EL1438C0050N	ΦΥΣ	19,56
69	ΒΟΡΕΙΕΣ ΑΚΤΕΣ ΚΑΣΟΥ	EL1438C0051N	ΦΥΣ	102,18
70	ΝΟΤΙΕΣ ΑΚΤΕΣ ΚΑΣΟΥ	EL1438C0052N	ΦΥΣ	51,42

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (ΕΛ 14) (2024)

Στο Υδατικό Διαμέρισμα Νήσων Αιγαίου δεν προσδιορίστηκαν μεταβατικά υδατικά συστήματα.

Εικόνα 6-2: Επιφανειακά ΥΣ που αναγνωρίστηκαν στη ΛΑΠ EL1437 και η τυπολογία τους

Εικόνα 6-3: Επιφανειακά ΥΣ που αναγνωρίστηκαν στη ΛΑΠ EL1438 και η τυπολογία τους

6.3.1.2 Υπόγεια ύδατα.

Στο πλαίσιο της 2ης Αναθεώρησης του ΣΔΛΑΠ του Υδατικού Διαμερίσματος Νήσων Αιγαίου (EL14) επανεξετάστηκαν τα οριοθετημένα ΥΥ από το εγκεκριμένο (1^ο) Σχέδιο Διαχείρισης. Ο αρχικός προσδιορισμός και οριοθέτηση των ΥΥΣ είχε πραγματοποιηθεί με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- Τον υδρογεωλογικό χαρακτήρα των γεωλογικών σχηματισμών που συνθέτουν το ΥΥΣ και την ανάπτυξη υπόγειας υδροφορίας. Έγινε διάκριση σε καρστικά, κοκκώδη, ρωγματώδη και μεικτά ΥΥΣ και ενιαιοποιήθηκαν μικροί επιμέρους υδροφόροι.
- Τη δυναμικότητα των υπόγειων υδροφόρων, η οποία προκύπτει από τα υφιστάμενα

στοιχεία υδροληψίας και εκμετάλλευσης του υπόγειου δυναμικού.

- Τις χρήσεις του ΥΥΣ.
- Την αλληλεξάρτηση του ΥΥΣ με επιφανειακά ύδατα και χερσαία οικοσυστήματα.
- Την ύπαρξη περιοχών που βρίσκονται σε κίνδυνο λόγω πιέσεων (π.χ. υπεραντλήσεις, υπαλμύριση), κακή ποιοτική κατάσταση, ύπαρξη αυξημένου φυσικού υποβάθρου

Στην παρούσα 2η Αναθεώρηση, πραγματοποιήθηκε επανεξέταση των ορίων ορισμένων ΥΥΣ (είτε διαχωρισμός κάποιων ΥΥΣ σε υποσυστήματα, είτε ένταξη περιοχών, που δεν είχαν προσδιορισθεί ως ΥΥΣ σε υφιστάμενα ή ως νέα ΥΥΣ, είτε τροποποιήσεις των ορίων των ΥΥΣ, είτε αναδιαμόρφωσή τους) καθώς από τα στοιχεία του προγράμματος παρακολούθησης πρόκειψε η ανάγκη τροποποίησης των ορίων τους. Ειδικότερα, στο ΥΥΣ, EL1400751 – Σύστημα Μαραθίου (Α) ενσωματώθηκαν ΥΥΣ που είχαν διαφοροποιηθεί από αυτά λόγω κακής κατάστασης.

Πίνακας 6-7: Αλλαγές στην οριοθέτηση των ΥΥΣ του ΥΔ Νήσων Νοτίου Αιγαίου

1 ^η Αναθεώρηση	2 ^η Αναθεώρηση
EL1400752 – Σύστημα Μαραθίου (Β)	EL1400751 – Σύστημα Μαραθίου (Α)
Αφορά μόνο το νότιο τμήμα του ΥΥΣ EL1400752 το οποίο διαχωρίστηκε από το θόρειο τμήμα και ενσωματώθηκε στο EL1400751	

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (ΕΛ 14) (2024)

Στην ΠΝΑι εντοπίζονται εβδομήντα ένα (71) υπόγεια υδατικά συστήματα εκ των οποίων τριάντα έξι (36) στη ΛΑΠ Κυκλάδων και τριάντα πέντε (35) στη ΛΑΠ Δωδεκανήσων.

Πίνακας 6-8: Υπόγεια Υδατικά Συστήματα στην ΠΝΑ

A/A	Νησί	Κωδικός ΥΥΣ	Ονομασία ΥΥΣ	Έκταση (km ²)
ΛΑΠ Κυκλάδων (ΕΛ1437)				
1	Ν.Άνδρος	EL1400630	ΑΝΔΡΟΥ	379,0
2	Ν.Τήνος	EL1400640	ΤΗΝΟΥ	194,8
3	Ν.Κέα	EL1400650	ΚΕΑΣ	131,7
4	Ν.Κύθνος	EL1400660	ΚΥΘΝΟΥ	98,9
5	Ν.Σύρος	EL1400671	ΣΥΡΟΥ (Α)	47,0
6	Ν.Σύρος	EL1400672	ΣΥΡΟΥ (Β)	25,0
7	Ν.Σύρος	EL1400673	ΣΥΡΟΥ (Γ)	12,1
8	Ν.Μύκονος	EL1400680	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ - ΑΝΩ ΜΕΡΑ	86,3
9	Ν.Σέριφος	EL1400690	ΝΟΧΤΙΑΣ	72,5
10	Ν.Σίφνος	EL1400700	ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ - ΑΡΤΕΜΩΝΑ	76,2
11	Ν.Κίμωλος	EL1400710	ΚΙΜΩΛΟΥ	37,5
12	Ν.Μήλος	EL1400721	ΖΕΦΥΡΙΑΣ (Α)	7,9
13	Ν.Μήλος	EL1400722	ΖΕΦΥΡΙΑΣ (Β)	7,4
14	Ν.Μήλος	EL1400730	ΜΗΛΟΥ	142,1
15	Ν.Αντίπαρος	EL1400740	ΚΑΜΠΟΥ - ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ (Α)	34,5
16	Ν.Πάρος	EL1400751	ΜΑΡΑΘΙΟΥ (Α)	194,6
17	Ν.Πάρος	EL1400752	ΜΑΡΑΘΙΟΥ (Β)	1,0
18	Ν.Νάξος	EL1400760	ΛΙΒΑΔΙΟΥ	11,3
19	Ν.Νάξος	EL1400770	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΝΑΞΟΥ - ΚΟΥΡΟΥ	214,0
20	Ν.Νάξος	EL1400780	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΝΑΞΟΥ	203,4
21	Ν.Δονούσα	EL1400790	ΔΟΝΟΥΣΑΣ	13,3
22	Ν.Αμοργός	EL1400801	ΚΑΤΑΠΟΛΩΝ (Α)	119,5
23	Ν.Αμοργός	EL1400802	ΚΑΤΑΠΟΛΩΝ (Β)	0,6
24	Ν.Κάτω Κουφονήσι	EL1400810	ΚΑΤΩ ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΟΥ	3,9
25	Ν.Σχοινούσα	EL1400820	ΣΧΟΙΝΟΥΣΑΣ	8,0
26	Ν.Ιος	EL1400830	ΧΩΡΑΣ	108,3
27	Ν.Ηρακλεία	EL1400840	ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	18,1

A/A	Νησί	Κωδικός ΥΥΣ	Ονομασία ΥΥΣ	Έκταση (km ²)
28	Ν.Σίκινος	EL1400850	ΣΙΚΙΝΟΥ	41,3
29	Ν.Φολέγανδρος	EL1400860	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ	32,1
30	Ν.Θήρα	EL1400871	ΚΑΜΑΡΙΟΥ – ΦΗΡΩΝ – ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ (Α)	54,6
31	Ν.Θήρα	EL1400872	ΚΑΜΑΡΙΟΥ – ΦΗΡΩΝ – ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ (Β)	17,8
32	Ν.Θήρα	EL1400873	ΚΑΜΑΡΙΟΥ – ΦΗΡΩΝ – ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ (Γ)	3,5
33	Ν.Ανάφη	EL1400880	ΑΝΑΦΗΣ	38,2
34	Ν.Κουφονήσι	EL1400890	ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΟΥ	5,7
35	Ν.Θηρασία	EL1400900	ΘΗΡΑΣΙΑΣ	9,2
ΛΑΠ Δωδεκανήσων (EL1438)				
36	Ν.Αγαθονήσι	EL1400320	ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	13,4
37	Ν.Αρκοί	EL1400330	ΑΡΚΙΩΝ	6,6
38	Ν.Λειψοί	EL1400341	ΠΑΝΑΓΙΑΣ - ΜΟΣΧΑΤΟΥ (Α)	7,9
39	Ν.Λειψοί	EL1400342	ΠΑΝΑΓΙΑΣ - ΜΟΣΧΑΤΟΥ (Β)	7,8
40	Ν.Πάτμος	EL1400350	ΝΕΡΟΜΥΛΙΩΝ	33,8
41	Ν.Λέρος	EL1400361	ΛΕΡΟΥ (Α)	51,3
42	Ν.Λέρος	EL1400362	ΛΕΡΟΥ (Β)	2,6
43	Ν.Κάλυμνος	EL1400370	ΠΟΘΕΙΑΣ	12,7
44	Ν.Κάλυμνος	EL1400380	ΒΑΘΕΟΣ	32,5
45	Ν.Κάλυμνος	EL1400390	ΚΑΛΥΜΝΟΥ	65,3
46	Ν.Κως	EL1400400	ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Ν.ΚΩ	53,5
47	Ν.Κως	EL1400410	ΑΝΤΙΜΑΧΕΙΑΣ-ΚΕΦΑΛΟΥ	143,5
48	Ν.Κως	EL1400420	ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΗΣ - ΖΙΑΣ	17,7
49	Ν.Κως	EL1400430	ΔΙΚΑΙΟΥ	66,3
50	Ν.Κως	EL1400440	ΚΑΡΔΑΜΑΙΝΑΣ	6,2
51	Ν.Νίσυρος	EL1400450	ΝΙΣΥΡΟΥ	41,1
52	Ν.Αστυπάλαια	EL1400461	ΛΙΝΟΠΟΤΙΟΥ (Α)	44,8
53	Ν.Αστυπάλαια	EL1400462	ΛΙΝΟΠΟΤΙΟΥ (Β)	0,9
54	Ν.Αστυπάλαια	EL1400470	ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	50,4
55	Ν.Τήλος	EL1400480	ΤΗΛΟΥ	61,5
56	Ν.Σύμη	EL1400490	ΣΥΜΗΣ	57,7
57	Ν.Χάλκης	EL1400500	ΧΑΛΚΗΣ	27,3
58	Ν.Ρόδος	EL1400511	ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΡΟΔΟΥ (Α)	355,9
59	Ν.Ρόδος	EL1400512	ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΡΟΔΟΥ (Β)	45,2
60	Ν.Ρόδος	EL1400520	ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑ - ΣΑΛΑΚΟΥ	23,8
61	Ν.Ρόδος	EL1400530	ΕΠΤΑ ΠΗΓΩΝ	67,1
62	Ν.Ρόδος	EL1400540	ΚΑΛΑΘΟΥ - ΓΑΔΟΥΡΑ	22,2
63	Ν.Ρόδος	EL1400550	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΡΟΔΟΥ	648,7
64	Ν.Ρόδος	EL1400560	ΑΤΤΑΒΥΡΟΥ	40,9
65	Ν.Ρόδος	EL1400570	ΑΠΟΛΑΚΚΙΑΣ	67,7
66	Ν.Ρόδος	EL1400580	ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ	132,3
67	Ν.Καστελλόριζο	EL1400590	ΜΕΓΙΣΤΗΣ	9,3
68	Ν.Κάρπαθος	EL1400600	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	300,2
69	Ν.Κάσος	EL1400610	ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ - ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ	8,3
70	Ν.Κάσος	EL1400620	ΚΑΣΟΥ	57,3
71	Ν.Ψέριμος	EL1400910	ΨΕΡΙΜΟΥ	14,5

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (EL 14) (2024)

6.3.1.3 Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών

Το Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών περιλαμβάνει, σύμφωνα με το Παράρτημα V του ΠΔ 51/2007, όλους τους ακόλουθους τύπους περιοχών:

- Περιοχές που προορίζονται για την άντληση ύδατος για ανθρώπινη κατανάλωση, σύμφωνα με το Άρθρο 7 του ΠΔ 51/2007 (Άρθρο 7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ),
- Περιοχές που προορίζονται για προστασία υδρόβιων ειδών με οικονομική σημασία,

- Υδατικά συστήματα που έχουν χαρακτηριστεί ως ύδατα αναψυχής, συμπεριλαμβανομένων περιοχών που έχουν χαρακτηριστεί ως ύδατα κολύμβησης,
- Περιοχές ευαίσθητες στην παρουσία θρεπτικών ουσιών, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως ευπρόσβλητες ζώνες, και των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως ευαίσθητες και
- Περιοχές που προορίζονται για την προστασία οικοτόπων ή ειδών, όταν η διατήρηση ή η βελτίωση της κατάστασης των υδάτων είναι σημαντική για την προστασία τους, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών τόπων του προγράμματος ΦΥΣΗ 2000 (NATURA 2000).

Περιοχές που προορίζονται για την άντληση ύδατος για ανθρώπινη κατανάλωση, σύμφωνα με το Άρθρο 7 του ΠΔ 51/2007 (Άρθρο 7 της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ)

Στο Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών εντάσσονται 6 ταμιευτήρες που χρησιμοποιούνται σήμερα ή πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον για την **απόληψη ύδατος ανθρώπινης κατανάλωσης** και παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 6-9: Περιοχές άντλησης ύδατος ανθρώπινης κατανάλωσης στην ΠΝΑ

Α/Α	Κωδικός Περιοχής	Κατηγορία	Κωδικός ΥΣ	Ονομασία ΥΣ
ΛΑΠ Κυκλάδων (EL1437)				
1	EL1437RL00000007HA7	Ταμιευτήρας	EL1437RL00000007H	Τ.Λ. ΜΑΡΑΘΙΑΣ
2	EL1437RL00000008HA7	Ταμιευτήρας	EL1437RL00000008H	Τ.Λ. ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ
3	EL1437RL00000011HA7	Ταμιευτήρας	EL1437RL00000011H	Τ.Λ. ΑΝΩ ΜΕΡΑΣ
ΛΑΠ Δωδεκανήσων (EL1438)				
4	EL1438RL00000005HA7	Ταμιευτήρας	EL1438RL00000005H	Τ.Λ. ΛΕΙΒΑΔΙΟΥ
5	EL1438RL00000006HA7	Ταμιευτήρας	EL1438RL00000006H	Τ.Λ. ΓΑΔΟΥΡΑ
6	EL1438RL00000013HA7	Ταμιευτήρας	EL1438RL00000013H	Τ.Λ. ΑΠΟΛΑΚΚΙΑΣ

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (EL 14) (2024)

Πρέπει να αναφερθεί ότι στα νησιά Ίο και Νάξο υπάρχουν έργα αξιοποίησης επιφανειακών υδατικών πόρων, τα οποία δεν εντάσσονται στο ΜΠΠ καθώς αφορούν κυρίως σε μικρές λιμνοδεξαμενές η στεγανοποίηση των οποίων έχει γίνει με μεμβράνες, συλλέγουν χειμαρρικές απορροές ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις ξηραίνονται το καλοκαίρι και ως εκ τούτου δεν μπορούν να ενταχθούν στο ΜΠΠ ως επιφανειακά ΥΣ.

Λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα των νησιών του Αιγαίου (μικρής έκτασης νησιά με ενιαία υπόγεια υδατικά συστήματα που καλύπτουν το σύνολο της επιφάνειάς τους), δεν εντάσσονται ΥΥΣ στο ΜΠΠ.

Περιοχές που προορίζονται για προστασία υδρόβιων ειδών με οικονομική σημασία

Δεν έχουν ενταχθεί στο Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών περιοχές προστασίας υδρόβιων ειδών με οικονομική σημασία στην ΠΝΑ.

Υδατικά συστήματα που έχουν χαρακτηριστεί ως ύδατα αναψυχής, συμπεριλαμβανομένων περιοχών που έχουν χαρακτηριστεί ως ύδατα κολύμβησης

Δεν υπάρχουν θεσμοθετημένες δραστηριότητες αναψυχής στο ΥΔ Νήσων Αιγαίου (EL14) και ως εκ τούτου δεν εντοπίζονται ύδατα αναψυχής.

Περιοχές ευαίσθητες στην παρουσία θρεπτικών ουσιών, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως ευπρόσβλητες ζώνες, και των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως ευαίσθητες

Στο Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών εντάσσεται η ευπρόσβλητη Ζώνη περιοχής Λιβαδίου Νάξου καθώς το ΥΥΣ EL1400760 Λιβαδιού Νάξου υφίσταται **νιτρορύπανση** γεωργικής προέλευσης.

Πίνακας 6-10: Ευπρόσβλητες Ζώνες και Υδατικά Συστήματα που υφίστανται ή ενδέχεται να υποστούν νιτρορύπανση στην ΠΝΑ

Ονομασία Ευπρόσβλητης Ζώνης	Υδατικά Συστήματα που υφίστανται ή ενδέχεται να υποστούν νιτρορύπανση			
	Κωδικός ΥΣ	Όνομα ΥΣ	Κατηγορία ΥΣ	ΛΑΠ
Περιοχή Λιβάδι Νάξου EL1437NI01	EL1400760	Λιβαδιού Νάξου	ΥΥΣ	EL1437

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (EL 14) (2024)

Περιοχές που προορίζονται για την προστασία οικοτόπων ή ειδών, όταν η διατήρηση ή η βελτίωση της κατάστασης των υδάτων είναι σημαντική για την προστασία τους, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών τόπων του προγράμματος ΦΥΣΗ 2000 (NATURA 2000).

Οι Περιοχές που προορίζονται για την **προστασία οικοτόπων ή ειδών** παρουσιάζονται στην ενότητα 6.5.3.

6.3.1.4 Κατάσταση Των Υδατικών Συστημάτων

Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται για την ΠΝΑι ανά κατηγορία ΕΥΣ η οικολογική και χημική κατάσταση τους.

Ποτάμια Υδατικά Συστήματα

Πίνακας 6-11: Οικολογική κατάσταση και Χημική κατάσταση ποτάμιων ΥΣ στην ΠΝΑ

A/A	Κωδικός ΥΣ	Ονομασία ΥΣ	Οικολογική κατάσταση/ Δυναμικό	Χημική κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
ΛΑΠ Κυκλάδων (EL1437)					
1	EL1437R000100074N	ΜΕΓΑΛΟ ΡΕΜΑ	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
2	EL1437R000300075N	ΤΑΓΕΡ ΛΑΓΚΑΔΙ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
3	EL1437R009900020N	ΠΟΤΑΜΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΚΟΙΛΟΥ	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
4	EL1437R009900021N	ΑΡΝΗΣ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
5	EL1437R009900022N	ΒΑΡΙΔΙ Ρ. (ΑΧΛΑ)	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
6	EL1437R009900023N	ΑΦΟΥΡΣΕΣ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
7	EL1437R009900024N	ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
8	EL1437R009900025N	ΓΑΡΙΝΟΥ ΒΡΥΣΗ	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
ΛΑΠ Δωδεκανήσων (EL1438)					
9	EL1438R000100038N	ΑΡΑΓΚΙ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
10	EL1438R000201045N	ΛΟΥΤΑΝΗΣ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
11	EL1438R000201046N	ΛΟΥΤΑΝΗΣ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
12	EL1438R000300039N	ΚΟΛΟΒΡΕΧΤΗΣ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
13	EL1438R000401058H	ΓΑΔΟΥΡΑΣ Π.	Μέτριο ΟΔ	Καλή	Μέτρια
14	EL1438R000401059N	ΓΑΔΟΥΡΑΣ Π.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
15	EL1438R000402062N	ΓΑΔΟΥΡΑΣ Π.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
16	EL1438R000403063N	ΓΑΔΟΥΡΑΣ Π.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
17	EL1438R000404064N	ΓΑΔΟΥΡΑΣ Π.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
18	EL1438R000500040N	ΠΛΑΤΥΣ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
19	EL1438R000600073H	ΣΙΑΝΙΤΗΣ Π.	Μέτριο ΟΔ	Καλή	Μέτρια

A/A	Κωδικός ΥΣ	Ονομασία ΥΣ	Οικολογική κατάσταση/ Δυναμικό	Χημική κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
20	EL1438R000700042N	ΠΕΤΑΛΟΥΔΕΣ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
21	EL1438R000900043N	ΚΑΡΑΒΑΣ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
22	EL1438R001100044N	ΠΕΛΕΜΟΝΗΣ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
23	EL1438R001301048N	ΜΑΚΑΡΗΣ	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
24	EL1438R001301049N	ΜΑΚΑΡΗΣ	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
25	EL1438R001501065N	ΦΟΝΙΑΣ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
26	EL1438R001701067N	ΚΗΠΗΡΙΩΝΑΣ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
27	EL1438R001701068N	ΚΗΠΗΡΙΩΝΑΣ Ρ.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
28	EL1438R001900069N	ΑΣΚΛΗΠΙΝΟΣ Π.	Καλή ΟΚ	Καλή	Καλή
29	EL1438R002100070N	ΚΟΛΩΝΙΤΗΣ Ρ.	Μέτριο ΟΔ	Καλή	Μέτρια
30	EL1438R002300071N	ΛΑΧΑΝΙΑ Ρ.	Καλή	Καλή	Καλή
31	EL1438R002500072N	ΧΟΧΛΑΚΑΣ Ρ.	Καλή	Καλή	Καλή
32	EL1438R009900026N	ΚΡΕΜΑΣΤΕΙΚΟΣ Ρ.	Καλή	Καλή	Καλή
33	EL1438R009900027N	ΑΡΓΥΡΟΣ Ρ.	Καλή	Καλή	Καλή

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (ΕΛ 14) (2024)

Λιμναία Υδατικά Συστήματα

Πίνακας 6-12: Οικολογική κατάσταση και Χημική κατάσταση λιμναιών ΥΣ στην ΠΝΑ

A/A	Κωδικός ΥΣ	Ονομασία ΥΣ	Οικολογική Κατάσταση/ Δυναμικό	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
ΛΑΠ Κυκλάδων (ΕΛ1437)					
1	EL1437RL00000007H	Τ.Λ. ΜΑΡΑΘΙΑΣ	Άγνωστο	Καλή	Άγνωστο
2	EL1437RL00000008H	Τ.Λ. ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ	Άγνωστο	Καλή	Άγνωστο
3	EL1437RL00000011H	Τ.Λ. ΑΝΩ ΜΕΡΑΣ	Άγνωστο	Καλή	Άγνωστο
ΛΑΠ Δωδεκανήσων (ΕΛ1438)					
4	EL1438RL00000005H	Τ.Λ. ΛΙΒΑΔΙΟΥ	Άγνωστο	Καλή	Άγνωστο
5	EL1438RL00000006H	Τ.Λ. ΓΑΔΟΥΡΑ	Άγνωστο	Καλή	Άγνωστο
6	EL1438RL00000013H	Τ.Λ. ΑΠΟΛΑΚΚΙΑΣ	Άγνωστο	Καλή	Άγνωστο

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (ΕΛ 14) (2024)

Παράκτια Υδατικά Συστήματα

Πίνακας 6-13: Οικολογική κατάσταση και Χημική κατάσταση παράκτιων ΥΣ στην ΠΝΑ

A/A	Κωδικός ΥΣ	Ονομασία ΥΣ	Οικολογική Κατάσταση/ Δυναμικό	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
ΛΑΠ Κυκλάδων (ΕΛ1437)					
1	EL1437C0053N	ΑΚΤΕΣ ΑΝΔΡΟΥ - ΤΗΝΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
2	EL1437C0054N	ΑΚΤΕΣ ΚΕΑΣ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
3	EL1437C0055N	ΑΚΤΕΣ ΓΥΑΡΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
4	EL1437C0056N	ΑΚΤΕΣ ΣΥΡΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
5	EL1437C0057N	ΑΚΤΕΣ ΚΥΘΝΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
6	EL1437C0058N	ΑΚΤΕΣ ΜΥΚΟΝΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
7	EL1437C0059N	ΝΗΣΙΔΑ_13	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
8	EL1437C0060N	ΝΗΣΙΔΑ_4	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
9	EL1437C0061N	ΝΗΣΙΔΑ_8	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
10	EL1437C0062N	ΑΚΤΕΣ ΣΕΡΙΦΟΠΟΥΛΑΣ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
11	EL1437C0063N	ΑΚΤΕΣ ΣΕΡΙΦΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
12	EL1437C0064N	ΝΗΣΙΔΑ_6	Υψηλή	Καλή	Υψηλή

A/A	Κωδικός ΥΣ	Ονομασία ΥΣ	Οικολογική Κατάσταση/ Δυναμικό	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
13	EL1437C0065N	ΝΗΣΙΔΑ_3	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
14	EL1437C0066N	ΑΚΤΕΣ ΠΑΡΟ-ΝΑΞΙΑΣ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
15	EL1437C0067N	ΑΚΤΕΣ ΔΟΝΟΥΣΑΣ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
16	EL1437C0068N	ΑΚΤΕΣ ΜΕΓΑΛΟΝΗΣΙΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
17	EL1437C0069N	ΑΚΤΕΣ ΣΙΦΝΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
18	EL1437C0070N	ΑΚΤΕΣ ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΩΝ	Καλή	Καλή	Καλή
19	EL1437C0071N	ΑΚΤΕΣ ΑΜΟΡΓΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
20	EL1437C0072N	ΑΚΤΕΣ Ν. ΜΕΓΑΛΟ ΛΙΒΑΔΙ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
21	EL1437C0073N	ΝΗΣΙΔΑ_12	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
22	EL1437C0074N	ΑΚΤΕΣ ΚΙΜΩΛΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
23	EL1437C0075N	ΑΚΤΕΣ ΑΝΤΙΜΗΛΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
24	EL1437C0076N	ΒΟΡΕΙΕΣ ΑΝΑΤΟΛ. ΑΚΤΕΣ ΜΗΛΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
25	EL1437C0077N	ΝΟΤΙΕΣ - ΔΥΤΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ ΜΗΛΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
26	EL1437C0078N	ΚΟΛΠΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΑ (ΜΗΛΟΣ)	Καλή	Καλή	Καλή
27	EL1437C0079N	ΑΚΤΕΣ ΊΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
28	EL1437C0080N	ΑΚΤΕΣ ΣΙΚΙΝΟΥ - ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
29	EL1437C0081N	ΝΗΣΙΔΑ_2	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
30	EL1437C0082N	ΑΚΤΕΣ ΑΝΥΔΡΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
31	EL1437C0083N	ΝΗΣΙΔΑ_9	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
32	EL1437C0084N	ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ ΚΑΛΔΕΡΑΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
33	EL1437C0085N	ΚΑΛΔΕΡΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
34	EL1437C0086N	ΑΚΤΕΣ ΑΝΑΦΗΣ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
35	EL1437C0087N	ΝΗΣΙΔΑ_15	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
ΛΑΠ Δωδεκανήσων (EL1438)					
36	EL1438C0018N	ΑΚΤΕΣ ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
37	EL1438C0019N	ΑΚΤΕΣ Ν. ΑΝΥΔΡΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
38	EL1438C0020N	ΑΚΤΕΣ ΛΕΙΨΩΝ - ΑΡΚΩΝ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
39	EL1438C0021N	ΑΚΤΕΣ ΠΑΤΜΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
40	EL1438C0022N	ΑΚΤΕΣ ΦΑΡΜΑΚΟΝΗΣΙΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
41	EL1438C0023N	ΑΚΤΕΣ ΛΕΡΟΥ - ΚΑΛΥΜΝΟΥ - Β. ΚΩ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
42	EL1438C0024N	ΑΚΤΕΣ ΚΑΛΟΛΙΜΝΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
43	EL1438C0025N	ΑΚΤΕΣ ΛΕΒΙΘΑ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
44	EL1438C0026N	ΑΚΤΕΣ Ν. ΚΩ	Καλή	Καλή	Καλή
45	EL1438C0027N	ΑΝΑΤ. ΑΚΤΕΣ ΝΙΣΥΡΟΥ	Καλή	Καλή	Καλή
46	EL1438C0028N	ΔΥΤ. ΑΚΤΕΣ ΝΙΣΥΡΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
47	EL1438C0029N	ΑΚΤΕΣ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
48	EL1438C0030N	ΑΚΤΕΣ ΟΦΙΔΟΥΣΑΣ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
49	EL1438C0031N	ΑΚΤΕΣ ΣΥΜΗΣ	Καλή	Καλή	Καλή
50	EL1438C0032N	ΑΚΤΕΣ ΚΑΝΔΕΛΙΟΥΣΣΑ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
51	EL1438C0033N	ΑΚΤΕΣ Ν. ΑΔΕΛΦΟΙ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
52	EL1438C0034N	ΑΝΑΤ. ΑΚΤΕΣ ΤΗΛΟΥ	Καλή	Καλή	Καλή
53	EL1438C0035N	ΔΥΤ. ΑΚΤΕΣ ΤΗΛΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
54	EL1438C0036N	ΒΟΡΕΙΕΣ ΑΚΤΕΣ ΡΟΔΟΥ - ΧΑΛΚΗΣ	Καλή	Καλή	Καλή
55	EL1438C0037N	ΑΝΑΤ. ΑΚΤΕΣ ΡΟΔΟΥ	Καλή	Καλή	Καλή
56	EL1438C0038N	ΔΥΤ. ΑΚΤΕΣ ΡΟΔΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
57	EL1438C0039N	ΑΚΤΕΣ ΝΟΤΙΑΣ ΧΑΛΚΗΣ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
58	EL1438C0040N	ΑΚΤΕΣ ΣΥΡΝΑ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
59	EL1438C0041N	ΑΚΤΕΣ ΚΑΣΤΕΛΟΡΙΖΟΥ	Καλή	Καλή	Καλή
60	EL1438C0042N	ΑΚΤΕΣ Ν. ΣΟΦΡΑΝΑ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
61	EL1438C0043N	ΝΗΣΙΔΑ_7	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
62	EL1438C0044N	ΝΗΣΙΔΑ_5	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
63	EL1438C0045N	ΝΗΣΙΔΑ_14	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
64	EL1438C0046N	ΑΝΑΤ. ΑΚΤΕΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	Καλή	Καλή	Καλή
65	EL1438C0047N	ΔΥΤ. ΑΚΤΕΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
66	EL1438C0048N	ΝΗΣΙΔΑ_16	Καλή	Καλή	Καλή

A/A	Κωδικός ΥΣ	Ονομασία ΥΣ	Οικολογική Κατάσταση/ Δυναμικό	Χημική Κατάσταση	Συνολική Κατάσταση
67	EL1438C0049N	ΝΗΣΙΔΑ_10	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
68	EL1438C0050N	ΝΗΣΙΔΑ_11	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
69	EL1438C0051N	ΒΟΡΕΙΕΣ ΑΚΤΕΣ ΚΑΣΟΥ	Υψηλή	Καλή	Υψηλή
70	EL1438C0052N	ΝΟΤΙΕΣ ΑΚΤΕΣ ΚΑΣΟΥ	Καλή	Καλή	Καλή

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (ΕΛ 14) (2024)

Υπόγεια Υδατικά Συστήματα

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζεται για την ΠΝΑ η χημική και ποσοτική κατάσταση των Υπόγειων Υδατικών Συστημάτων.

Πίνακας 6-14: Χημική και ποσοτική κατάσταση Υπόγειων Υδατικών Συστημάτων στην ΠΝΑ

A/A	Νήσος	Κωδικός ΥΣ	Ονομασία ΥΣ	Χημική Κατάσταση	Ποσοτική Κατάσταση
ΛΑΠ Κυκλάδων (ΕΛ1437)					
1	Ν.Άνδρος	EL1400630	ΑΝΔΡΟΥ	Καλή	Καλή
2	Ν.Τήνος	EL1400640	ΤΗΝΟΥ	Καλή	Καλή
3	Ν.Κέα	EL1400650	ΚΕΑΣ	Καλή	Καλή
4	Ν.Κύθνος	EL1400660	ΚΥΘΝΟΥ	Καλή	Καλή
5	Ν.Σύρος	EL1400671	ΣΥΡΟΥ (Α)	Καλή	Καλή
6	Ν.Σύρος	EL1400672	ΣΥΡΟΥ (Β)	Κακή	Κακή
7	Ν.Σύρος	EL1400673	ΣΥΡΟΥ (Γ)	Κακή	Κακή
8	Ν.Μύκονος	EL1400680	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ - ΑΝΩ ΜΕΡΑ	Καλή	Καλή
9	Ν.Σέριφος	EL1400690	ΝΟΧΤΙΑΣ	Καλή	Καλή
10	Ν.Σίφνος	EL1400700	ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ - ΑΡΤΕΜΩΝΑ	Καλή	Καλή
11	Ν.Κίμωλος	EL1400710	ΚΙΜΩΛΟΥ	Καλή	Καλή
12	Ν.Μήλος	EL1400721	ΖΕΦΥΡΙΑΣ (Α)	Καλή	Καλή
13	Ν.Μήλος	EL1400722	ΖΕΦΥΡΙΑΣ (Β)	Κακή	Κακή
14	Ν.Μήλος	EL1400730	ΜΗΛΟΥ	Καλή	Καλή
15	Ν.Αντίπαρος	EL1400740	ΚΑΜΠΟΥ - ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ (Α)	Καλή	Καλή
16	Ν.Πάρος	EL1400751	ΜΑΡΑΘΙΟΥ (Α)	Καλή	Καλή
17	Ν.Πάρος	EL1400752	ΜΑΡΑΘΙΟΥ (Β)	Κακή	Κακή
18	Ν.Νάξος	EL1400760	ΛΙΒΑΔΙΟΥ	Κακή	Κακή
19	Ν.Νάξος	EL1400770	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΝΑΞΟΥ - ΚΟΥΡΟΥ	Καλή	Καλή
20	Ν.Νάξος	EL1400780	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΝΑΞΟΥ	Καλή	Καλή
21	Ν.Δονούσα	EL1400790	ΔΟΝΟΥΣΑΣ	Καλή	Καλή
22	Ν.Αμοργός	EL1400801	ΚΑΤΑΠΟΛΩΝ (Α)	Καλή	Καλή
23	Ν.Αμοργός	EL1400802	ΚΑΤΑΠΟΛΩΝ (Β)	Κακή	Κακή
24	Ν.Κάτω Κουφονήσι	EL1400810	ΚΑΤΩ ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΟΥ	Καλή	Καλή
25	Ν.Σχοινούσα	EL1400820	ΣΧΟΙΝΟΥΣΑΣ	Καλή	Καλή
26	Ν.Ίος	EL1400830	ΧΩΡΑΣ	Καλή	Καλή
27	Ν.Ηρακλεία	EL1400840	ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	Καλή	Καλή
28	Ν.Σίκινο	EL1400850	ΣΙΚΙΝΟΥ	Καλή	Καλή
29	Ν.Φολέγανδρος	EL1400860	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ	Καλή	Καλή
30	Ν.Θήρα	EL1400871	ΚΑΜΑΡΙΟΥ – ΦΗΡΩΝ – ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ (Α)	Καλή	Καλή
31	Ν.Θήρα	EL1400872	ΚΑΜΑΡΙΟΥ – ΦΗΡΩΝ – ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ (Β)	Κακή	Κακή
32	Ν.Θήρα	EL1400873	ΚΑΜΑΡΙΟΥ – ΦΗΡΩΝ – ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ (Γ)	Κακή	Κακή
33	Ν.Ανάφη	EL1400880	ΑΝΑΦΗΣ	Καλή	Καλή
34	Ν.Κουφονήσι	EL1400890	ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΟΥ	Καλή	Καλή
35	Ν.Θηρασία	EL1400900	ΘΗΡΑΣΙΑΣ	Καλή	Καλή
ΛΑΠ Δωδεκανήσων (ΕΛ1438)					
36	Ν.Ψέριμος	EL1400910	ΨΕΡΙΜΟΥ	Καλή	Καλή
37	Ν.Αγαθονήσι	EL1400320	ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	Καλή	Καλή
38	Ν.Αρκοί	EL1400330	ΑΡΚΙΩΝ	Καλή	Καλή

A/A	Νήσος	Κωδικός ΥΣ	Ονομασία ΥΣ	Χημική Κατάσταση	Ποσοτική Κατάσταση
39	Ν.Λειψοί	EL1400341	ΠΑΝΑΓΙΑΣ - ΜΟΣΧΑΤΟΥ (Α)	Καλή	Καλή
40	Ν.Λειψοί	EL1400342	ΠΑΝΑΓΙΑΣ - ΜΟΣΧΑΤΟΥ (Β)	Καλή	Καλή
41	Ν.Πάτμος	EL1400350	ΝΕΡΟΜΥΛΙΩΝ	Καλή	Καλή
42	Ν.Λέρος	EL1400361	ΛΕΡΟΥ (Α)	Καλή	Καλή
43	Ν.Λέρος	EL1400362	ΛΕΡΟΥ (Β)	Κακή	Κακή
44	Ν.Κάλυμνος	EL1400370	ΠΟΘΕΙΑΣ	Κακή	Κακή
45	Ν.Κάλυμνος	EL1400380	ΒΑΘΕΟΣ	Κακή	Κακή
46	Ν.Κάλυμνος	EL1400390	ΚΑΛΥΜΝΟΥ	Καλή	Καλή
47	Ν.Κως	EL1400400	ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Ν.ΚΩ	Καλή	Καλή
48	Ν.Κως	EL1400410	ΑΝΤΙΜΑΧΕΙΑΣ-ΚΕΦΑΛΟΥ	Καλή	Καλή
49	Ν.Κως	EL1400420	ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΗΣ - ΖΙΑΣ	Καλή	Καλή
502	Ν.Κως	EL1400430	ΔΙΚΑΙΟΥ	Καλή	Καλή
51	Ν.Κως	EL1400440	ΚΑΡΔΑΜΑΙΝΑΣ	Καλή	Καλή
52	Ν.Νίσυρος	EL1400450	ΝΙΣΥΡΟΥ	Καλή	Καλή
53	Ν.Αστυπάλαια	EL1400461	ΛΙΝΟΠΟΤΙΟΥ (Α)	Καλή	Καλή
54	Ν.Αστυπάλαια	EL1400462	ΛΙΝΟΠΟΤΙΟΥ (Β)	Κακή	Κακή
55	Ν.Αστυπάλαια	EL1400470	ΑΣΤΥΠΑΛΑΙΑΣ	Καλή	Καλή
56	Ν.Τήλος	EL1400480	ΤΗΛΟΥ	Καλή	Καλή
57	Ν.Σύμη	EL1400490	ΣΥΜΗΣ	Καλή	Καλή
58	Ν.Χάλκης	EL1400500	ΧΑΛΚΗΣ	Καλή	Καλή
59	Ν.Ρόδος	EL1400511	ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΡΟΔΟΥ (Α)	Καλή	Καλή
60	Ν.Ρόδος	EL1400512	ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΡΟΔΟΥ (Β)	Καλή	Καλή
61	Ν.Ρόδος	EL1400520	ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑ - ΣΑΛΑΚΟΥ	Καλή	Καλή
62	Ν.Ρόδος	EL1400530	ΕΠΤΑ ΠΗΓΩΝ	Καλή	Καλή
63	Ν.Ρόδος	EL1400540	ΚΑΛΑΘΟΥ - ΓΑΔΟΥΡΑ	Καλή	Καλή
64	Ν.Ρόδος	EL1400550	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΡΟΔΟΥ	Καλή	Καλή
65	Ν.Ρόδος	EL1400560	ΑΤΤΑΒΥΡΟΥ	Καλή	Καλή
66	Ν.Ρόδος	EL1400570	ΑΠΟΛΑΚΚΙΑΣ	Καλή	Καλή
67	Ν.Ρόδος	EL1400580	ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ	Καλή	Καλή
68	Ν.Καστελλόριζο	EL1400590	ΜΕΓΙΣΤΗΣ	Καλή	Καλή
69	Ν.Κάρπαθος	EL1400600	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	Καλή	Καλή
70	Ν.Κάσος	EL1400610	ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ - ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ	Κακή	Κακή
71	Ν.Κάσος	EL1400620	ΚΑΣΟΥ	Καλή	Καλή

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (ΕΛ 14) (2024)

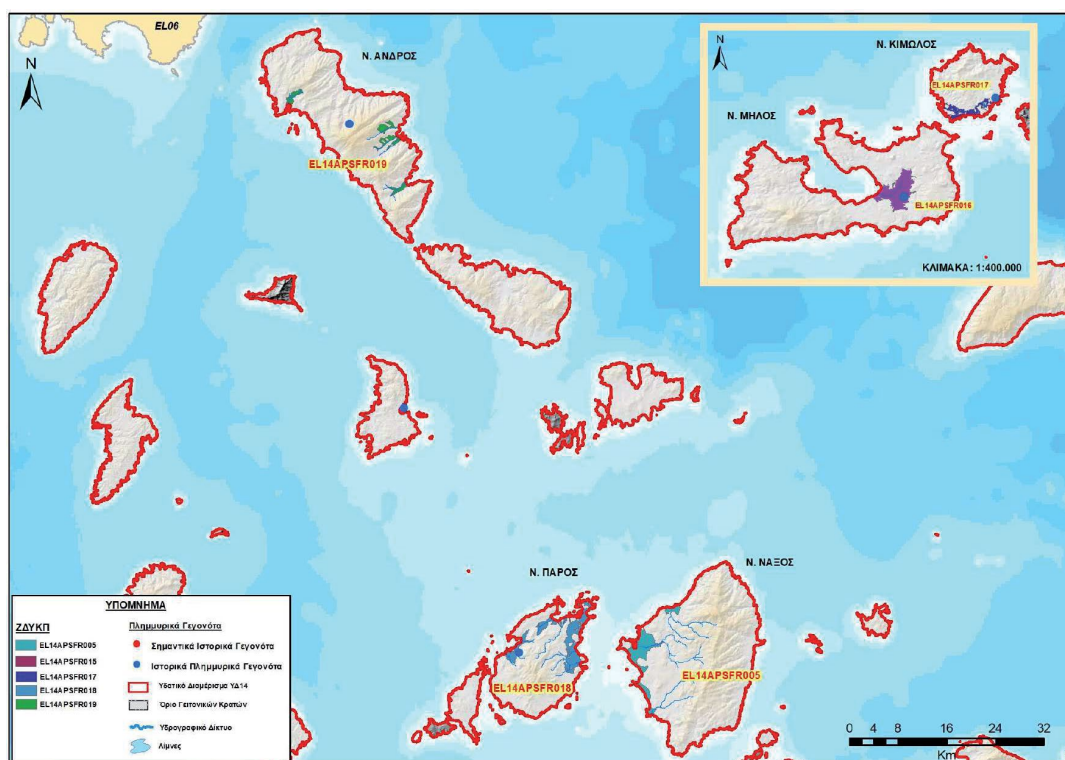
6.3.2 ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΠΛΗΜΜΥΡΑΣ

Στο πλαίσιο της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ και της Κ.Υ.Α. Η.Π.31822/1542/Ε103/21.7.2010 έγινε η Προκαταρκτική Αξιολόγηση των Κινδύνων Πλημμύρας σε όλα τα Υδατικά Διαμερίσματα της χώρας, με βάση τα άρθρα 4 και 5 της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ και τα άρθρα 4 (παρ. 2) και 5 της Κ.Υ.Α. Η.Π. 31822/1542/Ε103/21.7.2010. Η μελέτη αυτή εκπονήθηκε το 2012 από την Ειδική Γραμματεία Υδάτων (ΕΓΥ) με την υποστήριξη της Κ/Ξ Συμβούλου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας ECOS ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ Α.Ε. – ΕΦΗ ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ & ΣΙΑ στο πλαίσιο του έργου «Τεχνικός Σύμβουλος Υποστήριξης και Υποβοήθησης της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων στην εφαρμογή της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ για την Αξιολόγηση και τη Διαχείριση των Κινδύνων Πλημμύρας». Στο πλαίσιο αυτής της μελέτης προσδιορίστηκαν οι σημαντικές ιστορικές πλημμύρες, από πλευράς επιπτώσεων, και οι Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας σε όλα τα Υδατικά Διαμερίσματα της χώρας.

Σύμφωνα με τη 1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Νήσων Αιγαίου (ΕΛ14) και της αντίστοιχης Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΦΕΚ 2771 Β 05.06.2025), στην ΠΝΑ, όπως

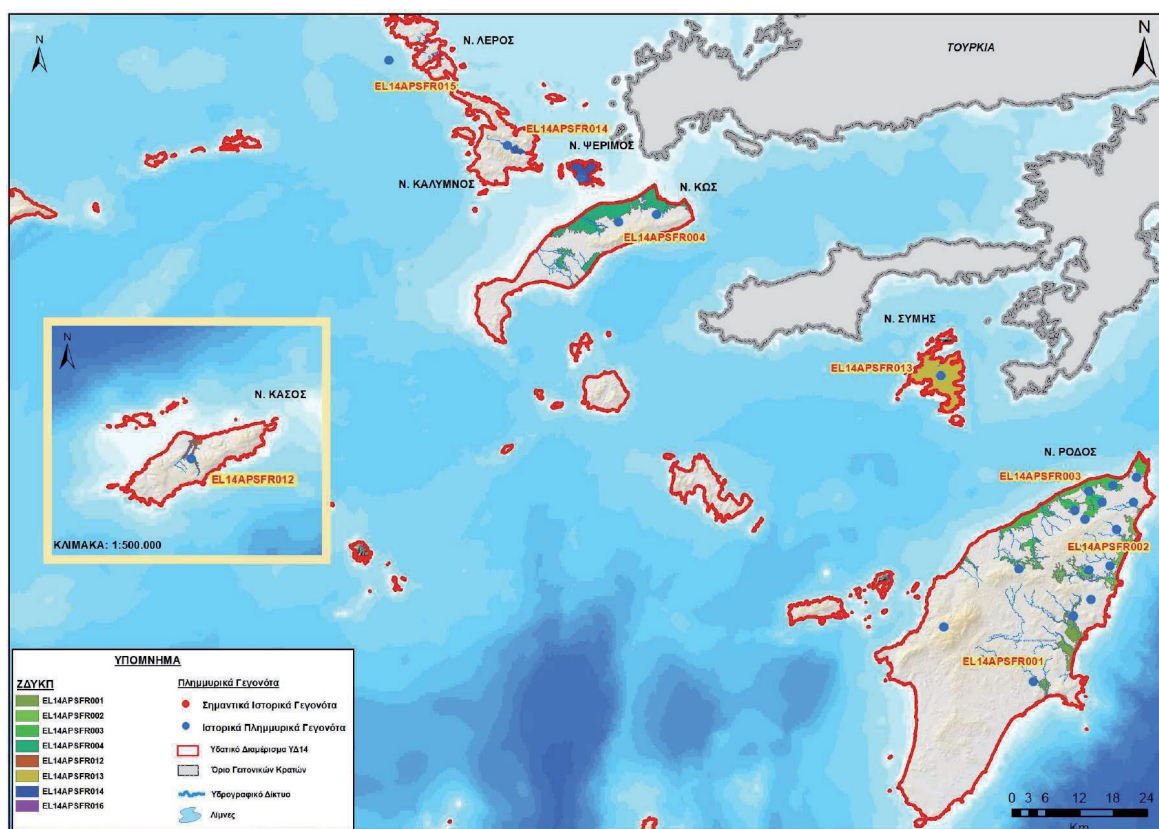
αναπτύχθηκε στην 1η Αναθεώρηση Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κινδύνων Πλημμύρας (2019) ορίστηκαν 13 Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας στο ΥΔ ΕΛ14 «Νήσοι Νοτίου Αιγαίου» όπως προκύπτουν είναι οι ακόλουθες::

1. EL14APSF0001- Χαμηλή ζώνη λεκανών ρεμάτων ανατολικής ακτής νήσου Ρόδου (περιοχή Μάλωνας, Μάσσαρη, Κάλαθος, ρ. Φονιάς)
2. EL14APSF0002 - Χαμηλή ζώνη λεκανών ρεμάτων βόρειο-ανατολικής ακτής νήσου Ρόδου (περιοχή Αφάντου)
3. EL14APSF0003 - Χαμηλές ζώνες λεκανών ρεμάτων βορειοδυτικής ακτής νήσου Ρόδου
4. EL14APSF0004 - Χαμηλές ζώνες Νήσου Κω
5. EL14APSF0005 - Παραθαλάσσια περιοχή Δυτικής Νάξου
6. EL14APSF012 - Χαμηλή ζώνη νήσου Κάσου
7. EL14APSF013 - Νήσος Σύμη
8. EL14APSF014 - Χαμηλή ζώνη Καλύμνου και νήσος Ψέριμος
9. EL14APSF015 - Χαμηλή ζώνη Λέρου
10. EL14APSF016 - Χαμηλή ζώνη Ανατολικής Μήλου
11. EL14APSF017 - Χαμηλή ζώνη νήσου Κιμώλου
12. EL14APSF018 - Χαμηλές ζώνες νήσου Πάρου (Δυτικό τμήμα)
13. EL14APSF019 - Χαμηλές ζώνες νήσου Άνδρου

Εικόνα 6-4: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας ΠΝΑ (α)

Πηγή: 1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Νήσων Αιγαίου (ΕΛ14) (2025)

Εικόνα 6-5: Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας ΠΝΑ (β)

Πηγή: 1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Νήσων Αιγαίου (EL14) (2025)

6.4 ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

6.4.1 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Η Περιφέρεια συνορεύει βόρεια με την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, δυτικά με την Περιφέρεια Πελοποννήσου και νότια με την Περιφέρεια Κρήτης. Έχει συνολική επιφάνεια 5.286km² και καλύπτει το 4,0% της έκτασης της χώρας. Αποτελείται από 79 νησιά (55 κατοικημένα και 24 ακατοίκητα) και 178 βραχονησίδες. Τα νησιά είναι διάσπαρτα στο νότιο τμήμα του Αιγαίου Αρχιπελάγους και τα περισσότερα από αυτά βρίσκονται σε σχετικά μεγάλη απόσταση από την Ερμούπολη (Νήσος Σύρος) που αποτελεί έδρα της περιφέρειας.

Στο σύνολο των νησιών του Νοτίου Αιγαίου το έδαφός τους κατανέμεται σε πεδινό (29%), ορεινό (28%) και ημιορεινό (43%) με το μεγαλύτερο υψόμετρο να συναντάται στη Ρόδο (1.215 m). Το μέσο σταθμικό υψόμετρο είναι 160 m.

Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις της Περιφέρειας αποτελούν μονάχα το 16,7% του συνόλου των εκτάσεων και το 2 % του πανελλήνιου συνόλου. Οι βοσκότοποι αποτελούν το 51,6% των εκτάσεων και οι δασικές εκτάσεις το 13,3% που αφορά κυρίως το νομό Δωδεκανήσου, εφόσον ο νομός Κυκλάδων συνεισφέρει το μικρό ποσοστό του 1,8%.

Οι ακτές των νησιών κατά το μεγαλύτερο ποσοστό (70-80%) του μήκους των, αποτελούνται από απόκρημνα τμήματα με κλίσεις μεγαλύτερες του 30%, ενώ σε ποσοστό που κυμαίνεται από 15-20% του μήκους των, αποτελούνται από τμήματα με χαμηλές μέχρι μέσες κλίσεις.

Συνήθως οι απόκρημνες ακτές εναλλάσσονται με ομαλές ακτές μικρού μήκους με αμμώδεις παραλίες. Στον τύπο των απόκρημνων ακτών παρατηρούνται συνήθως παράκτιες γεωμορφές όπως σπήλαια, αψίδες και στήλες, ενώ συχνές είναι οι καταπτώσεις και οι ολισθήσεις ανάλογα με τις κλίσεις των πετρωμάτων και το βαθμό διάβρωσης και αποσάθρωσής τους (Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Νοτίου Αιγαίου 2007-2013).

Ειδικότερα, το ανάγλυφο των νησιών του Ν. Δωδεκανήσου παρουσιάζει εξαιρετικά ενδιαφέρουσα εναλλαγή μεταξύ πεδινών εκτάσεων και ορεινών εξάρσεων. Συνολικά το 42% της έκτασης του νομού χαρακτηρίζεται πεδινή, το 26% ημιορεινή και το 32% ορεινή. Κάθε νησί εμφανίζει τις ιδιαιτερότητές του. Η Ρόδος στο μεγαλύτερο τμήμα της χαρακτηρίζεται από πεδινές εκτάσεις, όπως και η Κως, η Πάτμος, η Λέρος, ενώ αντίθετα η Κάλυμνος, η Κάρπαθος και η Νίσυρος κατατάσσονται στις ορεινές περιοχές (στο σύνολό τους, ή κατά το μεγαλύτερο ποσοστό της έκτασής τους). Το μεγαλύτερο υψόμετρο (1.215 μ) συναντάται στη Ρόδο, στον Αττάβυρο. Στην Κω υπάρχει η οροσειρά Ωρομέδων ή Δίκαιος (875m), στην Κάρπαθο η οροσειρά Κυμαράς (1.290m), στην Κάλυμνο τα βουνά Προφήτης Ηλίας (752m) και Κυρά Ψηλή (650m), στην Κάσο το Τρούπουλας (508m), στην Τήλο ο Άη-Λίας (612m), στη Σύμη η Βίγλα (550m), στη Λέρο το Κλειδί (350m) και στην Πάτμο ο Προφήτης Ηλίας (270m).

Ποτάμια δεν υπάρχουν στα Δωδεκάνησα, παρ' όλο που έχουν άφθονα νερά σε χειμάρρους και ρυάκια. Τέσσερα από τα νησιά έχουν ιαματικές πηγές. Στη Ρόδο υπάρχει η πηγή της Καλλιθέας, χλωρονατριούχος ψυχρή πηγή με πόσιμο νερό. Στην Κω υπάρχουν οι χλωρονατριούχες θερμές πηγές του Αγίου Φωκά και της Ρόδου. Στη Νίσυρο είναι η πηγή Μανδρακίου, θερμή αλιπηγή και στην Κάλυμνο η ομοιόθερμη αλιπηγή της Καλύμνου.

Στη μακριά και πολυσχιδή γραμμή του παράκτιου χώρου εναλλάσσονται απόκρημνες ακτές μεγάλου μήκους με ομαλές ακτές μικρού μήκους, καλυπτόμενες από κροκάλες, βότσαλα ή άμμο. Οι προσιτές ακτές σχηματίζονται συνήθως στις απολήξεις μικρών κοιλάδων, καθώς και στις εκβολές χειμάρρων. Στις ομαλές αυτές ακτές εμφανίζονται συνήθως παράκτιες ενεργές θίνες (αμμόλοφοι που αλλάζουν διαρκώς σχήμα, υπό την επίδραση του ανέμου και του νερού), ή άλλες σταθεροποιημένες με βλάστηση (π.χ. Ρόδος). Το τοπίο των Δωδεκανήσων περιλαμβάνει γυμνούς βραχώδεις λόφους, αλλά και κατάφυτες κοιλάδες ανάμεσα σε δασωμένα βουνά και ηφαίστεια.

Οι Κυκλάδες αποτελούν το σύνολο των νησιών του Κεντρικού Αιγαίου. Πρόκειται για 34 νησιά με συνολική έκταση 2.572 km². Το έδαφος των Κυκλαδονήσων είναι ορεινό, καθώς αποτελείται από κορυφές βουνών μιας ξηράς που καταποντίστηκε. Το ψηλότερο όρος των Κυκλάδων είναι το όρος Δρυός της Νάξου (1004 m), στην Άνδρο τα όρη Άγιοι Σαράντα (714 m), Πέταλο (1.003m) και Κουβαράς (975m), στην Τήνο ο Τσικνιάς (713m), στην Πάρο ο Προφήτης Ηλίας (750m), στην Κέα ο Προφήτης Ηλίας (568m), στη Μήλο τα όρη Προφήτης Ηλίας (751m) και Χοντρόβουνο (620m), στην Αμοργό ο Κρίκελλος (826m) στην Ίο ο Πύργος (737m), στη Σύρο ο Πύργος (442m), στην Κύθνο η Πέτρα (333m), στη Μύκονο ο Ανωμερίτης (364m), στη Σίφνο ο Άγιος Ηλίας (695m), στη Θήρα ο Προφήτης Ηλίας (565m), στη Σίκινο ο Τρούλλος (600m) και στην Ανάφη η Βίγλα (484m).

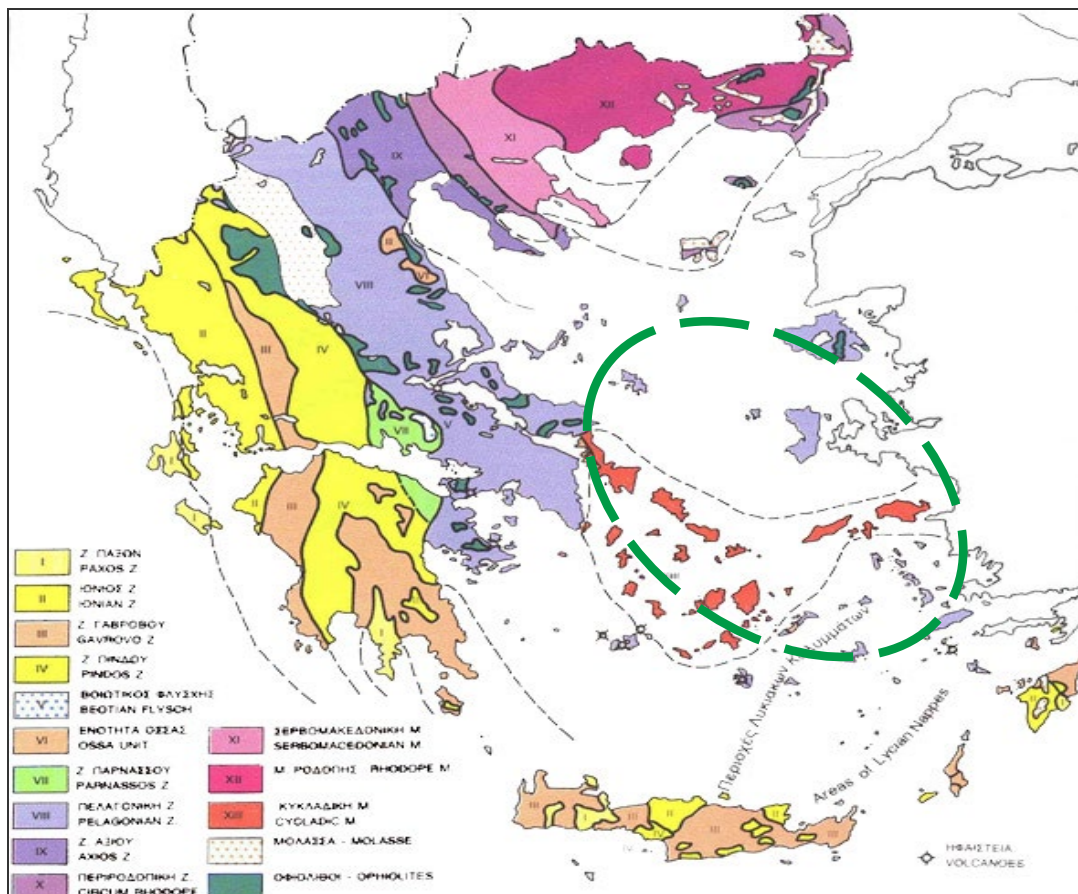
Η μορφολογία των νησιών οφείλεται κατά κύριο λόγο στην γεωλογική ιστορία της περιοχής. Έτσι, υπάρχουν ορεινοί όγκοι από μάρμαρα, γρανίτες ή σχιστόλιθους, ηφαίστεια όπως της Μήλου ή της Σαντορίνης (Καλντέρα) και μικρές αλλουβιακές κοιλάδες που διασχίζονται από ρέματα, κατά κανόνα χειμαρρώδους ροής.

Στις Κυκλάδες υπάρχουν πάρα πολλές ιαματικές πηγές. Οι σημαντικότερες είναι η Σάριζα της Άνδρου, που τα νερά της εμφιαλώνονται και τα Θερμιά Κύθνου που είναι δύο πηγές γνωστές από την αρχαιότητα. Οι ακτές των νησιών είναι άλλοτε απόκρημνες και βραχώδεις κι άλλοτε με εκτεταμένες αμμόδεις παραλίες και σχηματισμούς Beach Rocks σε ορισμένες εξ αυτών.

6.4.2 ΓΕΩΛΟΓΙΑ

Γεωλογική δομή

Η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου γεωλογικά ανήκει σε περισσότερες της μιας γεωλογικές ενότητες. Σύμφωνα δε με το χάρτη γεωλογικών ενοτήτων του Ι.Γ.Μ.Ε. (βλέπε ακόλουθο σχήμα), το σύνολο σχεδόν των κυκλαδικών νήσων (πλην Μήλου, Κίμωλου, Ανάφης, Αμοργού, Θήρας και Θηρασιάς) ανήκει στην Κυκλαδική Ζώνη. Το μεγαλύτερο τμήμα των Δωδεκανήσων (πλην της Ρόδου, της Καρπάθου, της Κάσου και της Σύμης) καθώς και τα νησιά της Μήλου, Κίμωλου, Ανάφης, Αμοργού, Θήρας και Θηρασιάς ανήκουν στην Πελαγονική Ζώνη. Τέλος, σε τμήματα των νησιών Ρόδου, Καρπάθου, Κάσου και Σύμης απαντώνται οι ενότητες Γαβρόβου, Παξών και Ιόνιος. Ενώ στην Ν. Ρόδο απαντάται και η Ζώνη της Μολάσσας.

Εικόνα 6-6:Χάρτης Γεωλογικών Ενοτήτων Ελλάδας

Οι γεωλογικοί σχηματισμοί που συναντώνται στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου παρουσιάζουν μεγάλη πολυμορφία. Ειδικότερα συναντώνται οι παρακάτω γεωτεκτονικές ενότητες:

- Μεταμορφωμένη Κυκλαδική μάζα με παρουσία μαρμάρων, κρυσταλλικών ασβεστολίθων, σχιστολίθων και γνευσίων. Αναπτύσσεται στο σύνολο, σχεδόν, των νήσων

Κυκλάδων, Ικαρίας και Σάμου. Τοπικά (στη Σέριφο, Νάξο, Μύκονο, Πάρο, κλπ.) παρατηρούνται γρανιτικές διεισδύσεις.

- Περιοχή των Λυκιακών καλυμμάτων που αναπτύσσεται στο μεγαλύτερο τμήμα των νησιών της Δωδεκανήσου εκτός των νησιών της Ρόδου και Καρπάθου. Συναντώνται εδώ ασβεστόλιθοι, φλύσχης και νεογενείς αποθέσεις. Τοπικά παρατηρούνται ηφαιστειακές εκχύσεις (Πάτμος, Κως, Νίσυρος) όπως επίσης Παλαιοζωικά στρώματα σχιστολίθων και φυλλιτών (Λέρος, Κως).
- Ζώνες Γαβρόβου - Τρίπολης και Πίνδου με παρουσία ασβεστολίθων και φλύσχη στις νήσους Κάρπαθο και Ρόδο.
- Μεγάλες εκτάσεις ηφαιστειακών εκχύσεων στη Θήρα, Κίμωλο και Μήλο

Στα νησιά Θήρα, Κίμωλος και Μήλος συναντώνται μεγάλες εκτάσεις ηφαιστειακών εκχύσεων. Στα Δωδεκάνησα υπάρχουν ηφαίστεια στην Κω, τη Νίσυρο και την Πάτμο.

Ειδικότερα, η ηφαιστειότητα αυτή έλαβε χώρα στο Αιγαίο με τη δημιουργία του νησιώτικου τόξου του Νοτίου Αιγαίου πριν από 5 εκατομμύρια χρόνια. Η ηφαιστειότητα που συνετέλεσε στη δημιουργία των νήσων αυτών προέρχονται από την καταβύθιση της αφρικάνικης πλάκας κάτω από τη μικροπλάκα του Αιγαίου. Αποτέλεσμα της καταβύθισης αυτής είναι η δημιουργία πολλών ηφαιστειών ασβεστοαλκαλικής σύστασης που, στο σύνολό τους, αποτελούν το ηφαιστειακό τόξο του Νοτίου Αιγαίου. Η ηλικία των ηφαιστειών αυτών είναι Πλειο-Τεταρτογενής (4 έως 0 εκατ. χρόνια).

Η καταβύθιση της αφρικάνικης λιθοσφαιρικής πλάκας υπό την ευρασιατική με κλίση 40% κατά την περίοδο αυτή (Ολιγόκαινο - σήμερα) είχε ως αποτέλεσμα και τον ασβεστοαλκαλικό πλουτωνισμό, εκτός της ηφαιστειότητας, στον ελλαδικό χώρο.

Αποτέλεσμα της κατείδυσης αυτής είναι η δημιουργία πολλών ηφαιστειών ασβεστοαλκαλικής σύστασης, όπου στο σύνολο τους αποτελούν το ηφαιστειακό τόξο του Νοτίου Αιγαίου. Πρόκειται για τα ηφαίστεια που βρίσκονται στη Νίσυρο, Γυαλί, Κω, Πάτμο, Σαντορίνη, Μήλο, Αντίπαρο, Μέθανα, Ψαθούρα καθώς και στη Μικρά Ασία. Εκτός από αυτή την πλειοτεταρτογενή ηφαιστειότητα, βορειότερα απαντώνται επίσης πολλά ασβεστοαλκαλικής σύστασης ηφαιστειακά πετρώματα τα οποία από πλευράς ηλικίας κατατάσσονται σε τρεις ομάδες. Μία του Ανωτ. Μειοκαίνου 13 – 7 εκατομ. χρόνια, μία του Κατ. Μειοκαίνου 23 - 14 εκ. χρόνια και μια του Ηωκαίνου - Ολιγοκαίνου, 53 – 26 εκ. χρόνια. Η νεότερη απαντάται στο Κεντρικό Αιγαίο, η δεύτερη στο Κεντρικό - Βόρειο Αιγαίο και η Τρίτη σε περιοχές της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Κατά μήκος όλου του ηφαιστειακού τόξου παρατηρούνται εντυπωσιακές εμφανίσεις ηφαιστειακών πετρωμάτων. Η μαγματική αυτή δραστηριότητα έδωσε πλουτωνίτες και στο χώρο των Κυκλάδων (Τήνο, Μύκονο, Δήλο, Ρήνεια, Νάξο, Ανάφη, Σέριφο κ.λπ.). Τα περισσότερα ηφαιστειακά κέντρα βέβαια δεν παρουσιάζουν δραστηριότητα σήμερα. Ενεργά παραμένουν τα ηφαίστεια της Σαντορίνης, του Κολούμπο, του Γυαλιού και της Νισύρου.

Τέλος, σαν νεότεροι σχηματισμοί των Κυκλάδων θεωρούνται αποθέσεις χερσαίων, κυρίως, μεταλλικών ιζημάτων τεταρτογενούς ηλικίας (νεότεροι από 1,5 εκατ. χρόνια), που έλαβαν και λαμβάνουν χώρα σε εκτεταμένες διαβρωσιγενείς πεδινές περιοχές και ποταμοκοιλάδες. Η εκτεταμένη αυτή διάβρωση συνδέεται κύρια με ανυψωτικές κινήσεις στο χώρο του Αιγαίου.

Αποσπάσματα του γεωλογικού χάρτη του Ι.Γ.Μ.Ε. κλίμακας 1:500.000 για την περιοχή μελέτης παρατίθεται στο Παράρτημα των χαρτών που συνοδεύει το παρόν τεύχος.

Γεωλογικοί Πόροι/Μνημεία

Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Πάντειος, 2012), ο γεωλογικός πλούτος του Αιγαίου είναι ιδιαίτερα σημαντικός, τόσο σε απόλυτους αριθμούς (93 γεωλογικά μνημεία συνολικά στα νησιά του Νοτίου Αιγαίου), όσο και στην ποιότητα των ευρημάτων και των μνημείων. Σε αυτά περιλαμβάνονται τόσο μνημεία ευρύτερου γεωλογικού ενδιαφέροντος (ηφαίστεια, γεωλογικές διαμορφώσεις), όσο και μνημεία παλαιο-αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος, όπως είναι τα απολιθώματα φυτών και ζώων και πολλά λατομεία διαφόρων ιστορικών εποχών και πετρωμάτων.

Στα Δωδεκάνησα, η Νίσυρος, το «Γεωλογικό Πάρκο» όπως την αναφέρουν, είναι το νησί με τα σημαντικότερα γεωλογικά στοιχεία, με ηφαιστιογενή προέλευση και εξαιρετικά ποικίλη γεωλογική δομή.

Στις Κυκλάδες, η Μήλος παρουσιάζει τα σημαντικότερα γεωλογικά στοιχεία με σημαντικές ηφαιστειακές δομές, λατομεία, ορυχεία, σπήλαια κ.ά..

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα σπουδαιότερα γεωλογικά μνημεία της Περιφέρειας ΝΑ.

Πίνακας 6-15: Κατάλογος γεωλογικών μνημείων Δωδεκανήσων*

Νησί	Είδος μνημείου
ΠΑΤΜΟΣ	Σπήλαιο Αγίου Ιωάννη
ΚΑΛΥΜΝΟΣ	Σπήλαιο Κεφάλας ή Τρύπα Κεφάλας, Σπήλαιο Παρθένων ή «Άντρο των Νυμφών», Σπήλαιο Σκαλιών ή Δασκαλιό, Σπήλαιο Κολονόστηλο, Απολιθωμένα θηλαστικά Βαθιού, Τεκτονικό κέρας Τελένδου
ΚΩΣ	Τα αρχαιότερα πετρώματα του ελληνικού χώρου
ΚΑΣΤΕΛΟΡΙΖΟ	Απολιθωματοφόρες θέσεις
ΚΑΣΤΕΛΟΡΙΖΟ	Κυανούν Σπήλαιο
ΝΙΣΥΡΟΣ - ΓΥΑΛΙ	Καλδέρα Νισύρου, Μαξιλαροειδείς λάβες Σπηλιανής, Στρώματα ηφαιστειακής τέφρας Κυράς - Λάβες Εμπορίου, Μετακαλδερικοί ηφαιστειακοί θόλοι Νικιών, Υδροθερμικοί κρατήρες, Απολιθωμένη χλωρίδα, Γυαλί - Ηφαιστειακά πετρώματα
ΤΗΛΟΣ	Σπήλαιο Χαρκαδιού
ΡΟΔΟΣ	Σπήλαιο Κούμελου Αρχάγγελου, Απολιθωμένα θηλαστικά, Απολιθωμένα ασπόνδυλα – Θέση Κολύμπια, Απολιθωμένα κοράλλια, Φυτικά απολιθώματα

* Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου/ Στρατηγικός Σχεδιασμός –Αναθεωρημένο Τεύχος VI - Πίνακας 1.1.1.16 (Πάντειος - Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2012)

Πίνακας 6-16: Κατάλογος γεωλογικών μνημείων Κυκλάδων*

Νησί	Είδος μνημείου
ΑΝΔΡΟΣ	Πτυχωμένα μεταμορφωμένα πετρώματα, βραχομορφές διάβρωσης στη θέση Γριάς Πήδημα στο Κορθί, Κουιάδα Διποτάματα
ΤΗΝΟΣ	Σφαιρικές δομές διάβρωσης και γεωμορφές Ταφόνι στο Γρανίτη της Τήνου
ΝΑΞΟΣ	Γεωλογικό Μουσείο Απείρανθου, Μικρά φράγματα εμπλουτισμού υπόγειων υδροφόρων οριζόντων Απείρανθου, Μεταλλεία σμύριδας, Μιγματικά πετρώματα στη βόρεια Νάξο, Σπήλαιο Διός, Απολιθώματα νάνων ελεφάντων
ΚΥΘΝΟΣ	Σπήλαιο Καταφύκι, Θερμά λουτρά
ΗΡΑΚΛΕΙΑ	Σπήλαιο Αγίου Ιωάννη
ΣΥΡΟΣ	Αερόλιθοι: Εκλογίτες βόρειας Σύρου
ΔΗΛΟΣ	Απολιθωμένος νάνος ελέφαντας
ΜΗΛΟΣ	Ηφαιστειακές δομές: Ηφαιστειακοί κρατήρες Φυρτυλάδας – Τράχηλα, Ηφαιστειακός δόμος Προφήτη Ηλία, Λατομεία: Αρχαία λατομεία οψιδιανού, Λατομείο οψιδιανού στη θέση «Νύχια», Λατομείο οψιδιανού στη θέση «Δεμενεγάκι», Ορυχεία: Θειωρυχεία, Μεταλλεία σιδήρου-μαγγανίου στην περιοχή Βάνι, Σπήλαια: Σπήλαια και θαλάσσιες χαράδρες Παπάφραγκα, Σπήλαιο Αγίου Ιωάννη- «Σμαραγδένια σπηλιά», Κατακόμβες,

Νησί	Είδος μνημείου
	Μορφές διάβρωσης: Κλέφτικο, Σαρακίνικο, Υδροθερμικές εμφανίσεις: Φρεατικοί κρατήρες στη θέση Άγιοι Θεόδωροι, Ατμίδες Καλάμου, Μεταλλευτικό Μουσείο Μήλου
ΓΛΑΡΟΝΗΣΙΑ	Στηλοειδείς αποχωρισμοί λάβας
ΑΝΤΙΜΗΛΟΣ	Εντυπωσιακός ηφαιστειακός κρατήρας
ΣΕΡΙΦΟΣ	Σπήλαιο Κουταλά, Αρχαία μεταλλεία
ΣΙΦΝΟΣ	Αρχαία μεταλλεία αργυρούχων κοιτασμάτων μολύβδου-ψευδαργύρου και χρυσού
ΠΑΡΟΣ	Λατομεία μαρμάρων, Αρχαία λατομεία λυχνίτη και ονομαστού Παριανού μαρμάρου Κολυμπήθρες (μορφή διάβρωσης)
ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ Ν.ΔΕΣΠΟΤΙΚΟ- Ν. ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ	Ηφαιστειακοί δόμοι Αντιπάρου – Ηφαιστειακές εμφανίσεις Ν. Δεσποτικού– Ν. Στρογγύλου, Σπήλαιο Ωλάρτος, Μεταλλευτικές στοές
ΚΙΜΩΛΟΣ	Μανιταροειδείς μορφές διάβρωσης, Βραχώδεις ακτές – Γεωλογικές τομές ηφαιστειακών πετρωμάτων, Μορφές διάβρωσης ηφαιστ. Πετρωμάτων στην περιοχή Πράσσα, Μορφές διάβρωσης σε Κίσσηρη, Σπηλιά της Γερακιάς, Απολιθωμένα ασπόνδυλα, Θερμές πηγές
ΘΗΡΑ (ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ)	Ηφαιστειακό συγκρότημα της Σαντορίνης, Ηφαιστειακός κρατήρας – Καλδέρα – Φυσικές τομές της καλδέρας, Στρώματα της Μινωικής έκρηξης, Ηφαιστειακή φλέβα (dyke) Θηρασιάς, Σύγχρονη ηφαιστειότητα – Καμμένη, Τριαδικά απολιθώματα Megalodon, απολιθωμένη χλωρίδα
ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ	Χρυσόσπηλιά
ΙΟΣ	Γνευσιωμένος γρανίτης 300 εκατ. Ετών
ΑΜΟΡΓΟΣ	Ενεργό ρήγμα Αμοργού (σεισμός 1956)

* Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου/ Στρατηγικός Σχεδιασμός –Αναθεωρημένο Τεύχος VI - Πίνακας1.1.1.17 (Πάντειος - Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2012)

6.4.3 ΤΕΚΤΟΝΙΚΗ – ΣΕΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ – ΣΕΙΣΜΙΚΗ ΕΠΙΚΙΝΔΙΝΟΤΗΤΑ

Σύμφωνα με τα δεδομένα (Βαλιάκος Η., 2006), ο νησιωτικός χώρος του Αιγαίου πελάγους, καθώς επίσης και οι γύρω από αυτόν παράκτιες περιοχές της Ελλάδας (και της δυτικής Τουρκίας), αποτελούν μία από τις πιο σεισμογενείς περιοχές του πλανήτη με έντονη και ταχύτατη παραμόρφωση. Το γεγονός αυτό έχει ως συνέπεια τη δημιουργία μεγάλου αριθμού ρηγμάτων. Ο καθορισμός του ενεργού πεδίου των τάσεων βασίζεται κυρίως στους μηχανισμούς γένεσης των μεγάλων σεισμών οι οποίοι έγιναν στον ελληνικό χώρο περίπου κατά τα τελευταία 30 χρόνια. Τα αποτελέσματα των πρόσφατων ερευνών πάνω στους μηχανισμούς γένεσης επιφανειακών σεισμών οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι ο χώρος του Αιγαίου και των γύρω περιοχών μπορεί να χωριστεί σε δύο μεγάλα τμήματα. Στο εξωτερικό τμήμα του τόξου όπου ασκούνται οριζόντιες τάσεις συμπίεσης και συνεπώς δημιουργούνται ανάστροφα ρήγματα, και στο εσωτερικό τμήμα του τόξου όπου ασκούνται οριζόντιες τάσεις εφελκυσμού και δημιουργούνται κανονικά ρήγματα.

Πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι οι σεισμοί στο χώρο του Αιγαίου και των γύρω περιοχών οφείλονται:

- α) Σε συμπιεστικές δυνάμεις που ασκούν στα όρια του χώρου αυτού τρεις γειτονικές λιθοσφαιρικές πλάκες κατά την κίνησή τους και
- β) Σε εφελκυστικές δυνάμεις που ασκούνται μέσα στη λιθόσφαιρα του χώρου αυτού και προκαλούνται από αίτια που βρίσκονται μέσα ή στον πυθμένα της λιθόσφαιρας του Αιγαίου.

Η παλαιογεωγραφική-τεκτονική εξέλιξη του Αιγαίου χώρου κατά το Νεογενές-Τεταρτογενές και ειδικότερα η νεοτεκτονική εξέλιξη του ήταν πολύπλοκη και είχε άμεσα αποτελέσματα στην απόθεση ανάλογων ιζημάτων. Το εξωτερικό τμήμα του χώρου του Αιγαίου παρουσιάζει διαφορετική τεκτονική συμπεριφορά από το εσωτερικό. Στο εξωτερικό τμήμα ασκούνται συμπιεστικές τάσεις, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αναστροφές διαρρήξεις, η λιθόσφαιρα έχει μεγάλο πάχος και παρατηρείται έλλειψη σεισμών ενδιάμεσου βάθους και μαγματικής δραστηριότητας. Στο εσωτερικό τμήμα το πεδίο των τάσεων είναι εφελκυστικό και παρατηρούνται κανονικές διαρρήξεις, η λιθόσφαιρα έχει μικρό πάχος, υπάρχει έντονη σεισμική δραστηριότητα με σεισμούς ενδιάμεσου βάθους και ηφαιστειότητα. Αναλυτικότερα, η σύγκλιση μεταξύ της λιθόσφαιρας της ανατολικής Μεσογείου, που αποτελεί το μπροστινό μέρος της αφρικανικής λιθοσφαιρικής πλάκας, και της λιθόσφαιρας του ευρύτερου χώρου του Αιγαίου, που αποτελεί το μπροστινό μέρος της ευρασιατικής λιθοσφαιρικής πλάκας, πραγματοποιείται κατά μήκος του γνωστού κυρτού μέρους του ελληνικού τόξου (Ζάκυνθος, νότιες ακτές Κρήτης, νότια Ρόδος), και έχει ως συνέπεια την υποβύθιση της λιθόσφαιρας της Μεσογείου κάτω από την λιθόσφαιρα του Αιγαίου. Σε αυτή την κίνηση οφείλονται η επιφανειακή σεισμική δράση κατά μήκος του ελληνικού τόξου, οι σεισμοί ενδιάμεσου βάθους στο νότιο Αιγαίο και η οριοθέτηση του ηφαιστειακού τόξου (Νίσυρος, Μέθανα, Σαντορίνη, Μήλος).

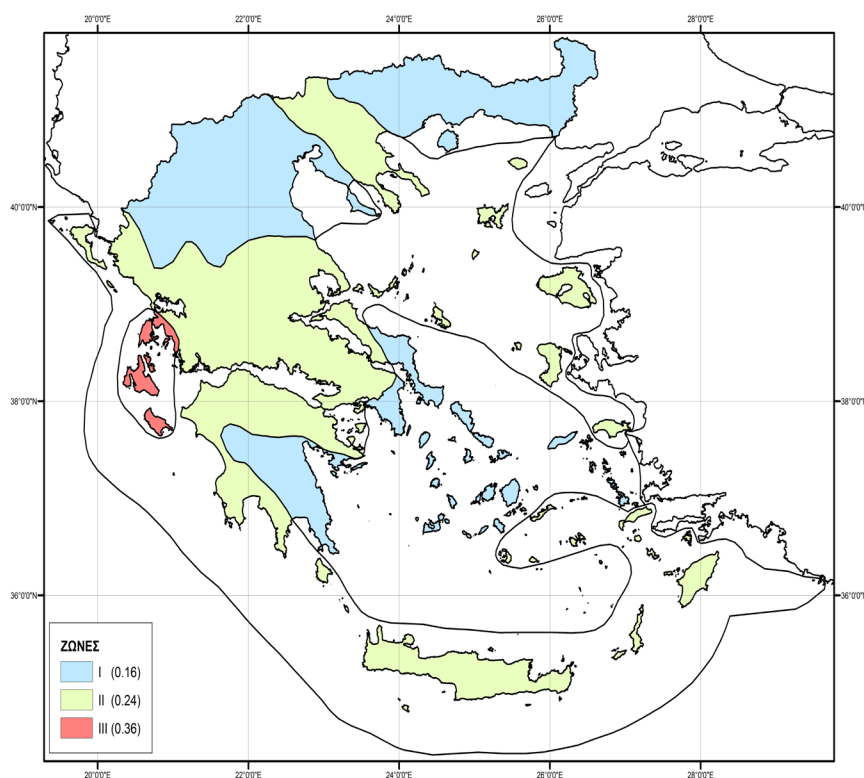
Κατά την υποβύθιση της λιθόσφαιρας της ανατολικής Μεσογείου κάτω από τη λιθόσφαιρα του νότιου Αιγαίου, παράγεται θερμότητα στην επάνω επιφάνεια της καταδυόμενης λιθόσφαιρας, λόγω τριβής, με συνέπεια τη δημιουργία ρευμάτων μεταφοράς στο χώρο της ασθενόσφαιρας που βρίσκεται μεταξύ της υποβυθιζόμενης λιθόσφαιρας και της λιθόσφαιρας του Αιγαίου. Έτσι, θερμό υλικό ανεβαίνει προς τη λιθόσφαιρα του Αιγαίου και όταν φθάνει στον πυθμένα της κινείται οριζόντια, ψύχεται και ξαναβυθίζεται. Το θερμό αυτό υλικό κατέχει τον ασεισμικό χώρο (χωρίς εστίες σεισμών) κάτω από τη λιθόσφαιρα του Αιγαίου (περιοχή Κυκλάδων). Κατά την οριζόντια κίνησή τους, τα ρεύματα μεταφοράς ασκούν οριζόντιες εφαπτομενικές δυνάμεις στην κάτω επιφάνεια (πυθμένα) της λιθόσφαιρας του Αιγαίου με συνέπεια την ανάπτυξη δυνάμεων εφελκυσμού μέσα σε αυτή (επεκτατικές δυνάμεις) κατά τη διεύθυνση Β-Ν, τη θραύση της και διείσδυση σε αυτή θερμού υλικού της ασθενόσφαιρας. Στη θραύση αυτή οφείλονται οι επιφανειακοί σεισμοί που παρατηρούνται στον ευρύτερο χώρο του Αιγαίου και στη διείσδυση του θερμού υλικού οφείλονται η ηφαιστειακή δράση και οι γεωθερμικές εκδηλώσεις του χώρου αυτού.

Το Αιγαίο, κατά τη γεωτεκτονική του εξέλιξη, επηρεάστηκε από διάφορα πεδία τάσεων τα οποία δημιούργησαν και ανάλογα ρήγματα ή επαναδραστηριοποίησαν παλαιότερα. Οι τεκτονικές γραμμές στο Αιγαίο μπορούν να θεωρηθούν αποτέλεσμα των μεγάλων κινήσεων που έγιναν κατά τη διάρκεια του Νεογενούς (25 - 2,5ΜΑ) και συνεχίζονται μέχρι σήμερα. Αν και τα ρήγματα στον ευρύτερο χώρο του Αιγαίου έχουν διάφορους προσανατολισμούς, οι διευθύνσεις διαρρήξεων πάνω στα ρήγματα αυτά έχουν σχεδόν σταθερό προσανατολισμό κατά τη διεύθυνση Β-Ν, ιδιότητα η οποία βρίσκεται σε συμφωνία με την άποψη ότι η λιθόσφαιρα του Αιγαίου επεκτείνεται (διαστέλλεται) κατά την ίδια διεύθυνση.

Σύμφωνα με τον Ελληνικό Αντισεισμικό Κανονισμό (ΕΑΚ 2000), όπως τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Δ17α/67/1/ΦΝ275/03 (ΦΕΚ 781/Β/16-6-03) και Δ17α/115/9/ΦΝ275/03 (ΦΕΚ 1154/Β/12-8-03), η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από δυο διαφορετικές ζώνες σεισμικής επικινδυνότητας, τις Ζώνες Ι και ΙΙ (βλ. ακόλουθο σχήμα).

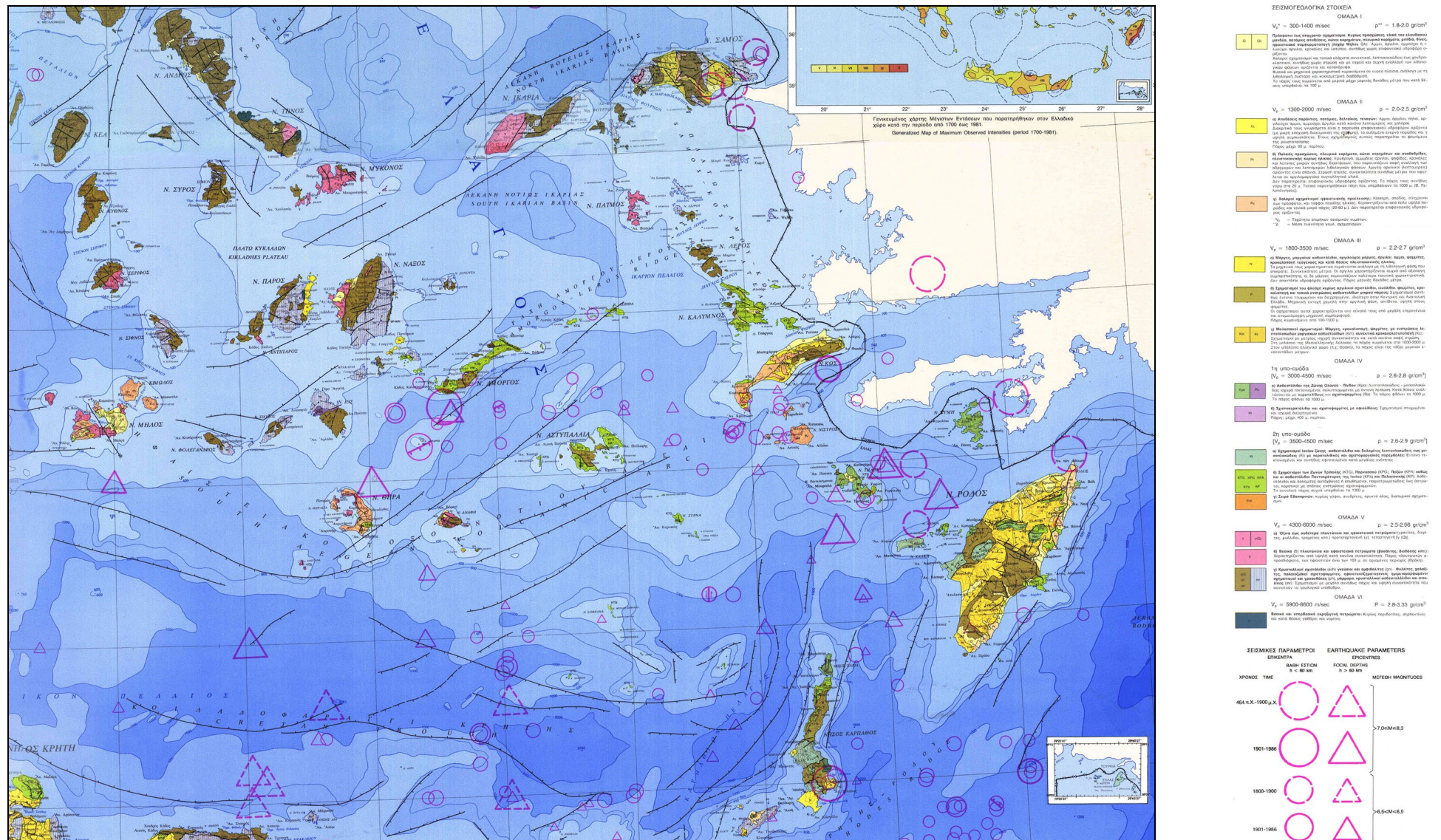
Ειδικότερα στην Ζώνη Ι ανήκει σχεδόν το σύνολο του Νομού Κυκλάδων, πλην των νησιών Σαντορίνης, Ανάφης και Αμοργού καθώς και οι Νήσοι Αστυπάλαια, Πάτμος, Λέρος, Λειψοί, Αρκοί, Αγαθονήσι, Κάλυμνος και Ψέριμος του Νομού Δωδεκανήσου. Αντίστοιχα στη Ζώνη ΙΙ ανήκουν τα υπόλοιπα νησιά του Νομού Δωδεκανήσου καθώς και οι νήσοι Σαντορίνη, Ανάφη και Αμοργός του Ν. Κυκλάδων. Οι αντίστοιχες αναμενόμενες επιταχύνσεις ανά ζώνη επικινδυνότητας είναι 0,16g και 0,24g. Αποτέλεσμα της κατείσδυσης της αφρικανικής πλάκας κάτω από τη μικροπλάκα του Αιγαίου είναι και η δημιουργία πολλών ηφαιστειών ασβεσταλκαλικής σύστασης, τα οποία αποτελούν το ηφαιστειακό τόξο του νότιου Αιγαίου. Τα ηφαιστεια αυτά είναι το Γυαλί, η Νίσυρος, η Κως, η Πάτμος, η Σαντορίνη, η Μήλος, η Αντίπαρος, η Κρομμυωνία, τα Μέθανα, οι Λιχάδες, τα Καμένα Βούρλα, η Ψαθούρα για τα οποία γίνεται λόγος στη συνέχεια.

ΝΕΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΣΕΙΣΜΙΚΗΣ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ

Εικόνα 6-7:Χάρτης Ζωνών Σεισμικής Επικινδυνότητας

Στην επόμενη σελίδα παρατίθεται απόσπασμα του Σεισμοτεκτονικού Χάρτη του ΙΓΜΕ, κλίμακας 1:500.000 της περιοχής αναφοράς.

Εικόνα 6-8: Χάρτης Απόσπασμα Σεισμοτεκτονικού Χάρτη του Ι.Γ.Μ.Ε. (αρχικής κλίμακας 1:500.000)

6.4.4 ΈΔΑΦΟΣ – ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

Τα νησιά του Αιγαίου παρουσιάζουν ήδη από την Αρχαιότητα ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε ό,τι αφορά στο φυσικό τους πλούτο, λόγω της μεγάλης ποικιλίας χρήσιμων ορυκτών που κρύβουν στο υπέδαφός τους. Είναι γνωστά τα αρχαία λατομεία οψιανού στη θέση Νύχια της Μήλου, όπου οι αρχαίοι λατόμοι εξόρυσσαν τα κομμάτια του οψιανού και κατασκεύαζαν εργαλεία, όπως μαρτυρούν και οι σωροί των προϊόντων λατόμευσης που διατηρούνται ως τις μέρες μας.

Γνωστά επίσης από την Αρχαιότητα είναι τα μάρμαρα της Πάρου, της Νάξου και της Τήνου. Το παριανό μάρμαρο ήταν γνωστό στους αρχαίους ως Παρία λίθος ή λυχνίτης, γιατί η εκμετάλλευση γινόταν σε υπόγειες στοές με το φως των λυχναριών. Πρόκειται για μάρμαρο λευκό, ομογενές, με χαρακτηριστική αυτοακτινοβολία και μεγάλη διαπερατότητα από το ηλιακό φως. Από παριανό μάρμαρο έχουν κατασκευαστεί μερικά από τα αριστουργήματα της αρχαίας ελληνικής γλυπτικής και πλαστικής (π.χ. η Νίκη του Παιωνίου, ο Ερμής του Πραξιτέλη, η Αφροδίτη της Μήλου κ.ά.).

Το μάρμαρο της Νάξου που εμφανίζεται κυρίως στο δυτικό τμήμα του νησιού ήταν γνωστό από την Αρχαιότητα και συναγωνιζόταν σε ποιότητα αυτό της γειτονικής Πάρου.

Χρησιμοποιήθηκε σε μεγάλη κλίμακα στα οικοδομήματα και τα γλυπτά των ιερών χώρων της Δήλου και των Δελφών, ενώ και το φημισμένο Άνδηρο των Λεόντων στη Δήλο είναι κατασκευασμένο από μάρμαρο Νάξου.

Στη Σίφνο υπάρχουν γνωστά μεταλλεύματα από τους προϊστορικούς ακόμη χρόνους, ενώ η σημασία του νησιού ήταν μεγάλη κατά την Αρχαιότητα, αφού λειτουργούσε ως ένα από τα σημαντικότερα μεταλλευτικά κέντρα αργυρούχων κοιτασμάτων μολύβδου, ψευδαργύρου και χαλκού. Σήμερα, παρά το γεγονός ότι οι μέθοδοι εκμετάλλευσης βελτιώθηκαν και τα πεδία εφαρμογής των μετάλλων και των άλλων ορυκτών συνεχώς αυξάνονται, πολλές φορές οι τεχνικοοικονομικοί όροι της εκμετάλλευσης των κοιτασμάτων, δηλαδή οι όροι που έχουν σχέση με τη σύσταση, την υφή, τα αποθέματα, καθώς και τη μεταφορά του μεταλλεύματος, περιορίζουν αισθητά τις δυνατότητες αξιοποίησής τους στο χώρο του Αιγαίου. Εκμεταλλεύσιμα είναι κυρίως τα κοιτάσματα βιομηχανικών ορυκτών και λατομικών προϊόντων, όπως της γύψου, του καολίνη, του περλίτη, του μπετονίτη και άλλων, τα οποία εξορύσσονται από διάφορα νησιά.

Σημαντική εκμετάλλευση γίνεται και στα κοιτάσματα βαρίτη (Μήλος, Μύκονος) και σιδήρου (Σέριφος).

Επίσης:

- στην Πάρο, στην περιοχή Θαψανά, συναντάται αξιόλογο κοίτασμα μαγγανίου υδροθερμικής γένεσης
- στη Μήλο, στην περιοχή Βάνι, εμφανίζεται μεταλλοφορία μαγγανίου που συνδέεται με την πρόσφατη ηφαιστειακή δραστηριότητα του νησιού
- Βωξίτης, δηλαδή το μοναδικό μέταλλευμα από το οποίο παραλαμβάνεται το αργίλιο, εμφανίζεται σε μικρής έκτασης κοιτάσματα στην Αμοργό
- Μεγάλα κοιτάσματα γύψου βρίσκονται κυρίως στην Κάσο, όπως επίσης στη Ρόδο και την Κάρπαθο
- Σε διάφορες περιοχές του Αιγαίου έχουν βρεθεί ιζηματογενή κοιτάσματα οργανικής προέλευσης: λιγνίτες μικρότερης σημασίας στην Κω, τη Ρόδο κ.λπ.

- Κοιτάσματα που προέρχονται από χημική εξαλλοίωση, καθώς και λατομικά προϊόντα έχουν βρεθεί σε νησιά που είτε πρόσφατα είτε παλαιότερα εμφάνισαν έντονη ηφαιστειακή δραστηριότητα. Σε αυτά ανήκει ο περλίτης στη Μήλο και την Κω. Αντίστοιχα κοιτάσματα υπάρχουν επίσης στο Γυαλί Νισύρου, στη Λέσβο και την Αντίπαρο. Μπετονίτης έχει εντοπιστεί στη Μήλο και την Κίμωλο, ενώ μικρότερης σημασίας κοιτάσματα βρίσκονται επίσης στη Λέσβο. Πρόκειται για κοιτάσματα που έχουν σχηματιστεί από την εξαλλοίωση ηφαιστειακών πετρωμάτων
- Τα μεγαλύτερα κοιτάσματα καολίνη έχουν βρεθεί στη Μήλο ενώ εμφανίσεις έχουμε και στα νησιά Λέσβος και Κίμωλος
- Ελαφρόπετρα (κίσηρη) καθώς και θηραϊκή γη που αποτελείται από κίσηρη και ηφαιστειακούς τόφφους υπάρχει στη Θήρα
- Θειοχώματα με σημαντική εκμετάλλευση, καθώς επίσης και αξιόλογα κοιτάσματα αλουνίτη (στυπτηριάτης) βρίσκονται στη Μήλο. Η εμφάνιση του θείου είναι αποτέλεσμα της έντονης υδροθερμικής δραστηριότητας η οποία είναι ενεργή και σήμερα στο νησί. Απόδειξη αποτελούν οι επιφανειακές μετρήσεις που δίνουν θερμοκρασίες που πλησιάζουν τους 100°C
- Στη Νάξο καθώς επίσης και στα κοντινά σε αυτή νησιά εμφανίζονται σημαντικά κοιτάσματα σμύριδας. Πρόκειται για σχηματισμό πλούσιο σε κορούνδιο και προέρχεται από τη μεταμόρφωση παλαιότερων σωμάτων καρστικού βωξίτη. Από χημικής άποψης διακρίνονται τρεις τύποι σμύριδας στη Νάξο – ο εμπορεύσιμος τύπος αποτελείται κυρίως από κορούνδιο και οξείδια σιδήρου και τιτανίου (ρουτίλιο, αιματίτη, μαγνητίτη, ιλμενίτη), και είναι πλούσιος σε Al_2O_3 και φτωχός σε SiO_2
- Μικρά κοιτάσματα χρωμίτη έχουν βρεθεί στη Ρόδο, ενώ θειούχα κοιτάσματα νικελίου, χαλκού και σιδήρου υπάρχουν στη Σκύρο
- Μαγγανιομεταλλεύματα υπάρχουν στην Πάρο και την Αντίπαρο
- Σημαντικά σιδηρομεταλλεύματα υπάρχουν στη Σέριφο, ενώ μικρότερης σημασίας κοιτάσματα βρίσκονται σε πολλά νησιά των Κυκλάδων
- Στη Σέριφο απαντάται η πιο εντυπωσιακή εμφάνιση μεταλλοφορίας τύπου skarn στην Ελλάδα. Η σημαντική αυτή εμφάνιση σχηματίστηκε κατά τη διείσδυση ενός μαγματικού σώματος (γρανοδιορίτη) μέσα σε μια σειρά μεταμορφωμένων ιζημάτων (μαρμαρυγιακοί σχιστόλιθοι, μάρμαρα και γνεύσιοι), προκαλώντας έντονη μεταμόρφωση επαφής. Τα κυριότερα ορυκτά που παρατηρούνται στο skarn της Σερίφου είναι γρανάτες, διοψίδιος, μαγνητίτης, βολλαστονίτης και σκαπόλιθος. Από τα μεταλλικά ορυκτά των skarns της Σερίφου οικονομικό ενδιαφέρον παρουσίαζε στο παρελθόν ο μαγνητίτης. Χαρακτηριστική επίσης είναι η ύπαρξη μιας μορφής χαλαζία, του πράσινου χαλαζία (πράσιος), η οποία είναι μοναδική στην Ελλάδα
- Μεγάλα κοιτάσματα βαρίτη υπάρχουν στη Μήλο, την Κω, την Κίμωλο, τη Μύκονο και στο Δραγονήσι. Από αυτά εκμετάλλευση γίνεται σε αυτά της Μήλου και της Μυκόνου
- Αμιάντος βρίσκεται στη Σάμο και την Ανάφη

Εκμεταλλεύσιμα είναι κυρίως τα κοιτάσματα βιομηχανικών ορυκτών και λατομικών προϊόντων, όπως της γύψου, του καολίνη, του περλίτη, του μπετονίτη και άλλων, τα οποία εξορύσσονται από διάφορα νησιά.

Η κύρια εξορυκτική δραστηριότητα στην ΠΝΑι εντοπίζεται στις νήσους Μήλο (Κυκλάδες) και Γυαλί (Δωδεκάνησα). Μάλιστα, η Μήλος αποτελεί σήμερα το μεγαλύτερο κέντρο παραγωγής και επεξεργασίας μπετονίτη και περλίτη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όπως δε προαναφέρθηκε, ως κύρια ορυκτά της Μήλου πέραν των παραπάνω αναφέρονται τα ακόλουθα: Βαρυτίνη, Καολίνη, Ποζολάνη. Υπάρχουν και άλλα ορυκτά όπως Άργυρος, Θείο, Οψιδιανός, Μυλόπετρα, Μαγγάνιο, Αλουμίτης, Γύψος και Σιαμίτης ενώ όπως προαναφέρθηκε την τελευταία δεκαετία ανακαλύφθηκαν και Ζεόλιθος, Άμορφο Πυριτικό, Καλιούχο Άστριο και Χρυσό.

Στη νήσο Γυαλί γίνεται εξόρυξη ελαφρόπετρας, οψιανού και περλίτη.

Σημαντική επίσης είναι και η εξόρυξη μαρμάρου στην Νάξο. Σήμερα στη Νάξο λειτουργούν επτά λατομεία μαρμάρου που συγκεντρωμένα στην περιφέρεια της Τ.Κ. Κυνιδάρου. Το εμπορικό όνομα του ναξιακού μαρμάρου είναι «Κρυσταλλίνα Νάξου» και οφείλεται στους «κρυστάλλους» που σχηματίζονται από την πρόσμειξη του χαλαζία (2%) με τον ασβεστίτη (98%). Σ' αυτό οφείλει και τη μεγάλη του διαφάνεια και λάμψη. Το μεγαλύτερο μέρος του μαρμάρου που εξορύσσεται διοχετεύεται στην εγχώρια και διεθνή αγορά ακατέργαστο. Ενώ κάποιες ποσότητες απορροφούν και τα τέσσερα εργοστάσια επεξεργασίας που εδρεύουν στη Νάξο.

Τέλος, ενεργά λατομεία αδρανών υλικών υπάρχουν σε Μήλο, Νάξο, Πάρο, Σύρο, Κέα, Σίφνο, Λειψούς, Κάρπαθο, Κω, Κάλυμνο, Πάτμο και Ρόδο.

Ο υποθαλάσσιος χώρος του Αιγαίου παραμένει σχετικά ανεξερεύνητος και με άγνωστες, εκτός από το πετρέλαιο, πλουτοπαραγωγικές δυνατότητες σε μεταλλεύματα και χρήσιμες ύλες.

Εντούτοις, η εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου μοιραία διαταράσσει το φυσικό περιβάλλον και ειδικότερα το τοπίο. Η εγκατάσταση λατομικών και μεταλλευτικών εκμεταλλεύσεων απαιτεί τη δημιουργία έργων υποδομής, δρόμων, εκσκαφών και αποθέσεων που έχουν ως συνέπεια την υποβάθμιση της βλάστησης και του εδάφους, την αλλοίωση του ανάγλυφου, τη δημιουργία δυσμενών οικολογικών συνθηκών στις διαταρασσόμενες επιφάνειες και την πρόκληση αλλαγών στο χαρακτήρα του φυσικού τοπίου, πέρα από τις ζημίες και οχλήσεις σε περιοίκους και στον ευρύτερο χώρο.

Η εξόρυξη μεταλλευμάτων είναι μια δραστηριότητα που μπορεί να χαρακτηριστεί ως "μεταβατική" χρήση γης που ενδιάμεσα μπορεί να παίρνει διάφορες μορφές: απομάκρυνση εδαφικής γης, αποκάλυψη, εκσκαφή, τοποθέτηση στείρων αποθέσεων, κ.λ.π.

Οι δυνητικές επιπτώσεις της εξόρυξης χαρακτηρίζονται ως αναστρέψιμες, μερικώς αναστρέψιμες και ορισμένες μη αναστρέψιμες. Οι κυριότερες είναι:

1. Αισθητική αλλοίωση του φυσικού τοπίου, λόγω της διαφοροποίησης της φυσιογνωμίας του ανάγλυφου με την σταδιακή υποβάθμιση των φυσικών στοιχείων του (βλάστηση, έδαφος κλπ), που συνοδεύεται από την μεταβολή των οπτικών του χαρακτηριστικών (γραμμές, υφή, χρώμα) και την αντικατάστασή τους από τη διαφοροποιημένη υφή και τα μεγέθη που κυριαρχούν στο τοπίο, λόγω της αφαίρεσης όγκου από το χώρο του "ορύγματος" και της εναπόθεσης των «στείρων» σε σωρούς κατάντη των λατομικών χώρων.

2. Μεταβολές στη γεωμορφολογική δομή και τα γεωλογικά χαρακτηριστικά της περιοχής, εξαιτίας της δημιουργίας τεχνητών κοιλοτήτων (ορυχείων, λατομείων) καθώς και από την εναπόθεση των «στεύρων».
3. Διαταραχές στο υδρολογικό καθεστώς. Μεταβολές στα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα, στη θέση του υδροφόρου ορίζοντα, τις υδραυλικές ιδιότητες των υδροφορέων, διαφοροποίηση της πορείας κίνησης των επιφανειακών και υπογείων υδάτων, της ποιότητας και ποσότητάς τους καθώς και στις αλλαγές του ρυθμού απορρόφησης των επιφανειακών υδάτων και των οδών αποστράγγισης ή του ρυθμού και της ποσότητας έκπλυσης του εδάφους.
4. Μεταβολές στη χλωρίδα, πανίδα και τα φυσικά οικοσυστήματα με σημαντικότερη τον περιορισμό, τη συρρίκνωση ή πλήρη εξαφάνιση τμημάτων βλάστησης χορτολιβαδικών ή και δασικών εκτάσεων λόγω της χωροθέτησης των λατομείων και την εναπόθεση των στεύρων και των υποπροϊόντων τους εντός αυτών. Σπανιότερα οι επιδράσεις αφορούν την τοπική βιολογική ποικιλία στις ζώνες διατάραξης.
5. Μεταβολές στην ποιότητα αέρα και εδάφους, που οφείλονται στη δημιουργία σκόνης, την εκπομπή καυσαερίων από βαρέα οχήματα κλπ.

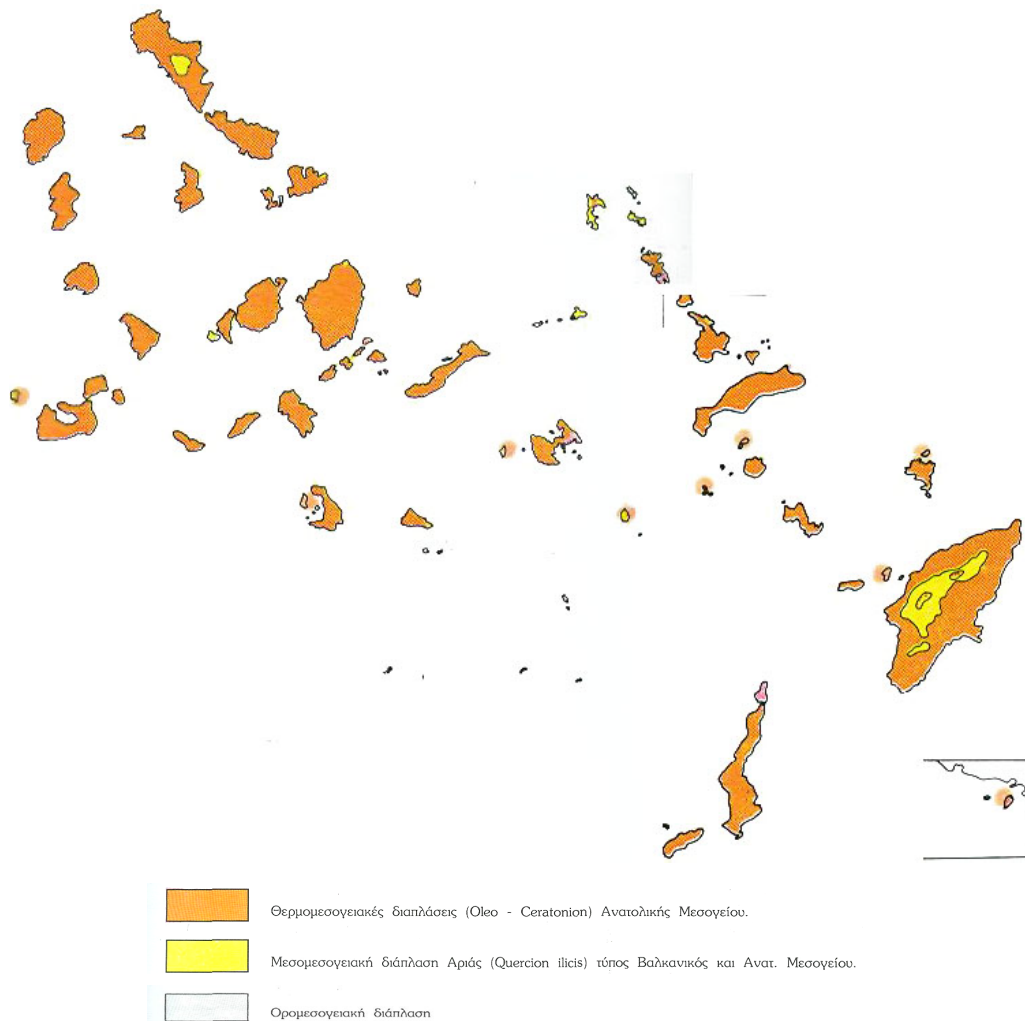
Πρόκληση θορύβου και δονήσεων, από τις εκρήξεις κατά τις διάφορες φάσεις των εξορυκτικών εργασιών.

6.5 ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ – ΧΛΩΡΙΔΑ – ΠΑΝΙΔΑ

6.5.1 ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ – ΤΥΠΟΙ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Η σύνθεση της φυσικής βλάστησης βρίσκεται κάτω από την επίδραση των επικρατούντων βιοκλιματικών συνθηκών. Σύμφωνα με το φυτοκοινωνικό χάρτη της Ελλάδας κατά Μαυρομμάτη 1980 και με τα αποτελέσματα της πρώτης εθνικής απογραφής των δασών (1992), στην περιοχή μελέτης εμφανίζονται οι ακόλουθες φυσικές διαπλάσεις ως αποτέλεσμα του κλίματος (βιοκλιματικές διαπλάσεις):

- Θερμομεσογειακές διαπλάσεις (Oleo – Ceratonia) Ανατολικής Μεσογείου
- Μεσο-μεσογειακή διάπλαση Αριάς (Quercion ilicis) τύπος βαλκανικός και Ανατολικής Μεσογείου
- Ορομεσογειακή διάπλαση Νότιας Ελλάδας

Εικόνα 6-9: Απόσπασμα Χάρτη Βλάστησης της Ελλάδας (Πηγή: Γ. Μαυρομάτης)

Πιο συγκεκριμένα ισχύουν τα εξής:

- Θερμομεσογειακές διαπλάσεις (Oleo – Ceratonia) Ανατολικής Μεσογείου: Οι θερμομεσογειακές διαπλάσεις του Oleo – Ceratonia (Χαρουπιάς και Αγριελιάς, εμφανίζονται στην εξεταζόμενη περιοχή με την θερμοβιότερη «όψη» της Ceratonia siliqua (Χαρουπιά). Από βιοκλιματική άποψη η διάπλαση αυτή για τις μεν Κυκλάδες (πλην της Άνδρου) και την Κάρπαθο ανήκει στον ημίξηρο βιοκλιματικό όροφο με θερμό ($m > 70^{\circ}\text{C}$), όπου m = η ελάχιστη θερμοκρασία του ψυχρότερου μήνα για και στον ξηρό θερμο-μεσογειακός τύπο βιοκλίματος με ξηρή περίοδο $150 < X < 200$, όπου X ο αριθμός των βιολογικά ξηρών ημερών κατά τη θερμή και ξηρή περίοδο).

Σε ότι αφορά τα Δωδεκάνησα καθώς και τα παράλια των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου ανήκουν στον ύψυγρο βιοκλιματικό όροφο με θερμό ($m > 70^{\circ}\text{C}$), όπου m = η ελάχιστη θερμοκρασία του ψυχρότερου μήνα για και στον έντονο θερμο-μεσογειακός τύπο βιοκλίματος με μεγάλη ξηρή περίοδο ($125 < X < 150$, όπου X ο αριθμός των βιολογικά ξηρών ημερών κατά τη θερμή και ξηρή περίοδο).

- Μεσο-μεσογειακή διάπλαση Αριάς (Quercion ilicis) τύπος βαλκανικός και Ανατολικής Μεσογείου: Στη μεσογειακή διάπλαση του Quercion ilicis και μάλιστα στον βαλκανικό τύπο και στον τύπο της Ανατολικής Μεσογείου η Quercus ilex έχει μικρότερη σημασία και υποκαθίσταται συνήθως από την Q. coccifera. Γενικά αποτελεί διάπλαση υγροβιότερη από την προηγούμενη.

Από βιοκλιματική άποψη, η χαμηλή ορεινή ζώνη των Δωδεκανήσων και των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου ανήκουν στον ύφυγρο βιοκλιματικό όροφο με ήπιο ($30C < m < 70C$), όπου m = η ελάχιστη θερμοκρασία του ψυχρότερου μήνα για και στον έντονο μέσο-μεσογειακός τύπο βιοκλίματος με μεγάλη ξηρή περίοδο ($75 < X < 100$, όπου X ο αριθμός των βιολογικά ξηρών ημερών κατά τη θερμή και ξηρή περίοδο). Η δε ορεινή ζώνη των Δωδεκανήσων και των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου ανήκουν στην ψυχροόροια του Quercus ilicis και στον ύφυγρο βιοκλιματικό όροφο με ψυχρό ($00C < m < 30C$), όπου m = η ελάχιστη θερμοκρασία του ψυχρότερου μήνα για και στον ασθενή μέσο-μεσογειακός τύπο βιοκλίματος με μικρή ξηρή περίοδο ($40 < X < 75$, όπου X ο αριθμός των βιολογικά ξηρών ημερών κατά τη θερμή και ξηρή περίοδο).

- Ορομεσογειακή διάπλαση Νότιας Ελλάδας: Η διάπλαση αυτή εμφανίζεται στην Νότια Ελλάδα με τα είδη με Cupressus sempervirens (Κυπαρίσσι) και Acer orientalis (Ανατολική Σφένδαμος) στα Δωδεκάνησα (ανώτερη ορεινή σειρά). Από βιοκλιματική άποψη, οι περιοχές αυτές ανήκουν στον υγρό υπο-όροφο με ψυχρό χειμώνα ($00C < m < 30C$) και στον υπο-μεσογειακό τύπο βιοκλίματος με $0 < X < 40$, όπου X ο αριθμός των βιολογικά ξηρών ημερών κατά τη θερμή και ξηρή περίοδο.

Οι παραπάνω αναφερθείσες βιοκλιματικές συνθήκες αντικατοπτρίζονται στην εικόνα της επικρατούσας βλάστησης στην οποία όμως έχουν επιδράσει και οι ανθρωπογενείς πιέσεις που λειτούργησαν από το παρελθόν έως σήμερα.

6.5.2 ΧΛΩΡΙΔΑ - ΠΑΝΙΔΑ

Η περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου χαρακτηρίζεται από την ιδιόμορφη βιοποικιλότητά της λόγω της ιδιαίτερης γεωμορφολογία της. Ο πολυδιάσπαρτος νησιωτικός χαρακτήρας της περιφέρειας έχει συντελέσει στη δημιουργία και επικράτηση οικοσυστημάτων στα οποία κυριαρχεί:

- Η χαμηλή και αραιή βλάστηση
- Η επίδραση της θάλασσας

Το σημαντικότερο και επικρατέστερο οικοσύστημα της περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου είναι το φρυγανικό οικοσύστημα. Το φρυγανικό οικοσύστημα που κυριαρχεί τόσο στις Κυκλάδες όσο και στα Δωδεκάνησα, χαρακτηρίζεται από τη χαμηλή και την αραιή βλάστηση και περιλαμβάνει χλωρίδα, όπως Θυμάρι (*Thymbra capitata*), Ρίγανη (*Origanum onites*), Αστοιβή (*Sarcopoterium spinosum*) κ.ά.

Μεγάλη συχνότητα εμφάνισης έχουν επίσης και τα μακκία *οικοσυστήματα*, τα οποία βρίσκονται σε όλα σχεδόν τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου. Το κυρίαρχο είδος της μακκίας βλάστησης είναι ο Σχίνος (*Pistacia lentiscus*), ενώ συχνή είναι η παρουσία του Αγριοκυπάρισσου σε θαμνώδη ή σε δενδρώδη (κέδρα) μορφή (*Juniperus phoenicea*) σε αμμοθίνες ή σε ξηρές, βραχώδεις περιοχές (Αστυπάλεια, Αμοργός, κ.α.). Λιγότερο συχνά συναντώνται είδη όπως η Κουμαριά (*Arbutus* sp.), η Αριά (*Quercus ilex*) και τα Ρείκια (*Erica arborea*, *Erica manipuliflora*), που είναι και φρυγανικά είδη.

Επίσης η περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου χαρακτηρίζεται και από τα παράκτια οικοσυστήματά της, τα οποία περιλαμβάνουν μία μεγάλη ποικιλία από οικοτόπους. Οι οικοτόποι διαιρούνται σε χερσαίους και θαλάσσιους. Η σημαντικότερη βλάστηση που κυριαρχεί στους χερσαίους οικοτόπους είναι η τυπική αλοφυτική (*Tamarix* sp.).

Οι σημαντικότεροι χερσαίοι και θαλάσσιοι οικοτόποι είναι:

- Τα λιβάδια Ποσειδωνίας (Ανάφη, Πολύαιγος, Ρόδος, Κως, ακτές Αστυπάλαιας και γύρω νησίδες, Μεγίστη και σε άλλα νησιά της περιφέρειας)
- Παράκτια μονίμως ή περιοδικώς κατακλυσμένα έλη αλμυρού – υφάλμυρου νερού (έλος Κολυμπήθρα, έλος Πανόρμου Τήνου, Κολυμπήθρες Πάρου, κ.ά.)
- Λιμνοθάλασσες (π.χ. Πανόρμου Μυκόνου, Σάντα Μαρία, κ.α.),
- Θαλάσσια σπήλαια,
- αμμοθίνες (π.χ. Δρυού Πάρου), κ.α.

Οι νομοί των Κυκλάδων και Δωδεκανήσων, λόγω των γεωγραφικών τους χαρακτηριστικών, δεν περιλαμβάνουν δασικές εκτάσεις. Εξαίρεση παρουσιάζουν τα μεγάλα νησιά των Δωδεκανήσων όπως η Κως, η Ρόδος με το φυσικό δάσος στον Έμπωνα και τον Πεύκωνα του Πρ. Ηλία κ.ά..

Σε ορισμένα νησιά της περιφέρειας υπάρχουν ίχνη (θύλακες) υψηλής βλάστησης (Ιος, Β. Κάρπαθος). Η ποώδης χορτολιβαδική βλάστηση (αυτοφυής) εμφανίζεται κυρίως σε υποβαθμισμένα από φωτιά ή βόσκηση εδάφη (π.χ. Πάρος, Ίος).

Ειδικότερα, αναφέρεται ότι στη φυτογεωγραφική περιοχή των Κυκλάδων έχουν καταγραφεί συνολικά 1768 φυτικά taxa, εκ των οποίων τα 161 (146 είδη και 55 υποείδη) αφορούν σε ενδημικά (Dimopoulos et al. 2013). Το 2024 είχαν καταγραφεί συνολικά 2264 φυτικά taxa (Dimopoulos et al, 2024).

Στη φυτογεωγραφική περιοχή των Νησιών Ανατολικού Αιγαίου (στην οποία, ωστόσο, συμπεριλαμβάνονται και τα νησιά της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου) έχουν καταγραφεί 2541 φυτικά taxa, εκ των οποίων τα 160 (152 είδη και 50 υποείδη) αφορούν σε ενδημικά, ενώ στη φυτογεωγραφική περιοχή Κρήτης-Καρπάθου έχουν καταγραφεί 2240 φυτικά taxa, εκ των οποίων τα 395 (362 είδη και 122 υποείδη) αφορούν σε ενδημικά (Dimopoulos et al. 2013). Το 2024 είχαν καταγραφεί συνολικά 3135 φυτικά taxa (Dimopoulos et al, 2024).

Όσον αφορά στην πανίδα, στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου εμφανίζονται εκτός των υπολοίπων τα ακόλουθα αξιοσημείωτα είδη:

- το ενδημικό είδος ιχθυοπανίδας Γκιζάνι (*Ladigesocypris ghigii*) στη Ρόδο,
- τρωτά και κινδυνεύοντα είδη ορνιθοπανίδας όπως η Χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*), ο Καλαμόκιρκος (*Circus aeruginosus*), ο Αιγαιόγλαρος (*Larus audouinii*), κ.α.,
- θηλαστικά όπως η Μεσογειακή Φώκια (*Monachus monachus*) και το Κοινό Δελφίνι (*Delphinus delphis*).

Ακολούθως, παρουσιάζεται περισσότερο αναλυτικά η πανίδα της Περιφέρειας του Ν. Αιγαίου.

Η **ερπετοπανίδα** του Αιγαίου διακρίνεται από μεγάλο πλούτο και ποικιλία και αυτό οφείλεται κυρίως στο θερμό κλίμα και στη μεγάλη ποικιλία των βιοτόπων που παρουσιάζουν τα ελληνικά νησιά. Για κάποια είδη τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου αποτελούν το όριο εξάπλωσής τους. Από τα Δωδεκάνησα και τα άλλα νησιά κατά μήκος της μικρασιατικής ακτής, βλέπουμε ότι πολλά από τα

είδη ερπετών που συναντώνται εκεί δεν υπάρχουν στην Ηπειρωτική Ελλάδα. Η Σαύρα της Λυκίας *Anatololacerta finikensis* (συν: *Anatololacerta oertzeni budaki*) στην ελληνική επικράτεια εντοπίζεται μόνο στο Καστελλόριζο και η Πελασγική Σαύρα *Anatololacerta pelasgiana* (συν: *Anatololacerta oertzeni pelasgiana*) βρίσκεται σε ορισμένα από τα Δωδεκάνησα (Νίσυρος, Τήλος, Σύμη, Σεσκλί, Ρόδος, νησίδες Πεντάνησος και Στρογγυλή Ρόδου, Αλιμιά Χάλκης). Άλλα είδη ερπετών που εντός της ελληνικής επικράτειας απαντούν μόνο στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου είναι ο Αβλέφαρος της Λυκίας (*Ablepharus anatolicus*) που εντοπίζεται στο Καστελλόριζο και στις γύρω νησίδες, η Αμφίσβαινα (*Blanus strauchi*) που εξαπλώνεται στα νησιά Λειψοί, Λέρος, Κάλυμνος, Ψέριμος, Κως, Νίσυρος, Σύμη, Ρόδος και Καστελλόριζο, ο Μαύρος Έφιος (*Dolichophis jugularis*) σε Λέρος, Κως, Σύμη, Τήλος, Ρόδος, Χάλκη και Καστελλόριζο, το Μαύρο Φίδι της Γυάρου (*Hierophis viridiflavus*) στη Γυάρο, ο Ανατολικός Οφίομορφος (*Ophiomorus kardesi*) που απαντάται μόνο στο Καστελλόριζο και στη νησίδα Αγριελιά, και ο Τριόνυξ (*Trionyx triunguis*) που στην ελληνική θάλασσα έχει παρατηρηθεί ανοιχτά των νησιών Ρόδου, Καλύμνου, Λέρου και Κω, καθώς και στην Αλυκή της Κω. Στο Νότιο Αιγαίο καταγράφονται ακόμη ορισμένα ενδημικά είδη, και συγκεκριμένα η Χρυσάφλοϊδα (*Lacerta citrovittata*) που εντοπίζεται μόνο στα νησιά Άνδρος, Τήνος, Σύρος, Μύκονος, Νάξος, Πάρος, Αντίπαρος, Δεσποτικό και Ίος, η Οχιά της Μήλου (*Macrovipera schweizeri*) μόνο στα νησιά Μήλος, Κίμωλος, Πολύαιγος και Σίφνος, ο Κυρτοδάκτυλος των Δωδεκανήσων (*Mediodactylus oertzeni*) που είναι ενδημικό των νότιων Δωδεκανήσων, και η Σαύρα της Μήλου (*Podarcis milensis*) που καταγράφεται μόνο στα νησιά Μήλος, Κίμωλος, Άγ. Ευστράτιος Κιμώλου, Πολύαιγος, Αντίμηλος, Ανάνες και Φαλκονέρα. Επιπρόσθετα, σημαντικό είδος, το οποίο κατατάσσεται στα κρισίμως κινδυνεύοντα στο Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας η Δερματοχελώνα (*Dermochelys coriacea*). Επίσης η Χελώνα Καρέτα (*Caretta caretta*) και η Πράσινη Χελώνα (*Chelonia mydas*) έχουν σημαντική παρουσία στο Αιγαίο και κατατάσσονται στην κατηγορία Κινδυνεύοντα. Η σημαντικότερη απειλή για τα ερπετά που ανήκουν σε μια από τις κατηγορίες κινδύνου του Κόκκινου Βιβλίου είναι η ανθρωπογενής καταστροφή και υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων τους. Αυτή οφείλεται κυρίως στην άναρχη οικιστική επέκταση, την ανάπτυξη της γεωργίας, στις εξορύξεις και στις πυρκαγιές. Συνολικά, στην ΠΝΑ απαντούν 43 είδη ερπετών, ενώ υπάρχουν και ενδημικά υποείδη όπως τα: *Mediodactylus kotschy kotschy*, *Mediodactylus oertzeni oertzeni*, *Ablepharus kitaibelii fabichi* κ.ά. (Herpetofauna, 2026).

Από τα **αμφίβια** εξαιρετικά σημαντική κρίνεται η παρουσία του ενδημικού είδους Χοχλίνα (*Lyciasalamandra helverseni*), που περιλαμβάνεται στα Παραρτήματα II/IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, ενώ προστατεύεται και από την εθνική και τη διεθνή νομοθεσία. Από τα συνολικά 7 είδη αμφιβίων της ΠΝΑ, αυξημένο ενδιαφέρον έχει και η παρουσία του Σαλαμάνδρα του Καστελλόριζου ή Νυφίτσα (*Lyciasalamandra luschni*) που με βάση τον επικαιροποιημένο Κόκκινο Κατάλογο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας (2023) χαρακτηρίζεται ως Τρωτό (VU), ενώ στον Κατάλογο Απειλούμενων Ειδών της IUCN χαρακτηρίζεται ως Κινδυνεύον (EN). Το είδος αυτό εξαπλώνεται στα νότια παράλια της Τουρκίας, ενώ στην Ελλάδα υπάρχει μόνο στο Καστελλόριζο, ο οποίος και αποτελεί τον μοναδικό ευρωπαϊκό πληθυσμό του (Παφίλης και Βαλάκος 2012, Herpetofauna, 2026).

Σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η **ορνιθοπανίδα** του Αιγαίου. Ο πλούτος της οφείλεται εν μέρει και στη θέση του Αιγαίου Πελάγους αφού αυτό βρίσκεται ανάμεσα στη Μικρά Ασία και την ηπειρωτική Ελλάδα και φιλοξενεί είδη και από τις δύο περιοχές. Ακόμη, το Αιγαίο αποτελεί χώρο διέλευσης για εκατομμύρια μεταναστευτικών πουλιών που μετακινούνται από και προς την Αφρική κάθε άνοιξη και φθινόπωρο. Ιδιαίτερα την άνοιξη, το Αιγαίο είναι ένας σημαντικός τόπος

ανάπαυσης και ανεφοδιασμού τους καθώς φθάνουν κουρασμένα, πεινασμένα και αφυδατωμένα έχοντας διασχίσει τη Σαχάρα και τη Μεσόγειο.

Οι υγρότοποι πολλών νησιών του Κεντρικού και του Ανατολικού Αιγαίου όπως η λίμνη Ψαλίδι και το έλος Αλυκή στην Κω, οι μικροί υγρότοποι της Τήνου, ο υγρότοπος της Σερίφου, η Λιμνοθάλασσα της Αλυκής στη Νάξο, η λίμνη και οι αλυκές της Μήλου, οι υγρότοποι τις Πάρου και της Αντιπάρου, οι υγρότοποι της Πάτμου είναι πολύ σημαντικοί για τα αποδημητικά πουλιά. Ιδιαίτερη σημασία έχουν και οι πολυάριθμοι μικροί εποχιακοί υγρότοποι που σχηματίζονται σε έρημες νησίδες και βραχονησίδες και υποστηρίζουν τα μεταναστευτικά πουλιά κατά το μεγάλο τους ταξίδι την άνοιξη και το φθινόπωρο.

Εκτός από τους μεταναστευτικούς πληθυσμούς πτηνών που σταματούν για ανεφοδιασμό και ανάπαυση το Αιγαίο φιλοξενεί μερικά σημαντικά και σπάνια θαλασσοπούλια όπως ο Μύχος (*Puffinus yelkouan*), ο Αρτέμης (*Calonectris diomedea*) και ο Υδροβάτης (*Hydrobates pelagicus*). Για τα είδη αυτά το ανοιχτό πέλαγος είναι ο βióτοπος τους όπου τρέφονται, ζευγαρώνουν και κοιμούνται. Στη στεριά βγαίνουν μόνο για να φωλιάσουν σε απομονωμένες βραχονησίδες, που τους προσφέρουν ασφάλεια χωρίς χερσαίους θηρευτές.

Στα παράκτια θαλασσοπούλια του Αιγαίου κατατάσσονται ο Αιγαιόγλαρος (*Larus audouinii*), ο Ασημόγλαρος της Κασπίας (*Larus cachinnans*) και ο Θαλασσοκόρακας (*Gulosus aristotelis*). Ο Αιγαιόγλαρος είναι ο μόνος γλάρος που απαντάται αποκλειστικά στη Μεσόγειο. Στην Ελλάδα οι περισσότερες αποικίες Αιγαιόγλαρου βρίσκονται στα Δωδεκάνησα και τις ανατολικές Κυκλάδες. Ο Αιγαιόγλαρος, σύμβολο των νησίδων, απειλείται περισσότερο από κάθε άλλο θαλασσοπούλι της Ελλάδας. Φωλιάζει σε μέρη που εύκολα φτάνει άνθρωπος ή ζώο και επίσης φωλιάζει σε περίοδο τουριστικής αιχμής, στις αρχές καλοκαιριού. Τότε μία και μόνο επίσκεψη ανθρώπου ή κατοικίδιου ζώου στη νησίδα της αποικίας αρκεί για να εγκαταλείψουν τις φωλιές τα ενήλικα και να καταστραφεί όλη η αποικία. Για τον μικρό πληθυσμό του Αιγαιόγλαρου μια κατεστραμμένη αποικία είναι σημαντική απώλεια. Ο Αιγαιόγλαρος καταγράφεται ως Κινδυνεύον (EN) στον επικαιροποιημένο Κόκκινο Κατάλογο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας (2023).

Τέλος, στην ομάδα των πουλιών που φωλιάζουν στις νησίδες του Αιγαίου ανήκει ακόμη ένα σημαντικό είδος, που δεν είναι όμως θαλασσοπούλι. Ο Μαυροπετρίτης (*Falco eleonora*) ή Βαρβάκι όπως τον αποκαλούν οι κάτοικοι των νησιών του Αιγαίου φωλιάζει κατά αποικίες στις μικρές νησίδες (ή και σε απότομες βραχώδεις ακτές) και κάθε πρωί ανοίγεται στο πέλαγος για να τραφεί και να φέρει τροφή στους νεοσσούς. Το ιδιαίτερο όμως χαρακτηριστικό του πουλιού αυτού που το κάνει μοναδικό στον κόσμο είναι το γεγονός ότι ο Μαυροπετρίτης είναι το μόνο αρπακτικό που έχει ειδικευτεί να κυνηγά αποκλειστικά μεταναστευτικά πουλιά πάνω από τη θάλασσα. Ο Μαυροπετρίτης είναι ένα σπάνιο είδος σε παγκόσμια κλίμακα, με συνολικό πληθυσμό κάτω από 20.000 άτομα. Το 70% του παγκόσμιου πληθυσμού συναντάται στα νησιά του Αιγαίου, όπου βρίσκει άφθονη τροφή, ανέμους που διευκολύνουν το κυνήγι, και απομονωμένες βραχονησίδες χωρίς χερσαίους θηρευτές για να φωλιάσει. Επομένως η Ελλάδα έχει τη μεγαλύτερη ευθύνη για τη διατήρηση του είδους παγκοσμίως ενώ ταυτόχρονο ο Μαυροπετρίτης είναι το πιο σημαντικό είδος πουλιού για την Ελλάδα.

Τέλος, αναφορικά με τα **θηλαστικά** στο Νότιο Αιγαίο συναντώνται χερσαία θηλαστικά που ανήκουν στα:

- Σαρκοφάγα όπως η Αλεπού (*Vulpes vulpes*), το Πετροκούναβο (*Martes foina*), η Νυφίτσα (*Mustela nivalis*), ο Ασβός του Καυκάσου (*Meles canescens*) κ.ά.,
- Αρτιοδάκτυλα όπως το Πλατώνι (*Dama dama*), ο Αίγαγρος ή Αγριοκάτσικο (*Capra aegagrus pictus*),
- Εντομοφάγα όπως ο Ανατολικοευρωπαϊκός Σκατζόχοιρος (*Erinaceus concolor*), ο Ρουμανικός Σκατζόχοιρος (*Erinaceus roumanicus*), η Κηπομυγαλίδα (*Crocidura gueldenstaedtii*), η Χωραφομυγαλίδα (*Crocidura leucodon*) και η Ετρουσκομυγαλίδα (*Suncus etruscus*),
- Λαγόμορφα όπως το Αγριοκούνελο (*Oryctogalus cuniculus*) και ο Λαγός (*Lepus europaeus*),
- Τρωκτικά όπως ο Ανατολικός Βραχοποντικός (*Apodemus mystacinus*), ο Δασοποντικός (*Apodemus sylvaticus*), ο Στεποποντικός (*Apodemus witherbyi*), ο Δασομυωξός (*Glis glis*), ο Σταχτοποντικός (*Mus domesticus*), ο Δεκατιστής ή Κοινός Καστανός Αρουραίος (*Rattus norvegicus*), ο Μαυροποντικός ή Μαύρος Αρουραίος (*Rattus rattus*) και ο Γερβίλλος (*Meriones tristrami*),
- Επίσης, ο μεγάλος αριθμός των σπηλαίων που υπάρχει στα νησιά του Αιγαίου φιλοξενεί πλήθος από Χειρόπτερα, όπως ο Μικρονυκτοβάτης (*Nyctalus leisleri*), η Τρανονυχτερίδα της Ανατολίας (*Eptesicus anatolicus*), η Τρανονυχτερίδα (*Eptesicus serotinus*), η Βουνονυχτερίδα (*Hypsugo savii*), η Πτερυγονυχτερίδα (*Miniopterus schreibersii*), η Στεπομυωτίδα (*Myotis aurascens*), η Μικρομυωτίδα (*Myotis blythii*), η Πυρρομυωτίδα (*Myotis emarginatus*), η Λευκονυχτερίδα (*Pipistrellus kuhlii*), η Νανονυχτερίδα (*Pipistrellus pipistrellus*), η Μικρονυχτερίδα (*Pipistrellus pygmaeus*), η Μεσογειακή Ωτονυχτερίδα (*Plecotus kolombatovici*), ο Ρινόλοφος του Blasius (*Rhinolophus blasii*), ο Τρανορινόλοφος (*Rhinolophus ferrumequinum*), ο Μικρορινόλοφος (*Rhinolophus hipposideros*), η Αιγυπτιακή Φρουτονυχτερίδα (*Rousettus aegyptiacus*) και ο Νυχτονόμος (*Tadaritda teniotis*) (Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία, 2026).

Ιδιαίτερη αναφοράς χρήζει το Πλατώνι (*Dama dama*). Στα δάση της Ρόδου, που αποτελούν το ενδιαίτημά του, ζουν σήμερα λιγότερα από 50 ζώα και το είδος συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία Κινδυνεύον (ΕΝ) του επικαιροποιημένου Κόκκινου Κατάλογου των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας (2023). Ακόμη στην Αντίμνηλο των Κυκλάδων συναντάται το υποείδος Αγριοκάτσικου *Capra aegagrus pictus* και ο πληθυσμός του είναι πιθανόν αρχαίας προέλευσης. Σημαντικά επίσης χερσαία θηλαστικά που χρίζουν προστασίας είναι ο Στεποποντικός (*Apodemus witherbyi*) και η Τρανονυχτερίδα της Ανατολίας (*Eptesicus anatolicus*) στη Ρόδο, Σύμη, Μεγίστη και Σάμο.

Γενικά στην ΠΝΑ απαντούν τουλάχιστον 38 είδη χερσαίων θηλαστικών, εκ των οποίων 18 περιλαμβάνονται στα Παραρτήματα της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, με τη Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*) να αποτελεί είδος προτεραιότητας του Παραρτήματος II.

Το Αιγαίο Πέλαγος φιλοξενεί επίσης αρκετά και σημαντικά είδη θαλάσσιων θηλαστικών. Τα είδη που απαντούν στο Νότιο Αιγαίο είναι η Πτεροφάλαινα *Balaenoptera physalus*, ο Φυσητήρας *Physeter macrocephalus* είδος που κατατάσσεται ως κρίσιμως κινδυνεύον, ο Ζφίος *Ziphius cavirostris* με πληθυσμούς στη Μήλο και την Κάρπαθο, το Ρινοδέλφιο *Tursiops truncatus*, το Ζωνοδέλφιο *Stenella coeruleoalba* και το κοινό Δελφίνι *Delphinus delphis* με πληθυσμούς στα Δωδεκάνησα. Όλα αυτά τα θαλάσσια θηλαστικά είναι πολύ σημαντικά για την υγεία του θαλάσσιου οικοσυστήματος και χρίζουν διατήρησης και προστασίας. Όμως το διασημότερο θαλάσσιο θηλαστικό που απαντάται στο Αιγαίο είναι η Μεσογειακή Φώκια (*Monachus monachus*). Στις

ελληνικές θάλασσες ζει και αναπαράγεται ο μισός, περίπου, παγκόσμιος πληθυσμός του είδους, περί τα 250-300 άτομα. το είδος παραμένει ευρύτατα κατανεμημένο σε όλη σχεδόν την παράκτια και νησιωτική χώρα Μεγαλύτερη συχνότητα εμφανίσεων καταγράφεται σε απομονωμένες, βραχώδεις και δυσπρόσιτες νησιωτικές και παράκτιες περιοχές, στις οποίες φαίνεται ότι το είδος δείχνει προτίμηση, αποφεύγοντας έτσι τις έντονες ανθρώπινες δραστηριότητες. Σημαντικοί πληθυσμοί σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν καταγραφεί στις Βόρειες Σποράδες, στη Γυάρο και στο νησιωτικό σύμπλεγμα της Κιμώλου-Πολυαίγου στις Κυκλάδες. Παράλληλα, άλλες μικρές αναπαραγωγικές ομάδες επιβιώνουν στα Δωδεκάνησα, κυρίως στη Βόρεια Κάρπαθο.

Όσον αφορά στην κατάσταση διατήρησης των θηλαστικών, 9 είδη χαρακτηρίζονται ως απειλούμενα σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με το Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας. Ειδικότερα:

- Η Μεσογειακή Φώκια (*Monachus monachus*) χαρακτηρίζεται ως Κρισίμως Κινδυνεύον (CR).
- Η Ασιατική τρανονυχτερίδα (*Eptesicus bottae*), ο Στεποποντικός (*Apodemus witherbyi*), το Πλατώνι (*Dama dama*), ο αίγαγρος ή αγριοκάτσικο (*Capra aegagrus*), η φώκαινα (*Phocoenaphocoena*) και το κοινό δελφίνι (*Delphinus delphis*) χαρακτηρίζονται ως Κινδυνεύοντα (EN).
- Ο Ρινόλοφος του Mehely (*Rhinolophus mehelyi*) και το Ρινοδέλφινο (*Tursiops truncatus*) χαρακτηρίζονται ως Τρωτά (VU).
- Επιπλέον, τέσσερα είδη Χειροπτέρων (*Miniopterus schreibersii*, *Myotis myotis*, *Rhinolophus*) χαρακτηρίζονται ως Σχεδόν Απειλούμενα (NT).

Τέλος αναφέρεται ότι οι Κυκλάδες αποτελούν μία από τις σημαντικότερες περιοχές ενδημισμού της Ελλάδας, μαζί με την Κρήτη και την Ηπειρωτική Ελλάδα.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι η βιοποικιλότητα του θαλάσσιου περιβάλλοντος της χώρας, όπου σε ολόκληρη της μεσόγειο αναφέρονται 579 είδη ψαριών εκ των οποίων τα 447 είδη παρουσιάζονται στις ελληνικές θάλασσες, μαζί με 2.500 taxa ζωοβένθους και 527 taxa φυτοβένθους (μακροφυκών και θαλάσσιων φανερόγαμων).

Η ασπόνδυλη πανίδα της ΠΝΑΙ δεν έχει μελετηθεί πλήρως όπως ισχύει και σε εθνικό επίπεδο. Καλύτερα μελετημένες είναι ορισμένες Τάξεις ασπονδύλων, ενώ πιο πλήρη δεδομένα υπάρχουν για τις προστατευόμενες περιοχές, όπως την Π.Π. Βόρειας Καρπάθου-Σαρίας και τις περιοχές του Δικτύου Natura 2000.

Στην Π.Π. Βόρειας Καρπάθου-Σαρίας απαντούν τουλάχιστον 13 σημαντικά είδη ασπονδύλων, μεταξύ των οποίων και το Δίθυρο Μαλάκιο Πίνα (*Pinna nobilis*), η οποία περιλαμβάνεται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ (Παράρτημα IV), προστατεύεται από την εθνική και τη διεθνή νομοθεσία, ενώ με βάση το Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας χαρακτηρίζεται ως Τρωτό (VU). Στην Π.Π. Βόρειας Καρπάθου-Σαρίας εντοπίζεται το ενδημικό Λεπιδόπτερο της Καρπάθου *Hipparchia christenseni*, το οποίο επίσης χαρακτηρίζεται ως Τρωτό (VU), καθώς και το χερσαίο γαστερόποδο *Zonites sariae*, ενδημικό των Δωδεκανήσων, το οποίο χαρακτηρίζεται ως Κρισίμως Κινδυνεύον (CR). Το ορθόπτερο *Ovaliptila kinzelbachi* (*Discoptila kinzelbachi*= συνώνυμο) (Gorochoy 2006) είναι γνωστό μόνο από την Κάρπαθο, όπου έχει βρεθεί στο σπήλαιο του «Αγίου Ιωάννη» στη Βρουκούντα (Φ.Δ.Κ.Σ.), ενώ το χερσαίο γαστερόποδο *Derocheras lasithionensis* είναι γνωστό μόνο από την Κρήτη και την Κάρπαθο.

Στα ΤΔΔ για τις περιοχές της ΠΝΑΙ που έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο Natura 2000, και ειδικά για τις περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως ΤΚΣ ή/ και ως ΕΖΔ περιλαμβάνονται 30 είδη ασπονδύλων, με την πεταλούδα της Ρόδου *Euphlagia quadripunctaria* (*Callimorpha quadripunctaria*= συνώνυμο) να αποτελεί είδος προτεραιότητας του Παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Σε κάθε περίπτωση και παρότι η ασπόνδυλη πανίδα δεν έχει μελετηθεί πλήρως, η ΠΝΑΙ παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον όσον αφορά στα ενδημικά είδη. Σύμφωνα με τους Sfenthourakis and Legakis (2001) τα περισσότερα ενδημικά είδη ασπονδύλων στην Ελλάδα απαντούν στην Κρήτη, τα νησιά των Κυκλάδων και τα βουνά της ηπειρωτικής ενδοχώρας. Αναφέρεται για παράδειγμα ότι μόνο στις Κυκλάδες απαντούν τουλάχιστον 40 ενδημικά είδη χερσαίων γαστεροπόδων, τα οποία αφορούν σε ενδημικά των Κυκλάδων ή σε ευρύτερα ενδημικά είδη (Βαρδινογιάννη και συν. 2009). Πολλά από τα είδη ασπονδύλων της ΠΝΑ, ενδημικά και μη, έχουν αξιολογηθεί στο Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας και χαρακτηρίζονται ως απειλούμενα.

Αναφέρονται ενδεικτικά:

- το Λεπιδόπτερο *Pelopidas thrax* που στην Ελλάδα απαντάται μόνο στη Ρόδο και τη Σάμο και το οποίο χαρακτηρίζεται ως Κινδυνεύον (EN),
- το Οδοντόγναθο *Cordulegaster helladica buchholtzi*, ενδημικό υποείδος των Κυκλάδων, γνωστό από την Άνδρο, τη Νάξο και την Τήνο, που χαρακτηρίζεται ως Τρωτό (VU)
- το Χειλόποδο *Lithobius nudus*, ενδημικό της Ελλάδας, το οποίο εκτός από την ηπειρωτική Ελλάδα περιορίζεται στο νότιο Αιγαίο, με μοναδική παρουσία στη Σίφνο και το οποίο χαρακτηρίζεται ως Κρισίμως Κινδυνεύον (CR) κ.ά.

Τα είδη χλωρίδας και πανίδας (κυρίως орνιθοπανίδας) της περιφέρειας κατέχουν πολύ σημαντική τόσο οικολογική όσο και οικονομική σημασία για την προσέλκυση τουριστών που αποτελεί τον σημαντικότερο εξαγωγίμο προϊόν της περιφέρειας.

Τα στοιχεία της βιοποικιλότητας της περιφέρειας έχουν ένα ικανοποιητικό ποσοστό διατήρησης σε σχέση με τις ανεπτυγμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αυτό οφείλεται στο γεγονός της σχετικά ήπιας και σταδιακής ανθρώπινης παρέμβασης στο περιβάλλον, εκτός βέβαια από τις παράκτιες τουριστικές περιοχές με την ταχεία ανάπτυξη του θερινού κυρίως τουρισμού.

6.5.3 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

6.5.3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι περιοχές του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων περιοχών, όπως αναγράφεται στο Άρθρο 3 του Ν.3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/1011), ορίζονται στο **άρθρο 19 του Ν.1650/1986** «Για την προστασία του περιβάλλοντος» (ΦΕΚ 160 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από το **άρθρο 5 του Ν. 3937/2011** «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 60/Α/1011) και εν συνεχεία από το **άρθρο 46 του Ν.4685/2020** «Εκσυγχρονισμός περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών 2018/844 και 2019/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 92/Α/07-05-2020).

Με τον **Ν.4685/2020** τροποποιούνται οι κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών του Εθνικού Συστήματος, ωστόσο το νέο σύστημα δεν έχει εφαρμοστεί ακόμα πλήρως για το σύνολο των προστατευόμενων περιοχών, με αποτέλεσμα να υπάρχουν θεσμοθετημένες προστατευόμενες περιοχές του παλαιού συστήματος οι οποίες δεν έχουν επικαιροποιηθεί ακόμα ως προς την ένταξή τους στο νέο σύστημα.

Οι Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες:

- 8α «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Ομάδα περιοχών Περιφερειακών Ενοτήτων Σύρου, Άνδρου, Τήνου, Μυκόνου, Κέας-Κύθνου και Μήλου)», μέρος της οποίας (Ειδική Αναφορά στην Περιοχή GR4220033 «Νήσος Γυάρος και Θαλάσσια Ζώνη») εγκρίθηκε με την με Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/31800/765/21-03-2025 Απόφαση (ΑΔΑ: 6Θ0Η4653Π8-ΑΒΔ), και το σύνολο της οποίας εγκρίθηκε με την με Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/43729/1138/20-04-2026 Απόφαση (ΑΔΑ: ΕΙΑ14653Π8-78Β),
- 8β «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Ομάδα περιοχών Περιφερειακών Ενοτήτων Καλύμνου (Δήμοι Αστυπάλαιας, Λέρου), Καρπάθου, Νάξου, Πάρου, Μήλου (Δήμος Μήλου), Θήρας, Νήσων (Δήμος Σπετσών)», η οποία εγκρίθηκε με την με Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/43756/1139/20-04-2026 Απόφαση (ΑΔΑ: Ρ2ΑΙ4653Π8-ΕΙΖ) και
- 8γ «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Ομάδα περιοχών Περιφερειακών Ενοτήτων Καλύμνου (Δήμοι Καλυμνίων, Πάτμου, Λέρου, Λειψών & Αγαθονησίου), Καρπάθου (Δήμοι Καρπάθου & Κάσου), Κω (Δήμοι Κω & Νισύρου), Ρόδου (Δήμοι Ρόδου, Μεγίστης, Τήλου, Σύμης & Χάλκης)», η οποία βρίσκεται σε διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης,

διευθετούν ορισμένα από αυτά τα θέματα, ωστόσο δεν έχει εκδοθεί ακόμα προεδρικά διατάγματα για τον χαρακτηρισμό των νέων προστατευόμενων περιοχών που προτείνονται από τις ανωτέρω ΕΠΜ.

Στις ακόλουθες ενότητες, παρουσιάζονται οι περιοχές του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών που εντοπίζονται εντός της Περιοχής Μελέτης (Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου).

6.5.3.2. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA 2000

Το Δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών:

- ✓ τις «**Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)**» (Special Protection Areas - SPA) για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΟΚ *“περί της διατήρησης των άγριων πτηνών”*, η οποία κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2009/147/ΕΚ.
Οι ΖΕΠ, μετά τον χαρακτηρισμό τους από τα Κράτη Μέλη, εντάσσονται αυτόματα στο Δίκτυο Natura 2000. Ο κατάλογος των Ελληνικών ΖΕΠ δημοσιεύτηκε στην ΚΥΑ.Η.Π. 37338/1807/Ε.103/2010 (ΦΕΚ 1495/Β/06-09-2010) ως Παράρτημα στη νέα ενσωμάτωση της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, συμπεριλήφθηκε επίσης ως Παράρτημα στον Ν. 3937/2011 για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας (ΦΕΚ 60/Α/31-3-2011), ενώ επικαιροποιήθηκε στην ΚΥΑ 50743/11-12-2017 «Αναθεώρηση εθνικού καταλόγου περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000» (ΦΕΚ 4432/Β/15-12-2017). Η Ελλάδα έχει χαρακτηρίσει μέχρι σήμερα **207 ΖΕΠ**.
- ✓ τους «**Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)**» (Sites of Community Importance - SCI), όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ *“για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας”*.

Μετά την οριστικοποίηση του καταλόγου των ΤΚΣ, τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να κηρύξουν τις περιοχές αυτές ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» (Special Areas of Conservation - SAC) και να καθορίσουν τις προτεραιότητες για τη διατήρηση σε ικανοποιητική κατάσταση, των τύπων οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος εντός αυτών. Με την ΚΥΑ 50743/11-12-2017 «Αναθεώρηση εθνικού καταλόγου περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000» (ΦΕΚ 4432/Β/15-12-2017), **239** ελληνικοί Τόποι Κοινοτικής Σημασίας έχουν χαρακτηριστεί ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (**ΕΖΔ**), ενώ επίσης συμπεριλήφθηκαν 2 Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) και 24 προτεινόμενοι Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (πΤΚΣ), οι οποίοι εγκρίθηκαν ως ΤΠΣ με την Εκτελεστική Απόφαση (ΕΕ) 2019/22 της 14ης Δεκεμβρίου 2018. Συνολικά, η Ελλάδα έχει χαρακτηρίσει μέχρι σήμερα **265 ΤΚΣ** (σε αυτούς συμπεριλαμβάνονται οι 239 ΕΖΔ).

Οι περιοχές του Εθνικού Καταλόγου Περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000, συμπεριλαμβάνονταν ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης ή Ζώνες Ειδικής Προστασίας στην κατηγορία «Περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών» του προηγούμενου Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών (άρθρο 5 του Ν. 3937/2011).

Με τον Ν.4685/2020, όλες οι περιοχές Natura 2000 χαρακτηρίστηκαν ως «Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας».

Στο ισχύον Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών (Ν.4685/2020) χαρακτηρίζονται ως «Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας» *χερσαίες, υδάτινες, θαλάσσιες ή μικτού χαρακτήρα, φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές με καταγεγραμμένη παρουσία τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών διεθνούς, ενωσιακής σημασίας ή/και ελληνικού ενδιαφέροντος που χρήζουν προστασίας και διατήρησης.*

Με βάση τον αναθεωρημένο κατάλογο στην ΠΝΑ έχουν χαρακτηριστεί συνολικά εξήντα δύο (62) Προστατευόμενες Περιοχές του δικτύου Natura, οι οποίες παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 6-17: Περιοχές Natura 2000 Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

α/α	Κωδικός	Είδος	Ονομασία Τόπου	Έκταση (ha)
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ				
1	GR4210001	ΕΖΔ - πΤΚΣ	ΚΑΣΟΣ & ΚΑΣΟΝΗΣΙΑ - ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	21487,7
2	GR4210002	ΕΖΔ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΑΡΠΑΘΟΣ: ΚΑΛΗ ΛΙΜΝΗ - ΛΑΣΘΟΣ - ΚΥΡΑ ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	9321,9
3	GR4210003	ΕΖΔ - ΖΕΠ	ΒΟΡΕΙΑ ΚΑΡΠΑΘΟΣ ΚΑΙ ΣΑΡΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	11297,98
4	GR4210004	ΕΖΔ	ΚΑΣΤΕΛΛΟΡΙΖΟ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΡΩ ΚΑΙ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	1769,64
5	GR4210005	ΕΖΔ	ΡΟΔΟΣ: ΑΚΡΑΜΥΤΗΣ, ΑΡΜΕΝΗΣΤΗΣ, ΑΤΤΑΒΥΡΟΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ (ΚΑΡΑΒΟΛΑ - ΟΡΜΟΣ ΓΛΥΦΑΔΑ)	27696,216
6	GR4210006	ΕΖΔ	ΡΟΔΟΣ: ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ - ΕΠΤΑ ΠΗΓΕΣ – ΠΕΤΑΛΟΥΔΕΣ-ΡΕΜΑΤΑ	11414,258
7	GR4210007	ΕΖΔ - πΤΚΣ	ΝΟΤΙΑ ΝΙΣΥΡΟΣ ΚΑΙ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	17847,82
8	GR4210008	ΕΖΔ	ΚΩΣ: ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΛΟΥΡΟΣ - ΛΙΜΝΗ ΨΑΛΙΔΙ - ΟΡΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ - ΑΛΥΚΗ - ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	10138,28
9	GR4210009	ΕΖΔ	ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑ: ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ, ΓΥΡΟ ΝΗΣΙΔΕΣ ΚΑΙ ΟΦΙΔΟΥΣΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ (ΑΚΡ. ΛΑΝΤΡΑ - ΑΚΡ. ΒΡΥΣΗ)	7027,22
10	GR4210010	ΕΖΔ	ΑΡΚΟΙ, ΛΕΙΨΟΙ, ΑΓΑΘΟΝΗΣΙ ΚΑΙ ΒΡΑΧΟΝΗΣΙΔΕΣ	12407,54

α/α	Κωδικός	Είδος	Ονομασία Τόπου	Έκταση (ha)
11	GR4210011	ΕΖΔ	ΒΡΑΧΟΝΗΣΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ: ΒΕΛΟΠΟΥΛΑ, ΦΑΛΚΟΝΕΡΑ, ΑΝΑΝΕΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ, ΠΑΧΕΙΑ, ΦΤΕΝΟ, ΜΑΚΡΑ, ΑΣΤΑΚΙΔΟΝΗΣΙΑ, ΣΥΡΝΑ - ΓΥΡΩ ΝΗΣΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	4568,43
12	GR4210014	ΖΕΠ	ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΑΤΜΟΥ: ΠΕΤΡΟΚΑΡΑΒΟ, ΑΝΥΔΡΟΣ	61,97
13	GR4210019	ΖΕΠ	ΝΗΣΙΔΕΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ: ΕΠΑΝΩ, ΝΕΡΑ, ΣΑΡΙ, ΤΕΛΕΝΔΟΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	18847,26
14	GR4210020	ΖΕΠ	ΝΗΣΟΙ ΚΙΝΑΡΟΣ ΚΑΙ ΛΕΒΙΘΑ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΛΙΑΔΑ, ΠΛΑΚΑ, ΓΛΑΡΟΣ, ΜΑΒΡΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	10730,97
15	GR4210021	ΖΕΠ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΚΟΥΝΟΥΠΟΙ, ΦΤΕΝΟ, ΧΟΝΔΡΟΠΟΥΛΟ, ΚΟΥΤΣΟΜΥΤΗΣ, ΜΟΝΗ, ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ, ΤΙΓΑΝΙ, ΧΟΝΔΡΗ, ΛΙΓΝΟ, ΦΩΚΙΟΝΗΣΙΑ, ΚΑΤΣΑΓΡΕΛΙ, ΠΟΝΤΙΚΟΥΣΣΑ, ΟΦΙΔΟΥΣΣΑ, ΚΤΕΝΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	28328,07
16	GR4210022	ΖΕΠ	ΝΗΣΟΣ ΣΥΡΝΑ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ, ΜΙΚΡΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ, ΚΑΤΣΙΚΑΣ, ΜΕΣΟΝΗΣΙ, ΠΛΑΚΙΔΑ, ΣΤΕΦΑΝΙΑ, ΝΑΥΑΓΙΟ	941,84
17	GR4210023	ΖΕΠ	ΝΗΣΙΔΕΣ ΚΑΡΠΑΘΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ: ΜΕΓΑΛΟ ΣΟΦΡΑΝΟ, ΣΟΧΑΣ, ΜΙΚΡΟ ΣΟΦΡΑΝΟ, ΑΥΓΟ, ΔΙΒΟΥΝΙΑ, ΧΑΜΗΛΗ, ΑΣΤΑΚΙΔΟΝΗΣΙΑ	351,32
18	GR4210024	ΖΕΠ	ΝΗΣΟΣ ΤΗΛΟΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ: ΑΝΤΙΤΗΛΟΣ, ΠΕΛΕΚΟΥΣΑ, ΓΑΙΔΟΥΡΟΝΗΣΙ, ΓΙΑΚΟΥΜΙ, ΑΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, ΠΡΑΣΟΥΔΑ, ΝΗΣΙ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	17774,71
19	GR4210025	ΖΕΠ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΣΟΥ ΣΥΜΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΚΟΥΛΟΥΝΔΡΟΣ, ΣΕΣΚΛΙ, ΤΡΟΥΜΠΕΤΟ, ΜΑΡΜΑΡΑΣ, ΚΑΡΑΒΑΛΟΝΗΣΙ, ΜΕΓΑΛΟΝΗΣΙ, ΓΙΑΛΕΣΙΝΟ, ΟΞΕΙΑ, ΧΟΝΔΡΟΣ, ΠΛΑΤΥ, ΝΙΜΟΣΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΗΣΟΥ ΣΥΜΗΣ	9879,1
20	GR4210026	ΖΕΠ	ΝΗΣΟΣ ΧΑΛΚΗ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ: ΚΟΛΟΦΩΝΑ, ΠΑΝΩ ΠΡΑΣΟΥΔΑ, ΤΡΑΓΟΥΣΑ, ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ, ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΜΑΕΛΟΝΗΣΙ, ΑΛΙΜΙΑ, ΚΡΕΒΑΤΙ, ΝΗΣΑΚΙ, ΜΑΚΡΥ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	35278,88
21	GR4210027	ΖΕΠ	ΚΩΣ: ΛΙΜΝΗ ΨΑΛΙΔΙ - ΑΛΥΚΗ	435,59
22	GR4210028	ΖΕΠ	ΝΗΣΟΣ ΚΑΣΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑ ΚΑΣΟΝΗΣΙΩΝΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	15929,16
23	GR4210029	ΖΕΠ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΡΟΔΟΣ: ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ – ΕΠΤΑ ΠΗΓΕΣ – ΕΚΒΟΛΗ ΛΟΥΤΑΝΗ – ΚΑΤΕΡΓΟ, ΡΕΜΑ ΓΑΔΟΥΡΑ – ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΛΙΝΔΟΥ – ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΕΝΤΑΝΗΣΑ & ΤΕΤΡΑΠΟΛΙΣ, ΛΟΦΟΣ ΨΑΛΙΔΙ	13441,91
24	GR4210030	ΖΕΠ	ΔΥΤΙΚΗ ΡΟΔΟΣ: ΟΡΗ ΑΤΑΒΥΡΟΣ ΚΑΙ ΑΚΡΑΜΥΤΗΣ, ΤΕΧΝΗΤΗ ΛΙΜΝΗ ΑΠΟΛΑΚΚΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ, ΧΤΕΝΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΡΑΒΟΛΑΣ	13103,17
25	GR4210031	ΖΕΠ	ΝΟΤΙΟ ΑΚΡΟ ΡΟΔΟΥ, ΠΡΑΣΟΝΗΣΙ, ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΛΙΒΑΔΙ ΚΑΤΤΑΒΙΑΣ	2923,39
26	GR4210032	ΖΕΠ	ΝΗΣΟΣ ΝΙΣΥΡΟΣ & ΝΗΣΙΔΕΣ	4730,82
27	GR4210033	πΤΚΣ	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΟΤΙΑΣ ΠΑΤΜΟΥ	4414
28	GR4210034	ΖΕΠ	ΝΗΣΙΔΕΣ ΒΟΡΕΙΩΝ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΩΝ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	47118,06
ΚΥΚΛΑΔΕΣ				
29	GR4220001	ΕΖΔ	ΑΝΔΡΟΣ: ΟΡΜΟΣ ΒΙΤΑΛΙ & ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ ΟΓΚΟΣ	7315,31
30	GR4220002	ΕΖΔ	ΑΝΑΦΗ: ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΚΑΛΑΜΟΣ - ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ	1144,38
31	GR4220003	ΕΖΔ	ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ: ΝΕΑ & ΠΑΛΙΑ ΚΑΜΜΕΝΗ - ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ	1264,25
32	GR4220004	ΕΖΔ/ΖΕΠ	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΔΥΤΙΚΗ ΣΙΚΙΝΟ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	7011,23
33	GR4220005	ΕΖΔ	ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΥΛΟΥ	5328,25
34	GR4220006	ΕΖΔ	ΝΗΣΟΣ ΠΟΛΥΑΙΓΟΣ-ΚΙΜΩΛΟΣ	13897,73
35	GR4220007	ΕΖΔ	ΝΗΣΟΣ ΑΝΤΙΜΗΛΟΣ - ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ	1260,76
36	GR4220008	ΕΖΔ	ΣΙΦΝΟΣ: ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΔΥΤΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	2067,35

α/α	Κωδικός	Είδος	Ονομασία Τόπου	Έκταση (ha)
37	GR4220009	ΕΖΔ	ΝΟΤΙΑ ΣΕΡΙΦΟΣ	4530,84
38	GR4220010	ΕΖΔ	ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΚΥΘΝΟΣ: ΟΡΟΣ ΑΘΕΡΑΣ & ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΚΕΦΑΛΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ	2855,19
39	GR4220011	ΕΖΔ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΕΑ	7155,1
40	GR4220012	ΕΖΔ	ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΟΡΓΟΣ ΚΑΙ ΚΥΝΑΡΟΣ, ΛΕΒΙΘΑ, ΜΑΥΡΙΑ, ΓΛΑΡΟΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	6062,45
41	GR4220013	ΕΖΔ	ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ: ΗΡΑΚΛΕΙΑ, ΣΧΙΝΟΥΣΑ, ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΑ, ΚΕΡΟΣ, ΑΝΤΙΚΕΡΙ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	12580,72
42	GR4220014	ΕΖΔ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΤΙΑ ΝΑΞΟΣ: ΖΕΥΣ & ΒΙΓΛΑ ΕΩΣ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ (ΟΡΜΟΣ ΚΑΡΑΔΕΣ - ΟΡΜΟΣ ΜΟΥΤΣΟΥΝΑΣ)	8721,71
43	GR4220016	ΕΖΔ	ΝΗΣΟΣ ΠΑΡΟΣ: ΠΕΤΑΛΟΥΔΕΣ	97,69
44	GR4220017	ΕΖΔ	ΝΗΣΟΣ ΔΕΣΠΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	1858,34
45	GR4220018	ΕΖΔ-πΤΚΣ	ΣΥΡΟΣ: ΟΡΟΣ ΣΥΡΙΓΓΑΣ ΕΩΣ ΠΑΡΑΛΙΑ	783,98
46	GR4220019	ΕΖΔ	ΤΗΝΟΣ: ΜΥΡΣΙΝΗ - ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΛΙΒΑΔΑ	1949,1
47	GR4220020	ΕΖΔ	ΝΗΣΟΣ ΜΗΛΟΣ: ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ - ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	5271,34
48	GR4220021	ΖΕΠ	ΜΙΚΡΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ, ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΜΟΡΓΟΣ, ΑΝΑΤΟΛΙΚΕΣ ΑΚΤΕΣ ΔΟΝΟΥΣΑΣ, ΓΥΡΩ ΝΗΣΙΔΕΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	56159,79
49	GR4220022	ΖΕΠ	ΝΗΣΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ	148,79
50	GR4220023	ΖΕΠ	ΑΝΑΦΗ: ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΚΑΙ ΒΟΡΕΙΟ ΤΜΗΜΑ ΚΑΙ ΓΥΡΟ ΝΗΣΙΔΕΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	10013,62
51	GR4220025	ΖΕΠ	ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΑΡΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΙΑ ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	25681,31
52	GR4220026	ΖΕΠ	ΝΑΞΟΣ: ΟΡΗ ΑΝΑΘΕΜΑΤΗΣΤΡΑ, ΚΟΡΩΝΟΣ, ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙ, ΖΕΥΣ, ΒΙΓΛΑΤΟΥΡΙ	11948,81
53	GR4220027	ΖΕΠ	ΝΗΣΙΔΕΣ ΜΥΚΟΝΟΥ: ΡΗΝΕΙΑ, ΧΤΑΠΟΔΙΑ, ΤΡΑΓΟΝΗΣΙ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ	18526,41
54	GR4220028	ΖΕΠ	ΑΝΔΡΟΣ: ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟ ΤΜΗΜΑ, ΓΥΡΩ ΝΗΣΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	22036,80
55	GR4220029	ΖΕΠ	ΣΕΡΙΦΟΣ: ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΖΩΝΗ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΣΕΡΙΦΟΠΟΥΛΑ, ΠΙΠΕΡΙ ΚΑΙ ΒΟΥΣ	5330,89
56	GR4220030	ΖΕΠ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΗΛΟΣ, ΑΝΤΙΜΗΛΟΣ, ΠΟΛΥΑΙΓΟΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ	9253,52
57	GR4220031	ΖΕΠ	ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΤΗΝΟΣ & ΝΗΣΙΔΕΣ	5055,95
58	GR4220032	ΖΕΠ	ΒΟΡΕΙΑ ΣΥΡΟΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ	2906,00
59	GR4220033	ΤΚΣ-ΖΕΠ	ΝΗΣΟΑ ΓΥΑΡΟΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ	26114,31
60	GR4220034	πΤΚΣ	ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ ΒΟΡΕΙΑΣ ΑΝΑΦΗΣ	1407
61	GR4220035	πΤΚΣ	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ ΑΝΔΡΟΥ	30020
62	GR4220036	πΤΚΣ	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΟΛΟΥΜΒΟ	5010

Πηγή: <http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=432&language=el-GR>

6.5.3.3. ΕΘΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ – ΕΘΝΙΚΟΙ ΔΡΥΜΟΙ

Με τον Ν.3937/2011 για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και τα άρθρα 4 και 5 που αντικατέστησαν τα άρθρα 18 και 19 του Ν. 1650/1986 εισήχθη ο όρος **Φυσικά Πάρκα**, ως μία από τις κατηγορίες του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών. Ως Φυσικά Πάρκα χαρακτηρίζονται *χερσαίες, υδάτινες ή μεικτού χαρακτήρα περιοχές, εφόσον παρουσιάζουν ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον λόγω της ποιότητας και ποικιλίας των φυσικών και πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών, ιδίως βιολογικών, οικολογικών, γεωλογικών, γεωμορφολογικών και αισθητικών και παράλληλα προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου.*

Τα Φυσικά Πάρκα διακρίνονται σε Εθνικά και Περιφερειακά. Ως Εθνικά Πάρκα χαρακτηρίζονται περιοχές μεγάλης έκτασης που είτε λόγω της θέσης τους, όπως διασυννοριακές, είτε λόγω της εξέχουσας οικολογικής ή άλλης φυσικής σπουδαιότητάς τους θεωρούνται ως σημαντικές σε εθνικό επίπεδο. Αντίστοιχα ως Περιφερειακά Πάρκα χαρακτηρίζονται περιοχές που είτε λόγω της θέσης τους, είτε λόγω της οικολογικής σπουδαιότητάς τους, θεωρούνται σημαντικές σε περιφερειακό επίπεδο.

Όταν το φυσικό πάρκο ή μεγάλο τμήμα του καταλαμβάνει θαλάσσια ή δασική περιοχή ή όταν περιλαμβάνει μεγάλης σημασίας γεωτόπους, μπορεί να ονομάζεται ειδικότερα Θαλάσσιο Πάρκο, Εθνικός ή Περιφερειακός Δρυμός ή Γεωπάρκο.

Στο ισχύον Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών (Ν.4685/2020) διατηρείται ο όρος «Εθνικό Πάρκο». Συγκεκριμένα, χαρακτηρίζονται ως «**Εθνικά Πάρκα**» (χερσαία, θαλάσσια ή μικτού χαρακτήρα) μεγάλες σε έκταση φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές στις οποίες λαμβάνουν χώρα οικολογικές λειτουργίες ευρείας κλίμακας με χαρακτηριστικά είδη και τύπους φυσικών οικοτόπων ενωσιακής σημασίας ή/και ελληνικού ενδιαφέροντος, τα οποία χρήζουν προστασίας και διατήρησης. Εντός της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου δεν εντοπίζονται Εθνικά Πάρκα ή Εθνικοί Δρυμοί.

6.5.3.4. ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ

Σύμφωνα με τον Ν.3937/2011 για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, χαρακτηρίζονται ως **Καταφύγια Άγριας Ζωής** (ΚΑΖ) οι φυσικές περιοχές, (χερσαίες, υγροτοπικές ή θαλάσσιες), που έχουν ιδιαίτερη σημασία ως σημαντικοί τόποι ανάπτυξης της άγριας χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου, ή, τέλος, ως σημαντικοί θαλάσσιοι οικοτόποι. Ως καταφύγια άγριας ζωής μπορούν να χαρακτηρίζονται και οι οικολογικοί διάδρομοι μεταξύ άλλων κατηγοριών προστατευόμενων περιοχών του άρθρου 5 του Ν.3937/2011.

Τα Καταφύγια Άγριας Ζωής μαζί με τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) και τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) συνιστούν Περιοχές Προστασίας Οικοτόπων και Ειδών (άρθρα 4 και 5 του Ν.3937/2011) και εντάσσονται στο Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών.

Στο ισχύον Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών (Ν.4685/2020) ως «**Καταφύγια Άγριας Ζωής**» χαρακτηρίζονται περιοχές (χερσαίες, υγροτοπικές, θαλάσσιες ή μικτού χαρακτήρα) που αξιολογούνται ως κατάλληλες για την ανάπτυξη πληθυσμών της άγριας πανίδας και χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου. Ως Καταφύγια Άγριας Ζωής μπορούν να χαρακτηρίζονται και οι οικολογικοί διάδρομοι μεταξύ προστατευόμενων περιοχών.

Τα καταφύγια άγριας ζωής που είναι θεσμοθετημένα στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου παρατίθενται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 6-18: Καταφύγια Άγριας Ζωής Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

α/α	Ονομασία ΚΑΖ	Έκταση (ha)	Π.Ε.
1	ΣΤΕΝΙΕΣ - Μ. ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	920,83	ΑΝΔΡΟΥ
2	ΣΥΝΕΤΙΟ	136,10	ΑΝΔΡΟΥ
3	ΣΤΕΝΟ ΚΟΡΘΙΟΥ	1793,32	ΑΝΔΡΟΥ
4	ΟΡΟΣ ΧΑΡΑΚΑ (ΓΑΥΡΙΟΝ ΑΝΔΡΟΥ)	479,36	ΑΝΔΡΟΥ

α/α	Ονομασία ΚΑΖ	Έκταση (ha)	Π.Ε.
5	ΜΕΓΑΛΑ ΒΡΑΧΙΑ	590,55	ΑΝΔΡΟΥ
6	ΚΟΛΥΜΠΟΣ ΖΑΓΑΝΙΑΡΗ (ΠΑΛΑΙΟΠΟΛΗΣ)	421,48	ΑΝΔΡΟΥ
7	ΠΑΝΟΡΜΟΣ (ΠΥΡΓΟΥ ΤΗΝΟΥ)	327,56	ΤΗΝΟΥ
8	ΤΣΙΚΝΙΑ ΔΗΜΟΥ ΕΞΩΜΒΟΥΡΓΟΥ, ΝΗΣΟΥ ΤΗΝΟΥ	783,22	ΤΗΝΟΥ
9	ΑΓ. ΣΕΡΗΣ – ΚΑΜΠΟΥΡΙ (ΚΕΑΣ)	492,33	ΚΕΑΣ-ΚΥΘΝΟΥ
10	ΚΑΤΩ ΜΕΡΙΑ	1002,22	ΚΕΑΣ-ΚΥΘΝΟΥ
11	ΚΟΡΡΗΣΙΑ ΝΗΣΟΥ ΚΕΑ	890,10	ΚΕΑΣ-ΚΥΘΝΟΥ
12	ΜΑΡΜΑΡΟΞΕΡΑ (ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΥ)	693,02	ΚΕΑΣ-ΚΥΘΝΟΥ
13	ΑΝΩ ΜΕΡΙΑ	251,10	ΣΥΡΟΥ
14	ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΙ-ΨΑΘΗ-ΚΑΛΑΜΟΣ-ΠΡ. ΗΛΙΑΣ (ΙΟΥ)	3658,92	ΘΗΡΑΣ
15	ΡΑΧΙΔΙΑ-ΤΡΥΠΟΥΛΕΣ (ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ)	405,68	ΘΗΡΑΣ
16	ΦΑΡΟΣ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ-ΟΙΑΣ (ΘΗΡΑΣ ΘΕΣΗ ΚΑΛΝΤΕΡΑΣ)	864,65	ΘΗΡΑΣ
17	ΤΗΓΑΝΙ-ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑΣ (ΑΝΩ ΜΕΡΑΣ ΜΥΚΟΝΟΥ)	542,07	ΜΥΚΟΝΟΥ
18	ΜΑΡΑΘΙ ΜΥΚΟΝΟΥ	284,31	ΜΥΚΟΝΟΥ
19	ΔΗΛΟΣ	196,60	ΜΥΚΟΝΟΥ
20	ΚΕΝΤΑΡΧΟΣ-ΓΑΛΗΝΗ (ΣΕΡΙΦΟΣ)	1121,33	ΜΗΛΟΥ
21	ΧΩΡΑ-ΑΓ. ΚΥΡΙΑΚΗ (ΣΕΡΙΦΟΣ)	225,82	ΜΗΛΟΥ
22	ΚΑΣΤΡΟ ΣΙΦΝΟΥ	556,85	ΜΗΛΟΥ
23	ΠΡΑΣΟ (ΚΙΜΩΛΟΥ)	832,00	ΜΗΛΟΥ
24	ΓΟΥΡΝΑΔΟ-ΦΥΛΑΚΩΤΗ ΤΡΙΟΒΑΣΑΛΟΥ ΜΗΛΟΥ	750,39	ΜΗΛΟΥ
25	ΠΡ. ΗΛΙΑΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ ΣΙΦΝΟΥ	134,34	ΜΗΛΟΥ
26	ΖΑ (ΚΟΡΩΝΟΥ ΝΑΞΟΥ)	111,46	ΝΑΞΟΥ
27	ΦΑΝΑΡΙ ΦΙΛΟΤΙΟΥ ΝΑΞΟΥ	720,93	ΝΑΞΟΥ
28	ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑΣ (ΔΑΜΑΡΙΩΝΟΥ ΝΑΞΟΥ)	125,70	ΝΑΞΟΥ
29	ΡΑΧΗ ΠΟΛΥΧΝΙΟΥ (ΣΑΓΚΡΙΟΥ ΝΑΞΟΥ)	448,42	ΝΑΞΟΥ
30	ΤΡΟΥΛΟΣ (ΦΙΛΟΤΙΟΥ ΝΑΞΟΥ)	1163,32	ΝΑΞΟΥ
31	ΝΗΣΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑ	917,53	ΝΑΞΟΥ
32	ΑΛΥΚΗ ΔΗΜΟΥ ΝΑΞΟΥ	174,40	ΝΑΞΟΥ
33	ΑΛΥΚΟ ΔΗΜΟΥ ΝΑΞΟΥ	99,23	ΝΑΞΟΥ
34	ΝΟΤΙΑ (ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ ΠΑΡΟΥ)	431,64	ΠΑΡΟΥ
35	ΑΓ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ-ΛΑΓΚΑΔΑ (ΠΑΡΟΥ)	461,97	ΠΑΡΟΥ
36	ΑΓ. ΠΑΝΤΕΣ -ΣΤΡΟΥΜΠΟΥΛΑ Ν. ΠΑΡΟΥ	317,05	ΠΑΡΟΥ
37	ΣΚΟΥΜΠΑΡΔΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗ ΞΗΡΟΚΑΜΠΟΥ Δ. ΛΕΡΟΥ	155,95	ΚΑΛΥΜΝΟΥ
38	ΑΓ. ΘΕΟΛΟΓΟΣ-ΧΑΛΙ ΝΗΣΟΥ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	292,58	ΚΑΛΥΜΝΟΥ
39	ΤΣΙΓΚΟΥΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΞΗΡΟΚΑΜΠΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΡΟΥ	53,49	ΚΑΛΥΜΝΟΥ
40	ΚΟΥΛΟΥΚΙ-ΜΕΡΙΚΙΑ-ΦΥΤΩΡΙΟ ΔΗΜΟΥ ΛΕΡΟΥ ΝΗΣΟΥ ΛΕΡΟΥ	172,73	ΚΑΛΥΜΝΟΥ
41	ΛΙΒΑΔΙ-ΚΟΥΤΕΛΑ-ΑΘΥΜΑΔΑΡΙ-ΕΧΕΙΛΗ Ν. ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	2080,17	ΚΑΛΥΜΝΟΥ

α/α	Ονομασία ΚΑΖ	Έκταση (ha)	Π.Ε.
42	ΤΕΛΕΝΔΟΣ	465,41	ΚΑΛΥΜΝΟΥ
43	ΣΚΟΥΡΝΟΥ-ΠΑΡΘΕΝΗ ΔΗΜΟΥ ΛΕΡΟΥ ΝΗΣΟΥ ΛΕΡΟΥ	163,05	ΚΑΛΥΜΝΟΥ
44	ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Ν. ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ & ΓΥΡΩΘΕΝ ΝΗΣΙΔΕΣ	3816,20	ΚΑΛΥΜΝΟΥ
45	ΝΗΣΙΔΕΣ ΑΡΚΟΙ, ΜΑΡΑΘΟΙ, ΒΡΑΧΟΝΗΣΙΔΕΣ ΑΝΥΔΡΟ, ΠΕΤΡΟΚΑΡΑΒΟ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΜΟΥ	745,39	ΚΑΛΥΜΝΟΥ
46	ΕΡΗΜΟΝΗΣΙΑ ΣΕΣΚΛΙ-ΝΙΜΟΣ (ΣΥΜΗΣ)	649,43	ΚΑΛΥΜΝΟΥ
47	ΑΓ. ΠΑΝΤΕΣ (ΚΑΛΥΜΝΟΥ)	434,21	ΚΑΛΥΜΝΟΥ
48	ΔΙΑΠΟΡΙ ΔΗΜΟΥ ΛΕΡΟΥ ΝΗΣΟΥ ΛΕΡΟΥ	181,03	ΚΑΛΥΜΝΟΥ
49	ΝΗΣΙΔΕΣ ΑΡΜΑΘΙΑ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΝΗΣΙ ΤΗΣ ΚΑΣΟΥ, ΑΝΤΙΤΗΛΟΣ ΚΑΙ ΓΑΙΔΑΡΟΣ ΤΗΣ ΤΗΛΟΥ	1148,80	ΚΑΛΥΜΝΟΥ
50	ΒΑΓΙΕΣ Δ.Δ ΜΑΣΣΑΡΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ ΝΗΣΟΥ ΡΟΔΟΥ	94,94	ΡΟΔΟΥ
51	ΚΑΤΑΡΤΙ Δ.Δ. ΕΜΠΩΝΟΣ ΔΗΜΟΥ ΑΤΤΑΒΥΡΟΥ ΝΗΣΟΥ ΡΟΔΟΥ	148,43	ΡΟΔΟΥ
52	ΨΑΛΙΔΙ ΔΗΜΩΝ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ ΚΑΙ ΑΦΑΝΤΟΥ ΝΗΣΟΥ ΡΟΔΟΥ	1017,56	ΡΟΔΟΥ
53	ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΣΑΜΠΙΚΑ ΨΗΛΗ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	322,07	ΡΟΔΟΥ
54	ΝΗΣΙΔΕΣ ΧΟΝΔΡΟΣ, ΜΑΡΜΑΡΑΣ, ΓΙΑΛΕΣΙΝΟΣ ΚΑΙ ΚΟΥΛΟΥΝΔΡΟΣ ΤΗΣ ΣΥΜΗΣ ΝΗΣΙΔΕΣ ΑΡΜΑΘΙΑ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΝΗΣΙ ΤΗΣ ΚΑΣΟΥ, ΑΝΤΙΤΗΛΟΣ ΚΑΙ ΓΑΪΔΑΡΟΣ ΤΗΣ ΤΗΛΟΥ	1502,32	ΡΟΔΟΥ
55	ΒΟΥΝΟΚΑΛΑΘΟΣ (ΛΑΕΡΜΩΝ-ΛΑΡΔΟΥ-ΠΥΛΩΝΑ-ΚΑΛΑΘΟΥ ΡΟΔΟΥ)	3325,87	ΡΟΔΟΥ
56	ΧΟΡΤΗΣ (ΛΑΔΟΥ ΡΟΔΟΥ)	720,13	ΡΟΔΟΥ
57	ΚΡΕΑΣΤΗΣ-ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΟΥ Δ. ΠΕΤΑΛΟΥΔΩΝ ΝΗΣΟΥ ΡΟΔΟΥ	155,10	ΡΟΔΟΥ
58	ΜΕΓΑ ΔΑΣΟΣ, ΑΝΩ ΚΑΛΑΜΩΝΑΣ, ΨΙΝΘΟΥ, ΘΕΟΛΟΓΟΥ, ΣΟΡΩΝΗΣ, ΔΙΜΥΛΙΑΣ ΑΡΧΙΠΟΛΗΣ	3949,52	ΡΟΔΟΥ
59	ΠΕΡΙΟΧΗ ΘΕΟΛΟΓΟΥ Δ. ΠΕΤΑΛΟΥΔΩΝ ΝΗΣΟΥ ΡΟΔΟΥ	55,74	ΡΟΔΟΥ
60	ΦΙΛΕΡΗΜΟΣ ΔΗΜΟΥ ΙΑΛΥΣΟΥ ΝΗΣΟΥ ΡΟΔΟΥ	196,87	ΡΟΔΟΥ
61	ΚΟΛΥΜΠΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΑΦΑΝΤΟΥ Ν. ΡΟΔΟΥ	87,67	ΡΟΔΟΥ
62	ΠΡΑΣΟΝΗΣΙ Δ.Δ. ΚΑΤΑΒΙΑΣ Ν. ΡΟΔΟΥ	159,48	ΡΟΔΟΥ
63	ΝΗΣΟΣ ΤΗΛΟΣ	3485,76	ΡΟΔΟΥ
64	ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, ΛΑΚΚΙ, ΤΡΑΠΕΖΙΝΑ, ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑΣ, Ν. ΝΙΣΥΡΟΥ	1633,31	ΚΩ
65	ΑΣΦΕΝΔΙΟΥ- ΠΥΛΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΝΗΣΟΥ ΚΩ	740,37	ΚΩ
66	ΥΓΡΟΒΙΟΤΟΠΟΣ ΑΛΥΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΒΑΙ ΑΛΥΚΗΣ ΔΗΜΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΝΗΣΟΥ ΚΩ-ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΣΦΕΝΔΙΟΥ ΝΗΣΟΥ ΚΩ	231,39	ΚΩ
67	ΑΓ. ΦΩΚΑΣ-ΨΑΛΙΔΙ-ΚΑΣΤΕΛΟ-ΗΡΑΚΛΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΩ	2144,14	ΚΩ
68	ΚΑΣΤΡΟ-ΤΣΑΓΚΑΡΗ-ΤΣΑΜΠΙ-ΣΑΜΠΕΝ-ΑΕΡΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΔΩΝ ΚΩ	1244,35	ΚΩ
69	ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑΣ-ΚΑΤΣΟΥΝΔΡΙΑ-ΜΕΣΟΒΟΥΝΟ-ΑΜΠΕΛΛΑ (ΚΩ)	1027,67	ΚΩ
70	ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΕΦΑΛΟΣ-ΚΑΜΗΛΑ & ΛΙΜΝΙΩΝΑ -ΣΦΑΚΙΑ (ΚΕΦΑΛΟΥ ΚΩ)	695,19	ΚΩ
71	ΒΙΓΛΕΣ-ΑΓΡΙΕΛΙΑ-ΘΥΜΙΑΝΟΣ-ΡΙΧΤΗΣ-ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΤΥΛΩΤΗ	695,45	ΚΩ
72	ΒΑΝΑΝΤΑ - ΒΟΥΡΓΟΥΝΤΑ-ΣΤΙΟΙ- ΑΥΛΩΝΑΣ-ΤΡΙΣΤΟΜΟ (ΟΛΥΜΠΟΥ ΚΑΡΠΑΘΟΥ)	2361,89	ΚΑΡΠΑΘΟΥ
73	ΑΣΠΡΗ ΠΕΤΡΑ-ΠΟΥΑ-ΧΑΪ (ΣΠΟΩΝ ΚΑΡΠΑΘΟΥ)	771,76	ΚΑΡΠΑΘΟΥ
74	ΚΑΜΙΝΑΚΙΑ -ΑΓ. ΕΠΙΦΑΝΕΙΟΣ- ΜΑΚΡΥΓΙΑΛΟΣ (ΜΕΣΟΧΩΡΙΟΥ ΚΑΡΠΑΘΟΥ)	1169,35	ΚΑΡΠΑΘΟΥ
75	ΝΤΙΑ-ΛΑΣΤΟΣ-ΦΛΑΣΚΟΥΝΙΑ (ΒΩΛΑΔΟΥ ΚΑΡΠΑΘΟΥ)	447,59	ΚΑΡΠΑΘΟΥ
76	ΜΕΛΟΥΡΑ (ΟΘΟΥ ΚΑΡΠΑΘΟΥ)	74,87	ΚΑΡΠΑΘΟΥ

α/α	Ονομασία ΚΑΖ	Έκταση (ha)	Π.Ε.
77	ΚΑΤΩ ΓΥΡΗ-ΑΓ. ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ-ΡΙΖΕΣ (ΑΡΚΑΣΑΣ-ΜΕΝΕΤΩΝ ΚΑΡΠΑΘΟΥ)	631,86	ΚΑΡΠΑΘΟΥ
78	ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ-ΛΗΜΝΙΩΝΑΣ-ΜΟΛΑ- ΣΚΑΛΑ (ΜΕΝΕΤΩΝ ΚΑΡΠΑΘΟΥ)	184,71	ΚΑΡΠΑΘΟΥ
79	ΚΑΣΤΕΛΛΟ-ΜΑΚΡΥΣ ΓΙΑΛΟΣ (ΜΕΝΕΤΩΝ ΚΑΡΠΑΘΟΥ)	157,12	ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Πηγή: <http://cdr.eionet.europa.eu/gr/eea/cdda1>

6.5.4 ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΤΟΠΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Τα **Αισθητικά Δάση** έχουν θεσμοθετηθεί βάσει της δασικής νομοθεσίας (Ν.Δ 996/71 – ΦΕΚ 192/Α/6-10-1971) και περιλαμβάνουν δασικά τοπία με ιδιαίτερο αισθητικό και οικολογικό ενδιαφέρον που έχουν σκοπό εκτός από την προστασία της φύσης να δώσουν την ευκαιρία στο κοινό να γνωρίσει και να απολαύσει το φυσικό περιβάλλον με διάφορες δραστηριότητες αναψυχής.

Με τον Ν. 3937/2011 για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας (άρθρο 5), τα αισθητικά δάση εντάχθηκαν στην κατηγορία «**Προστατευόμενα τοπία**» του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών, η οποία αφορά περιοχές μεγάλης οικολογικής, γεωλογικής, αισθητικής ή πολιτισμικής αξίας και εκτάσεις που είναι ιδιαίτερα πρόσφορες για αναψυχή του κοινού ή συμβάλλουν στην προστασία φυσικών πόρων λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών τους.

Στο ισχύον Εθνικό Σύστημα Προστατευόμενων Περιοχών (Ν.4685/2020) δεν γίνεται πλέον ξεχωριστή αναφορά στα αισθητικά δάση, ωστόσο συμπεριλαμβάνεται η κατηγορία «**Προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί**». Συγκεκριμένα, ως προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί χαρακτηρίζονται, αντιστοίχως, λειτουργικά τμήματα της φύσης ή μεμονωμένα δημιουργήματά της (περιοχές ή στοιχεία σημειακού χαρακτήρα), που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, γεωλογική ή γεωμορφολογική αξία ή συμβάλλουν στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών και στην προστασία φυσικών πόρων, όπως δέντρα, συστάδες δέντρων και θάμνων, θαλάσσια προστατευτική βλάστηση, παρόχθια και παράκτια βλάστηση, φυσικοί φράχτες, καταρράκτες, πηγές, φαράγγια, θίνες, ύφαλοι, σπηλιές, βράχοι, απολιθωμένα δάση, δέντρα ή τμήματά τους, παλαιοντολογικά ευρήματα, κοραλλιογενείς γεωμορφολογικοί σχηματισμοί και γεώτοποι. Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί που έχουν μνημειακό χαρακτήρα χαρακτηρίζονται ειδικότερα ως διατηρητέα μνημεία της φύσης.

6.5.4.1. ΥΓΡΟΤΟΠΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ

Βάσει του ΦΕΚ ΑΑΠ 229/19.06.2012 περί «Έγκριση καταλόγου μικρών νησιωτικών υγροτόπων και καθορισμός όρων και περιορισμών για την προστασία και ανάδειξη των μικρών παράκτιων υγροτόπων που περιλαμβάνονται σε αυτόν» στην ΠΝΑΙ απαντώνται συνολικά 104 υγροτοπικές εκτάσεις, τα χαρακτηριστικά των οποίων παρουσιάζονται αναλυτικά στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 6-19: Υγροτοπικές εκτάσεις βάσει του ΦΕΚ ΑΑΠ 229/19.06.2012 για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

α/α	Ονομασία	Κωδικός	Περιοχή	Έκταση (ha)
Δωδεκάνησα				
1	Αλμυρό λιμνίο Αλιμνίας	Y421ALN001	Νήσος Αλίμνια	13
2	Αρμάθια	Y421ARM001	Νήσος Αρμαθιά	18
3	Έλος Τριστόμου	Y421KAR001	Νήσος Κάρπαθος	19
4	Έλος Λιμναρά	Y421KOS005	Νήσος Κως	8

α/α	Ονομασία	Κωδικός	Περιοχή	Έκταση (ha)
5	Έλος Μαρμαρίου	Y421KOS006	Νήσος Κως	72
6	Έλος Μαστιχάρι	Y421KOS007	Νήσος Κως	29
7	Αβδεολίμνη	Y421KOS014	Νήσος Κως	3
8	Εκβολή ρύακα Μεγάλου Ποταμού	Y421KOS017	Νήσος Κως	4
9	Έλος Αγ. Κιουράς ή Παρθενίου	Y421LER001	Νήσος Λέρος	27
10	Έλος Γούρνας	Y421LER002	Νήσος Λέρος	36
11	Αλυκή Διακόφτι	Y421PAT001	Νήσος Πάτμος	15
12	Αλυκή Ψυλής Αμμου	Y421PAT002	Νήσος Πάτμος	11
13	Ελιά	Y421PAT005	Νήσος Πάτμος	15
14	Αλυκή Γροίκου (Πέτρας)	Y421PAT006	Νήσος Πάτμος	24
15	Λίμνη Παναγίας Γερανού	Y421PAT007	Νήσος Πάτμος	21
16	Λίμνη Νάνων	Y421ROD001	Νήσος Ρόδος	18
17	Εκβολή ποταμού Κρεμαστινού	Y421ROD005	Νήσος Ρόδος	47
18	Εκβολή ποταμού Αργυρού	Y421ROD006	Νήσος Ρόδος	32
19	Εκβολή χειμάρρου Λόρδου	Y421ROD007	Νήσος Ρόδος	14
20	Χείμαρρος Ασκληπιός	Y421ROD008	Νήσος Ρόδος	23
21	Χείμαρρος Κόνταρης	Y421ROD009	Νήσος Ρόδος	10
22	Εκβολή Μάκαρη - Χα	Y421ROD011	Νήσος Ρόδος	23
23	Ποταμός Λουτάνης	Y421ROD013	Νήσος Ρόδος	52
24	Ποταμός Πελέμονης και Εκβολή Καμαρέ	Y421ROD014	Νήσος Ρόδος	37
25	Ποταμός Παραδεισιώτης	Y421ROD015	Νήσος Ρόδος	77
26	Ρύακας Πεταλούδων	Y421ROD016	Νήσος Ρόδος	48
27	Ποταμός Πλατύς	Y421ROD017	Νήσος Ρόδος	27
28	Εκβολή Λαχανιάς	Y421ROD021	Νήσος Ρόδος	38
29	Ρέμα Σορωνής	Y421ROD023	Νήσος Ρόδος	32
30	Έλος Πλημμυρίου	Y421ROD024	Νήσος Ρόδος	16
31	Εκβολή χειμάρρου Γενναδίου	Y421ROD027	Νήσος Ρόδος	57
32	Εκβολή Μανδρικό	Y421ROD030	Νήσος Ρόδος	21
33	Εκβολή Αγίου Μηνά	Y421ROD031	Νήσος Ρόδος	29
34	Έλος Αμάρτου	Y421ROD033	Νήσος Ρόδος	14
35	Εκβολή Καλαμιά (Μανδρικό)	Y421ROD034	Νήσος Ρόδος	14
36	Εκβολή Λίρος	Y421ROD039	Νήσος Ρόδος	17
Κυκλάδες				
37	Έλος Αιγιάλης	Y422AMO002	Νήσος Αμοργός	11
38	Έλος Κάτω Κάμπου	Y422AMO004	Νήσος Αμοργός	51
39	Έλος Βιτάλι	Y422AND001	Νήσος Άνδρος	15
40	Έλος Άχλα	Y422AND002	Νήσος Άνδρος	79
41	Ρέμα Αλαδινού (Μεγάλος Ποταμός)	Y422AND005	Νήσος Άνδρος	3
42	Εκβολή Παραπόρτι (Μεγάλου ποταμού)	Y422AND006	Νήσος Άνδρος	51
43	Εκβολή Πάλια (Ρύακα Αφουρσές)	Y422AND007	Νήσος Άνδρος	14
44	Εκβολή όρμου Φελλός	Y422AND009	Νήσος Άνδρος	20
45	Έλος Καντούνι	Y422AND011	Νήσος Άνδρος	7
46	Έλος Γαυρίου	Y422AND013	Νήσος Άνδρος	4
47	Εκβολή όρμου Λεύκα	Y422AND014	Νήσος Άνδρος	54

α/α	Ονομασία	Κωδικός	Περιοχή	Έκταση (ha)
48	Ρόζος	Y422AND015	Νήσος Άνδρος	6
49	Εκβολή Πλούοκα (Γίδες)	Y422AND016	Νήσος Άνδρος	14
50	Εκβολή ρύακα Αμπουλου (όρμος Μεγάλη Πέζα)	Y422AND018	Νήσος Άνδρος	48
51	Ελος Κρεμμύδες	Y422AND019	Νήσος Άνδρος	54
52	Ψαραλυκή Αντιπάρου	Y422APR001	Νήσος Αντίπαρος	49
53	Λιμνοθάλασσα Παλιάς Αλυκής	Y422APR002	Νήσος Αντίπαρος	24
54	Αλμυρό τέλμα Γλάρου	Y422APR003	Νήσος Αντίπαρος	8
55	Αλυκή κάβου Γλυφά	Y422APR004	Νήσος Αντίπαρος	13
56	Διπλό	Y422DIP001	Νήσος Διπλό	66
57	Έλος Καλάμου	Y422IOS002	Νήσος Ίος	11
58	Έλος Παππά	Y422IOS003	Νήσος Ίος	5
59	Έλος όρμου Μαγγανάρι	Y422IOS004	Νήσος Ίος	26
60	Έλος Ανίας Θεοδότης	Y422IOS006	Νήσος Ίος	57
61	Έλος Πλακών	Y422IOS007	Νήσος Ίος	2
62	Λιμνοθάλασσα Κάβουρα	Y422KAV001	Νήσος Κάβουρας	15
63	Αλυκή Κιμώλου	Y422KIM001	Νήσος Κίμωλος	22
64	Έλος Αγίου Μηνά	Y422KIM002	Νήσος Κίμωλος	7
65	Έλος Ελληνικών	Y422KIM003	Νήσος Κίμωλος	36
66	Έλος Βρωμόλιμνος	Y422KIM004	Νήσος Κίμωλος	9
67	Έλος Προβατάς	Y422MIL004	Νήσος Μήλος	24
68	Αγκάθια	Y422MIL006	Νήσος Μήλος	22
69	Αδάμας	Y422MIL007	Νήσος Μήλος	10
70	Εκβολή ρύακα Αγίου Ιωάννη	Y422MIL011	Νήσος Μήλος	7
71	Εκβολή ρύακα Σττυρίτου	Y422MIL012	Νήσος Μήλος	5
72	Εκβολή ρύακα Πανόρμου	Y422MYK001	Νήσος Μύκονος	11
73	Ρέμα Μασού και Εκβολή Φωκό	Y422MYK004	Νήσος Μύκονος	6
74	Έλος Χουλάκια	Y422MYK005	Νήσος Μύκονος	9
75	Έλος Πυργάκι ή Ποταμίδες	Y422NAX004	Νήσος Νάξος	28
76	Εκβολή Πηγών Σκουληκαριάς/ Αμίτι	Y422NAX006	Νήσος Νάξος	52
77	Έλος Αγιασσού	Y422NAX013	Νήσος Νάξος	50
78	Έλος Καλά ντου	Y422NAX015	Νήσος Νάξος	77
79	Λιμνούλα Νέας Καμένης	Y422NKA001	Νήσος Νέα Καμένη	0
80	Έλος Κολυμπήθρες 1	Y422PAR001	Νήσος Πάρος	55
81	Λιμνοθάλασσα Σάντα Μαρία	Y422PAR002	Νήσος Πάρος	42
82	Αλυκή Αγκαιριάς	Y422PAR003	Νήσος Πάρος	38
83	Έλος Μώλου ή Κέφαλου	Y422PAR004	Νήσος Πάρος	60
84	Έλος Παροικίας	Y422PAR005	Νήσος Πάρος	58
85	Χρυσή Ακτή	Y422PAR006	Νήσος Πάρος	21
86	Λιμνοθάλασσα Πούντας	Y422PAR009	Νήσος Πάρος	6
87	Αλυκές Λάγγερη	Y422PAR011	Νήσος Πάρος	68
88	Πίσω Αλυκή Πάρου	Y422PAR012	Νήσος Πάρος	29
89	Έλος Κολυμπήθρες 2	Y422PAR013	Νήσος Πάρος	25
90	Λιμνούλα Παλαιάς Καμένης	Y422PKA001	Νήσος Παλαιά Καμένη	2

α/α	Ονομασία	Κωδικός	Περιοχή	Έκταση (ha)
91	Έλος Κάτω Μερσίνης	Y422POL001	Νήσος Πολύαιγος	16
92	Έλος όρμου Λυγιάς	Y422RIN001	Νήσος Ρήνεια	16
93	Αλυκή Ρήνειας	Y422RIN002	Νήσος Ρήνεια	11
94	Αγία Κυριακή	Y422RIN003	Νήσος Ρήνεια	19
95	Έλος Τσιλιττάκι	Y422SER001	Νήσος Σέριφος	40
96	Έλος Πλατύς Γιαλός	Y422SER003	Νήσος Σέριφος	7
97	Έλος Συκαμιά	Y422SER004	Νήσος Σέριφος	47
98	Έλος Καμάρων	Y422SIF001	Νήσος Σίφνος	34
99	Έλος Φάρος	Y422SIF002	Νήσος Σίφνος	9
100	Αλυκή Θηρασίας	Y422THI001	Νήσος Θηρασία	2
101	Έλος Πάνορμου	Y422TIN001	Νήσος Τήνος	18
102	Κολυμπήθρα	Y422TIN002	Νήσος Τήνος	58
103	Έλος Αγίου Ιωάννη (Πόρτο)	Y422TIN004	Νήσος Τήνος	11
104	Ρύακας Λιβάδας	Y422TIN007	Νήσος Τήνος	6

Γενικά η προστασία των υγροτόπων δεν είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική και ολοκληρωμένη. Ιδιαίτερα οι μικροί υγρότοποι είναι πιο ευάλωτοι λόγω μεγέθους. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες τους υποβαθμίζουν. Οι δύο στους τρεις υγρότοπους του Αιγαίου ρυπαίνονται σοβαρά από στερεά απορρίμματα ή από υγρά απόβλητα. Σύμφωνα με το WWF, το 84% από τους υγρότοπους που έχουν εξετασθεί από το 2005, έχει υποβαθμιστεί ή αλλοιωθεί σημαντικά. Οι βασικοί τύποι υποβάθμισης είναι οι εκχερσώσεις και τα μπαζώματα (57,4%), οι δρόμοι (49,5%), η δόμηση (48,1%) και η επέκταση των καλλιεργειών (39,7%).

6.5.4.2. ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΤΟΠΙΑ - ΤΟΠΙΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΛΟΥΣ

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Τοπίου, που κυρώθηκε στις αρχές του 2010 (Ν. 3827/2010), ως τοπίο νοείται «μία περιοχή, όπως αυτή γίνεται αντιληπτή από τον άνθρωπο, της οποίας ο χαρακτήρας είναι αποτέλεσμα της δράσης και αλληλεπίδρασης των φυσικών ή/και ανθρώπινων παραγόντων».

Η έννοια του τοπίου, όπως προσδιορίζεται από το Ν. 3827/2010, υπερβαίνει την έννοια του 'φυσικού' ή του 'όμορφου'. Δεν περιορίζεται στην οπτική εμπειρία που συναρτάται με μια δεδομένη περιοχή. Αντίθετα περιλαμβάνει το σύνολο των παραγόντων που γίνονται αντιληπτοί με ενιαίο τρόπο από τον άνθρωπο μέσω του συνόλου των αισθήσεων, της μνήμης, της ιστορίας κλπ. Με αυτή την έννοια, το τοπίο περιλαμβάνει τόσο τις αστικές περιοχές, όσο και την ύπαιθρο, αναφέρεται εξίσου στις 'υποβαθμισμένες' περιοχές, στις περιοχές 'ύψηλης ποιότητας' που ήδη αναγνωρίζονται ως εξαιρετικού κάλλους, αλλά και στη μεγάλη πλειονότητα των 'καθημερινών' περιοχών.

Η έκταση που περιλαμβάνει σημαντικό τμήμα φυσικού περιβάλλοντος με αξιόλογη αισθητική αξία, η οποία χρήζει προστασίας και διατήρησης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και όπου επιβάλλονται διάφοροι περιορισμοί και απαγορεύσεις στις ανθρωπογενείς δραστηριότητες, μεταξύ των οποίων ο έλεγχος και ο περιορισμός της δόμησης, η θέσπιση ειδικών μορφολογικών στοιχείων στα κτίρια και στις διάφορες κατασκευές κ.λπ., χαρακτηρίζεται Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους. Σύμφωνα με τη Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση ΦΙΛΟΤΗΣ», από τις 449 περιοχές που επιλέχθηκαν στο σύνολο της Επικράτειας, ως τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, οι 42 εντοπίζονται εντός της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου. Αναλυτικά για καθένα από τους νομούς, οι περιοχές αυτές αναφέρονται παρακάτω.

Πίνακας 6-20: Τ.Ι.Φ.Κ. Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

α/α	Ονομασία	Νήσος
ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ		
1	ΑΤ5011075	Άνω Σύρος
2	ΑΤ5011031	Βολάξ Τήνου
3	ΑΤ5011053	Διπτόταμα Άνδρου
4	ΑΤ5011074	Ερμούπολη
5	ΑΤ5011000	Κλέφτικο Μήλου
6	ΑΤ5011088	Νάουσα Πάρου
7	ΑΤ5011050	Νησίδα Άνδρος
8	ΑΤ5011051	Νησίδα Νικουρία Αμοργού
9	ΑΤ5010091	Νήσοι Θηρασιά, Ασπρονήσι, Παλιά και Νέα Καμένη
10	ΑΤ5011005	Νήσος Ανάφη
11	ΑΤ5011011	Νήσος Αντίμηλος
12	ΑΤ5011063	Νήσος Θήρα ή Σαντορίνη
13	ΑΤ5010086	Νήσος Ίος
14	ΑΤ5011081	Νήσος Κίμωλος
15	ΑΤ5010087	Νήσος Μύκονος
16	ΑΤ5010088	Νήσος Σέριφος
17	ΑΤ5011007	Νήσος Σίκινος
18	ΑΤ5010090	Νήσος Σίφνος
19	ΑΤ5011014	Νήσος Φολέγανδρος
20	ΑΤ5010093	Όρμος Οτζιάς
21	ΑΤ5011012	Παναγιά Χοζοβιώτισσα Αμοργού
22	ΑΤ5011089	Παροικιά Πάρου
23	ΑΤ5011083	Χώρα Αμοργού
24	ΑΤ5011064	Χώρα Νάξου
25	ΑΤ5011032	Χώρα Τήνου
ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ		
26	ΑΤ5010081	Αρχαία Κάμειρος
27	ΑΤ5011059	Ασφενδιού στην Κω
28	ΑΤ5011085	Κοσκινού στη Ρόδο
29	ΑΤ5011041	Λίνδος Ρόδου
30	ΑΤ5080111	Λόφος Φιλερήμου Ρόδου
31	ΑΤ5011024	Μονόλιθος Ρόδου
32	ΑΤ5011013	Νήσοι Μεγίστη (Καστελλόριζο), Ρω, Στρογγυλή
33	ΑΤ5010083	Νήσος Γυαλί
34	ΑΤ5011034	Νήσος Νίσυρος
35	ΑΤ5010082	Νήσος Πάτμος
36	ΑΤ5011035	Νήσος Σύμη
37	ΑΤ5011006	Νήσος Χάλκη
38	ΑΤ5010079	Παντέλι, Πλάτανος, Αγ. Μαρίνα Λέρου
39	ΑΤ5011033	Προφήτης Ηλίας Ρόδου
40	ΑΤ5011058	Ροδίσι
41	ΑΤ5011042	Χαράδρα Πεταλούδων Ρόδου
42	ΑΤ5011015	Χώρα Αστυπάλαιας

Πηγή: ΕΜΠ – ΤΥΠΥΘΕ, ΒΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΥΣΗ «ΦΙΛΟΤΗΣ»

Στην ΠΝΑ, οι περιοχές που έχουν κηρυχθεί ως “Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους” και οι οποίες προέκυψαν από τον Ν.1465/1950, ο οποίος συμπληρώνει τον Ν.5351/1932 <<Περί αρχαιοτήτων>>, είναι οι ακόλουθες:

Κυκλάδες

Π.Ε. Άνδρου

- Οι νησίδες Πράσσο, Ακαμάτης, Πλατύ, Γαίδαρος, Τουρλίτης και Μεγάλο, της ν. Άνδρου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

Π.Ε. Θήρας

- Το νησί Θήρα – (ΦΕΚ 820/Β/7-10-1972 & ΦΕΚ 1127/Β/23-12-1972)
- Ο κόλπος Ηφαιστείου (Καλντέρα) – (ΦΕΚ 820/Β/7-10-1972 & ΦΕΚ 1127/Β/23-12-1972)
- Η νησίδα Ασπρονήσι (Θήρας) - (ΦΕΚ 820/Β/7-10-1972, ΦΕΚ 1127/Β/23-12-1972 & ΦΕΚ 1176/Β/22-9-2000)
- Τα νησιά Μικρά και Μεγάλη Καμένη (Θήρας – (ΦΕΚ 820/Β/7-10-1972 & ΦΕΚ 1127/Β/23-12-1972)
- Το νησί Θηρασία (Οία) – (ΦΕΚ 820/Β/7-10-1972 & ΦΕΚ 1127/Β/23-12-1972)
- Η Χώρα Φολεγάνδρου – (ΦΕΚ 526/Β/8-5-1973)
- Το νησί Ίος – (ΦΕΚ 763/Β/10-8-1977)
- Η νησίδα Αγ. Ιωάννης, της ν. Φολεγάνδρου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Η νησίδα Αβαλαδονήσι, της ν. Σίκινου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Οι νησίδες Φτένα, της ν. Ανάφης – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

Π.Ε. Κέας – Κύθνου

- Ο όρμος Οτζιά Κέας – (ΦΕΚ 628/Β/26-8-1982 & ΦΕΚ 274/Β/24-5-1983)
- Η νησίδα Πιπέρι, της ν. Κύθνου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

Π.Ε. Μήλου

- Η περιοχή "Δεμενεγάκι" Νήσου Μήλου / αρχαιολογικός χώρος – (ΦΕΚ 550/Β/11-5-1973)
- Το νησί Σίφνος – (ΦΕΚ 917/Β/14-7-1976)
- Η Χώρα Σερίφου / παραδοσιακός οικισμός – (ΦΕΚ 274/Β/24-5-1983)
- Η νησίδα Κιτριανή, της ν. Σίφνου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Οι νησίδες Πηλονήσι και Παξιμάδι, της ν. Μήλου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

Π.Ε. Μυκόνου

- Το νησί Μύκονος – (ΦΕΚ 329/Β/31-3-1980)
- Η νησίδα Κταπόδια, της ν. Μυκόνου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

Π.Ε. Νάξου

- Το συγκρότημα πύργου και κρήνης στο Φιλότι Νάξου – (ΦΕΚ 1259/Β/19-10-1973)
- Οι νησίδες Βενετικό, Μικρός Αβελάς και Μ γάλος Αβελάς, της ν. Ηρακλεία – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Οι νησίδες Άργιλος, Οφειδούσσα και Κλιδούρα, της ν. Σχοινούσας – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

- Οι νησίδες Πρασούρα, Γλαρονήσι, Βούλγαρη, Αγ. Ανδρέας, Τσουλούφι, Λάζαρος, Πλάκη και Μεγάλη Πλάκα, των Κουφονησίων – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Οι νησίδες Νικούρια, Γραμπονήσι, Πεταλίδι, Ψαλίδα και Φελούκα, της ν. Αμοργού – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Οι νησίδες Μακάρες, Σκυλονήσι, Αγ. Παρασκευή και Στρογγυλή, της ν. Δονούσας – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

Π.Ε. Πάρου

- Το νησί Πάρος – (ΦΕΚ 1455/Β/9-12-1975)
- Οι νησίδες Τσιμνητήρι, Διπλό, Κάβουρας και Στρογγυλή, της ν. Αντιπάρου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Οι νησίδες Τούρλος, Πρέζα, Γλαροπούντα, Τηγάνι, Παντιερωνήσι, Δρυονήσι, Γαϊδουρονήσι και Φοίνισσες, της ν. Πάρου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

Π.Ε. Σύρου

- Οι νησίδες Βαρβαρούσα, Άσπρο, Νάτα, Σχινονήσι, Στρογγυλό της ν. Σύρου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

Π.Ε. Τήνου

- Η κεντρική πλατεία του Πανόρμου (Πύργου) Τήνου – (ΦΕΚ 805/Β/22-9-1978)

Δωδεκάνησα

Π.Ε. Καλύμνου

- Η κλιτύς μεταξύ Χώρας και Σκάλας στην Πάτμο – (ΦΕΚ 669/Β/30-11-1968)
- Η Σκάλα Πάτμου – (ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970)
- Το νησί Πάτμος – (ΦΕΚ 847/Β/16-10-1972)
- Ο συνεχόμενος οικισμός Παντελίου - Πλατάνου και Αγίας Μαρίνης Λέρου – (ΦΕΚ 1389/Β/23-11-1973)
- Η Χώρα Αστυπάλαιας – (ΦΕΚ 162/Β/7-4-1983)
- Οι νησίδες Ποντικούσα, Κουτσομούτι, Αγ. Κυριακή, Χονδρό και Γλυνό, της ν. Αστυπάλαιας – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Η νησίδα Νερά, της ν. Καλύμνου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Οι νησίδες Στρογγυλή, Μαύρα, Γλάρος, Μεγάλο Λιβάδι, Τρυπητή και Βελόνα, της ν. Λέρου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Οι νησίδες Χιλιομόδι, Τραγονήσι, Στρογγυλό, Μακρονήσι, Κόμαρος και Καλόβολος, της ν. Πάτμου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Η νησίδα Φράγκος, της ν. Λειψών – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Οι νησίδες Κουνέλι, Γλάρος, Ψαθονήσι και Νερά, της ν. Αγαθονησίου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

Π.Ε. Καρπάθου

Οι νησίδες Αρμαθιά και Μακρονήσι, της ν. Κάσου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

Π.Ε. Κω

- Το χωριό Ασφενδιού στην Κω – (ΦΕΚ 169/Β/11-4-1983)
- Η νησίδα Γυαλί Νισύρου – (ΦΕΚ 322/Β/9-6-1983)
- Οι νησίδες Κανδελιούσα και Στρογγυλή, της ν. Νισύρου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

Π.Ε. Ρόδου

- Ο οικισμός Κοσκινού Ρόδου – (ΦΕΚ 635/Β/30-9-1969)
- Ο αρχαιολογικός χώρος της αρχαίας Καμείρου Ρόδου – (ΦΕΚ 948/Β/16-8-1973)
- Ο λόφος Φιλέρημος Ρόδου – (ΦΕΚ 734/Β/22-7-1974)
- Ο περιβάλλον χώρος της Λίνδου Ρόδου – (ΦΕΚ 129/Β/4-3-1981)
- Η παραλία Μαντρακίου και Κουμπουρνού Ρόδου – (ΦΕΚ 162/Β/7-4-1983)
- Οι νησίδες Αντίτηλος και Γαίδαρος, της ν. Τήλου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Οι νησίδες Τραγούσα, Αγ. Θεόδωρος και Κρεβάτια, της ν. Χάλκης – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Η νησίδα Μακρύ, της ν. Ρόδου – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)
- Οι νησίδες Διαβάτες, της ν. Σύμης – (ΦΕΚ 1323/Β/1-11-2000)

6.5.5 ΛΟΙΠΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Με βάση την υφιστάμενη εθνική (δασική νομοθεσία) και διεθνή νομοθεσία στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου προστατεύονται επίσης οι εξής περιοχές:

- ❖ **Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης:** Σε αυτά περιλαμβάνονται μεμονωμένα δένδρα ή συστάδες δένδρων με ιδιαίτερη βοτανική, οικολογική, αισθητική ή ιστορική και πολιτισμική αξία. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν επίσης εκτάσεις με σπουδαίο οικολογικό, παλαιοντολογικό, γεωμορφολογικό ή άλλο ενδιαφέρον. Η θεσμοθέτησή τους υλοποιήθηκε βάσει του δασικού κώδικα. Έχουν κηρυχθεί 2 Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης στην περιφέρεια, τα οποία και είναι:
 - Ο Πλάτανος του Ιπποκράτη στην Κω (ΦΕΚ 589/Β/85)
 - Φυσικό Δάσος Κυπαρισσιού στον Έμπωνα Ρόδου (ΦΕΚ 656/Β/86)
- ❖ **Περιοχές Προστασίας της Φύσης:** Οι περιοχές Προστασίας της Φύσης εισήχθησαν ως κατηγορία προστατευόμενων περιοχών με τον Ν. 1650/1986 (άρθρα 18 και 19). Ως Περιοχές Προστασίας της Φύσης έχουν κηρυχθεί οι ακόλουθες περιοχές:
 - Ο υγρότοπος και η ακτή Ψαλιδίου Δήμου Κω - ΖΩΝΕΣ ΠΠΦ1 & ΠΠΦ2 (ΦΕΚ 571/Δ/6.7.2006)
 - Χερσαία και υδάτινα τμήματα της δυτικής Μήλου – Βιότοποι Οχιάς Μήλου (ΦΕΚ 1071/Δ/22.12.2006 όπως αντικαταστάθηκε από το 249/Α/2011).
- ❖ **Βιογενετικά Αποθέματα:** Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Βιογενετικών Αποθεμάτων ιδρύθηκε το 1976 από το Συμβούλιο της Ευρώπης και αποσκοπεί στη διατήρηση αντιπροσωπευτικών δειγμάτων χλωρίδας, πανίδας και φυσικών περιοχών της Ευρώπης. Υπεύθυνος φορέας για τον χαρακτηρισμό των Βιογενετικών Αποθεμάτων είναι η Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας. Ως Βιογενετικά Αποθέματα έχει χαρακτηριστεί η εξής περιοχή:

- Φυσικό Μνημείο Μικτού Δάσους Κυπαρισσίου Έμπωνα Ρόδου

- ❖ **Εκτροφεία Θηραμάτων:** Τα εκτροφεία Θηραμάτων προβλέπονται από τον Ν. 177/1975 (ΦΕΚ 205/Α/27.09.1975), όπως τροποποιήθηκε από τον Ν. 2637/1998 (ΦΕΚ 200/Α/27.08.1998). Στην ΠΝΑ, απαντάται ένα (1) εκτροφείο Θηραμάτων. Πρόκειται για το εκτροφείο Θηραμάτων <<Αντίμηλος (νησίδα)>>, έκτασης 887,3 ha, που βρίσκεται στην ΠΕ Μήλου.

Επίσης με τον Ν. 3044/2002 (ΦΕΚ 197Α/27.8.2002) ιδρύθηκε μια Περιοχή Προστασίας με Φορέα Διαχείρισης, στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, η οποία είναι η «Περιοχή Οικοανάπτυξης Ολύμπου (Καρπάθου – Σαρίας)», όπου με βάση το ΦΕΚ 566/Β/9-5-2003 συγκροτήθηκε ο Φορέας Διαχείρισης καθώς και η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της.

6.6 ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Εκτείνεται σε μια μεγάλη θαλάσσια ζώνη από τις ακτές της Αττικής (Μακρόνησος) έως τα νότια παράλια της Τουρκίας (Καστελόριζο).

Από άποψη διοικητικής δομής, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, σύμφωνα με το Ν.3852/10, συνίσταται από τις ακόλουθες 13 Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.): Σύρου, Άνδρου, Θήρας, Καλύμνου, Καρπάθου, Κύθνου, Κω, Μήλου, Μυκόνου, Νάξου, Πάρου, Ρόδου, Τήνου. Αποτελεί μια από τις ελάχιστες περιπτώσεις όπου η σύσταση των Π.Ε. δεν ακολούθησε την διάρθρωση σε Νομούς (Δωδεκανήσου – Κυκλάδων), αλλά την αντίστοιχη των Επαρχιών, με εξαίρεση την Επαρχία Σύρου η οποία διαχωρίστηκε σε δύο Π.Ε., της Σύρου και Μυκόνου.

Στο επίπεδο της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με το Ν.3852/2010, συστάθηκαν 34 Δήμοι -19 στις Κυκλάδες και 15 στα Δωδεκάνησα. Η διαφοροποίηση οφείλεται κυρίως στη συνένωση των καποδιστριακών ΟΤΑ σε επίπεδο νησιού και μεμονωμένα στη συνένωση πρώην κοινοτήτων - νησιών με μεγαλύτερο ΟΤΑ. Η τελευταία αφορά την περίπτωση του Δήμου Νάξου και Μικρών Κυκλάδων. Πολυπληθέστερη Π.Ε. είναι αυτή της Ρόδου, όπου ανήκει και το ομώνυμο και πολυπληθέστερο νησί και αστικό κέντρο της Περιφέρειας. Τον μικρότερο πληθυσμό (3.916 κατ.) συγκεντρώνει η ΠΕ Κέας-Κύθνου.

Παρά το γεγονός ότι σε γενικές γραμμές η φυσιογνωμία του νησιωτικού αυτού χώρου είναι ενιαία, με κύριο χαρακτηριστικό τον κατακερματισμό και την μεγάλη ποικιλία νησιών διαφορετικού μεγέθους και χαρακτηριστικών, παρατηρούνται και ορισμένες διαφορές μεταξύ των δύο συστατικών χωρικών ενότητων-Νομών (Δωδεκανήσου και Κυκλάδων).

Η πρώτη βασική διαφορά μεταξύ των Κυκλάδων και των Δωδεκανήσων είναι η ύπαρξη μεγαλύτερης ανισότητας στην έκταση και στον πληθυσμό του Νομού Δωδεκανήσου, με βασικό χαρακτηριστικό την κυριαρχία της Ρόδου. Ωστόσο, μεγαλύτερο κατακερματισμό παρουσιάζουν οι Κυκλάδες, γεγονός που αντανακλάται και στην αντίστοιχη διοικητική διαίρεση σε Περιφερειακές Ενότητες. Ειδικότερα, οι Κυκλάδες αποτελούνται από 9 Περιφερειακές Ενότητες και 19 Δήμους, ενώ τα Δωδεκάνησα αποτελούνται από μόλις 4 Περιφερειακές Ενότητες, με 15 Δήμους.

Αναφορικά με το πληθυσμό της, η ΠΝΑ, απαριθμεί 327.820 κατοίκους (μόνιμος πληθυσμός) βάσει της τελευταίας απογραφής (2021), που αντιστοιχεί σε ποσοστό μόλις 3,13% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Σε μια ταξινόμηση φθίνουσας σειράς, με κριτήριο το πληθυσμιακό μέγεθος (2021), κατατάσσεται στην ένατη θέση, ακολουθούμενη από τις Περιφέρειες Ηπείρου, Δυτικής Μακεδονίας, Ιονίων Νήσων και Βορείου Αιγαίου. Ο μόνιμος πληθυσμός της ΠΝΑι ανέρχεται σε 327.820 άτομα. Στον ακόλουθο πίνακα δίνονται τα μεγέθη που αφορούν τις πληθυσμιακές

μεταβολές σε περιφερειακό και πρώην νομαρχιακό επίπεδο ανά δεκαετία κατά τη διάρκεια της περιόδου 2001 – 2011.

Πίνακας 6-21: Πληθυσμιακή εξέλιξη Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου 2001-2021

	2001	2011	2021	Μεταβολή πληθυσμού 2011-21 (%)	Μεταβολή πληθυσμού 2001- 2021 (%)
Περιφέρεια Ν. Αιγαίου	298.462	309.015	327.820	6,09%	9,84%
Δωδεκάνησα	188.506	190.988	206.831	8,30%	9,72%
Κυκλάδες	109.956	118.027	120.989	2,51%	10,03%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου 2001-2021, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου αυξάνει συνεχώς τον πληθυσμό της, με εντεινόμενους ρυθμούς. Αξιοσημείωτο είναι το ποσοστό αύξησης του πληθυσμού στο σύνολο της Περιφέρειας κατά την τελευταία εικοσαετία (9,84 %) όταν την ίδια περίοδο σε επίπεδο χώρας σημειώνεται μείωση του πληθυσμού κατά 4,13 %. Ο πρώην Νομός Δωδεκανήσου σημειώνει πληθυσμιακή αύξηση 9,72 % και ο Νομός Κυκλάδων 10,03 %.

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα τεκμηριώνεται ότι τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου αποτελούν την τελευταία εικοσαετία προσφιλή τόπο εγκατάστασης νέων κατοίκων μετακινούμενων από την υπόλοιπη χώρα και κυρίως τα μεγάλα αστικά κέντρα, προεξάρχουσας της μητροπολιτικής περιοχής της Αθήνας. Η ενίσχυση της πληθυσμιακής βάσης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου παρά την έντονη ανισοκατανομή της στα 55 κατοικημένα νησιά σήμερα (ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2021) συμβάλλει σημαντικά στη διαμόρφωση ενός εύρωστου κοινωνικού υποβάθρου, αναγκαίου για τις αναπτυξιακές προοπτικές της.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα αναλυτικά στοιχεία για την πληθυσμιακή εξέλιξη των 34 Καλλικρατικών Δήμων και των Π.Ε. της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου κατά τις δεκαετίες 2001-2011 και 2011-2021.

Πίνακας 6-22: Πληθυσμιακή εξέλιξη Περιφερειακών Ενοτήτων και Καλλικράτειων Δήμων Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για το χρονικό διάστημα 2001-2021

Δήμος/ Π.Ε.	Πληθυσμός 2021 (μόνιμος)	Πληθυσμός 2011 (μόνιμος)	Πληθυσμός 2001 (μόνιμος)	Μεταβολή πληθυσμού 2011-21 (%)	Μεταβολή πληθυσμού 2001-11 (%)
Δ. Σύρου - Ερμούπολης	21.124	21.507	19.793	-1,78	8,66
Π.Ε. ΣΥΡΟΥ	21.124	21.507	19.793	-1,78	8,66
Δ. Άνδρου	8.826	9.221	9.285	-4,28	-0,69
Π.Ε. ΑΝΔΡΟΥ	8.826	9.221	9.285	-4,28	-0,69
Δ. Θήρας	15.480	15.550	13.725	-0,45	13,30
Δ. Ανάφης	293	271	272	8,12	-0,37
Δ. Ιητών	2.299	2.024	1.862	13,59	8,70
Δ. Σικίνου	253	273	238	-7,33	14,71
Δ. Φολεγάνδρου	719	765	676	-6,01	13,17

Δήμος/ Π.Ε.	Πληθυσμός 2021 (μόνιμος)	Πληθυσμός 2011 (μόνιμος)	Πληθυσμός 2001 (μόνιμος)	Μεταβολή πληθυσμού 2011-21 (%)	Μεταβολή πληθυσμού 2001-11 (%)
Π.Ε. ΘΗΡΑΣ	19.044	18.883	16.773	0,85	12,58
Δ. Κέας	2.335	2.455	2.162	-4,89	13,55
Δ. Κύθνου	1.568	1.456	1.538	7,69	-5,33
Π.Ε. ΚΕΑΣ - ΚΥΘΝΟΥ	3.903	3.911	3.700	-0,20	5,70
Δ. Μήλου	5.302	4.977	4.736	6,53	5,09
Δ. Κιμώλου	810	910	838	-10,99	8,59
Δ. Σερίφου	1.241	1.420	1.262	-12,61	12,52
Δ. Σίφνου	2.777	2.625	2.574	5,79	1,98
Π.Ε. ΜΗΛΟΥ	10.130	9.932	9.410	1,99	5,55
Δ. Μυκόνου	10.704	10.134	9.274	5,62	9,27
Π.Ε. ΜΥΚΟΝΟΥ	10.704	10.134	9.274	5,62	9,27
Δ. Αμοργού	1.961	1.973	1.852	-0,61	6,53
Δ. Νάξου & Μικρών Κυκλάδων	20.578	18.904	18.229	8,86%	3,70
Π.Ε. ΝΑΞΟΥ	22.539	20.877	20.081	7,96	3,96
Δ. Πάρου	14.520	13.715	12.514	5,87	9,60
Δ. Αντιπάρου	1265	1.211	1.011	4,46	19,78
Π.Ε. ΠΑΡΟΥ	15.785	14.926	13.525	5,76	10,36
Δ. Τήνου	8.934	8.636	8.115	3,45	6,42
Π.Ε. ΤΗΝΟΥ	8.934	8.636	8.115	3,45	6,42
Δ. Καλυμνίων	17.752	16.179	16.576	9,72	-2,40
Δ. Αγαθονησίου	202	185	152	10,27	21,71
Δ. Αστυπάλαιας	1.376	1.334	1.385	3,22	-3,68
Δ. Λειψίων	778	790	687	-1,52	14,99
Δ. Λέρου	7.992	7.917	8.172	0,96	-3,12
Δ. Πάτμου	3.283	3.047	3.053	7,81	-0,20
Π.Ε. ΚΑΛΥΜΝΟΥ	31.383	29.452	30.025	6,55	-1,91
Δ. Καρπάθου	6.567	6.226	6.565	5,49	-5,16
Δ. Κάσου	1.223	1.084	1.013	12,92	7,01
Π.Ε. ΚΑΡΠΑΘΟΥ- ΗΡΩΙΚΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΣΟΥ	7.790	7.310	7.578	6,57	-3,54
Δ. Κω	37.089	33.388	30.828	11,08	8,30
Δ. Νισύρου	1.048	1.008	928	4,07	8,62
Π.Ε. ΚΩ	38.137	34.396	31.756	10,88	8,31
Δ. Ρόδου	125.113	115.490	115.334	8,33	0,14
Δ. Μεγίστης	584	492	403	19,31	22,08
Δ. Σύμης	2.603	2.590	2.594	0,46	-0,15
Δ. Τήλου	746	780	521	-3,85	49,71

Δήμος/ Π.Ε.	Πληθυσμός 2021 (μόνιμος)	Πληθυσμός 2011 (μόνιμος)	Πληθυσμός 2001 (μόνιμος)	Μεταβολή πληθυσμού 2011-21 (%)	Μεταβολή πληθυσμού 2001-11 (%)
Δ. Χάλκης	475	478	295	-1,05	62,03
Π.Ε. ΡΟΔΟΥ	129.521	119.830	119.147	8,09	0,57
ΠΝΑ	327.820	309.015	298.462	6,09	3,54
Χώρα	10.482.487	10.816.286	10.934.097	-3,09	-1,08

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ

Αντίστοιχα, κατά τη δεκαετία 2011-2021 μειώνεται ο πληθυσμός της χώρας κατά 3,09% ενώ αντιθέτως, η Περιφέρεια παρουσιάζει πληθυσμιακή αύξηση 6,09%. 12 Δήμοι αυξάνουν τον πληθυσμό τους την ίδια περίοδο με ποσοστά μεγαλύτερα και από το μέσο περιφερειακό, σε 12 Δήμους μειώνεται ο πληθυσμός και στις υπόλοιπους 10 η πληθυσμιακή μεταβολή κυμαίνεται μεταξύ του εθνικού και περιφερειακού μέσου όρου. Τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή αύξηση εμφανίζουν οι Δήμοι Μεγίστης (18,70%) και Ιητών (13,59%) ακολουθούμενοι από τους Δήμους Κάσου (12,82%) και Κω (11,08%). Μείωση εμφανίζουν οι Δήμοι Σερίφου, Κιμώλου, Σικίνου, Φολεγάνδρου, Κέας, Τήλου, Άνδρου, Σύρου, Λειψών, Χάλκης, Αμοργού και Θήρας. Το 2021 οι μεγαλύτεροι Δήμοι με κριτήριο το πληθυσμιακό τους μέγεθος, παραμένουν οι: Ρόδου, Κω, Σύρου-Ερμούπολης, Νάξου και Μικρών Κυκλάδων, Καλυμνίων και Θήρας με πληθυσμό μεγαλύτερο των 15.000 κατ. Οι Δήμοι με το μικρότερο πληθυσμιακό μέγεθος είναι οι: Αγαθονησίου, Σικίνου, Ανάφης, και Χάλκης (μικρότερο των 500 κατ.).

Σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

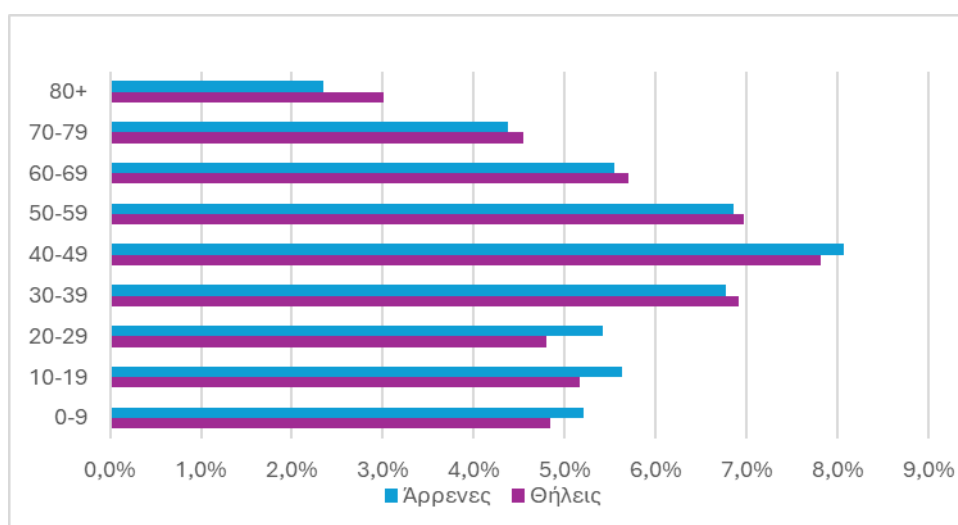
- Εννέα ΠΕ (Ρόδου, Κω, Νάξου, Καρπάθου, Καλύμνου, Θήρας, Μήλου, Μυκόνου, Πάρου, Τήνου) παρουσιάζουν πληθυσμιακή αύξηση μεγαλύτερη της μέσης περιφερειακής και συνεπώς εθνικής, καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2001-2021.
- Την πρόσφατη δεκαετία 2011-2021 τρεις ΠΕ (Κέας – Κύθνου, Σύρου και Άνδρου) εμφανίζουν πληθυσμιακή μείωση (κυμαινόμενη από -0,20 έως -4,28%).

Το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού της Περιφέρειας είναι εγκατεστημένο στους πεδινούς οικισμούς, οι οποίοι αποτελούν προσφιλέστερο τόπο εγκατάστασης ή/και μετεγκατάστασης των μετακινούμενων από άλλες περιφέρειες και ενδοπεριφερειακά. Στις ορεινές ζώνες της περιφέρειας εμφανίζεται σχεδόν μηδενική μεταβολή του πληθυσμού, κατά τη διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας, η οποία μεταφράζεται σε μείωση της πληθυσμιακής βάσης των ορεινών οικισμών της.

Η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, εμφανίζει πολλές ομοιότητες με την διάρθρωση στο σύνολο της Χώρας, γεγονός που σημαίνει ότι, όπως και η χώρα συνολικά, έτσι και η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου αντιμετωπίζει, σε μικρότερο όμως βαθμό, το πρόβλημα της πληθυσμιακής γήρανσης, όπως αποτυπώνεται και στη σχετική πυραμίδα ηλικιών της Περιφέρειας Ν. Αιγαίου σε σχέση με την αντίστοιχη της χώρας.

Στο σύνολο της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (2021) οι άνδρες είναι περισσότεροι από τις γυναίκες κατά 0,9 %. Ειδικότερα, στις ηλικίες από 0 έως και 64 ετών οι άνδρες υπερτερούν των γυναικών, σε αντίθεση με την ηλικιακή ομάδα άνω των 65 ετών όπου οι γυναίκες είναι περισσότερες. Η μεγαλύτερη διαφορά ως προς τους άνδρες παρατηρείται στην ηλικιακή ομάδα μεταξύ 20 και 24 ετών, όπου είναι περισσότεροι κατά 13%, ενώ η μεγαλύτερη διαφορά ως προς τις γυναίκες παρατηρείται στην ηλικιακή ομάδα των άνω των 80 ετών, όπου οι γυναίκες υπερτερούν κατά 21,9%.

Πιο αναλυτικά η ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού αποτυπώνεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Διάγραμμα 6-3: Πυραμίδα ηλικιών - ΠΝΑι (Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. –Απογραφή πληθυσμού 2021)

6.7 ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ – ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

6.7.1 ΟΙΚΙΣΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Σύμφωνα με στοιχεία του 2021 οι οικισμοί στο Νότιο Αιγαίο είναι συνολικά 964, με 266 στα Δωδεκάνησα και 698 στις Κυκλάδες. Ο κατακερματισμένος νησιωτικός χώρος της Περιφέρειας αποτελεί το υπόβαθρο της πολύ μεγάλης ανισοκατανομής των οικισμών και των αντίστοιχων πληθυσμιακών μεγεθών τους. Σημειώνεται η ύπαρξη 5 αστικών κέντρων (Ρόδος, Κως, Ιαλυσός, Κάλυμνος και Ερμούπολη), με πολυπληθέστερα τη Ρόδο (54.562κατ., 2021 και την Κω (21.429κατ.) καθώς και 283 ακατοίκητων σήμερα οικισμών (περιλαμβανομένων των νησίδων) και 572 οικισμών με πληθυσμό έως 50 κατ..

Τα αστικά κέντρα Ρόδος και Ερμούπολη αποτελούν δευτερεύοντες εθνικούς πόλους (3^ο επίπεδο), αρθρωμένα γύρω από τις κύριες αναπτυξιακές ενότητες Ρόδου-Πάρου-Νάξου και Σύρου-Πάρου-Τήνου, με βάση το Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, αλλά και σύμφωνα με την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης.

Οι οικισμοί Κάρπαθος, Θήρα, Μήλος, Κως, Κάλυμνος, Νάξος αποτελούν την αμέσως επόμενη κατηγορία ιεράρχησης του οικιστικού δικτύου της Περιφέρειας (5ο επίπεδο), ενώ 7 οικισμοί (Πάρος, Αγία Μαρίνα Λέρου, Μύκονος, Τήνος, Ιουλίδα, Άνδρος, Πάτμος) συνιστούν κέντρα ενδοπεριφερειακής αναπτυξιακής ενότητας (6ο επίπεδο). Η κλίμακα και ο κατακερματισμός, η διοικητική αναδιάρθρωση («Πρόγραμμα Καλλικράτης) αλλά και ο ιδιαίτερος ρόλος του τουρισμού στην αναπτυξιακή φυσιολογία των περισσότερων νησιών τεκμηριώνουν ειδικούς ρόλους και βαρύτητες για αρκετούς οικισμούς ανά νησί (κυρίως στα μεγάλα -Ομάδα Ι1- και μεσαία -Ομάδα ΙΙ- νησιά).

Σε ό,τι αφορά την κατανομή των οικισμών ανά ομάδες πληθυσμιακού μεγέθους, την τελευταία εικοσαετία (2001-2021) διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

- υπέρμετρη αύξηση της ομάδας ακατοίκητων οικισμών, λόγω της ένταξης των νησίδων ως οικισμών
- μεγάλη αύξηση της ομάδας 1-100 & 2.000-5.000 κάτοικοι
- στασιμότητα στις ομάδες 100-200, 200-500, 10.000-15.000 κάτοικοι

- σχετική αύξηση στις ομάδες 500-1.000 1.000-2.000 κάτοικοι
- 2000-5000 αύξηση
- υπερδιπλασιασμός των οικισμών της ομάδας 5.000-10.000 κάτοικοι (φυσικά ο απόλυτος αριθμός των οικισμών -7- παραμένει περιορισμένος)
- εμφάνιση της ομάδας >50.000 κάτοικοι (πόλη Ρόδου).

6.7.2 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΥΠΑΡΧΟΥΣΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ - ΚΑΛΥΨΗ ΕΔΑΦΟΥΣ

Αναφορικά με την κατανομή των χρήσεων γης στην Περιφέρεια Νοτίου παρατηρείται διαφοροποίηση σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές της χώρας, κυρίως σε ό,τι αφορά την αρδευόμενη γη και τη δασοκάλυψη. Οι τελευταίες εμφανίζονται ιδιαίτερα περιορισμένες καθώς, ανεξάρτητα από τις υποθέσεις για την ιστορική εξέλιξη της φυσικής βλάστησης των νησιών του Νοτίου Αιγαίου, οι επικρατούσες σήμερα περιβαλλοντικές συνθήκες (οικολογικοί και ανθρωπογενείς παράγοντες) δεν ευνοούν ιδιαίτερα την ανάπτυξη υψηλής βλάστησης σ' αυτά. Παράλληλα, τα αίτια της χαμηλής δασοκάλυψης θα πρέπει να αναζητηθούν στις πολυάριθμες πυρκαγιές που προκαλούνται στα νησιά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Οι οικισμοί παρουσιάζουν γραμμική ανάπτυξη κατά μήκος της παράκτιας ζώνης εξυπηρετώντας τόσο τις ανάγκες στέγασης των μόνιμων κατοίκων όσο και -έμμεσα- την τουριστική ζήτηση.

Γενικά, το μεγαλύτερο τμήμα του εδάφους της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου καλύπτεται από εκτάσεις φρυγάνων και μακκί. Οι περιοχές με την τυπική αυτή μεσογειακή βλάστηση χρησιμοποιούνται ως επί το πλείστον ως βοσκότοποι. Αντίστοιχη χρήση έχουν και οι λιβαδικές εκτάσεις των νησιών, που είναι όμως σαφώς πιο περιορισμένες.

Οι καλλιεργούμενες ζώνες χαρακτηρίζονται από μικτά ανθρωπογενή / φυσικά στοιχεία. Ο συνδυασμός αυτός οφείλεται τόσο στη σταδιακή εγκατάλειψη της γεωργίας - ιδίως στα ορεινά εδάφη- όσο και στην αλλαγή των μεθόδων καλλιέργειας στα πλαίσια της πολυδραστηριότητας.

Οι δασικές εκτάσεις (όπως ορίζονται από τη δασοπονική επιστήμη) είναι σχεδόν ανύπαρκτες.

Σημαντική έκταση καταλαμβάνουν τα αξιόλογα και ευαίσθητα οικοσυστήματα των νησιών, τα σημαντικότερα των οποίων έχουν ενταχθεί στις περιοχές του δικτύου NATURA και πρόσφατα των μικρών νησιωτικών υγροτόπων.

Στο σύνολο της Περιφέρειας, το μεγαλύτερο τμήμα της έκτασης καταλαμβάνεται από Σκληροφυλλική βλάστηση σε ποσοστό 33,98% και ακολουθούν οι Φυσικοί βοσκότοποι με ποσοστό 18,03%. Αντίθετα οι περιοχές που καλύπτονται από νερά και οι δασικές εκτάσεις αποτελούν ένα μικρό μέρος της επιφάνειας της Περιφέρειας. Ως προς τις γεωργικές περιοχές, οι μόνιμες καλλιέργειες και η αρόσιμη γη αποτελούν ένα μικρό ποσοστό.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει στοιχεία σε επίπεδο περιφέρειας σύμφωνα με το Corine Land Cover 2018 για την εδαφική οργάνωση και την κάλυψη του εδάφους.

Πίνακας 6-23: Κάλυψη γης της Περιφέρειας βάσης του Corine Land Cover 2018

A/A	Κωδικός (χρήσεις γης)	Εμβαδόν (Ha)	Κάλυψη (%)	Επεξήγηση
1	111	708,31	0,13	Συνεχής αστική οικοδόμηση
2	112	9.362,22	1,76	Διακεκομμένη αστική οικοδόμηση
3	121	1.014,75	0,19	Βιομηχανικές και εμπορικές ζώνες
4	122	41,37	0,01	Οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα
5	123	286,07	0,05	Ζώνες λιμένων
6	124	1.199,17	0,23	Αεροδρόμια
7	131	1.827,35	0,34	Χώροι εξορύξεων ορυκτών
	132	26,64	0,01	Χώροι απορρίψεως απορριμμάτων
	133	110,93	0,02	Χώροι οικοδόμησης
	141	50,96	0,01	Περιοχές αστικού πρασίνου
	142	5.038,02	0,95	Εγκαταστάσεις αθλητισμού και αναψυχής
	211	20.978,22	3,95	Μη αρδευόμενη αρόσιμη γη
	221	3.761,81	0,71	Αμπελώνες
	222	651,48	0,12	Οπωροφόρα δέντρα και φυτείες με σαρκώδεις καρπούς
	223	22.901,46	4,31	Ελαιώνες
	231	13.952,54	2,63	Λιβάδια
	242	33.839,32	6,38	Σύνθετες καλλιέργειες
	243	58.258,67	10,98	Γη που καλύπτεται κυρίως από τη γεωργία με σημαντικές εκτάσεις φυσικής βλάστησης
	311	26,82	0,01	Δάσος πλατύφυλλων
	312	18.259,49	3,44	Δάσος κωνοφόρων
	313	65,21	0,01	Μικτό δάσος
	321	95.685,62	18,03	Φυσικοί βοσκότοποι
	323	180.359,84	33,98	Σκληροφυλλική βλάστηση
	324	38.737,38	7,30	Μεταβατικές δασώδεις θαμνώδεις εκτάσεις
	331	1.497,73	0,28	Παραλίες, αμμόλοφοι, αμμουδιές
	332	1.498,31	0,28	Απογυμνωμένοι βράχοι
	333	19.864,98	3,74	Εκτάσεις με αραιή βλάστηση
	334	27,61	0,01	Αποτεφρωμένες εκτάσεις
	411	25,22	0,00	Βάλτοι στην ενδοχώρα
	421	28,66	0,01	Παραθαλάσσιοι βάλτοι
	422	145,56	0,03	Αλυκές
	512	549,22	0,10	Επιφάνειες στάσιμου ύδατος

Πηγή: Corine Land Cover 2018

6.7.3 ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

Οι θεσμοθετημένες χρήσεις γης καλύπτουν σχετικά περιορισμένο τμήμα της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας.

ΓΠΣ

Ιδιαίτερη υστέρηση καταγράφεται στην ολοκλήρωση του σχεδιασμού σε επίπεδο Ειδικών Χωροταξικών Μελετών, ΓΠΣ και διαχειριστικών σχεδίων, με αρνητικές επιπτώσεις στη διαχείριση του χώρου και ειδικότερα του παράκτιου ο οποίος είναι ο πλέον ευάλωτος στις πιέσεις της οικιστικής ανάπτυξης. Ο πίνακας που ακολουθεί περιλαμβάνει τα εγκεκριμένα ΓΠΣ για στην περιφέρεια.

Πίνακας 6-24: Εγκεκριμένα ΓΠΣ στην ΠΝΑ

Είδος μελέτης	ΟΤΑ	Νομός	Τίτλος Μελέτης
ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΑ			
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ207Δ/18-03-1986	Δήμος Νάξου	Ν. Κυκλάδων	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Χώρας Νάξου (Ν. Κυκλάδων)
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ368Δ/21-04-1986	Δήμος Ερμούπολης	Ν. Κυκλάδων	Έγκριση ΓΠΣ των οικισμών Ερμούπολης & Άνω Σύρος του Δήμου Ερμούπολης
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ120Δ/20-02-1986 Τροπ. ΦΕΚ 15Δ/1996	Δήμος Τήνου	Ν. Κυκλάδων	Έγκριση ΓΠΣ χώρας Τήνου
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ911Δ/02-10-1986	Δήμος Κω	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Κω του δήμου Κω
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ1040Δ/16-10-1987	Δ. Άνδρου, Κοιν. Μπατσίου & Όρμου Κορθίου	Ν. Κυκλάδων	Έγκριση ΓΠΣ Χώρας, Μπατσίου & Όρμου Κορθίου Άνδρου (Ν. Κυκλάδων)
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ932Δ/24-09-1987	Κοινότητα Θήρας	Ν. Κυκλάδων	Έγκριση ΓΠΣ της Κοινότητας Θήρας (Φηρών) του Ν. Κυκλάδων
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ508Δ/05-06-1987	Δήμος Σύμης	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Σύμης
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ23Δ/26-01-1987	Δήμος Καρπάθου	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Καρπάθου δήμου Καρπάθου
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ193Δ/11-03-1987	Δήμος Ρόδου	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Ρόδου
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ1039Δ/16-10-1987	Δήμος Λέρου	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Αγίας Μαρίνας Δήμου Λέρου
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ656Δ/13-07-1987	Δήμος Μυκόνου	Ν. Κυκλάδων	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Χώρας Μυκόνου Δ. Μυκόνου
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ169Δ/30-03-1990	Κοινότητα Κρεμαστής	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Κρεμαστής της κοινότητας Κρεμαστής
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ172Δ/02-04-1990	Κοινότητα Παραδεισίου	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ κοινότητας Παραδεισίου νήσου Ρόδου
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ220Δ/10-04-1990	Δήμος Πάρου	Ν. Κυκλάδων	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Παροικίας του δήμου Πάρου
ΓΠΣ- ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΦΕΚ624Δ/01-07-1992	Δήμος Πάρου	Ν. Κυκλάδων	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Παροικίας του δήμου Πάρου
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ615Δ/29-06-1987	Δήμος Καλύμνου	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Καλύμνου δήμου Καλύμνου
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ721Δ/19-07-94	Κοινότητα Καλυθίων	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ των οικισμών Καλυθίων- Φαληρακίου της Κοινότητας Καλυθίων της νήσου Ρόδου
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ1052Δ/11-10-1994	Κοινότητα Ιαλυσού	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Ιαλυσού της νήσου Ρόδου
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ45Δ/30-01-1995	Κοινότητα Κοσκίνου	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Κοσκίνου της νήσου Ρόδου
ΓΠΣ- ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ42Δ/31-01-1995	Κοινότητα Αρχαγγέλου	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ του οικισμού Αρχαγγέλου της νήσου Ρόδου
ΓΠΣ- ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΦΕΚ15Δ/17-01-1996	Δήμος Τήνου	Ν. Κυκλάδων	Τροποποίηση ΓΠΣ του Δήμου(Χώρας) Τήνου
ΓΠΣ – ΕΓΚΡΙΣΗ ΦΕΚ8/ΑΑΠ/19-01-09	Δήμος Λέρου	Ν. Δωδεκανήσου	Έγκριση ΓΠΣ Δήμου Λέρου Νομού Δωδεκανήσου
ΓΠΣ -ΕΓΚΡΙΣΗ	Δήμος Πεταλούδων	Ν. Δωδεκανήσου	ΓΠΣ του Δήμου Πεταλούδων

Είδος μελέτης	ΟΤΑ	Νομός	Τίτλος Μελέτης
ΦΕΚ413/ΑΑΠ/18-09-08			
ΠΠΣ- ΕΠΚΡΙΣΗ ΦΕΚ 148/ΑΑΠ/2-05-2012	Δήμος Πάρου	Ν. Κυκλάδων	ΓΠΣ του Δήμου Πάρου

Πηγή: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας

ΖΟΕ και λοιπά σχέδια χρήσεων γης

Στους ακόλουθους πίνακες καταγράφεται το σύνολο των εγκεκριμένων Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου της περιφέρειας, καθώς και των λοιπών περιοχών όπου τροποποιούνται οι όροι δόμησης στην εκτός σχεδίου περιοχές.

Πίνακας 6-25: Εγκεκριμένες Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου στην ΠΝΑι

ΦΕΚ	Νησί	ΟΤΑ	Νομός	Τίτλος ΦΕΚ	Τροποποιήσεις
163Δ/1-3-1988 (Καταργήθηκε την 27-02-2001)	Τήνος	Δήμος Τήνου Κοιότητες Τριαντάρου, Δύο Χωριών, Στενής	Ν. Κυκλάδων	Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου, κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός σχεδίου περιοχή και εκτός ορίων οικισμών υφιστάμενων προ του έτους 1923 του δήμου Τήνου και των κοινοτήτων Τριαντάρου, Δύο Χωριών, Στενής, νήσου Τήνου	
715Δ/7-10-1988	Ρόδος	Κοινότητα Αφάντου	Ν. Δωδεκανήσου	Καθορισμός ζώνης Οικιστικού ελέγχου (Ζ.Ο.Ε), κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού προ του έτους 1923 περιοχή Κολυμπίων της Κοινότητας Αφάντου νήσου Ρόδου	
427Δ/16-6-1989	Κως	Δήμος Κω	Ν. Δωδεκανήσου	Καθορισμός ζώνης Οικιστικού ελέγχου, κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού προϋφιστάμενων του έτους 1923 περιοχή του Δήμου Κω (Ν. Δωδεκανήσου)	ΦΕΚ468Δ/24-7-1989 Διόρθωση σφάλματος στο από 14.6.89 Π.Δ. (ΦΕΚ 427Δ/16.6.89) ΦΕΚ63Δ/13-2-1990 Τροποποίηση του από 14.6.1989 Π.Δ/τος «Καθορισμός ΖΟΕ, κατώτατου ...Δ. Κω» (Δ'427/1989 διόρθωση Δ' 468)
139Δ/19-3-1990	Θήρα- Θηρασιά	Κοιν. Θήρας, Οσίας, Βόθρων, Κούρβουλου, Εμπορείου, Έξω Γωνιάς, Ημεροβιγλίου, Καρτεράδου, Μεναλοχωρίου, Ακρωτηρίου, Μεσαριάς, πύργου και Θηρασιάς των Ν. Θήρας & Θηρασιάς	Ν. Κυκλάδων	Καθορισμός ζώνης Οικιστικού ελέγχου, κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων & περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού προϋφιστάμενων του έτους 1923 περιοχή των κοινοτήτων Θήρας, Οίας, Βόθωνα, Βουρβουλού, Εμπορείου, Έξω Γωνιάς, Ημεροβιγλίου, Καρτεράδου, Μεναλοχωρίου, Ακρωτηρίου, Μεσαριάς, Πύργου και Θηρασιάς των νήσων Θήρας και Θηρασιάς	ΦΕΚ 144ΑΑΠ/30-4-2012 Τροποποίηση και συμπλήρωση του από 16-2-1990 π.δ/τος «Καθορισμός ΖΟΕ κατωτάτου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός... Ημεροβιγλίου, Καρτεράδου, Μεναλοχωρίου, Ακρωτηρίου, Μεσσαριάς, Πύργου και Θηρασιάς των νήσων Θήρας και Θηρασιάς (ν. Κυκλάδων)»
281Δ/24-3-1994	Ρόδος	Κοινότητα Λάρδου της νήσου Ρόδου	Ν. Δωδεκανήσου	Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.), κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού προϋφιστάμενων του έτους 1923 περιοχή της Κοινότητας Λάρδου της νήσου Ρόδου (Ν.	

ΦΕΚ	Νησί	ΟΤΑ	Νομός	Τίτλος ΦΕΚ	Τροποποιήσεις
				Δωδεκανήσου	
179Δ/7-3-1997	Άνδρος	Κοινότητα Γαυρίου	Ν. Κυκλάδων	Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου, κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού προϋφιστάμενων του έτους 1923 περιοχή της κοινότητας Γαυρίου νήσου Άνδρου (Ν. Κυκλάδων)	
1024Δ/28-11-1997	Κως	Κοινότητα Ασφενδίου και Πυλίου νήσου Κω	Ν. Δωδεκανήσου	Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου, κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού προϋφιστάμενων του έτους 1923 περιοχή Αλυκής των κοινοτήτων Ασφενδίου και Πυλίου νήσου Κω	
621Δ/1-8-2001	Πάτμος	Δήμος Πάτμου	Ν. Δωδεκανήσου	Καθορισμός ΖΟΕ, κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού προϋφιστάμενων του έτους 1923 περιοχή του Δήμου Πάτμου	ΦΕΚ 991Δ/27-11-2001 Διόρθωση σφάλματος στο από 16.7.2001 Π.Δ. «ΖΟΕ Πάτμου»
160Δ/27-2-2003	Τήνος	Δήμος Τήνου (τέως Δ. Τήνου & τέως κοινότητες Δύο χωριών και Τριαντάρου) του Δ. Εξωμβούργου (τέως Κοιν. Ανάπης, Καλλονής, Κάμπου, Καρδιανής, Κώμης, Στενής, Υστερνίων, Φαλατάδου, Κτικιάδου) και της Κοιν. Πανόρμου της νήσου Τήνου	Ν. Κυκλάδων	Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.), κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου & εκτός ορίων οικισμού προϋφιστάμενων του έτους 1923 περιοχή του δήμου Τήνου (τέως δήμος Τήνου και τέως κοινότητες Δύο χωριών και Τριαντάρου) του δήμου Εξωμβούργου (τέως κοινότητες Ανάπης, Καλλονής, Κάμπου, Καρδιανής, Κώμης, Στενής, Υστερνίων, Φαλατάδου, Κτικιάδου) και της κοινότητας Πανόρμου της νήσου Τήνου και των νησίδων Πλανήτης και Δρακονήσι (Ν. Κυκλάδων)	
243Δ/8-3-2005	Μύκονος	Δήμος Μυκονίων Νήσου Μυκόνου	Ν. Κυκλάδων	Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.), κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού προϋφιστάμενων του έτους 1923 περιοχή του Δήμου Μυκονίων Νήσου Μυκόνου και των νησίδων Αγ. Γεώργιος (Μπάου), Καβουρονήσι, Μαρμαρονήσι, Μόλες, Τρανονήσι, Χταπόδια, Πρασονήσια, Βαρβούλακας, Καλαφακίωνα και Λαζαρονήσι	ΦΕΚ416Δ/19-4-1989 Διόρθωση σφάλματος στο Φ.Ε.Κ 243/τεύχος Δ'/17.3.2005 που δημοσιεύθηκε στο από 8.3.2005 Π.Δ. «Καθορισμός Ζ.Ο.Ε., κατώτατου ορίου, Καλαφακίωνα & Λαζαρονήσι» ΦΕΚ65ΑΑΠ/2-3-2012 Τροποποίηση του από 7-3-2005 π.δ/τος «Καθορισμός Ζ.Ο.Ε., κατώτατου Λαζαρονήσι»
291Δ/ 4-11-2011	Άνδρος	Δήμος Άνδρου	Ν. Κυκλάδων	Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.), κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και	ΦΕΚ 24Α/ 13-2-2012 ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4042 -Άρθρο 69

ΦΕΚ	Νησί	ΟΤΑ	Νομός	Τίτλος ΦΕΚ	Τροποποιήσεις
				εκτός ορίων οικισμού προϋφιστάμενων του έτους 1923 περιοχή του Δήμου Άνδρου της Νήσου Άνδρου και της νησίδες Γαυριονήσια	
533Δ/ 27-7-1988	Πάρος	Κοινότητα Νάουσας νήσου Πάρου	Ν. Κυκλάδων	Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου, κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου και εκτός ορίων οικισμού προϋφιστάμενων του έτους 1923 περιοχή «Κολυμπήθρες» της κοινότητας Νάουσας νήσου Πάρου	
339Δ/ 2-6-1989	Σύρος	Δήμος Ερμούπολεως & Άνω Σύρου και Κοινότητες Μάννας, Βάρης, Ποσειδωνίας, Φοίνικα και Γαλησσά	Ν. Κυκλάδων	Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης...του έτους 1923 περιοχή των δήμων Ερμούπολεως και Άνω Σύρου και των κοινοτήτων Μάννας, Βάρης, Ποσειδωνίας, Φοίνικα και Γαλησσά	
846Δ/ 24-11-1988	Νάξος	Δήμος Νάξου και Κοινότητες Γαλανάδου, Γλινάδου, Βίβλου, Αγ. Αρσενίου Νάξου	Ν. Κυκλάδων	Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου σχεδίου... έτους 1923 περιοχή του Δήμου Νάξου και Κοινότητες Γαλανάδου, Γλινάδου, Βίβλου, Αγ. Αρσενίου Νάξου	

Πηγή: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας

Πίνακας 6-26: Περιοχές με ειδικούς όρους και περιορισμούς δόμησης στην εκτός σχεδίου περιοχή για την ΠΝΑι

ΦΕΚ	Νησί	ΟΤΑ	Νομός	Τίτλος ΦΕΚ
668Δ/5-8-2002	Σίφνος	Δήμος Σίφνου	Ν. Κυκλάδων	Ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης στην εκτός ορίων οικισμών προϋφιστάμενων του έτους 1923 και στην εκτός σχεδίου περιοχή του Δήμου Σίφνου νήσου Σίφνου και της νήσου Κιτριανής (ν. Κυκλάδων)
930Δ/24-10-2002	Σέριφος		Ν. Κυκλάδων	Ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης της οικισμούς και της εκτός σχεδίου περιοχές της νήσου Σερίφου
931Δ/24-10-2002	Κύθνος		Ν. Κυκλάδων	Χαρακτηρισμός ως τόπου ιδιαίτερου κάλλους της νήσου Κύθνου και καθορισμός ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης της οικισμούς και της εκτός σχεδίου περιοχές της Κύθνου
732Δ/7-7-1993	Πάρος – Αντίπαρος		Ν. Κυκλάδων	Καθορισμός χρήσεων γης και όρων και περιορισμών δόμησης των εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχών των νήσων Πάρου και Αντιπάρου (Ν. Κυκλάδων)
686Δ/ 11-12-1990	Νάξος		Ν. Κυκλάδων	Καθορισμός ζώνης προστασίας Άνω και Κάτω Σαγκρίου Ν. Κυκλάδων
895Δ/ 1-11-1995	Μακρόνησος		Ν. Κυκλάδων	Καθορισμός χρήσεων γης και όρων και περιορισμών δόμησης των εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχή της νήσου Μακρονήσου (Ν. Κυκλάδων)

Πηγή: Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας

Λοιπές πολεοδομικά οργανωμένες περιοχές χρήσεων γης

Αναφορικά με τις λοιπές πολεοδομικά οργανωμένες περιοχές χρήσεων γης πλην κατοικίας ισχύουν τα ακόλουθα:

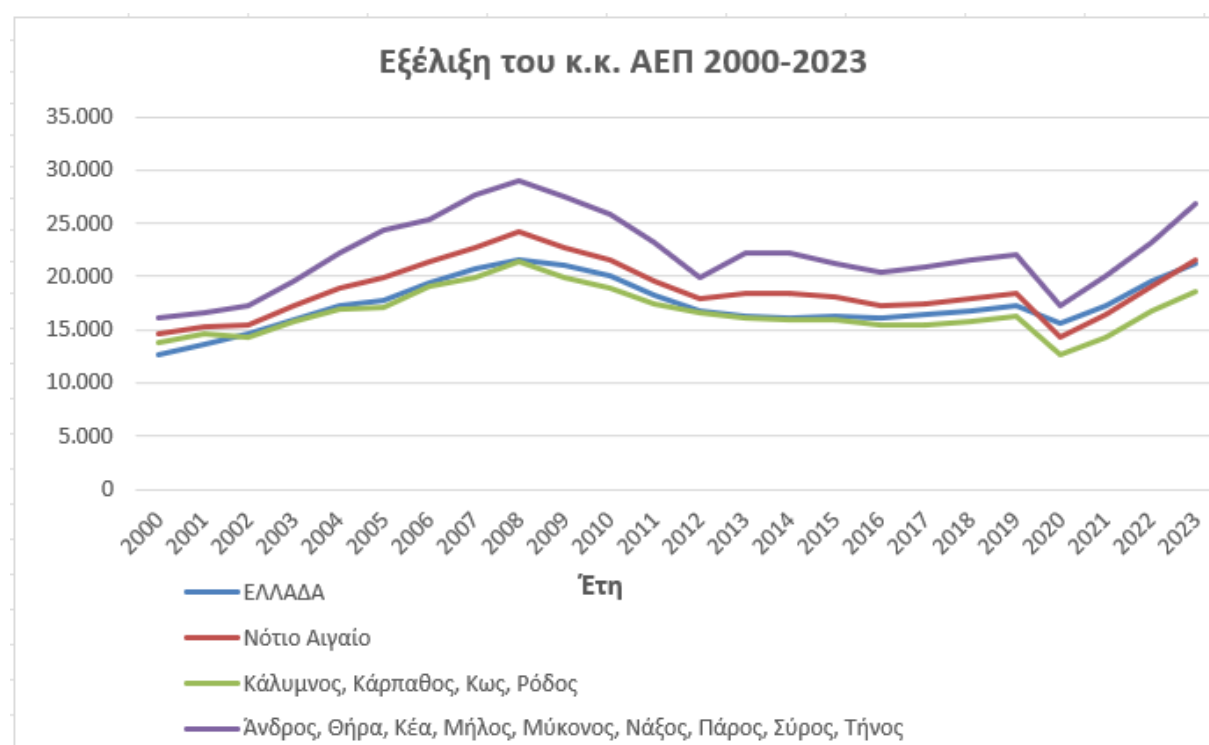
- στη ΠΝΑι δεν υπάρχουν Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδομικής δραστηριότητας (ΠΕΡΠΟ)
- στη ΠΝΑι έχει θεσμοθετηθεί η ΒΙ.ΠΕ Ρόδου, σύμφωνα με το ΦΕΚ 391/Β/ 29.07.1987, με το οποίο καθορίζονται τα όρια της Βιομηχανικής Περιοχής Ρόδου (Κύρια Περιοχή) σε έκταση 970 στρεμμάτων για την εγκατάσταση κάθε είδους βιομηχανικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων καθώς και επιχειρήσεων επεξεργασίας, αποθήκευσης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων, και του τμήματος Α' για τη λειτουργία του Πολυώροφου Βιοτεχνικού Κέντρου ΕΤΒΑ- ΕΟΜΜΕΧ σε έκταση 15.915 τ.μ.
- στη ΠΝΑι παρατηρείται μεταβολή του πλαισίου περιφερειακών ενισχύσεων σε σχέση με προηγούμενες προγραμματικές περιόδους. Ειδικότερα, βάσει της υπ' αρ. 17829/26.04.2006 Υπουργικής Απόφασης (ΦΕΚ 574/Β'/08.05.2006), η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογή του Ν. 3299/2004, σε ορισμένα νησιά ιδιαίτερα ανεπτυγμένα τουριστικά δεν εφαρμόζονταν συγκεκριμένες μορφές ενισχύσεων για επενδυτικά σχέδια ίδρυσης ή επέκτασης ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων. Αντιθέτως, το ισχύον πλαίσιο του Ν. 4887/2022 και του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων 2022–2027 προβλέπει ευρύτερη ένταξη της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου στο σύστημα περιφερειακών ενισχύσεων, υπό τους εκάστοτε όρους, περιορισμούς και ειδικές προϋποθέσεις που τίθενται ανά κατηγορία επενδυτικής δραστηριότητας και καθεστώς ενίσχυσης.

6.8 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

6.8.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΠΝΑι

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου συγκαταλέγεται μεταξύ των πλέον εύπορων της χώρας. Η συμβολή της στο ΑΕΠ της χώρας συναρτάται με την δραστηριότητα του τουρισμού, τους σπάνιους και μοναδικούς, σε παγκόσμιο επίπεδο, ορυκτούς πόρους, οι οποίοι προορίζονται στην εγχώρια και διεθνή αγορά, καθώς και με την θαλάσσια αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες.

Η Περιφέρεια μέχρι και το 2008 παρουσίαζε αύξηση του κ.κ. ΑΕΠ. Εντούτοις, η ανοδική τάση του κ.κ. ΑΕΠ της ΠΝΑι διεκόπη το 2009, με το έτος αυτό να είναι η απαρχή συνεχούς καθοδικής πορείας μέχρι και το 2013. Το 2014 παρουσίασε μικρή αύξηση για να ακολουθήσει πάλι πτώση του έως και το 2016. Μικρή αύξηση παρουσιάζεται τη διετία 2017-2018. (πλέον πρόσφατα στοιχεία). Το 2019 η πορεία συνεχίζεται δυναμικά με νέα αύξηση. Ωστόσο, κατά τη διετία 2020–2021, στη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η ΠΝΑι δέχεται ισχυρό πλήγμα στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, εξαιτίας της σημαντικής υποχώρησης του τουρισμού. Ήδη όμως από το 2022 έχει επανέλθει στα επίπεδα του 2019 και συνεχίζει την ανοδική της πορεία.

Διάγραμμα 6-4: Εξέλιξη του κ.κ ΑΕΠ κατά τα έτη 2000-2023 (σε €. Σε τρέχουσες τιμές)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Σε ότι δε αφορά την κατανομή του ΑΕΠ μεταξύ των νομών παρατηρήθηκε ότι οι Κυκλάδες (Άνδρος, Θήρα, Κέα, Μήλος, Μύκονος, Νάξος, Πάρος, Σύρος, Τήνο) , καθ' όλη την περίοδο 2000-2023, είχαν σταθερά υψηλότερο κκ ΑΕΠ. Οι Κυκλάδες κατατάσσονται μάλιστα στους ανεπτυγμένους νομούς της χώρας, με κ.κ. ΑΕΠ που υπερβαίνει αρκετά το αντίστοιχο εθνικό. Βέβαια, η υπεροχή αυτή οφείλεται σε ορισμένους τουριστικούς πόλους ανάπτυξης και δεν είναι ισόρροπη χωρικά και κλαδικά.

Αντίθετα, ο Νομός Δωδεκανήσου, φαίνεται να συμβαδίζει με το μέσο επίπεδο ανάπτυξης της χώρας, παρουσιάζει σχετική κάμψη σε σχέση με το 2000, ενώ μειώνεται και η συμμετοχή του στο εθνικό ΑΕΠ. Αυτή βέβαια η κάμψη αντανακλάται και στην θέση της περιφέρειας σε σχέση με τα εθνικά μεγέθη, λόγω της μεγαλύτερης βαρύτητας του Νομού Δωδεκανήσου, σε σχέση με τις Κυκλάδες, στη σύνθεση του ΑΕΠ του Νομού.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται αναλυτικά στοιχεία για το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ:

Πίνακας 6-27. Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν στην ΠΝΑι (για την περίοδο 2000 - 2023 σε εκατομμύρια ευρώ)

Περιοχή	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ΕΛΛΑΔΑ	136.161	147.439	158.902	174.096	188.905	194.773	214.299	229.283	238.735	234.323	223.590
Νότιο Αιγαίο	4.530	4.813	4.884	5.486	6.046	6.419	6.985	7.486	8.020	7.573	7.188
Δωδεκάνησα	2.656	2.828	2.811	3.116	3.362	3.463	3.880	4.074	4.412	4.116	3.906
Κυκλάδες	1.873	1.985	2.073	2.370	2.684	2.955	3.105	3.412	3.608	3.457	3.282

Περιοχή	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
ΕΛΛΑΔΑ	203.475	185.899	178.114	176.072	175.363	174.448	177.378	180.616	185.181	167.540	184.575	207.009	224.686
Νότιο Αιγαίο	6.559	5.975	6.157	6.156	6.034	5.824	5.922	6.138	6.369	4.981	5.694	6.564	7.425
Δωδεκάνησα	3.603	3.435	3.325	3.323	3.328	3.223	3.276	3.397	3.566	2.793	3.152	3.658	4.061
Κυκλάδες	2.956	2.540	2.832	2.833	2.706	2.601	2.646	2.741	2.803	2.188	2.542	2.906	3.365

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, * Προσωρινά στοιχεία

6.8.2 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ-ΑΝΕΡΓΙΑ

Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου η τουριστική βιομηχανία αποτελεί τη βασική πηγή εισοδήματος, απασχόλησης και ανάπτυξης.

Η ανεργία στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου το Δ' τρίμηνο του 2019 ανήλθε σε 13% παρουσίασε δηλαδή σημαντική μείωση συγκριτικά με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2018 (18,9%). Η ποσοστιαία κατανομή ανεργίας στο Ν. Αιγαίο για το ίδιο διάστημα είναι 4,65% σύμφωνα με τη συνοπτική έκθεση Μαρτίου 2020 του ΟΑΕΔ. Σύμφωνα με την «Έκθεση Β' Εξαμήνου 2024» της ΔΥΠ, η ανεργία στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου παρουσιάζει σημαντική διακύμανση. Συγκεκριμένα, κατά το Γ' τρίμηνο του 2024 (θερινοί μήνες) το ποσοστό ανεργίας διαμορφώνεται στο 4% του συνολικού πληθυσμού, ενώ κατά το Δ' τρίμηνο ανέρχεται έως και στο 18%, με το υψηλότερο επίπεδο να καταγράφεται τον Δεκέμβριο.)

Αποτελεί την πλέον τουριστικά ανεπτυγμένη Περιφέρεια της χώρας και συνεπώς υπάρχει μεγάλο εισόδημα στον τομέα των υπηρεσιών. Προφανώς ο τουριστικός τομέας, λόγω της εποχικότητας της απασχόλησης που εμφανίζει, προκαλεί αυξημένη ανεργία τους χειμερινούς μήνες. Η εποχικότητα επίσης έχει σαν συνέπεια την υψηλή αναλογία της προσωρινής απασχόλησης, που είναι διπλάσια από την αντίστοιχη στο σύνολο της χώρας. Η προσωρινή απασχόληση είναι ιδιαίτερα έκδηλη στον γυναικείο απασχολούμενο πληθυσμό.

Οι τομείς δραστηριότητας που δείχνουν δυναμισμό είναι η παροχή καταλύματος (ξενοδοχεία & ενοικιαζόμενα διαμερίσματα), η εστίαση (εστιατόρια & καφετέριες), το εμπόριο (λιανικό & χονδρικό), όπως επίσης και οι μεταφορές. Σημαντικό μέρος των αγοραπωλησιών ακινήτων γίνεται με πολίτες από τα διάφορα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο κλάδος των κατασκευών παρουσίαζε πτώση τα τελευταία χρόνια, όμως ανακάμπτει με σταθερούς ρυθμούς.

Σύμφωνα με τα στοιχεία των καταγεγραμμένων θέσεων εργασίας στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου η προσφορά θέσεων παρουσιάζει την εξής εικόνα:

Στις Κυκλάδες οι περισσότερες θέσεις αφορούν σε υπαλλήλους γραφείου και απασχολούμενους στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών (κομμωτές, μάγειροι, σερβιτόροι κλπ). Ακολουθούν σε μικρότερο αριθμό οι θέσεις για καθαριστές, επιστάτες, αχθοφόρους και φύλακες.

Στα Δωδεκάνησα προσφέρονται θέσεις για απασχολούμενους στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών (σερβιτόροι, μάγειρες, υπάλληλοι υποδοχής, οροφκόμοι κλπ), πωλητές καταστημάτων ή υπαίθριων χώρων, οδηγούς και υπαλλήλους γραφείου. Σε μικρότερο αριθμό ακολουθούν οι θέσεις για ανειδίκευτους εργάτες οικοδομών, κατασκευών, βιομηχανιών κλπ, για οικιακούς βοηθούς και καθαριστές, επιστάτες, αχθοφόρους, φύλακες και για τεχνίτες ανέγερσης και επιδιόρθωσης κτιρίων και άλλων δομικών έργων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία των καταγεγραμμένων θέσεων εργασίας στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, οι περισσότεροι άνεργοι ανήκουν σε ειδικότητες όπως οικονομολόγοι, απασχολούμενοι σε αγροτικά επαγγέλματα, ανώτερα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη και καθηγητές.

6.8.3 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ/ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Πρωτογενής τομέας

Η γεωργία, η κτηνοτροφία και η αλιεία αποτελούν παραδοσιακούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας για την Περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου.

Στον χερσαίο χώρο της Περιφέρειας αναπτύσσονται ζώνες αγροτικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αποτελούν βασικό στοιχείο της φυσιογνωμίας του νησιωτικού τοπίου. Οι αγροτικές αυτές εκτάσεις εντοπίζονται κυρίως στις πεδινές περιοχές των μεγαλύτερων νησιών, σε μικρές εύφορες κοιλάδες, καθώς και σε αναβαθμίδες που έχουν διαμορφωθεί στον ημιορεινό και ορεινό χώρο, ως αποτέλεσμα της διαχρονικής προσαρμογής της γεωργικής δραστηριότητας στις ιδιαίτερες γεωμορφολογικές και εδαφικές συνθήκες των νησιών.

Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, μόνο ένα περιορισμένο τμήμα της συνολικά χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης χαρακτηρίζεται ως αρδευόμενο, ενώ οι πραγματικά αρδευόμενες εκτάσεις είναι ακόμη λιγότερες. Οι περιορισμένες αυτές αρδευόμενες εκτάσεις καλύπτουν μικρό μέρος της συνολικής καλλιεργούμενης γης της Περιφέρειας.

Από το σύνολο των καλλιεργούμενων εκτάσεων σύμφωνα με την απογραφή του 2021:

- οι ετήσιες καλλιέργειες καταλαμβάνουν περί το 50%
- οι δενδρώδεις καλλιέργειες καταλαμβάνουν περί το 43%%
- η αμπελοκαλλιέργεια καταλαμβάνει περίπου το 7%

Σημαντικές καλλιεργούμενες εκτάσεις εντοπίζονται στα νησιά της Άνδρου, της Τήνου, της Θήρας, της Νάξου, της Πάρου, της Αμοργού, της Καρπάθου, της Καλύμνου, της Κω και της Ρόδου. Όσον αφορά τη φυτική παραγωγή, έντονη είναι η παρουσία των ετήσιων καλλιεργειών, των σιτηρών για καρπό, καθώς και ορισμένων λαχανικών και οπωροκηπευτικών. Στην ομάδα των μόνιμων φυτειών το οικονομικό ενδιαφέρον επικεντρώνεται στα οινοστάφυλλα, τα εσπεριδοειδή και τους ελαιώνες.

Η μορφολογία των νησιών της Περιφέρειας (ημιορεινά με λίγες πεδινές εκτάσεις), το ξηροθερμικό κλίμα με την παράλληλη έλλειψη νερού και η χαμηλή γονιμότητα της γεωργικής γης, με εξαίρεση ορισμένες πεδινές περιοχές των μεγάλων νησιών (Ρόδος, Κως, Νάξος), μειώνουν την ανταγωνιστικότητά της, απέχοντας από το μέσο επίπεδο της χώρας.

Η απουσία γεωργικών ζωνών περιφερειακής σημασίας, ως συνέπεια της πολυδιάσπασης και της περιορισμένης κλίμακας του χερσαίου χώρου, δύναται να αντισταθμιστεί από το συγκριτικό πλεονέκτημα που προσφέρει η υψηλή ποιότητα των αγροτικών προϊόντων, η οποία συνδέεται άμεσα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του νησιωτικού περιβάλλοντος. Προς την κατεύθυνση αυτή, αρκετά προϊόντα έχουν ήδη αναγνωριστεί ως Προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και Προϊόντα Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ), ενώ παράλληλα υφίστανται και άλλα ποιοτικά προϊόντα με σημαντικές δυνατότητες πιστοποίησης.

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου διαθέτει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης τόσο στον τομέα της αλιείας όσο και στις υδατοκαλλιέργειες, λόγω των ιδιαίτερων γεωγραφικών και θαλάσσιων χαρακτηριστικών της. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (2008), στον συγκεκριμένο κλάδο δραστηριοποιούνταν 175 επιχειρήσεις, με συνολικό κύκλο εργασιών ύψους 43,6 εκατ. €. Ωστόσο, τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία καταδεικνύουν σημαντική διαφοροποίηση της υφιστάμενης κατάστασης και των συνθηκών ανάπτυξης του κλάδου.

Ειδικότερα, το 2023 καταγράφονται 754 επιχειρήσεις στην αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες, ενώ ο συνολικός κύκλος εργασιών περιορίζεται σε 14,9 εκατ. €, παρουσιάζοντας σημαντική μείωση σε σχέση με το 2008.

Η εξέλιξη αυτή υποδηλώνει έντονη αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων, η οποία όμως δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη ενίσχυση της οικονομικής τους απόδοσης, γεγονός που ενδέχεται να αντανakλά κατακερματισμό του κλάδου και μείωση της μέσης παραγωγικότητας ανά επιχείρηση.

Σημαντικές αλιευτικές περιοχές εντοπίζονται μεταξύ Πάρου και Νάξου, στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή Κουφονησίων και Αμοργού, καθώς και γύρω από τη Μήλο, την Κίμωλο, τη Φολέγανδρο, τη Σίκινο, την Κύθνο, τη Λέρο, την Κάλυμνο, την Κω, το σύμπλεγμα των Λειψών και την Κάσο. Η αλιευτική δραστηριότητα αποτελεί διαχρονικά μία από τις βασικές συνιστώσες της οικονομικής και πολιτισμικής ταυτότητας πολλών νησιών και τοπικών κοινωνιών του Νοτίου Αιγαίου. Παράλληλα, στην Περιφέρεια αναπτύσσονται σημαντικές ζώνες υδατοκαλλιεργειών, με κύριες περιοχές τη Λέρο και τους Λειψούς, τα Γλαρονήσια Λέρου, την περιοχή Καλύμνου – Ψερίμου, τον Εμπορειό Καλύμνου, την περιοχή Καμείρου Ρόδου – Χάλκης, καθώς και το Αγαθονήσι.

Σε επίπεδο Περιφέρειας, οι εκμεταλλεύσεις που αφορούν τα αιγοειδή, τους χοίρους, τα ιπποειδή και τις κυψέλες μελισσών, εμφανίζουν περισσότερο ενδιαφέρον από άλλες εκμεταλλεύσεις. Οι σημαντικότερες κτηνοτροφικές συγκεντρώσεις καταγράφονται στα νησιά της Αμοργού, της Άνδρου, της Κύθνου, της Νάξου, της Τήνου, της Μήλου, της Αστυπάλαιας, της Κάσου, της Καρπάθου, της Λέρου, της Κω και της Ρόδου..

Στην ΠΝΑι λειτουργούν σφαγιοτεχνικές εγκαταστάσεις, με φορέα λειτουργίας κατά κύριο λόγο τον οικείο δήμο. Οι εγκαταστάσεις σφαγίων στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου συγκεντρώνονται κυρίως στις Κυκλάδες, με παρουσία σε νησιά όπως η Σύρος, η Πάρος, η Τήνος, η Νάξος, η Μύκονος, η Άνδρος, η Κέα, η Κύθνος και η Ίος. Αντίστοιχα, στα Δωδεκάνησα λειτουργούν σφαγεία στη Ρόδο, την Κω, την Κάλυμνο, τη Λέρο, την Αστυπάλαια, τη Σύμη και την Κάρπαθο. Στην Περιφέρεια λειτουργούν συνολικά δέκα οκτώ επιχειρήσεις Γαλακτοκομικών προϊόντων, η πλειονότητα των οποίων είναι εγκατεστημένη στις Κυκλάδες και στα νησιά Άνδρο (τρεις επιχειρήσεις), Νάξο (τρεις επιχειρήσεις), Σύρο, Πάρο, Τήνο, Μύκονο Σίφνο και Ίο. Μόλις έξι επιχειρήσεις λειτουργούν στα Δωδεκάνησα και δη δύο επιχειρήσεις στη Ρόδο και στην Κω και από μια επιχείρηση στα νησιά Κάλυμνο και Κάσο.

Δευτερογενής τομέας

Η αδυναμία εκμετάλλευσης οικονομιών κλίμακας υπήρξε πάντα ο βασικός ανασταλτικός παράγοντας στην ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα παραγωγής της Περιφέρειας του Νοτίου Αιγαίου. Το μικρό μέγεθος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, το οποίο αποτελεί και την πλειοψηφία των επιχειρήσεων, δεν επιτρέπει την αξιοποίηση προγραμμάτων για την εφαρμογή επενδυτικών σχεδίων που κατ' ουσίαν αναφέρονται σε πολύ μεγαλύτερα μεγέθη επιχειρήσεων.

Η δραστηριότητα των περισσότερων μεταποιητικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων εντοπίζεται στα προϊόντα που σχετίζονται με την τοπική παράδοση και τον πρωτογενή τομέα και αφορούν μια μικρή και περιορισμένη αγορά. Ως προς την απασχόληση, από το 1991 στο 2021, η Περιφέρεια παρουσιάζει μια σχετική άνοδο, ενώ την ίδια περίοδο σε επίπεδο χώρας, παρουσιάζεται κάμψη. Η άνοδος αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στον κλάδο των κατασκευών (υλικά οικοδομών) και του τουρισμού (αρτοποιία, ζαχαροπλαστική, είδη λαϊκής τέχνης). Η μεταποιητική δραστηριότητα της Περιφέρειας αφορά κυρίως βιοτεχνικές μονάδες μικρού μεγέθους, με εξαίρεση τα ναυπηγεία του Νεωρίου της Σύρου. Οι μονάδες επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων, ετοιμών ενδυμάτων, χυμών-αναψυκτικών, κεραμικών, επίπλων και χρυσοχοΐας έχουν σχετικά σημαντική παρουσία στην Περιφέρεια, ενώ σημαντική εξορυκτική δραστηριότητα αναπτύσσεται στα περισσότερα νησιά των Κυκλάδων με έμφαση στη Μήλο, Κίμωλο, Πάρο, Νάξο, Τήνο, καθώς και Νίσυρο, Γυαλί, Ρόδο και Κω.

Ειδικότερα, η κύρια εξορυκτική δραστηριότητα στην Περιφέρεια εντοπίζεται στις νήσους Μήλος και Γυαλί (μικρή ηφαιστειογενής νησίδα απέναντι από τη Νίσυρο). Η Μήλος είναι σήμερα το μεγαλύτερο κέντρο παραγωγής και επεξεργασίας μπεντονίτη και περλίτη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εξαιρετικά μεγάλες ποσότητες των εν λόγω ορυκτών εξορύσσονται, υφίστανται κατάλληλη επεξεργασία επί τόπου και εξάγονται κυρίως στο εξωτερικό. Ως κύρια ορυκτά της Μήλου πέραν των παραπάνω αναφέρονται τα ακόλουθα: Βαρυτίνη, Καολίνη, Ποζολάνη. Υπάρχουν και άλλα ορυκτά όπως Άργυρος, Θείο, Οψιδιανός, Μυλόπετρα, Μαγγάνιο, Αλουνίτης, Γύψος και Σιαμίτης ενώ όπως προαναφέρθηκε την τελευταία δεκαετία ανακαλύφθηκαν και Ζεόλιθος, Άμορφο Πυριτικό, Καλιούχο Άστριο και Χρυσό. Στη νήσο Γυαλί γίνεται εξόρυξη ελαφρόπετρας, οψιανού και περλίτη, και κατά την αρχαιότητα γινόταν η εξόρυξη οψιανού για την κατασκευή εργαλείων.

Σημαντική επίσης είναι και η εξόρυξη μαρμάρου στην Νάξο. Σήμερα στη Νάξο λειτουργούν επτά λατομεία μαρμάρου που συγκεντρωμένα στην περιφέρεια της Τ.Κ. Κυνιδάρου. Στα λατομεία αυτά απασχολούνται περί τα 60 άτομα. Το εμπορικό όνομα του ναξιακού μαρμάρου είναι «Κρυσταλλίνα Νάξου» και οφείλεται στους «κρυστάλλους» που σχηματίζονται από την πρόσμειξη του χαλαζία (2%) με τον ασβεστίτη (98%). Σ' αυτό οφείλει και τη μεγάλη του διαφάνεια και λάμψη. Το μεγαλύτερο μέρος του μαρμάρου που εξορύσσεται διοχετεύεται στην εγχώρια και διεθνή αγορά ακατέργαστο. Ενώ κάποιες ποσότητες απορροφούν και τα τέσσερα εργοστάσια επεξεργασίας που εδρεύουν στη Νάξο. Τέλος, ενεργά λατομεία αδρανών υλικών υπάρχουν σε Μήλο, Νάξο, Πάρο, Σύρο, Κέα, Σίφνο, Λειψούς, Κάρπαθο, Κω, Κάλυμνο, Πάτμο και Ρόδο.

Τριτογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας παραγωγής αναδεικνύεται ο σημαντικότερος της οικονομίας της Περιφέρειας του Νοτίου Αιγαίου. Επιμέρους κλάδοι όπως οι κλάδοι διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωσης, επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ξενοδοχείων-εστιατορίων παράγουν τη μεγαλύτερη Α.Π.Α. στον τομέα, όπως προαναφέρθηκε ενώ η κλαδική διάρθρωση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα αναδεικνύει την υπεροχή του εμπορίου και του τουρισμού. Ο δυναμισμός του κλάδου του τουρισμού, κατατάσσει την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, μαζί με τις Περιφέρειες Κρήτης, Ιονίων Νήσων και Κεντρικής Μακεδονίας, στις 4 «τουριστικές Περιφέρειες» της χώρας.

Με κριτήριο την απασχόληση, το «δυναμισμό» και την προεξάρχουσα δραστηριότητα, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου μπορεί να χαρακτηριστεί ως ενιαία «τουριστική ζώνη» σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Οι διακριτές περιοχές με σχεδόν αποκλειστική τουριστική χρήση, που περιλαμβάνει ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις, τουριστικά καταλύματα και συναφείς υποδομές εξυπηρέτησης, εντοπίζονται κυρίως στα πλέον ανεπτυγμένα νησιά, όπως η Ρόδος, η Κως, η Θήρα, η Μύκονος, η Νάξος και η Πάρος. Στα μικρότερα ή λιγότερο ανεπτυγμένα νησιά, η τουριστική δραστηριότητα αναπτύσσεται σε συνδυασμό με τη μόνιμη και παραθεριστική κατοικία, διαμορφώνοντας μικτές χωρικές χρήσεις.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η δυναμικότητα της Περιφέρειας, ως προς το Ξενοδοχειακό Δυναμικό κατά κατηγορία. Τα έσοδα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου από τον τουρισμό το 2024, αντιπροσώπευαν το 28% (€ 8.349 εκατ.) των συνολικών εσόδων της χώρας. Στο Νότιο Αιγαίο συγκεντρώνεται το 23% περίπου των Ξενοδοχείων, το 26% των δωματίων και το 27% των κλινών, ενώ ως προς τα Ξενοδοχεία 5 αστέρων έως και 2 αστέρων, συγκεντρώνει πολύ υψηλά συμμετοχής ως προς τη χώρα. (INSET 2024)

6.8.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ / ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου διαθέτει σημαντικό πολιτιστικό κεφάλαιο όσον αφορά στους αρχαιολογικούς και ιστορικούς χώρους και τα μνημεία όλων των εποχών, από την αρχαιότητα έως

τους νεότερους χρόνους. Το πολιτιστικό κεφάλαιο της Περιφέρειας, ενισχύεται περαιτέρω με την πλούσια πολιτιστική υποδομή (μουσεία, βιβλιοθήκες, πολιτιστικά κέντρα, συνεδριακά κέντρα κ.λπ.) καθώς και την πνευματική και καλλιτεχνική δράση (συνέδρια, φεστιβάλ κ.λπ.).

Η ύπαρξη μνημείων παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς (Μεσαιωνική Πόλη της Ρόδου, Δήλος και Ιστορικό Κέντρο (Χώρα) με το μοναστήρι του Αγ. Ιωάννη του Θεολόγου και το σπήλαιο αποκάλυψης στην Πάτμο), σημαντικών αρχαιολογικών χώρων, βυζαντινών μνημείων, αλλά και μνημείων Ιταλοκρατίας, το πλήθος των μονών και εκκλησιών και η ύπαρξη σημαντικών παραδοσιακών οικισμών, καθιστούν το τομέα του Πολιτισμού, συγκριτικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη του τόπου.

Οι κυριότεροι από αυτούς είναι:

- Ακρόπολη Κορρησίας, Ακρόπολη Ποιήσας, Θέατρο Καρθαίας στην Κέα
- Μεσολιθικός οικισμός της Μαρούλας στην Κύθνο
- Ο αρχαιολογικός χώρος στην Δήλο
- Αρχαία Θήρα και το Ακρωτήριο της Θήρας
- Μυκηναϊκή ακρόπολη του Αγ. Ανδρέα και το Κάστρο της Σίφνου
- Φυλακωτή στην Μήλο
- Κάστρο στην Χώρα της Νάξου, η Υδρία και ο Πύργος Γλέζου στη Νάξο
- Αρχαίο νεκροταφείο στη Πάρο
- Μονή του Αγ. Ιωάννη στην Πάτμο
- Αρχαιολογικοί χώροι στην Λίνδο και στον Φιλήρημο, η Μεσαιωνική πόλη της Ρόδου, η Ακρόπολη της Ρόδου (Μόντε Σμιθ ή Λόφος του Αγίου Στεφάνου), η Κάμειρος και τα Βρούλια στην Ρόδο
- Μικρό χωριό και Κάστρο του Μεγάλου χωριού στην Τήλο
- Κάστρο στη Χώρα της Καλύμνου
- Κάστρο Παντελίου στη Λέρο
- Παλαιοχριστιανικά μνημεία Πυθαγορείου
- Αρκάσα Καρπάθου
- Ασκληπιείο, το Παλαιό Πυλί, το Κάστρο Νερατζιάς, η Ρωμαϊκή οικία και η Αρχαία αγορά & το λιμάνι στη Κω.

Ο οικιστικός πλούτος της περιφέρειας είναι εξαιρετικά μεγάλος: το κάθε νησί παρουσιάζει ιδιαίτερο χαρακτήρα επηρεασμένο τόσο από το ανάγλυφό του, όσο και από την ιστορική του διαδρομή. Μεταξύ των οικιστικών συνόλων της Περιφέρειας, ένας μεγάλος αριθμός έχει αξιολογηθεί ως σημαντικού ενδιαφέροντος και έχει υπαχθεί στο καθεστώς των διατηρητέων παραδοσιακών οικισμών. Οι περισσότεροι παραδοσιακοί οικισμοί βρίσκονται στο Νομό Κυκλάδων (πάνω από 2/3 του συνόλου των παραδοσιακών οικισμών). Ειδικότερα, στην περιφέρεια ανέρχονται σε 56 οι παραδοσιακοί οικισμοί στο Ν. Δωδεκανήσου, με περίπου τους μισούς στην Ρόδο, και σε 164 στο Ν. Κυκλάδων με διασπορά σε 27 νησιά. Έτσι το 30% του συνολικού αριθμού των οικισμών της Περιφέρειας έχουν χαρακτηριστεί παραδοσιακοί. Ακολουθώντας παρουσιάζονται οι παραδοσιακοί οικισμοί της περιφέρειας.

Πίνακας 6-28: Χαρακτηρισμένοι Παραδοσιακοί Οικισμοί Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

Περιφερειακή Ενότητα	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΕΠΑΡΧΙΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΕΠΑΡΧΙΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ
Καλύμνου	ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ	Ρόδου	ΑΛΙΜΙΑ	Ρόδου	ΨΙΘΝΟΣ
	ΑΛΙΝΔΑ		ΑΡΝΙΘΑ		
	ΑΡΚΟΙ		ΑΣΚΛΗΠΕΙΟΝ		
	ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑ		ΒΑΓΙΕΣ		
	ΒΑΘΥΣ		ΕΜΠΟΡΕΙΟΣ		
	ΚΑΛΥΜΝΟΣ		ΕΠΑΝΩ ΚΑΛΑΜΩΝ		
	ΛΑΚΚΙΟΝ		ΚΑΤΤΑΒΙΑ		
	ΛΙΒΑΔΙΑ		ΚΟΣΚΙΝΟΥ		
	ΠΑΡΘΕΝΙΟΝ		ΚΙΟΤΑΡΙΟΝ		
	ΠΑΤΜΟΣ		ΛΑΚΚΙΟΝ		
	ΜΕΓΑΛΟ ΧΩΡΙΟΝ		ΛΙΒΑΔΙΑ		
	ΜΙΚΡΟΝ ΧΩΡΙΟΝ		ΛΙΝΔΟΣ		
	ΤΕΛΕΝΔΟΣ		ΜΕΓΙΣΤΗ		
	ΨΕΡΙΜΟΣ		ΜΕΣΑΝΑΓΡΟΣ		
Καρπάθου	ΛΕΥΚΟΣ		ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ		
	ΜΕΣΟΧΩΡΙΟΝ		ΠΕΔΙΟΝ		
	ΌΛΥΜΠΟΣ		ΠΕΥΚΟ		
	ΤΡΙΣΤΟΜΟΝ		ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ		
	ΦΟΙΝΙΚΙΟΝ		ΠΡΟΦΙΛΙΑ		
Κω	ΕΜΠΟΡΕΙΟΣ		ΣΙΑΝΑ		
	ΜΑΝΔΡΑΚΙΟΝ		ΣΥΜΗ		
	ΝΙΚΙΑ		ΧΑΛΚΗ		
	ΠΑΛΑΙΟΝ ΠΥΛΙΟΝ		ΧΩΡΙΟΝ		

ΝΗΣΙ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΝΗΣΙ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΝΗΣΙ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ
Τήνος	ΠΥΡΓΟΣ	Αμοργός	ΡΑΧΙΔΙΟ	Νάξος	ΒΙΒΛΟΣ
	ΚΑΜΠΟΣ		ΑΙΓΙΑΛΗ		ΓΛΙΝΑΔΟ
	ΚΕΧΡΟΣ		ΠΟΤΑΜΟΣ		ΚΕΡΑΜΕΙΟ
	ΣΤΕΝΗ		ΘΟΛΑΡΙΑ		ΚΑΤΩ ΠΟΤΑΜΙΑ
	ΜΑΡΛΑΣ		ΞΥΛΟΚΕΡΑΤΙΔΙΟ		ΚΟΥΡΟΥΝΟΧΩΡΙΟ
	ΒΕΝΑΡΔΑΤΟΣ		ΑΜΟΡΓΟΣ (ΧΩΡΑ)		ΚΟΡΩΝΙΔΑ
	ΣΚΑΛΑΔΟΣ		ΚΑΤΑΠΟΛΑ		ΜΕΣΗ ΠΟΤΑΜΙΑ
	ΚΡΟΚΟΣ	Ανάφη	ΑΝΑΦΗ	Θηρασιά	ΑΝΩ ΣΑΓΚΡΙΟ
	ΤΑΡΑΜΠΑΔΟΣ	Άνδρος	ΑΝΔΡΟΣ (ΧΩΡΑ)		ΜΟΝΗ
	ΧΑΤΖΙΡΑΔΟΣ		ΜΕΣΑ ΒΟΥΝΙΟ		ΚΟΡΩΝΟΣ
	ΛΟΥΤΡΑ		ΦΑΛΛΙΚΑ		ΑΓΙΑ
	ΠΟΤΑΜΙΑ		ΥΨΗΛΑ		ΘΗΡΑΣΙΑ
	ΚΑΤΩ ΚΛΕΙΣΜΑ		ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΟ	Ίος	ΙΟΣ (ΧΩΡΑ)
	ΚΑΡΚΑΔΟΣ		ΕΠΙΣΚΟΠΕΙΟΝ	Θήρα	ΕΠΙΣΚ. ΓΩΝΙΑ
	ΚΑΛΛΟΝΗ		ΑΓ. ΠΕΤΡΟΣ		ΟΡΜΟΣ ΑΜΜΟΥΔΙ
	ΑΡΝΑΔΟΣ		ΧΩΝΑΙ		ΦΗΡΑ
	ΔΥΟ ΧΩΡΙΑ		ΡΟΓΟ		ΒΟΘΩΝ
	ΑΓΑΠΗ		ΑΛΑΜΑΝΝΙΑ		ΕΜΠΟΡΕΙΟΝ
	ΚΑΡΥΑ		ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ		ΟΙΑ
	ΣΜΑΡΔΑΚΙΟ		ΣΤΕΝΙΕΣ		ΠΥΡΓΟΣ
	ΙΣΤΕΡΝΙΑ		ΠΑΛΑΙΟΠΟΛΗ		ΚΑΡΤΕΡΑΔΟΣ
	ΤΡΙΑΝΤΑΡΟΣ		ΜΕΛΙΔΑ		ΟΡΜΟΣ ΑΡΜΕΝΗ
	ΠΛΑΤΙΑ		ΣΤΑΥΡΟΣ		ΕΞΩ ΓΩΝΙΑ

ΝΗΣΙ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΝΗΣΙ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΝΗΣΙ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ
	ΠΕΡΑΣΤΡΑ		ΕΞΩ ΒΟΥΝΙΟ		ΘΟΛΟΣ
	ΞΙΝΑΡΑ		ΠΙΣΩ ΜΕΡΙΑ		ΦΟΙΝΙΚΙΑ
	ΜΟΥΝΤΑΔΟΣ		ΣΤΡΑΠΟΥΡΙΕΣ		ΜΕΣΑΡΙΑ
	ΚΩΜΗ		ΛΙΒΑΔΙΑ		ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ
	ΜΕΣΗ		ΜΕΣΑΘΟΥΡΙΟ		ΗΜΕΡΟΒΙΓΛΙ
	ΚΑΡΔΙΑΝΗ		ΜΕΣΑ ΧΩΡΙΟ		ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΙΟΝ
	ΜΥΡΣΙΝΗ		ΑΠΟΙΚΙΑ	Κέα	ΕΠΙΣΚ. ΓΩΝΙΑ
	ΚΟΥΜΑΡΟΣ		ΚΑΤΑΚΑΛΑΙΟΙ		ΟΡΜΟΣ ΑΜΜΟΥΔΙ
	ΒΩΛΑΞ		ΛΑΜΥΡΑ		ΦΗΡΑ
	ΦΑΛΤΑΔΟΣ		ΜΠΑΤΣΙ		ΒΟΘΩΝ
	ΜΠΕΡΔΕΜΙΑΡΟΣ		ΜΟΥΣΙΩΝΑΣ		ΕΜΠΟΡΕΙΟΝ
	ΤΖΑΔΟΣ		ΑΜΟΝΑΚΑΙΟΣ	Κύθνος	ΚΥΘΝΟΣ (ΧΩΡΑ)
	ΤΡΙΠΟΤΑΜΟΣ		ΑΝΔΡΟΣ (ΧΩΡΑ)		ΛΟΥΤΡΑ
	ΚΤΙΚΑΔΟΣ		ΜΕΣΑ ΒΟΥΝΙΟ		ΔΡΥΟΠΙΣ
Φολέγανδρος	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ	Νάξος	ΦΑΛΛΙΚΑ	Μήλος	ΜΗΛΟΣ (ΠΛΑΤΙΑ)
	ΚΑΡΑΒΟΣΤΑΣΗΣ		ΥΨΗΛΑ		ΤΡΥΠΗΤΗ
Αντίπαρος	ΑΝΤΙΠΑΡΟΣ		ΒΡΑΧΝΟΣ		ΦΟΥΡΚΟΒΟΥΝΙ
Ηρακλειά	ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ		ΑΗΔΟΝΙΑ		ΚΛΗΜΑ
Κίμωλος	ΚΙΜΩΛΟΣ (ΧΩΡΑ)		ΚΟΡΘΙΟ	Πάρος	ΜΑΡΑΘΙΟ
Σίκινος	ΣΙΚΙΝΟΣ		ΠΕΡΑ ΧΩΡΙΟ		ΙΣΤΕΡΝΙΟ
Σύρος	ΑΝΩ ΣΥΡΟΣ		ΜΕΣΑΡΙΑ		ΜΑΡΠΗΣΣΑ
	(μέρος)		ΜΕΝΗΤΕΣ		ΑΓΚΑΙΡΙΑ
	ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ		ΒΟΥΡΚΩΤΗ		ΠΑΡΟΙΚΙΑ
	(μέρος)		ΑΠΕΙΡΑΝΘΟΣ		ΛΕΥΚΑΙ
	ΧΡΟΥΣΑ		ΚΙΝΙΔΑΡΟΣ		ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ
	ΠΑΡΑΚΟΠΗ		ΑΚΑΔΗΜΟΙ		ΝΑΟΥΣΑ
	ΕΠΙΣΚΟΠΕΙΟ		ΚΕΡΑΜΩΤΗ		ΚΩΣΤΟΣ
	ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑ		ΧΑΛΚΕΙΟ		ΜΑΡΜΑΡΑ
Σίφνος	ΒΑΘΥ		ΦΙΛΟΤΙ	Μύκονος	ΜΥΚΟΝΟΣ
	ΦΑΡΟΣ		ΓΑΛΑΝΑΔΟ		ΑΝΩ ΜΕΡΑ
	ΚΑΤΩ ΠΕΤΑΛΙ		ΔΑΜΑΡΙΩΝΑΣ	Σέριφος	ΚΕΝΤΑΡΧΟΣ
	ΚΑΣΤΡΟΝ		ΑΝΩ ΠΟΤΑΜΙΑ		ΠΑΝΑΓΙΑ
	ΑΠΟΛΛΩΝΙΑ		ΚΑΛΟΞΥΛΟΣ		ΣΕΡΙΦΟΣ (ΧΩΡΑ)
	ΑΡΤΕΜΩΝ		ΚΑΤΩ ΣΑΓΚΡΙΟ		ΓΑΛΑΝΗ

6.9 ΥΛΙΚΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ)

6.9.1 ΔΙΚΤΥΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Η γεωγραφική ιδιομορφία της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου δεν συναντάται σε κανένα άλλο Κράτος Μέλος της ΕΕ. Η ιδιομορφία αυτή δημιουργεί απαιτήσεις για την ανάπτυξη ενός ιδιαίτερα σύνθετου συστήματος θαλάσσιων και αεροπορικών μεταφορών.

Η αρχή της πολιτικής που προβλέπεται για τον τομέα των μεταφορών στην Περιφέρεια είναι η θεώρηση των μεταφορών μέσα από ένα ανθρωποκεντρικό μοντέλο που δίνει προτεραιότητα στην εξυπηρέτηση των νησιωτών και των δραστηριοτήτων τους. Οι επιμέρους στόχοι στον τομέα των μεταφορών είναι:

- Η διασύνδεση των επιμέρους νησιωτικών συμπλεγμάτων με το σύνολο των ηπειρωτικών λιμανιών και της Κρήτης για την εξασφάλιση προσπελασιμότητας σε ενδονησιωτική, διανησιωτική και διαπεριφερειακή κλίμακα.

- Η ανάδειξη των βασικών λιμανιών και αεροδρομίων του νησιωτικού χώρου στο πλαίσιο δημιουργίας ενός διαδρόμου Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών.
- Η ανάπτυξη των λιμένων ως κόμβων διεθνούς και εσωτερικού διαμετακομιστικού εμπορίου.

Τα ιδιαίτερα γεωπολιτικά και φυσικά χαρακτηριστικά του χώρου της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (όπως η νησιωτικότητα, η θέση, η κλίμακα, τα μεγέθη, κλπ.) καθορίζουν τη σχετική βαρύτητα των τριών δικτύων μεταφορών (θαλασσίων, αεροπορικών και χερσαίων), τη χωροταξική οργάνωση των αντιστοίχων υποδομών, καθώς και τον τρόπο λειτουργίας και το βαθμό συμπληρωματικότητας του όλου συστήματος των μεταφορών, καθιστούν δε τις μεταφορές και τις επικοινωνίες παράμετρο ζωτικής σημασίας. Ο νησιωτικός χαρακτήρας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, η γεωγραφική της θέση ως προς τη χώρα και οι ανάγκες ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών συνδέσεων καθιστούν θεμελιώδη το ρόλο των μεταφορικών υποδομών και κυρίως των αεροπορικών και θαλάσσιων μεταφορών.

Αναλυτικότερα:

Οδικό δίκτυο

Δεδομένης της νησιωτικής φύσης της περιφέρειας, το οδικό δίκτυο είναι ιδιαίτερα περιορισμένο.

Η ανυπαρξία μεγάλων οδικών αξόνων εθνικής, διαπεριφερειακής ή υπερτοπικής σημασίας στην περιφέρεια δεν καταργεί τη σημασία των οδικών υποδομών σε τοπικό επίπεδο. Εντούτοις, η ανεξέλεγκτη συνεχής παραγωγή δρόμων στα νησιά έχει σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις στις χρήσεις γης, τις παράκτιες περιοχές και το φυσικό περιβάλλον, επιπτώσεις που μακροπρόθεσμα μειώνουν ή και καταργούν τη βραχυπρόθεσμη και πολλές φορές επιφανειακή σκοπιμότητά τους. Γενικά, ο αναπτυξιακός ρόλος των οδικών μεταφορών, περιορίζεται κατ' ανάγκη σε τοπικό επίπεδο (νησιού) και η σημασία τους είναι πάντοτε ανάλογη με το μέγεθος του χερσαίου χώρου που αφορούν και την κλίμακα των αναγκών που ικανοποιούν.

Αεροδρόμια

Ο κατακερματισμός του χώρου επιβάλλει τη λειτουργία ενός πυκνού δικτύου αεροδρομίων και ελικοδρομίων, σημαντικές βελτιώσεις των οποίων πραγματοποιήθηκαν μέσω ευρωπαϊκής χρηματοδότησης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου υπάρχουν 14 αερολιμένες. Πιο συγκεκριμένα, τα νησιά εκείνα που διαθέτουν αερολιμένα είναι τα: Αστυπάλαια, Κάλυμνος, Κάρπαθος, Κάσος, Καστελόριζο, Κως, Λέρος, Μήλος, Μύκονος, Νάξος, Πάρος, Ρόδος, Σαντορίνη και Σύρος.

Ειδικότερα, στην ΠΝΑι υπάρχουν δυο διεθνή αεροδρόμια, της Ρόδου και της Κω, καθώς και δυο αεροδρόμια με νομοθετημένα σημεία εισόδου και εξόδου, της Μυκόνου και της Θήρας. Τα τελευταία δέχονται τόσο πτήσεις εσωτερικού, όσο και εξωτερικού και μπορούν να αποτελέσουν σημεία εισόδου και εξόδου από τη χώρα, καθώς παρέχουν υπηρεσίες τελωνείου. Επίσης, υπάρχουν τέσσερα με μη νομοθετημένα σημεία εισόδου και εξόδου, της Πάρου, της Μήλου, της Νάξου και της Καρπάθου. Τα αεροδρόμια αυτά είναι αεροδρόμια εσωτερικού τα οποία μπορούν να δεχτούν ναυλωμένες πτήσεις εξωτερικού (charter) ύστερα από ενημέρωση. Τα υπόλοιπα έξι αεροδρόμια της Περιφέρειας χαρακτηρίζονται ως αμιγώς εσωτερικού και εξυπηρετούν μόνο πτήσεις εσωτερικού. Από το σύνολο των αεροδρομίων της Περιφέρειας μόνο δυο, της Θήρας και της Καρπάθου, έχουν και στρατιωτική χρήση πέραν της πολιτικής.

Οι εν λόγω αερολιμένες, εξασφαλίζουν τόσο την ενδοπεριφερειακή και διαπεριφερειακή σύνδεση, όσο και τη διεθνή σύνδεση της περιφέρειας.

Σε ότι αφορά την κύρια αεροπορική εξυπηρέτηση του Νοτίου Αιγαίου, αυτή διαρθρώνεται ως εξής :

1. Εθνικές Αερομεταφορές με βάση:

- κυρίως το Ελευθέριος Βενιζέλος από τις Aegean Airlines και Olympic Air (θυγατρική της Aegean)
- το Μακεδονία (Θεσσαλονίκη) από τις Αιγιακές Αερογραμμές
- το Ν. Καζαντζάκης (Ηράκλειο) από τις τοπικές Κρητικές αερογραμμές, Sky Express

2. Διεθνείς Αεροπορικές μεταφορές, με βάση διάφορα αεροδρόμια του εξωτερικού με πτήσεις charter. Πολλές από τις αεροπορικές εταιρίες charter την περίοδο του καλοκαιριού έχουν τόσο πυκνή, τακτική και περιοδική εξυπηρέτηση με τα νησιά περισσότερο και από τις αεροπορικές τακτικές γραμμές

3. Διαχείριση Αεροδρομίων και Υποδομών: Σημαντικό μέρος της αεροπορικής εξυπηρέτησης του Νοτίου Αιγαίου πραγματοποιείται μέσω αεροδρομίων που λειτουργούν υπό το καθεστώς παραχώρησης της Fraport Greece, η οποία διαχειρίζεται τα αεροδρόμια Ρόδου, Κω, Μυκόνου και Σαντορίνης. Η διαχείριση αυτή έχει συνοδευτεί από εκσυγχρονισμό υποδομών, αναβάθμιση τερματικών σταθμών και αύξηση της δυναμικότητας εξυπηρέτησης επιβατών, ιδιαίτερα κατά την τουριστική περίοδο.

Αναφορικά με την κίνηση των αεροδρομίων της ΠΝΑι, φαίνεται ότι το αεροδρόμιο της Ρόδου είναι αυτό με τη μεγαλύτερη κίνηση επιβατών τόσο σε επίπεδο εσωτερικού, όσο και σε επίπεδο εξωτερικού. Ακολουθεί το αεροδρόμιο της Κω, στην τρίτη θέση κατατάσσεται το αεροδρόμιο της Θήρας και στην τέταρτη θέση το αεροδρόμιο της Μυκόνου. Αντίθετα, την μικρότερη κίνηση παρουσιάζει το αεροδρόμιο της Νάξου.

Όσον αφορά τις αεροπορικές συνδέσεις του εσωτερικού, όλα τα αεροδρόμια της Περιφέρειας συνδέονται απευθείας με την Αθήνα είτε με κανονικές πτήσεις, είτε με πτήσεις υπό καθεστώς άγονης γραμμής. Εξάιρεση αποτελούν τα αεροδρόμια της Μεγίστης και της Κάσου, τα οποία δεν έχουν απευθείας σύνδεση με την Αθήνα και συνδέονται μέσω Ρόδου.

Αρκετά αεροδρόμια κατά τους καλοκαιρινούς μήνες αποκτούν απευθείας σύνδεση με τη Θεσσαλονίκη και το Ηράκλειο.

Στο Νότιο Αιγαίο λειτουργούν με άδεια λειτουργίας του Υπουργείου Μεταφορών 28 ελικοδρόμια πλήρως εξοπλισμένα στα παρακάτω νησιά: Αγαθονήσι, Λειψοί, Πάτμος, Αρκοί, Νίσυρος, Τήλος, Σύμη, Χάλκη, Κάρπαθος (Όλυμπος), Ρόδος, Άνδρος, Τήνος, Κέα, Κύθνος, Σέριφος, Μήλος, Σίφνος, Κίμωλος, Μύκονος, Κουφονήσια, Αμοργός, Δονούσα, Ηρακλειά, Σχοινούσα, Αντίπαρος, Σίκινος, Ανάφη, Ίος, Φολέγανδρος και Θηρασιά.

Λιμενικές υποδομές

Η κύρια συγκοινωνιακή υποδομή της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου είναι φυσικά τα λιμάνια της, τα οποία υπερβαίνουν τα 43 και διακινούν κάθε χρόνο μεγάλο αριθμό επιβατών και φορτίων. Εντούτοις μεγάλος αριθμός των λιμανιών αυτών δεν έχουν επαρκείς υποδομές, ενώ η χωροθέτησή τους στα αστικά κέντρα περιορίζει τις δυνατότητες επέκτασής τους.

Σύμφωνα με την κατάταξη που περιλαμβάνεται στην Έκθεση για τη 2 η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (ΕΛ 14)(2024), στην Περιφέρεια περιλαμβάνονται Λιμένες Διεθνούς Ενδιαφέροντος (Μυκόνου, Ρόδου), Λιμένες Εθνικής Σημασίας (Θήρας, Κω, Πάρου, Σύρου) Λιμένες Μείζονος Ενδιαφέροντος -διανομαρχιακού επιπέδου- Νάξου, Πάτμου, Τήνου και πληθώρα λιμένων τοπικής σημασίας. Σε σύγκριση με προγενέστερες κατατάξεις που ίσχυαν κατά την διάρκεια του ισχύοντος ΠΠΧΣΑΑ καταγράφονται οι ακόλουθες διαφοροποιήσεις για τους λιμένες:

- Ρόδου και Μυκόνου, οι οποίοι αναβαθμίζονται από εθνικής και τοπικής σημασίας αντίστοιχα, σε διεθνούς ενδιαφέροντος.
- Κω, ο οποίος αναβαθμίζεται από περιφερειακής σημασίας σε εθνικής.
- Θήρας και Πάρου, οι οποίοι αναβαθμίζονται από τοπικής σημασίας σε εθνικής.
- Σύρου, ο οποίος αναβαθμίζεται σε εθνικής σημασίας.
- Νάξου, Τήνου και Πάτμου, οι οποίοι αναβαθμίζονται σε μείζονος ενδιαφέροντος

Εκτός των παραπάνω κατηγοριών που θεωρούνται ως βασικά λιμάνια, παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα η συσχέτιση των μικρότερων λιμένων με παράκτια ΥΣ του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (ΕΛ14) ανά ΛΑΠ και ανά κατηγορία λιμενικής εγκατάστασης.

Πίνακας 6-29: Λιμενικές εγκαταστάσεις παράκτια Υδατικά Συστήματα του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (ΕΛ14)

Κωδικός Παράκτιου ΥΣ	Ονομασία παράκτιου ΥΣ	Λιμάνι α	Μαρίνες	Ναυπηγεί α	Ανεφοδιασμός Καυσίμων	Φόρτωση η ορυκτών	Λιμενίσκοι, Αλιευτικά Καταφύγια, Αγκυροβόλια, Καρνάγια
ΛΑΠ Κυκλάδων (ΕΛ1437)							
ΕΛ1437C0053N	Ακτές Άνδρου - Τήνου	5					2
ΕΛ1437C0054N	Ακτές Κέας	2					
ΕΛ1437C0056N	Ακτές Σύρου	2		1	1		8
ΕΛ1437C0057N	Ακτές Κύθνου	2					
ΕΛ1437C0058N	Ακτές Μυκόνου	2	1		1		2
ΕΛ1437C0063N	Ακτές Σερίφου	1					
ΕΛ1437C0066N	Ακτές Παρο-Ναξίας	10			1		7
ΕΛ1437C0067N	Ακτές Δονούσας	1					
ΕΛ1437C0069N	Ακτές Σίφνου	5					
ΕΛ1437C0070N	Ακτές Κουφονησιών	3					1
ΕΛ1437C0071N	Ακτές Αμοργού	2					
ΕΛ1437C0074N	Ακτές Κιμώλου	2					1

Κωδικός Παράκτιου ΥΣ	Ονομασία παράκτιου ΥΣ	Λιμάνι α	Μαρίνες	Ναυπηγεί α	Ανεφοδιασμός Καυσίμων	Φόρτωση ορυκτών	Λιμενίσκοι, Αλιευτικά Καταφύγια, Αγκυροβόλια, Καρνάγια
EL1437C0076N	Βόρειες Ανατολ. ακτές Μήλου	1				1	
EL1437C0078N	Κόλπος Αδάμαντα (Μήλος)	3			3		
EL1437C0079N	Ακτές Ίου	1					
EL1437C0080N	Ακτές Σικίνου - Φολεγάνδρου	2					
EL1437C0084N	Εξωτερικές ακτές καλδέρας Σαντορίνης	2					6
EL1437C0085N	Καλδέρα Σαντορίνης	4					1
EL1437C0086N	Ακτές Ανάφης	1					
ΛΑΠ Δωδεκανήσων (EL1438)							
EL1438C0018N	Ακτές Αγαθονησίου	1					1
EL1438C0020N	Ακτές Λειψών - Αρκών	3					1
EL1438C0021N	Ακτές Πάτμου	1					
EL1438C0023N	Ακτές Λέρου - Καλύμνου - Β. Κω	10	2		2		10
EL1438C0026N	Ακτές Ν. Κω	2					1
EL1438C0027N	Ανατ. Ακτές Νισύρου	1				1	2
EL1438C0029N	Ακτές Αστυπάλαιας	3			1		2
EL1438C0031N	Ακτές Σύμης	3					2
EL1438C0034N	Ανατ. ακτές Τήλου	2					1
EL1438C0036N	Βόρειες Ακτές Ρόδου - Χάλκης	2			1		
EL1438C0037N	Ανατ. Ακτές	2	1		1		10

Κωδικός Παράκτιου ΥΣ	Ονομασία παράκτιου ΥΣ	Λιμάνι α	Μαρίνες	Ναυπηγεί α	Ανεφοδιασμό ς Καυσίμων	Φόρτωση η ορυκτών	Λιμενίσκοι, Αλιευτικά Καταφύγια, Αγκυροβόλια, Καρνάγια
	Ρόδου						
EL1438C0039N	Ακτές νότιας Χάλκης	1					
EL1438C0041N	Ακτές Καστελόριζου	1					
EL1438C0046N	Ανατ. Ακτές Καρπάθου	2					
EL1438C0047N	Δυτ. ακτές Καρπάθου	1					
EL1438C0051N	Βόρειες ακτές Κάσου	2					

Επίσης, οι λιμένες Ρόδου, Μυκόνου, Νάξου, Πάρου και Σύρου εντάσσονται στο εκτεταμένο Δίκτυο (comprehensive network) των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών.

Αναφορικά με την κίνηση από και προς τα λιμάνια της ΠΝΑι από τον Πειραιά αναχωρούν πλοία για 34 νησιά του Νοτίου Αιγαίου. Τις περισσότερες αφίξεις συγκεντρώνουν τα νησιά των Κυκλάδων.

Πρέπει να αναφερθεί ότι το Αγαθονήσι, οι Αρκοί, η Θηρασιά και η Αντίπαρος δεν έχουν απευθείας σύνδεση με τον Πειραιά, ούτε και με κάποιο άλλο λιμάνι της Αττικής. Επίσης, το λιμάνι του Πειραιά είναι το μόνο που εξυπηρετεί ακτοπλοϊκές γραμμές προς τα Δωδεκάνησα, καθώς τα λιμάνια της Ραφήνας και του Λαυρίου εξυπηρετούν μόνο νησιά των Κυκλάδων. Τέλος, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι τα πλοία που δρομολογούνται προς τα Δωδεκάνησα είναι μεγαλύτερης χωρητικότητας και ως προς τους επιβάτες και ως προς τα οχήματα, σε σύγκριση με αυτά που δρομολογούνται αποκλειστικά προς τις Κυκλάδες.

Αντίστοιχα, από τη Ραφήνα αναχωρούν πλοία προς επτά νησιά του Νοτίου Αιγαίου και συγκεκριμένα μόνο των Κυκλάδων, ενώ από το λιμάνι του Λαυρίου αναχωρούν κυρίως πλοία προς δώδεκα νησιά του Νοτίου Αιγαίου.

6.9.2 ΔΙΚΤΥΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ - ΑΡΔΕΥΣΗΣ

Η κάλυψη των υδρευτικών αναγκών στην ΠΝΑι έρχεται σε πρώτη προτεραιότητα τόσο γιατί πρέπει να καλυφθούν οι υδρευτικές ανάγκες του πληθυσμού όσο και για την συντήρηση του βασικότερου τομέα της οικονομίας των νησιών, τον τουρισμό. Σε δεύτερη προτεραιότητα έρχεται το νερό για την άρδευση και την κάλυψη των κτηνοτροφικών αναγκών αφού στα περισσότερα νησιά (συνήθως τα μικρά) ο πρωτογενής τομέας δεν αποτελεί τον κύριο παράγοντα της οικονομίας τους και στη συνέχεια το νερό για βιομηχανική χρήση η οποία ούτως ή άλλως είναι μικρή στα νησιά. Μεγαλύτερα νησιά (π.χ. Ρόδος) τα οποία έχουν τους εδαφικούς πόρους για ανάπτυξη εντατικής καλλιέργειας απαιτούν σημαντικές ποσότητες νερού οι οποίες συναγωνίζονται με αυτές για την κάλυψη των υδρευτικών αναγκών. Και σε αυτή την περίπτωση πρώτη προτεραιότητα είναι η

ύδρευση και έπειτα η κατασκευή εγγειοβελτιωτικών έργων τα οποία θα καλύψουν τις ανάγκες του νησιού για άρδευση.

Μια γενική παρατήρηση είναι η ύπαρξη πολλών παράκτιων ρεμάτων, που αποστραγγίζουν το μεγαλύτερο τμήμα του Υδατικού Διαμερίσματος, καθιστώντας δύσκολη την εκμετάλλευση των επιφανειακών νερών. Επίσης, η ανάπτυξη καρστικών, κυρίως, υδροφορέων ανοιχτών προς τη θάλασσα δημιουργεί πρόσθετες δυσκολίες στην αξιοποίηση των υπόγειων αποθεμάτων νερού (υπερεκμετάλλευση, υφαλμύριση). Η εκτιμηθείσα από το υδρολογικό ισοζύγιο ποσότητα υπόγειου νερού δεν είναι δυνατό να αξιοποιηθεί παρά μόνο σ' ένα μικρό ποσοστό. Το ποσοστό αυτό κυμαίνεται στα διάφορα νησιά και εξαρτάται από το ανάγλυφο, τη διαμόρφωση υδρογεωλογικών λεκανών με υδραυλικό φράγμα προς τη θάλασσα, και από τη γεωλογία και την τεκτονική της περιοχής.

Ειδικότερα, η κάλυψη των αναγκών των νησιών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου σε πόσιμο νερό πραγματοποιείται μέσω γεωτρήσεων εκμετάλλευσης του υπόγειου δυναμικού, με μεταφορά νερού με υδροφόρα πλοία, από μονάδες αφαλάτωσης, καθώς και από λιμνοδεξαμενές. Ειδικότερα για τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου (Κυκλάδες και Δωδεκάνησα), κύρια πηγή πόσιμου νερού είναι τα υπόγεια ύδατα (πλήρης κάλυψη των αναγκών από υπόγεια ύδατα π.χ. στα νησιά Κάρπαθος, Αντίπαρος, Κέα, Κύθνος, κ.α.), αλλά σε μεγάλο ποσοστό οι υδρευτικές ανάγκες καλύπτονται από μονάδες αφαλάτωσης (πλήρης κάλυψη στη Σύρο και μεγάλο ποσοστό σε αρκετά νησιά), από μεταφορά νερού με πλοία (Αμοργός, Λειψοί, Αγαθονήσι, Κίμωλος, κ.α.) και από ταμιευτήρες (π.χ. Ανάφη).

Στα περισσότερα νησιά οι υδρευτικές ανάγκες καλύπτονται από περισσότερες της μίας πηγής πόσιμου νερού. Σε πολλές περιοχές των νησιών παρατηρείται έλλειμα, ιδιαίτερα κατά την καλοκαιρινή περίοδο.

Τέλος, στα περισσότερα νησιά είναι απαραίτητη η επισκευή ή η κατασκευή δικτύων διανομής καθώς και δεξαμενών αποταμίευσης νερού.

Στην ΠΝΑι λειτουργεί σημαντικός αριθμός αφαλατώσεων σαράντα εννέα (49), από τις οποίες λειτουργούν τριάντα δύο (32) στις Κυκλάδες και δεκαεπτά (17) στα Δωδεκάνησα. Από πλευράς δυναμικότητας οι μεγαλύτερες μονάδες είναι αυτές της Μυκόνου (Κόρφος) και της Σύρου (Ερμούπολη). Το σημαντικότερο πρόβλημα των μονάδων αφαλάτωσης σχετίζεται με την παραγόμενη άλμη, η οποία δημιουργείται κατά την επεξεργασία του θαλασσινού ή του υφάλμυρου νερού και στην περίπτωση των μονάδων της ΠΝΑι διοχετεύεται στη θάλασσα.

Πίνακας 6-30: Μονάδες Αφαλάτωσης

	ΔΗΜΟΣ	Δημοτική Ενότητα	Ονομασία	Δυναμικότητα (m ³ /ημέρα)
ΛΑΠ Κυκλάδων (ΕΛ1437)				
1.	ΘΗΡΑΣ	ΘΗΡΑΣ	ΘΗΡΑΣ (ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ)	5.000
2.	ΘΗΡΑΣ	ΘΗΡΑΣ	ΘΗΡΑΣ (ΝΕΚΤΡΟΤΑΦΕΙΟ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ ΘΗΡΑΣ)	650
3.	ΘΗΡΑΣ	ΘΗΡΑΣ	ΘΗΡΑΣ (ΕΞΩ ΓΙΑΛΟΣ ΦΕΡΩΝ)	2.000
4.	ΘΗΡΑΣ	ΘΗΡΑΣ	ΘΗΡΑΣ (ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΦΗΡΩΝ)	1.200
5.	ΘΗΡΑΣ	ΟΙΑΣ	ΘΗΡΑΣ (ΠΕΡΙΒΟΛΑ)	2.800

	ΔΗΜΟΣ	Δημοτική Ενότητα	Ονομασία	Δυναμικότητα (m ³ /ημέρα)
6.	ΘΗΡΑΣ	ΟΙΑΣ	ΘΗΡΑΣ (ΝΗΣΟΣ ΘΗΡΑΣΙΑ)	350
7.	ΙΗΤΩΝ	ΙΗΤΩΝ	ΙΟΥ (ΕΛΙΚΟΔΡΟΜΙΟ)	1.000
8.	ΙΗΤΩΝ	ΙΗΤΩΝ	ΙΟΥ (ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ)	1.000
9.	ΣΙΚΙΝΟΥ	ΣΙΚΙΝΟΥ	ΣΙΚΙΝΟΥ	200
10.	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ	ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ	1.050
11.	ΚΥΘΝΟΥ	ΚΥΘΝΟΥ	ΚΥΘΝΟΥ	600
12.	ΚΙΜΩΛΟΥ	ΚΙΜΩΛΟΥ	ΚΙΜΩΛΟΥ	600
13.	ΜΗΛΟΥ	ΜΗΛΟΥ	ΜΗΛΟΥ	4.500
14.	ΣΙΦΝΟΥ	ΣΙΦΝΟΥ	ΣΙΦΝΟΥ (ΚΑΜΑΡΕΣ)	1.250
15.	ΣΙΦΝΟΥ	ΣΙΦΝΟΥ	ΣΙΦΝΟΥ (ΠΛΑΤΥΣ ΓΙΑΛΟΣ)	1.600
16.	ΜΥΚΟΝΟΥ	ΜΥΚΟΝΟΥ	ΜΥΚΟΝΟΥ (ΚΟΡΦΟΣ)	7.000
17.	ΜΥΚΟΝΟΥ	ΜΥΚΟΝΟΥ	ΜΥΚΟΝΟΥ (ΠΑΛΑΙΟΣ ΛΙΜΕΝΑΣ)	2.000
18.	ΑΜΟΡΓΟΥ	ΑΜΟΡΓΟΥ	ΑΜΟΡΓΟΥ (ΚΑΤΑΠΟΛΑ)	600
19.	ΑΜΟΡΓΟΥ	ΑΜΟΡΓΟΥ	ΑΜΟΡΓΟΥ (ΚΑΛΑΘΑΡΗΣ - ΑΙΓΙΑΛΗ)	1.050
20.	ΝΑΞΟΥ ΚΑΙ ΜΙΚΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΔΟΝΟΥΣΑΣ	ΔΟΝΟΥΣΑΣ (ΠΑΧΥΒΟΥΝΙΑ/ΟΡΜΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ)	230
21.	ΝΑΞΟΥ ΚΑΙ ΜΙΚΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ (ΛΙΒΑΔΙ)	300
22.	ΝΑΞΟΥ ΚΑΙ ΜΙΚΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΩΝ	ΚΟΥΦΟΝΗΣΙΩΝ (ΠΑΡΙΑΝΟΣ)	1.300
23.	ΝΑΞΟΥ ΚΑΙ ΜΙΚΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΣΧΟΙΝΟΥΣΑ	ΣΧΟΙΝΟΥΣΑΣ (ΜΕΡΣΙΝΗ)	500
24.	ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ	ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ	ΑΝΤΙΠΑΡΟΥ	600
25.	ΠΑΡΟΥ	ΠΑΡΟΥ	ΠΑΡΟΥ (ΝΑΟΥΣΑ)	1.200
26.	ΠΑΡΟΥ	ΠΑΡΟΥ	ΠΑΡΟΥ (ΠΕΠΟΝΑΣ – ΠΑΡΑΣΠΟΡΟΣ)	2.500
27.	ΣΥΡΟΥ - ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ	ΑΝΩ ΣΥΡΟΣ	ΣΥΡΟΥ (ΑΜΠΕΛΑΚΙ)	5.800
28.	ΣΥΡΟΥ - ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ	ΑΝΩ ΣΥΡΟΣ	ΣΥΡΟΥ (ΚΙΝΙ)	750
29.	ΣΥΡΟΥ -	ΑΝΩ ΣΥΡΟΣ	ΣΥΡΟΥ (ΓΑΛΗΣΣΑΣ)	1.000

	ΔΗΜΟΣ	Δημοτική Ενότητα	Ονομασία	Δυναμικότητα (m ³ /ημέρα)
	ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ			
30.	ΣΥΡΟΥ - ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ	ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ	ΣΥΡΟΥ (ΒΑΡΗ)	750
31.	ΣΥΡΟΥ - ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ	ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ	ΣΥΡΟΥ (ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑ)	1.000
32.	ΤΗΝΟΥ	ΤΗΝΟΥ	ΤΗΝΟΥ	3.850
ΛΑΠ Δωδεκανήσων (ΕΛ1438)				
33.	ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	ΑΓΑΘΟΝΗΣΙΟΥ	180
34.	ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑΣ	300
35.	ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ	ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ	ΚΑΛΟΛΙΜΝΟΣ	20
36.	ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ	ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ	ΤΕΛΕΝΔΟΣ	100
37.	ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ	ΚΑΛΥΜΝΙΩΝ	ΨΕΡΙΜΟΣ	100
38.	ΛΕΙΨΩΝ	ΛΕΙΨΩΝ	ΛΕΙΨΟΙ	600
39.	ΛΕΡΟΥ	ΛΕΡΟΥ	ΛΕΡΟΥ	2.000
40.	ΠΑΤΜΟΥ	ΠΑΤΜΟΥ	ΠΑΤΜΟΥ (ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΣΥΝΟΔΙΝΟΥ)	1.200
41.	ΠΑΤΜΟΥ	ΠΑΤΜΟΥ	ΠΑΤΜΟΥ (ΜΑΡΑΘΙ)	30
42.	ΠΑΤΜΟΥ	ΠΑΤΜΟΥ	ΠΑΤΜΟΥ (ΑΡΚΟΙ)	50
43.	ΝΙΣΥΡΟΥ	ΝΙΣΥΡΟΥ	ΝΙΣΥΡΟΥ	1.200
44.	ΜΕΓΙΣΤΗΣ	ΜΕΓΙΣΤΗΣ	ΜΕΓΙΣΤΗΣ	400
45.	ΜΕΓΙΣΤΗΣ	ΜΕΓΙΣΤΗΣ	ΡΩ	20
46.	ΜΕΓΙΣΤΗΣ	ΜΕΓΙΣΤΗΣ	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ	20
47.	ΣΥΜΗΣ	ΣΥΜΗΣ	ΣΥΜΗ	2.400
48.	ΣΥΜΗΣ	ΣΥΜΗΣ	ΣΥΜΗΣ (ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΟΡΜΙΤΗ)	80
49.	ΧΑΛΚΗΣ	ΧΑΛΚΗΣ	ΧΑΛΚΗΣ	600

Πηγή: 2 η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (ΕΛ 14)

Η υδροδότηση των 12 άνυδρων νησιών, τα οποία ανήκουν στις Κυκλάδες και τα Δωδεκάνησα, γίνεται με μεταφορά νερού, με υδροφόρα πλοία. Στον ακόλουθο Πίνακα παρουσιάζονται τα άνυδρα νησιά και ο τρόπος υδροδότησής τους.

Πίνακας 6-31: Άνυδρα νησιά - Τρόπος υδροδότησης

ΚΥΚΛΑΔΕΣ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ
Υδροδότηση με πλωτά μέσα με προμήθεια νερού από το δίκτυο της ΕΥΔΑΠ της Αττικής	Υδροδότηση με πλωτά μέσα με προμήθεια νερού από την Κάλαθο Ρόδου
Αμοργός	Λειψοί
Κουφονήσι	Μεγίστη
Κίμωλος	Ρω
Ηρακλειά	Πάτμος (Πανορμίτης)
Σχοινούσα	Σύμη
Δονούσα	Χάλκη

Αναφορικά με την κάλυψη των αρδευτικών αναγκών, στην ΠΝΑι η οργανωμένη άρδευση είναι πολύ περιορισμένη και εντοπίζεται κυρίως στη Ρόδο, και σε αυτές τις περιπτώσεις όμως αποτελεί πολύ μικρό ποσοστό της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης. Οι ανάγκες άρδευσης των νησιών του Αιγαίου ικανοποιούνται από γεωτρήσεις εκμετάλλευσης του υπόγειου δυναμικού, που έχουν κατασκευαστεί τόσο από φορείς του δημοσίου (νομαρχίες, δήμοι, κοινότητες) όσο και από ιδιώτες, από πηγές αποστράγγισης των υπόγειων υδροφορέων, καθώς και από λιμνοδεξαμενές και φράγματα.

Τέλος, στον ακόλουθο πίνακα δίνονται τα χαρακτηριστικά των υφιστάμενων φραγμάτων που απαντώνται στην ΠΝΑι και χρησιμοποιούνται για ύδρευση και άδρευση:

Πίνακας 6-32: Χαρακτηριστικά Φραγμάτων στην ΠΝΑι

Έργο	Καθορισμένη χρήση έργου	Κωδικός ΥΣ	Έκταση (km2)
Λεκάνη Απορροής Ρεμάτων Κυκλάδων (EL1337)			
ΦΡΑΓΜΑ ΜΑΡΑΘΙΑΣ	Υδρευση	EL1437RL00000007H	0,30
ΦΡΑΓΜΑ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ	Υδρευση	EL1437RL00000008H	0,10
ΦΡΑΓΜΑ ΆΝΩ ΜΕΡΑΣ	Υδρευση	EL1437RL00000011H	0,11
Λεκάνη Απορροής Ρεμάτων Δωδεκανήσων (EL1338)			
ΦΡΑΓΜΑ ΓΑΔΟΥΡΑ	Υδρευση	EL1438R000401058H	10,44
ΦΡΑΓΜΑ ΓΑΔΟΥΡΑ	Υδρευση	EL1438RL00000006H	4,57
ΦΡΑΓΜΑ ΑΠΟΛΑΚΚΙΑΣ	Άρδευση, Υδρευση (μελλοντικά)	EL1438R000600073N	7,60
ΦΡΑΓΜΑ ΑΠΟΛΑΚΚΙΑΣ	Άρδευση, Υδρευση (μελλοντικά)	EL1438RL00000013H	0,52
ΦΡΑΓΜΑ ΛΙΒΑΔΙΟΥ	Υδρευση, Άρδευση	EL1438RL00000005H	0,09

Πηγή: 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Νήσων Αιγαίου (EL 14) (2024)

6.9.3 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Στην ΠΝΑι δεν ανήκει κανένας οικισμός Α' προτεραιότητας (πληθυσμός αιχμής μεγαλύτερος από 10.000 και διάθεση σε ευαίσθητο αποδέκτη). Στους οικισμούς Β' προτεραιότητας (πληθυσμός αιχμής μεγαλύτερος από 15.000 και διάθεση σε κανονικό αποδέκτη) ανήκουν εννέα (9) οικισμοί, Ερμούπολης, Μυκόνου, Νάουσας Πάρου, Παροικιάς Πάρου, Μεσσαριάς Θήρας (Ν. Κυκλάδων) Καλύμνου, Κω Ρόδου (Ν. Δωδεκανήσου), που εξυπηρετούνται από τις αντίστοιχες αυτόνομες εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων. Ο οικισμός της Ρόδου εξυπηρετείται επίσης από ξεχωριστή εγκατάσταση επεξεργασίας βοθρολυμάτων.

Στην ΠΝΑι υπάρχουν 29 οικισμοί Γ' προτεραιότητας (οικισμοί με ισοδύναμο πληθυσμό άνω των 2.000 κατοίκων και μικρότερο από 10.000 κατοίκους/ευαίσθητο αποδέκτη, ή 15.000 κατοίκους/κανονικό αποδέκτη): 12 οικισμοί στην ΠΕ Κυκλάδων και 17 οικισμοί στην ΠΕ Δωδεκανήσου.

6.9.4 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Σύμφωνα με την Έκθεση Αξιολόγησης Διαχειριστικής Επάρκειας ΦΟ.Δ.Σ.Α. – 2024 (No 15/2024), υπεύθυνος για τη διαχείριση αποβλήτων στη Περιφέρεια είναι ο Φο.Δ.Σ.Α. Νοτίου Αιγαίου Α.Ε., ο οποίος συστάθηκε τον Αύγουστο του 2020 ως Ανώνυμη Εταιρεία (ΦΕΚ Αρ. Φύλλου 92/07-05-2020/7075_13.08.2020). Στην Έκθεση παρατίθεται η αξιολόγηση του φορέα ως προς την απαραίτητη διοικητική, διαχειριστική, επιχειρησιακή και τεχνική επάρκεια σύμφωνα με τις διεθνείς καλές πρακτικές και την χρηματοοικονομική βιωσιμότητα

Αναφορικά τώρα με τις υφιστάμενες υποδομές διαχείρισης αποβλήτων στην ΠΝΑι, τη γεωγραφική κάλυψη των αναγκών των ΟΤΑ σε υποδομές, τα βασικά τεχνικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά τους σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε ο Φο.Δ.Σ.Α. Νοτίου Αιγαίου Α.Ε., ισχύουν τα ακόλουθα:

➤ Χώροι Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων/ Υπολειμμάτων (ΧΥΤΑ/Υ)

- ΧΥΤΑ/Υ Φολεγάνδρου: Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία παρακολούθησης της λειτουργίας της εγκατάστασης, οι στόχοι περιορισμού της ταφής αποβλήτων επιτυγχάνονται σε ποσοστό 95%. Ο υπολειπόμενος χρόνος ζωής του ΧΥΤ εκτιμάται σε περίπου 5 έτη, σύμφωνα με τα υφιστάμενα δεδομένα διαχείρισης αποβλήτων. Για το έτος 2023, η παραγόμενη ποσότητα αποβλήτων ανέρχεται σε 1,57 tn ανά κάτοικο.
- ΧΥΤΑ/Υ Κέας: Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία παρακολούθησης της λειτουργίας της εγκατάστασης, καταγράφεται επίτευξη της τάξεως του 95% ως προς τους στόχους περιορισμού της ταφής αποβλήτων. Παράλληλα, ο εκτιμώμενος υπολειπόμενος χρόνος ζωής του ΧΥΤ ανέρχεται σε περίπου 5 έτη, βάσει των υφιστάμενων δεδομένων διαχείρισης αποβλήτων. Για το έτος 2023, η παραγόμενη ποσότητα αποβλήτων αντιστοιχεί σε 0,81 tn ανά κάτοικο
- ΧΥΤΑ/Υ Μυκόνου: Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία αξιολόγησης της λειτουργίας της υποδομής, καταγράφεται επίτευξη της τάξεως του 95% αναφορικά με τους στόχους περιορισμού της ταφής αποβλήτων. Επιπλέον, ο εκτιμώμενος υπολειπόμενος χρόνος ζωής του ΧΥΤ ανέρχεται σε περίπου 2 έτη, με βάση τα υφιστάμενα δεδομένα διαχείρισης. Για το έτος 2023, η παραγόμενη ποσότητα αποβλήτων αντιστοιχεί σε 3,29 tn ανά κάτοικο.
- ΧΥΤΑ/Υ Νάξου: Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία παρακολούθησης της λειτουργίας της εγκατάστασης, καταγράφεται επίτευξη της τάξεως του 95% ως προς τους στόχους περιορισμού της ταφής αποβλήτων. Παράλληλα, ο εκτιμώμενος υπολειπόμενος χρόνος ζωής του ΧΥΤ ανέρχεται σε περίπου 8 έτη, σύμφωνα με τα υφιστάμενα δεδομένα διαχείρισης. Για το έτος 2023, η παραγόμενη ποσότητα αποβλήτων αντιστοιχεί σε 0,87 tn ανά κάτοικο
- ΧΥΤΑ/Υ Πάρου: Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων παρακολούθησης, επιτυγχάνεται ποσοστό της τάξεως του 95% ως προς την επίτευξη των στόχων ταφής αποβλήτων. Παράλληλα, ο υπολειπόμενος χρόνος ζωής του ΧΥΤ εκτιμάται σε περίπου 3 έτη, σύμφωνα με την

υφιστάμενη κατάσταση διαχείρισης αποβλήτων. Για το έτος 2023, η ποσότητα αποβλήτων που παράγεται αντιστοιχεί σε 1,33 tn ανά κάτοικο.

- ΧΥΤΑ/Υ Σύρου - ΣΜΑΥ Σύρου: Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων παρακολούθησης, επιτυγχάνεται ποσοστό της τάξεως του 95% ως προς την επίτευξη των στόχων ταφής αποβλήτων. Παράλληλα, ο υπολειπόμενος χρόνος ζωής του ΧΥΤ εκτιμάται σε περίπου 3 έτη, σύμφωνα με την υφιστάμενη κατάσταση διαχείρισης αποβλήτων. Για το έτος 2023, η ποσότητα αποβλήτων που παράγεται αντιστοιχεί σε 0,69 tn ανά κάτοικο.
- ΧΥΤΑ/Υ Αστυπάλαιας: Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία παρακολούθησης της λειτουργίας της εγκατάστασης, διαπιστώνεται επίτευξη σε ποσοστό 95% αναφορικά με τους στόχους περιορισμού της ταφής αποβλήτων. Ο υπολειπόμενος χρόνος ζωής του ΧΥΤ εκτιμάται σε περίπου 1 έτος, σύμφωνα με τα υφιστάμενα δεδομένα διαχείρισης. Για το έτος 2023, η παραγόμενη ποσότητα αποβλήτων ανέρχεται σε 2,77 tn ανά κάτοικο.
- ΧΥΤΑ/Υ Πάτμου: Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία παρακολούθησης της λειτουργίας της εγκατάστασης, καταγράφεται επίτευξη της τάξεως του 95% ως προς τους στόχους περιορισμού της ταφής αποβλήτων. Παράλληλα, ο υπολειπόμενος χρόνος ζωής του ΧΥΤ εκτιμάται σε περίπου 4 έτη, σύμφωνα με τα υφιστάμενα δεδομένα διαχείρισης. Για το έτος 2023, η παραγόμενη ποσότητα αποβλήτων αντιστοιχεί σε 1,31 tn ανά κάτοικο, ενώ η αντίστοιχη ποσότητα ανακυκλούμενων αποβλήτων ανέρχεται σε 0,06 tn ανά κάτοικο, αποτυπώνοντας το επίπεδο παραγωγής και ανακύκλωσης στην περιοχή εξυπηρέτησης της υποδομής.
- ΧΥΤΑ/ Κω: Σύμφωνα με τα στοιχεία παρακολούθησης της λειτουργίας της εγκατάστασης, οι στόχοι περιορισμού της ταφής αποβλήτων επιτυγχάνονται σε ποσοστό 95%. Ο εκτιμώμενος υπολειπόμενος χρόνος ζωής του ΧΥΤ ανέρχεται σε περίπου 7 έτη, βάσει των υφιστάμενων δεδομένων διαχείρισης. Για το έτος 2023, η παραγόμενη ποσότητα αποβλήτων διαμορφώνεται σε 1,07 tn ανά κάτοικο.
- ΧΥΤΑ/Υ Βόρειας Ρόδου: Βάσει της υφιστάμενης κατάστασης διαχείρισης αποβλήτων υπολογίζεται ο χρόνος ζωής σε περίπου 3 έτη. Για το έτος η ποσότητα ανακυκλώσιμων αποβλήτων που οδηγήθηκε προς διαχείριση αντιστοιχεί σε 0,97 tn ανά κάτοικο
- ΧΥΤΑ/Α Νότιας Ρόδου: Ο υπολειπόμενος χρόνος ζωής του ΧΥΤ υπολογίζεται στα 5 χρόνια ζωής. Παράλληλα, επιτυγχάνεται ποσοστό της τάξεως του 95% ως προς την επίτευξη των στόχων περιορισμού της ταφής αποβλήτων.
- ΧΥΤΑ/Υ Τήλου: Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία παρακολούθησης της λειτουργίας της εγκατάστασης, το ποσοστό χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων διαμορφώνεται σε 38,23% σε σχέση με τους αντίστοιχους στόχους. Παράλληλα, καταγράφεται μηδενικό ποσοστό ταφής αποβλήτων (0%), γεγονός που αποτυπώνει την πλήρη αποφυγή διάθεσης σε ταφή. Η έννοια του υπολειπόμενου χρόνου ζωής ΧΥΤ δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση αυτή. Για το έτος 2023, η παραγόμενη ποσότητα αποβλήτων αντιστοιχεί σε 0,84 tn ανά κάτοικο, ενώ η αντίστοιχη ποσότητα ανακυκλούμενων αποβλήτων ανέρχεται σε 0,42 tn ανά κάτοικο, αποτυπώνοντας το επίπεδο χωριστής συλλογής και ανακύκλωσης στην περιοχή εξυπηρέτησης της υποδομής.
- ΧΥΤΑ Σίφνου: Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία παρακολούθησης της λειτουργίας της εγκατάστασης, οι στόχοι περιορισμού της ταφής αποβλήτων επιτυγχάνονται σε ποσοστό

95%. Ο υπολειπόμενος χρόνος ζωής του ΧΥΤ εκτιμάται σε περίπου 6 έτη, σύμφωνα με τα υφιστάμενα δεδομένα διαχείρισης αποβλήτων. Για το έτος 2023, η παραγόμενη ποσότητα αποβλήτων ανέρχεται σε 1,33 τν ανά κάτοικο

Πέρα από τα ανωτέρω, σημειώνεται ότι επίκειται η παραλαβή και των ακόλουθων χώρων:

1. ΧΥΤΑ Αγαθονησίου
2. ΧΥΤΑ Αμοργού
3. ΧΥΤΑ Ανάφης
4. ΧΥΤΑ Ίου
5. ΧΥΤΑ Καρπάθου
6. ΧΥΤΑ Κιμώλου
7. ΧΥΤΑ Κύθνου
8. ΧΥΤΑ Λειψών
9. ΧΥΤΑ Νισύρου
10. ΧΥΤΑ Σερίφου
11. ΧΥΤΑ Σύμης

- **ΚΔΑΥ:** Στην περιφέρεια σήμερα το μεγαλύτερο ΚΔΑΥ είναι της Ρόδου. Για το έτος 2023, η ποσότητα ανακυκλώσιμων αποβλήτων που οδηγήθηκε προς διαχείριση μέσω του ΚΔΑΥ Ρόδου αντιστοιχεί σε 0,052 τν ανά κάτοικο, γεγονός που αποτυπώνει το επίπεδο συμμετοχής και εξυπηρέτησης του πληθυσμού από τη συγκεκριμένη υποδομή. Επίσης στην περιφέρεια υπάρχουν και τα ΚΔΑΥ Κω, Νάξου & Θήρας.
- **ΣΜΑ/Υ:** Στην περιφέρεια υπάρχουν οι ΣΜΑ/Υ Σύρου και Ίου και υπό κατασκευή είναι οι ΣΜΑ/Υ Λέρου και Καλύμνου

Αναφορικά τώρα με το συνολικό σχέδιο για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων της Περιφέρειας σημειώνεται ότι τη δεδομένη χρονική στιγμή, το ΠΕΣΔΑ της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου βρίσκεται σε διαδικασία αναθεώρησης. Η αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ γίνεται στη βάση:

- του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) που εγκρίθηκε με την Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου (ΠΥΣ) 39/2020 (ΦΕΚ Α'185) και τροποποιήθηκε με την ΠΥΣ 5/2023 (ΦΕΚ Α'94), εξειδικεύοντας τον εθνικό σχεδιασμό σε επίπεδο Περιφέρειας με τα κατάλληλα μέτρα που προωθούν ιεραρχικά και συνδυασμένα: α) την πρόληψη, β) την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, γ) την ανακύκλωση, δ) την ανάκτηση, συμπεριλαμβανομένης της ανάκτησης ενέργειας και ε) ως τελευταία επιλογή τη διάθεση.
- του Εθνικού Προγράμματος Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων (ΕΠΠΔΑ) που εγκρίθηκε με την ΠΥΣ 11/2022 (ΦΕΚ Α' 83),
- του ΕΣΔΕΑ 2020-2030 (ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/100998/7104/19-09-2024),
- τον Οδηγό – Γενικές Κατευθύνσεις για την επικαιροποίηση των ΠΕΣΔΑ, όπως εκδόθηκε από τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Ενέργειας και Περιβάλλοντος (ΥΠΕΝ)
- την ΑΠ ΥΠΕΝ/ΔΔΑ/114931/1863/07.11.2023 Εγκύκλιο του Γενικού Γραμματέα Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων, που εκδόθηκε για την προσαρμογή των ΠΕΣΔΑ στις νέες απαιτήσεις της νομοθεσίας, στις συστάσεις της ΕΕ και στο Πρόγραμμα ΠΕΚΑ 2021-2027.

Το ΠΕΣΔΑ αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης των αποβλήτων που παράγονται στην Περιφέρεια, προσδιορίζει τις γενικές κατευθύνσεις για τη διαχείρισή τους, σε συμφωνία με τις κατευθύνσεις του Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων και του Εθνικού Σχεδίου για την Πρόληψη δημιουργίας Αποβλήτων.

Το αναθεωρημένο σχέδιο, συνοδεύεται από προκαταρκτικό σχεδιασμό ενός τεχνικοοικονομικά αποδοτικού Ολιστικού Συστήματος Χωριστής Συλλογής (ΟΣΧΣ) αποβλήτων σε κάθε Δήμο της Περιφέρειας. Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου το ΟΣΧΣ είναι εγκεκριμένο με την ΑΠ: ΥΠΕΝ/ΓρΓΓΣΔΑ/32436/203/20-03-2026 Θετική Γνωμοδότηση του ΓΓ Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων.

Σύμφωνα με το εγκεκριμένο ΟΣΧΣ οι δράσεις και οι ενέργειες που προβλέπονται είναι οι ακόλουθες

1. Δημιουργία 8 Κέντρων Δημιουργικής Επαναχρησιμοποίησης Υλικών (ΚΔΕΥ), τα οποία συμβάλλουν στην ενίσχυση της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων. Προβλέπονται 8 νέα ΚΔΕΥ που το κάθε ένα θα λειτουργεί στους 8 μεγάλους Δήμους της Περιφέρειας με πληθυσμό >10.000 κατοίκων (Σύρου- Ερμούπολης, Θήρα, Μύκονο, Νάξο, Πάρο, Κάλυμνο, Ρόδο και Κω). Τα ΚΔΕΥ μπορεί να είναι είτε αυτοτελείς υποδομές, είτε να συνδυάζονται με άλλες υποδομές όπως Πράσινα Σημεία, ΣΜΑ κ.λπ.

2. Δημιουργία δικτύου Πράσινων Σημείων (ΠΣ), στους 20 μεγαλύτερους Δήμους της Περιφέρειας (δεν περιλαμβάνονται τα zero waste νησιά) με 18 νέα Πράσινα Σημεία που θα προστεθούν στα 3 δρομολογημένα (ένα στο Δήμο Μήλου που έχει ολοκληρωθεί και δύο στο Δήμο Πάρου). Έτσι δημιουργείται ένα δίκτυο με 21 πράσινα σημεία στους 20 Δήμους της Περιφέρειας (1 μεγάλο στον Δ. Ρόδου, 1 μεσαίο στον Δ. Κω, 2 μικρά ΠΣ στο Δ. Πάρου) και από 1 μικρό ΠΣ στους λοιπούς 17 Δήμους (Σύρου – Ερμούπολης, Καλύμνου, Νάξου και Μικρών Κυκλάδων, Θήρας Μυκόνου, Άνδρου, Ιητών, Κέας, Κύθνου, Μήλου, Σίφνου, Αμοργού, Τήνου, Λέρου, Πάτμου, Καρπάθου, Σύμης). Η τελική κατανομή και χωροθέτηση των πράσινων σημείων Δήμους της Περιφέρειας αποτελεί αντικείμενο μελέτης εφαρμογής και ενδέχεται να τροποποιηθεί, ενώ τα πράσινα σημεία μπορεί να συνδυάζονται με άλλες υποδομές διαχείρισης αποβλήτων όπως ΣΜΑ, ΚΔΕΥ κ.λπ. με σκοπό τη συνέργεια πολλαπλών δράσεων διαχείρισης αποβλήτων σε μία κοινή εγκατάσταση. Σημειώνεται ότι δεν προβλέπονται πράσινα σημεία στα zero waste νησιά στο πλαίσιο του παρόντος ΟΣΧΣ.

3. Προμήθεια εξοπλισμού για τη χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων από νοικοκυριά. Αναλυτικότερα προβλέπεται για τους 8 μεγάλους Δήμους (> 10.000 κατοίκων) η προμήθεια 6.900 κάδων συλλογής (συμπεριλαμβανομένων 47 εφεδρικών) και 34 απορριμματοφόρων καθώς και 5.000 μικρών οικιακών κάδων κουζίνας (συμπεριλαμβανομένων 24 εφεδρικών) και 149.500 βιοδιασπώμενων σάκων (συμπεριλαμβανομένων 220 εφεδρικών). Δεν υπάρχει υφιστάμενος εξοπλισμός για τη χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων στους συγκεκριμένους Δήμους.

4. Δημιουργία δικτύου συλλογής των πράσινων και ογκωδών αποβλήτων. Για τη βελτιστοποίηση του συστήματος χωριστής συλλογής πράσινων και ογκωδών αποβλήτων, προβλέπεται ότι θα χρησιμοποιούνται κοινά οχήματα συλλογής. Ειδικότερα:

- Για την εξυπηρέτηση των 8 μεγάλων Δήμων της Περιφέρειας προβλέπονται 29 οχήματα συλλογής ενδεικτικά 19 για τα πράσινα και 10 για τα ογκώδη). Για τον τεμαχισμό των πράσινων και ογκωδών αποβλήτων, προβλέπεται εγκατάσταση εξοπλισμού τεμαχισμού σε κάθε Μονάδα Ανάκτησης Ανακύκλωσης (ΜΑΑ)/Προεπεξεργασίας Αποβλήτων (ΜΑΑ/ΜΠΑ)

- Για την εξυπηρέτηση των αναγκών των 12 μικρών νησιωτικών Δήμων, στο πλαίσιο του ΟΣΧΣ, προβλέπεται η προμήθεια 11 οχημάτων συλλογής-μεταφοράς με αρπάγη, δηλαδή ένα όχημα για κάθε Δήμο, λαμβάνοντας υπόψη το υφιστάμενο όχημα του Δήμου Σίφνου, καθώς και η προμήθεια 10 τεμαχιστών πράσινων και ογκωδών αποβλήτων (3 μεγάλων και 7 μεσαίων) και 10 φορτωτών τροφοδοσίας τεμαχιστή.

5. Προμήθεια εξοπλισμού για κομποστοποίηση με στόχο την προώθηση της επιτόπιας κομποστοποίησης βιοαποβλήτων. Προβλέπεται η προμήθεια 2.100 κάδων οικιακής κομποστοποίησης που θα παραδοθούν στους πολίτες σε 7 Δήμους (Μήλου, Αμοργού, Νάξου και Μικρών Κυκλάδων, Αντίπαρου, Τήνου, Καρπάθου, Μεγίστης). Ο εξοπλισμός αυτός θα προστεθεί στους υφιστάμενους 10.275 οικιακούς μηχανικούς κομποστοποιητές χωρητικότητας 1,5-2 λίτρων για νοικοκυριά σε πολυκατοικίες και 25.550 κάδους οικιακής κομποστοποίησης κήπου χωρητικότητας 300 lt που έχουν προμηθευτεί ο ΦΟΔΣΑ Νοτίου Αιγαίου για τους λοιπούς 26 Δήμους μέλη του, εκτός της Λέρου για την οποία έχει υποβληθεί πρόταση χρηματοδότησης στο πρόγραμμα ΠΕΚΑ.

6. Δημιουργία δικτύου χωριστής συλλογή Μικρών Ποσοτήτων Επικίνδυνων Αποβλήτων (ΜΠΕΑ) από τους Δήμους. Προβλέπεται η προμήθεια 266 κάδων και 8 οχημάτων συλλογής-μεταφοράς για τους 8 μεγάλους Δήμους και 82 κάδων και 5 οχημάτων συλλογής για τους λοιπούς Δήμους και τις Μικρές Κυκλάδες, με τα οποία ο ΦΟΔΣΑ θα κάνει κεντρικά τη συλλογή, καλύπτοντας τη σχετική απαίτηση του Ν. 4819/21.

6.9.5 ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Οι υφιστάμενες υποδομές αυτόνομων εργοστασίων παραγωγής ενέργειας καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες, με εξαίρεση την περίοδο τουριστικής αιχμής κατά την οποία η ζήτηση αυξάνεται υπέρμετρα.

Η ηλεκτρική διασύνδεση των νησιών με το εθνικό σύστημα μεταφοράς έχει πραγματοποιηθεί για τα νησιά που ευρίσκονται σε μικρή σχετικά απόσταση από την ηπειρωτική χώρα με υποβρύχια καλώδια στην μέση και υψηλή τάση. Υποθαλάσσιες διασυνδέσεις στη μέση τάση έχουν γίνει σε ομάδες νησιών που συνδέονται σε έναν κεντρικό αυτόνομο σταθμό πετρελαίου συνήθως στην μέση τάση, καταργώντας τους μικρούς αυτόνομους σταθμούς που υπήρχαν σε κάθε ένα από αυτά τα νησιά. Ωστόσο, οι προσπάθειες συνεχίζονται με διάφορες προκαταρκτικές μελέτες για την σύνδεση των νησιών στο εθνικό σύστημα μεταφοράς στοχεύοντας κυρίως στην εκμετάλλευση του αιολικού δυναμικού και μεταφορά της παραγωγής στην ηπειρωτική χώρα.

Σήμερα, στη Περιφέρεια αυτόνομες μονάδες παραγωγής ενέργειας είναι εγκατεστημένες σε νησιά με σημαντική τουριστική δραστηριότητα, όπως Θήρα, Κως, Μύκονος, Ρόδος και Σύρος, αλλά και νησιά που αναπτύσσονται τουριστικά όπως Αμοργός, Άνδρος, Αστυπάλαια, Ίος, Κάλυμνος, Κάρπαθος, Κέα, Κύθνος, Λέρος, Μήλος, Πάρος, Πάτμος, Σέριφος, Σίφνος και Σύμη. Από τη κατηγορία των νησιών που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ανάπτυξης αλλά και υποδομών, μόνο ορισμένα διαθέτουν αυτόνομες μονάδες, όπως το Αγαθονήσι, οι Αρκοί, η Μεγίστη κ.ά.

Ως προς τους ατμοηλεκτρικούς σταθμούς παραγωγής, που είναι και οι πιο οικονομικές μονάδες ηλεκτρικής ενέργειας για μεγάλες ποσότητες, στη Περιφέρεια υπάρχουν αρκετές μονάδες, χρησιμοποιώντας ως καύσιμο πετρέλαιο και μαζούτ. Υδροηλεκτρικοί σταθμοί παραγωγής, δεν

υπάρχουν. Αντίθετα, ηλιακά πάρκα, που αποτελούν συστοιχίες ηλιακών συλλεκτών με φωτοβολταϊκά στοιχεία, λειτουργούν στην Κύθνο και στους Αρκούς.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι Αυτόνομοι Σταθμοί Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και τα τροφοδοτούμενα από αυτούς νησιά.

Πίνακας 6-33: Αυτόνομοι Σταθμοί Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας της ΠΝΑι

α/α	Νησί	Αριθμός ΑΣΠ	Ισχύς (KW)	Νομός
1	Αμοργός	1	6.265	Κυκλάδων
2	Ανάφη	1	698	
3	Άνδρος	1	18.944	
4	Δονούσα	1	348	
5	Θήρα	1	46.114	
6	Κύθνος	1	318	
7	Μήλος	1	14.864	
8	Μύκονος	1	36.402	
9	Πάρος	1	74.415	
10	Σέριφος	1	6.415	
11	Σίφνος	1	7.611	
12	Σύρος	1	29.812	
Σύνολο ΑΣΠ Κυκλάδων		12	245.068	
13	Αγαθονήσι	1	509	Δωδεκανήσου
14	Αρκοί	1	100	
15	Αστυπάλαια	1	4.657	
16	Κάλυμνος	1	17,92	
17	Κάρπαθος	1	15,16	
18	Κως	1	98,99	
19	Μεγίστη	1	887	
20	Πάτμος	1	10,27	
21	Ρόδος	1	234	
22	Σύμη	1	5,56	
Σύνολο ΑΣΠ Δωδεκανήσου		10	388.053	

Τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα στα νησιά του Αιγαίου, πραγματοποιούνται επενδύσεις σε έργα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στα πλαίσια της ηλεκτρικής διασύνδεσης των νησιών με το ηπειρωτικό δίκτυο της χώρας και της αξιοποίησης του πλούσιου δυναμικού ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που αυτά διαθέτουν, καθώς και της συμβολής των έργων αυτών στους στόχους της χώρας για μείωση των εκπεμπόμενων αερίων ρύπων με Αέρια του Θερμοκηπίου (ΑτΘ).

Στην ΠΝΑι, οι επενδύσεις στον τομέα αυτό αφορούν κυρίως στην κατασκευή αιολικών πάρκων.

Ειδικότερα στον τομέα της ενίσχυσης των ηλεκτρικών δικτύων προτεραιότητα αποτελεί η διασύνδεση του συνόλου σχεδόν των μη διασυνδεδεμένων νησιών (διασύνδεση όλων των νησιών των Κυκλάδων σε συνέχεια του έργου της διασύνδεσης των Κυκλάδων που υλοποιείται στην

τρέχουσα προγραμματική περίοδο, διασύνδεση Κρήτης) με το ηπειρωτικό δίκτυο, καθώς και η περαιτέρω ενίσχυση του διασυνδεδεμένου συστήματος (εκσυγχρονισμός, ανάπτυξη καλωδιακών γραμμών, κατασκευή Κέντρων Υπερυψηλής Τάσης, κ.λπ.). Η διασύνδεση των νησιών θα συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ στις συγκεκριμένες περιοχές.

Όσον αφορά στις μονάδες γεωθερμίας που διαθέτουν άδεια παραγωγής, δεν αναμένεται από αυτές εισροή στο σύστημα ηλεκτροπαραγωγής, διότι τα τρία βεβαιωμένα (με βάση την υπ' αριθμ.οικ.1508, ΦΕΚ 208 Β'/5.2.04) πεδία υψηλής θερμοκρασίας (Μήλος, Νίσυρος), έχουν παραχωρηθεί (δικαίωμα έρευνας-εκμετάλλευσης) στη ΔΕΗ η οποία για λόγους τεχνολογικούς δεν εκτιμάται ότι θα προβεί άμεσα στην αξιοποίησή τους.

6.9.6 ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Ως προς τα βασικά μεγέθη της τηλεπικοινωνιακής υποδομής της Περιφέρειας, οι σχετικές υποδομές κρίνονται γενικά ικανοποιητικές, τόσο για την εξασφάλιση κλασικών υπηρεσιών τηλεφωνίας όσο και για την παροχή σύγχρονων υπηρεσιών δεδομένων και ευρυζωνικής πρόσβασης. Παράλληλα, η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου παρουσιάζει σημαντική πρόοδο στην ανάπτυξη ευρυζωνικών και ψηφιακών υποδομών, ακολουθώντας τη γενικότερη αναβάθμιση των τηλεπικοινωνιακών δικτύων της χώρας. Η επέκταση δικτύων οπτικών ινών και η ανάπτυξη υποδομών κινητής τηλεφωνίας 4G και 5G έχουν βελτιώσει αισθητά την ποιότητα και την ταχύτητα πρόσβασης στο διαδίκτυο στα περισσότερα κατοικημένα νησιά.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται μικρότερα νησιά και απομακρυσμένοι οικισμοί με περιορισμένες εναλλακτικές δυνατότητες τηλεπικοινωνιακής διασύνδεσης, γεγονός που επηρεάζει την ασφάλεια, την αξιοπιστία και την ανθεκτικότητα του συστήματος. Για τον λόγο αυτό, εξακολουθεί να υφίσταται ανάγκη περαιτέρω εκσυγχρονισμού και επέκτασης των υποδομών, ιδίως στις μικρότερες και πιο απομονωμένες νησιωτικές περιοχές, ώστε να ενισχυθεί η ψηφιακή συνδεσιμότητα πολιτών και επιχειρήσεων και να υποστηριχθεί ο ψηφιακός μετασχηματισμός της τοπικής οικονομίας και διοίκησης.

6.9.7 ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η κάλυψη της περίθαλψης των κατοίκων των νησιών και η επίλυση του προβλήματος πρόσβασης σε οργανωμένα νοσοκομεία, είναι δύο από τα σημαντικότερα προβλήματα που πλήττουν το Νομό Κυκλάδων και το Νομό Δωδεκανήσων.

Πίνακας 6-34: Μονάδες Υγείας Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου

	Νοσοκομεία	Κέντρα Υγείας	Π.Ι. Πολυδύναμα	Περιφερειακά Ιατρεία
Δωδεκάνησα	5	4	9	33
Κυκλάδες	3	7	18	24
ΠΝΑι	8	11	27	57

Πηγή: Υπουργείο Υγείας, [Χάρτης Δομών – 2η ΔΥΠε Πειραιώς & Αιγαίου](#)

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου λειτουργούν οκτώ Γενικά Νοσοκομεία, πέντε εκ των οποίων βρίσκονται στα Δωδεκάνησα και συγκεκριμένα στην

Κάλυμνο, την Κάρπαθο, την Κω, την Λέρο και την Ρόδο και τρία βρίσκονται στην γεωγραφική περιοχή των Κυκλάδων και συγκεκριμένα στην Σύρο και τη Νάξο.

Επίσης στην ΠΝΑι λειτουργούν έντεκα Κέντρα Υγείας, εκ των οποίων τέσσερα βρίσκονται στα Δωδεκάνησα και επτά στις Κυκλάδες. Όσον αφορά τα Πολυδύναμα Π.Ι σε επίπεδο Περιφέρειας λειτουργούν είκοσι επτά με εννέα από αυτά στα Δωδεκάνησα ενώ τα υπόλοιπα δεκαοκτώ στις Κυκλάδες. Τα Περιφερειακά Ιατρεία που λειτουργούν σε επίπεδο Περιφέρειας είναι πενήντα επτά, από τα οποία τα περισσότερα βρίσκονται στα Δωδεκάνησα.

Εκτός από τις Δημόσιες μονάδες υγείας στον Νομό Δωδεκανήσου λειτουργεί Γενική Ιδιωτική Κλινική στη Δημοτική Ενότητα Καλλιθέας στη Ρόδο και στο Νομό Κυκλάδων λειτουργεί Ιδιωτικό Πολυιατρείο «Μυκονιάτικη υγεία Ε.Π.Ε» στη Μύκονο.

7^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

7 ΕΚΤΙΜΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Μέχρι το σημείο αυτό, η μελέτη έχει αναλύσει τις βασικές συνιστώσες που οριοθετούν το υπόστρωμα, τη βάση του αντικειμένου της:

- Την υφιστάμενη κατάσταση στην ΠΝΑι και τη συσχέτιση αυτής με τους στόχους και τις επιδιώξεις του υπό μελέτη προγράμματος.
- Την περιγραφή του Προγράμματος με ανάλυση τόσο των στρατηγικών όσο και των επιμέρους θεματικών στόχων του.
- Την περιγραφή της σημερινής κατάστασης του περιβάλλοντος, κατά την οποία διαγνώστηκαν τα επίπεδα των περιβαλλοντικών παραμέτρων και εντοπίστηκαν τα ευαίσθητα και μη σημεία, ενώ εξετάστηκε ο πιθανός επηρεασμός κάθε μιας περιβαλλοντικής παραμέτρου από τη μη εφαρμογή του προτεινόμενου Προγράμματος.

Στις ενότητες που ακολουθούν, οι πληροφορίες που παρουσιάστηκαν μέχρι το σημείο αυτό, συντίθενται μέσω μιας λεπτομερούς μεθοδολογικής προσέγγισης, ώστε να εκτιμηθούν οι ενδεχόμενες επιπτώσεις του προτεινόμενου Προγράμματος στο περιβάλλον.

Στην αμέσως επόμενη ενότητα παρουσιάζεται η μεθοδολογία εκτίμησης των επιπτώσεων, ενώ στις ενότητες που την ακολουθούν παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εκτίμησης και η τεκμηρίωσή τους.

7.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από ένα σχέδιο, εξ' αντικειμένου χαρακτηρίζεται από σημαντικό βαθμό αβεβαιότητας, κυρίως διότι:

- ο γενικός χαρακτήρας που διακρίνει τις ρυθμίσεις ενός σχεδίου, ενδέχεται να συσκοτίζει ως ένα βαθμό τα θέματα εκείνα που κατά την εφαρμογή μπορεί να αποδειχθούν μείζονος περιβαλλοντικής σημασίας, αλλά και
- η ευρύτητα που πρέπει να χαρακτηρίζει την αποτύπωση της κατάστασης του περιβάλλοντος πριν την έναρξη εφαρμογής του σχεδίου, ενδέχεται να εμποδίσει ως ένα βαθμό την εμβρίθεια με την οποία πρέπει να αντιμετωπισθούν ορισμένες περιβαλλοντικές μεταβολές με αυξημένο ειδικό βάρος.

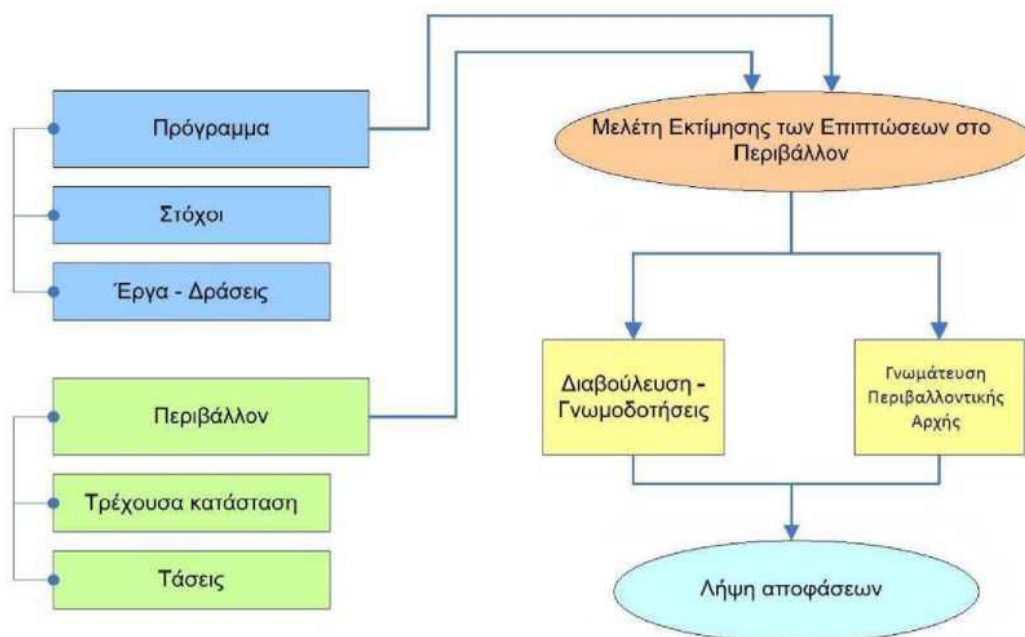
Κατανοώντας αυτές τις εγγενείς αδυναμίες, η ομάδα μελέτης προσανατολίστηκε στη σύνθεση μιας μεθοδολογικής προσέγγισης που να χαρακτηρίζεται από το μέγιστο βαθμό αναλυτικότητας που επιτρέπει το στρατηγικό επίπεδο, ώστε να εντοπισθεί κάθε πιθανό ζήτημα μείζονος περιβαλλοντικής σημασίας. Στη βάση αυτού του σκεπτικού, συντέθηκε μια μεθοδολογία τριών σταδίων. Συνοπτικά:

Στο πρώτο στάδιο προσδιορίζεται η πιθανότητα να επηρεαστεί κάποια περιβαλλοντική παράμετρος ή δείκτης από μια ή περισσότερες δράσεις του ΠΠΑ. Τα δεδομένα που συνεκτιμώνται για τον προσδιορισμό αυτό είναι αφ' ενός τα χαρακτηριστικά των στόχων και των αξόνων του προγράμματος και αφ' ετέρου οι ιδιότητες του περιβάλλοντος της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Στο δεύτερο στάδιο, για τις μεταβολές που εκτιμήθηκαν ως πιθανές, εκτιμώνται τα χαρακτηριστικά των αλλαγών π.χ. η θετική ή αρνητική κατεύθυνση της αλλαγής, η ένταση η συχνότητα και διάρκεια εμφάνισης της κ.ά.

Στο τρίτο στάδιο, με βάση τα χαρακτηριστικά των επιπτώσεων, και σε συνδυασμό με την ευαισθησία του περιβάλλοντος ως προς τη συγκεκριμένη μεταβολή, αξιολογείται η αναγκαιότητα λήψης μέτρων είτε προς την κατεύθυνση αντιμετώπισης των αρνητικών επιπτώσεων, είτε προς μεγιστοποίηση του περιβαλλοντικού οφέλους από τις θετικές επιπτώσεις.

Εικόνα 7-1: Διαγραμματική απεικόνιση διαδικασίας ΣΠΕ

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις εκτιμώνται για τους ακόλουθους κύριους Θεματικούς Τομείς για το σύνολο των προτεινόμενων έργων υποδομής και λοιπών δράσεων του ΠΠΑ, για την περίοδο κατασκευής και λειτουργίας/ εφαρμογής αυτών:

- Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα
- Ύδατα
- Έδαφος – Τοπίο
- Χρήσεις γης
- Πολιτιστικό περιβάλλον
- Ατμόσφαιρα
- Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή
- Πληθυσμός
- Δημόσια Υγεία
- Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία
- Κοινωνικό- Οικονομικό Περιβάλλον

7.1.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Για τον προσδιορισμό των επιπτώσεων, δηλαδή τον εντοπισμό των περιβαλλοντικών συνιστωσών που ενδέχεται να μεταβληθούν λόγω της υλοποίησης του προτεινόμενου Προγράμματος επιλέγεται σε πρώτη φάση η **μέθοδος των κρίσιμων ερωτήσεων**, η οποία συστήνεται σε σημαντικά συγγράμματα του σχετικού επιστημονικού πεδίου. Οι κρίσιμες ερωτήσεις έχουν επιλεγεί με τέτοιο τρόπο ώστε να κατευθύνονται προς τις περιβαλλοντικές παραμέτρους, αντί των εναλλακτικών κατευθύνσεων, είτε προς τους περιβαλλοντικούς στόχους, είτε προς τα έργα και δράσεις του Προγράμματος. Με τον τρόπο αυτό γίνεται ένα πρώτο φιλτράρισμα των επιπτώσεων ενός συγκεκριμένου στόχου του Προγράμματος σε κάθε μία περιβαλλοντική παράμετρο. Το επόμενο ουσιαστικό ζήτημα που είναι καθοριστικό για τη διαμόρφωση της μεθοδολογίας αφορά στο επίπεδο ομαδοποίησης των δράσεων που θα πρέπει να εξετασθεί ώστε να εξασφαλισθεί ισορροπία μεταξύ σφαιρικότητας και αναλυτικότητας στην εκτίμηση. Στην παρούσα μελέτη κρίνεται ότι η βέλτιστη ισορροπία μεταξύ των δύο αυτών αντίρροπων θεωρήσεων επιτυγχάνεται με την επιλογή της εξέτασης των επιπτώσεων κατά **ομοειδείς ομάδες παρεμβάσεων (ή κατά αναπτυξιακούς στόχους στην προκειμένη περίπτωση)**, που αναφέρονται σε ένα οργανωμένο σύνολο δράσεων, σχεδιασμένων να αλληλοσυμπληρώνονται και να οδηγούν στην επίτευξη συγκεκριμένων και συχνά μετρήσιμων στόχων.

Οι ερωτήσεις που έχουν επιλεγεί παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 7-1: Κωδικοποίηση κρίσιμων ερωτήσεων για την αξιολόγηση των επιπτώσεων ανά περιβαλλοντική παράμετρο

Περιβαλλοντική παράμετρος	Ερώτηση αξιολόγησης
Η υλοποίηση του προγράμματος	
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	• Θα δημιουργήσει συνθήκες μεταβολής της βιοποικιλότητας; • Θα μεταβάλει τον αριθμό ή την εξάπλωση απειλούμενων ή ενδημικών ειδών χλωρίδας ή πανίδας;
Υδατα	• Θα μεταβάλει την κατανάλωση και τα αποθέματα νερού ή την ποιότητα των επιφανειακών ή/και υπογείων υδάτων; • Θα μεταβάλει την υδρομορφολογία ποτάμιων σωμάτων; • Θα μεταβάλει το βαθμό επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων;
Έδαφος – Τοπίο	• Θα μεταβάλει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του εδάφους; • Θα μεταβάλει την παραγωγή, σύσταση, διάθεση και ανακύκλωση των στερεών απορριμμάτων; • Θα μεταβάλει το ανάγλυφο σημαντικών εκτάσεων; • Θα μεταβάλει την εικόνα περιοχών με φυσικό κάλλος ή/και με αξιόλογο ανθρωπογενές τοπίο;
Χρήσεις γης	• Θα προκαλέσει εκτεταμένες αλλαγές στις χρήσεις γης;

Περιβαλλοντική παράμετρος	Ερώτηση αξιολόγησης
Πολιτιστικό περιβάλλον	• Θα επηρεάσει με ουσιαστικό τρόπο στοιχεία ή χώρους της πολιτισμικής κληρονομιάς;
Ατμόσφαιρα – Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	• Θα μεταβάλει την ποιότητα του αέρα; • Θα μεταβάλει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου;
Πληθυσμός – Δημόσια Υγεία	• Θα μεταβάλει τη γονιμότητα ή το μέσο αριθμό τέκνων ανά γυναίκα; • Θα μεταβάλει τη θνησιμότητα ή το μέσο προσδόκιμο χρόνο ζωής; • Θα μεταβάλει την έκθεση τμημάτων του πληθυσμού σε περιβαλλοντικό κίνδυνο;
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	• Θα μεταβάλλει υλικά περιουσιακά στοιχεία μέσω εκτεταμένων απαλλοτριώσεων ή κατανομής δημοσίων εκτάσεων σε ιδιώτες;
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	• Θα συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής; • Θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας; • Θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών;

Στη συνέχεια ομαδοποιούνται οι μεταβολές σε κάθε περιβαλλοντική παράμετρο, οι οποίες προέρχονται από διαφορετικές ομάδες παρεμβάσεων – δράσεων. Το βήμα αυτό είναι ουσιώδες για το στρατηγικό επίπεδο της μελέτης, διότι διαμορφώνει μια συνολική εικόνα της επίδρασης στη συγκεκριμένη περιβαλλοντική παράμετρο, η οποία θα ήταν ανέφικτο να διαμορφωθεί αλλά και να αξιοποιηθεί σε επόμενα στάδια σχεδιασμού. Κατ' ουσία πρόκειται για τον έμπρακτο έλεγχο αθροιστικότητας ή συνέργειας των πολλαπλών επιπέδων των προτεινόμενων παρεμβάσεων του Σχεδίου ως προς τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον.

7.1.2 Μεθοδολογία του σταδίου χαρακτηρισμού των επιπτώσεων

Στο επόμενο στάδιο, για τη μεταβολή κάθε περιβαλλοντικής συνιστώσας, προσδιορίζονται έξι ιδιότητες, οι οποίες συναποτελούν την <<ταυτότητα>> της επίπτωσης. Οι ιδιότητες αυτές είναι:

- η κατεύθυνση της επίπτωσης, δηλαδή εάν πρόκειται για θετική ή αρνητική μεταβολή, ιδίως για τις επιπτώσεις αυτές που συντίθενται από επιμέρους περιβαλλοντικές μεταβολές, οφειλόμενες σε διαφορετικές ομάδες παρεμβάσεων,
- η έκταση της επίπτωσης, δηλαδή η εκτιμώμενη γεωγραφική της εξάπλωση,
- η ένταση της επίπτωσης με όρους τάξης μεγέθους, δηλαδή εάν πρόκειται για μικρής, μέσης ή μεγάλης έντασης μεταβολή,
- ο μηχανισμός εμφάνισης, δηλαδή εάν πρόκειται για πρωτογενή ή δευτερογενή επίπτωση,
- ο χρονικός ορίζοντας της μεταβολής, δηλαδή εάν πρόκειται για βραχυ- ή μακροπρόθεσμη αλλαγή,

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- η συσσώρευση ή/και η συνέργεια που η υπό χαρακτηρισμό μεταβολή μπορεί να παρουσιάσει είτε με άλλες επιπτώσεις του Προγράμματος είτε με άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής.

Η έκταση και η ένταση κάθε επίπτωσης, στο τρέχον στάδιο εξέτασης του Προγράμματος είναι εφικτό να εκτιμηθεί ως τάξη μεγέθους. Για το λόγο αυτό χρησιμοποιούνται αξιολογικές κλίμακες, οι οποίες όμως αποδίδουν μια σαφή εικόνα για τη σημασία της επίπτωσης.

7.1.3 Μεθοδολογία του σταδίου αξιολόγησης των επιπτώσεων

Στο τρίτο βήμα, εντοπίζονται οι δυνατότητες πρόληψης και εκ των υστέρων αναστροφής των επιπτώσεων, ώστε να διαμορφωθεί η κατεύθυνση προς την οποία πρέπει να στρέφονται τα μέτρα αντιμετώπισης. Στο βήμα αυτό, υιοθετείται η βασική αρχή του ευρωπαϊκού περιβαλλοντικού κεκτημένου για την προτεραιότητα της πρόληψης και όχι της εκ των υστέρων αντίδρασης.

Τέλος, διερευνώνται λεπτομερέστερα τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων.

7.2 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται με τρόπο συνοπτικό οι αναμενόμενες επιπτώσεις ανά περιβαλλοντική παράμετρο από την εφαρμογή των δράσεων που προβλέπονται ανά Αναπτυξιακό Στόχο του Προγράμματος (βλ. και Κεφ.4, όπου αυτές οι δράσεις παρουσιάζονται αναλυτικά).

Για την απεικόνιση της έντασης των επιπτώσεων χρησιμοποιείται η εξής χρωματική κλίμακα:

Ασθενείς επιπτώσεις

Μέτριες επιπτώσεις

Ισχυρές επιπτώσεις

Για την απεικόνιση της κατεύθυνσης των μεταβολών χρησιμοποιούνται οι εξής συμβολισμοί:

Θετική κατεύθυνση: +

Αρνητική κατεύθυνση: -

Έλλειψη μεταβολής: 0

Πίνακας 7-1: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 1 (Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη)

Αναπτυξιακός Στόχος 1 (Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη)*								
Περιβαλλοντική παράμετρος	Κατεύθυνση - Ένταση	Έκταση		Χρονικός ορίζοντας		Μηχανισμός εμφάνισης		Συσσωρευση – Συνέργεια
		Μεγάλη	Μικρή	Βραχυπρόθεσμος	Μακροπρόθεσμος	Πρωτογενής	Δευτερογενής	
Βιοποικιλότητα, χλωρίδα, Πανίδα	-		X		X		X	X
Υδατα	+, -	X (+)	X (-)		X	X	X	X
Έδαφος – Τοπίο	+, -	X (+)	X (-)		X	X		X
Χρήσεις γης	+, -	X (+)	X (-)		X	X	X	X
Πολιτιστικό περιβάλλον	+		X		X		X	X
Ατμόσφαιρα	+, -	X (+)	X (-)	X (-)	X (+)		X	X
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	0							
Πληθυσμός	+	X			X		X	X
Υγεία	+	X		X	X	X	X	X
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	+		X		X	X	X	X
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	+	X			X	X	X	X

* Προτεραιότητες:

- Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
- Ενίσχυση της απασχόλησης και ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου Ν. Αιγαίου
- Προώθηση της ισότητας και των δικαιωμάτων
- Ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας
- Πρόσβαση στη στέγαση
- Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση βρεφονηπιακών- παιδικών σταθμών και της προσχολικής αγωγής, στήριξη τρίτης ηλικίας κ.α.)
- Ενίσχυση της εδαφικής συνοχής (νησιωτικότητα, ορεινότητα, αγροτικές περιοχές)
- Ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας
- Προστασία της Δημόσιας Υγείας
- Ενίσχυση και αναβάθμιση της Ασφάλειας
- Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εθνικής Άμυνας
- Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης
- Ενίσχυση και αναβάθμιση της Κατάρτισης και δια βίου μάθησης
- Ενίσχυση και αναβάθμιση του Αθλητισμού
- Ενίσχυση και αναβάθμιση της Δικαιοσύνης
- Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών από την υποδοχή έως την ένταξη

Πίνακας 7-2: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 1 (Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη)

Αναπτυξιακός Στόχος 1 (Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη)	
Περιβαλλοντική παράμετρος	Συνοπτική αιτιολόγηση
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1 δεν σχετίζονται άμεσα με επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα, καθώς αφορούν κυρίως κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (υγεία, εκπαίδευση, κοινωνική κατοικία και στέγαση). Ωστόσο, ενδέχεται να επιφέρουν έμμεσες επιπτώσεις μέσω της ανάγκης για χωρική ανάπτυξη και κατασκευή νέων ή επέκταση υφιστάμενων υποδομών, οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε τοπικές μεταβολές χρήσεων γης, κατάληψη εδαφών και περιορισμένη υποβάθμιση ή κατακερματισμό ενδιαιτημάτων. Παράλληλα, οι επιπτώσεις αυτές αναμένεται να είναι περιορισμένης κλίμακας και να μην έχουν στρατηγικό χαρακτήρα, καθώς εξαρτώνται από τη χωροθέτηση και τον σχεδιασμό των επιμέρους έργων, και αντιμετωπίζονται στη φάση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων, όπου καθορίζονται και τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης και μετριασμού.
Ύδατα	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1, που αφορούν την ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας, την προστασία της Δημόσιας Υγείας, την ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας, την πρόσβαση στη στέγαση, καθώς και την ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης, δεν σχετίζονται άμεσα με επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον αλλά ενδέχεται να οδηγήσουν στη δημιουργία ή επέκταση κοινωνικών, στεγαστικών, εκπαιδευτικών και υγειονομικών υποδομών. Οι παρεμβάσεις αυτές μπορεί να επιφέρουν αυξημένες πιέσεις στους υδατικούς πόρους και στο έδαφος, λόγω της ενίσχυσης της οικιστικής ανάπτυξης, της αυξημένης κατανάλωσης νερού (ενίσχυση προβλήματος λειψυδρίας) και λυμάτων και της πιθανής αύξησης ή μετακίνησης πληθυσμού και ανθρώπινου δυναμικού, όπως εκπαιδευτικών και προσωπικού υγείας. Ωστόσο, επιμέρους αρνητικές επιπτώσεις στα ύδατα που μπορεί να προέλθουν από αυξημένες πιέσεις σε π.χ. εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων δεν έχουν σε καμία περίπτωση στρατηγικό χαρακτήρα και αντιμετωπίζονται στη φάση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων, όπου καθορίζονται και τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης και μετριασμού.
Έδαφος – Τοπίο	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1, που αφορούν την ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας, την προστασία της Δημόσιας Υγείας, την ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας, την πρόσβαση στη στέγαση, καθώς και την ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης, ενδέχεται να οδηγήσουν στη δημιουργία ή επέκταση κοινωνικών, στεγαστικών, εκπαιδευτικών και υγειονομικών υποδομών. Οι παρεμβάσεις αυτές μπορεί να επιφέρουν αυξημένες πιέσεις στους υδατικούς πόρους και στο έδαφος, λόγω της ενίσχυσης της οικιστικής ανάπτυξης, και της πιθανής αύξησης ή μετακίνησης πληθυσμού και ανθρώπινου δυναμικού, όπως εκπαιδευτικών και προσωπικού υγείας. Ωστόσο, επιμέρους αρνητικές επιπτώσεις στο έδαφος και στο τοπίο που μπορεί να προέλθουν από αυξημένες πιέσεις όπως η ανέγερση νέων κτιριακών εγκαταστάσεων (υγείας, εκπαίδευσης, κοινωνικής κατοικίας), η επέκταση οικιστικών περιοχών και η κατασκευή συνοδευτικών τεχνικών έργων και υποδομών, δεν έχουν σε καμία περίπτωση στρατηγικό χαρακτήρα και αντιμετωπίζονται στη φάση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων, όπου καθορίζονται και τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης και μετριασμού.
Χρήσεις γης	Παράλληλα, όμως, οι προτεραιότητες αυτές δύνανται να συμβάλουν θετικά στην οργανωμένη χωρική ανάπτυξη και στη βελτίωση του οικιστικού και αστικού περιβάλλοντος, μέσω του περιορισμού της αυθαίρετης δόμησης, της αναβάθμισης του τοπίου και της υλοποίησης οργανωμένων παρεμβάσεων σε υποδομές στέγασης, υγείας, εκπαίδευσης και αθλητισμού. Επιπλέον, η αξιοποίηση και αναβάθμιση υφιστάμενων κοινωνικών και δημόσιων κτιριακών εγκαταστάσεων αναμένεται να περιορίσει την ανάγκη νέας εκτεταμένης δόμησης και να συμβάλει στη βελτίωση της λειτουργικότητας και της ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος.
Πολιτιστικό περιβάλλον	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1 σχετίζονται έμμεσα με επιπτώσεις στο Πολιτιστικό περιβάλλον. Ειδικότερα, η ενίσχυση της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της δια βίου μάθησης συμβάλλει στην καλλιέργεια γνώσεων και δεξιοτήτων που ενισχύουν την πολιτιστική συμμετοχή και ευαισθητοποίηση του πληθυσμού. Παράλληλα, οι προτεραιότητες κοινωνικής συνοχής, ισότητας και προστασίας ευάλωτων ομάδων ενισχύουν την κοινωνική ένταξη και τη διατήρηση της πολιτισμικής πολυμορφίας, ιδιαίτερα σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές.

Αναπτυξιακός Στόχος 1 (Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη)	
Περιβαλλοντική παράμετρος	Συνοπτική αιτιολόγηση
Ατμόσφαιρα	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1, που συνδέονται με τις κοινωνικές επενδύσεις, την ενίσχυση της εδαφικής συνοχής και τη δημιουργία νέων ή αναβαθμισμένων υποδομών, αναμένεται να έχουν μικρής έντασης επιπτώσεις στην ατμόσφαιρα και στο κλίμα, κυρίως έμμεσες. Οι άμεσες επιπτώσεις είναι περιορισμένες και εντοπισμένες κυρίως στη φάση κατασκευής, ενώ σε στρατηγικό επίπεδο δεν αναμένονται σημαντικές μόνιμες επιβαρύνσεις, ιδίως υπό την προϋπόθεση εφαρμογής κατάλληλων μέτρων πρόληψης και μετριασμού. Παράλληλα, οι προτεραιότητες που αφορούν την αναβάθμιση της εκπαίδευσης, του αθλητισμού, της υγείας και της κοινωνικής κατοικίας αναμένεται να συμβάλουν στη δημιουργία νέων, σύγχρονων και ενεργειακά αποδοτικότερων υποδομών, καθώς και στην αναβάθμιση υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων μέσω παρεμβάσεων ενεργειακής βελτίωσης και εκσυγχρονισμού, με πιθανές έμμεσες θετικές επιδράσεις στη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης και των εκπομπών αέριων ρύπων.
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	
Πληθυσμός	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1, όπως η ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας και η προστασία της Δημόσιας Υγείας μπορούν να συμβάλουν θετικά στην εξασφάλιση υψηλότερου επιπέδου υγειονομικής κάλυψης και βελτίωσης της ποιότητας ζωής του πληθυσμού. Παράλληλα, οι κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, στήριξη τρίτης ηλικίας κ.α.) μπορούν να συμβάλλουν υποστηρικτικά στη συγκράτηση του πληθυσμού, ιδιαίτερα σε περιοχές που αντιμετωπίζουν πληθυσμιακή αποδυνάμωση, καθώς και στη βελτίωση του προσδόκιμου υγιούς ζωής.
Υγεία	
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1 που αφορούν στην ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας και στην Πρόσβαση στη στέγαση αναμένεται να συμβάλλουν θετικά στη βελτίωση των υλικών περιουσιακών στοιχείων, μέσω της ανάπτυξης νέων και της αναβάθμισης υφιστάμενων στεγαστικών υποδομών.
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1 αναμένεται να έχουν συνολικά ιδιαίτερα θετική και υψηλής έντασης επίδραση στο Κοινωνικό – Οικονομικό Περιβάλλον, καθώς καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα παρεμβάσεων που σχετίζονται άμεσα με την κοινωνική συνοχή, την απασχόληση, την ποιότητα ζωής, την υγεία και την οικονομική ανάπτυξη. Ειδικότερα, η ενίσχυση της απασχόλησης και η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας, στη μείωση της ανεργίας και στη βελτίωση του εισοδήματος των νοικοκυριών, ενισχύοντας άμεσα την οικονομική δραστηριότητα σε περιφερειακό επίπεδο. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της δια βίου μάθησης ενισχύουν τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, δημιουργώντας μακροπρόθεσμες προϋποθέσεις βιώσιμης ανάπτυξης και προσαρμοστικότητας της αγοράς εργασίας. Ιδιαίτερα σημαντικές είναι και οι προτεραιότητες κοινωνικής πολιτικής, όπως η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, η ενίσχυση της κοινωνικής κατοικίας, η πρόσβαση στη στέγαση και οι κοινωνικές επενδύσεις για τη στήριξη της οικογένειας και της τρίτης ηλικίας. Οι παρεμβάσεις αυτές συμβάλλουν ουσιαστικά στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, ιδιαίτερα σε ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες και σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Επιπλέον, η ενίσχυση της εδαφικής συνοχής ενδυναμώνει την ισόρροπη ανάπτυξη των περιοχών, περιορίζοντας τις περιφερειακές ανισότητες και συμβάλλοντας στη συγκράτηση του πληθυσμού. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις στους τομείς της υγείας, της δημόσιας υγείας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης βελτιώνουν το επίπεδο παροχής βασικών υπηρεσιών, ενισχύοντας το αίσθημα ασφάλειας και την ποιότητα ζωής των πολιτών.

Πίνακας 7-3: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 2 (Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών)

Αναπτυξιακός Στόχος 2 (Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών)*								
Περιβαλλοντική παράμετρος	Κατεύθυνση – Ένταση	Έκταση		Χρονικός ορίζοντας		Μηχανισμός εμφάνισης		Συσσώρευση – Συνέργεια
		Μεγάλη	Μικρή	Βραχυπρόθεσμος	Μακροπρόθεσμος	Πρωτογενής	Δευτερογενής	
Βιοποικιλότητα, χλωρίδα, Πανίδα	-	X		X	X	X		X
Ύδατα	-		X	X	X	X		X
Έδαφος – Τοπίο	-	X		X	X	X		X
Χρήσεις γης	-, +	X (+)	X (-)	X	X	X		X
Πολιτιστικό περιβάλλον	0							
Ατμόσφαιρα	-		X	X	X	X		X
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	0							
Πληθυσμός	+		X		X		X	X
Υγεία	0							
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	-, +		X		X	X		X
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	+	X			X		X	X

*Προτεραιότητες:

- Λιμενικές υποδομές
- Οδικές υποδομές
- Υποδομές αερομεταφορών
- Υδατοδρόμια
- Οδική ασφάλεια
- Πολυτροπική και αστική κινητικότητα

Πίνακας 7-4: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 2 (Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών)

Αναπτυξιακός Στόχος 2 (Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών)	
Περιβαλλοντική παράμετρος	Συνοπτική αιτιολόγηση
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	Οι προτεραιότητες του ΑΣ2 (λιμενικές και οδικές υποδομές, υποδομές αερομεταφορών, υδατοδρόμια) θα έχουν βραχυπρόθεσμες (τουλάχιστον κατά την κατασκευή και την πρώτη φάση λειτουργίας των έργων), αλλά και μακροπρόθεσμες (κατά την κανονική φάση λειτουργίας των έργων), αρνητικές επιπτώσεις στη χλωρίδα (όχι τόσο στην πανίδα), στο έδαφος και το τοπίο, καθώς και στα ύδατα της περιοχής. Το σύνολο των επιπτώσεων αυτών μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά με τα κατάλληλα μέτρα στα στάδια των ΜΠΕ των επιμέρους έργων. Οι αρνητικές επιπτώσεις εκτιμώνται ως ασθενούς έντασης και μικρής έκτασης, λόγω της περιορισμένης κλίμακας των έργων, οπότε και θεωρούνται ως μη στρατηγικής σημασίας.
Ύδατα	
Έδαφος – Τοπίο	
Χρήσεις γης	Οι προτεραιότητες του ΑΣ2 θα έχουν άμεσες αρνητικές επιπτώσεις λόγω της κατάληψης από τα έργα (κυρίως για τις οδικές υποδομές και τις υποδομές αερομεταφορών) των υφιστάμενων χρήσεων γης. Εντούτοις, λόγω της μικρής έκτασης της κατάληψης, θεωρείται αντίστοιχα μικρή και η ένταση της επίπτωσης και ως εκ τούτου μη στρατηγικού χαρακτήρα. Μακροπρόθεσμα τα έργα υποδομής δημιουργούν υπεραξίες στις χρήσεις γης των περιοχών εμβέλειάς τους προκαλώντας θετικές επιδράσεις στην εν λόγω περιβαλλοντική παράμετρο.
Πολιτιστικό περιβάλλον	Οι προτεραιότητες του ΑΣ2 δε σχετίζονται με επιπτώσεις στο πολιτιστικό περιβάλλον, με την προϋπόθεση της μη εμπλοκής των έργων με αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της περιοχής.
Ατμόσφαιρα	Κατά τη φάση κατασκευής των έργων του ΑΣ2 αναμένεται επιβάρυνση στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον. Τέτοιου είδους επιπτώσεις δε θεωρούνται στρατηγικού επιπέδου και είναι πλήρως αντιμετωπίσιμες στο επόμενο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων. Επιπλέον η πύκνωση του οδικού δικτύου και η βελτίωση των συνθηκών κυκλοφορίας, ως αποτέλεσμα των στόχων και παρεμβάσεων του ΑΣ2, αναμένεται να οδηγήσουν σε αύξηση των εκπομπών ρύπων στην ατμόσφαιρα. Ο ρυθμός της αύξησης εκπομπών δεν προβλέπεται να είναι μεγάλος, στοιχείο που σε συνδυασμό με την καλή ποιότητα του αέρα σήμερα, δεν προϊδεάζει για ανησυχητικές μεταβολές.
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	Οι προτεραιότητες του ΑΣ2 δε σχετίζονται με επιπτώσεις στο κλίμα και την κλιματική αλλαγή.
Πληθυσμός	Η αναβάθμιση τμημάτων του οδικού δικτύου, της αστικής κινητικότητας, των λιμένων και των αερομεταφορών θα έχει θετική επίπτωση στην ασφάλεια του πληθυσμού.
Υγεία	Οι προτεραιότητες του ΑΣ2 δε σχετίζονται με επιπτώσεις στη δημόσια υγεία.
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	Οι προτεραιότητες του ΑΣ2 ενδεχομένως οδηγήσουν (μέσω αναγκαστικών απαλλοτριώσεων) σε επιπτώσεις σε υλικά περιουσιακά στοιχεία. Η επίπτωση αυτή όμως είναι τοπικά περιορισμένη και μικρής έκτασης και ως εκ τούτου δεν εκτιμάται ως στρατηγικού χαρακτήρα. Μακροπρόθεσμα όμως τα έργα υποδομής δημιουργούν υπεραξίες στα περιουσιακά στοιχεία των περιοχών εμβέλειάς τους προκαλώντας θετικές επιδράσεις στην εν λόγω περιβαλλοντική παράμετρο.
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	Οι προτεραιότητες του ΑΣ2 (υποδομές μεταφορών) αποτελούν βασικό παράγοντα για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Περιφέρειας. Το σύνολο σχεδόν των οικονομικών δραστηριοτήτων μιας πολυνησιωτικής περιφέρειας συνδέεται άμεσα με την επάρκεια και την αξιοπιστία των υποδομών μεταφορών, γεγονός που επαυξάνεται από τη σημαντική θέση του τουρισμού και συναφών δραστηριοτήτων στα οικονομικά μεγέθη της ΠΝΑΙ. Η ανάπτυξη των υποδομών, οδικών, λιμενικών και άλλων, εξασφαλίζει και την άμβλυνση των ανισοτήτων που απορρέουν από την απομόνωση κάποιων νησιών και τον κοινωνικό αντίκτυπο που προκαλεί αυτή η απομόνωση. Η υλοποίηση έργων υποδομών θα συμβάλλει στην εξυπηρέτηση της επιβατικής ζήτησης και των αναγκών για μεταφορά εμπορευμάτων, στη βελτίωση των τουριστικών υπηρεσιών και στην ενθάρρυνση ανάπτυξης επενδύσεων. Τέλος θα εξασφαλιστεί η σύνδεση των περιοχών της Περιφέρειας και κατ' επέκταση της χώρας με τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών.

Πίνακας 7-5: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 3 (Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής)

Αναπτυξιακός Στόχος 3 (Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής)*								
Περιβαλλοντική παράμετρος	Κατεύθυνση – Ένταση	Έκταση		Χρονικός ορίζοντας		Μηχανισμός εμφάνισης		Συσσωρευση – Συνέργεια
		Μεγάλη	Μικρή	Βραχυπρόθεσμος	Μακροπρόθεσμος	Πρωτογενής	Δευτερογενής	
Βιοποικιλότητα, χλωρίδα, Πανίδα	- , +	X (+)	X (-)	X	X	X	X	
Υδατα	- , +	X (+)	X (-)	X	X	X	X	
Έδαφος – Τοπίο	- , +	X (+)	X (-)	X	X	X	X	
Χρήσεις γης	+		X		X		X	
Πολιτιστικό περιβάλλον	+	X			X		X	
Ατμόσφαιρα	- , +	X (+)	X (-)	X (-)	X (+)		X	
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	+		X		X		X	X
Πληθυσμός	+	X			X		X	X
Υγεία	+	X			X		X	X
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	+	X			X		X	X
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	+	X			X		X	X

*Προτεραιότητες:

- Καθαρισμός, συντήρηση ρεμάτων, ποταμών κλπ.
- Αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές
- Ενίσχυση της πρόληψης, ετοιμότητας και έγκαιρης ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων
- Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
- Κρατική Αρωγή
- Αποκατάσταση υποδομών από φυσικές καταστροφές
- Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα

Πίνακας 7-6: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 3 (Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής)

Αναπτυξιακός Στόχος 3 (Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής)	
Περιβαλλοντική παράμετρος	Συνοπτική αιτιολόγηση
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3, που συνδέονται με τον καθαρισμό, τη συντήρηση ρεμάτων και ποταμών αναμένεται να έχουν μικρής έντασης επιπτώσεις στην βιοποικιλότητα, κυρίως έμμεσες. Οι άμεσες επιπτώσεις είναι περιορισμένες και εντοπισμένες κυρίως στη φάση κατασκευής, ενώ σε στρατηγικό επίπεδο δεν αναμένονται σημαντικές μόνιμες επιβαρύνσεις, ιδίως υπό την προϋπόθεση εφαρμογής κατάλληλων μέτρων πρόληψης και μετριασμού. Κατά τη φάση κατασκευής ενδέχεται να πραγματοποιηθούν περιορισμένη υποβάθμιση ενδιαιτημάτων και απομάκρυνση βλάστησης, ενώ είδη πανίδας που χρησιμοποιούν τις όχθες και τις κοίτες των ρεμάτων ως καταφύγιο ενδέχεται να επηρεαστούν προσωρινά από τις κατασκευαστικές δραστηριότητες. Ωστόσο, κατά τη φάση λειτουργίας αναμένεται μείωση της θνησιμότητας της χλωρίδας και της πανίδας λόγω περιορισμού πλημμυρικών φαινομένων, καθώς και αποκατάστασης της παρόχθιας ζώνης. Το τελευταίο αναμένεται να ενισχυθεί και από τις προτεραιότητες που αφορούν την αύξηση της ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές, την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων, καθώς και τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και την προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα. Οι παρεμβάσεις αυτές δύνανται να έχουν θετικές συνέργειες με την αποκατάσταση και προστασία των φυσικών συστημάτων από ακραία φαινόμενα, ενισχύοντας τη συνολική οικολογική ανθεκτικότητα των περιοχών παρέμβασης.
Ύδατα	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3, που συνδέονται με τον καθαρισμό, τη συντήρηση ρεμάτων και ποταμών αναμένεται να έχουν μικρής έντασης επιπτώσεις στα ύδατα και το έδαφος, κυρίως έμμεσες. Οι άμεσες επιπτώσεις είναι περιορισμένες και εντοπισμένες κυρίως στη φάση κατασκευής, ενώ σε στρατηγικό επίπεδο δεν αναμένονται σημαντικές μόνιμες επιβαρύνσεις, ιδίως υπό την προϋπόθεση εφαρμογής κατάλληλων μέτρων πρόληψης και μετριασμού. Κατά τη φάση κατασκευής, στα ύδατα ενδέχεται να προκληθεί προσωρινή υποβάθμιση της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων λόγω ακατάλληλης διαχείρισης ή διάθεσης αποβλήτων. Επιπλέον, υπάρχει κίνδυνος ρύπανσης των υδάτων και του εδάφους από τυχαίες διαρροές καυσίμων και λιπαντικών ελαίων κατά τη λειτουργία των εργοταξιακών μηχανημάτων και οχημάτων. Ωστόσο, κατά τη φάση λειτουργίας, αναμένεται μείωση της ρύπανσής τους που σχετίζεται με πλημμυρικά φαινόμενα. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις αντιπλημμυρικής πρόληψης δύνανται να λειτουργήσουν ως προστατευτικός φραγμός έναντι της μεταφοράς ρύπων προς τα υπόγεια ύδατα, ενώ μειώνεται σημαντικά η πιθανότητα ρύπανσης γεωτρήσεων ή συστημάτων παροχής πόσιμου νερού σε τοπικές κοινότητες.
Χρήσεις γης	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 που συνδέονται με τον καθαρισμό και τη συντήρηση ρεμάτων και ποταμών, την αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές, την ενίσχυση της πρόληψης, ετοιμότητας και έγκαιρης ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων, την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων αναμένεται να συμβάλλουν θετικά στη βελτίωση των χρήσεων γης, μέσω της ενίσχυσης της ανθεκτικότητάς τους έναντι κινδύνων πλημμύρας και διάβρωσης εδάφους. Επιπλέον, η εφαρμογή μέτρων πρόληψης και προστασίας συμβάλλει στη μείωση των ζημιών σε κατοικίες, επιχειρήσεις, υποδομές και γεωργικές εκτάσεις, καθώς και στη διασφάλιση της λειτουργικότητας και της ασφάλειάς τους σε συνθήκες ακραίων καιρικών φαινομένων.
Πολιτιστικό περιβάλλον	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 αναμένεται να έχουν κυρίως έμμεσες αλλά θετικές επιπτώσεις στο πολιτιστικό περιβάλλον, μέσω της ενίσχυσης της προστασίας και της ανθεκτικότητας απέναντι σε φυσικές καταστροφές. Ειδικότερα, τα μέτρα πρόληψης και διαχείρισης πλημμυρικών φαινομένων συμβάλλουν στην καλύτερη προστασία αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και λοιπών στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς από φαινόμενα διάβρωσης, κατακλυσμών και φθορών που προκαλούνται από ακραία καιρικά φαινόμενα.
Ατμόσφαιρα	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 δε σχετίζονται άμεσα με επιπτώσεις στην ατμόσφαιρα, παρά μόνο έμμεσα, βραχυπρόθεσμα και σε μικρή ένταση κατά τη φάση κατασκευής. Σε μακροπρόθεσμο στάδιο, Η πρόληψη και αποτελεσματική διαχείριση πλημμυρών, πυρκαγιών και άλλων ακραίων φαινομένων δύναται να περιορίσει δευτερογενείς επιβαρύνσεις της ατμόσφαιρας, όπως η εκπομπή σωματιδίων, καπνού και ρύπων που σχετίζονται με καταστροφικά γεγονότα και εκτεταμένες ζημιές σε υποδομές και φυσικά οικοσυστήματα. Παράλληλα, ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός προσαρμογής στη νέα κλιματική πραγματικότητα και η ενίσχυση των

Αναπτυξιακός Στόχος 3 (Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής)	
Περιβαλλοντική παράμετρος	Συνοπτική αιτιολόγηση
	μηχανισμών πρόληψης και ετοιμότητας συμβάλλουν στη βελτίωση της περιβαλλοντικής διαχείρισης και της συνολικής κλιματικής ανθεκτικότητας των περιοχών παρέμβασης, με θετικές συνέργειες για την ποιότητα της ατμόσφαιρας σε βάθος χρόνου.
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 που συνδέονται με την ανθεκτικότητα κρίσιμων υποδομών, την πρόληψη και τη διαχείριση κινδύνων, την αποκατάσταση ζημιών και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή) αναμένεται να έχουν συνολικά θετική επίδραση στους κλιματικούς παράγοντες και στην κλιματική αλλαγή, κυρίως μέσω της ενίσχυσης της προσαρμοστικότητας των συστημάτων έναντι των επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης. Οι παρεμβάσεις αυτές δεν στοχεύουν άμεσα στη μείωση εκπομπών, αλλά στη μείωση της ευαλωτότητας σε ακραία καιρικά φαινόμενα όπως πλημμύρες, καύσωνες, ξηρασίες και έντονα φαινόμενα απορροής. Παράλληλα, η εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδιασμού και τεχνολογικών εργαλείων για την πρόληψη κινδύνων μπορεί να συμβάλει έμμεσα στη βελτίωση της κλιματικής ανθεκτικότητας των περιοχών, περιορίζοντας τις δευτερογενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής σε υποδομές, πληθυσμό και φυσικό περιβάλλον. Συνολικά, οι επιπτώσεις αξιολογούνται ως έμμεσες θετικές, μακροπρόθεσμου χαρακτήρα και κυρίως σχετιζόμενες με την προσαρμογή και όχι με τον μετριασμό των εκπομπών.
Πληθυσμός	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 αναμένεται να έχουν συνολικά σημαντικά θετική επίδραση τόσο στον πληθυσμό όσο και στη δημόσια υγεία, καθώς ενισχύουν την πρόληψη, την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και ακραίων φαινομένων. Η αύξηση της ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και η αποκατάσταση ζημιών συμβάλλουν στη μείωση του κινδύνου απωλειών ανθρώπινων ζώων, τραυματισμών και υλικών ζημιών, ενισχύοντας παράλληλα το αίσθημα ασφάλειας των κατοίκων, ιδιαίτερα σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις αυτές έχουν άμεσες και έμμεσες θετικές επιδράσεις στη δημόσια υγεία, καθώς περιορίζουν τους υγειονομικούς κινδύνους που συνδέονται με πλημμύρες, πυρκαγιές και άλλες καταστροφές, όπως η ρύπανση υδάτων και η υποβάθμιση των συνθηκών υγιεινής. Συνολικά, η ενίσχυση της ανθεκτικότητας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της υγείας του πληθυσμού, με μακροπρόθεσμο και σωρευτικό θετικό χαρακτήρα.
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 που συνδέονται με τον καθαρισμό και τη συντήρηση ρεμάτων και ποταμών, την αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές, την ενίσχυση της πρόληψης, ετοιμότητας και έγκαιρης ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων, την πρόληψη και διαχείριση κινδύνων αναμένεται να συμβάλλουν θετικά στη βελτίωση των υλικών περιουσιακών στοιχείων, μέσω της ενίσχυσης της ανθεκτικότητάς τους έναντι κινδύνων πλημμύρας και διάβρωσης εδάφους. Επιπλέον, η εφαρμογή μέτρων πρόληψης και προστασίας συμβάλλει στη μείωση των ζημιών σε κατοικίες, επιχειρήσεις, υποδομές και γεωργικές εκτάσεις, καθώς και στη διασφάλιση της λειτουργικότητας και της ασφάλειάς τους σε συνθήκες ακραίων καιρικών φαινομένων.
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 που συνδέονται με την ενίσχυση της ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών, την πρόληψη και αποτελεσματική διαχείριση φυσικών καταστροφών και την αποκατάσταση ζημιών αναμένεται να έχουν ιδιαίτερα σημαντική και πολλαπλασιαστική θετική επίδραση στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον. Μέσω των παρεμβάσεων αυτών μειώνεται σημαντικά ο κίνδυνος οικονομικών απωλειών από πλημμύρες, πυρκαγιές και λοιπά ακραία φαινόμενα, ενώ διασφαλίζεται η απρόσκοπτη λειτουργία βασικών κοινωνικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων. Παράλληλα, οι δράσεις αυτές συμβάλλουν στη βελτίωση της ασφάλειας και της ποιότητας ζωής του πληθυσμού, ενισχύοντας την κοινωνική συνοχή και μειώνοντας τις χωρικές ανισότητες, ιδιαίτερα σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Σε οικονομικό επίπεδο, η προστασία επιχειρήσεων, υποδομών και γεωργικής γης από φυσικούς κινδύνους οδηγεί στη διατήρηση της παραγωγικής βάσης, στην ενίσχυση της απασχόλησης και στη σταθεροποίηση της τοπικής οικονομίας, συμβάλλοντας συνολικά σε μια πιο βιώσιμη και ανθεκτική αναπτυξιακή πορεία.

Πίνακας 7-7: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού 4 (Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα)

Αναπτυξιακός Στόχος 4 (Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα)*								
Περιβαλλοντική παράμετρος	Κατεύθυνση – Ένταση	Έκταση		Χρονικός ορίζοντας		Μηχανισμός εμφάνισης		Συσσωρευση – Συνέργεια
		Μεγάλη	Μικρή	Βραχυπρόθεσμος	Μακροπρόθεσμος	Πρωτογενής	Δευτερογενής	
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	-		X		X		X	X
Ύδατα	-		X		X		X	X
Έδαφος – Τοπίο	-		X		X		X	X
Χρήσεις γης	0							
Πολιτιστικό περιβάλλον	+	X		X	X	X		X
Ατμόσφαιρα	0							
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	0							
Πληθυσμός	+	X			X		X	X
Υγεία	0							
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	0							
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	+	X		X	X	X		X

* Προτεραιότητες:

- Ενίσχυση έρευνας και Καινοτομίας
- Προώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας και εξωστρέφειας
- Ενίσχυση της Βιομηχανίας και Προώθηση της επιχειρηματικότητας
- Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων
- Ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας
- Ενίσχυση της διασύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικότητας
- Ενίσχυση εμπορίου & Προστασία του Καταναλωτή
- Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
- Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος
- Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Προώθηση του τουρισμού
- Προώθηση και ενίσχυση αγροδιατροφικού τομέα

Πίνακας 7-8: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 4 (Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα)

Αναπτυξιακός Στόχος 4 (Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα)	
Περιβαλλοντική παράμετρος	Συνοπτική αιτιολόγηση
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	Πιέσεις ενδέχεται να ασκηθούν από την ενίσχυση των διαφόρων μορφών τουρισμού, μέσω των δράσεων του ΑΣ 4, εάν η ενίσχυση αυτή πραγματοποιηθεί χωρίς περιβαλλοντική μέριμνα. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις αρνητικές επιπτώσεις που αναμένονται από την επέκταση των τουριστικών υποδομών, ώστε να προβλέπεται κατάλληλη διαχείριση των αυξημένων μετακινήσεων και των παραγόμενων αποβλήτων από την αύξηση των επισκεπτών στο νησί, καθώς και μέτρα προστασίας των παράκτιων περιοχών και της βιοποικιλότητας.
Ύδατα	
Έδαφος – Τοπίο	
Χρήσεις γης	Από την πλειονότητα των δράσεων του ΑΣ4 δεν αναμένονται επιπτώσεις στις περιβαλλοντικές παραμέτρους εκτός του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Δράσεις του ΑΣ4 που αφορούν στην ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος, στη δημιουργία και στον εκσυγχρονισμό μουσείων και πολιτιστικών κέντρων, καθώς και στην προώθηση του σύγχρονου πολιτισμού έχουν θετικές επιπτώσεις στο πολιτισμικό περιβάλλον.
Πολιτιστικό περιβάλλον	
Ατμόσφαιρα	
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	
Πληθυσμός	
Υγεία	
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	Οι δράσεις του Άξονα Στρατηγικής 4 (ΑΣ4), οι οποίες περιλαμβάνουν την ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας, την προώθηση της επιχειρηματικής εξωστρέφειας, την ανάπτυξη της βιομηχανίας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, καθώς και τη δημιουργία νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας, αναμένεται να έχουν ιδιαίτερα θετική και σημαντική επίδραση στο Κοινωνικό – Οικονομικό Περιβάλλον. Η επίδραση αυτή εκδηλώνεται τόσο βραχυπρόθεσμα, μέσω της άμεσης κινητοποίησης επενδύσεων, της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και της ενίσχυσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, όσο και μακροπρόθεσμα, μέσω της διαρθρωτικής αναβάθμισης του παραγωγικού μοντέλου και της αύξησης της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας. Παράλληλα, οι δράσεις διασύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικότητας και ενίσχυσης του εμπορίου συμβάλλουν στη διάχυση της καινοτομίας και στη βελτίωση της παραγωγικότητας σε όλο το φάσμα της οικονομίας. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στις παρεμβάσεις στους τομείς του τουρισμού, του πολιτισμού και της αγροδιατροφής, οι οποίες λειτουργούν συμπληρωματικά προς τον παραγωγικό ιστό και ενισχύουν την οικονομική διαφοροποίηση. Η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, η αναβάθμιση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και η ενίσχυση των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών, συμβάλλουν τόσο στην οικονομική ανάπτυξη όσο και στη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας, μέσω της ενίσχυσης της απασχόλησης και της τοπικής συνοχής. Αντίστοιχα, η προώθηση και ενίσχυση του αγροδιατροφικού τομέα ενισχύει την πρωτογενή παραγωγή, τη μεταποίηση και τις εξαγωγές, με σημαντικές πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στην τοπική οικονομία. Συνολικά, οι παρεμβάσεις του ΑΣ 4 χαρακτηρίζονται από ισχυρές θετικές άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις, υψηλή συνέργεια μεταξύ των τομέων και σημαντική σωρευτική επίδραση, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής της περιοχής.

Πίνακας 7-9: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού 5 (Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη)

Αναπτυξιακός Στόχος 5 (Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη)*								
Περιβαλλοντική παράμετρος	Κατεύθυνση – Ένταση	Έκταση		Χρονικός ορίζοντας		Μηχανισμός εμφάνισης		Συσσώρευση – Συνέργεια
		Μεγάλη	Μικρή	Βραχυπρόθεσμος	Μακροπρόθεσμος	Πρωτογενής	Δευτερογενής	
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	0							
Υδατα	0							
Έδαφος – Τοπίο	0							
Χρήσεις γης	0							
Πολιτιστικό περιβάλλον	+	X			X	X	X	
Ατμόσφαιρα	+		X		X		X	
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	+		X		X		X	
Πληθυσμός	+		X		X		X	X
Υγεία	+		X	X	X	X		X
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	0							
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	+	X		X	X	X	X	X

* Προτεραιότητες:

- Ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών
- Αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών και ΤΠΕ
- Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών
- Κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων
- Ασφάλεια και προστασία δεδομένων
- Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητή νοημοσύνη

Πίνακας 7-10: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 5 (Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη)

Αναπτυξιακός Στόχος 5 (Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη)	
Περιβαλλοντική παράμετρος	Συνοπτική αιτιολόγηση
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 δε σχετίζονται με επιπτώσεις στην Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα, στα Ύδατα, στο Έδαφος – Τοπίο και στις Χρήσεις Γης.
Ύδατα	
Έδαφος – Τοπίο	
Χρήσεις γης	
Πολιτιστικό περιβάλλον	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 αναμένεται να έχουν θετικές επιπτώσεις στο πολιτιστικό περιβάλλον μέσω της ψηφιοποίησης μιας πολιτιστικής βάσης δεδομένων, της βελτίωσης της πρόσβασης σε πολιτιστικό περιεχόμενο και της αξιοποίησης ψηφιακών εφαρμογών για την ανάδειξη μνημείων και πολιτιστικών πόρων.
Ατμόσφαιρα	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 σχετίζονται μερικώς με επιπτώσεις στην ατμόσφαιρα. Ειδικότερα, η ενίσχυση των ψηφιακών υπηρεσιών και της τηλεργασίας ενδεχομένως έμμεσα να συμβάλει στη μείωση μετακινήσεων και εκπομπών αέριων ρύπων.
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	
Πληθυσμός	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 αναμένεται να έχουν σημαντικά θετική επίδραση στον πληθυσμό, μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες, της μείωσης χωρικών ανισοτήτων και της ενίσχυσης της ψηφιακής συμπερίληψης, ιδιαίτερα σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές.
Υγεία	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 αναμένεται να έχουν θετική επίδραση στην υγεία μέσω της ανάπτυξης ψηφιακών υπηρεσιών υγείας, της τηλεϊατρικής και της βελτίωσης της πρόσβασης σε πληροφορίες και υπηρεσίες υγειονομικής φροντίδας.
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 δε σχετίζονται με επιπτώσεις στα Υλικά περιουσιακά στοιχεία.
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 που αφορούν την ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών, την αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών και ΤΠΕ, την ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών, την κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων, την ασφάλεια και προστασία δεδομένων, καθώς και την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητής νοημοσύνης, αναμένεται να είναι ιδιαίτερα θετικές για το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, τόσο σε βραχυπρόθεσμο όσο και σε μακροπρόθεσμο επίπεδο. Σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, οι παρεμβάσεις αυτές δύνανται να βελτιώσουν την πρόσβαση του πληθυσμού στην εκπαίδευση, στην κατάρτιση και στις δημόσιες υπηρεσίες, να ενισχύσουν την ψηφιακή συμπερίληψη και να δημιουργήσουν νέες δυνατότητες εξ αποστάσεως εργασίας, συμβάλλοντας στη μείωση της ανεργίας και των κοινωνικών και χωρικών ανισοτήτων, ιδιαίτερα σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Παράλληλα, η ψηφιοποίηση διαδικασιών αναμένεται να βελτιώσει την ταχύτητα και ποιότητα εξυπηρέτησης πολιτών και επιχειρήσεων. Σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, η αναβάθμιση των ψηφιακών υποδομών και η αξιοποίηση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης δύνανται να ενισχύσουν σημαντικά την καινοτομία, την παραγωγικότητα, την ανταγωνιστικότητα και την εξωστρέφεια της οικονομίας, δημιουργώντας νέες μορφές επιχειρηματικότητας και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας. Επιπλέον, η ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων και της ασφάλειας δεδομένων συμβάλλει στη διαμόρφωση ενός πιο ανθεκτικού, σύγχρονου και βιώσιμου κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος, με ισχυρές συνέργειες με άλλους αναπτυξιακούς στόχους.

Πίνακας 7-11: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 6 (Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός)

Αναπτυξιακός Στόχος 6 (Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός)*								
Περιβαλλοντική παράμετρος	Κατεύθυνση – Ένταση	Έκταση		Χρονικός ορίζοντας		Μηχανισμός εμφάνισης		Συσσώρευση – Συνέργεια
		Μεγάλη	Μικρή	Βραχυπρόθεσμος	Μακροπρόθεσμος	Πρωτογενής	Δευτερογενής	
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	+, -	X (+)	X (-)	X (-)	X (+)	X		X
Ύδατα	+, -	X (+)	X (-)	X (-)	X (+)	X		X
Έδαφος – Τοπίο	+, -	X (+)	X (-)	X (-)	X (+)	X		X
Χρήσεις γης	+, -		X		X		X	X
Πολιτιστικό περιβάλλον	0							
Ατμόσφαιρα	+, -	X (+)	X (-)	X (-)	X (+)		X	X
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	+		X		X		X	X
Πληθυσμός	0							
Υγεία	+	X			X		X	X
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	+	X			X		X	X
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	+	X			X	X	X	X

* Προτεραιότητες:

- Επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε
- Προώθηση της κυκλικής οικονομίας
- Προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας
- Διαχείριση υδάτινων πόρων (φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα κ.α.)
- Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων
- Ύδρευση (πόσιμο νερό)
- Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κτίρια κλπ)

Πίνακας 7-12: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 6 (Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός)

Αναπτυξιακός Στόχος 6 (Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός)	
Περιβαλλοντική παράμετρος	Συνοπτική αιτιολόγηση
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	Οι προβλεπόμενες προτεραιότητες του ΑΣ 6 που αφορούν στην επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε., στην προώθηση της κυκλικής οικονομίας καθώς, στην καλύτερη διαχείριση των υδάτινων πόρων (μέσω φραγμάτων, λιμνοδεξαμενών, αρδευτικών δικτύων) και στην ορθολογικότερη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων, έχουν τόσο άμεσες όσο και έμμεσες θετικές αλλά και αρνητικές επιδράσεις στη χλωρίδα, πανίδα και βιοποικιλότητα λόγω της άμβλυνσης των περιβαλλοντικών πιέσεων. Άμεσες θετικές επιδράσεις παρουσιάζουν και ενέργειες της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας.
Ύδατα	Παράλληλα, προτεραιότητες όπως: επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και της αξιοποίησης των Α.Π.Ε. ενδέχεται να έχουν τοπικές αρνητικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα (π.χ. ορνιθοπανίδα), στις χρήσεις γης και στο τοπίο, κυρίως λόγω της εγκατάστασης ενεργειακών υποδομών. Ωστόσο, οι επιπτώσεις αυτές δύνανται να προληφθούν ή να μετριαστούν σε σημαντικό βαθμό μέσω της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης και των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) των επιμέρους έργων. Επιπλέον, προτεραιότητες που σχετίζονται με την ορθολογική και αποδοτική διαχείριση του πόσιμου ύδατος και τη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων οδηγούν σε άμεσες και θετικές μεταβολές στην ποιότητα, αλλά και ποσότητα των υδάτινων πόρων γενικά με μέτρα μείωσης της σπατάλης. Γενικότερα, αναμένονται ασθενείς αρνητικές επιπτώσεις κατά την κατασκευή των έργων, οι οποίες όμως μπορούν να μετριαστούν με κατάλληλα μέτρα κατά τη φάση της περιβαλλοντικής αδειοδότησής τους.
Έδαφος – Τοπίο	Οι προβλεπόμενες προτεραιότητες του ΑΣ 6, που αφορούν στην επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε., στην προώθηση της κυκλικής οικονομίας καθώς, στην καλύτερη διαχείριση των υδάτινων πόρων (μέσω φραγμάτων, λιμνοδεξαμενών, αρδευτικών δικτύων) και στην ορθολογικότερη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων, αναμένεται να συνοδεύονται από άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στο έδαφος και τα τοπία της Περιφέρειας. Οι προτεραιότητες περί προστασίας του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας προξενούν θετικές και μακροπρόθεσμες μεταβολές στο έδαφος και το τοπίο. Άλλες προτεραιότητες όπως π.χ. επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης των Α.Π.Ε. ενδέχεται να έχουν τοπικές αρνητικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα (π.χ. ορνιθοπανίδα), στις χρήσεις γης και στο τοπίο, κυρίως λόγω της εγκατάστασης ενεργειακών υποδομών. Ωστόσο, οι επιπτώσεις αυτές δύνανται να προληφθούν ή να μετριαστούν σε σημαντικό βαθμό μέσω της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης και των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) των επιμέρους έργων. Τέλος, προτεραιότητες όπως η κατασκευή φραγμάτων, λιμνοδεξαμενών και αρδευτικών δικτύων εκτιμάται ενδεχομένως να συσχετιστούν ασθενώς με θετικές και μακροπρόθεσμες επιδράσεις στην ποιότητα του εδάφους μέσω της ορθολογικότερης διαχείρισης των υδάτινων πόρων.
Χρήσεις γης	Οι προβλεπόμενες προτεραιότητες του ΑΣ 6 που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας θα έχουν έμμεσες θετικές επιδράσεις στις δασικές εκτάσεις. Άλλες προτεραιότητες όπως π.χ. επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης των Α.Π.Ε. ενδέχεται να έχουν οπικές αρνητικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα (π.χ. ορνιθοπανίδα), στις χρήσεις γης και στο τοπίο, κυρίως λόγω της εγκατάστασης ενεργειακών υποδομών. Ωστόσο, οι επιπτώσεις αυτές δύνανται να προληφθούν ή να μετριαστούν σε σημαντικό βαθμό μέσω της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης και των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) των επιμέρους έργων.
Πολιτιστικό περιβάλλον	Οι προβλεπόμενες προτεραιότητες του ΑΣ 6 δε σχετίζονται με επιπτώσεις στο Πολιτιστικό περιβάλλον
Ατμόσφαιρα	Οι προβλεπόμενες προτεραιότητες του ΑΣ 6, που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας θα έχουν θετικές και μακροπρόθεσμες επιδράσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας. Σε βραχυπρόθεσμο πλαίσιο, οι άμεσες επιπτώσεις είναι περιορισμένες και εντοπισμένες κυρίως στη φάση κατασκευής, ενώ σε στρατηγικό επίπεδο δεν αναμένονται σημαντικές μόνιμες επιβαρύνσεις, ιδίως υπό την προϋπόθεση εφαρμογής κατάλληλων μέτρων πρόληψης και μετριασμού.

Αναπτυξιακός Στόχος 6 (Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός)	
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	Οι προβλεπόμενες προτεραιότητες του ΑΣ 6, που σχετίζονται με τη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων και την αποτροπή της κλιματικής αλλαγής έχει έμμεσες, θετικές και μακροπρόθεσμες επιδράσεις στο κλίμα.
Πληθυσμός	Οι προβλεπόμενες προτεραιότητες του ΑΣ 6 δε σχετίζονται με επιπτώσεις στον πληθυσμό.
Υγεία	Οι προβλεπόμενες προτεραιότητες του ΑΣ 6, όπως η ορθολογική διαχείριση του πόσιμου νερού και η βελτίωση της ποιότητάς του, καθώς και η ορθότερη διαχείριση των στερεών και υγρών αποβλήτων μπορούν να συμβάλουν θετικά στην εξασφάλιση της δημόσιας υγείας.
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	Οι προβλεπόμενες προτεραιότητες του ΑΣ 6 που αφορούν την ορθολογική διαχείριση υδάτινων πόρων μέσω κατασκευής νέων φραγμάτων, λιμνοδεξαμενών, αρδευτικών δικτύων κ.α.), συμβάλλοντας παράλληλα στη μείωση της τρωτότητας έναντι φυσικών καταστροφών και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών και περιουσιακών στοιχείων.
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	Οι προβλεπόμενες προτεραιότητες του ΑΣ 6 που αφορούν την επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης των Α.Π.Ε., την προώθηση της κυκλικής οικονομίας, την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, καθώς και τη διαχείριση υδάτινων πόρων, αποβλήτων και την ύδρευση, εκτιμάται ότι θα έχουν συνολικά θετική επίδραση στο κοινωνικό – οικονομικό περιβάλλον της Περιφέρειας. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις για την ανάπτυξη των Α.Π.Ε. και την ενεργειακή μετάβαση συμβάλλουν στη μείωση της ενεργειακής εξάρτησης, στη βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας και στη δημιουργία νέων δυνατοτήτων οικονομικής δραστηριότητας στους τομείς της πράσινης ενέργειας και των περιβαλλοντικών τεχνολογιών. Παράλληλα, η προώθηση της κυκλικής οικονομίας και της ορθολογικής διαχείρισης αποβλήτων ενισχύει την αποδοτικότερη αξιοποίηση των φυσικών πόρων, περιορίζει το περιβαλλοντικό κόστος και δημιουργεί προϋποθέσεις ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Οι παρεμβάσεις προστασίας του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας συμβάλλουν στη διατήρηση και αναβάθμιση του φυσικού κεφαλαίου της Περιφέρειας, στοιχείο που συνδέεται άμεσα με τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη διατήρηση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Επιπλέον, τα έργα διαχείρισης υδάτινων πόρων, ύδρευσης και αρδευτικών υποδομών ενισχύουν την ασφάλεια και επάρκεια των υδάτινων πόρων, περιορίζοντας την τρωτότητα της περιοχής απέναντι σε φαινόμενα λειψυδρίας και περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Συνολικά, οι προτεραιότητες αυτές εκτιμάται ότι θα επιφέρουν κυρίως θετικές, μακροπρόθεσμες και συνεργιστικές επιπτώσεις στο κοινωνικό – οικονομικό περιβάλλον, μέσω της ενίσχυσης της περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας, της βελτίωσης βασικών υποδομών και της προώθησης ενός περισσότερο βιώσιμου προτύπου ανάπτυξης.

Πίνακας 7-13: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 7 (Υποστήριξη Προγράμματος)

Αναπτυξιακός Στόχος 7 (Υποστήριξη Προγράμματος)*								
Περιβαλλοντική παράμετρος	Κατεύθυνση – Ένταση	Έκταση		Χρονικός ορίζοντας		Μηχανισμός εμφάνισης		Συσσωρευση – Συνέργεια
		Μεγάλη	Μικρή	Βραχυπρόθεσμος	Μακροπρόθεσμος	Πρωτογενής	Δευτερογενής	
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	0							
Ύδατα	0							
Έδαφος – Τοπίο	0							
Χρήσεις γης	0							
Πολιτιστικό περιβάλλον	0							
Ατμόσφαιρα	0							
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	0							
Πληθυσμός	0							
Υγεία	0							
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	0							
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	+	X		X	X	X	X	X

* Προτεραιότητες:

- Ενδυνάμωση διοικητικής ικανότητας
- Υποστήριξη Φορέων
- Βελτίωση μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης
- Δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης
- Τεχνική Βοήθεια

Πίνακας 7-14: Συνοπτική παρουσίαση επιπτώσεων του Αναπτυξιακού Στόχου 7 (Υποστήριξη Προγράμματος)

Αναπτυξιακός Στόχος 7 (Υποστήριξη Προγράμματος)	
Περιβαλλοντική παράμετρος	Συνοπτική αιτιολόγηση
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	Λόγω της διοικητικής φύσης των προτεραιοτήτων, δεν αναμένονται άμεσες παρεμβάσεις ή φυσικές μεταβολές στη βιοποικιλότητα, τη χλωρίδα και την πανίδα, στα ύδατα, στο έδαφος και το τοπίο, στις χρήσεις γης, στο πολιτιστικό περιβάλλον στην ατμόσφαιρα και στο κλίμα – κλιματική αλλαγή. Οι εν λόγω τομείς ενδέχεται να επηρεαστούν μόνο έμμεσα και δευτερογενώς, μέσω της εφαρμογής επιμέρους έργων και δράσεων που θα εξειδικευτούν σε επόμενα στάδια υλοποίησης και αξιολόγησης.
Ύδατα	
Έδαφος – Τοπίο	
Χρήσεις γης	
Πολιτιστικό περιβάλλον	
Ατμόσφαιρα	
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	
Πληθυσμός	Λόγω της διοικητικής φύσης των προτεραιοτήτων, δεν αναμένονται άμεσες παρεμβάσεις ή φυσικές μεταβολές στον πληθυσμό, στη δημόσια υγεία και στα υλικά – περιουσιακά στοιχεία. Οι εν λόγω τομείς ενδέχεται να επηρεαστούν μόνο έμμεσα και δευτερογενώς, μέσω της εφαρμογής επιμέρους έργων και δράσεων που θα εξειδικευτούν σε επόμενα στάδια υλοποίησης και αξιολόγησης.
Υγεία	
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 7 που αφορούν την ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας, την υποστήριξη των φορέων, τη βελτίωση των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης, τις δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης, καθώς και την τεχνική βοήθεια συμβάλλουν στη βελτίωση της διακυβέρνησης, της αποδοτικότητας των υπηρεσιών και της ποιότητας σχεδιασμού και υλοποίησης πολιτικών. Παράλληλα, ενισχύουν την αποτελεσματική αξιοποίηση πόρων, την αναβάθμιση δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και τη συνολική λειτουργικότητα του διοικητικού συστήματος, με θετικές επιδράσεις στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Λαμβάνοντας υπόψη την αναλυτική αξιολόγηση των επιπτώσεων σε κάθε μία ξεχωριστά περιβαλλοντική παράμετρο που έχει ο κάθε ένας αναπτυξιακός στόχος του υπό μελέτη προγράμματος, στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η σύνοψη των επιπτώσεων ανά περιβαλλοντική παράμετρο για το σύνολο του υπό μελέτη Προγράμματος.

Πίνακας 7-15: Αξιολόγηση των επιπτώσεων του ΠΠΑ ΠΝΑι ανά περιβαλλοντική παράμετρο

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	– Θα δημιουργήσει συνθήκες μεταβολής της βιοποικιλότητας; – Θα μεταβάλει τον αριθμό ή την εξάπλωση απειλούμενων ή ενδημικών ειδών χλωρίδας ή πανίδας;	+ , -	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, 2, 3, 4 και 6 αναμένεται να επιφέρουν συνολικά περιορισμένες επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα, τη χλωρίδα και την πανίδα, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος και την ένταση των παρεμβάσεων. Οι δράσεις κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών του ΑΣ 1 δεν σχετίζονται άμεσα με τη βιοποικιλότητα, ωστόσο ενδέχεται να προκαλέσουν έμμεσες και τοπικού χαρακτήρα επιπτώσεις μέσω χωρικών παρεμβάσεων και ανάπτυξης νέων υποδομών. Αντίστοιχα, οι παρεμβάσεις του ΑΣ 2 που αφορούν μεταφορικές και λιμενικές υποδομές δύνανται να επιφέρουν βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στη χλωρίδα, την πανίδα και τα φυσικά οικοσυστήματα, κυρίως κατά τη φάση κατασκευής και αρχικής λειτουργίας των έργων. Ωστόσο, λόγω της περιορισμένης κλίμακας των έργων και της εφαρμογής κατάλληλων μέτρων πρόληψης και μετριασμού μέσω της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και των Μ.Π.Ε., οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως μικρής έντασης και μη στρατηγικής σημασίας. Οι δράσεις του ΑΣ 3 που σχετίζονται με την πρόληψη φυσικών καταστροφών, τον καθαρισμό και τη συντήρηση ρεμάτων και ποταμών, καθώς και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών, αναμένεται να έχουν κυρίως έμμεσες και μικρής έντασης επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα. Κατά τη φάση κατασκευής ενδέχεται να προκληθούν περιορισμένες τοπικές επιβαρύνσεις, όπως προσωρινή όχληση της πανίδας και απομάκρυνση βλάστησης, ενώ σε μακροπρόθεσμο επίπεδο αναμένονται θετικές συνέργειες μέσω της προστασίας και αποκατάστασης φυσικών συστημάτων και της μείωσης πλημμυρικών φαινομένων. Παράλληλα, οι δράσεις του ΑΣ 4 που σχετίζονται με την ενίσχυση του τουρισμού ενδέχεται να δημιουργήσουν πιέσεις στα οικοσυστήματα και στις παράκτιες περιοχές, ιδίως εάν η ανάπτυξη τουριστικών υποδομών δεν συνοδεύεται από κατάλληλη περιβαλλοντική διαχείριση. Τέλος, οι προτεραιότητες του ΑΣ 6 που αφορούν την ενεργειακή μετάβαση, την αξιοποίηση Α.Π.Ε., την κυκλική οικονομία, τη διαχείριση υδάτων και αποβλήτων, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος, αναμένεται να έχουν τόσο θετικές όσο και περιορισμένες αρνητικές επιδράσεις στη βιοποικιλότητα. Οι θετικές επιπτώσεις σχετίζονται κυρίως με τη μείωση περιβαλλοντικών πιέσεων, τη βελτίωση της διαχείρισης φυσικών πόρων και την προστασία οικοσυστημάτων, ενώ πιθανές τοπικές αρνητικές επιπτώσεις από ενεργειακές και λοιπές υποδομές μπορούν να προληφθούν ή να μετριαστούν σε σημαντικό βαθμό μέσω του κατάλληλου σχεδιασμού και της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.
Ύδατα	– Θα μεταβάλει την κατανάλωση και τα αποθέματα νερού ή την ποιότητα των επιφανειακών ή/και υπογείων υδάτων; – Θα μεταβάλει την υδρομορφολογία ποτάμιων σωμάτων; – Θα μεταβάλει το βαθμό επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων;	+ , -	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, 2, 3, 4 και 6 αναμένεται να επιφέρουν συνολικά περιορισμένες έως μέτριες επιπτώσεις στους υδάτινους πόρους, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με τη φύση και την ένταση των παρεμβάσεων. Οι δράσεις του ΑΣ 1 που σχετίζονται με την ενίσχυση κοινωνικών, εκπαιδευτικών και υγειονομικών υποδομών δεν επηρεάζουν άμεσα τα ύδατα, ωστόσο ενδέχεται να οδηγήσουν σε αυξημένες πιέσεις στους υδατικούς πόρους λόγω ενίσχυσης της οικιστικής ανάπτυξης, αύξησης της κατανάλωσης νερού και παραγωγής λυμάτων. Οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως περιορισμένες και μη στρατηγικού χαρακτήρα, καθώς εξαρτώνται από τη χωροθέτηση και τη δυναμικότητα των επιμέρους έργων και μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και της εφαρμογής κατάλληλων μέτρων πρόληψης και μετριασμού. Οι παρεμβάσεις του ΑΣ 2 που αφορούν λιμενικές, οδικές και αεροπορικές υποδομές δύνανται να προκαλέσουν βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στα ύδατα, κυρίως κατά τη φάση κατασκευής και αρχικής λειτουργίας των έργων, όπως τοπική υποβάθμιση της ποιότητας των επιφανειακών (κυρίως θαλάσσιων) υδάτων ή κίνδυνο ρύπανσης από εργοταξιακές δραστηριότητες. Ωστόσο, λόγω της περιορισμένης κλίμακας των έργων και της εφαρμογής των προβλεπόμενων περιβαλλοντικών όρων, οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως μικρής έντασης και αντιμετωπίσιμες. Οι δράσεις του ΑΣ 3 που σχετίζονται με την πρόληψη φυσικών καταστροφών, τον καθαρισμό και τη συντήρηση ρεμάτων και ποταμών, καθώς και την αντιπλημμυρική προστασία, αναμένεται να έχουν κυρίως θετικές επιπτώσεις στους υδάτινους πόρους σε μακροπρόθεσμο επίπεδο. Παρότι κατά τη φάση κατασκευής ενδέχεται να προκληθούν προσωρινές και τοπικές επιβαρύνσεις, όπως αυξημένη θολότητα ή κίνδυνος ρύπανσης από καύσιμα και λιπαντικά, κατά τη φάση λειτουργίας οι παρεμβάσεις συμβάλλουν στη μείωση της ρύπανσης που προκαλείται από πλημμυρικά φαινόμενα, στην προστασία των υπόγειων υδάτων και στη μείωση του κινδύνου ρύπανσης γεωτρήσεων και συστημάτων ύδρευσης. Παράλληλα, οι δράσεις του ΑΣ 4 που σχετίζονται με την ενίσχυση του τουρισμού ενδέχεται να αυξήσουν τις πιέσεις στους υδατικούς πόρους, ιδιαίτερα σε περιοχές με ήδη αυξημένη τουριστική δραστηριότητα και προβλήματα λειψυδρίας, εφόσον δεν συνοδεύονται από επαρκή περιβαλλοντική διαχείριση και υποδομές. Αντίθετα, οι προτεραιότητες του ΑΣ 6 που αφορούν τη βελτίωση της διαχείρισης υδάτων, την ορθολογική χρήση φυσικών πόρων, τη διαχείριση αποβλήτων και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας αναμένεται να έχουν σημαντικές θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα και την ποσότητα των υδάτινων πόρων, μέσω της μείωσης απωλειών, της εξοικονόμησης νερού και της περιορισμού των πηγών ρύπανσης. Πιθανές τοπικές επιβαρύνσεις από έργα υποδομών ή εγκαταστάσεις Α.Π.Ε. εκτιμώνται ως περιορισμένες και δύνανται να μετριαστούν αποτελεσματικά μέσω της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.
Έδαφος – Τοπίο	– Θα μεταβάλει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του εδάφους; – Θα μεταβάλει την παραγωγή, σύσταση, διάθεση και ανακύκλωση των στερεών απορριμμάτων; – Θα μεταβάλει το ανάγλυφο σημαντικών εκτάσεων; – Θα μεταβάλει την εικόνα περιοχών με φυσικό κάλλος ή/και με αξιόλογο ανθρωπογενές τοπίο;	+ , -	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, 2, 3, 4 και 6 αναμένεται να επιφέρουν συνολικά περιορισμένες έως μέτριες επιπτώσεις στο έδαφος και το τοπίο, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος και την κλίμακα των παρεμβάσεων. Οι δράσεις του ΑΣ 1 που αφορούν κοινωνικές, στεγαστικές, υγειονομικές και εκπαιδευτικές υποδομές ενδέχεται να οδηγήσουν σε τοπικές μεταβολές του εδάφους και του τοπίου λόγω νέων κατασκευών ή επεκτάσεων υφιστάμενων εγκαταστάσεων, καθώς και πιθανής αστικής ανάπτυξης που συνδέεται με την αύξηση πληθυσμού. Ωστόσο, οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως τοπικές και μη στρατηγικού χαρακτήρα, καθώς μπορούν να αντιμετωπιστούν στο στάδιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης μέσω κατάλληλων μέτρων πρόληψης και μετριασμού. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις αυτές δύνανται να έχουν και θετική συμβολή μέσω της οργανωμένης χωρικής ανάπτυξης, του περιορισμού της

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
			αυθαίρετης δόμησης και της αναβάθμισης του δομημένου περιβάλλοντος, ιδίως μέσω της αξιοποίησης υφιστάμενων κτιριακών υποδομών. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 2 που αφορούν μεταφορικές και λοιπές τεχνικές υποδομές δύνανται να προκαλέσουν βραχυπρόθεσμες αλλά και (περιορισμένου βαθμού) μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στο έδαφος και το τοπίο, κυρίως κατά τη φάση κατασκευής και αρχικής λειτουργίας, λόγω εκσκαφών, επεμβάσεων στο ανάγλυφο και οπτικών αλλοιώσεων. Οι επιπτώσεις αυτές χαρακτηρίζονται ως μικρής έντασης και έκτασης, λόγω της περιορισμένης κλίμακας των έργων, και αντιμετωπίζονται μέσω των προβλεπόμενων περιβαλλοντικών όρων. Ομοίως, οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 που σχετίζονται με τη συντήρηση ρεμάτων και την αντιπλημμυρική προστασία ενδέχεται να επιφέρουν περιορισμένες και κυρίως τοπικές επιπτώσεις στο έδαφος κατά τη φάση κατασκευής, όπως προσωρινές διαταραχές και πιθανή όχληση των φυσικών σχηματισμών. Σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, όμως, αναμένονται θετικές επιδράσεις μέσω της μείωσης της διάβρωσης, της προστασίας από πλημμυρικά φαινόμενα και της βελτίωσης της σταθερότητας του εδάφους. Οι δράσεις του ΑΣ 4 που αφορούν την ανάπτυξη του τουρισμού ενδέχεται να ασκήσουν πιέσεις στο έδαφος και το τοπίο, ιδίως μέσω της επέκτασης τουριστικών υποδομών και της αυξημένης επισκεψιμότητας, εφόσον δεν συνοδεύονται από επαρκή χωρικό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό. Αντίθετα, οι προτεραιότητες του ΑΣ 6 που σχετίζονται με την ενεργειακή μετάβαση, τις Α.Π.Ε., την κυκλική οικονομία και τη διαχείριση υδάτινων πόρων μπορεί να έχουν τόσο θετικές όσο και τοπικά αρνητικές επιπτώσεις στο έδαφος και το τοπίο, κυρίως λόγω εγκατάστασης ενεργειακών ή υδραυλικών υποδομών. Ωστόσο, οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως μετρήσιμες και ελεγχόμενες, καθώς μπορούν να προληφθούν ή να μετριαστούν αποτελεσματικά μέσω της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και των Μ.Π.Ε. των επιμέρους έργων.
Χρήσεις γης	– θα προκαλέσει εκτεταμένες αλλαγές στις χρήσεις γης;	+ , -	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 4 και 5 δε σχετίζονται με επιπτώσεις στο πολιτιστικό περιβάλλον, με την προϋπόθεση της μη εμπλοκής των έργων με αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της περιοχής. Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, 2, 3 και 6 αναμένεται να επιφέρουν συνολικά περιορισμένες έως μέτριες επιπτώσεις στις χρήσεις γης, με διαφοροποίηση ως προς τον χαρακτήρα, τη διάρκεια και την ένταση των επιδράσεων. Οι παρεμβάσεις του ΑΣ 1 που αφορούν κοινωνικές, στεγαστικές, εκπαιδευτικές και υγειονομικές υποδομές ενδέχεται να οδηγήσουν σε τοπικές μεταβολές των χρήσεων γης μέσω της δημιουργίας νέων εγκαταστάσεων ή της επέκτασης υφιστάμενων οικιστικών και αστικών περιοχών. Ωστόσο, οι επιπτώσεις αυτές εκτιμώνται ως περιορισμένης κλίμακας και μη στρατηγικού χαρακτήρα, ενώ παράλληλα δύνανται να έχουν και θετική διάσταση μέσω της οργανωμένης χωρικής ανάπτυξης, του περιορισμού της αυθαίρετης δόμησης και της βελτίωσης του αστικού και οικιστικού περιβάλλοντος. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 2 που αφορούν μεταφορικές υποδομές (οδικές, λιμενικές και αεροπορικές) συνεπάγονται τοπικές καταλήψεις γης και μεταβολές υφιστάμενων χρήσεων, κυρίως κατά τη φάση κατασκευής, με μικρή όμως συνολική έκταση και ένταση. Παρά τις αρχικές αυτές επιβαρύνσεις, μακροπρόθεσμα οι υποδομές αυτές δύνανται να ενισχύσουν την αξία και τη λειτουργικότητα των γειτονικών περιοχών, συμβάλλοντας σε αναδιάρθρωση και αναβάθμιση των χρήσεων γης στην ευρύτερη ζώνη επιρροής τους. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 που σχετίζονται με αντιπλημμυρική προστασία και συντήρηση υδατορεμάτων δεν αναμένεται να επιφέρουν ουσιαστικές ή μόνιμες μεταβολές στις χρήσεις γης, πέραν περιορισμένων και τοπικών παρεμβάσεων κατά τη φάση κατασκευής. Σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, συμβάλλουν έμμεσα στη σταθεροποίηση και προστασία των υφιστάμενων χρήσεων γης από πλημμυρικούς κινδύνους και φαινόμενα διάβρωσης, ενισχύοντας τη λειτουργική ασφάλεια των περιοχών. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 6 δύνανται να προκαλέσουν τόσο θετικές όσο και τοπικά αρνητικές επιπτώσεις στις χρήσεις γης. Ειδικότερα, η εγκατάσταση υποδομών Α.Π.Ε. και ενεργειακής μετάβασης μπορεί να επιφέρει τοπικές μεταβολές και δεσμεύσεις γης, ωστόσο αυτές εκτιμώνται ως ελεγχόμενες και μικρής κλίμακας, με δυνατότητα πρόληψης και μετριασμού μέσω περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Αντίθετα, αυτές οι προτεραιότητες που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της διαχείρισης φυσικών πόρων συμβάλλουν θετικά στη διατήρηση και ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης, με έμμεσες μακροπρόθεσμες θετικές επιδράσεις.
Πολιτιστικό περιβάλλον	– θα επηρεάσει με ουσιαστικό τρόπο στοιχεία ή χώρους της πολιτισμικής κληρονομιάς;	+	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 2 και 6 δε σχετίζονται με επιπτώσεις στο πολιτιστικό περιβάλλον, με την προϋπόθεση της μη εμπλοκής των έργων με αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της περιοχής. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1 συνδέονται έμμεσα με την ενίσχυση της πολιτιστικής συμμετοχής και ευαισθητοποίησης, μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της δια βίου μάθησης, καθώς και μέσω της προώθησης της κοινωνικής συνοχής, της ισότητας και της ένταξης ευάλωτων ομάδων, στοιχεία που συμβάλλουν στη διατήρηση της πολιτισμικής πολυμορφίας. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 αναμένεται να έχουν κυρίως έμμεσες αλλά σαφώς θετικές επιπτώσεις, καθώς η ενίσχυση της πρόληψης και διαχείρισης φυσικών καταστροφών συμβάλλει στην προστασία αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και λοιπών στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς από πλημμύρες, διάβρωση και ακραία καιρικά φαινόμενα. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται η μακροπρόθεσμη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 4 έχουν άμεσες και σημαντικά θετικές επιπτώσεις στο πολιτιστικό περιβάλλον, καθώς περιλαμβάνουν την ανάδειξη και προστασία μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων, την αναβάθμιση μουσείων και πολιτιστικών υποδομών, καθώς και την προώθηση του σύγχρονου πολιτισμού. Οι δράσεις αυτές συμβάλλουν στην ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας και της επισκεψιμότητας. Τέλος, οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 παρουσιάζουν επίσης θετικές επιπτώσεις, κυρίως μέσω της ψηφιοποίησης πολιτιστικού υλικού, της βελτίωσης της πρόσβασης σε πολιτιστικό περιεχόμενο και της αξιοποίησης ψηφιακών εργαλείων για την προβολή και ανάδειξη της

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
			πολιτιστικής κληρονομιάς, ενισχύοντας τη διάχυση και διατήρησή της σε ευρύτερο κοινό.
Ατμόσφαιρα	– θα μεταβάλει την ποιότητα του αέρα;	+ , -	Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1, που συνδέονται με τις κοινωνικές επενδύσεις, την ενίσχυση της εδαφικής συνοχής και τη δημιουργία ή αναβάθμιση κοινωνικών, εκπαιδευτικών και υγειονομικών υποδομών, αναμένεται να έχουν κυρίως έμμεσες και μικρής έντασης επιπτώσεις στην ατμόσφαιρα. Οι επιπτώσεις αυτές εντοπίζονται κυρίως στη φάση κατασκευής των επιμέρους έργων, λόγω εκπομπών σκόνης και αέριων ρύπων από εργοταξιακές δραστηριότητες και μετακινήσεις οχημάτων. Ωστόσο, οι επιπτώσεις αυτές είναι τοπικού και προσωρινού χαρακτήρα και αντιμετωπίζονται μέσω της εφαρμογής κατάλληλων μέτρων πρόληψης και μετριασμού κατά τη φάση περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων. Αντίστοιχα, κατά τη φάση κατασκευής των έργων του ΑΣ 2 αναμένεται προσωρινή επιβάρυνση του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος από εκπομπές σκόνης και καυσαερίων που σχετίζονται με τις εργασίες κατασκευής και τη λειτουργία μηχανημάτων και οχημάτων. Παράλληλα, η ανάπτυξη και βελτίωση των μεταφορικών υποδομών ενδέχεται να οδηγήσει σε αύξηση της κυκλοφορίας και κατ’ επέκταση των εκπομπών αέριων ρύπων. Ωστόσο, η ένταση των επιπτώσεων εκτιμάται ως περιορισμένη και μη στρατηγικού χαρακτήρα, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετικά καλή υφιστάμενη ποιότητα της ατμόσφαιρας και τη δυνατότητα εφαρμογής κατάλληλων περιβαλλοντικών μέτρων. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 αναμένεται να έχουν κυρίως έμμεσες θετικές επιπτώσεις στην ατμόσφαιρα, καθώς η ενίσχυση των ψηφιακών υπηρεσιών, της τηλεργασίας, της ψηφιοποίησης διαδικασιών και των έξυπνων εφαρμογών δύναται να συμβάλει στη μείωση των μετακινήσεων, της κυκλοφοριακής συμφόρησης και κατ’ επέκταση των εκπομπών αέριων ρύπων και της κατανάλωσης καυσίμων, ιδιαίτερα στις νησιωτικές περιοχές. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 6, που αφορούν την ενεργειακή μετάβαση, την αξιοποίηση των Α.Π.Ε., την προώθηση της κυκλικής οικονομίας και την προστασία του περιβάλλοντος, εκτιμάται ότι θα έχουν συνολικά θετικές και κυρίως μακροπρόθεσμες επιδράσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας, μέσω της μείωσης των εκπομπών αέριων ρύπων και της σταδιακής απεξάρτησης από συμβατικές μορφές ενέργειας. Παρότι κατά τη φάση κατασκευής ορισμένων έργων ενδέχεται να παρουσιαστούν περιορισμένες και προσωρινές τοπικές επιβαρύνσεις, αυτές δεν αναμένεται να έχουν στρατηγικό χαρακτήρα και μπορούν να περιοριστούν μέσω της τήρησης των προβλεπόμενων περιβαλλοντικών όρων.
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	– θα μεταβάλει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου;	+	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, ΑΣ 3, ΑΣ 5 και ΑΣ 6 αναμένεται να έχουν συνολικά κυρίως έμμεσες και μακροπρόθεσμες, θετικές επιπτώσεις στο κλίμα και στην κλιματική αλλαγή, με διαφοροποιημένο χαρακτήρα ανά άξονα. Αντίθετα, οι προτεραιότητες του ΑΣ 3, που αφορούν την πρόληψη και διαχείριση φυσικών κινδύνων, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, έχουν σαφώς θετική επίδραση, καθώς ενισχύουν την κλιματική ανθεκτικότητα των περιοχών και μειώνουν την ευαλωτότητα σε ακραία καιρικά φαινόμενα, χωρίς να στοχεύουν άμεσα στη μείωση εκπομπών αλλά κυρίως στην προσαρμογή. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 συμβάλλουν έμμεσα στον μετριασμό των εκπομπών μέσω της μείωσης των μετακινήσεων και της ενίσχυσης της ψηφιοποίησης και της τηλεργασίας, ενώ οι προτεραιότητες του ΑΣ 6 έχουν συνολικά θετική και μακροπρόθεσμη επίδραση στο κλίμα, μέσω της προώθησης της ενεργειακής μετάβασης, της μείωσης εκπομπών και της ενίσχυσης βιώσιμων περιβαλλοντικών πρακτικών.
Πληθυσμός	– θα μεταβάλει τη γονιμότητα ή το μέσο αριθμό τέκνων ανά γυναίκα; – θα μεταβάλει τη θνησιμότητα ή το μέσο προσδόκιμο χρόνο ζωής;	+	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, 2, 3 και 5 αναμένεται να έχουν συνολικά ιδιαίτερα θετικές επιπτώσεις στον πληθυσμό και στην ποιότητα ζωής των κατοίκων της ΠΝΑι. Οι παρεμβάσεις που αφορούν την ενίσχυση της Υγείας, της Δημόσιας Υγείας και των κοινωνικών επενδύσεων συμβάλλουν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, της κοινωνικής συνοχής και του προσδόκιμου υγιούς ζωής, ενώ παράλληλα ενισχύουν τη συγκράτηση του πληθυσμού, ιδιαίτερα σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές που αντιμετωπίζουν φαινόμενα πληθυσμιακής αποδυνάμωσης. Παράλληλα, η αναβάθμιση των υποδομών μεταφορών, όπως του οδικού δικτύου, των λιμένων, των αερομεταφορών και της αστικής κινητικότητας, αναμένεται να βελτιώσει σημαντικά την προσβασιμότητα, την ασφάλεια και τη συνδεσιμότητα των περιοχών της Περιφέρειας, περιορίζοντας την απομόνωση και ενισχύοντας την καθημερινή εξυπηρέτηση του πληθυσμού. Αντίστοιχα, οι δράσεις πρόληψης και διαχείρισης φυσικών κινδύνων και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών συμβάλλουν στη μείωση των κινδύνων για ανθρώπινες ζωές, στην προστασία οικισμών και βασικών υπηρεσιών και στη βελτίωση του αισθήματος ασφάλειας των κατοίκων. Επιπλέον, οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 που σχετίζονται με την ψηφιοποίηση υπηρεσιών, την ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών και την ενίσχυση της ψηφιακής συμπερίληψης αναμένεται να διευκολύνουν την πρόσβαση του πληθυσμού σε υπηρεσίες, εκπαίδευση, εργασία και πληροφόρηση, συμβάλλοντας στη μείωση των κοινωνικών και χωρικών ανισοτήτων και στη συνολική αναβάθμιση της ποιότητας ζωής.
Υγεία	– θα μεταβάλει την έκθεση τμημάτων του πληθυσμού σε περιβαλλοντικό κίνδυνο;	+	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, ΑΣ 3, ΑΣ 5 και ΑΣ 6 αναμένεται να έχουν συνολικά θετικές επιπτώσεις στην υγεία και στην ποιότητα ζωής του πληθυσμού, τόσο άμεσα όσο και έμμεσα. Οι παρεμβάσεις που αφορούν την ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας, την προστασία της Δημόσιας Υγείας και τις κοινωνικές επενδύσεις συμβάλλουν στη βελτίωση της υγειονομικής κάλυψης, της κοινωνικής συνοχής και του προσδόκιμου υγιούς ζωής, ενώ παράλληλα ενισχύουν τη συγκράτηση του πληθυσμού, ιδιαίτερα σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Παράλληλα, οι προτεραιότητες πρόληψης και διαχείρισης φυσικών κινδύνων, όπως ο καθαρισμός και η συντήρηση ρεμάτων και ποταμών και οι παρεμβάσεις αντιπλημμυρικής προστασίας, αναμένεται να συμβάλλουν θετικά στη δημόσια υγεία μέσω της μείωσης

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
			κινδύνων ρύπανσης υδάτων και έκθεσης του πληθυσμού σε ακραία φυσικά φαινόμενα. Παρότι κατά τη φάση κατασκευής ενδέχεται να προκύψουν τοπικές και προσωρινές επιβαρύνσεις, αυτές εκτιμώνται ως μικρής έντασης και αντιμετωπίσιμες με κατάλληλα μέτρα πρόληψης και μετριασμού. Επιπλέον, η ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών υγείας, εφαρμογών τηλεϊατρικής και υποδομών ΤΠΕ αναμένεται να βελτιώσει σημαντικά την πρόσβαση σε υπηρεσίες υγειονομικής φροντίδας και πληροφόρησης, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες περιοχές. Συμπληρωματικά, οι παρεμβάσεις για την ορθολογική διαχείριση του πόσιμου νερού και των στερεών και υγρών αποβλήτων συμβάλλουν στη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών και στη διασφάλιση της δημόσιας υγείας συνολικά.
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	– θα μεταβάλλει υλικά περιουσιακά στοιχεία μέσω εκτεταμένων απαλλοτριώσεων ή κατανομής δημοσίων εκτάσεων σε ιδιώτες;	+ , -	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1, 2, 3 και 6 αναμένεται να έχουν συνολικά θετική επίδραση στα υλικά περιουσιακά στοιχεία, τόσο μέσω της ανάπτυξης νέων υποδομών όσο και μέσω της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας του υφιστάμενου αποθέματος. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις του ΑΣ 1 που αφορούν την κοινωνική κατοικία και την πρόσβαση στη στέγαση συμβάλλουν στη δημιουργία και αναβάθμιση στεγαστικών υποδομών, ενισχύοντας την ποιότητα και τη διαθεσιμότητα του οικιστικού αποθέματος. Αντίστοιχα, οι προτεραιότητες του ΑΣ 2 δύνανται να επηρεάσουν τοπικά υφιστάμενα περιουσιακά στοιχεία λόγω απαλλοτριώσεων, ωστόσο οι επιπτώσεις αυτές είναι περιορισμένες και μη στρατηγικού χαρακτήρα, ενώ μακροπρόθεσμα τα έργα υποδομής δημιουργούν υπεραξία και αυξάνουν την αξία των περιοχών εξυπηρέτησής τους. Παράλληλα, οι παρεμβάσεις του ΑΣ 3 ενισχύουν σημαντικά την προστασία κατοικιών, επιχειρήσεων, γεωργικών εκτάσεων και κρίσιμων υποδομών μέσω της μείωσης του κινδύνου από πλημμύρες, διάβρωση και άλλες φυσικές καταστροφές, συμβάλλοντας έτσι στη διασφάλιση της λειτουργικότητας και της οικονομικής αξίας τους. Συμπληρωματικά, οι δράσεις του ΑΣ 6 για τη διαχείριση υδάτινων πόρων και την ανάπτυξη σχετικών υποδομών (όπως φράγματα και λιμνοδεξαμενές) ενισχύουν περαιτέρω την ανθεκτικότητα των περιουσιακών στοιχείων απέναντι σε κλιματικούς και περιβαλλοντικούς κινδύνους.
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	• θα συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής; • θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας; • θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών;	+	Οι προτεραιότητες των ΑΣ 1–6 αναμένεται να έχουν συνολικά σημαντικές, κυρίως θετικές και σε αρκετές περιπτώσεις συνεργιστικές επιπτώσεις στο Κοινωνικό – Οικονομικό Περιβάλλον της ΠΝΑΙ, καθώς συνδέονται άμεσα με την ενίσχυση της απασχόλησης, της κοινωνικής συνοχής, της παραγωγικής βάσης, της ανθεκτικότητας και της ποιότητας ζωής του πληθυσμού. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 1 παρουσιάζουν ιδιαίτερα θετική και υψηλής έντασης επίδραση, καθώς περιλαμβάνουν παρεμβάσεις που σχετίζονται με την απασχόληση, την ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου, την κοινωνική προστασία, την υγεία, την εκπαίδευση και τη στέγαση. Η ενίσχυση της απασχόλησης, της κατάρτισης και της δια βίου μάθησης συμβάλλει άμεσα στη μείωση της ανεργίας, στη βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και στην αύξηση της παραγωγικότητας και του εισοδήματος. Παράλληλα, οι δράσεις κοινωνικής κατοικίας, στήριξης της οικογένειας, καταπολέμησης της φτώχειας και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής βελτιώνουν τις συνθήκες διαβίωσης και περιορίζουν τις κοινωνικές και χωρικές ανισότητες, ιδιαίτερα στις νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Επιπλέον, η αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης, ασφάλειας και δικαιοσύνης ενισχύει την ποιότητα ζωής και τη συνολική κοινωνική ευημερία. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 2 που αφορούν τις υποδομές μεταφορών αναμένεται να έχουν σημαντικές θετικές επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Περιφέρειας, καθώς συμβάλλουν στη βελτίωση της συνδεσιμότητας, της προσβασιμότητας και της εδαφικής συνοχής μεταξύ των νησιών. Η ανάπτυξη λιμενικών, οδικών και αεροπορικών υποδομών διευκολύνει τη μεταφορά επιβατών και εμπορευμάτων, ενισχύει τον τουρισμό, υποστηρίζει την επιχειρηματική δραστηριότητα και δημιουργεί προϋποθέσεις προσέλκυσης επενδύσεων. Παράλληλα, περιορίζονται οι επιπτώσεις της νησιωτικότητας και της γεωγραφικής απομόνωσης, με θετική επίδραση στην κοινωνική συνοχή και στην ισορροπη περιφερειακή ανάπτυξη. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 3 που σχετίζονται με την πρόληψη και διαχείριση φυσικών καταστροφών, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή εκτιμάται ότι θα έχουν ιδιαίτερα σημαντική και πολλαπλασιαστική θετική επίδραση στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον. Μέσω των παρεμβάσεων αυτών μειώνεται ο κίνδυνος οικονομικών απωλειών και κοινωνικών επιπτώσεων από πλημμύρες, πυρκαγιές και άλλα ακραία φαινόμενα, ενώ διασφαλίζεται η προστασία των υποδομών, των επιχειρήσεων, της γεωργικής γης και των οικισμών. Παράλληλα, ενισχύεται η ασφάλεια του πληθυσμού, η επιχειρησιακή ετοιμότητα και η συνολική ανθεκτικότητα της Περιφέρειας απέναντι στις επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης. Οι δράσεις του ΑΣ 4, που περιλαμβάνουν την ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας, του εμπορίου, του τουρισμού, του πολιτισμού και του αγροδιατροφικού τομέα, αναμένεται να έχουν ιδιαίτερα θετική επίδραση τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα. Βραχυπρόθεσμα, αναμένεται κινητοποίηση επενδύσεων, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας, ενώ μακροπρόθεσμα οι παρεμβάσεις αυτές συμβάλλουν στη διαφοροποίηση και αναβάθμιση του παραγωγικού μοντέλου της Περιφέρειας. Η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και η ενίσχυση των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών ενδυναμώνουν την τοπική οικονομία και παράλληλα ενισχύουν την κοινωνική συνοχή και την πολιτιστική ταυτότητα των νησιών. Οι προτεραιότητες του ΑΣ 5 που αφορούν τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών, την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών, την ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων και την αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης αναμένεται να έχουν ιδιαίτερα θετικές επιπτώσεις στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον. Σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο συμβάλλουν στη βελτίωση της πρόσβασης στην εκπαίδευση, στις δημόσιες υπηρεσίες και στην αγορά εργασίας, ενισχύοντας την ψηφιακή συμπερίληψη και δημιουργώντας νέες δυνατότητες εξ αποστάσεως εργασίας και επιχειρηματικότητας. Σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, η αξιοποίηση νέων τεχνολογιών ενισχύει την καινοτομία, την παραγωγικότητα, την ανταγωνιστικότητα και την εξωστρέφεια της οικονομίας, ενώ παράλληλα συμβάλλει στη μείωση κοινωνικών και χωρικών ανισοτήτων, ιδιαίτερα στις νησιωτικές περιοχές.

Περιβαλλοντική παράμετρος	Κρίσιμες ερωτήσεις αξιολόγησης	Κατεύθυνση μεταβολής	Αιτιολόγηση
	Η υλοποίηση του υπό μελέτη ΠΠΑ:		
			Ακόμα, οι προτεραιότητες του ΑΣ 6 που σχετίζονται με την ενεργειακή μετάβαση, την αξιοποίηση Α.Π.Ε., την κυκλική οικονομία, την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαχείριση υδάτινων πόρων και αποβλήτων εκτιμάται ότι θα έχουν συνολικά θετική και κυρίως μακροπρόθεσμη επίδραση στο κοινωνικό – οικονομικό περιβάλλον. Οι παρεμβάσεις αυτές συμβάλλουν στη βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας, στη δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων στους τομείς της πράσινης ανάπτυξης και των περιβαλλοντικών τεχνολογιών, καθώς και στη μείωση του περιβαλλοντικού κόστους. Παράλληλα, η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και η ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων ενισχύουν τη βιωσιμότητα της τοπικής οικονομίας και την ποιότητα ζωής των κατοίκων, δημιουργώντας ισχυρές συνέργειες με την τουριστική ανάπτυξη, την αγροτική παραγωγή και τη συνολική ανθεκτικότητα της Περιφέρειας. Τέλος, οι προτεραιότητες του ΑΣ 7 που αφορούν την ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας, την υποστήριξη των φορέων, τη βελτίωση των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης, τις δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης, καθώς και την τεχνική βοήθεια συμβάλλουν στη βελτίωση της διακυβέρνησης, της αποδοτικότητας των υπηρεσιών και της ποιότητας σχεδιασμού και υλοποίησης πολιτικών. Παράλληλα, ενισχύουν την αποτελεσματική αξιοποίηση πόρων, την αναβάθμιση δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και τη συνολική λειτουργικότητα του διοικητικού συστήματος, με θετικές επιδράσεις στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι το υπό μελέτη Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Νοτίου Αιγαίου παρουσιάζει θετικές συσχετίσεις με το σύνολο των εξεταζόμενων περιβαλλοντικών παραμέτρων, ενώ το σύνολο των αρνητικών επιπτώσεων που εντοπίστηκαν είναι τοπικά ή/και χρονικά περιορισμένες και δε συνιστούν επιπτώσεις στρατηγικού χαρακτήρα, δυνάμενες να αντιμετωπιστούν πλήρως και αποτελεσματικά σε επόμενο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης των προτεινόμενων έργων .

Στον ακόλουθο πίνακα συνοψίζεται η περιβαλλοντική εικόνα του υπό μελέτη Προγράμματος και ο βαθμός συσχέτισης των επιπτώσεων με κάθε περιβαλλοντική παράμετρο.

Πίνακας 7-16: Σύνοψη της περιβαλλοντικής εικόνας του ΠΠΑ ΠΝΑι

Περιβαλλοντική Παράμετρος Αναφοράς	Αξιολόγηση	
	Μεταβολές στρατηγικού χαρακτήρα	Μεταβολές μη στρατηγικού χαρακτήρα
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	+	-
Υδατα	+	-
Έδαφος – Τοπίο	+	-
Χρήσεις γης	+	-
Πολιτιστικό περιβάλλον	+	
Ατμόσφαιρα	+	-
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	+	
Πληθυσμός	+	
Υγεία	+	
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	+	-
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	+	

Για την απεικόνιση του βαθμού συσχέτισης των επιπτώσεων με το υπό μελέτη Πρόγραμμα χρησιμοποιείται χρωματική κλίμακα ανάλογη με αυτήν της έντασης των επιπτώσεων:

Ασθενής συσχέτιση

Μέτρια συσχέτιση

Ισχυρή συσχέτιση

7.3 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Όπως προέκυψε από την ανάλυση στην προηγούμενη παράγραφο, οι προτεινόμενες από το υπό μελέτη Πρόγραμμα δράσεις δεν αναμένεται να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις σε στρατηγικό επίπεδο θεώρησης σε καμία από τις εξεταζόμενες περιβαλλοντικές παραμέτρους. Αντίθετα αναμένονται σε στρατηγικό επίπεδο μόνο θετικές μεταβολές στο σύνολο των περιβαλλοντικών παραμέτρων, ενώ επίσης αναμένονται επιμέρους αρνητικές επιπτώσεις σε κάποιες περιβαλλοντικές παραμέτρους, οι οποίες όμως είναι συνήθως τοπικά και χρονικά περιορισμένες και δεν παρουσιάζουν στρατηγικό χαρακτήρα και εκτιμάται ότι είναι πλήρως αντιμετωπίσιμες σε επόμενα στάδια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων που σχετίζονται με τις προτεινόμενες δράσεις του Προγράμματος.

Παρόλα αυτά, ως προληπτικά μέτρα, και για τη διασφάλιση της συμβατότητας του Προγράμματος με τις αρχές της βιωσιμότητας και αειφορίας, προτείνονται τα εξής:

- Για τις παρεμβάσεις του Αναπτυξιακού Στόχου 3 και 6, που σχετίζονται με την διαχείριση των υδάτινων πόρων (ΑΣ 6) αλλά και ειδικότερα με τον καθαρισμό, τη συντήρηση ρεμάτων και ποταμών (ΑΣ 3), προτείνεται ο αναπροσανατολισμός των πόρων που προορίζονται για έργα τεχνικής υποδομής και έμφαση σε περισσότερες δράσεις για περαιτέρω ενίσχυση δράσεων που οδηγούν στην προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας της ΠΝΑΙ και για ανάδειξη περιβαλλοντικών ιδιαιτεροτήτων της ταυτότητας των περιοχών της.
- Για τις παρεμβάσεις του Αναπτυξιακού Στόχου 2, που σχετίζονται με την ανάπτυξη υποδομών μεταφορών, προτείνονται κατάλληλα μέτρα ιεράρχησης και επιλογής της χωροθέτησής τους, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι τάσεις περιβαλλοντικής υποβάθμισης, ενώ παράλληλα προτείνεται η διασφάλιση, μέσω κατάλληλων επιλογών κατά την υλοποίηση του ΠΠΑ, της διατροφικότητας των μεταφορών και της στροφής του μέγιστου δυνατού ποσοστού του μεταφορικού έργου προς οικολογικά αποτελεσματικότερα μέσα.

Στη συνέχεια, και δεδομένης της έλλειψης αρνητικών επιπτώσεων στρατηγικού χαρακτήρα του υπό μελέτη Προγράμματος, δίνονται γενικές κατευθύνσεις για τα μέτρα που θα πρέπει να προταθούν σε επόμενα στάδια περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων που σχετίζονται με το υπό μελέτη Πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων μη στρατηγικού χαρακτήρα.

7.3.1 Βιοποικιλότητα – χλωρίδα – πανίδα

Οι προτεραιότητες (που σχετίζονται με την κατασκευή έργων υποδομής) θα έχουν άμεσες και βραχυπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στη χλωρίδα και την πανίδα. Το σύνολο των επιπτώσεων αυτών θεωρούνται ως μικρής έκτασης και μη στρατηγικής σημασίας και εκτιμάται ότι δύναται να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά στο επόμενο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.

Τα μέτρα που θα προταθούν στις επιμέρους ΜΠΕ των σχετιζόμενων με το υπό μελέτη Πρόγραμμα έργων θα πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνουν μέτρα για την εξασφάλιση της ορθής εργοταξιακής πρακτικής και την περιβαλλοντικά αποδεκτή λειτουργία των εργοταξίων (όπως π.χ. μέτρα για τη διαχείριση των αποβλήτων, ιδιαίτερα των επικίνδυνων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, μέτρα για την αποφυγή ρύπανσης ή τον περιορισμό της σε περίπτωση

ατυχηματικής ρύπανσης κ.λπ.).

Επίσης θα πρέπει να προτείνονται μέτρα για τον περιορισμό των επεμβάσεων στις απολύτως αναγκαίες, ενώ σε θέσεις όπου από το σχεδιασμό των έργων προβλέπονται ισχυρές παρεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον θα πρέπει να εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις σχεδιασμού για τη μείωση των παρεμβάσεων. Θα πρέπει ακόμα να προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση επιπτώσεων όπως η διχοτόμηση των βιοτόπων, οι πυρκαγιές και η θανάτωση της διερχόμενης πανίδας.

Τέλος, ως βασικό επανορθωτικό μέτρο που θα πρέπει να περιλαμβάνεται στις ΜΠΕ, είναι η αποκατάσταση των περιοχών στις οποίες γίνονται επεμβάσεις, ώστε να επιστρέψουν κατά το δυνατόν στην πρότερη κατάσταση. Τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να αφορούν επαναδιαμόρφωση του αναγλύφου ώστε να προσιδιάζει με το φυσικό, φυτεύσεις με τρόπο ώστε να λαμβάνεται υπόψη η φυσική χλωρίδα της περιοχής επέμβασης κλπ.

Γενικότερα ο σχεδιασμός να είναι σε πλήρη συμβατότητα με το Ν. 3937/2011 «περί βιοποικιλότητας» και τα σχετικά Προεδρικά Διατάγματα και τις Αποφάσεις που αφορούν τις προστατευόμενες περιοχές. Να υλοποιούνται λεπτομερείς οικολογικές αξιολογήσεις όπου απαιτείται σύμφωνα με τους Ν. 3937/2011 και Ν. 4014/2011.

Όταν επιλέγονται περιοχές υψηλής οικολογικής σημασίας, κρίνεται αναγκαία η καταγραφή των ειδών βιοποικιλότητας κατά τη φάση εκπόνησης, τόσο της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων όσο και της οικολογικής αξιολόγησης, καθώς και η περαιτέρω παρακολούθησή τους κατά τη λειτουργία των έργων. Στα πλαίσια της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων που θα απορρέουν από την αξιολόγηση των ανωτέρω μελετών, επιβάλλεται ο αυστηρός έλεγχος για την τήρηση τους καθώς και παρακολούθηση για τυχόν παραβάσεις.

7.3.2 Ύδατα

Οι δράσεις του ΑΣ 1, 3 και 6 (μερικώς και οι ΑΣ 2 και 4), θα έχουν άμεσες και βραχυπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα των νερών και την υδρομορφολογία των υδάτινων σωμάτων. Το σύνολο των επιπτώσεων αυτών θεωρούνται ως μικρής έκτασης και μη στρατηγικής σημασίας και εκτιμάται ότι δύναται να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά στο επόμενο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.

Τα μέτρα της ορθής εργοταξιακής πρακτικής, όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη παράγραφο, είναι πολύ σημαντικά για τη διασφάλιση της αποτροπής ρύπανσης των υδάτινων αποδεκτών (επιφανειακών και υπόγειων). Επίσης θα πρέπει να δίνονται συγκεκριμένες κατευθύνσεις για τον τρόπο και το χρόνο της επέμβασης εντός των ρεμάτων, ενώ είναι πολύ σημαντική η αποτροπή λήψης υλικών ή απόθεσης ακατάλληλων υλικών εκσκαφής από και στις κοίτες των ρεμάτων της περιοχής των έργων, καθώς και η διασφάλιση της παροχетеυτικής τους ικανότητας. Στις περιπτώσεις των αντιπλημμυρικών έργων που σχετίζονται με τις προτεινόμενες δράσεις από το υπό μελέτη Πρόγραμμα θα πρέπει να γίνεται αναλυτική αναφορά και να λαμβάνονται υπόψη οι πρόνοιες της Οδηγίας 60/2007 «για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας».

Οι επιλεγόμενες διατομές διευθέτησης θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τις αρχές της βιωσιμότητας και της αειφορίας και να αποφεύγεται η κάλυψη με αδιαπέρατες επιφάνειες της κοίτης και των πρηνών των ρεμάτων, πολλώ δε μάλλον η κάλυψη και υπογειοποίηση φυσικών μισογαγκειών. Θα πρέπει να προτιμώνται φυσικά υλικά, ει δυνατόν φερτά υλικά από

τα διευθετούμενα ρέματα.

Μεγάλη σημασία έχουν επίσης τα μέτρα αποκατάστασης στις θέσεις όπου έχουν συντελεστεί επεμβάσεις. Η μορφολογική αποκατάσταση και οι φυτεύσεις που θα προτείνονται θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το φυσικό ανάγλυφο και την παραρεμάτια βλάστηση που υπήρχε πριν τις επεμβάσεις.

Τέλος, ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη χωροθέτηση και λειτουργία εγκαταστάσεων ύδρευσης, δεξαμενών, δικτύων μεταφοράς και αποθήκευσης νερού, καθώς και μονάδων επεξεργασίας λυμάτων και αποβλήτων, ώστε να αποφεύγονται πιέσεις ή τοπικές επιβαρύνσεις στους υδατικούς πόρους και στα ευαίσθητα οικοσυστήματα. Παράλληλα, απαιτείται ο καθορισμός κατάλληλων όρων για τη διάθεση του αλμόλοιπου και των επεξεργασμένων λυμάτων, προκειμένου να αποτραπεί η υποβάθμιση του υποθαλάσσιου φυσικού περιβάλλοντος και των υδάτων κολύμβησης. Η εφαρμογή κατάλληλων μέτρων προστασίας, διαχείρισης και παρακολούθησης κρίνεται απαραίτητη για τη διασφάλιση της ποιοτικής και ποσοτικής επάρκειας των υδάτων και την αποτροπή φαινομένων ρύπανσης ή περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

Γενικότερα επιβάλλεται η εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας τόσο σε Εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, η εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης και δειγματοληψιών στα εγγύτερα προς τα έργα υδάτινα σώματα (επιφανειακά και υπόγεια) και ο βαθμός επηρεασμού τους, η παρακολούθηση μέσω δειγματοληψιών και μετρήσεων των συγκεντρωμένων ρύπων στα επεξεργασμένα υγρά απόβλητα των έργων, καθώς και η χρήση βέλτιστων πρακτικών για τη συλλογή και επεξεργασία υγρών αποβλήτων για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων καθώς και για την ελαχιστοποίηση της ποσότητας των παραγόμενων αποβλήτων.

Επιπρόσθετα κρίνεται σημαντικό τόσο κατά το στάδιο σχεδιασμού και χωροθέτησης, όσο και κατά τη φάση κατασκευής και λειτουργίας των έργων, να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος πρόκλησης ρύπανσης των υδάτινων πόρων, λόγω αστοχίας ή εκτάκτων αναγκών/φαινομένων και να γίνεται αναφορά των επιπέδων ρύπανσης των υδάτων στις αρμόδιες αρχές.

7.3.3 Έδαφος – Τοπίο

Οι δράσεις του υπό μελέτη ΠΠΑ που σχετίζονται με την κατασκευή έργων υποδομής θα έχουν άμεσες και βραχυπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα του εδάφους, το φυσικό ανάγλυφο και το τοπίο. Το σύνολο των επιπτώσεων αυτών θεωρούνται ως μικρής έκτασης και μη στρατηγικής σημασίας και εκτιμάται ότι δύναται να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά στο επόμενο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.

Οι κατευθύνσεις που δόθηκαν για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο φυσικό περιβάλλον και τα ύδατα παραπάνω καλύπτουν εν πολλοίς και την προστασία του εδάφους και του τοπίου. Τα μέτρα της περιβαλλοντικά ορθής λειτουργίας των εργοταξίων και της ορθής διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων προστατεύουν σημαντικά τους εδαφικούς πόρους από ενδεχόμενη ρύπανση.

Επίσης τα μέτρα που θα προτείνονται από τις ΜΠΕ των επιμέρους έργων θα πρέπει να στοχεύουν στη διαμόρφωση των τεχνητών σχηματισμών του εδάφους (π.χ. τεχνητά πρηνή) με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ευστάθεια των γεωλογικών σχηματισμών και η μορφολογική συνέχεια, κατά το δυνατόν, με τους φυσικούς εδαφικούς σχηματισμούς.

Επίσης θα πρέπει να προτείνεται περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των δανείων υλικών και των

προς απόθεση υλικών εκσκαφής.

Για την άρση των επιπτώσεων στο τοπίο θα πρέπει να αποφεύγονται κατά το δυνατόν οι ισχυρές παρεμβάσεις στο φυσικό ανάγλυφο, ενώ όπου προβλέπονται τέτοιες θα πρέπει να προτείνονται τα κατάλληλα μέτρα αποκατάστασης που θα περιλαμβάνουν τις κατάλληλες φυτεύσεις, όπως έχει αναφερθεί και στις προηγούμενες παραγράφους.

7.3.4 Χρήσεις γης

Οι δράσεις του ΠΠΑΙ (που σχετίζονται με την κατασκευή έργων υποδομής) θα έχουν άμεσες αρνητικές επιπτώσεις στις υφιστάμενες σήμερα χρήσεις γης, λόγω της κατάληψης αυτών από τα προβλεπόμενα έργα. Εντούτοις, λόγω της μικρής έκτασης της κατάληψης, θεωρείται αντίστοιχα μικρή και η ένταση της επίπτωσης και ως εκ τούτου μη στρατηγικού χαρακτήρα.

Στις ΜΠΕ των επιμέρους έργων θα πρέπει να γίνει υπολογισμός των θιγόμενων (καταλαμβανόμενων από τα έργα) χρήσεων γης σε αντιδιαστολή με τις συνολικές εκτάσεις των συγκεκριμένων χρήσεων στην ευρύτερη περιοχή και να προτείνονται, όπου αυτό είναι δυνατό, μέτρα περιορισμού της κατάληψης (όπως π.χ. οριοθέτηση εξ' αρχής της καταλαμβανόμενης έκτασης, προώθηση λύσεων που εκμεταλλεύονται καλύτερα τις υφιστάμενες υποδομές έναντι των λύσεων που προτείνουν αντίστοιχες νέες υποδομές, προώθηση λύσεων με επιμέρους τεχνικά έργα που σχετίζονται με μικρότερη κατάληψη των υφιστάμενων χρήσεων, όπως γέφυρες, τοίχοι αντιστήριξης κλπ).

7.3.5 Ατμόσφαιρα

Κατά τη φάση κατασκευής των έργων ΠΠΑ αναμένεται επιβάρυνση στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον. Το σύνολο των επιπτώσεων αυτών θεωρούνται ως μικρής έκτασης και μη στρατηγικής σημασίας και εκτιμάται ότι δύναται να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά στο επόμενο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης των επιμέρους έργων.

Για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον κατά τη φάση κατασκευής των έργων που σχετίζονται με το υπό μελέτη ΠΠΑ, θα πρέπει στις επιμέρους ΜΠΕ να προτείνονται μέτρα σχετικά με την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας που αφορά στη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων κατά τη φάση κατασκευής έργων υποδομής.

Επίσης για τη μείωση των εκπομπών σκόνης από τα εργοτάξια θα πρέπει να εφαρμόζονται μέτρα της ορθής εργοταξιακής πρακτικής (όπως η κάλυψη των φορτηγών μεταφοράς, η διαβροχή των προσωρινά αποθηκευμένων ποσοτήτων χωματουργικών υλικών και εν γένει των χώρων του εργοταξίου, η κάλυψη των διαδρόμων κίνησης εντός του εργοταξίου με υλικό 3Α κλπ).

Σε ότι αφορά τις αρνητικές επιπτώσεις από έργα διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων προτείνεται η χρήση βέλτιστων τεχνικών (τεχνικοοικονομικά συστήματα συλλογής και μεταφοράς, σύγχρονα συστήματα επεξεργασίας των στερεών και υγρών αποβλήτων – σύμφωνα και με την Οδηγία της IPCC), για την ελαχιστοποίηση των εκπομπών, εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης εκπομπών στις εγκαταστάσεις καθώς και τεχνικές για τη συλλογή και επεξεργασία επιβλαβών αερίων και οσμών.

Σε ότι αφορά τις αρνητικές επιπτώσεις που ενδέχεται να προκύψουν από την αύξηση του μεταφορικού έργου, λόγω αναβάθμισης του οδικού δικτύου προτείνεται εφαρμογή μέτρων

σχετικά με την κυκλοφορία και τη βελτίωση της διασποράς των ρύπων (σε περιοχές που αναμένεται αυξημένη κίνηση οχημάτων).

7.3.6 Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία

Όπως έχει αναφερθεί και στην προηγούμενη παράγραφο οι δράσεις του υπό μελέτη ΠΠΑ που σχετίζονται με την κατασκευή έργων υποδομής είναι πιθανό να οδηγήσουν σε αρνητικές επιπτώσεις σε υλικά περιουσιακά στοιχεία. Η επίπτωση αυτή όμως είναι τοπικά περιορισμένη και μικρής έκτασης και ως εκ τούτου δεν εκτιμάται ως στρατηγικού χαρακτήρα.

Για τον περιορισμό των επιπτώσεων σε αυτόν τον τομέα περιβάλλοντος θα πρέπει να περιλαμβάνονται στις επιμέρους ΜΠΕ των έργων μέτρα που έχουν να κάνουν με τον περιορισμό των κοινωνικών αντιδράσεων και την κοινωνική αποδοχή των έργων. Τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να είναι η έγκαιρη ενημέρωση του κοινού και η επαρκής δημόσια διαβούλευση, η επιτάχυνση των διαδικασιών των αναγκαστικών απαλλοτριώσεων, αλλά και πιθανά η λήψη αντισταθμιστικών μέτρων για τους θιγόμενους.

7.4 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

7.4.1 Σκοπός του Συστήματος Παρακολούθησης

Τόσο η Οδηγία 2001/42/ΕΚ όσο και η ΚΥΑ οικ.107017/28.8.2006, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις ΥΑ οικ.40238/2017 (ΦΕΚ 3749/Β/25.10.2017), Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/38181/2695/2022 (ΦΕΚ 1923/Β/18.4.2022), Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/76515/5170/2022 (ΦΕΚ 3999/Β/29.7.2022 και ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/94750/6235/2023 (ΦΕΚ.5774/Β/4-10-2023), απαιτούν την παρακολούθηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον κατά την υλοποίηση ενός σχεδίου ή προγράμματος, "ώστε, μεταξύ άλλων, να προσδιοριστούν οι απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να είναι σε θέση να ληφθούν τα διορθωτικά μέτρα". Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να μπορούν να παρακολουθούν την εφαρμογή των σχεδίων ή των προγραμμάτων σε σχέση με τους στόχους τους.

Στο παρόν κεφάλαιο προτείνονται από την παρούσα μελέτη **δείκτες και πλαίσιο παρακολούθησης** που θα βοηθήσουν στην αξιολόγηση των επιπτώσεων που θα έχουν συγκεκριμένες δράσεις / έργα ανάπτυξης του υπό μελέτη Προγράμματος.

7.4.2 Μεθοδολογία διαμόρφωσης Συστήματος Παρακολούθησης

Κριτήρια σχεδιασμού δεικτών

Η ανάπτυξη Συστημάτων Δεικτών σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό επίπεδο βασίζεται στην ορθή επιλογή των δεικτών, που τα αποτελούν. Ο καθορισμός των κατάλληλων δεικτών συνδέεται άμεσα με τις κρίσιμες περιβαλλοντικές παραμέτρους που επιλέγονται να παρακολουθούνται. Τα κριτήρια επιλογής των δεικτών περιλαμβάνουν:

- Σύνδεση με τις πιθανές σημαντικές επιπτώσεις που έχουν προσδιοριστεί κατά την αξιολόγηση του Προγράμματος.
- Σύνδεση με τα μέτρα αντιμετώπισης που προτάθηκαν για να προλάβουν ή να μετριάσουν τις σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις.
- Παρακολούθηση τόσο των αρνητικών όσο και των θετικών επιπτώσεων.

- Παρακολούθηση των άμεσων, έμμεσων και συνεργιστικών επιπτώσεων, επιπλέον των επιπτώσεων των μεμονωμένων μέτρων στο πρόγραμμα και των επιπτώσεων κατά το σύνολο της διάρκειας υλοποίησης του προγράμματος.
- Διαθεσιμότητα περιβαλλοντικών στοιχείων και πληροφοριών για την παρακολούθηση του δείκτη.

Στοιχεία που απαιτούνται

Το είδος (π.χ. ποσοτικό ή ποιοτικό) και το επίπεδο λεπτομέρειας των πληροφοριών περιβαλλοντικής παρακολούθησης που απαιτούνται εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά και το επίπεδο παρέμβασης του προγράμματος και των εκτιμώμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεων του.

Στο σύστημα παρακολούθησης που προτείνεται επιλέγονται δείκτες με σκοπό να αποτυπώνουν με αξιόπιστο τρόπο τη σχέση μεταξύ της συνολικής εφαρμογής των παρεμβάσεων του προγράμματος και της πιθανής σημαντικής επίπτωσης που παρακολουθείται / ελέγχεται. Δεν είναι πάντοτε εύκολο να προσδιορίζεται επακριβώς η πηγή / αιτία στη μεταβολή της τιμής ενός δείκτη, εφόσον σε αυτή συμβάλλουν περισσότερες από μια παρεμβάσεις, όπως φάνηκε και από την ανάλυση της αξιολόγησης των επιπτώσεων.

Χρονοδιάγραμμα παρακολούθησης

Για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό του συστήματος παρακολούθησης απαιτείται σαφής καθορισμός του χρόνου κατά τον οποίο επιτυγχάνεται η τιμή στόχος του δείκτη. Για το λόγο αυτό προτείνεται συγκεκριμένη συχνότητα στην παρακολούθηση των δεικτών.

7.4.3 Προτεινόμενο Σύστημα Παρακολούθησης

Σύμφωνα με τη σε ισχύ νομοθεσία για την Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση, οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να παρακολουθούν τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά την υλοποίηση του προγράμματος "ώστε, μεταξύ άλλων, να προσδιοριστούν οι απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να είναι σε θέση να λαμβάνονται τα διορθωτικά μέτρα".

Τα κριτήρια σχεδιασμού του Συστήματος Παρακολούθησης της ΣΜΠΕ και η επιλογή των δεικτών, προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη ενσωμάτωση και ευκολότερη παρακολούθηση της περιβαλλοντικής συνιστώσας του Προγράμματος λαμβάνει υπόψη, όλο το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση.

Το σύστημα παρακολούθησης διαμορφώνεται ανά περιβαλλοντική θεματική παράμετρο, ως προς τις οποίες έχουν εκτιμηθεί οι πιθανές σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Στον Πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται οι προτεινόμενοι Δείκτες Παρακολούθησης ανά περιβαλλοντικό τομέα, με τη μονάδα μέτρησής τους, και την προτεινόμενη συχνότητα άντλησης των απαιτούμενων στοιχείων και πληροφοριών για την αποτελεσματική παρακολούθησή τους, καθώς και η σύνδεσή τους με τους Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους του Προγράμματος (ΑΣ1. Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη, ΑΣ2. Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών, ΑΣ3. Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής, ΑΣ4. Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα, ΑΣ5. Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη, ΑΣ6. Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός, ΑΣ7. Υποστήριξη Προγράμματος).

Πίνακας 7-17: Δείκτες Παρακολούθησης ΠΠΑ ΠΝΑι

A/A	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Συχνότητα Παρακολούθησης	Αναπτυξιακός Στόχος
Ατμόσφαιρα – Κλιματική Αλλαγή				
Δ1	Ποσοστό μείωσης εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου	%	Ετήσια	ΑΣ2, ΑΣ6
Δ2	Αριθμός δημόσιων κτιρίων που έχουν επιδοτηθεί για ενεργειακή αναβάθμιση	Αριθμός	Ετήσια	ΑΣ1, ΑΣ6
Δ3	Ποσοστό μείωσης της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιων κτιρίων	%	Ετήσια	ΑΣ1, ΑΣ6
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα - Πανίδα				
Δ4	Περιοχές δικτύου Natura που καταλαμβάνονται από μεγάλα έργα υποδομών	Περιοχή Natura	Ετήσια	ΑΣ2, ΑΣ6
Υδατα				
Δ5	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένες υποδομές διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων	πληθυσμός	Ετήσια	ΑΣ6
Δ6	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από αναβαθμισμένα δίκτυα ύδρευσης	πληθυσμός	Ετήσια	ΑΣ6
Δ6	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από ολοκληρωμένα έργα διαχείρισης απορριμμάτων.	πληθυσμός	Ετήσια	ΑΣ6
Δ7	Πληθυσμός που ωφελείται από αντιπλημμυρικά έργα	πληθυσμός	Ετήσια	ΑΣ3
Έδαφος - Τοπίο				
Δ8	Έκταση της κατάληψης των νέων έργων ανά θιγόμενη χρήση γης	εκτάρια		ΑΣ1, ΑΣ3, ΑΣ6
Δ9	Έκταση των περιοχών όπου γίνονται επεμβάσεις	εκτάρια		ΑΣ3, ΑΣ6
Πληθυσμός - Υγεία				
Δ10	Αριθμός έργων πρόληψης κινδύνων	αριθμός	Ετήσια	ΑΣ1, ΑΣ3, ΑΣ6
Δ11	Πληθυσμός που καλύπτεται από βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας	αριθμός	Ετήσια	ΑΣ1
Πολιτιστική Κληρονομιά				
Δ12	Ποσοστό αύξησης επισκεπτών μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων (που ενισχύονται)	%	Ετήσια	ΑΣ4
Δ13	Αριθμός αρχαιολογικών χώρων στους οποίους γίνονται παρεμβάσεις αξιοποίησης και ανάδειξης	αριθμός	Ετήσια	ΑΣ4

8^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

8 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

8.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Νοτίου Αιγαίου, στο πλαίσιο του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) για την προγραμματική περίοδο 2026–2030, εγκρίθηκε με την υπ’ αριθμ. 9412 ΕΞ 2026 απόφαση, η οποία δημοσιεύθηκε στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως 372, Τεύχος Β’, στις 2 Φεβρουαρίου 2026.

Η Στρατηγική της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου για την περίοδο 2026-2030 αποσκοπεί στη βιώσιμη ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή, με έμφαση στη μείωση των χωρικών και κοινωνικών ανισοτήτων, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, την αναβάθμιση των υποδομών και μεταφορών, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την πράσινη ανάπτυξη και την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας για αποτελεσματική υλοποίηση προγραμμάτων. Κεντρικός στόχος είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής και της ευημερίας των κατοίκων, η ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και η ανθεκτικότητα της νησιωτικής Περιφέρειας στις περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές προκλήσεις.

Οι αναπτυξιακοί στόχοι του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) περιλαμβάνουν έξι (6) βασικούς άξονες: 1) **Κοινωνική Συνοχή Ανάπτυξη**, 2) **Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών**, 3) **Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής**, 4) **Καινοτομία – Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα**, και 5) **Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη**, 6) **Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός**. Οι άξονες (1, 2, 3 και 4) στοχεύουν στην ενίσχυση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, ενώ οι υπόλοιποι άξονες 5 και 6 έχουν ευρύτερη στόχευση, που αφορά στο σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων.

Οι αναπτυξιακοί στόχοι του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου εξειδικεύονται σε ειδικούς αναπτυξιακούς στόχους στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 8-1: Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Στόχοι
Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	Απασχόληση και Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
	Συμβολή στην αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος
	Ενίσχυση του κοινωνικού κράτους
	Υγεία
	Παιδεία
	Αθλητισμός
	Μεταναστευτική πολιτική
	Ασφάλεια, προστασία, δικαιοσύνη
	Συμβολή στην αντιμετώπιση του δημογραφικού ζητήματος
Ανάπτυξη υποδομών και Μεταφορών	Ανάπτυξη δικτύων και μεταφορών
	Βελτίωση δικτύων και μεταφορών
	Εκσυγχρονισμός δικτύων και μεταφορών
Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	Ενίσχυση της αντιπλημμυρικής προστασίας
	Βελτίωση συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης
	Ανάπτυξη υποδομών αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών
	Προστασία από δασικές πυρκαγιές
	Ενίσχυση ετοιμότητας και ανταπόκρισης σε κρίσεις
Καινοτομία, Εξωστρέφεια και	Προσαρμογή υποδομών στην κλιματική αλλαγή
	Έρευνα

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Εδικοί Στόχοι
Ανταγωνιστικότητα	Βιομηχανία
	Καινοτομία
	Εμπόριο
	Επιχειρηματικότητα
	Πολιτισμός
	Τουρισμός
	Αγροδιατροφικός τομέας
Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη	Ψηφιακός Μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης
	Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων
	Διασφάλιση της ψηφιακής ένταξης όλων των πολιτών
	Ανάπτυξη ψηφιακών υποδομών
	Προστασία δεδομένων και κυβερνοασφάλεια
Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός	Τεχνητή Νοημοσύνη
	Πρώθηση βιώσιμης ανάπτυξης
	Μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος μέσω καθαρής ενέργειας και εξοικονόμησης πόρων
Υποστήριξη Προγράμματος	Ενίσχυση της ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή μέσω ορθής διαχείρισης ενέργειας, νερού και αποβλήτων
	Ενδυνάμωση διοικητικής και οργανωτικής ικανότητας των εμπλεκόμενων φορέων, με σκοπό τη διασφάλιση της εύρυθμης και αποτελεσματικής υλοποίησης των παρεμβάσεων
	Εδραίωση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης, μέσω της ενίσχυσης των μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης

Οι προτεραιότητες του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου ανά Αναπτυξιακό Στόχο παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 8-2: Προτεραιότητες του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Προτεραιότητες
Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη	1.1. Καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
	1.2. Ενίσχυση της απασχόλησης και ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου Ν. Αιγαίου
	1.3. Προώθηση της ισότητας και των δικαιωμάτων
	1.4. Ενίσχυση της Κοινωνικής Κατοικίας
	1.5. Πρόσβαση στη στέγαση
	1.6. Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση βρεφονηπιακών-παιδικών σταθμών και της προσχολικής αγωγής, στήριξη τρίτης ηλικίας κ.α.)
	1.7. Ενίσχυση της εδαφικής συνοχής (νησιωτικότητα, ορεινότητα, αγροτικές περιοχές
	1.8. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Υγείας
	1.9. Προστασία της Δημόσιας Υγείας
	1.10. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εκπαίδευσης
	1.11. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Κατάρτισης και δια βίου μάθησης
	1.12. Ενίσχυση και αναβάθμιση του Αθλητισμού
	1.13. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Ασφάλειας
	1.14. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Εθνικής Άμυνας
	1.15. Ενίσχυση και αναβάθμιση της Δικαιοσύνης
	1.16. Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών από την υποδοχή έως την ένταξη
Ανάπτυξη υποδομών και Μεταφορών	2.1. Λιμενικές υποδομές
	2.3. Οδικές υποδομές
	2.4. Υποδομές αερομεταφορών
	2.5. Υδατοδρόμια

Αναπτυξιακοί Στόχοι	Προτεραιότητες
Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	2.6. Οδική ασφάλεια
	2.7. Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
	3.1. Καθαρισμός, συντήρηση ρεμάτων, ποταμών κλπ.
	3.2. Αύξηση ανθεκτικότητας κρίσιμων υποδομών και υπηρεσιών σε φυσικές καταστροφές
	3.3. Ενίσχυση της πρόληψης, ετοιμότητας και έγκαιρης ανταπόκρισης μέσω συντονισμένων μηχανισμών και τεχνολογικών εργαλείων
	3.4. Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
	3.5. Κρατική Αρωγή
Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα	3.6. Αποκατάσταση υποδομών από φυσικές καταστροφές
	3.7. Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και προσαρμογή στη νέα κλιματική πραγματικότητα
	4.1. Ενίσχυση έρευνας και Καινοτομίας
	4.2. Προώθηση της επιχειρηματικής καινοτομίας και εξωστρέφειας
	4.3. Ενίσχυση της Βιομηχανίας και Προώθηση της επιχειρηματικότητας
	4.4. Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων
	4.5. Ανάπτυξη νέων τομέων υψηλής προστιθέμενης αξίας
	4.6. Ενίσχυση της διασύνδεσης έρευνας και επιχειρηματικότητας
	4.7. Ενίσχυση εμπορίου & Προστασία του Καταναλωτή
	4.8. Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
	4.9. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος
	4.10. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
	4.11. Προώθηση του τουρισμού
Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη	4.12. Προώθηση και ενίσχυση αγροδιατροφικού τομέα
	5.1. Ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών
	5.2. Αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών και ΤΠΕ
	5.3. Ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών και εφαρμογών
	5.4. Κατάρτιση σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων
	5.5. Ασφάλεια και προστασία δεδομένων
Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός	5.6. Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και τεχνητή νοημοσύνη
	6.1. Επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και αξιοποίησης Α.Π.Ε
	6.2. Προώθηση της κυκλικής οικονομίας
	6.3. Προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας
	6.4. Διαχείριση υδάτινων πόρων (φράγματα, λιμνοδεξαμενές, αρδευτικά δίκτυα κ.α.)
	6.5. Διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων
	6.6. Ύδρευση (πόσιμο νερό)
Υποστήριξη Προγράμματος	6.7. Πράσινες Πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κτίρια κ.λπ.)
	7.1. Ενδυνάμωση διοικητικής ικανότητας
	7.2. Υποστήριξη Φορέων
	7.3. Βελτίωση μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης
	7.4. Δράσεις εκπαίδευσης και ενημέρωσης
	7.5. Τεχνική Βοήθεια

8.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου με κυρίαρχο τον νησιωτικό χαρακτήρα, τις μεγάλες αποστάσεις μεταξύ των νησιών, καθώς και της ποικιλομορφίας και του διαφορετικού επιπέδου ανάπτυξης μεταξύ των νησιών της Περιφέρειας, οδηγούν σε περιορισμένες επιλογές εναλλακτικών δυνατοτήτων αναπτυξιακού προγραμματισμού, και κατά συνέπεια, τα εναλλακτικά σενάρια, τα οποία εξετάζονται και αξιολογούνται στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης είναι τα εξής:

Πίνακας 8-3: Εναλλακτικές Δυνατότητες

Μηδενική Λύση
Κατά τη εναλλακτική αυτή, δεν προτείνεται να εφαρμοστεί κανένα αναπτυξιακό πρόγραμμα κατά την περίοδο 2026-2030. Επομένως, όλα τα προβλήματα που άπτονται των αναπτυξιακών στόχων, όχι μόνο θα παραμείνουν αλλά και θα ενταθούν, αφού δεν θα εκδηλωθούν παρεμβάσεις αντιμετώπισής τους.
Εναλλακτική Δυνατότητα 1
Αυτή η εναλλακτική δυνατότητα αφορά στη συνέχιση του προγράμματος της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου. Αν και μπορεί να θεωρηθεί ότι οι στόχοι που είχαν τεθεί στη προηγούμενη περίοδο παρουσιάζουν κάποιες ομοιότητες με αυτούς της νέα προγραμματικής περιόδου, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι μπορούν να καλυφθούν όλοι οι αναπτυξιακοί άξονες. Άρα σε αυτή την περίπτωση, αρκετά από τα θέματα που επιλύονται βάσει των ειδικών στόχων και βασικών προτεραιοτήτων που τίθενται για τη νέα προγραμματική περίοδο όχι μόνο δεν θα επιλυθούν και θα παραμείνουν αλλά και θα ενταθούν, αφού δεν θα εκδηλωθούν όλες οι προβλεπόμενες παρεμβάσεις εφαρμογή τους.
Εναλλακτική Δυνατότητα 2 – Βασικό Σενάριο
Η δυνατότητα αυτή περιλαμβάνει την εφαρμογή της υιοθετούμενης στρατηγικής του Προγράμματος Περιφερειακής Ανάπτυξης ΠΠΑ 2026-2030, με την επίτευξη όλων των αναπτυξιακών στόχων, με την εφαρμογή όλων των ειδικών στόχων και βασικών προτεραιοτήτων, όπως έχουν αναλυτικά παρουσιαστεί στο Κεφάλαιο 4

Αξιολόγηση εναλλακτικών δυνατοτήτων

Η αξιολόγηση των τριών εναλλακτικών δυνατοτήτων γίνεται με ποιοτική κλίμακα αξιολόγησης, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Κατά την αξιολόγηση εξετάζεται πώς κάθε εναλλακτική δυνατότητα, όπως έχει περιγράψει στις παραγράφους ανωτέρω, συμβάλλει συγκριτικά στους αναπτυξιακούς στόχους της νέας ΠΠΑ.

Πίνακας 8-4: Κλίμακα Αξιολόγησης Επιπτώσεων Εναλλακτικών Δυνατοτήτων

Σύμβολο	Επεξήγηση
+	Θετική επίπτωση: Μικρή: (+), Μέτρια (++) Μεγάλη (+++)
-	αρνητική επίπτωση: Μικρή: (-), Μέτρια (--) Μεγάλη (---)
0	ουδέτερη επίπτωση
?	αβέβαιη επίπτωση

Η τεκμηρίωση της αξιολόγησης δίνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 8-5: Αξιολόγηση Εναλλακτικών Δυνατοτήτων

	ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΛΥΣΗ		ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ 1		ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ 2-Βασικό Σενάριο	
Αναπτυξιακοί Στόχοι	Αξιολόγηση	Επεξήγηση	Αξιολόγηση	Επεξήγηση	Αξιολόγηση	Επεξήγηση
Κοινωνική Συνοχή & Ανάπτυξη	---	Η μη υιοθέτηση και εφαρμογή	+	Η εναλλακτική δυνατότητα 1, ήτοι το ΠΠΑ ΠΝΑΙ ΠΠ 2021-2025 εφόσον συνεχιστεί μπορεί εν μέρει να συμβάλλει θετικά στην επίτευξη ορισμένων από του αναπτυξιακούς στόχους που τίθενται για τη νέα ΠΠ. Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι του προγράμματος της προηγούμενης περιόδου και οι ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες που είχαν τεθεί, όπως φαίνονται ανωτέρω στον πίνακα 5.2 καλύπτουν μόνο μερικούς από τους στόχους της νέας ΠΠ. Ως εκ τούτου η επιλογή της συνέχισης του προγράμματος της ΠΠ 2021-2025 βοηθάει εν μέρει στην ανάπτυξη και στη βελτίωση των τομέων τόσο του φυσικού, όσο και του κοινωνικού, τεχνικού, επιστημονικού και γενικότερα ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς επίσης και στην προστασία των πολιτών.	+++	Η εναλλακτική δυνατότητα 2, ήτοι το ΠΠΑ ΠΝΑΙ ΠΠ 2026-2030 μπορεί να συμβάλλει ολοκληρωτικά και απολύτως θετικά στην επίτευξη όλων των αναπτυξιακών στόχων που τίθενται για τη νέα ΠΠ. Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι του νέου προγράμματος και οι ειδικοί στόχοι και προτεραιότητες που έχουν τεθεί, όπως φαίνονται ανωτέρω στον πίνακα 5.3 καλύπτουν όλου τους στόχους της νέας ΠΠ για την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Ως εκ τούτου η επιλογή της εφαρμογής του προγράμματος της ΠΠ 2026-2030 βοηθάει συνολικά και συμβάλλει πλήρως στην ανάπτυξη και στην βελτίωση των τομέων τόσο του φυσικού, όσο και του κοινωνικού, τεχνικού, επιστημονικού και γενικότερα ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς επίσης και στην προστασία των πολιτών.
Ανάπτυξη Υποδομών & Μεταφορών	---	Αναπτυξιακών Στόχων και η εφαρμογή και υλοποίηση σχετικών στόχων και δράσεων αποτελεί πολύ αρνητική επίπτωση για την περιοχή της ΠΝΑΙ.	+		+++	
Πολιτική Προστασία & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής	---	Μία τέτοια περίπτωση δεν βοηθάει την ανάπτυξη και τη βελτίωση κανενός τομέα τόσο του φυσικού, όσο και του κοινωνικού, τεχνικού, επιστημονικού και γενικότερα ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς επίσης και την προστασία των πολιτών.	+		+++	
Καινοτομία, Εξωστρέφεια & Ανταγωνιστικότητα	---	Μία τέτοια περίπτωση δεν βοηθάει την ανάπτυξη και τη βελτίωση κανενός τομέα τόσο του φυσικού, όσο και του κοινωνικού, τεχνικού, επιστημονικού και γενικότερα ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς επίσης και την προστασία των πολιτών.	+		+++	
Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη	---	Μία τέτοια περίπτωση δεν βοηθάει την ανάπτυξη και τη βελτίωση κανενός τομέα τόσο του φυσικού, όσο και του κοινωνικού, τεχνικού, επιστημονικού και γενικότερα ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς επίσης και την προστασία των πολιτών.	+		+++	
Πράσινη Ανάπτυξη & Πράσινος Μετασχηματισμός	---	Μία τέτοια περίπτωση δεν βοηθάει την ανάπτυξη και τη βελτίωση κανενός τομέα τόσο του φυσικού, όσο και του κοινωνικού, τεχνικού, επιστημονικού και γενικότερα ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς επίσης και την προστασία των πολιτών.	+		+++	
Υποστήριξη Προγράμματος	---	Μία τέτοια περίπτωση δεν βοηθάει την ανάπτυξη και τη βελτίωση κανενός τομέα τόσο του φυσικού, όσο και του κοινωνικού, τεχνικού, επιστημονικού και γενικότερα ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς επίσης και την προστασία των πολιτών.	+		+++	

8.3 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΠΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Το υπό μελέτη Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Νοτίου Αιγαίου παρουσιάζει θετικές συσχετίσεις με το σύνολο των εξεταζόμενων περιβαλλοντικών παραμέτρων, ενώ το σύνολο των αρνητικών επιπτώσεων που εντοπίστηκαν είναι τοπικά ή/και χρονικά περιορισμένες και δε συνιστούν επιπτώσεις στρατηγικού χαρακτήρα, δυνάμενες να αντιμετωπιστούν πλήρως και αποτελεσματικά σε επόμενο στάδιο περιβαλλοντικής αδειοδότησης των προτεινόμενων έργων .

Στον ακόλουθο πίνακα συνοψίζεται η περιβαλλοντική εικόνα του υπό μελέτη Προγράμματος και ο βαθμός συσχέτισης των επιπτώσεων με κάθε περιβαλλοντική παράμετρο.

Πίνακας 8-6: Σύνοψη της περιβαλλοντικής εικόνας του ΠΠΑ ΠΝΑι

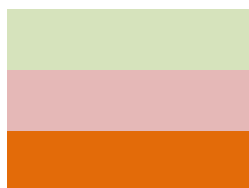
Περιβαλλοντική Παράμετρος Αναφοράς	Αξιολόγηση	
	Μεταβολές στρατηγικού χαρακτήρα	Μεταβολές μη στρατηγικού χαρακτήρα
Βιοποικιλότητα, Χλωρίδα, Πανίδα	+	-
Ύδατα	+	-
Έδαφος – Τοπίο	+	-
Χρήσεις γης	+	-
Πολιτιστικό περιβάλλον	+	
Ατμόσφαιρα	+	-
Κλίμα – Κλιματική Αλλαγή	+	
Πληθυσμός	+	
Υγεία	+	
Υλικά Περιουσιακά Στοιχεία	+	-
Κοινωνικό - Οικονομικό Περιβάλλον	+	

Για την απεικόνιση του βαθμού συσχέτισης των επιπτώσεων με το υπό μελέτη Πρόγραμμα χρησιμοποιείται χρωματική κλίμακα ανάλογη με αυτήν της έντασης των επιπτώσεων:

Ασθενής συσχέτιση

Μέτρια συσχέτιση

Ισχυρή συσχέτιση

8.4 ΌΡΟΙ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Για την πληρέστερη προστασία και την ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος, σε σχέση με το ΠΠΑ ΠΝΑι, η έγκριση του θα πρέπει να συνοδεύεται από τους όρους, περιορισμούς και κατευθύνσεις που ακολουθούν:

- ❖ Κατά τον σχεδιασμό των έργων και δράσεων για την υλοποίηση του ΠΠΑ ΠΝΑι να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

- Η βελτιστοποίηση του σχεδιασμού τους ώστε να διασφαλίζονται κατά το δυνατόν φυσικές διεργασίες, η αποδοτικότητα των φυσικών πόρων, η ισορροπία και η εξέλιξη των οικοσυστημάτων καθώς και η ποικιλομορφία, η ιδιαιτερότητα, και η μοναδικότητα τους.
 - Η διατήρηση της βιοποικιλότητας που απορρέει από την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία (διατήρηση των οικοσυστημάτων και των φυσικών οικοτόπων καθώς και διατήρηση και αποκατάσταση ζώντων πληθυσμών των διαφόρων ειδών στο φυσικό τους περιβάλλον).
 - Τα πορίσματα και οι κατευθύνσεις των εγκεκριμένων Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ) για περιοχές της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου, που έχουν εκπονηθεί ή είναι υπό εκπόνηση.
 - Οι κατευθύνσεις, όροι και περιορισμοί των Π.Δ. ή ΚΥΑ χαρακτηρισμού περιοχών της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου σύμφωνα με το άρθρο 19 του Ν 1650/86, και γενικότερα οι κατευθύνσεις που δίνονται από τα εκάστοτε σχέδια και πολιτικές για την προστασία του περιβάλλοντος και την βιώσιμη ανάπτυξη.
 - Οι κατευθύνσεις, όροι και περιορισμοί των θεσμοθετημένων Ζ.Ο.Ε. και λοιπών άλλων θεσμοθετημένων γενικών και ειδικών χωροταξικών σχεδίων.
- ❖ Για την διασφάλιση των **προστατευόμενων περιοχών** (π.χ. του Δικτύου Natura 2000 κλπ.) και κατ' επέκταση των στοιχείων που τις χαρακτηρίζουν (π.χ. είδη χλωρίδας και πανίδας, οικοτόποι, οικοσυστήματα κλπ.), στο στάδιο αξιολόγησης των προτάσεων σχεδιασμού των έργων του ΠΠΑ ΠΝΑι να εφαρμόζονται τα εξής:
- Σε περίπτωση χωροθέτησης έργων εντός προστατευόμενων περιοχών να επιλέγονται οι λιγότερο επεμβατικές λύσεις και γενικά θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν κριτήρια εντοπισμού και καταλληλότητας για τη χωροθέτηση των έργων ελαχιστοποιώντας τις επιπτώσεις τόσο στη χλωρίδα όσο και στη πανίδα.
 - Να λαμβάνονται υπόψη τα βιοτικά και αβιοτικά χαρακτηριστικά της εκάστοτε περιοχής, ώστε να διαπιστώνεται η οικολογική σημασία της ως προς το αν αποτελεί ενδιαίτημα για είδη πανίδας και χλωρίδας ιδιαίτερης σημασίας και που τελούν υπό καθεστώς προστασίας.
 - Να αξιοποιείται η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των έργων και δραστηριοτήτων του ΠΠΑ ΠΝΑι και μα ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 10 του Ν. 4014/2011 σχετική με την εκπόνηση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης.
 - Πριν την υλοποίηση έργων/υποδομών, δράσεων του ΠΠΑ ΠΝΑι, να ζητείται η γνωμοδότηση των αρμόδιων Υπηρεσιών σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις εφόσον αυτά υλοποιούνται εντός της περιοχής ευθύνης τους.
- ❖ Για την προστασία της **βιοποικιλότητας, των φυσικών οικοτόπων και της άγριας χλωρίδας και πανίδας** να τηρούνται τα ακόλουθα:
- Τα κριτήρια επιλογής προτάσεων να περιλαμβάνουν σαφείς απαιτήσεις ως προς τη συμβατότητα της αξιολογούμενης πρότασης με την διατήρηση της βιοποικιλότητας στην περιοχή ανάπτυξης της καθώς και προσαρμογής της, όπως η αποκατάσταση των ρυπασμένων περιοχών να γίνεται με τοπική χλωρίδα της περιοχής για καλύτερη προσαρμογή και διατήρηση της υπάρχουσας βιοποικιλότητας και του ενδιαιτήματος. Παράλληλα, στα ίδια ως άνω κριτήρια να ενταχθούν δυνατότητες κατά προτεραιότητα προώθησης εκείνων των δράσεων που ενισχύουν την προστασία και ανάδειξη φυσικών ενδιαιτημάτων (π.χ. αντισταθμιστικά μέτρα).
 - Να αξιοποιείται η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων των έργων και δραστηριοτήτων του ΠΠΑ ΠΝΑι για την αποφυγή ή κατά το δυνατόν μείωση επιπτώσεων σε προστατευμένες περιοχές.

- Τα μέτρα που θα προταθούν στις επιμέρους ΜΠΕ των σχετιζόμενων με το υπό μελέτη Πρόγραμμα έργων θα πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνουν μέτρα για την εξασφάλιση της ορθής εργοταξιακής πρακτικής και την περιβαλλοντικά αποδεκτή λειτουργία των εργοταξίων.
 - Να γίνεται έλεγχος της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων για την αποφυγή ή κατά το δυνατόν μείωση επιπτώσεων σε προστατευόμενες περιοχές.
 - Θα πρέπει να προτείνονται μέτρα για τον περιορισμό των επεμβάσεων στις απολύτως αναγκαίες, ενώ σε θέσεις όπου από το σχεδιασμό των έργων προβλέπονται ισχυρές παρεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον θα πρέπει να εξετάζονται εναλλακτικές λύσεις σχεδιασμού για τη μείωση των παρεμβάσεων.
 - Να ενσωματωθούν οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές στο πλαίσιο της οδηγίας IPPC για τα έργα που εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή, για την εξασφάλιση της μέγιστης περιβαλλοντικής προστασίας από τη λειτουργία αυτών.
 - Να εφαρμόζονται συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και παρακολούθησης στα πλαίσια τήρησης των περιβαλλοντικών όρων, όπως τοποθέτηση φυτοφρακτών, καλή ηχομόνωση των εγκαταστάσεων που παράγουν θόρυβο για τον μετριασμό της όχλησης στην πανίδα της περιοχής καθώς και χρήση βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών αντιμετώπισης θορύβου, καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών βιοποικιλότητας κατά τη λειτουργία των εγκαταστάσεων κ.α.
 - Να προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση επιπτώσεων όπως η διχοτόμηση των βιοτόπων, οι πυρκαγιές και η θανάτωση της διερχόμενης πανίδας.
 - Ως βασικό επανορθωτικό μέτρο που θα πρέπει να περιλαμβάνεται στις ΜΠΕ, είναι η αποκατάσταση των περιοχών στις οποίες γίνονται επεμβάσεις, ώστε να επιστρέψουν κατά το δυνατόν στην πρότερη κατάσταση (επαναδιαμόρφωση του αναγλύφου ώστε να προσιδιάζει με το φυσικό, φυτεύσεις με τρόπο ώστε να λαμβάνεται υπόψη η φυσική χλωρίδα της περιοχής επέμβασης, κλπ.)
- ❖ Για την προστασία των **εδαφών και του τοπίου**, να ακολουθούνται οι εξής κατευθύνσεις:
- Τα μέτρα που θα προταθούν στις επιμέρους ΜΠΕ των σχετιζόμενων με το υπό μελέτη Πρόγραμμα έργων θα πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνουν μέτρα για την εξασφάλιση της ορθής εργοταξιακής πρακτικής και της ορθής διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων που προστατεύουν σημαντικά τους εδαφικούς πόρους από ενδεχόμενη ρύπανση
 - Τα μέτρα που θα προτείνονται από τις ΜΠΕ των επιμέρους έργων θα πρέπει να στοχεύουν στη διαμόρφωση των τεχνητών σχηματισμών του εδάφους (π.χ. τεχνητά πρανή) με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ευστάθεια των γεωλογικών σχηματισμών και η μορφολογική συνέχεια, κατά το δυνατόν, με τους φυσικούς εδαφικούς σχηματισμούς
 - Θα πρέπει να προτείνεται περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των δανείων υλικών και των προς απόθεση υλικών εκσκαφής
 - Θα πρέπει να αποφεύγονται κατά το δυνατόν οι ισχυρές παρεμβάσεις στο φυσικό ανάγλυφο, ενώ όπου προβλέπονται τέτοιες θα πρέπει να προτείνονται τα κατάλληλα μέτρα αποκατάστασης που θα περιλαμβάνουν τις κατάλληλες φυτεύσεις και
 - Να παρακολουθείται η αποκατάσταση των χώρων των έργων μετά τη παύση της λειτουργίας τους.
- ❖ Για την προστασία του **υδάτινου περιβάλλοντος** να ακολουθούνται οι εξής κατευθύνσεις:
- Να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα προστασίας των υδάτων κατά το σχεδιασμό των έργων διαχείρισης και ειδικότερα:

- Να δίνεται προσοχή κατά το στάδιο σχεδιασμού και χωροθέτησης των έργων, ώστε όχι μόνο να μην προκύπτουν σημαντικές επιπτώσεις στο υδατικό περιβάλλον, αλλά επιπλέον να ελαχιστοποιείται και ο κίνδυνος πρόσκλησης ρύπανσης του, λόγω αστοχίας ή εκτάκτων αναγκών / φαινομένων
- Να προβλέπεται η χρήση βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών για την ελαχιστοποίηση των παραγόμενων υγρών αποβλήτων
- Να προβλέπεται η χρήση βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών για τη συλλογή και επεξεργασία των υγρών αποβλήτων (για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων
- Να εφαρμόζονται προγράμματα δειγματοληψιών και μετρήσεων των συγκεντρώσεων ρύπων στα επεξεργασμένα υγρά απόβλητα των προτεινόμενων έργων καθώς και παρακολούθησης μέσω δειγματοληψιών στα εγγύτερα προς τα έργα υδάτινα σώματα (επιφανειακά και υπόγεια) και ο βαθμός επηρεασμού τους
- Να γίνεται παρακολούθηση των υδατινών σωμάτων της περιοχής των έργων (επιφανειακών ή/και υπογείων) αν προκύπτει ότι ενδέχεται να επηρεάζονται από τη λειτουργία των έργων
- Να γίνεται αναφορά των επιπέδων ρύπανσης των υδάτων στις αρμόδιες αρχές
- Να εφαρμόζονται συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης
- Τα μέτρα που θα προταθούν στις επιμέρους ΜΠΕ των σχετιζόμενων με το υπό μελέτη Πρόγραμμα έργων θα πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνουν μέτρα για την εξασφάλιση της ορθής εργοταξιακής πρακτικής για τη διασφάλιση της αποτροπής ρύπανσης των υδατινών αποδεκτών (επιφανειακών και υπόγειων)
- Θα πρέπει να δίνονται συγκεκριμένες κατευθύνσεις για τον τρόπο και το χρόνο της επέμβασης εντός των ρεμάτων
- Πολύ σημαντική είναι η αποτροπή λήψης υλικών ή απόθεσης ακατάλληλων υλικών εκσκαφής από και στις κοίτες των ρεμάτων της περιοχής των έργων, καθώς και η διασφάλιση της παροχετευτικής τους ικανότητας
- Στις περιπτώσεις των αντιπλημμυρικών έργων που σχετίζονται με τις προτεινόμενες δράσεις από το υπό μελέτη Πρόγραμμα, θα πρέπει να γίνεται αναλυτική αναφορά και να λαμβάνονται υπόψη οι πρόνοιες της Οδηγίας 60/2007 «για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας»
- Θα πρέπει να προτιμώνται φυσικά υλικά, ει δυνατόν φερτά υλικά από το διευθετούμενο ρέμα, κατά την κάλυψη με αδιαπέρατες επιφάνειες της κοίτης και των πρηνών των ρεμάτων
- Η μορφολογική αποκατάσταση και οι φυτεύσεις που θα προτείνονται θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το φυσικό ανάγλυφο και την παραρεμάτια βλάστηση που υπήρχε πριν τις επεμβάσεις
- Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη χωροθέτηση και λειτουργία εγκαταστάσεων ύδρευσης, δεξαμενών, δικτύων μεταφοράς και αποθήκευσης νερού, καθώς και μονάδων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, ώστε να αποφεύγονται πιέσεις ή τοπικές επιβαρύνσεις στους υδατικούς πόρους και στα ευαίσθητα οικοσυστήματα. Παράλληλα, απαιτείται ο καθορισμός κατάλληλων όρων για τη διάθεση του αλμόλοιπου και των επεξεργασμένων λυμάτων, προκειμένου να αποτραπεί η υποβάθμιση του υποθαλάσσιου φυσικού περιβάλλοντος και των υδάτων κολύμβησης. Η εφαρμογή κατάλληλων μέτρων προστασίας, διαχείρισης και παρακολούθησης κρίνεται απαραίτητη για τη διασφάλιση της ποιοτικής και ποσοτικής επάρκειας των υδάτων και την αποτροπή φαινομένων ρύπανσης ή περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

- ❖ Για την προστασία του **ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος** και την συνεισφορά στην αποτροπή της κλιματικής αλλαγής, να ακολουθούνται οι εξής κατευθύνσεις:
 - Να προτείνονται μέτρα σχετικά με την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας που αφορά στη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων κατά τη φάση κατασκευής έργων υποδομής
 - Για τη μείωση των εκπομπών σκόνης από τα εργοτάξια, θα πρέπει να εφαρμόζονται μέτρα της ορθής εργοταξιακής πρακτικής (όπως η κάλυψη των φορτηγών μεταφοράς, η διαβροχή των προσωρινά αποθηκευμένων ποσοτήτων χωματουργικών υλικών και εν γένει των χώρων του εργοταξίου, η κάλυψη των διαδρόμων κίνησης εντός του εργοταξίου με υλικό 3Α κλπ)
 - Να προωθηθούν τα έργα που ενσωματώνουν στον σχεδιασμό τους σύγχρονα συστήματα επεξεργασίας των παραγόμενων αερίων ρύπων από την επεξεργασία αποβλήτων (σύμφωνα και με τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές στο πλαίσιο της οδηγίας IPPC), για την ελαχιστοποίηση των αερίων εκπομπών που τελικώς διατίθενται στην ατμόσφαιρα.
 - Εφαρμογή προγράμματος παρακολούθησης και καταγραφής εκπομπών στις εγκαταστάσεις.
- ❖ Για την Προστασία των **Αρχαιοτήτων και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς**, θα πρέπει:
 - Να διασφαλίζεται εκ των προτέρων ότι τα προτεινόμενα από το ΠΠΑ ΠΝΑι έργα και οι δράσεις δεν θα προκαλούν επιπτώσεις στους αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία, ιστορικούς τόπους και το περιβάλλον τους. Σε κάθε περίπτωση να αποφεύγεται η εγκατάσταση μη συμβατών έργων και δραστηριοτήτων εντός οριοθετημένων και θεσμοθετημένων περιοχών πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Γενικά, η εφαρμογή κατάλληλων κριτηρίων χωροθέτησης των έργων, να λαμβάνουν υπόψιν κατάλληλες αποστάσεις από τέτοιες περιοχές πολιτιστικού και ιστορικού ενδιαφέροντος, για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων. Επίσης θα πρέπει να αποφεύγεται η εγκατάσταση υποδομών πλησίον σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και ιστορικά κτίρια, ώστε να ελαχιστοποιείται η όποια όχληση προς αυτά.
 - Προ της υλοποίησης έργων και δραστηριοτήτων του ΠΠΑ ΠΝΑι που περιλαμβάνουν κατασκευαστικές εργασίες (εκσκαφές, επεκτάσεις υφιστάμενων υποδομών/κατασκευών κλπ), θα πρέπει να ζητείται η γνώμη των αρμοδίων Υπηρεσιών ή Οργάνων του Υπουργείου Πολιτισμού. Προς τούτο οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των εν λόγω έργων ή δραστηριοτήτων, ή οι τεχνικές μελέτες τους σε περίπτωση που δεν απαιτείται περιβαλλοντική αδειοδότηση τους, θα πρέπει να υποβάλλονται προς τις αρμόδιες Εφορείες Αρχαιοτήτων του κάθε νομού καθώς και στην αρμόδια Υπηρεσία Νεότερων Μνημείων. Επιπλέον κατά την υλοποίηση των εν λόγω έργων και δραστηριοτήτων, θα πρέπει να τηρούνται οι όροι και περιορισμοί που τυχόν τεθούν από τις αρμόδιες Υπηρεσίες ή Όργανα του Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού.
- ❖ Για την προστασία του **ανθρωπογενούς περιβάλλοντος** και της **ανθρώπινης υγείας** θα πρέπει να εφαρμόζονται τα ακόλουθα:
 - Να εφαρμοστούν οι βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές κατά την υλοποίηση των έργων διαχείρισης για την ελαχιστοποίηση της προκαλούμενης περιβαλλοντικής όχλησης
 - Να εκπονηθούν προγράμματα για την πρόληψη και τη διαχείριση ατυχηματικών καταστάσεων
 - Να περιοριστούν οι έμμεσες αρνητικές επιπτώσεις τοπικού χαρακτήρα από τη λειτουργία των έργων του ΠΠΑ ΠΝΑι (πχ. ηχορρύπανση, οσμές, εκπομπές, οπτική όχληση κλπ.) με την ορθολογική χωροθέτηση των έργων και την επιλογή κατάλληλων κριτηρίων χωροθέτησης και
 - Να εφαρμόζονται συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης.
- ❖ Για την προστασία του **ακουστικού περιβάλλοντος**, να τηρούνται τα ακόλουθα:
 - Να τηρείται η νομοθεσία που σχετίζεται με το ακουστικό περιβάλλον και τις εκπομπές θορύβου κατά τη φάση λειτουργίας αλλά και κατά τη φάση κατασκευής των έργων που

ακόμα δεν έχουν κατασκευαστεί, αλλά και όσα έργα προκύψουν με την εναρμόνιση της νομοθεσίας και

- Να τηρούνται όλα τα θεσμοθετημένα όρια εκπομπών θορύβου σύμφωνα με την ΚΥΑ 37393/2028/29.3.2003 «Μέτρα και όροι για τις εκπομπές θορύβου στο περιβάλλον από εξοπλισμό προς χρήση σε εξωτερικούς χώρους» (τροποποίηση ΚΥΑ 9272/471/2.3.2007), καθώς και οι εκπομπές θορύβου από μηχανολογικές εγκαταστάσεις που περιορίζονται από την κείμενη νομοθεσία (Π.Δ.1180/1981).
- ❖ Σχετικά με τις **χρήσεις γης** και τα **περιουσιακά στοιχεία**, επιβάλλεται η εφαρμογή κατάλληλων κριτηρίων χωροθέτησης των έργων. Η χωροθέτηση θα λαμβάνει υπόψιν του όρους και τους περιορισμούς της κείμενης νομοθεσίας, καθώς και ότι η χωροθέτηση τους θα γίνεται σε χώρους με συναφείς δραστηριότητες, ώστε να μην παρατηρούνται επιπτώσεις στην υφιστάμενη κατάσταση.
- ❖ Σχετικά με το **κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον**, θα πρέπει αναφέρουμε ότι η εφαρμογή του ΠΠΑ ΠΝΑι αναμένεται να έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις κυρίως στην αύξηση των θέσεων εργασίας όσο και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Γενικά προτείνεται η εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας που αφορά την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων σε αυτούς τους τομείς.
- ❖ Κατά τον σχεδιασμό των έργων και δραστηριοτήτων που προβλέπονται στο ΠΠΑ ΠΝΑι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα Τομεακά Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (π.χ. Βιομηχανίας, Τουρισμού).
- ❖ Προ της υλοποίησης έργων και δραστηριοτήτων που χωροθετούνται εντός της περιοχής εφαρμογής του Σχεδίου, και τα οποία κατατάσσονται στους πίνακες της υπ' αριθ. 1958/2012 Απόφασης Υπουργού ΠΕΚΑ (ΦΕΚ 21/Β/2012) όπως εκάστοτε ισχύει, θα πρέπει να τηρείται η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησής τους, στην οποία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις της παρούσας Απόφασης και της ΣΜΠΕ του Σχεδίου που την συνοδεύει και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα αυτής.
- ❖ Σε κάθε περίπτωση, αν κατά την εφαρμογή του ΠΠΑ ΠΝΑι, έργα/δράσεις/μέτρα/δραστηριότητες του σχεδίου, διαπιστωθεί ότι δεν είναι σύμφωνες με τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής και κοινοτικής (περιβαλλοντικής) νομοθεσίας, αυτές δεν δύναται να υλοποιηθούν.
- ❖ Όλα τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος που αναφέρονται στην Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), η οποία συνοδεύει την παρούσα Απόφαση, ισχύουν εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τα παραπάνω.

8.5 ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Σύμφωνα με τη σε ισχύ νομοθεσία για την Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση, οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να παρακολουθούν τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά την υλοποίηση του προγράμματος "ώστε, μεταξύ άλλων, να προσδιοριστούν οι απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να είναι σε θέση να λαμβάνονται τα διορθωτικά μέτρα".

Τα κριτήρια σχεδιασμού του Συστήματος Παρακολούθησης της ΣΜΠΕ και η επιλογή των δεικτών, προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη ενσωμάτωση και ευκολότερη παρακολούθηση της περιβαλλοντικής συνιστώσας του Προγράμματος λαμβάνει υπόψη, όλο το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση.

Το σύστημα παρακολούθησης διαμορφώνεται ανά περιβαλλοντική θεματική παράμετρο, ως προς

τις οποίες έχουν εκτιμηθεί οι πιθανές σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Στον Πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται οι προτεινόμενοι Δείκτες Παρακολούθησης ανά περιβαλλοντικό τομέα, με τη μονάδα μέτρησής τους, και την προτεινόμενη συχνότητα άντλησης των απαιτούμενων στοιχείων και πληροφοριών για την αποτελεσματική παρακολούθησή τους, καθώς και η σύνδεσή τους με τους Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους του Προγράμματος (ΑΣ1. Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη, ΑΣ2. Ανάπτυξη Υποδομών και Μεταφορών, ΑΣ3. Πολιτική Προστασία και Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής, ΑΣ4. Καινοτομία, Εξωστρέφεια και Ανταγωνιστικότητα, ΑΣ5. Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Τεχνητή Νοημοσύνη, ΑΣ6. Πράσινη Ανάπτυξη και Πράσινος Μετασχηματισμός, ΑΣ7. Υποστήριξη Προγράμματος).

Πίνακας 8-7: Δείκτες Παρακολούθησης ΠΠΑ ΠΝΑι

A/A	Προτεινόμενος Δείκτης Παρακολούθησης	Μονάδα Μέτρησης	Συχνότητα Παρακολούθησης	Αναπτυξιακός Στόχος
Ατμόσφαιρα – Κλιματική Αλλαγή				
Δ1	Ποσοστό μείωσης εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου	%	Ετήσια	ΑΣ2, ΑΣ6
Δ2	Αριθμός δημόσιων κτιρίων που έχουν επιδοτηθεί για ενεργειακή αναβάθμιση	Αριθμός	Ετήσια	ΑΣ1, ΑΣ6
Δ3	Ποσοστό μείωσης της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιων κτιρίων	%	Ετήσια	ΑΣ1, ΑΣ6
Βιοποικιλότητα – Χλωρίδα - Πανίδα				
Δ4	Περιοχές δικτύου Natura που καταλαμβάνονται από μεγάλα έργα υποδομών	Περιοχή Natura	Ετήσια	ΑΣ2, ΑΣ6
Υδατα				
Δ5	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένες υποδομές διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων	πληθυσμός	Ετήσια	ΑΣ6
Δ6	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από αναβαθμισμένα δίκτυα ύδρευσης	πληθυσμός	Ετήσια	ΑΣ6
Δ6	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από ολοκληρωμένα έργα διαχείρισης απορριμμάτων.	πληθυσμός	Ετήσια	ΑΣ6
Δ7	Πληθυσμός που ωφελείται από αντιπλημμυρικά έργα	πληθυσμός	Ετήσια	ΑΣ3
Έδαφος - Τοπίο				
Δ8	Έκταση της κατάληψης των νέων έργων ανά θιγόμενη χρήση γης	εκτάρια		ΑΣ1, ΑΣ3, ΑΣ6
Δ9	Έκταση των περιοχών όπου γίνονται επεμβάσεις	εκτάρια		ΑΣ3, ΑΣ6
Πληθυσμός -Υγεία				
Δ10	Αριθμός έργων πρόληψης κινδύνων	αριθμός	Ετήσια	ΑΣ1, ΑΣ3, ΑΣ6
Δ11	Πληθυσμός που καλύπτεται από βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας	αριθμός	Ετήσια	ΑΣ1
Πολιτιστική Κληρονομιά				
Δ12	Ποσοστό αύξησης επισκεπτών μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων (που ενισχύονται)	%	Ετήσια	ΑΣ4
Δ13	Αριθμός αρχαιολογικών χώρων στους οποίους γίνονται παρεμβάσεις αξιοποίησης και ανάδειξης	αριθμός	Ετήσια	ΑΣ4

9^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΜΠΕ

9 ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΜΠΕ

Κατά την εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης της ΠΝΑι 2026-2030, προέκυψαν οι δυσκολίες, τις οποίες η Ομάδα Έργου κλήθηκε να αντιμετωπίσει για την επίτευξη της βέλτιστης και πληρέστερης αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Τονίζεται ότι οι εν λόγω δυσκολίες είναι εγγενείς στην εκτέλεση της μελέτης, λόγω:

- της πολυπλοκότητας και της τεχνικής εξειδίκευσης του γνωστικού αντικειμένου της ΣΜΠΕ,
- της ανάγκης μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας της ΠΝΑι, ενσωματώνοντας τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, και
- των υφιστάμενων περιορισμών που προκύπτουν από το ισχύον εθνικό και ενωσιακό θεσμικό πλαίσιο στην αξιοποίηση των εθνικών πόρων στην περίοδο 2026-2030, τις προοπτικές της οικονομίας για το χρονικό διάστημα 2026-2030 και με σκοπό να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα του ΠΠΑ και οι συνέργειες με τις συγχρηματοδοτούμενες από την ΕΕ παρεμβάσεις, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις ανάγκες που προκύπτουν από άλλα προγράμματα ανάπτυξης.

Ειδικότερα, αναφέρουμε:

- Δυσκολία αποτέλεσαν τα περιορισμένα χρονικά περιθώρια για την εκπόνηση της μελέτης. Η δυσκολία αυτή οφείλεται στο ότι η ΣΜΠΕ αναφέρεται σε πολλούς διαφορετικούς θεματικούς τομείς σχεδιασμού, τόσο σε επίπεδο παρεμβάσεων, όσο και σε επίπεδο περιβαλλοντικών προσεγγίσεων, οι οποίοι απαιτείται να προσεγγισθούν λεπτομερώς και ολοκληρωμένα για να εξαχθούν αξιόπιστα και τεκμηριωμένα συμπεράσματα. Αυτό επέφερε δυσκολία στη συλλογή και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών πληροφοριών και δεδομένων για την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης ανά τομέα παρέμβασης στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.
- Επίσης, διαπιστώθηκαν περιορισμοί κατά την διερεύνηση και τον εντοπισμό εναλλακτικών σεναρίων στο πλαίσιο της αξιολόγησης των δυνατοτήτων ευελιξίας σχεδιασμού του Περιφερειακού Προγράμματος. Η δυσκολία αυτή δεν εμφανίζει μεγάλα περιθώρια εναλλακτικών λύσεων και οφείλεται:
 - ο στις ανηλεϊμένες υποχρεώσεις της χώρας που απορρέουν από την ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για το περιβάλλον, την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο, καθώς και
 - ο στην ένταξη των δράσεων που εξυπηρετούν άμεσα τους στόχους του Προγράμματος στις προτεραιότητές του σε αντιστοίχιση με τις προτεραιότητες τους στόχους που τίθενται για το σύνολο των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, όπως επίσης και
 - ο στην αναγκαιότητα χρηματοδότησης των προτάσεων και δράσεων
- Μία δυσκολία που αντιμετωπίζεται σε παρόμοιου είδους ΣΜΠΕ είναι η ασάφεια ή γενικότητα που μπορεί να χαρακτηρίζει κάποιες από τις δράσεις που υποστηρίζει το εξεταζόμενο Πρόγραμμα. Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει ανάλογα, όπως είναι αναμενόμενο, τον εντοπισμό, τη συγκεκριμενοποίηση, αλλά και την ποσοτικοποίηση των δυνητικών επιπτώσεων που σχετίζονται με τις συγκεκριμένες δράσεις.

- Κατά τα λοιπά δεν αντιμετωπίστηκαν ιδιαίτερα προβλήματα κατά τη φάση εκπόνησης της ΣΜΠΕ, πέραν των συνήθων δυσκολιών που ανακύπτουν για την εξασφάλιση επικαιροποιημένων στοιχείων σε όλους του τομείς που είναι απαραίτητα για τη διεξοδική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος και τον συσχετισμό των παραμέτρων αυτών με τα προβλεπόμενα από το μελετώμενο πρόγραμμα.

10°

Κ
Ε
Φ
Α
Λ
Α
Ι
Ο

ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ

10 ΒΑΣΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ

Σύμφωνα με το Παράρτημα ΙΙΙ της ΚΥΑ 107017/2006 (ΦΕΚ 1225/Β/5-9-2006), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει με τις ΥΑ οικ.40238/2017 (ΦΕΚ 3749/Β/25.10.2017), Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/38181/2695/2022 (ΦΕΚ 1923/Β/18.4.2022), Κ.Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/76515/5170/2022 (ΦΕΚ 3999/Β/29.7.2022 και ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/94750/6235/2023 (ΦΕΚ.5774/Β/4-10-2023), στο κεφάλαιο αυτό καταγράφονται οι απολύτως αναγκαίες πρόσθετες βασικές μελέτες και έρευνες, οι οποίες θα πρέπει να εκπονηθούν πριν την έγκριση των έργων και δραστηριοτήτων που προκύπτουν από την εφαρμογή του σχεδίου ή του προγράμματος.

Σε αυτές μπορεί να περιλαμβάνονται οι επί μέρους τεχνικές και περιβαλλοντικές μελέτες, ανάλογα με το χωρικό αντικείμενο και το είδος του υπό μελέτη έργου ή της δραστηριότητας. Ειδικά και όσον αφορά στις περιβαλλοντικές μελέτες, βάσει της νομοθεσίας, προβλέπεται και η σύνταξη ειδικών μελετών, οι οποίες είναι απαραίτητες για την πληρότητα της ΜΠΕ και την περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων.

Ενδεικτικά εδώ μπορεί να αναφερθεί, ότι παράλληλα με την ΜΠΕ και στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων, ως βασικές μελέτες και έρευνες μπορούν να ενταχθούν οι γεωτεχνικές μελέτες, οι μελέτες ατμοσφαιρικών και μετεωρολογικών δεδομένων, οι μελέτες επιπέδων θορύβου για έργα ή δραστηριότητες, οι μελέτες συστηματικής καταγραφής προστατευόμενων ειδών χλωρίδας πανίδας και ενδιαιτημάτων (οικολογική μελέτη βάσης) στην περίπτωση που η περιοχή μελέτης εντάσσεται εντός περιοχής NATURA, καθώς και η μελέτη - έρευνα κοινωνικής αποδοχής για μεγάλα έργα.

Επίσης, στις συμπληρωματικές εργασίες περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων και οι σύνθετοι υπολογισμοί που απαιτούνται, είτε για τον συνυπολογισμό της συμβολής των εκπομπών ή παρεμβάσεων του υπό εξέταση έργου ή της δραστηριότητας σε υφιστάμενες ή προβλεπόμενες πηγές ρύπανσης, στην προσαρμογή στη κλιματική αλλαγή, ή σε ιδιαίτερες συνθήκες περιβάλλοντος, είτε για την αντιμετώπιση ειδικών εν γένει προβλημάτων.

Στο πλαίσιο υλοποίησης των έργων του προγράμματος, ανά θεματικό στόχο του ΠΠΑ της ΠΝΑΙ, ενδεικτικά αναφέρονται ακολούθως, μελέτες οι οποίες μπορεί να απαιτηθεί αν εκπονηθούν, πέρα από τις μελέτες για την περιβαλλοντική αδειοδότηση των έργων οι οποίες απαιτούνται σε κάθε περίπτωση:

📌 Αναπτυξιακός Στόχος: Κοινωνικής Συνοχής & Ανάπτυξη

- Μελέτες - κατασκευές συντηρήσεις αθλητικών εγκαταστάσεων
- Μελέτες εν γένει αναβάθμισης αθλητικών χώρων (πχ ενεργειακής αναβάθμισης)
- Μελέτες αναβάθμισης, συντήρησης ή/και κατασκευής δομών εκπαίδευσης

📌 Αναπτυξιακός Στόχος: Ανάπτυξη Υποδομών & Μεταφορών

- Μελέτες - κατασκευές - συντηρήσεις λιμενικών έργων
- Μελέτες - κατασκευές - συντηρήσεις οδικών υποδομών
- Μελέτη - κατασκευή έργων οδικής ασφάλειας

➡ **Αναπτυξιακός Στόχος: Πολιτική προστασία & Αντιμετώπιση Κλιματικής Αλλαγής**

- Μελέτες έργων καθαρισμού και συντηρήσεις ρεμάτων, ποταμών κ.λπ
- Μελέτες προλήψεις και διαχείρισης κινδύνων (πχ. από πλημμύρες, φωτιές κ.λπ.)
- Μελέτες για την προσαρμογή στη κλιματική αλλαγή
- Μελέτες - κατασκευές για την αποκατάσταση ζημιών σε υποδομές από φασικές καταστροφές
- Μελέτες για έργα αντιπλημμυρικής προστασίας

➡ **Αναπτυξιακός Στόχος: Ψηφιακός Μετασχηματισμός & Τεχνητή Νοημοσύνη**

- Μελέτες για τη ψηφιοποίηση και αυτοματοποίηση διαδικασιών (πχ σε δημόσιες υπηρεσίες, φορείς λκ.λπ)
- Μελέτες για την αναβάθμιση ψηφιακών υποδομών

➡ **Αναπτυξιακός Στόχος: Πράσινη Ανάπτυξη & Πράσινος Μετασχηματισμός**

- Μελέτες αναβάθμισης (πχ. ενεργειακής) δημοσίων κτιρίων & υποδομών
- Μελέτες και έργα δικτύων και εγκαταστάσεων ύδρευσης ή/άρδευσης
- Μελέτες για έργα διαχείρισης αποβλήτων

➡ **Αναπτυξιακός Στόχος: Υποστήριξη Προγράμματος**

- Μελέτες παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών για την υποστήριξη φορέων της Περιφέρειας για την υλοποίηση των προβλεπόμενων στο ΠΠΑ 2026-2030
- Μελέτες παροχής Τεχνικής Βοήθειας για την υποστήριξη φορέων της Περιφέρειας για την υλοποίηση των προβλεπόμενων στο ΠΠΑ 2026-2030

11^ο

Κ
Ε
Φ
Α
Λ
Λ
Α
Ι
Ο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

11. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΧΑΡΤΕΣ – ΣΧΕΔΙΑ

Αρ. Σχεδίου / Χάρτη	ΤΙΤΛΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ / ΧΑΡΤΗ	Κλίμακα
01	ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ	1:250.000
02	ΧΑΡΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΚΑΤΑ CORINE LAND COVER ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	1:250.000
03	ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ & ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	1:250.000

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΟ ΠΤΥΧΙΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΧΑΡΤΕΣ – ΣΧΕΔΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΟ ΠΤΥΧΙΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΧΑΡΤΕΣ – ΣΧΕΔΙΑ

Αρ. Σχεδίου / Χάρτη	ΤΙΤΛΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ / ΧΑΡΤΗ	Κλίμακα
01	ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ	1:250.000
02	ΧΑΡΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΗΣ ΚΑΤΑ CORINE LAND COVER ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	1:250.000
03	ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ & ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	1:250.000

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΟ ΠΤΥΧΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ &
ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Γ. Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ ΜΗΤΡΩΩΝ

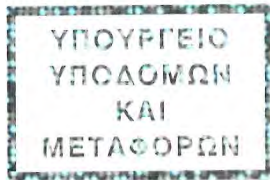
& ΑΠΑΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ

Δ/ΝΣΗ ΜΗΤΡΩΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΤΡΩΟΥ ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΩΝ

ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ ΔΗΜ. & ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ

ΕΡΓΩΝ

ΑΡ.ΜΗΤΡΩΟΥ : 628

Α.Φ.Μ. : 099939721

Δ.Ο.Υ. : ΦΑΕ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΡ. ΑΠΟΦΑΣΗΣ Δ24/οικ/

ΠΤΥΧΙΟ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΩΝ

(ΠΔ 138/2009 Ν.3316/05)

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 27 ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ Π.Δ.138/09
ΤΑΞΗ Ε ΣΥΝΟΛΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ 15 ΜΟΝΑΔΕΣ

Σύμφωνα με:

Τις διατάξεις του Ν.3316/05, <<Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις>>.

Τις διατάξεις του Π.Δ.138/09, <<Μητρώο Μελετητών και Εταιρειών Μελετών>>.

Χορηγείται
Το παρόν πτυχίο στην Εταιρεία Μελετών**"ENVIROPLAN ΜΕΛΕΤΗΤΙΚΗ-ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ
ΕΤΑΙΡΙΑ" - Δ.Τ.: "ENVIROPLAN Α.Ε."****Με έδρα ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ Τ.Κ. 15344 οδός ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ 23 & ΗΡΑΣ ΓΕΡΑΚΑΣ**
η οποία διαθέτει, στην ανωτέρω κατηγορία μελέτης, τους κάτωθι Μελετητές:

Α.Μ.	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΤΑΞΗ	ΛΗΞΗ	ΙΣΧΥΟΣ
10012	ΤΣΟΜΠΑΝΙΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΗΧ.	Ε	Γ	31/12/2020	
	Α.Φ.Μ: 044296707	Δ.Ο.Υ: ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ				
10177	ΜΑΝΟΥ-ΠΑΣΧΑΛΗ ΚΩΝ/ΝΤΙΑ	ΠΟΛ. ΜΗΧ/ΚΟΣ	Ε	Γ	31/12/2020	
	Α.Φ.Μ: 024714605	Δ.Ο.Υ: Δ' ΑΘΗΝΩΝ				
10327	ΛΩΛΟΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ	ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΗΧ.	Ε	Β	31/12/2020	
	Α.Φ.Μ: 043369398	Δ.Ο.Υ: ΙΖ' ΑΘΗΝΩΝ				
14689	ΧΑΛΙΚΙΑ ΑΡΤΕΜΙΣ	ΓΕΩΛΟΓΟΣ	Υ	Α	31/12/2020	
	Α.Φ.Μ: 062860933	Δ.Ο.Υ: ΚΗΦΙΣΙΑΣ				
21851	ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΓΕΩΠΟΝΟΣ	Υ	Α	31/12/2020	
	Α.Φ.Μ: 055748482	Δ.Ο.Υ: ΧΟΛΑΡΓΟΣ				
25682	ΙΕΡΕΜΙΑΔΗ ΕΛΕΝΗ	ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΗΧ.	Υ	Α	31/12/2020	
	Α.Φ.Μ: 111681829	Δ.Ο.Υ: ΧΟΛΑΡΓΟΣ				
26643	ΔΟΥΣΚΑΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙ/ΝΤΟΣ & ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΚ	Υ	Α	12/07/2027	
	Α.Φ.Μ: 300513940	Δ.Ο.Υ: ΚΟΡΙΝΘΟΥ				

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Η προσκόμιση του παρόντος πρωτοτύπου είναι υποχρεωτική κατά την υπογραφή της σύμβασης ανάθεσης κάθε μελέτης.
2. Η αναθέτουσα αρχή έχει την ευθύνη του ελέγχου ισχύος των εταιρικών πτυχίων και των ατομικών πτυχίων που απαρτίζουν το δυναμικό της κατηγορίας αυτής.
3. Σε περίπτωση λήξης της ισχύος ατομικού πτυχίου (εταίρου ή υπαλλήλου) της Εταιρείας Μελετών κατά τη διάρκεια ισχύος του πτυχίου της Εταιρείας, η ισχύς του ατομικού πτυχίου παρατείνεται αυτοδίκαια και λήγει την ημέρα λήξης της ισχύος του πτυχίου της εταιρείας.

Σελ 1 από 2

26644	ΓΙΑΝΝΑΚΑΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ	Δ.Ο.Υ:	ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΗΧ/ΚΟΣ ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ ΜΟΝ	Υ	A	31/12/2020
A.Φ.Μ:	125062648					
27044	ΙΑΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΚΡΙΝΑ	Δ.Ο.Υ:	ΠΟΛ. ΜΗΧ/ΚΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	Υ	A	31/12/2020
A.Φ.Μ:	145876137					
27651	ΥΦΑΝΤΗΣ ΠΕΤΡΟΣ	Δ.Ο.Υ:	ΗΛΙΟΣ ΜΗΧ/ΚΟΣ	Υ	A	31/12/2020
A.Φ.Μ:	039092870		ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ			

Το παρόν πτυχίο ισχύει από 16/04/2021 έως 01/09/2021

Αθήνα, 16/04/2021
Η Δ/ΝΤΡΙΑ

Ε. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΗΛ/ΓΟΣ ΜΗΧ/ΚΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Η προσκόμιση του παρόντος πρωτοτύπου είναι υποχρεωτική κατά την υπογραφή της σύμβασης αναθέσεως κάθε μελέτης.
2. Η αναθέτουσα αρχή έχει την ευθύνη του ελέγχου ισχύος των εταιρικών πτυχίων και των ατομικών πτυχίων που απαρτίζουν το δυναμικό της κατηγορίας αυτής.
3. Σε περίπτωση λήξης της ισχύος ατομικού πτυχίου (εταίρου ή υπαλλήλου) της Εταιρείας Μελετών κατά τη διάρκεια ισχύος του πτυχίου της Εταιρείας, η ισχύς του ατομικού πτυχίου παρατείνεται αυτοδίκαια και λήγει την ημέρα λήξης της ισχύος του πτυχίου της εταιρείας.